Ohjelma:

Johdanto: Totuuden toisinajattelu 12.1
Matka hulluuteen ti 19.1
Hulluuden totuus ti 26.1
Kirjallinen avaruus ja äärellisyyden rakenne ti 2.2
Ihmisen kuolema 9.2
Taistelu ja ruumis 16.2
Elämän hallinta ti 3.3
Totuus sukupuolesta ja seksistä ti 9.3
Haluihmisen etiikka ti 16.3
Rohkeus totuuteen ti 23.3

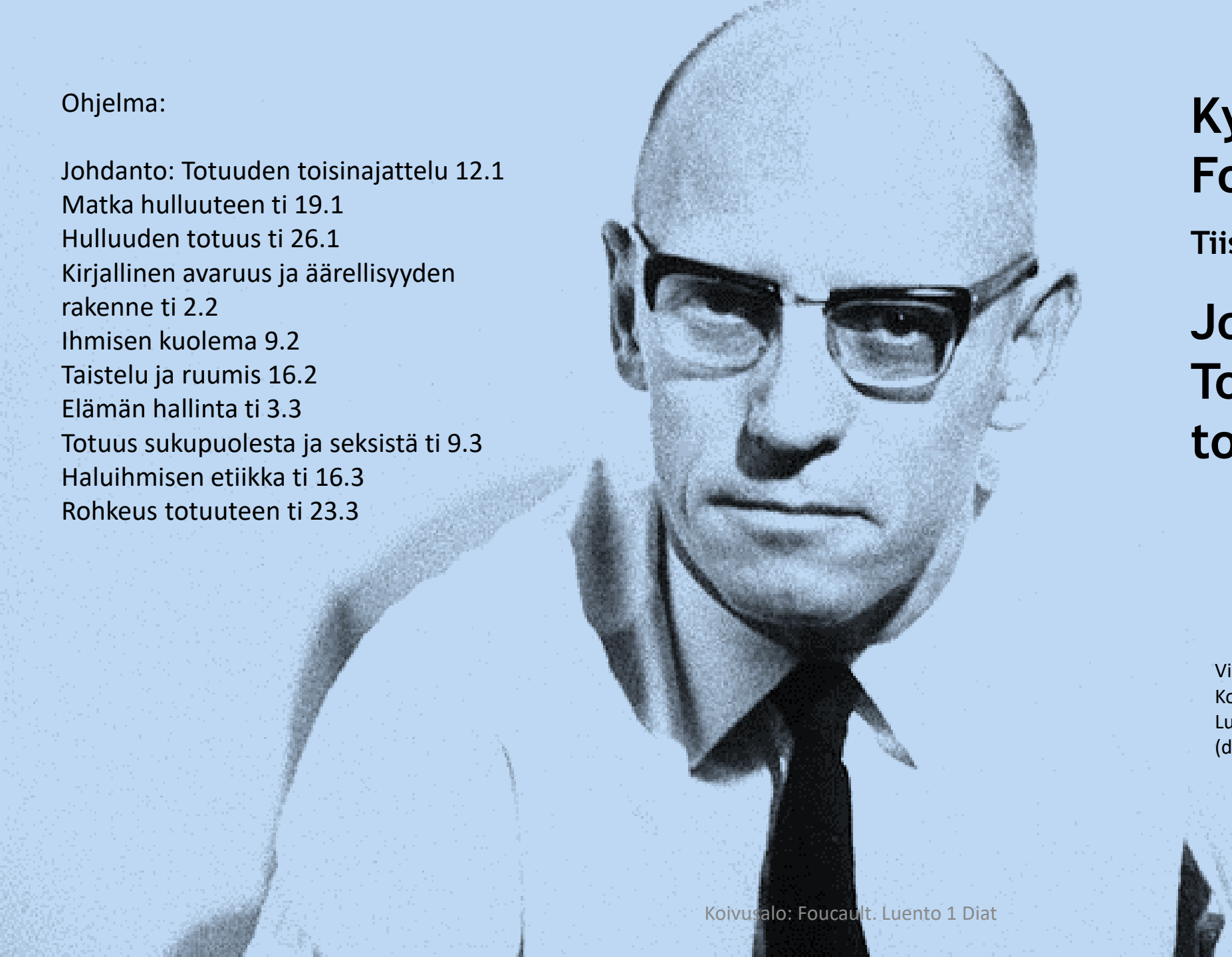

Kymmenen luentoa Foucault'sta

Tiistaisin 12.1-23.3.2021

Johdanto: Totuuden toisinajattelu

Viittaukset luentoihin:
Koivusalo Markku: Michel Foucault ja toisin ajattelu. Luennot: Helsinki, TO 2021, 1 (luentonumero), 1 (dianumero)

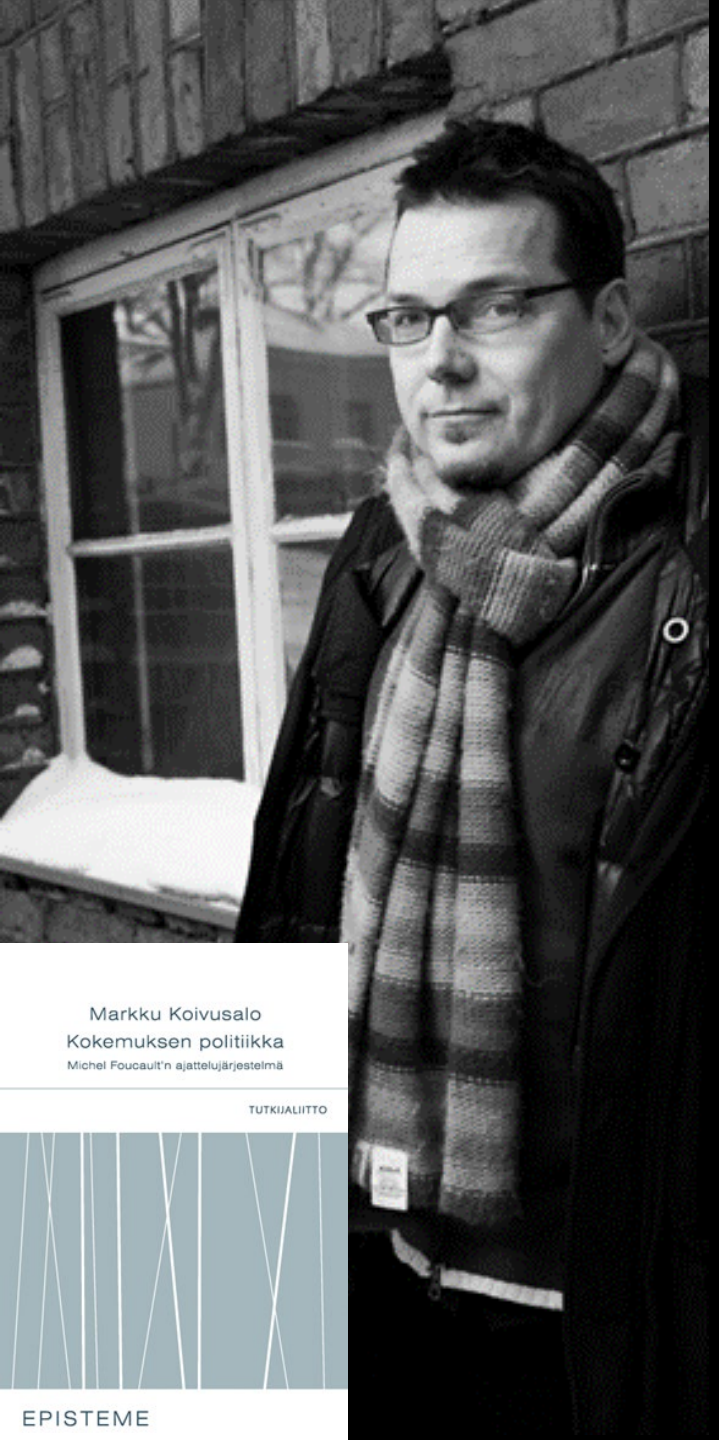

Markku Koivusalo

Valtio-opin dosentti. Helsingin yliopisto.

https://markkukoivusalo.org/

Toiminnanjohtaja & vapaa tutkija Hietsun Akatemia

http://www.hietsunpaviljonki.fi/hietsunakatemia

Kirjoitukset Foucault’sta

https://markkukoivusalo.org/thinkers/foucault/

Kokemuksen politiikka. Michel Foucault’n ajattelujärjestelmä. Tutkijaliitto 2012.

https://markkukoivusalo.org/publications/pe_mfst/

Luentodiat: https://markkukoivusalo.org/teaching/lcourses/foucault-etaluento/

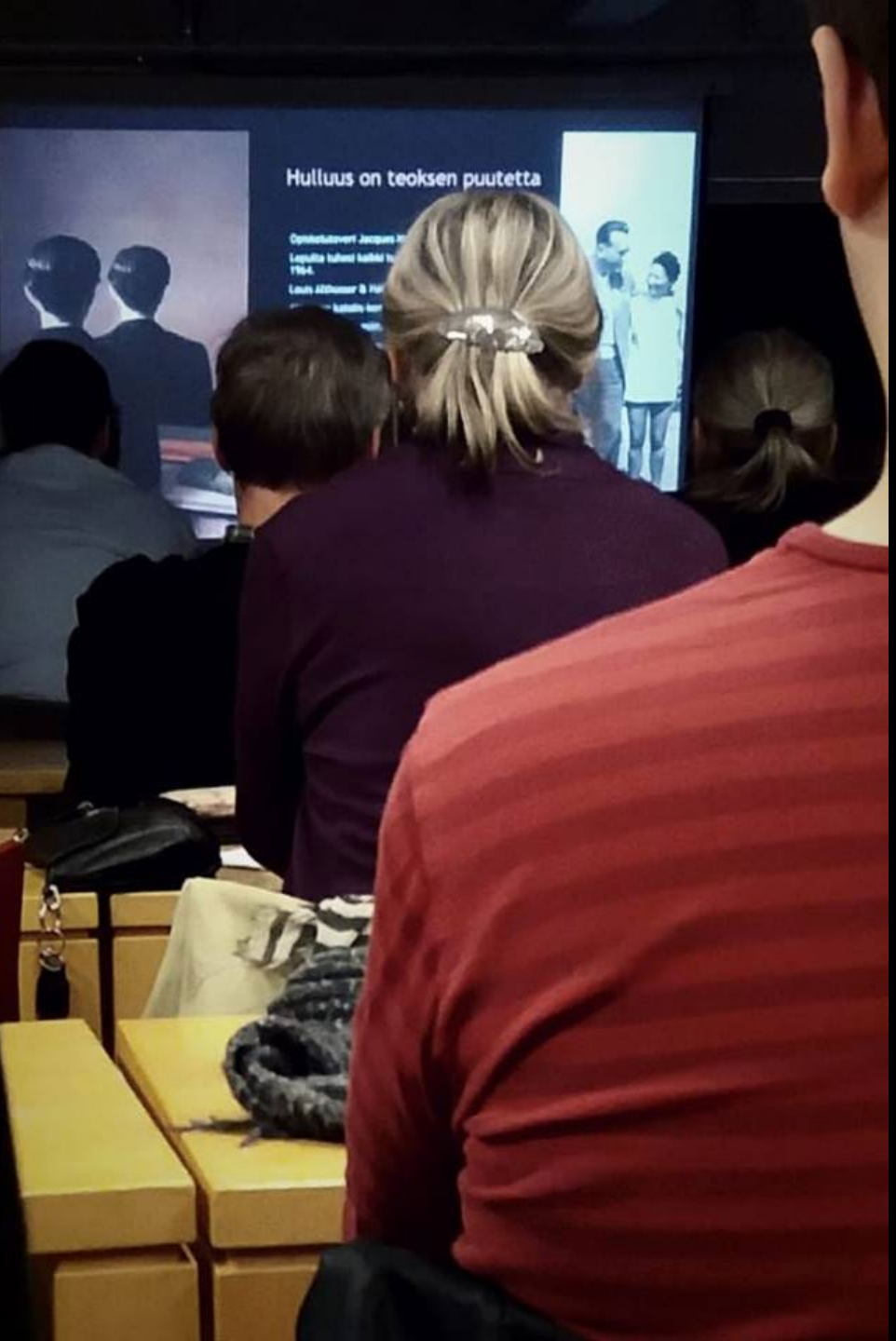

Luentosarjat Helsingin työväenopistossa

Hannah Arendt ja maailman ymmärtäminen 2017 & 2020

https://markkukoivusalo.org/teaching/lcourses/amy/

Michel Foucault ja toisin ajattelu. 2018, 2019, 2021

https://markkukoivusalo.org/teaching/lcourses/foucault-etaluento/

Max Weber ja länsimaisen ihmisen elämänohjaus 2020

https://markkukoivusalo.org/teaching/lcourses/weber-to/

Walter Benjamin ja eurooppalaisen kulttuurin moderni kokemus 2019

https://markkukoivusalo.org/teaching/lcourses/benjamin_to/

Kiitoksin työväenopiston koulutussuunnittelija Tommi-Tapio Hämäläiselle

Paul Michel Foucault (1926-1984)

Ranskalainen ajattelija

Filosofi?

Historioitsija?

Ajattelujärjestelmien analysoija?

“Lukija”

“Journalisti-filosofi”

”On olemassa ajattelun tapahtumia”

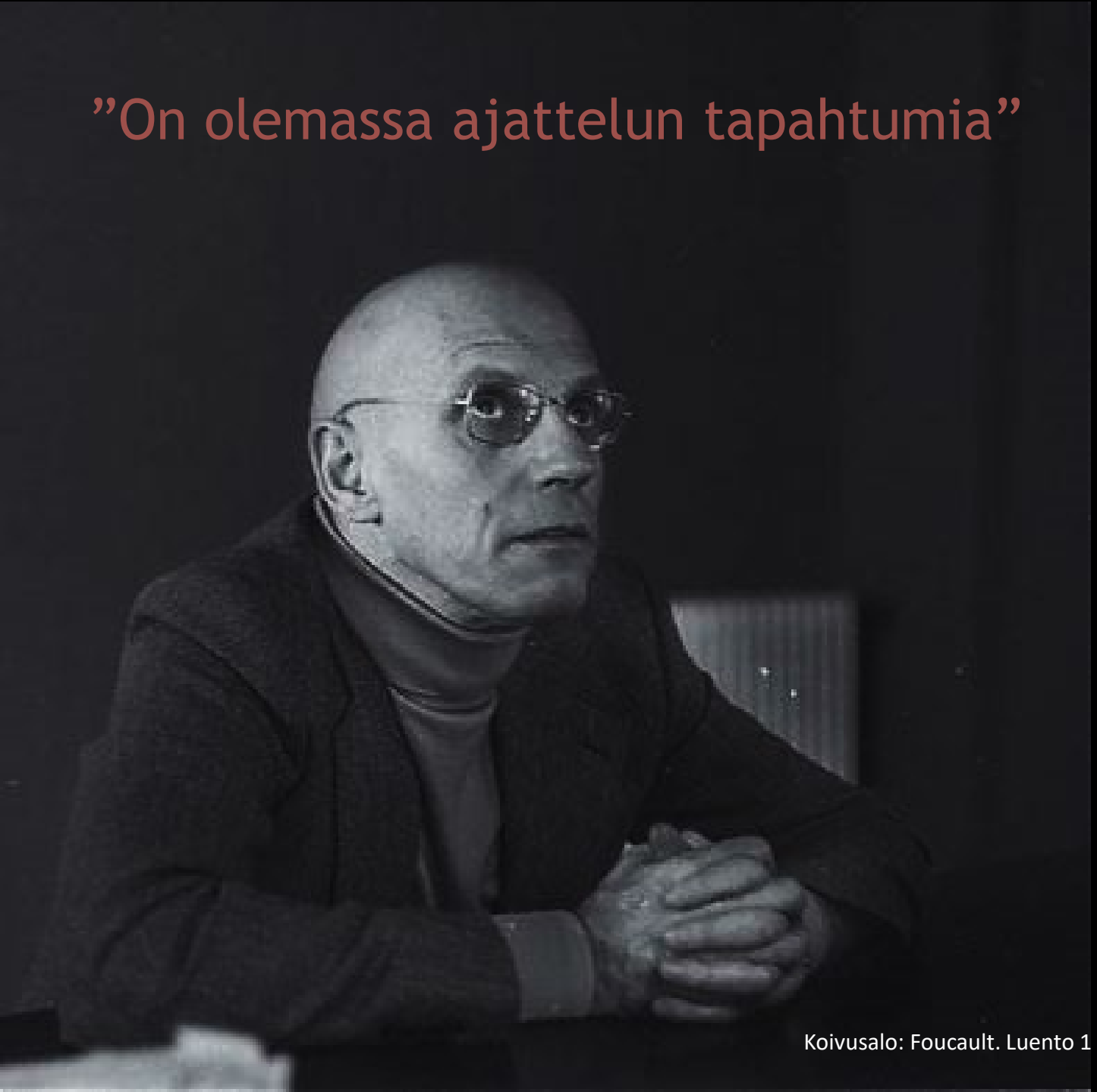

Kokemuksen kolminaisuus

Tieto

- Historiallinen kokemus tiedosta

Valta

- Historiallinen kokemus vallasta

Etiikka

- Historiallinen kokemus itsestä

”Toisin ajattelun ja olemisen eetos”

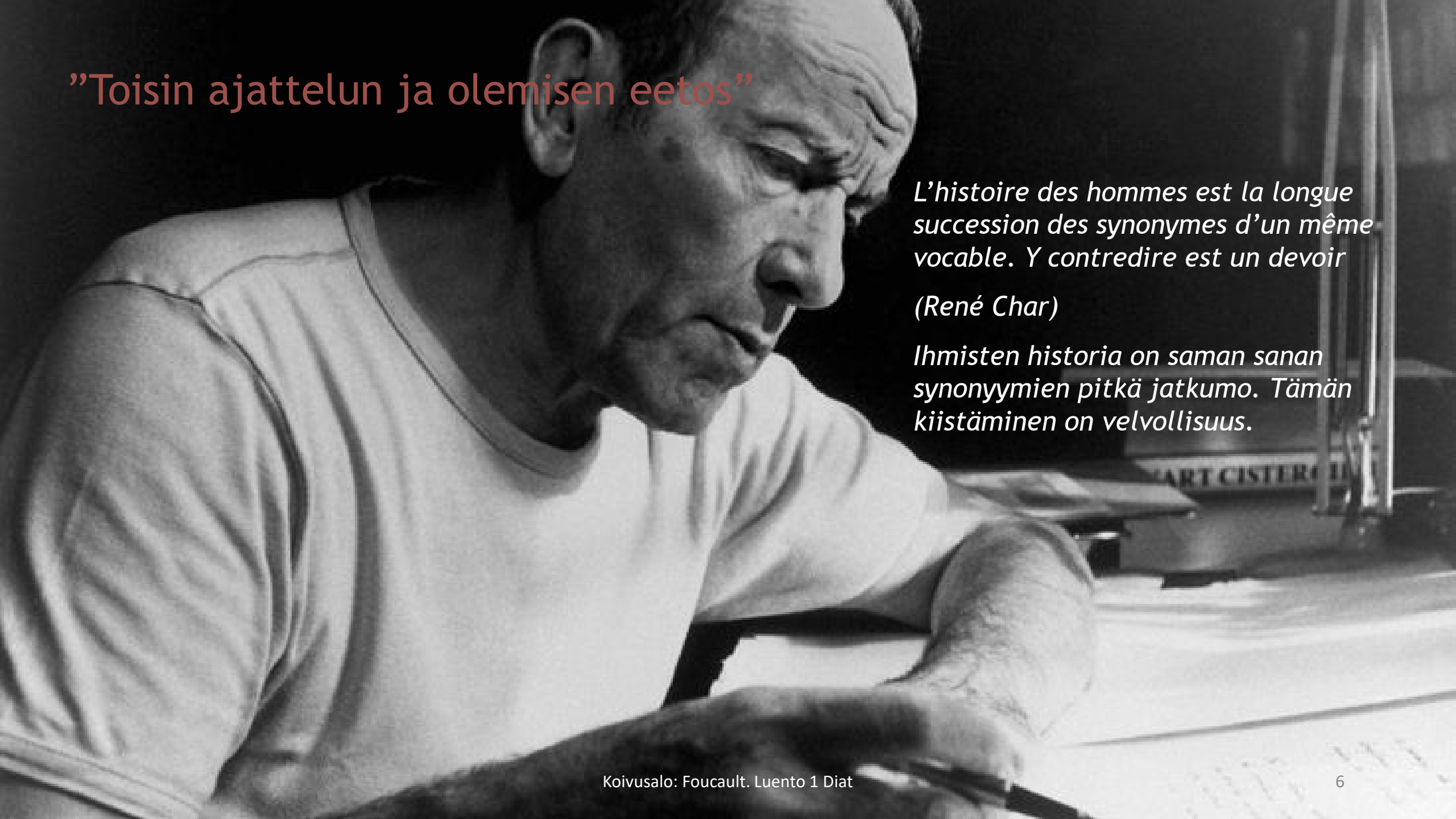

L’histoire des hommes est la longue succession des synonymes d’un même vocable. Y contredire est un devoir

(René Char)

Ihmisten historia on saman sanan synonyymien pitkä jatkumo. Tämän kiistäminen on velvollisuus.

Toisinajattelu

(Penser autrement)

”Mutta mitä muuta filosofia tänään on – puhun siis filosofisesta toiminnasta- kun ajattelun kriittistä työtä itsensä suhteen?

En tarkoita jo tiedetyn legitimointia vaan pyrkimystä tietää, kuinka ja mihin asti olisi mahdollista ajatella toisin.

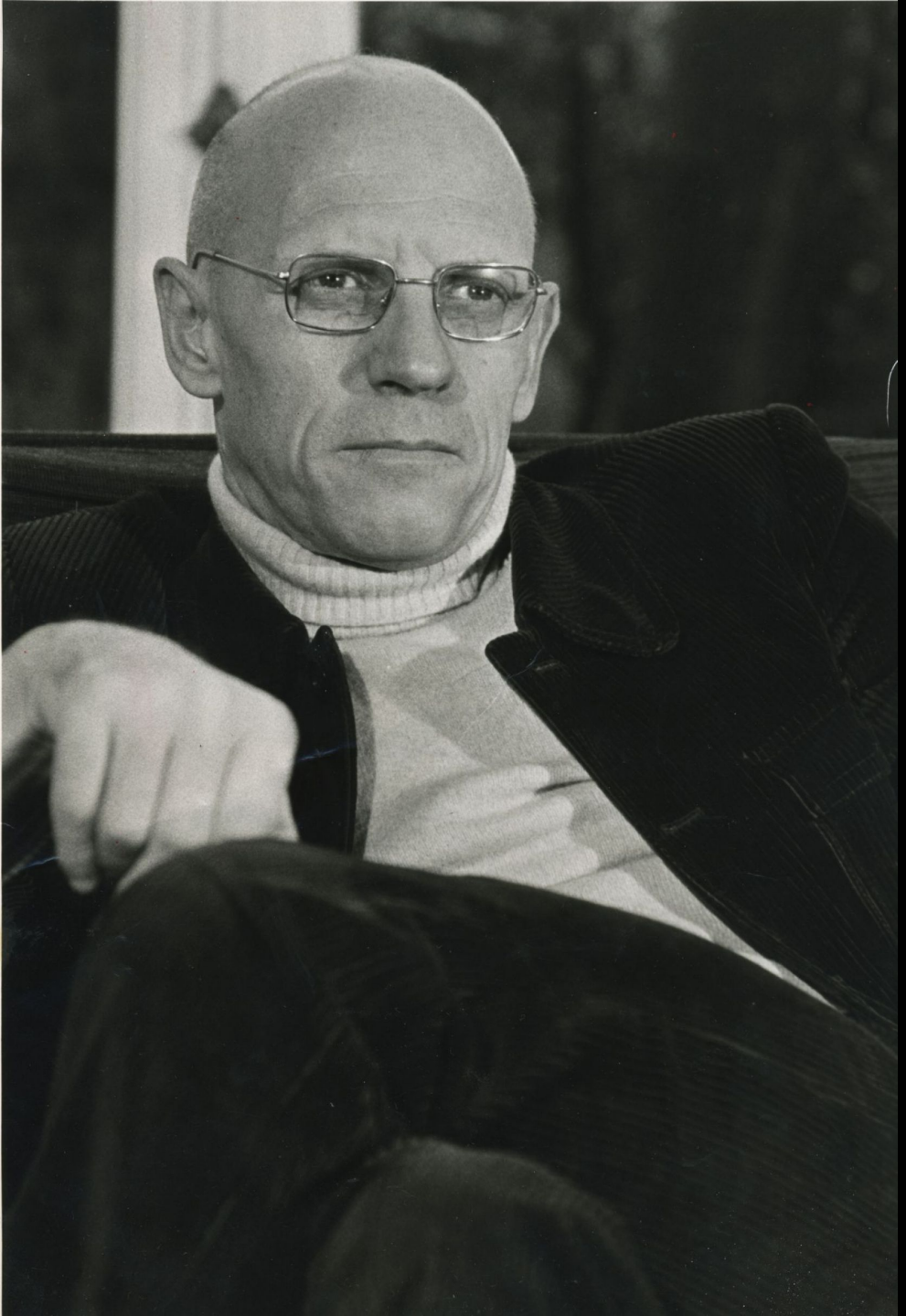

Ajattelun vapauttaminen

Toisin ajattelu ei yksinkertaista

- *Opittava ajattelemaan toisin – rakenteet*
- *Vaatii ajattelun työtä ja harjoitusta*

Ajattelu sidottu historiaansa

- *”Se on ollut filosofista harjoitusta, jonka tavoite oli saada tietää missä määrin yritys ajatella omaa historiaa voi vapauttaa ajattelun siitä, mitä se salaa ajattelee, ja antaa sille mahdollisuus ajatella toisin”*
- *C’était un exersice philosophique: son enjeu ètait de savoir dans quelle mesure le travail de penser sa propre histoire peut affranchir la pensée de ce qu’elle pense silencieusement et lui permettre de penser autrement.*

Ajattelun historialliset rakenteet

Ajattelujärjestelmien historia

Foucault'n oppituoli Collège de France (1969-1984)

Claude Bernard 1813 –1878

Historia ⟷ Filosofia

Filosofian tapahtuminen historiassa

Filosofia hengen historiana

Tietoisuuden matka kohti täydellistä itsetietoisuutta itsestään absoluuttisena henkenä.

Järjestelmän kokonaisuus määrittää matkan

”Kun filosofia maalaa harmaansa harmaalla, silloin on eräs elämän hahmo tullut vanhaksi ja harmaalla harmaassa sitä ei saata nuorentaa, vaan ainoastaan tiedostaa. Minervan pöllö lähtee lentoon vasta hämärän laskeutuessa.”

Filosofian historia

Ajattelun kenttä

”Kaikkein hölmöimmissäkin instituutioissa, jopa sanattomissa tottumuksissa, on aina hieman ajattelua.”

Kaikki ajattelu ei ole ”diskursiivista”.

- Maalari ajattelee värien ja muotojen kautta, muusikko äänten ja sävelten kautta.

Ajattelun minimi

- Ei ole historian kokemusta ilman ajattelua

Ajattelun ainutkertaisuus

- Ajattelun ainutkertaiset tapahtumat mahdollisia

Ajattelu aktivoi ja ylittää kokemuksen passiiviset muodot

Historian filosofia

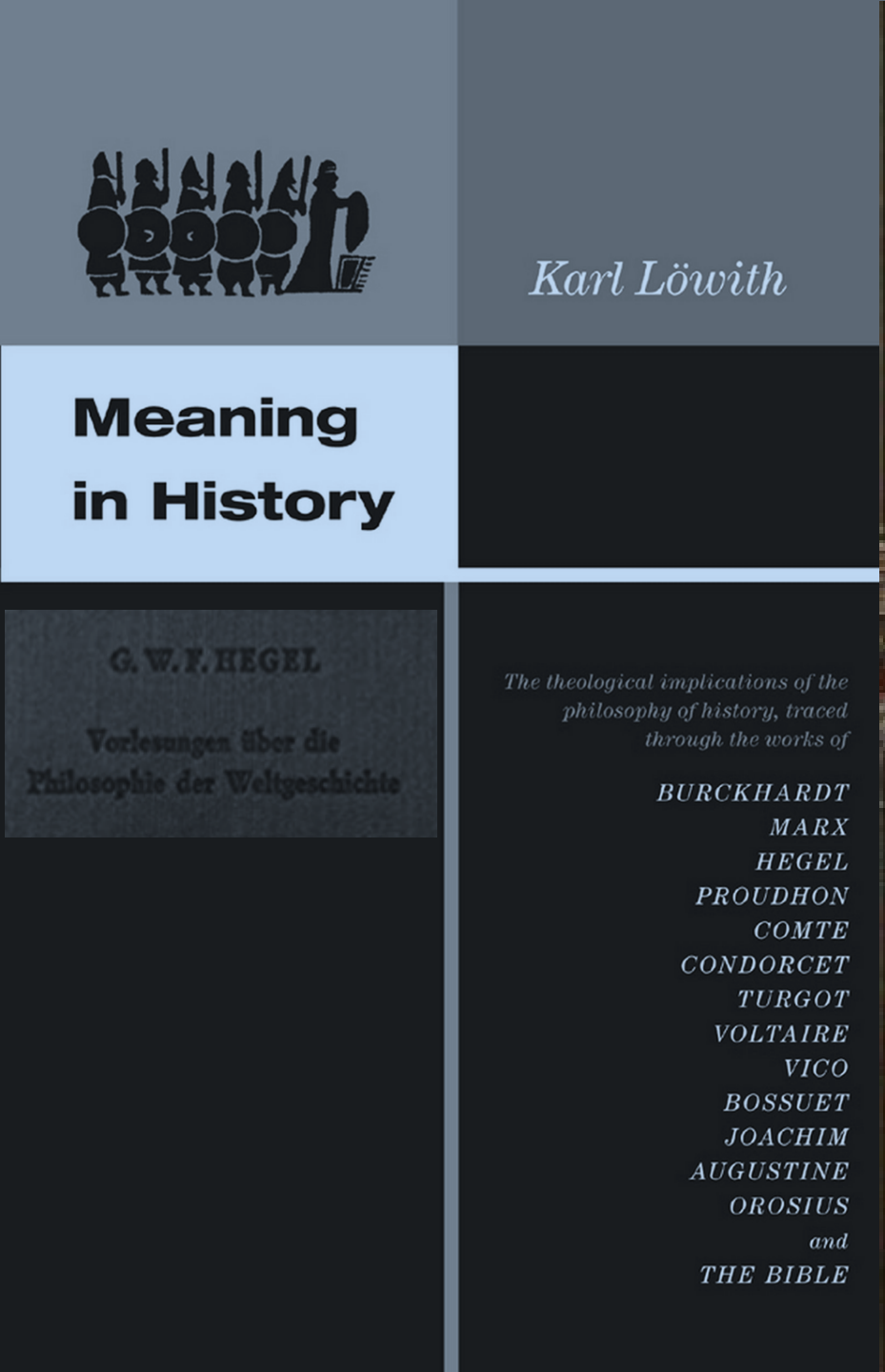

Koivusalo: Foucault. Luento 1 Diat

Benozzo Gozzoli: Storie di sant'Agostino

Historian teologiaa ja jatkumoa vastaan

”Filosofeille historia on yksi suuren ja laajan jatkumon laji, jossa yksilöiden vapaus sekä taloudelliset ja yhteiskunnalliset määritykset kietoutuvat toisiinsa. Kun käsitellään joitakin näistä suurista teemoista, jatkumoa, ihmisen vapauden harjoittamista tai yksilön vapauden suhdetta yhteiskunnallisiin määrityksiin, eli kun kosketaan johonkin näistä kolmesta suuresta myytistä, niin heti tämä rohkea kansa alkaa kirkua historian raiskaamista tai murhaa.”

Annalistinen koulukunta

Marc Bloch & Lucien Fèbvre

Fernand Braudel

Georges Duby, Marc Ferro, Jacques Le Goff, Emmanuel Le Roy Ladurie

Dokumenttien uudelleen ryhmitys

Historian periodien muutos

Synkroniset suhteet

Sarjallisuus ja pitkä kesto

Totaalihistoria

Mentaliteettien historia

Materiaalinen historia (ilmaston historia / geologia)

Ongelmatiikan historia

”Olen pitkään pyrkinyt selvittämään, olisiko mahdollista luonnehtia ajattelun historiaa ja erottaa tämä sekä aatehistoriasta (eli representaatioiden järjestelmien analyysistä) että mentaliteettien historiasta eli (asenteiden ja käyttäytymismallien analyysistä). Minusta tuntui, että oli yksi tekijä, joka luonnehtii luonnostaan ajattelun historiaa. Kyse on siitä, mitä voitaisiin kutsua ongelmiksi tai vielä tarkemmin ongelmatiikaksi.”

Ongelmien historiallinen järjestys

Ajattelun historia ajattelujärjestelmien historiana

Ideat ymmärrettynä historiallisesti ehdollistettuina ongelmina

Historiallinen ”strukturalismi”

Muuttaa ajattelun rakenteita

Mahdollinen aina aktuaalisen ehdollistama

Historiallisten ehtojen ongelmallistaminen → mahdollisuudet

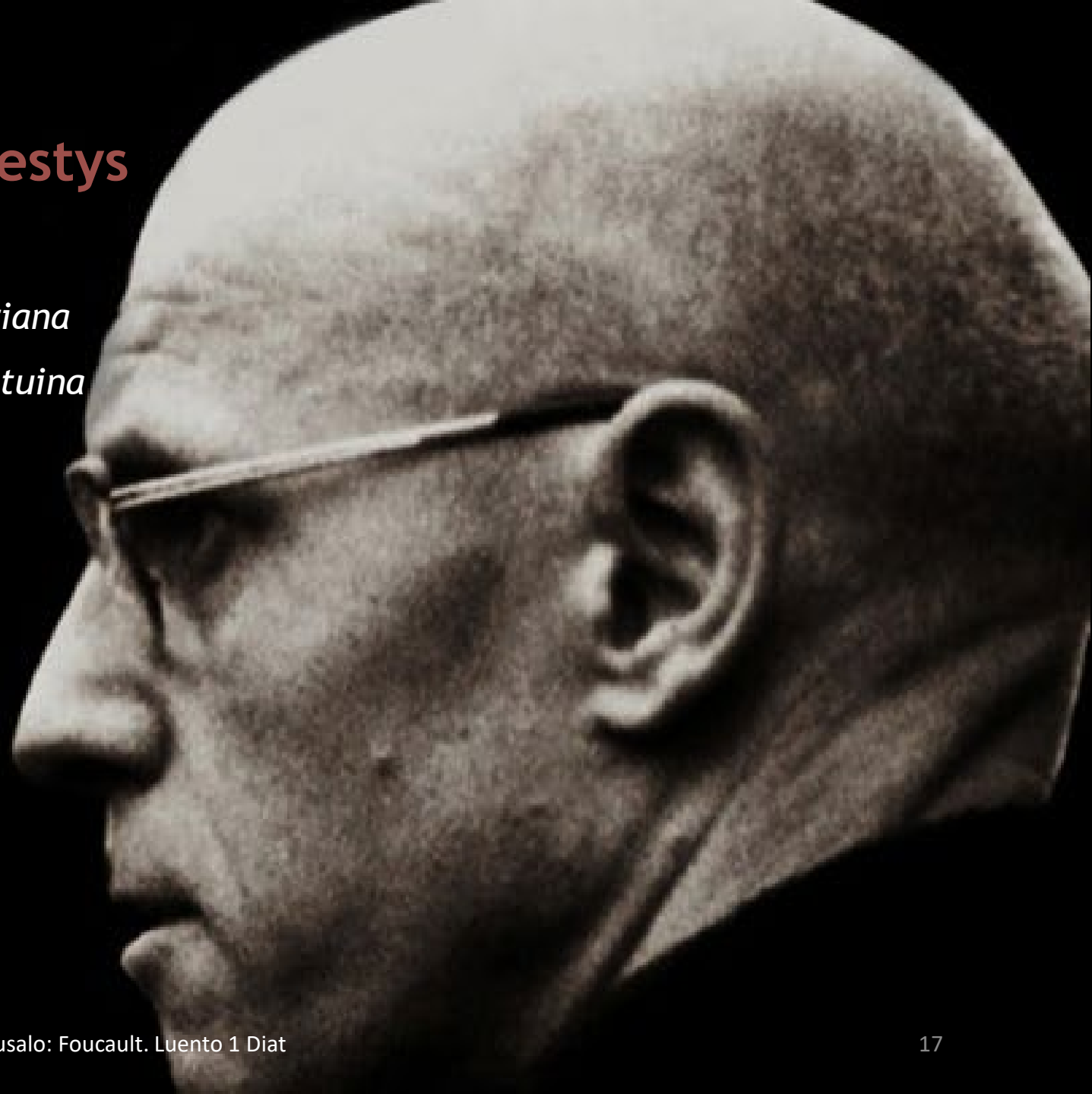

Ajattelun historia = Ongelmien historiaa

Miksi tietty historiallinen ajattelu problematisoi tietyt asiat?

Ajattelun harjoittaminen - problematisaatio

Ajatteleva ajattelun historia - historiallisten probleemien problematisointi

Ongelmien ongelmallistaminen

“Ongelmallisuuksien ja jatkuvan uudelleen ongelmallistamisen työstäminen.”

Aina luomista

ajattelun tapahtuma

Ajattelun koettelua historian kentällä

“Kirjani eivät ole filosofisia tutkielmia tai historian tutkimuksia, enimmillään ne ovat filosofisia fragmentteja, jotka on työstetty historiallisella kentällä”

“Teoreettiset panoksen kehitellään määrätystä empiirisestä alueesta.”

Ajattelun työstämistä (filosofia) historiallisesti koettujen ongelmien (historia) kautta

Totuuden historia - Une histoire de la vérité

Ei mitkä tahansa ajattelun järjestelmät vaan diskurssit, jotka asettuvat totuuden järjestelmään.

- *”Tarkoitan sellaista historiaa, joka ei rajoitu siihen, mikä tietämyksessä (connaissance) voi olla totta, vaan joka analysoi totuuden kisailua, niitä toden ja epätoden pelejä, joiden myötä oleminen rakentuu historiallisena kokemuksena eli jonakin, jota voidaan ja jota täytyy ajatella.”*

Ajattelun historia – totuuden historia

- *“Olen yrittänyt tutkia suhteen historiaa, jonka ajattelu jakaa totuuden kanssa, ajattelun historiaa siinä määrin kuin se on totuuden historiaa. Kaikki, jotka sanovat ettei minulle totuutta ole olemassa ovat yksinkertaisia.”*

Onko totuudella historia?

Totuus = ikuinen ja ajaton ≠ historia = muutos

Tieteellinen totuus?

- Historiallisen tieteen muodostama
- Tieteellä on historia → Tieteen historia aatehistoriana
- Tieteen kohde – historiaton ”totuus” – loogiset suhteet – tieteen verifioima
- Mikä on tieteen kohteen, totuuden, historia?

Historiallinen epistemologia

- Ranskalainen historiallisesti suuntautunut tieteenfilosofia

Jean Cavaillès (1903-1944)

Matematiikka on prosessi

”Tieteen oppia ei kykene antamaan tietoisuuden vaan käsitteen filosofia. Välttämättömyys, josta oppi tieteestä syntyy, ei kuulu [tietoisuuden] toimelle vaan [käsitteen] dialektiikalle.”

Teoreettis-toiminnalliset käsitteet

Epistemologinen katkos (rupture)

Tieteen muutos

Cavaillès murtuma (fracture)

Gaston Bachelard: Mielipide ↔ Totuus

Esitieteellinen arkikokemus ↔ Tieteen kokemus

Miten jostakin tulee tieteellistä? Katkos? (rupture), mikä estää, este (obstacle)

Miten aikaisempi tieteellinen totuus vajoaa takaisin uskomukseksi?

Mikä on tieteellisyyden kynnys?

Repeämä (déchirure), leikkaus (coupure)

Georges Canguilhem (1904 - 1995)

”Tieteen historian objektilla ei ole mitään yhteistä tieteen objektin kanssa.”

- Tieteen kohteena luonnollinen historiaton objekti
- Tieteen objekti ≠ luonnollinen objekti
- Tieteen historian kohteena tieteen luoma käsite/ käsitys - oma ajallisuus
- Verifikaation historia ≠ Tieteilijöiden historia, tieteen kronologia jne.

Totuus = Varmistettu tieteellinen tieto = Tiede - ”oleminen totuudessa”

- Tiede kompleksinen kokoelma ihmisyrityksiä saavuttaa totuus todellisuudesta.
- Tieteen käsitteen muutos tieteen ja ”varmistetun” tiedon muutoksessa
- Tieteellinen → ei-tieteellinen → tieteellinen

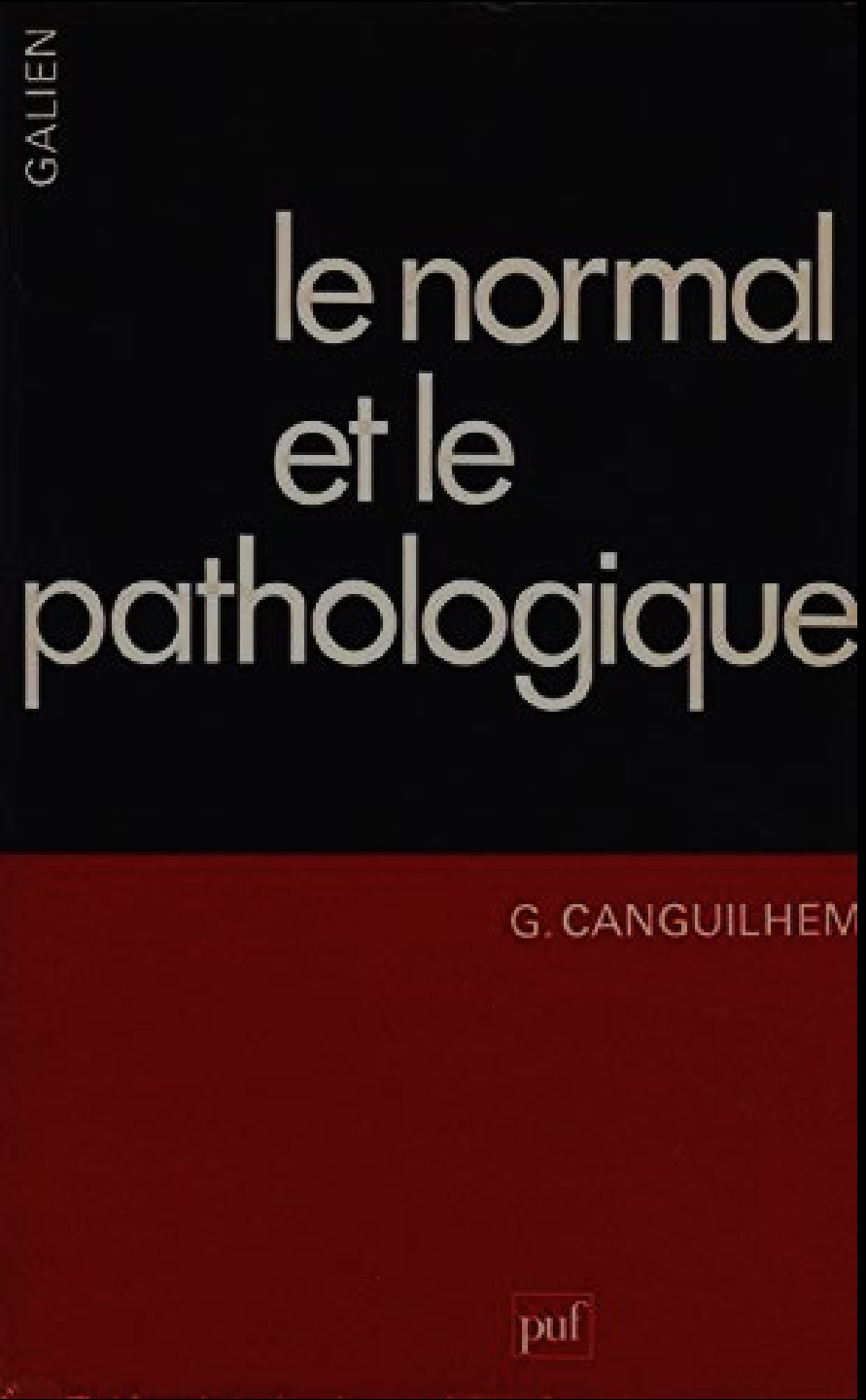

Elämäntieteet

Fysiikan sijaan ”hämärämmät” elämäntieteet

- Biologia
- Lääketiede
- Ei formaali tiede
- Oma normatiivisuus

Ihmisen totuus ihmisestä?

Ihmistieteet – hengen tieteet - yritykset saavuttaa totuus ihmisestä

Totuus jossa tiedon subjekti asetetaan samalla tiedon objektina

Kriittinen itsetietoisuus

Filosofisen antropologian ja humanismin kritiikki

A priori määritys ihmisestä

- Sulkee pois ihmisen toiminnan ja muutoksen ongelman

Empiirisen antropologian ja ihmistieteiden kritiikki

- A posteriori kuvaus ihmisestä
- Asetetaan transsendentaalisena mahdollisuusehtona ihmisen kokemukselle ja tälle asettuville ongelmille ylipäänsä

Strukturalismi

Ihmistieteiden uusi virtaus (C. Lévi-Strauss, R. Jakobson, R. Barthes, J. Lacan)

Uusi tieteellisyys – kielen, myyttien, kulttuurin rakenteet ja järjestelmä

”Hengen” aineellisuus

Synkronian painostus diakronian sijasta

Foucault ”ylipappi”? → Korkeintaan kuoripoika

Georges Dumézil: Myyttien rakenteet

Koivusalo: Foucault. Luento 1 Diat

”Ihmisen” kyseenalaistajat: Marx, Freud ja Nietzsche

Louis Althusser (1918 - 1990)

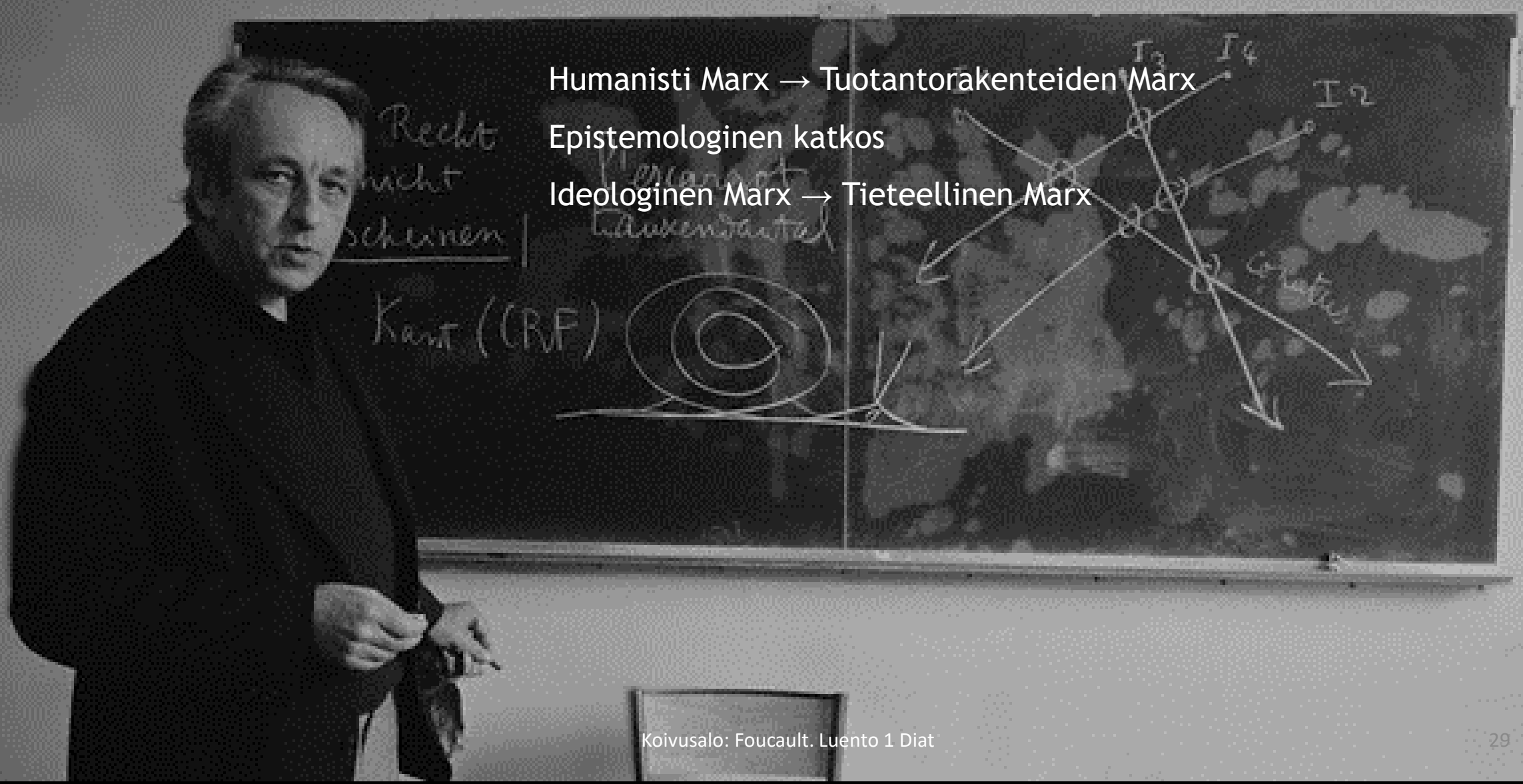

Humanisti Marx → Tuotantorakenteiden Marx

Epistemologinen katkos

Ideologinen Marx → Tieteellinen Marx

Jacques Lacan (1901-1981)

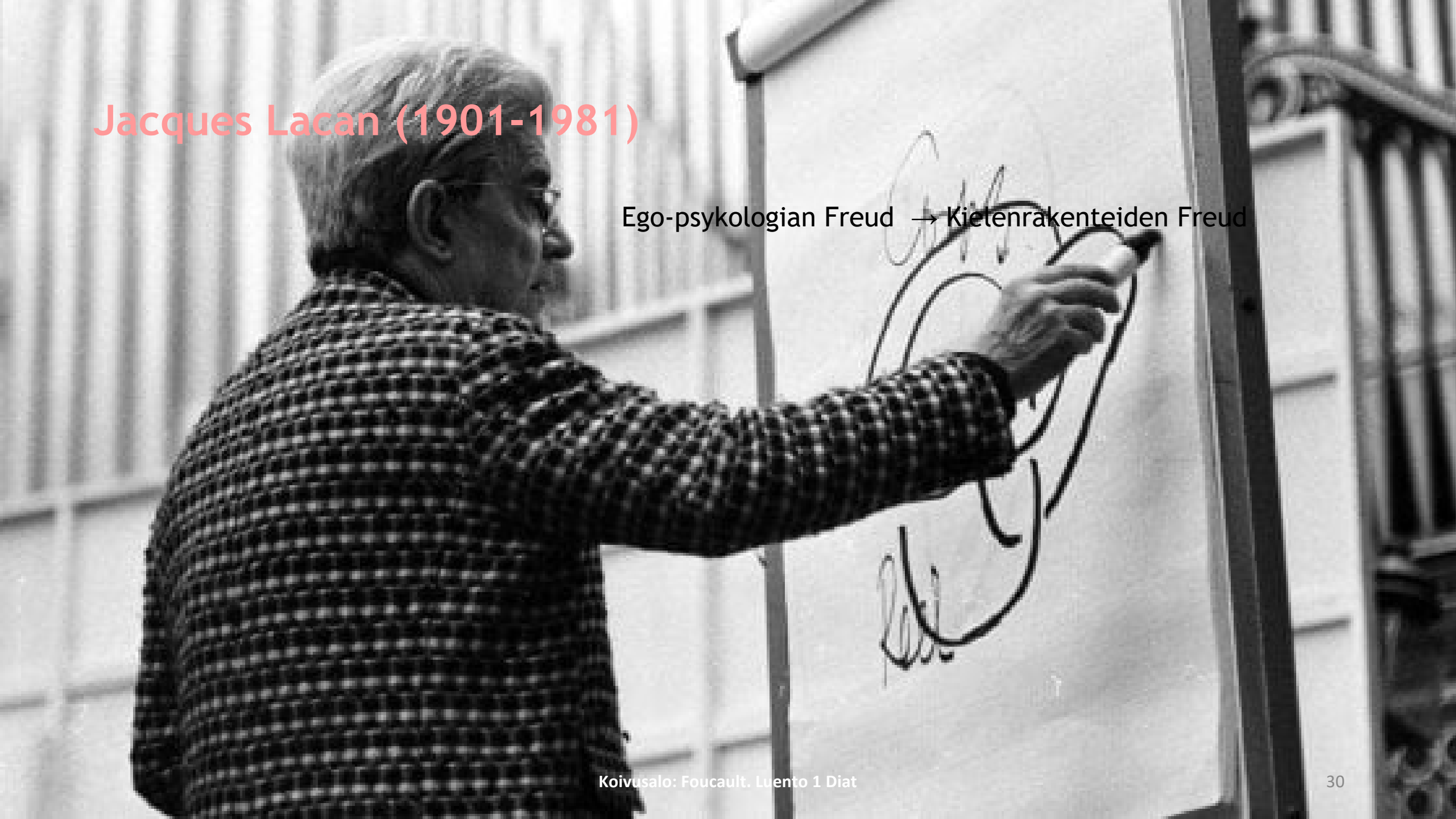

Ego-psykologian Freud → Kielenrakenteiden Freud

Foucault / Gilles Deleuze

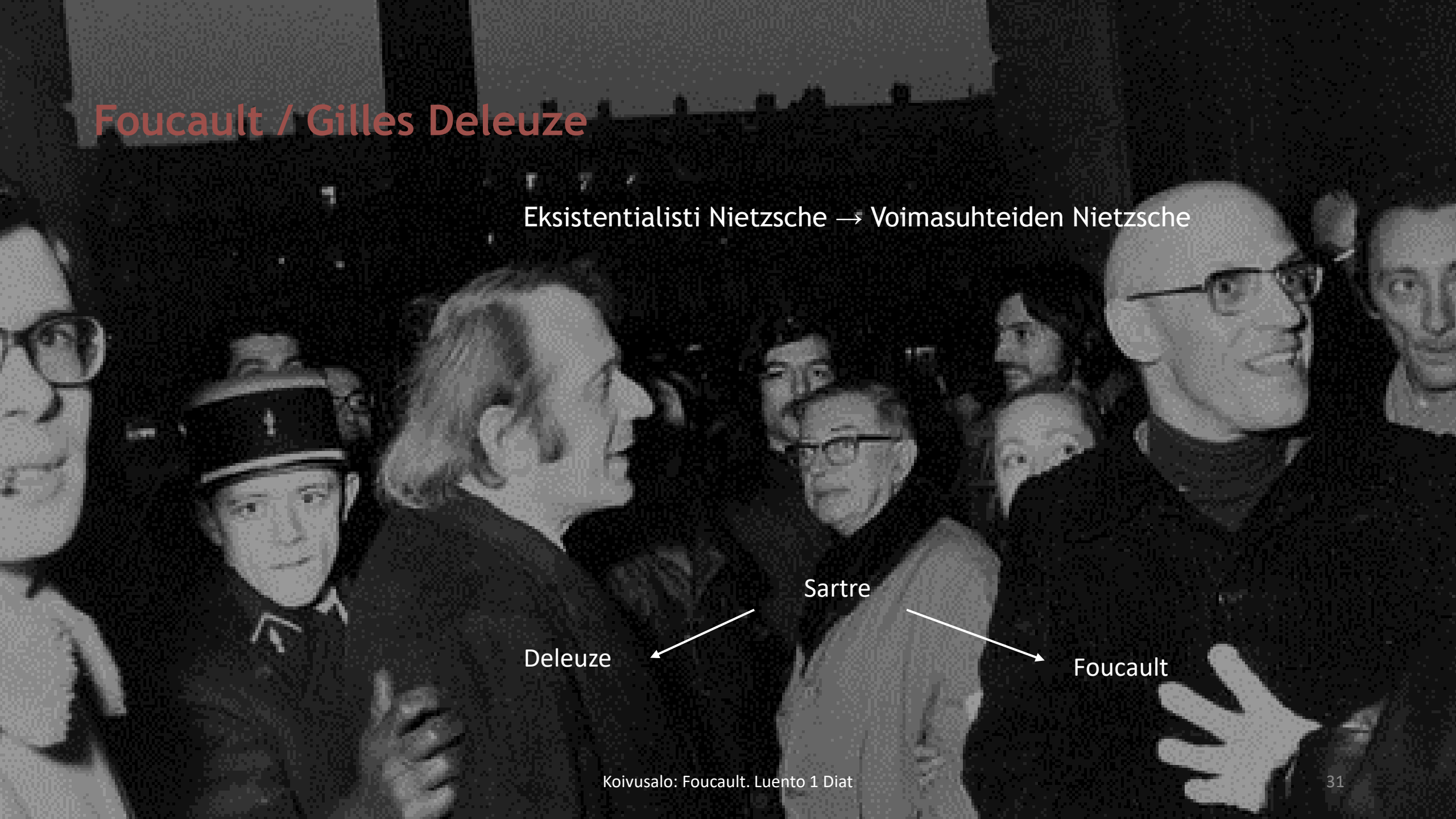

Eksistentialisti Nietzsche → Voimasuhteiden Nietzsche

Sartre

Deleuze

Foucault

Subjektin paikanmuutos

Kartesiolainen perinne: Subjektin varmuus tiedon lähtökohtana

Pyrkimys eroon konstituoivasta subjektista

- *”Mitä me kutsumme postmoderniksi? En ole oikein ajan tasalla…. strukturalismissa oli tietty ongelma – subjektin ja subjektin uudelleen järjestämisen ongelma – en ymmärrä mikä ongelma on yhteinen ihmisille joita kutsutaan postmoderneiksi tai post-struktualisteiksi.”*

Konstituoitu subjekti (tieto, valta, tekniikat)

Ympärikääntäminen

- Tiedon rakenteet ennen tietämystä
- Tieto (savoir) → Tietämys (connaissance)
- Vallan strategiat ennen suvereenia vallan käyttäjää
- Itsen eettiset tekniikat ennen moraalista minää

Tapahtuma, Pariisi tammikuu1953

Huomenna hän tulee ensi esitys

Samuel Beckett: En attendant Godot

- Théâtre de Babylone, 38 boulevard Raspail
- Ohjaajana Roger Blin = Pozzo

Näyttämö

Estragon ("Gogo") ja Vladimir ("Didi") odottavat Godotia

Maanomistaja Pozzo ja tämän orja Lucky

Godot ?

Poika, joka tuo viestin, että huomenna Godot saapuu

« Monsieur Godot m'a dit de vous dire qu'il ne viendra pas ce soir mais sûrement demain. »

Nuori Alain Robbe-Grillet

"Godot, c’est Dieu” - Vai onko?

”Henkilö, jota kaksi kulkuria odottaa tien pientareella, eikä hän koskaan tule".

Kaikki on tässä - Heideggerin filosofia?

Murtuma, katkos (rupture)

Katsomossa häikäistynyt nuori mies

27 -vuotias psykologian assistentti Lillen yliopistosta

Väitöskirja suunnitelma psykologian historiasta

30 -vuotta myöhemmin Charles Ruasille:

” Kuulun sukupolveen, jonka horisontti opiskelijoina rajoittui marxilaisuuteen, fenomenologiaan ja eksistentialismiin. Niin kiinnostavia ja stimuloivia kun nämä ovatkin, niin luonnollisesti ne synnyttivät niihin täysin uppoutuneissa opiskelijoissa tunteen tukehtumisesta ja tarpeen katso muualle.

Tuohon aikaan olin samanlainen kuin muutkin filosofian opiskelijat, ja minulle varsinainen katkos (rupture) oli Beckettin Huomenna hän tulee näytelmän ensimmäinen henkeäsalpaava esitys.”

Pozzo: Ajattele → Luckyn monologi

« Etant donné l'existence telle qu'elle jaillit des récents trvaux publics de Poinçon et Wattmann, d'un Dieu personnel quaquaquaqua à barbe blanche quaqua, hors du temps , de l'étendue, qui du haut de sa divine apathie, sa divine athambie, sa divine aphasie nous aime bien à quelques expression près; on ne sait pourquoi mais ça viendra et souffre à l'instar de la divine Miranda avec ceux qui sont. On ne sait pourquoi mais on a le temps dans le tourment, dans les feux , dont les feux, les flammes pour peu que ca dure Encore un peu ? Et, qui peut en douter, mettront à la fin le feu aux poutres; Assavoir ! Porteront l'enfer aux nues, si bleues par moment, encore aujourd'hui. Et calmes si calmes d'un calme qui pour être intermittent n'en est pas moins le bienvenu; Mais n'anticipons pas ! Et attendu d'autre part, qu'à la suite des recherches inachevées... N'anticipons pas ! ... des recherches inachevées mais néanmoins couronnées par l'acacacacadémie d'Anthropopopométrie de Berne-en-Bresse de Testu et Conard; Il est établi sans autre possibilité d'erreur que celle afférente aux calculshumains, qu'à la suite des recherches inachevées... inachevées de Testu et Conard . Il est établi, tabli, tabli ce qui suit, qui suit, qui suit, assavoir mais n'anticipons pas . On ne sait porquoi à la suite des travaux de Poinçon et Wattmann, il apparait aussi clairement, si clairement qu'en vue des labeurs de Fartov et Belcher inachevés... inachevés il apparait que l'homme contrairement à l'opinion contraire que l'homme en Bresse de Testu et Conard... que l'homme enfin ... bref que l'homme, que l'homme en bref enfin malgrès les progrès de l'alimentation et de l'élimination des déchets, est en train de maigrir et en même temps, parallèlement, on ne sait pourquoi, malgré l'essor de la culture physique, de la pratique des sports tels, tels...tels...le patinage sur asphalte, le tennis sur sapin, le hockey sur mer et dans les airs en même temps de rapetisser, on ne sait pourquoi malgré... Je reprends... on ne sait pourquoi de maigrir, rétrécir... Je reprends... bref la perte sèche par tête de pipe environ en moyenne à peu près.. bref enfin peu importe les faits sont là et considérant d'autre part, ce qui est encore plus grave qu'il ressort, ce qui est encore plus grave qu'à la lumières des expériences en cours de Steinweig et Petermann, abandonnées de Steinweig et Petermann qu'à la campagne à la montagne et au bord de la mer et des cours d'eau et de feu l'air est le même et la terre assavoir l'air et la terre par les grands froids l'air et la terre fait pour les pierres hélas au septième de leur ère l'éther, la terre, la mer pour les pierres par les grands fonds, sur mer , sur terre et dans les airs Peuchère ! Je reprends On ne sait pourquoi les faits sont là... Au suivant Enfin hélas au suivant pour les pierres qui peut en douter Je reprends mais n'anticipons pas ! Je reprends la tête en même temps parallèlement Au suivant la abrbe, les flammes, les pleurs, les pierres si bleues, si calmes... Hélas, la tête, la tête, la tête la tête en ... Je reprends ! Hélas je reprends au suivant la tête, les pierres, Conard, inachevés !... »

Sukupolvimuutos

Sartre: ”eksistentialismi on humanismia.” ← Jumalan kuolema

Foucault: uusi ”antihumanismi” ← Ihmisen kuolema

Sartre: ”Uusi ideologia, viimeinen suojamuuri, jonka porvaristo voi pystyttää Marxia vastaan.”

Foucault: ”Porvaristo-parka, jos minä olen sen ainoa suojamuuri, se on jo kauan sitten kadottanut valtansa”

70-luvulla uusi poliittinen yhteistyö

Poliittinen katkos (rupture)

1953 eroaa Ranskan kommunistisesta puolueesta

Teloitettujen puolue (parti des fusillés), valtava arvovalta sodan jälkeen

1948 kommunistit ”valloittivat” ENS:n opiskelijat.

Foucault liittyi PCF:n 1950 Louis Althusserin vaikutuksesta.

Erillinen groupe folklorique –ryhmä

Saint-Germain-des-Prés marxistit

(Paul Veyne, Gérard Genette, Jean-Claude Passeron, Maurice Pinguet)

Kritiikki: stalinismi, hierarkkisuus, ”porvarilliset arvot”

Nietzscheläinen kommunisti

”Puolueen jäsenenä oli pakko tukea jotain näkemyksiä, jotka eivät olleet lainkaan uskottavia. Sehän kuului tähän ”oman minän hajottamisen” ja ”toisena” olemisen tavoitteluun.

”Mitä politiikka voi merkitä silloin, kun pitää valita Stalinin Neuvostoliiton ja Trumanin Amerikan välillä? Tai sitten vanhan sosialistipuolueen ja kristillisdemokraattien? […] Kokemuskin jo oli osoittanut, miten välttämätöntä ja kiireellistä oli luoda radikaalisti erilainen yhteiskunta kuin se jossa me elimme. Olimme eläneet yhteiskunnassa, joka ensin päästi natsismin valloilleen, prostituoi itsensä ja siirtyi sitten yhtenä joukkona de Gaullen leiriin. Seurattuaan tällaista kehitystä suuri osa Ranskan nuorisosta päätyi hylkäämään kaiken.”

”Liityin puolueeseen vuonna 1950 ja olin ”nietzscheläinen kommunisti”. Siinä oli tosiaan kestämistä, ja sanottakoon vielä, että se oli hieman naurettavaa.”

60-luku Foucault’n epäpoliittinen kausi

70-luku uusi aktiivisuus – kysymys vallasta

1968 jälkeen uusi vasemmisto

Vallan rakenteet arkipäivässä

”Minusta tuntuu että ennen vuotta 1968 ainakin Ranskassa sinun piti olla filosofina marxilainen tai fenomenologi tai strukturalisti ja en kuulunut mihinkään näistä dogmeista.

Toinen tekijä oli ettei tuohon aikaan Ranskassa psykiatrian tai lääketieteen historian tutkimuksella ei ollut mitään todellista asemaa poliittisella alueella. Kukaan ei ollut siitä kiinnostunut. Ensimmäinen asia mikä tapahtui toukokuu 1968 jälkeen oli että Marxismi dogmaattisena kehikkona laski ja uudet poliittiset, uudet kulttuuriset intressit koskien henkilökohtaista elämää ilmaantuivat.

Tämän takia luulen ettei töilläni ollut juurikaan vaikutusta kuin pienen piirin sisällä ennen vuotta 1968”

Anonymiteetin etiikka

”Mitä väliä on sillä kuka puhuu, joku sanoi, mitä väliä on sillä kuka puhuu.”

”Qu’importe qui parle, quelqu’un a dit qu’importe qui parle.”

- *Beckett: Nouvelles et Textes pour rien, Paris 1958.*

Kirjoituksen (écriture) perustava eettinen periaate

- *Indifferenssi – välinpitämättömyys siitä kuka puhuu*

Kuka sinä olet?

“En usko, että on välttämätöntä tietää kuka minä olen.”

“Älkää kysykö, kuka minä olen, älkääkä pyytäkö minua pysymään samanlaisena. Tämä on henkilöpapereitamme hallitsevien viranomaisten (état civil) moraalia. Jättäköön se meidät vapaiksi kun kyse on kirjoittamisesta.”

Tietävän eksyttäminen

“Ei, ei en ole siellä missä odotatte minua vaan tuolla toisaalla, nauramassa teille.”

Itsen eksyttäminen

Kokemus itsestä muutoksena

Kirjoittaa tullakseen joksikin toiseksi

- *”Miksi nähdä vaivaa kirjoittaa kirjoja elleivät ne opettaisi tekijälleen jotakin jota tämä ei vielä tiedä, jos ne eivät johtaisi odottamattomiin paikkoihin, jos ne eivät hajottaisi tekijää outoon ja uuteen suhteeseen itseään kohtaan. Kirjan tuska ja nautinto on olla kokemus.”*

Kirja – itsen matka ajattelussa

- *”Kaikki teokseni ovat osa elämänkertaani.”*

Teos on enemmän kuin teos, kirjoittava subjekti on osa teosta.

Kirjoittajan suurin teos on loppujen lopuksi tämä itse kirjoittamisen prosessissa

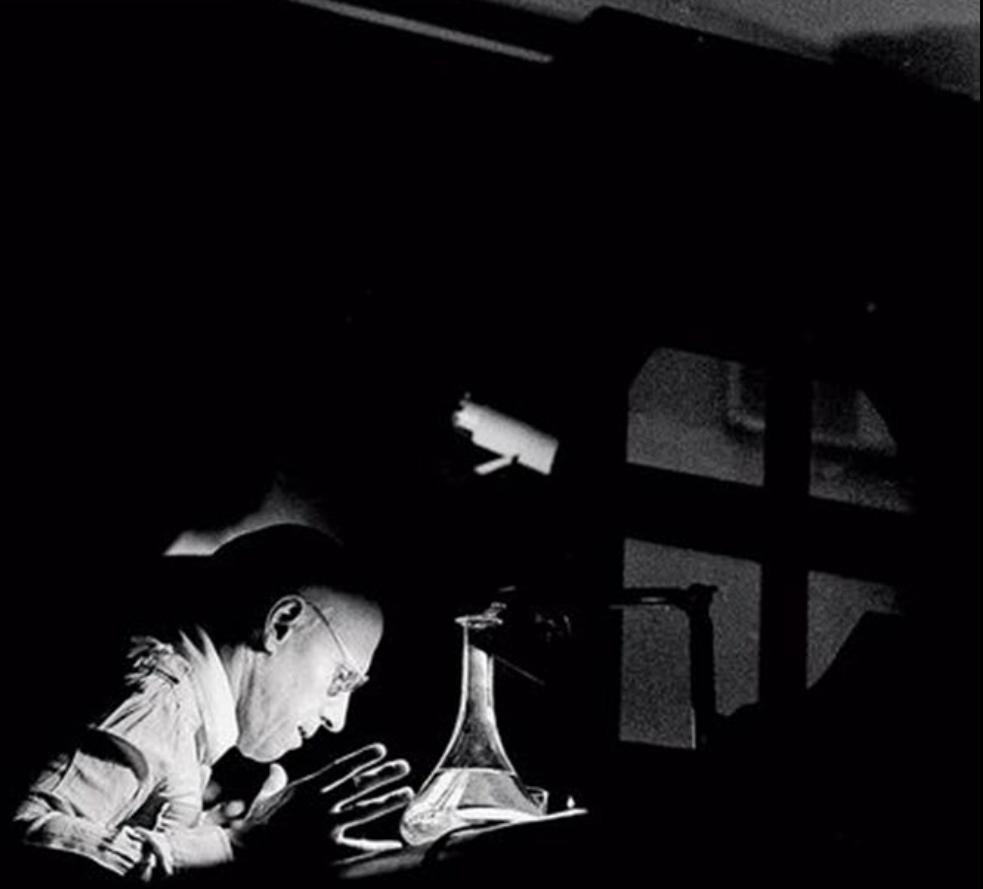

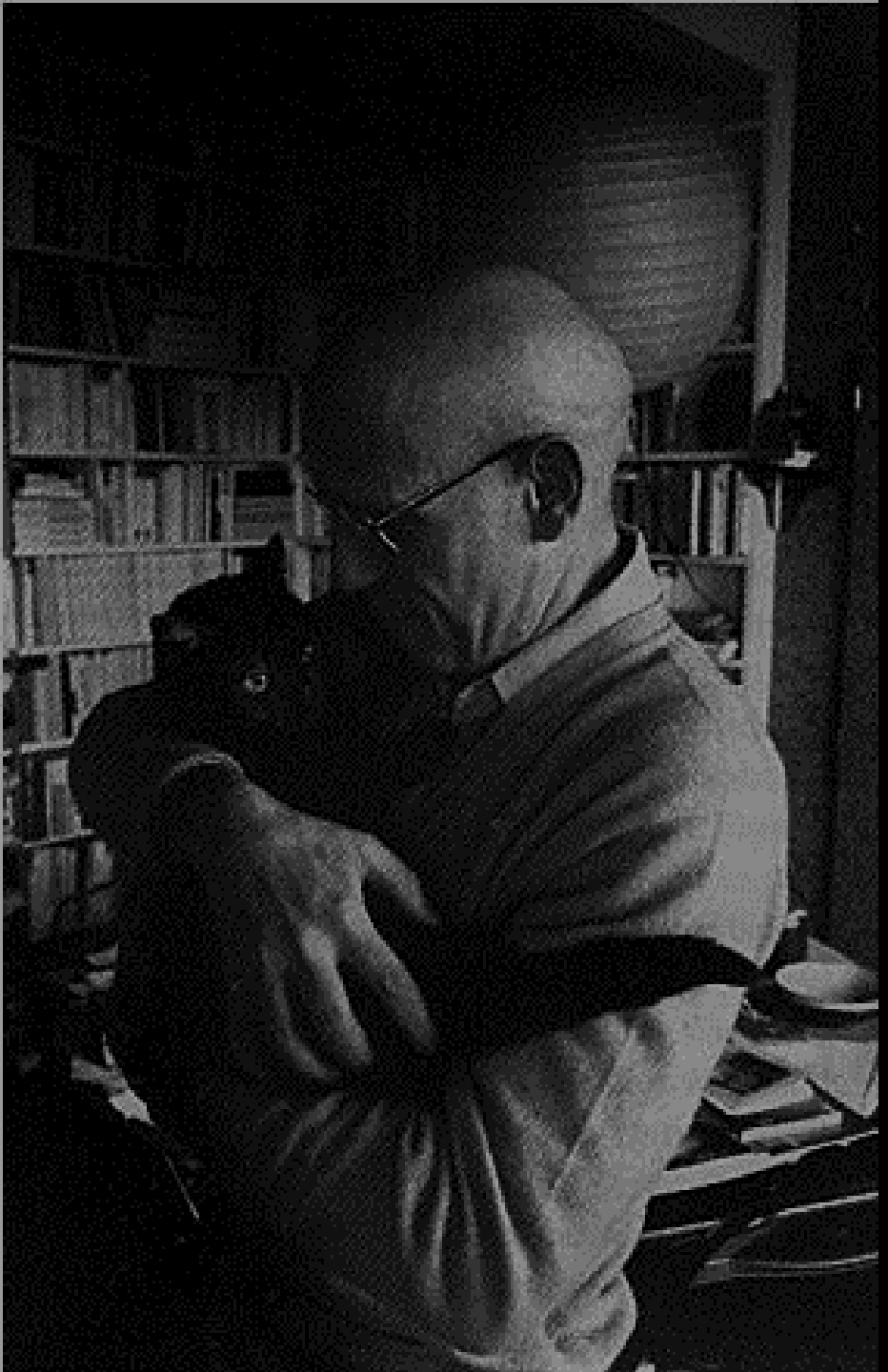

Henkilökohtainen elämä

“Joka tapauksessa henkilökohtainen elämäni ei ole lainkaan kiinnostavaa. Jos joku ajattelee ettei työtäni voida ymmärtää ilman viitettä erityiseen elämän tilanteeseeni, hyväksyn miettiä kysymystä ja olen valmis vastaamaan, jos olen samaa mieltä.

Siinä määrin missä henkilökohtainen elämäni ei ole kiinnostavaa ei siitä myöskään kannata tehdä salaisuutta. Mutta samalla sitä ei myöskään kannata julkaista.”

Elämänkertoja

Eribon, Didier. Michel Foucault. Vastapaino 1993.

Macey, David. The Lives of Michel Foucault.

Miller, James. The Passion of Michel Foucault.

David Halperin, Saint-Foucault: Towards a Gay Hagiography.

Homoseksuaalisuuden kokemus?

Henkilöhistoria → Käsitteen historia

Tieto → Mielisairaus

- Sairauden kokemus
- Hulluuden kokemus → Mielisairaus → Totuus ihmisestä

Valta → Rikos

- Laittomuuden kokemus ja hallinta
- Lain rikkoja → Rikollinen → Totuus ihmisestä

Moraali → Perversio

- Seksuaalisuuden kokemus → Totuus ihmisestä
- Kielletyt teot → Perverssi tyyppi
- Sukupuolisuuden moraali ≠ Itsen etiikat

Näkökulman kääntäminen

Järjen historia → Hulluuden historia

- Mitä sulkee pois?

Oikeuden historia → Laittomuuden hallinnan historia

- Rangaistuksen muuttuneet muodot
- Kiellon sijaan laittomuuden tuotanto ja hallinta

Moraalin historia → Sukupuolisuuden historia

- Perverssien sukukunta
- Kiellon sijaan seksuaalisuuden tuottaminen
- Hysteerikot keksivät seksuaalisuuden

Järjen intressit (Immanuel Kant)

”Kaikkia järkeni intressejä (niin spekulatiivisia kuin käytännöllisiä) yhdistää kolme seuraavaa kysymystä”

Mitä voin tietää? → Puhtaan järjen kritiikki

Mitä minun pitää tehdä? → Käytännöllisen järjen kritiikki

Mitä voin toivoa? → Arvostelmakyvyn kritiikki

Kriittinen periodi: Transsendentaaliset ehdot

Mitä voin tietää ? → Metafysiikka

Mitä minun pitää tehdä ? → Moraaliteoria

Mitä voin toivoa ? →Teologia

Foucault’n vastakritiikit

Tieto - Arkeologia ↔ Kantin metafysiikka

- Historiallinen kokemus tiedosta
- Totuuden lausumien historialliset ehdot
- Kuinka olemme muodostuneet tietomme subjekteiksi (savoir)?

Valta - Genealogia ↔ Kantin transsendentti moraali

- Historiallinen kokemus vallasta
- Poliittisen järjen historialliset strategiat
- Kuinka olemme muodostuneet valtaa harjoittaviksi ja sille alistuviksi subjekteiksi?

Etiikka ↔ Kantin subjektin teleologia

- Historiallinen kokemus itsestä
- Historialliset itsen teleologiset teknologiat
- Kuinka olemme muodostuneet toimintamme moraalisiksi subjekteiksi?

Antropologinen kysymys?

Mitä on Ihminen? (Kant)

- Neljäs kysymys
- Tuo kolme kysymystä yhteen

Ihmisen käsitteen ylittäminen? (Nietzsche)

- Kantin kritiikki ei kritiikki vaan oikeutus

Äärellisyys (Heidegger)

- “Kaikki antropologia, jopa filosofinen antropologia on jo olettanut ihmisen olevan ihminen”
- ”Alkuperäisempää kuin ihminen on Daseinin (täällä-olemisen) äärellisyys hänessä.”

Antropologinen uni

Kaikki ajattelu palautetaan äärellisyyteen

”Länsimaisen filosofian kohtalo voi olla, että 1800- luvulta lähtien jokin sellainen kuin antropologia tuli mahdolliseksi, kun sanon antropologia en viittaa erityiseen antropologiseen tieteeseen, joka tutkii meille ulkoisia kulttuureja, antropologialla tarkoitan filosofista rakennetta joka on vastuussa siitä, että filosofian ongelmat ovat nyt ahdettu alueelle jota voi kutsua ihmisen äärellisyydeksi. Jos ei voida enää filosofoida mistään muusta kuin ihmisestä siinä määrin kun hän on joko Homo natura, tai siinä määrin kuin hän on äärellinen olio, eikö tässä mielessä kaikki filosofia ole pohjimmiltaan antropologiaa? Tässä tilanteessa filosofiasta tulee kulttuurinen muoto jonka sisällä kaikki yleiset ihmistieteet ovat mahdollisia.”

Heräääminen

“Ainoa tapa herättää ajattelu tästä unesta on uudistaa kontakti kriittiseen projektiin”

Valistus ja vapaus

Mitä on valitus? Kantin viides kysymys?

- Kasvamista ulos alaikäisyyden tilasta (Kant)
- Uloskäynti (Ausgang) (Foucault)

Kritiikin aika

- Mitä on nykyisyys? – filosofia nykyisyyden reflektiona

Vapauden todellistaminen

- Kant: Vapauden idea määrätty – historiallinen todellistaminen määrittämätön
- Foucault: Vapauden idea määrittämätön – historiallisten ehtojen määrittämä

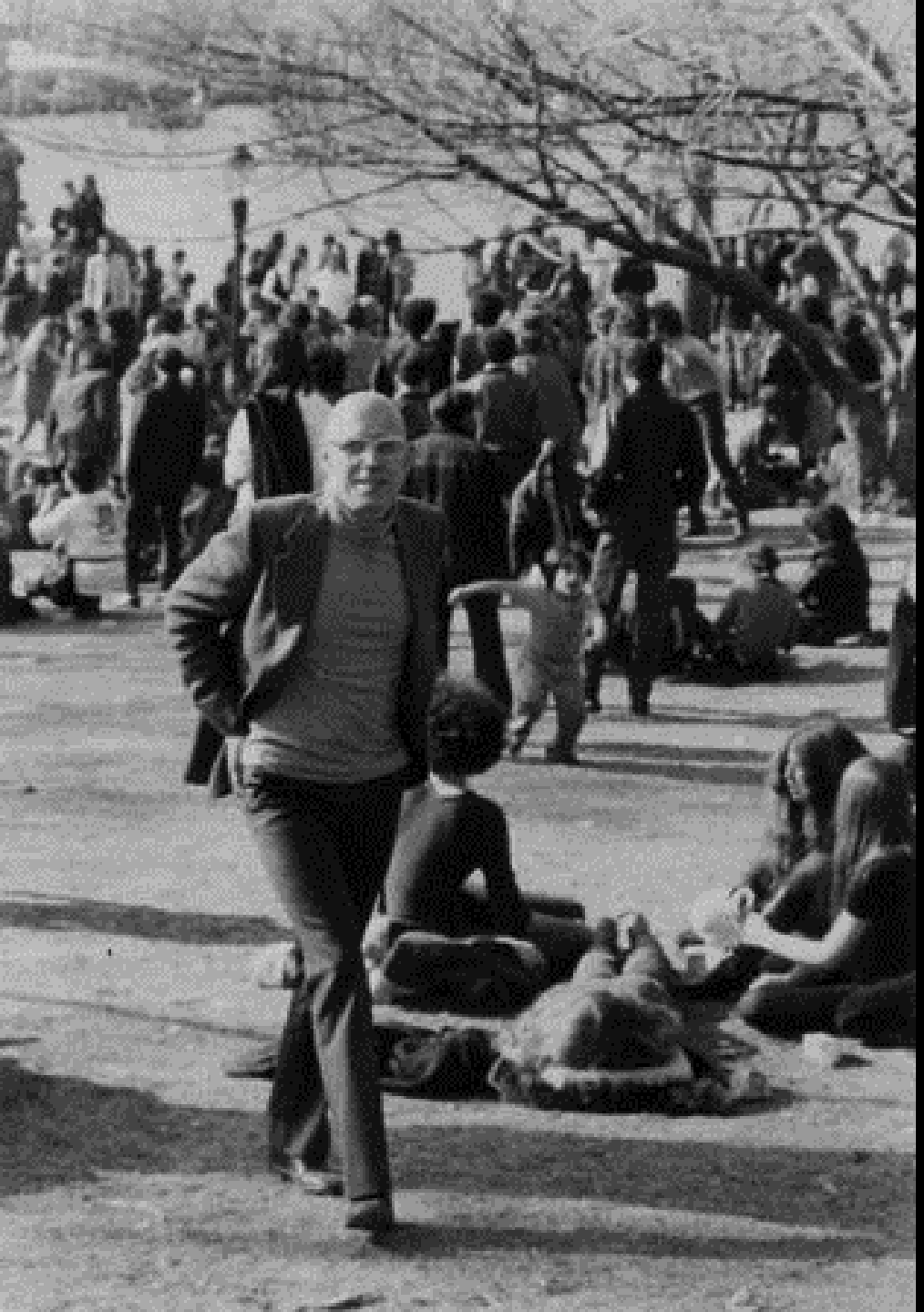

Kriittinen ontologia

Vapauden eetoksena

“Kriittinen itsemme ontologia on ymmärrettävä ei teoriaksi, opiksi, ei edes pysyväksi tiedon kasaantuvaksi ainekseksi; se on käsitettävä asenteena, eetoksena, filosofisena elämänä, jossa historiallinen analyysi rajoista, jotka meille on asetettu yhdistyy mahdollisuuteen ylittää ne. […] Luonnehdin siten kriittiselle itsemme ontologialle sopivaa filosofista eetosta historiallis-käytännöllisenä testinä rajoista, jotka voimme ylittää ja siten työstä jonka suoritamme itse itsemme ylitse vapaina olentoina.”

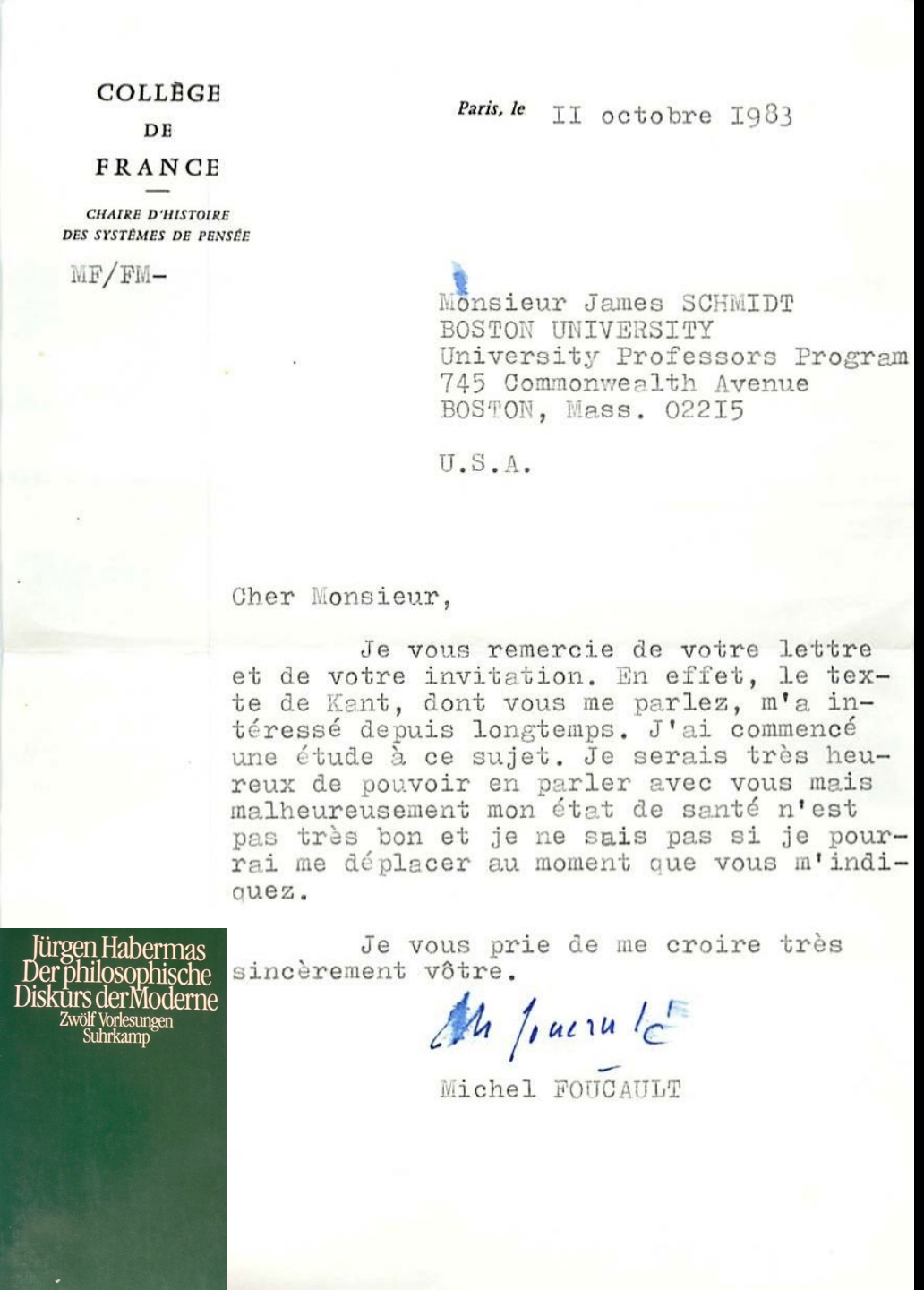

COLLÈGE
DE
FRANCE

CHAIRE D'HISTOIRE
DES SYSTÈMES DE PENSÉE

MF/FM-

Paris, le II octobre 1983

Monsieur James SCHMIDT
BOSTON UNIVERSITY
University Professors Program
745 Commonwealth Avenue
BOSTON, Mass. 02215

U.S.A.

Cher Monsieur,

Je vous remercie de votre lettre et de votre invitation. En effet, le texte de Kant, dont vous me parlez, m'a intéressé depuis longtemps. J'ai commencé une étude à ce sujet. Je serais très heureux de pouvoir en parler avec vous mais malheureusement mon état de santé n'est pas très bon et je ne sais pas si je pourrai me déplacer au moment que vous m'indiquez.

Je vous prie de me croire très sincèrement vôtre.

Michel FOUCAULT

Jürgen Habermas
Der philosophische Diskurs der Moderne
Zwölf Vorlesungen
Suhrkamp

Valistuksen itsekritiikki

Kritisoitava itse itseään

- On vastustettava kiristystä, joka väittää ettei järjen järkevä kritiikki ole mahdollista (rationaalisuus ≠ irrationaalisuus)

Järki ≠ tietyt rationaalisuudet

- Rationaalisuudet historiallisesti erityisiä
- Ei tule palauttaa yleiseen järkeen tai rationaalisuuteen
- *”Meidän on analysoitava erityisiä rationaalisuuksia ennemmin kuin aina vedota rationaalisuuden yleiseen edistykseen.”*

Habermas – Foucault debatti

La Liberte armee du sceptre de la raison foudroye l'Ignorance et le Fanatisme
Simon Louis Boizot 1793

Valituksen myytit

Järjen vapaus karkottaa vallan → Rationaaliset vallan muodot

Tieto vapauttaa vallasta → Valta luo tietoa

Valistuksen antinomia

Kuinka kykyjen kasvu voidaan erottaa valtasuhteiden tehostumisesta?

Toiminnan rationaalisuus

Historiallinen toiminta rationaalisuuden perustalta

- *“Me olemme ajattelevia olentoja, ja me teemme asioita… erityisen historiallisen rationaalisuuden perustalta.” (Foucault)*

Ihmisten hallitseminen rationaalisuuden perustalta

- *”Ihmisen hallinta ihmisen ylitse – huolimatta siitä onko kyseessä pieni tai iso ryhmä, käyttääkö valtaa miehet naisten ylitse, vanhemmat lapsien, yksi luokka toisen luokan, byrokratia väestön ylitse – edellyttää tietyn rationaalisuuden […] Se mikä on kyseenalaistava on pelissä oleva rationaalisuus […] Kuinka sellaiset suhteet rationalisoidaan.” (Foucault)*

Totuuden jälkeisyys?

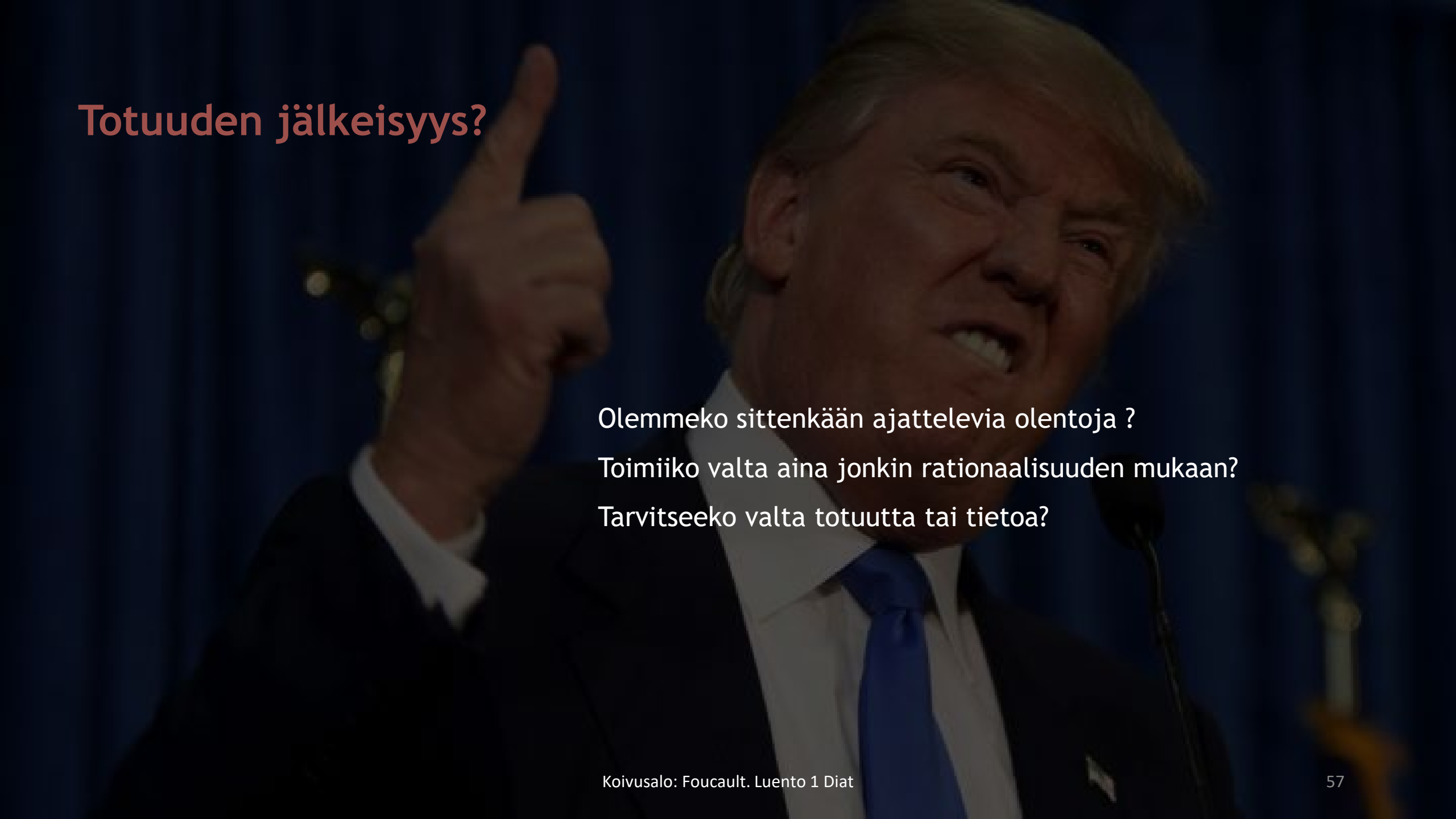

Olemmeko sittenkään ajattelevia olentoja ?

Toimiiko valta aina jonkin rationaalisuuden mukaan?

Tarvitseeko valta totuutta tai tietoa?

Groteski valta

”Groteski on yksi mielivaltaisen suvereenisuuden olemuksellinen prosessi.” (Michel Foucault)

Vallan vaikutusten maksimointi pätemättömyyden kautta

Kutsun groteskeiksi tosiasiaa, että diskurssilla tai yksilöllä voi asemansa tähden olla vallan vaikutuksia, jotka näiden sisäinen laatu tulisi riistää näiltä.

Ubumainen terrori, groteski suvereniteetti tai ankarammin sanottuna vallan vaikutusten maksimointi niitä tuottavan henkilön pätemättömyyden kautta. En usko tämän olevan satunnaista vallan historiassa tai virhe sen mekaniikassa vaan sisäinen osa vallan mekanismien rattaistossa.

Koivusalon konstruktio

Mitä voin tietää?

Mitä minun pitää tehdä?

Mitä voin toivoa?

Ihmisluonto
Universaali humanismi

Mitä on Ihminen?
Antropologia

Ihmisen oleminen
Äärellisyyden analytiikka

Mitä on valistus?
Uskallus tietoon (Kant), Rohkeus totuuteen (Foucault)

Maailmankansalaisuus
Täysi-ikäistyminen (Kant), Uloskäynti (Foucault)

Mitä voin tietää?
Tiedon ehtojen säännön analyysi

Metafysiikka (Kant)
Ymmärryksen universaalit a priori ehdot

Arkeologia (Foucault)
Diskurssien historialliset a priori säännönmukaisuudet

Mitä minun pitää tehdä?
Lain toiminnan ehtojen määritys

Moraali (Kant)
Universaalin moraalilain tahdon vapaus ehtona sen historialliselle toteuttamiselle

Genealogia (Foucault)
Kuinka olemme muodostuneet valtaa harjoittaviksi tai valtasuhteille alistuviksi subjekteiksi?

Mitä voin toivoa?
Itsen päämäärällisyyden analyysi

Uskonto (Kant)
Hyveopin *sensus communis* päämääränä universaalin moraalin toteuttamisessa

Etiikka (Foucault)
Itsen käytännöt ja tekniikat esteettis-eettistä subjektia työstävän enlaistumisen etiikan historiallisina ehtoina

Kuinka olemme muodostuneet oman tietomme subjekteiksi?

Vallan strategiat ja taktiikat normatiivisten järjestysten tuottajina

Kuinka olemme muodostuneet oman toimintamme moraalisiksi subjekteiksi?

Ohjelma:

Johdanto: Totuuden toisinajattelu 12.1
Matka hulluuteen ti 19.1
Hulluuden totuus ti 26.1
Kirjallinen avaruus ja äärellisyyden rakenne ti 2.2
Ihmisen kuolema 9.2
Taistelu ja ruumis 16.2
Elämän hallinta ti 3.3
Totuus sukupuolesta ja seksistä ti 9.3
Haluihmisen etiikka ti 16.3
Rohkeus totuuteen ti 23.3

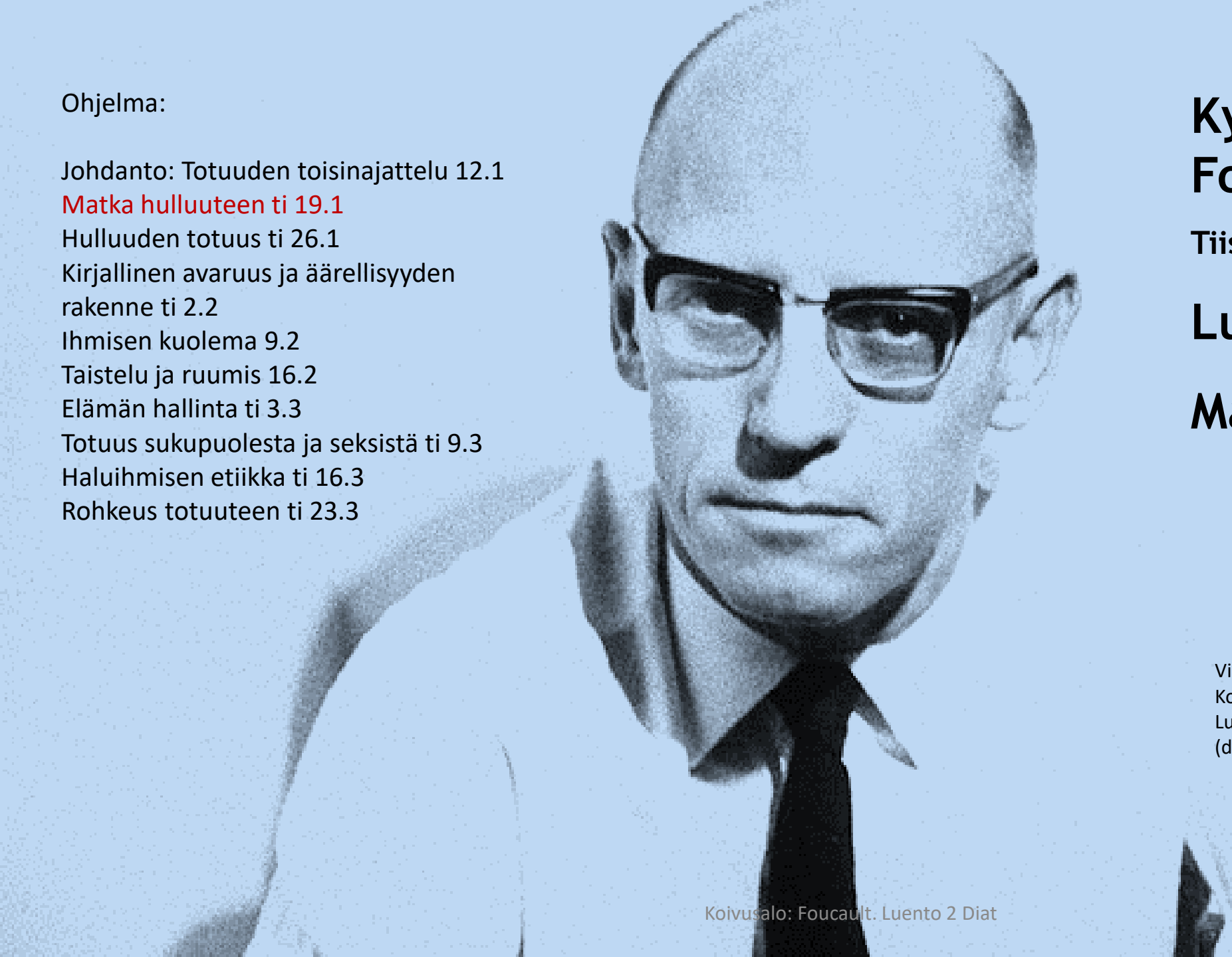

Kymmenen luentoa Foucault'sta

Tiistaisin 12.1-23.3.2021

Luento 2

Matka hulluuteen

Viittaukset luentoihin:
Koivusalo Markku: Michel Foucault ja toisin ajattelu. Luennot: Helsinki, TO 2021, 1 (luentonumero), 1 (dianumero)

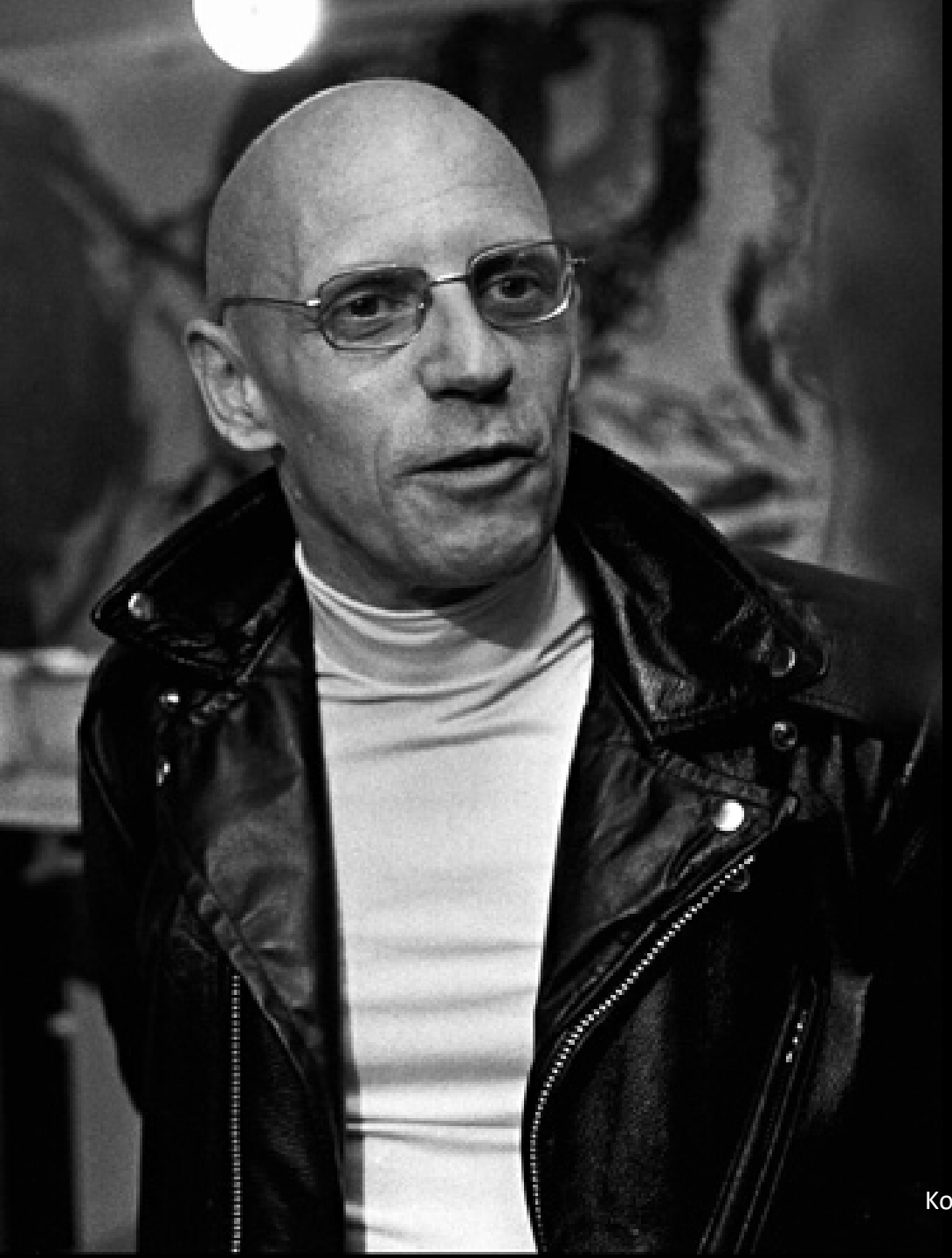

Ajattelun matka

”Kaikki teokseni ovat osa elämänkertaani.”

Teokset

Mm. Hulluuden historia, Klinikan synty, Sanat ja Asiat, Tiedon arkeologia, Tarkkailla ja Rangaista, Seksuaalisuuden historia

Artikkelit

Haastattelut ja keskustelut

Lehtijutut, kannanotot

Luennot College de France 1970-1984

https://markkukoivusalo.org/thinkers/foucault/

15.10.1926

Syntyi 15.10.1926 Poitiersissa Ranskassa

Ylemmän maaseutuporvariston varakkaan kolmilapsisen perheen toinen lapsi

Maaomaisuutta, kodinhoitajat ja autokuskit

Isosisko Francine ja pikkuveli Denys

Lääkäriperheen musta lammas

Kaksi isoisää ja isä kirurgeja myös veljestä kirurgi.

Äiti Anne (Malapert) kirurgina toimineen lääketieteen professorin tytär

Isä Paul André Foucault halusi myös Paul Michel Foucault'sta lääkäriä, mutta tämä kiinnostunut enemmän kirjallisuudesta ja historiasta.

Paul Michel – alkoi käyttää nimeä Michel

Vercingétorix se rend à César

PETITE

HISTOIRE DE FRANCE

PAR

JACQUES BAINVILLE

IMAGÉE PAR JOB

Kiinnostus historiaan

Historiantunnit sisaruksille

TOURS

MAISON ALFRED MAME ET FILS

AGENCE A PARIS, 6, RUE MADAME, VIe.

1929

Le Piroir

Annen omistama Malapertien talo 15 kilometrin päässä Vendeuvre-du-Poitounissa

Isän kuoleman 1963 jälkeen äiti Anne muuttaa sinne

Foucault käy aina kesäisin kirjoittamassa

Poitiers

Viennen departementin pääkaupunki Länsi-Ranskassa.

1930 -luvulla noin 40 000 ihmistä

Ilmapiiriltään ahdashenkinen pikkukaupunki

Foucault’n perhe sen porvarillista eliittiä

”Kaupunki, jossa synnyin, on tällainen: mestatut pyhimykset valvovat kirja kädessään, että oikeus toteutuu ja linnoitukset kestävät […] Se kaikki on omaa taustaani.”

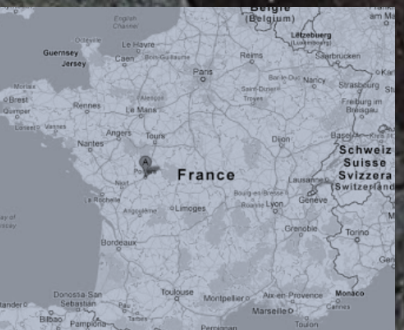

THE MIRACLE OF THE MOVIES
to amaze you, charm you, thrill you!
WALT DISNEY'S
First Full Length Production
SNOW WHITE
and the
SEVEN
DWARFS
His First Full Length

St Porchaire, Poitiers

Katolilaisuus

Lääkäriperheen täysin maallistunut tapakatolilaisuus

Messussa useimmin isoäidin kanssa – Kuoripoika

Länsimaiselle kulttuurille erityinen paimenvallan valtava koneisto

”Kristinuskossa sielujen paimennus toi mukanaan opastamisen, johtamisen, ohjaamisen, luotsaamisen, kädestä pitämisen ja ihmisten manipuloimisen taidon, heidän seuraamisensa ja askel askeleelta kannustamisensa taidon, jonka tarkoituksena on ottaa ihmiset haltuun kollektiivisesti ja yksilöllisesti koko heidän elämänsä ajan ja heidän olemassaolonsa jokaisella askeleella.”

Uskonto poliittinen voima

Uskonnolliset liikkeet hengellisen vastarinnan muotoina

Kirkko

”Sehän on upea vallan itsensä väline kokonaisuudessaan kudottu kuvitteellisista, eroottisista, affektiivisista, ruumiillisista, aistimellisista jne. elementeistä. Se on upea!”

Collège Henri IV

Alle nelivuotiaana kouluun siskon perässä

Voi värittää liiduilla takapenkillä

Jesuiittojen ylläpitämä

1955 - Communion - Collège Henri Iv

Tiedontahto

Foucault’n sisarukset syntyneet opiskelemaan

Mikä on tämä länsimainen tiedontahto? Tiedontahdon morfologia

Synnymme tietoon

- *”Kuinka päästään tietoon! Ettekö tiedä, että siihen synnytään. Eikö kaltaiseni pikkuporvarilliseen provinssiin syntynyt kuuluu tietoon, ole kasvanut ja ruokittu tiedolla? Ja jo ennen koulua. Kyseessä on kokonainen ympäristö, jossa koko olemassaolon sääntö, kaiken etenemisen sääntö on tiedossa. Pitää tietää vähän enemmän kuin muut, olla hieman parempi luokallaan, voidaanpa jopa kuvitella, että pitää jo imeä hieman paremmin tuttipullosta kuin toiset, kävellä aikaisemmin kuin toiset… Kokeet ja kilpailu, tehdä enemmän kuin toiset, olla ensimmäinen, kaltaiseni ihminen on aina elänyt tässä. En ole päässyt tietoon, olen aina ollut tiedossa, räpiköimässä siinä.”*

Halu toisenlaiseen tietoon ja siihen mikä ei kuulu tietoon vaikka kuuluisi kuulua?

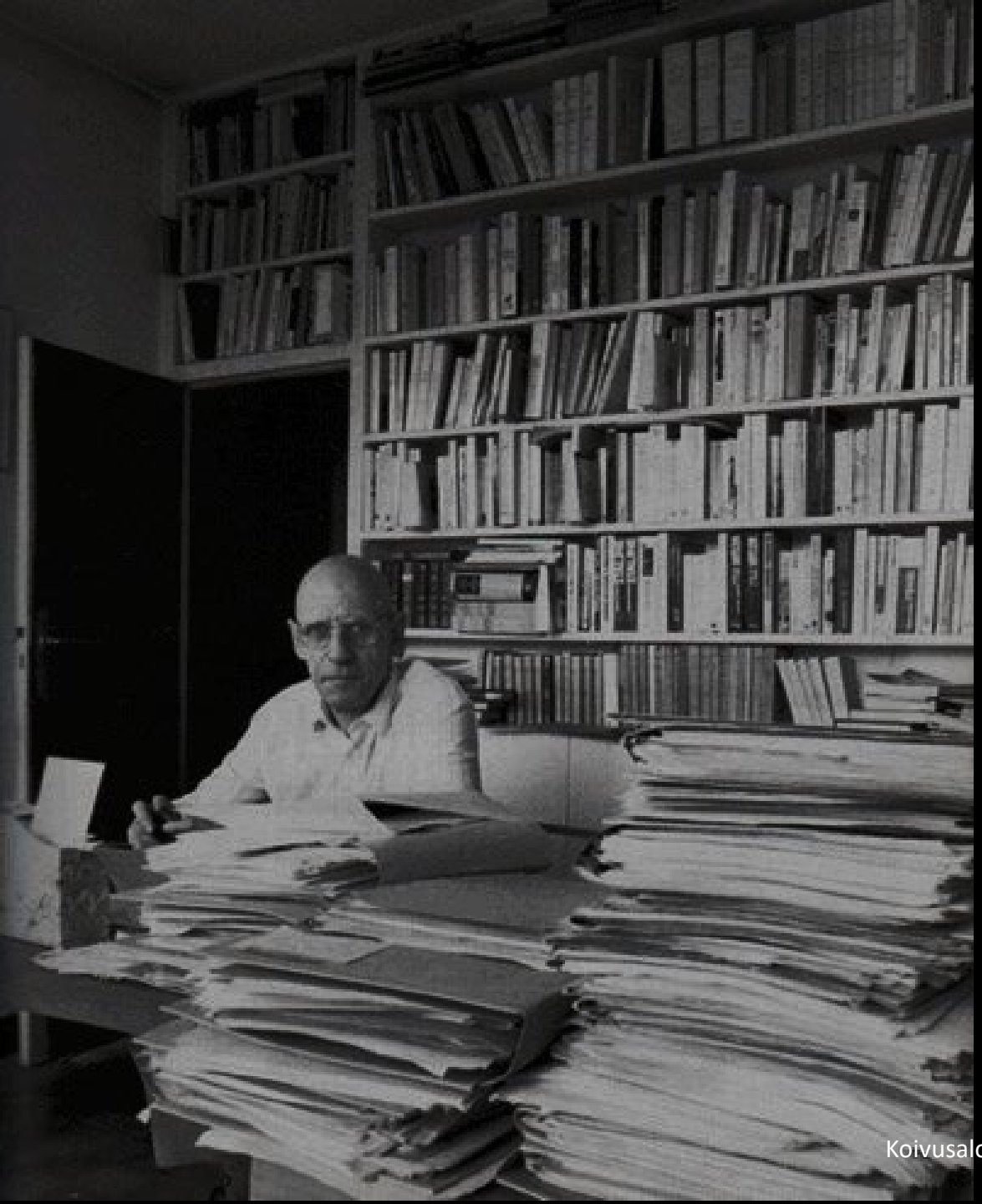

Tiedon nautinto

Tiedon järjestykset ja vallan järjestykset

Tiedon kurinalaistava ja normalisoiva käyttö

Kouluissa tiedosta tehdään epämiellyttävää

Vastakohtana tiedon nautinto

Kuumeinen laiskuus

- *”Se on luonteenpiirre ihmisissä, jotka rakastavat kirjastoja, dokumentteja, viitteitä, pölyisiä käsikirjoituksia, tekstejä, joita ei ole koskaan luettu, kirjoja, jotka suljettiin heti painatuksensa jälkeen ja ovat sittemmin nukkuneet hyllyissä herätäkseen henkiin vasta vuosisatojen päästä. […] Haluan puhua hyödyttömän oppineisuuden suuresta, hellästä ja lämpimästä vapaamuurariudesta.”*

Saint-Stanislas 1940-43

Kristillisten koulujen veljeskunnan pitämä uskonnollinen yksityiskoulu

Jean-Baptiste de La Salle 1680 perustama veljeskunta.

Kurinalaisuus

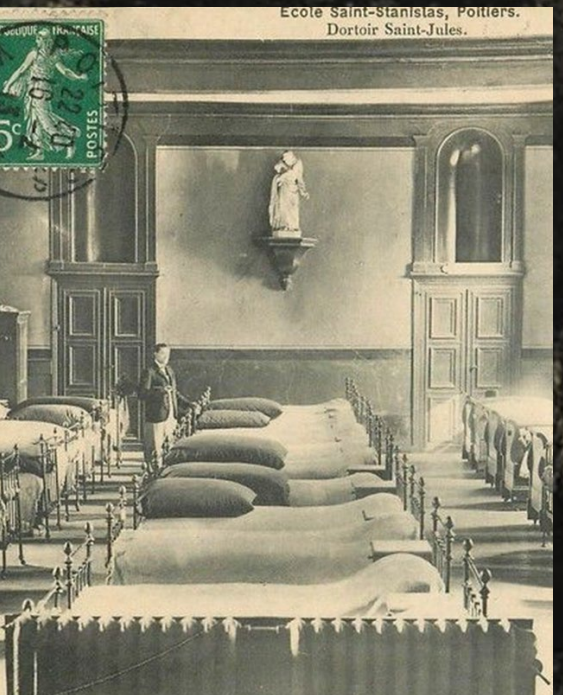

Poliittinen kokemus

”Kaikki emotionaaliset muistoni liittyvät poliittiseen tilanteeseen. Muistan todella pelänneeni ensimmäistä kertaa kun natsit murhasivat kansleri Dollfussin, muistaakseni vuonna 1934…Luulen että silloin koin kuolemanpelon ensimmäistä kertaa…Minun sukupolveni poikien ja tyttöjen lapsuus oli näiden suurten historiallisten tapahtumien leimaama. Sodan uhka oli aina ovellamme; se muovasi olemassaolomme. Sitten sota syttyi. Muistimme ydinainesta ovat paljon enemmän koko maailmaa koskevat tapahtumat kuin perhe-elämä… Ehkä juuri siksi minua on aina kiehtonut historia ja suhde henkilökohtaisen kokemuksen ja niiden tapahtumien välillä, joihin joudumme ottamaan osaa. Luulen, että tässä on teoreettisen intohimoni lähtökohta.”

Toinen maailmansota ja saksalaismiehitys 1940-44

Tauton opiskelu

Sodan poikkeustila 1939-44

Foucault keskittyy opiskelemaan

Takaisin Henry IV lukioon

Tarkoitus päästä Pariisin eliittikouluun École Normale Superieuriin.

1945 Pariisiin

Lycée Henri IV, Paris

Valmistautuminen École Normale Superieure pääsykokeisiin

Jean Hyppolite (1907-1968)

Opettajana kaksi kuukautta Hegel spesialisti ”Hippal”

École normale supérieuren johtajaksi 1954

1963 Collège de Franceen Filosofisen ajattelun historian oppituoli - Foucault seuraaja

Hyppolite: Hengen fenomenologian käännös 1939

Foucault’ diplomityön ohjaaja École Normale Supérieuressa

Diplomityö: Historiallisen transsendentaalin muodostuminen Hengen fenomenologiassa.

La Constitution d'un transcendental historique dans La Phénomenologie de l'Esprit de Hegel, 1949. Hävinnyt

Filosofia historiallisena oman aikansa käsitteellistämisenä

”Sodan jälkimainingeissa hän opetti meitä ajattelemaan väkivallan ja diskurssin välisiä suhteita; eilen hän opetti meitä ajattelemaan logiikan ja olemassaolon suhteita; juuri nyt hän ehdottaa, että ajattelisimme tiedon sisällön ja formaalin välttämättömyyden välisiä suhteita.”

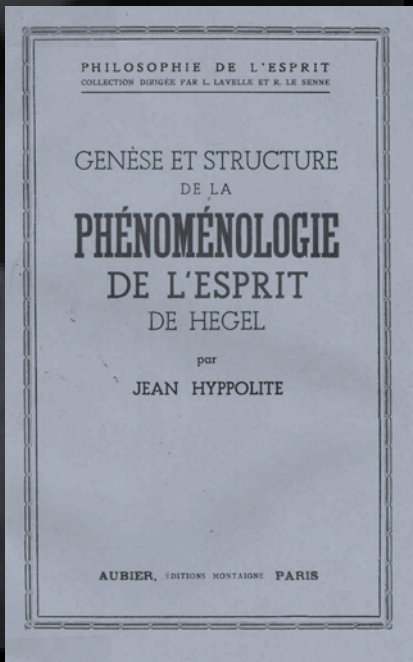

Koivusalo: Foucault. Luento 2 Diat

Ranskalainen Hegel

Hengen fenomenologian keskeisyys

Tietoisuuden kokemuksen tiede – absoluuttinen tieto

Historian liike? Herran ja rengin (orjan) dialektiikka

Jean Wahl: Onneton tietoisuus

- Le Malheur de conscience dans la philosophie de Hegel 1929

Alexander Kojève Hegel seminaari 1933-39 Pariisissa

- Fenomenologis-antropologinen luenta halun kautta
- Tunnustuksen halu

Jean Hyppolite: Käsitteen ja rakenteen liike

Genèse et structure de la Phénoménologie de l'esprit (1947)

Logique et Existence. Essai sur la Logique de Hegel (1953)

Filosofia ei lopussaan kerää kaikkea yhteen vaan ennemmin avautuu ei-filosofialle.

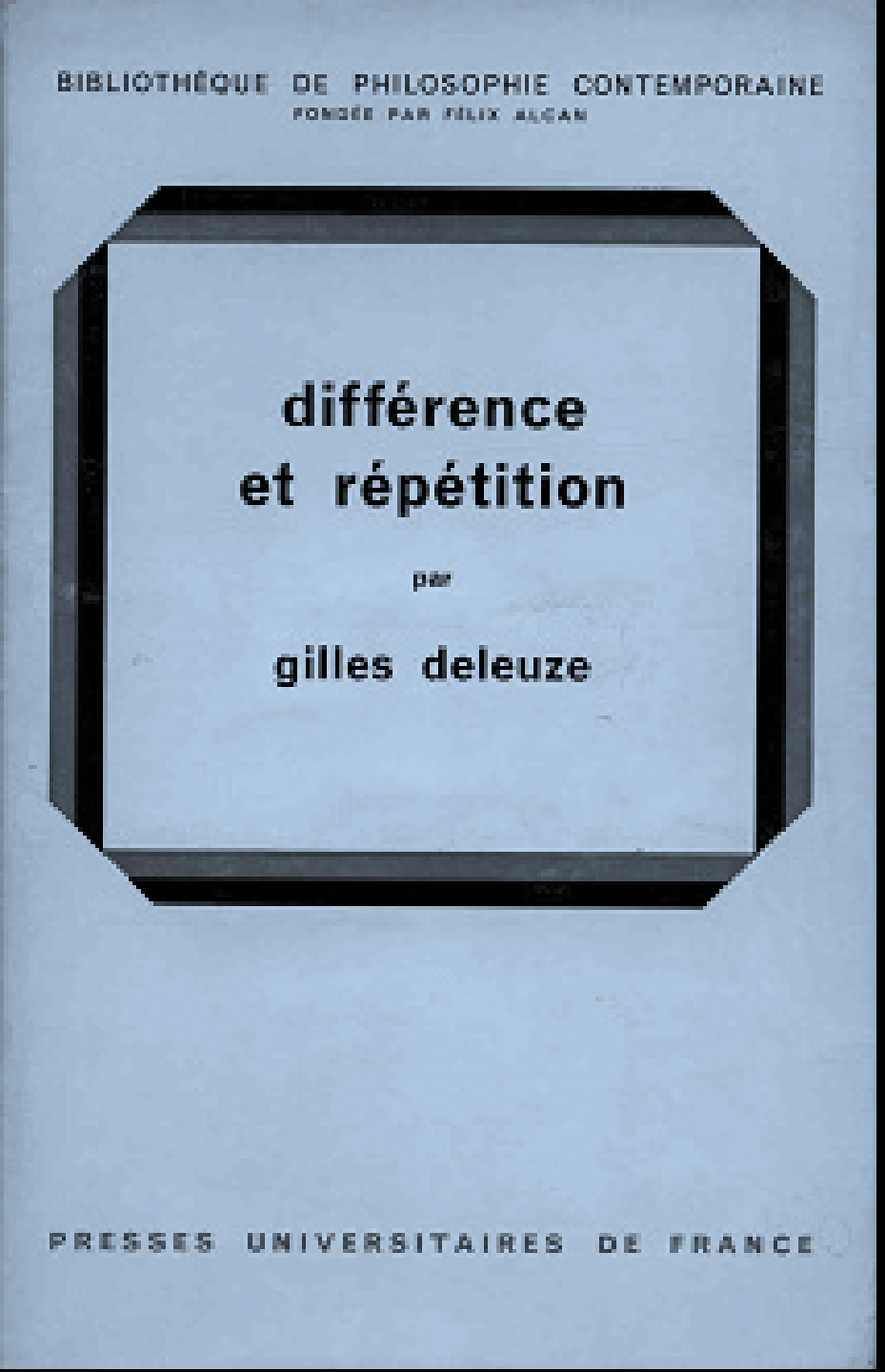

Dialektiikasta eron itsensä ajatteluun

Totta puhuen, dialektiikka ei vapauta eroa vaan päinvastoin takaa, että se saadaan aina uudelleen kiinni. Saman dialektiikan suvereenisuus koostuu eron silleen jättämisestä, mutta negatiivisen lain alle, ei-olemisen hetkenä. Uskomme näkevämme suuren toisen kumoutumisen puhkeamisen, mutta ristiriidan salaisuus työstää identtisen pelastusta. Pitäisikö meidän muistaa dialektiikan jatkuvasti meitä kouluttava alkuperä? Se mikä ei lakkaa elvyttämästä dialektiikkaa synnyttäen loputtomasti olemisen ja ei-olemisen aporian, on nöyrä opillinen kysymys, tuo opiskelijan kuvitteellinen dialogi: ”Tämä on punainen. Se ei ole punainen. Onko nyt päivänvalo? Ei ole, nyt on yö.” Lokakuun yön hämärässä Minervan pöllö ei lennä kovin korkealla: ”Kirjoita, kirjoita, se vaakkuu, sillä huomenaamulla ei ole enää pimeää”…

Eron vapauttamiseksi on ajateltava ilman ristiriitaa, ilman dialektiikkaa, ilman negaatiota: ajattelu, joka sanoo kyllä erilaisuudelle; affirmatiivinen ajatus, jonka väline on disjunktio; moneuden ajattelu…ja nyt meidän on päästävä eroon Hegelistä, predikaattien vastakohdista, ristiriidoista, negaatiosta, kaikesta dialektiikasta.”

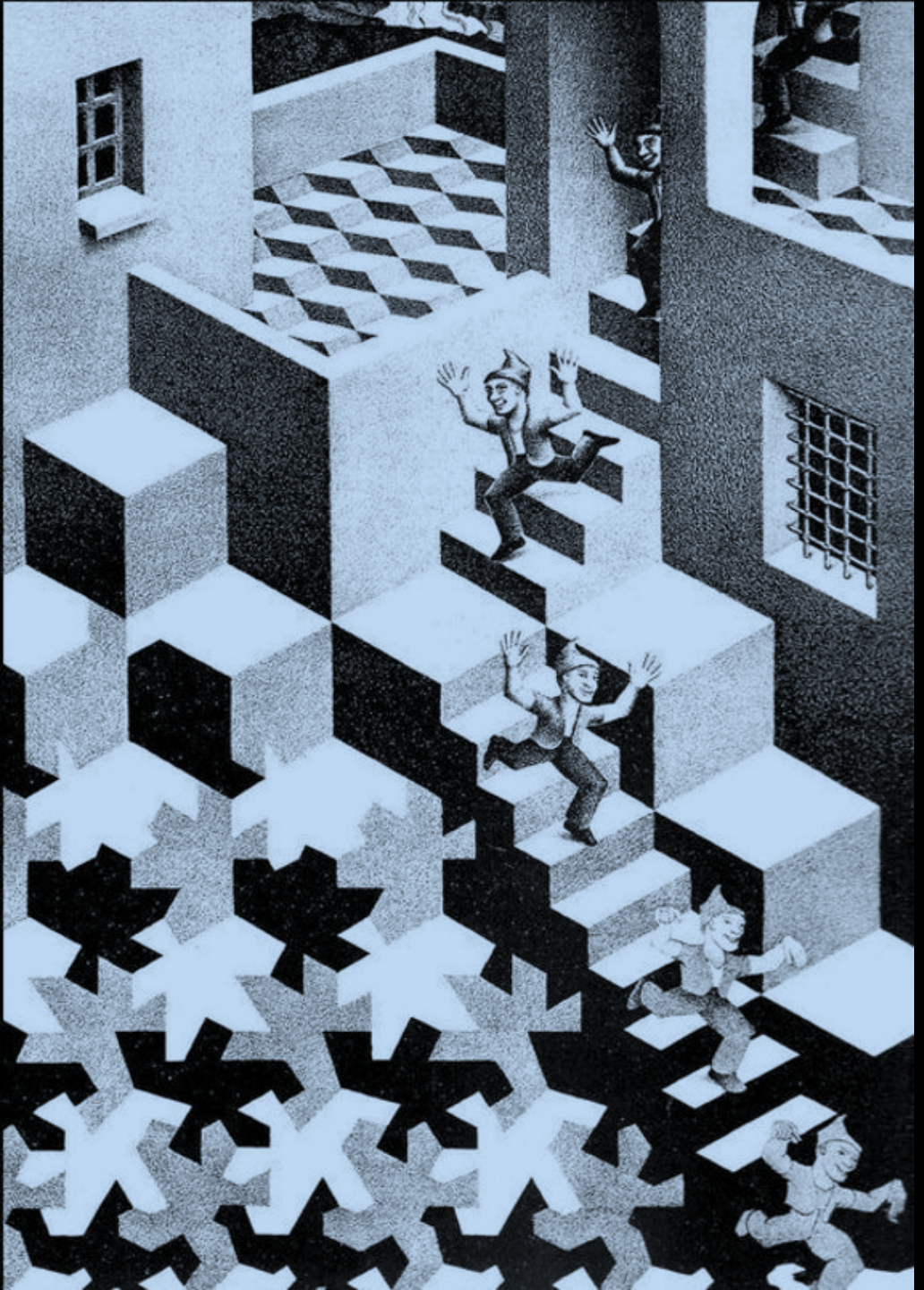

Onnistuuko pako Hegelistä ?

”Mutta luulen olevani eniten velkaa Jean Hyppolitelle. Tiedän hyvin, että hänen työnsä sijoittuu useiden näkemyksessä Hegelin hallinnan alle ja että koko oma aikamme oli sitten kyse logiikasta tai epistemologiasta, Marxista tai Nietzschestä, yrittää paeta Hegeliä. Ja se mitä juuri yritin sanoa diskurssista, on hyvin epäuskollista Hegelin diskurssille.

Mutta todellinen pako Hegelistä edellyttää tarkkaa arviointia tämän irrottautumisen hinnasta. Se edellyttää tietoa siitä mihin saakka, kenties salakavalastikin, Hegel on lähestynyt meitä. Se edellyttää tietoa siitä, mikä on edelleen hegeliläistä, jopa siinä mikä mahdollistaa meidän ajatella Hegeliä vastaan ja missä mitassa meidän valituksemme häntä kohtaan ovat kenties edelleenkin vain viekkautta, jota hän käyttää meitä vastaan odottaen meitä lopussa, liikkumattomana ja toisaalla.”

1946 École Normale Supérieure de la rue d'Ulm (Paris)

Maurice Pinguet (kulttuuriantropologi, Japanin tutkija)

Robert Mauzi (kirjallisuustieteilijä)

Pierre Bourdieu (sosiologi)

Jean-Claude Passeron (sosiologia)

Jean-Pierre Serre (matemaatikko)

Paul Veyne (historioitsija)

Ranskassa filosofian kulta-aika

Saksalainen ajattelu – Foucault alkaa opiskella vakavasti Saksaa

Kolme Hoota: Hegel, Heidegger, Husserl

Husserlin fenomenologia

- ’“Asioihin itseensä“ (Zu den Sachen selbst)
- Ilmenevän maailman konstituutio ja merkitys
- Eletyn tietoisuuden rakenne – intentionaalisuus
- Metodi: epochè – reduktio - luonnollisen asenteen sulkeistaminen

Heideggerin olemisen ajattelu

- Tietoisuuden rakenteesta maailmassa olemiseen
- Olemisen merkitys ?

Jean Beaufret: Luennot Heideggerista ja Kantin arvostelukyvystä

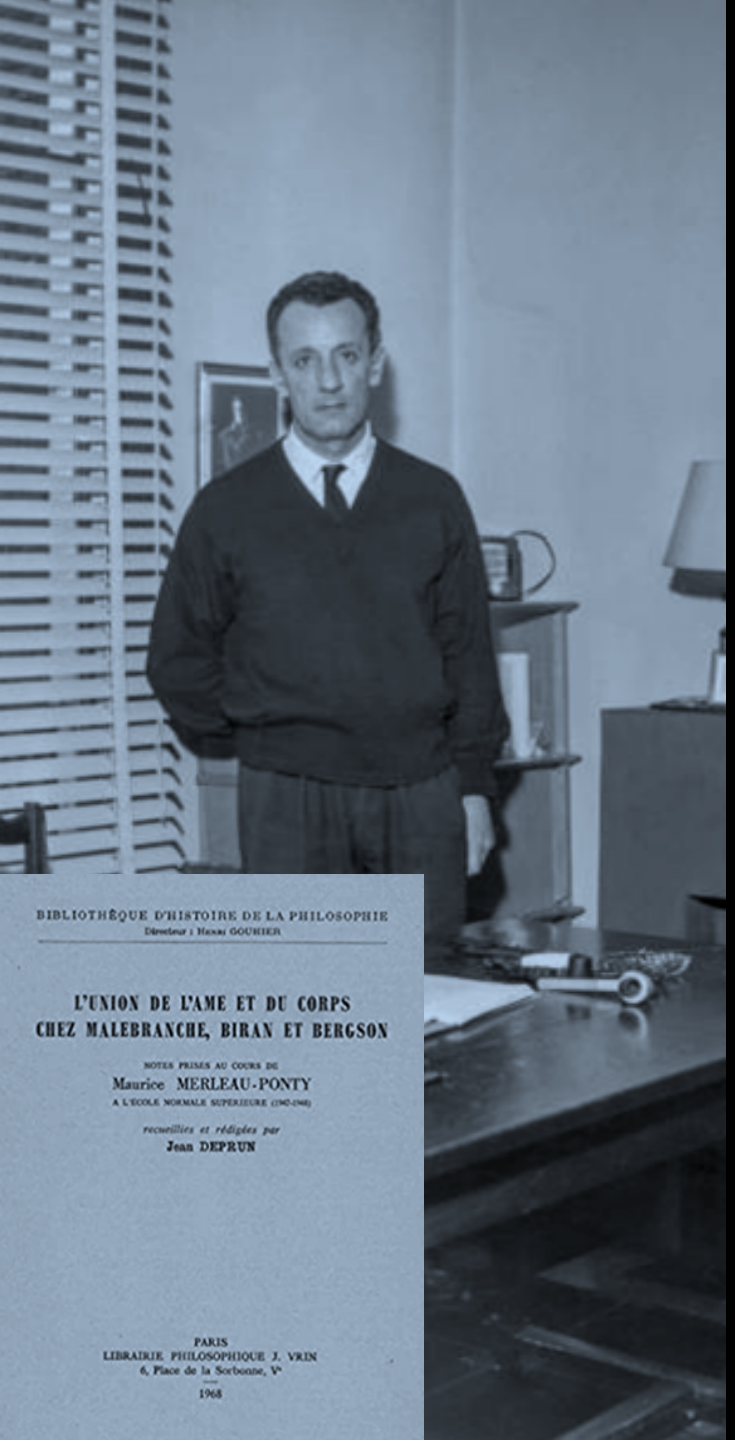

Maurice Merleau-Ponty (1908–1961)

”Hän kiehtoi meitä”

Havainnon fenomenologia 1945 (Phénoménologie de la perception)

Psykologian kurssi sielun ja ruumin ykseydestä Malebranchella, Biranilla ja Bergsonilla

Foucault projekti: Psykologian synty jälkikartesiolaisilla

Ihmistieteet ja fenomenologia kurssi

Ferdinand Saussure

Strukturalismi ja fenomenologia

Fenomenologia ja marxismi

Husserl ja Marx

Jean-Toussaint Desanti (1914 – 2002)

Matematiikan filosofia ja fenomenologia yhdistyneenä marxismiin

Tran Duc Thao: Fenomenologia ja dialektinen materialismi

Marxisme et phenomenologie (1946)

Phénoménologie et matérialisme dialectique (1951)

Louis Althusser (1918–1990)

1948 kaimaaniksi avustamaan filosofian opiskelijoita maisterin tutkinnossa

Henkilökohtainen ystävyys, vanha ”alt”.

Katolis-konservatiivinen nuoruus

Aluksi vielä katolisten kokouksissa

ENS:ssä kääntyy kommunistiksi ja marxilaisen filosofian harjoittajaksi

Vaikutti vahvimmin myös Foucault’n liittymiseen hetkeksi kommunistiseen puolueeseen

1948 itsemurhayritys

ahkera ja älykäs

epäsuosittu, vetäytyvä ja riitelevä

puoli hullu

1948 itsemurhayritys

Jean Delayn hoitoon Sainte-Annen psykiatriseen sairaalaan

Itsemurhan vaara

Tukahdutettu homoseksuaalisuus?

Hulluuden kysymys?

Kiinnostus psykologiaan

”Opiskeltuani filosofiaa halusin nähdä mitä hulluus on. Olin tarpeeksi hullu opiskellakseni järkeä, olin tarpeeksi järkevä opiskellakseni hulluutta.”

Henkilökohtainen kysymys

Kamppailu hulluuden rajan kanssa

Hulluus on teoksen puutetta

Opiskelutoveri Jacques Martin (1922-1964)

Lopulta tuhosi kaikki tuotantonsa ennen itsemurhaa 1964.

Louis Althusser & Hélène Rytman

Althusser katolis-konservatiivinen nuoruus

Hélène Rytman militantti kommunisti

Althusser heti tavattuaan maanis-depressiivinen psykoosi 1947 → hoidossa

16.11.1980 kuristaa Hélènen

Psykoosissa – syyntakeeton

Elämänkerta – kieltää tuotantonsa – en ole lukenut mitään

Koivusalo: Foucault. Luento 2 Diat

Kliininen psykologia

Foucault alkaa opiskella psykologiaa, kenties lääkäriksi sittenkin

Daniel Lagachen, kliinisen psykologian suuren nimen luennoilla

Rorschachin testit ystäville

Psykologian lisensiaatti 1951

1951-55 Althusserin kutsusta opettamaan psykologiaa ENS:ään.

1952: Psykolopatologian diplomi psykologian instituutissa Pariissa

1953 Kokeellisen psykologian diplomi

1952-55: Psykologian opettajana Lillen yliopistossa

Psykoanalyysi

Daniel Lagache: Psykologian ykseys sisältää psykoanalyysin

Ero Pariisin psykoanalyyttisestä yhdistyksestä ja neljän muun kanssa perustaa uuden Ranskan psykoanalyyttisen yhdistyksen, johon myös Jacques Lacan liittyy.

Foucault massiivinen määrä muistiinpanoja Freudista. Lukee myös Melanie Kleinia ja Lacania.

Varhaisia luentoja, mutta ei varsinaisia tekstejä - ei itse koskaan analyysiin.

Merkityksen ongelma, tiedostamaton

Irtaantuminen homo naturasta ja merkityksen ongelma

”Mutta yksikään psykologian muoto, ei korostanut yhtä lailla merkityksen tärkeyttä kuin psykoanalyysi. Epäilemättä se oli vielä kiinni Freudin ajattelussa ja sen naturalistisessa alkuperässä ja metafyysisissä tai moraalisissa ennakkoluuloissa, joita se ei onnistunut merkitsemään. Epäilemättä viettiteoriassa, (elämän vietissä tai vietin laajentumassa, kuoleman ja toiston vietissä) on kaiku ihmisluonnon biologisesta myytistä.”

Myöhemmin psykoanalyysin kritiikki ei niinkään tiedonmuotona vaan vallankäytön näkökulmasta

Tunnustamisen vaade

Sainte-Anne - psykiatrinen sairaala

Perhetutut Jacqueline ja Georges Verdeaux perustaneet sähköisen aivotutkimuksen laboratorion Sainte-Annen sairaalaan

Foucault ”psykologi” harjoittelijana

”Psykologilla ei ollut selkeää asemaa psykiatrisessa sairaalassa, joten psykologian opiskelijana minun asemani oli aika outo. Johtaja oli minulle erittäin ystävällinen ja antoi minun tehdä mitä vain halusin […] Olin eräänlainen välittäjä potilaiden ja lääkäreiden välillä. Minun oli siis pidettävätiettyä etäisyyttä lääkäreihin, mutta se ei johtunut mistään erityisestä tekijästä tai asenteestani, vaan asemani epämääräisyydestä. Tiedän, ettei se ollut minun vikani, mutta tuossa vaiheessa tämä kaikki tuntui silti jotenkin kiusalliselta. Vasta joitakin vuosia myöhemmin, kun olin alkanut kirjoittaa kirjaa psykiatrian historiasta, tämä kiusaantuneisuus, henkilökohtainen kokemus, sai historiallisen kritiikin ja strukturaalisen analyysin muodon.”

Vankilapsykiatria - Fresnes

Verdeauxeilla myös aivosähkölaboratorio Fresnesin vankilaan.

Foucault harjoittelijana

1954 Sveitsissä

Jacqueline ja Georges Verdeaux kanssa

Roland Kuhn (1912–2005)

- Imipramiini masennuslääkkeenä
- Rorschachin testit
- Kuhnilla ”psykologinen klubi” Jacob Klaes, Max Müeller, Ludwig Binswanger

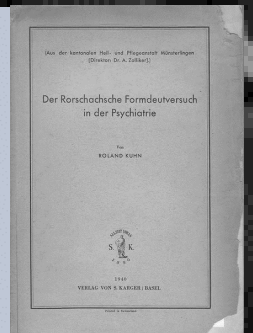

Koivusalo: Foucault. Luento 2 Diat

Jacqueline Verdeaux valokuva 1954.
Roland Kuhn, Michel Foucault, Georges Verdeaux
© Éditions EHESS

”Hullut” karnevaaleissa

Münsterlingenin mielisairaala

Hermann Rorschach

Roland Kuhn

2.3.1954 vuotuinen karnevaalikulkue

Jacqueline Verdeaux valokuva 1954.
© Éditions EHESS

Psykologian perusteet ja uudistaminen tieteenä

Minkälainen tiede? Mitkä ovat psykologisen tiedon ehdot

Historiallinen muodostuminen

Radikaali uudistaminen

”Psykologian radikaali uudistaminen ihmistieteenä ei ole yksinkertaisesti vain tapahtunut historiallinen tosiasia. Se on edelleen keskeneräinen tehtävä.”

”Psykologia ilmaantuu empiirisenä analyysinä tavasta, jolla ihmisen olemassaolo on annettu maailmassa, mutta tämän täytyy nojata eksistentiaaliseen analyysiin tavasta, jolla tämä ihmistodellisuus ajallistaa ja tilallistaa itsensä ja lopulta luo maailman.”

Psykologia ei ole mahdollista kuin ihmisen olemassaolon ehtojen analyysinä ja elvyttämällä sen mikä on kaikkein inhimillisintä ihmisessä, eli tämän historia. ”

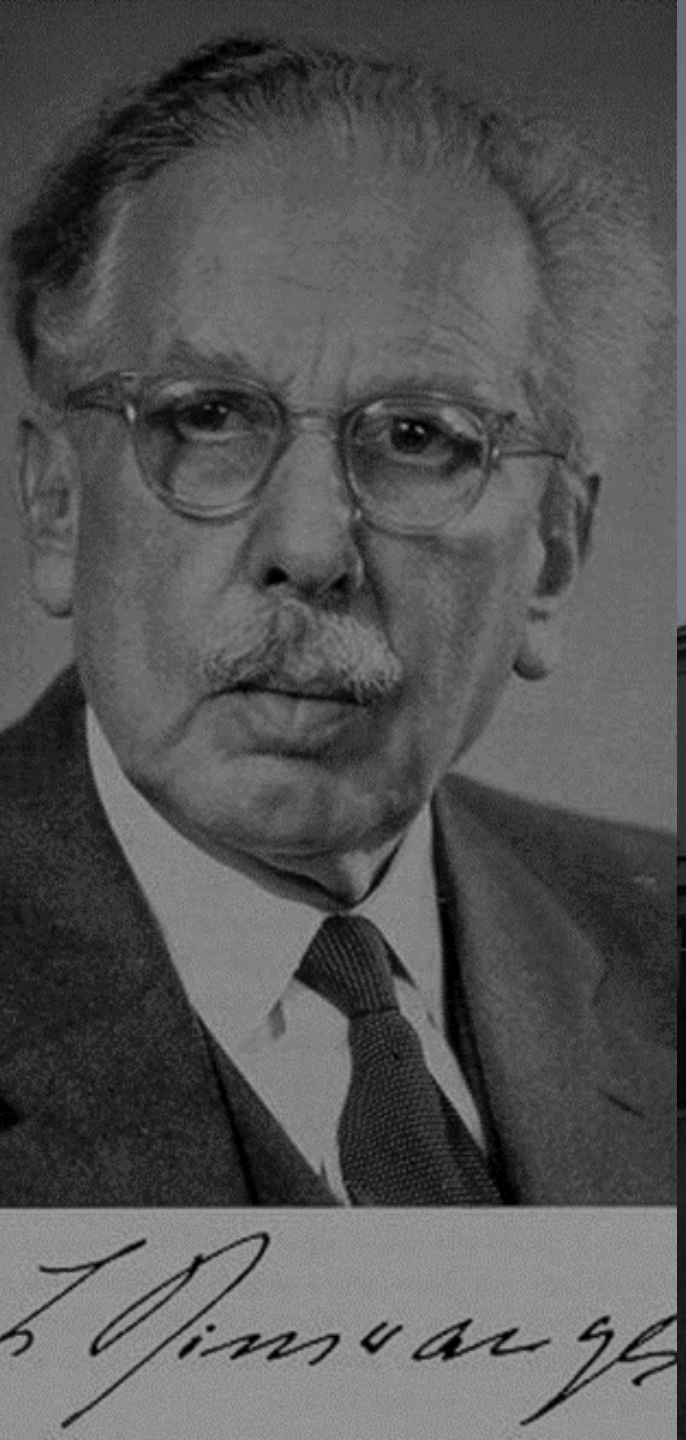

Ludwig Binswanger (1881-1966)

Jacqueline Verdeaux: Aikomus kääntää Roland Kuhnin kirja ranskaksi

Ennemmin Ludwig Biswanger

Eksistentiaalinen analyysi - Daseinsanalyse

Freud, Jaspers, Heidegger

Maailmassa oleminen – sairauden kokemus

Foucault’n kurssi Lillen yliopistossa "Binswanger ja fenomenologia" (1953-54).

Bellevue Sanatorium

Hullu filosofi

Ludwigin setä Otto Biswanger (1852-1929)

Nietzsche Oton hoidossa Jenan klinikalla 1899-1900

Syfilis? - Meningeooma

Foucault’n kasvava kiinnostus Nietzscheä kohtaan

Je suis simplement nietzschéen - Olen yksinkertaisesti Nietzscheläinen

Musiikki ja ajattelu

Tapaa ensi kerran säveltäjä Pierre Boulezin (1925-2016)

Foucaut kirjoittaa Boulezista musiikin ajattelun uudistajan

Boulez tuo musiikillisen katkoksen uuden formalismin avulla

Intesiivinen suhde säveltäjä Jean Barraquén kanssa (1928-1973)

Lukevat yhdessä Nietzscheä

Barraquén nietzscheläiset sävellykset

Hermann Broch: Vergiliuksen kuolema

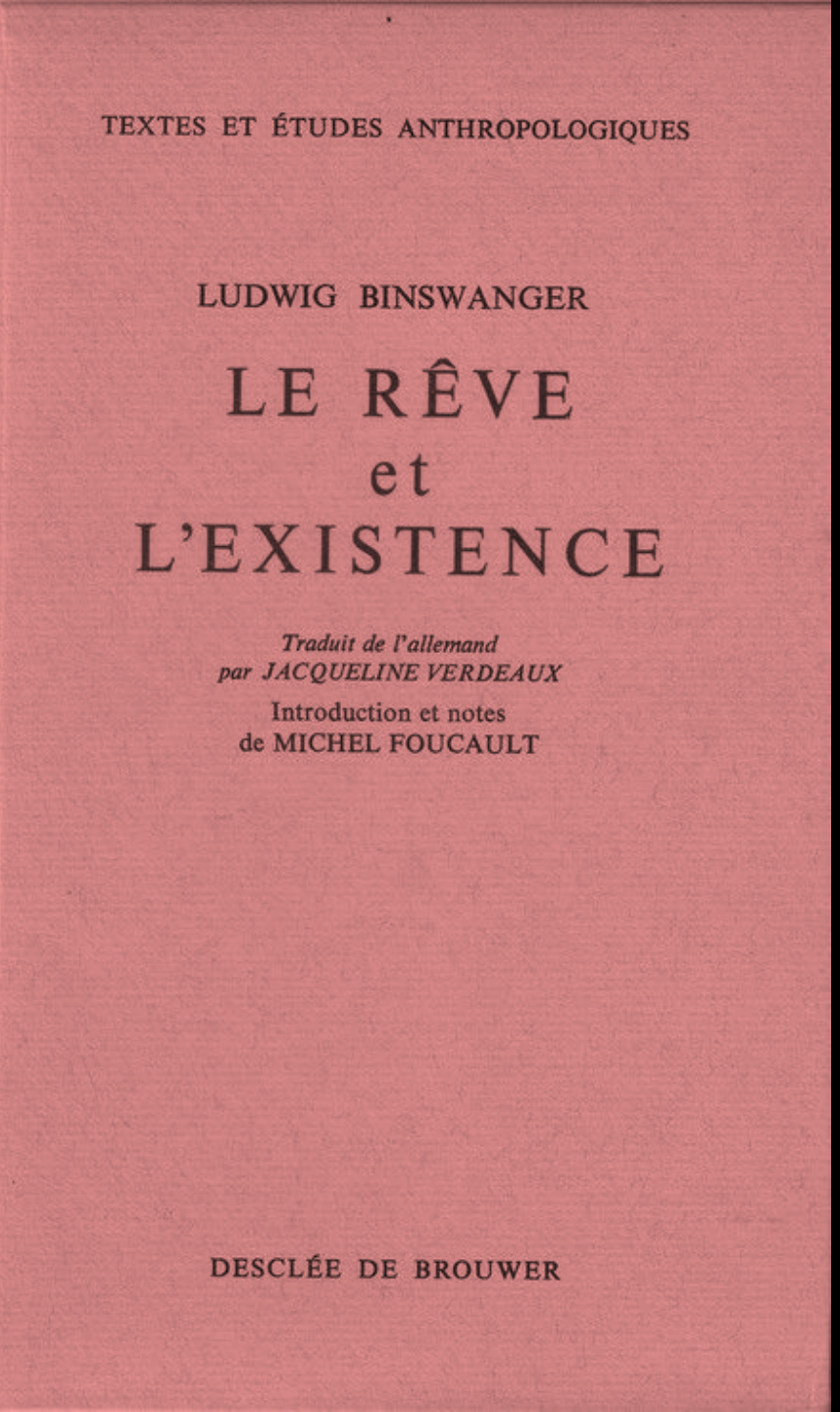

Uni ja olemassaolo 1954

Binswanger: Traum und Existenz (1930) Foucault: Johdanto

”Ajankohtaisessa antropologiassa Biswangerin menetelmä näyttää meistä olevan kuninkaallinen tie.”

Analyysin muoto, jonka ohjelma ei ole filosofinen, eikä päämäärä ole psykologia.

Analyysin muoto, joka on perustava suhteessa kaikkeen objektiiviseen ja kokeelliseen konkreettiseen tietämykseen ja jonka lopullinen periaate ja metodi määrittyvät alusta asti kohteensa absoluuttisen etusijan perusteella, nimittäin ihmisen tai paremmin ihmisen olemisen (Menschsein)”

Homo natura → ihmisen olemassaolo

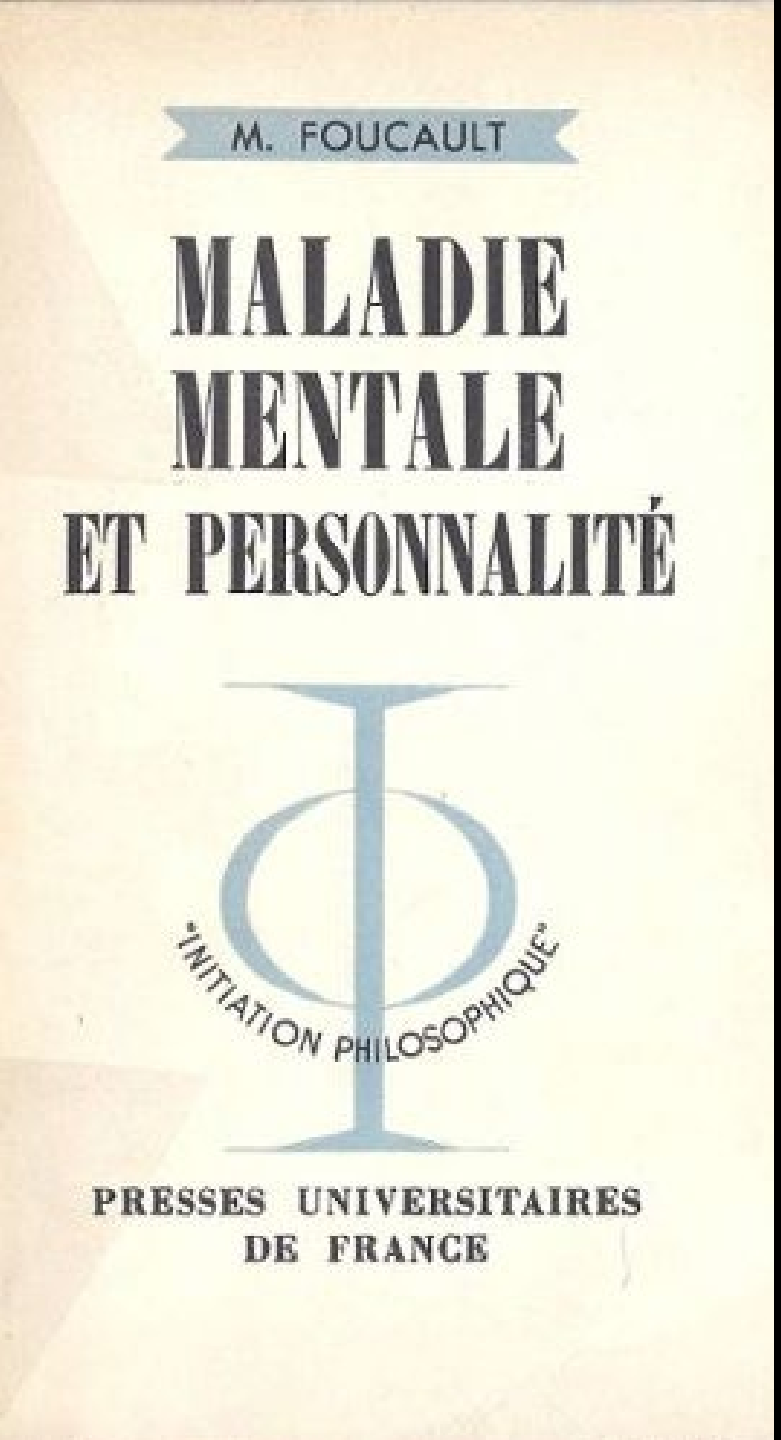

Mielisairaus ja persoonallisuus (1954)

Kaikissa mielen patologioissa asettuu kaksi kysymystä:

1. Millä ehdoin voidaan puhua sairaudesta psykologian alueella?

2. Mitä suhteita voidaan määrittää mielen patologisten tosiasioiden ja orgaanisten patologioiden välille?

”Täytyy siten asettaa luotto ihmiseen itseensä eikä sairauden abstraktioihin, analysoida mielensairauden erityisyyttä, tutkia konkreettisia muotoja, jotka se voi saada yksilön psykologisessa elämässä ja sitten määrittää ehdot, jotka ovat mahdollistaneet sen erilaiset puolet ja uudelleen asettaa sen perustavan kausaalisen järjestelmän kokonaisuus.”

Vastaus kahdenlaisiin kysymyksiin

Sairauden psykologisiin ulottuvuuksiin

Sairauden todellisiin ehtoihin

Ahdistus - Vieraantuminen

Kokemuksen ytimeen – kokemuksen ymmärtäminen (compréhension)

- Mutta eikö hulluus juuri jotakin, jota ei ymmärretä?
- Sairaan kokemuksen fenomenologia – intuitio

Patologinen ja normaali kokemus

- Patologinen menettänyt normaalin kokemuksen ajallisuuden ja avoimuuden maailmalle

Ahdistus - sairaalloisen maailma

- ”Sairauden solmukohta on tässä yksityisen maailman ja epäomaehtoiseen maailmaan hylkäyksen ristiriitaisessa ykseydessä. ”

Suhde yhteiskunnalliseen vieraantumiseen ?

- Fenomenologis-eksistentialistinen analyysi hulluuden kokemuksesta
- Marxilainen analyysi yhteiskunnallisista ristiriidoista ja vieraantumisesta

Yhteiskunnallinen vieraantuminen

”Jos psykologisesta vieraantumisesta tehtiin sairaiden viimekätinen seuraus, ei haluttu nähdä sairaudessa sitä mitä se todellisuudessa oli, seuraus yhteiskunnallisista ristiriidoista, joissa ihminen on historiallisesti vieraantunut.”

” Halu eristää sairaus sen olemassaolon ehdoista ja halu erottaa sairaus sen ilmaantumisen ehdoista, on itsensä sulkemista samaan abstraktioon. Se edellyttää psykologian teoria ja yhteiskunnallisen laitostamisen käytännön yhteisen rikostoveruuden: halun pitää sairas vieraantuneessa olemassaolossaan […] Todellisen psykologian täytyy päästä eroon tästä psykologismista, jos on totta, että sen kuten kaikkien ihmistieteiden on pyrittävä vieraantumisen lopettamiseen.”

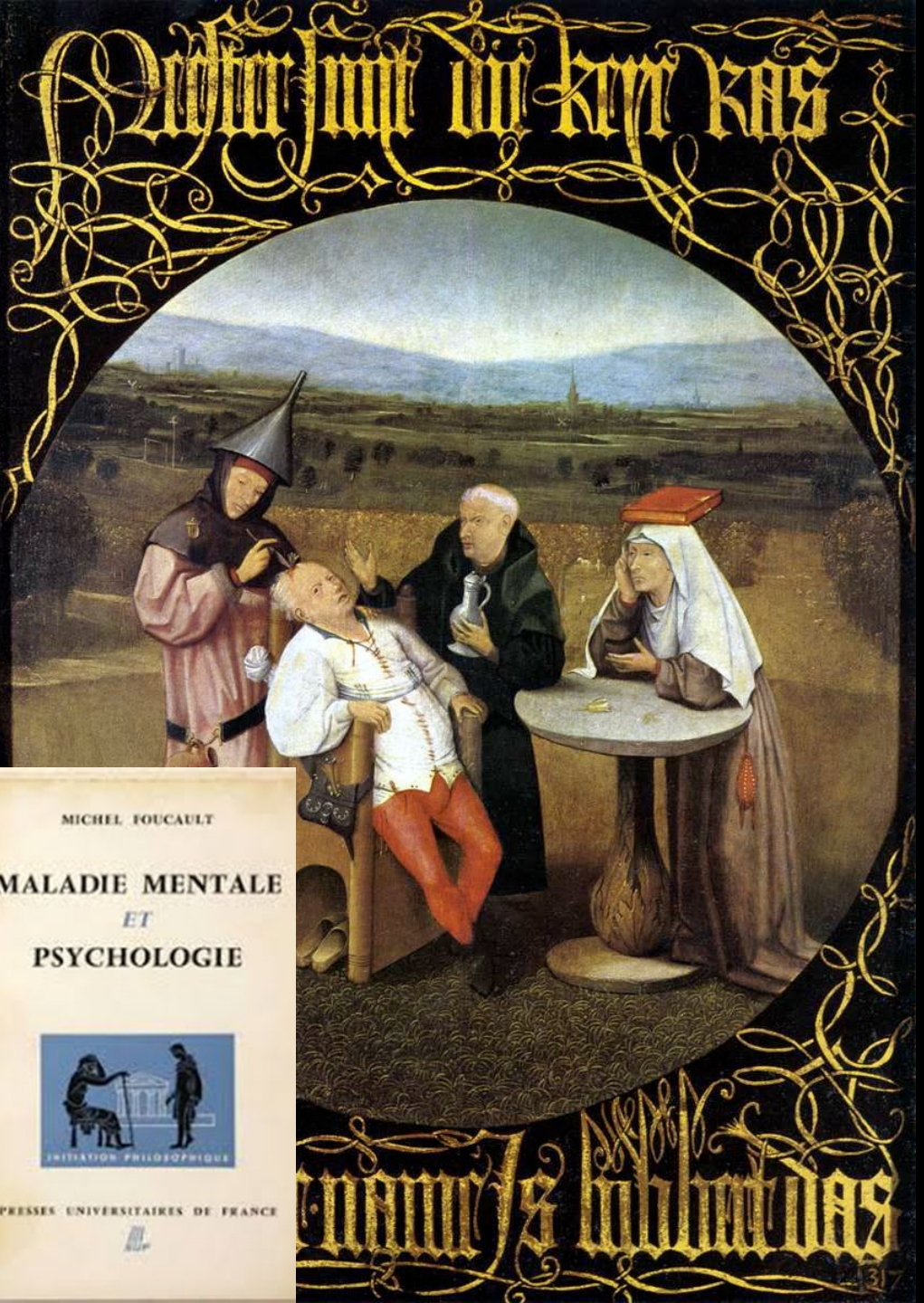

Hulluus ja kulttuuri (1962)

Ei enää vieraantunut ihminen vieraantuneissa valtasuhteissa

Nyt psykiatrisen tiedon mahdollisuusehdot hulluuden historiallis-kulttuurisen kokemuksen kautta

Mielisairauden käsitteeseen vieraantunut hulluuden kulttuurinen kokemus

”Se mitä kutsutaan mielisairaudeksi, ei ole muuta vieraantunutta hulluutta, joka vieraantunut psykologiaan, jonka se itse mahdollisti.”

Kuinka kulttuurimme tuli antamaan sairaudelle poikkeavuuden merkityksen ja sairaalle tämän ulossulkevan aseman?

Ja kuinka siitä huolimatta, yhteiskuntamme ilmaisee itseään noissa sairaalloisissa muodoissa, joissa se kieltäytyy tunnistamasta itseään?

”Psykologia ei onnistu koskaan kertomaan totuutta hulluudesta koska totuus psykiatriasta on hulluudella.”

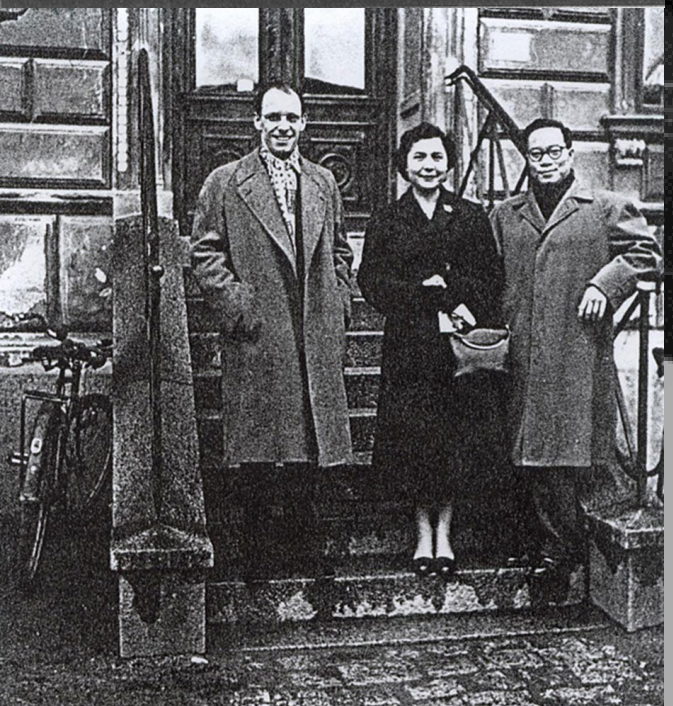

Upsala 1955–1958

1955-1960 ”kulttuurilähettiläänä”

1955-58 Upsalan yliopistossa

Ranskan opettajana ja pienen kulttuuri-instituutin Maison de Francen johtajana

Valitti aluksi pimeyttä ja kylmyyttä

”Minusta tuntuu, että talvella ihmisten ajatukset jäätyvät täällä aivan kuin vedet” (Descartes)

“Olen 1900- luvun Descartes, kuolen tänne. Onneksi sentään kuningatar Kristiina ei ole maisemissa.” (Foucault)

Bibliotheca Walleriana

Kirurgi ja bibliofiili Erik Wallerin lahjoitus Upsalan yliopiston kirjastolle

Lääketieteen historiaa koskevan kokoelma 1500-luvulta 1900-luvun alkuun asti.

Väitös Upsalassa?

Sten Lindroth (1914 - 1980)

Liian hullu aihe ja hullu lähestymistapa

”En ole kirjoittamassa psykiatrisen tieteen kehittymisen historiaa, vaan pikemmin historiaa siitä sosiaalisesta, moraalisesta ja imaginaarisesta yhteydestä, jossa se on kehittynyt. Minusta tuntuu nimittäin, että aina viime vuosisadalle tai jopa nykyhetkeen asti hulluudesta ei ole ollut objektiivista tietoa, vaan ainoastaan tiettyjä moraalisia, sosiaalisia jne. määritelmiä.” (10.8.1957)

Väitteli lopulta tieteenfilosofi Georges Canguilhemin ohjauksessa. ”Älä muuta mitään, se on väitöskirja.”

Ohjelma:

Johdanto: Totuuden toisinajattelu 12.1
Matka hulluuteen ti 19.1
Hulluuden totuus ti 26.1
Kirjallinen avaruus ja äärellisyyden rakenne ti 2.2
Ihmisen kuolema 9.2
Taistelu ja ruumis 16.2
Elämän hallinta ti 3.3
Totuus sukupuolesta ja seksistä ti 9.3
Haluihmisen etiikka ti 16.3
Rohkeus totuuteen ti 23.3

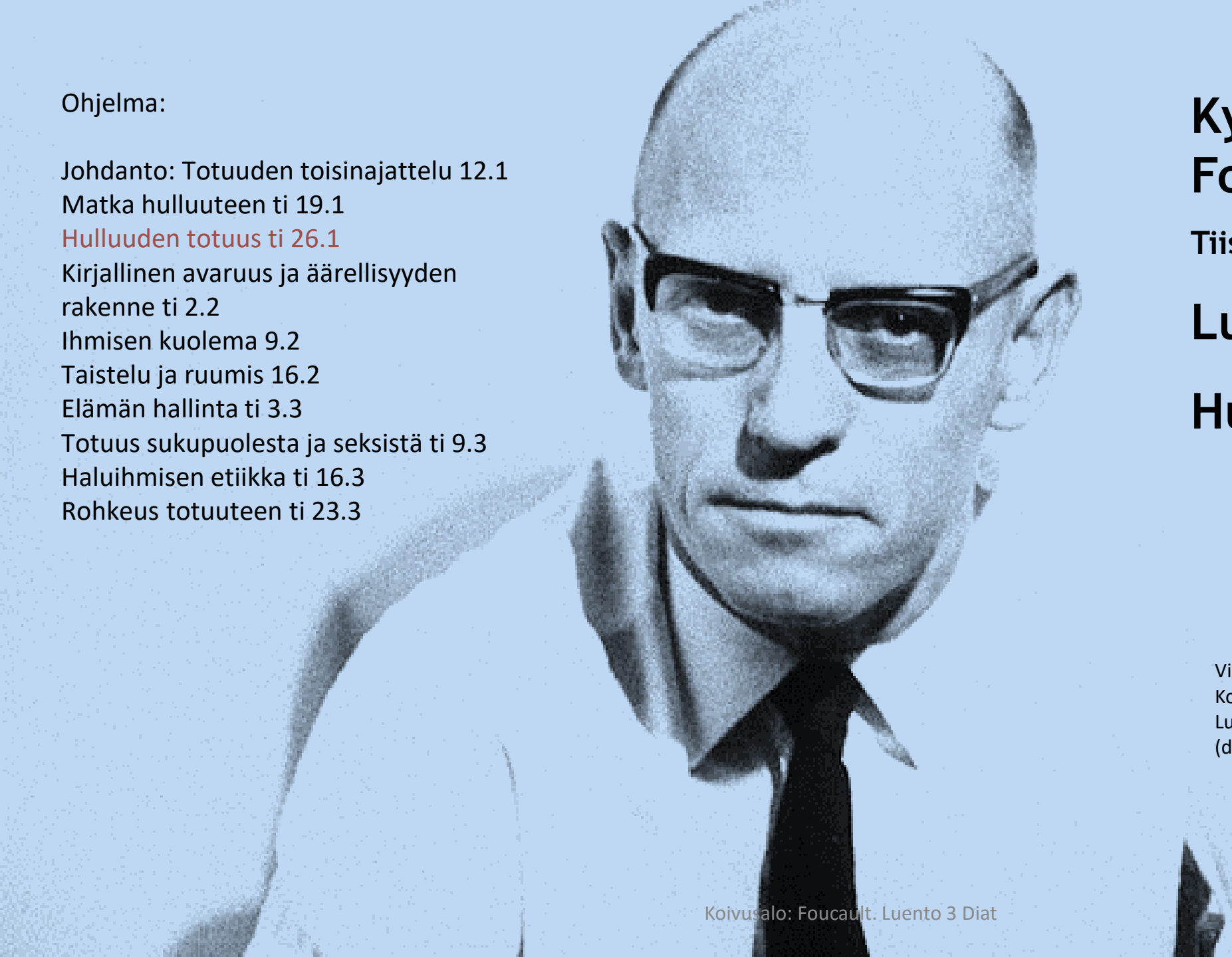

Kymmenen luentoa Foucault'sta

Tiistaisin 12.1-23.3.2021

Luento 3

Hulluuden totuus

Viittaukset luentoihin:
Koivusalo Markku: Michel Foucault ja toisin ajattelu. Luennot: Helsinki, TO 2021, 1 (luentonumero), 1 (dianumero)

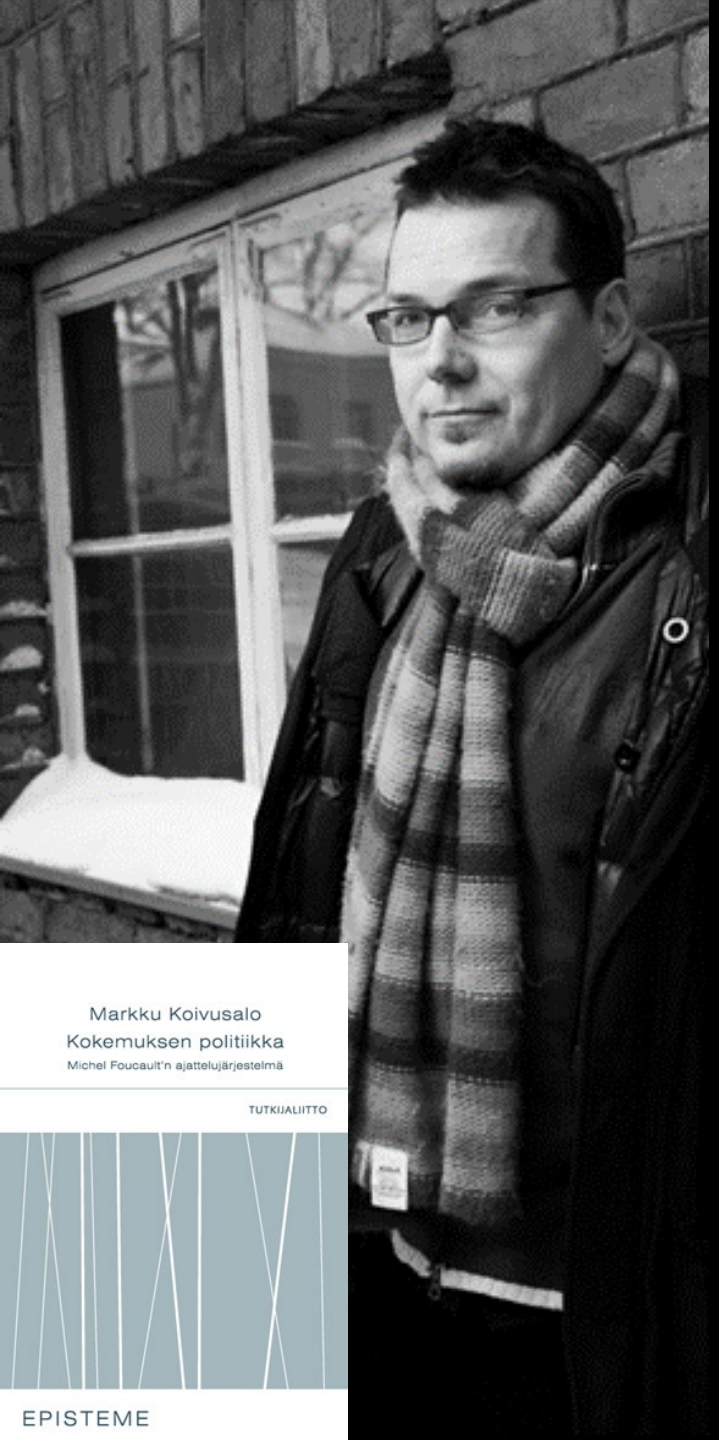

Markku Koivusalo

Valtio-opin dosentti. Helsingin yliopisto.

https://markkukoivusalo.org/

Toiminnanjohtaja & vapaa tutkija Hietsun Akatemia

http://www.hietsunpaviljonki.fi/hietsunakatemia

Kirjoitukset Foucault’sta

https://markkukoivusalo.org/thinkers/foucault/

Kokemuksen politiikka. Michel Foucault’n ajattelujärjestelmä. Tutkijaliitto 2012.

https://markkukoivusalo.org/publications/pe_mfst/

Luentodiat: https://markkukoivusalo.org/teaching/lcourses/foucault-etaluento/

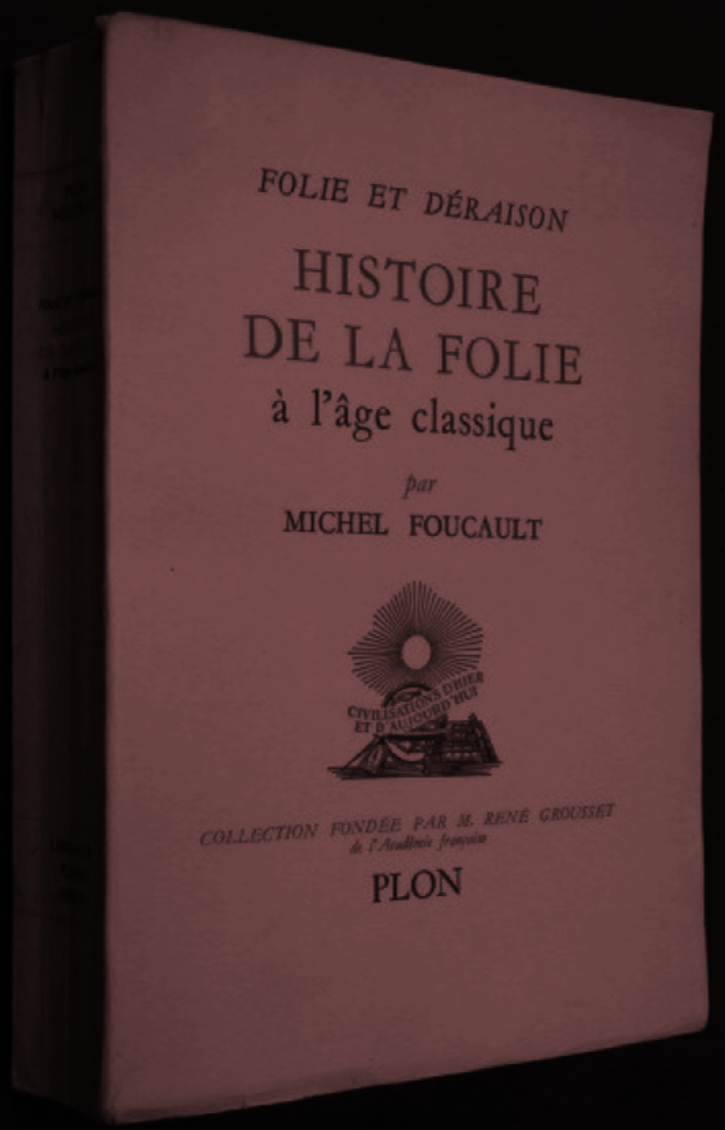

Hulluus ja järjettömyys 1961

Hulluus ja järjettömyys. Hulluuden historia klassisella ajalla.

- Foucault'n 934 sivuinen väitöskirja 1961.
- Folie et déraison: Histoire de la folie à l'âge classique, Paris: Plon, 1961,1964

Lyhennetty pokkariversio 1964

- Histoire de la folie à l'âge classique, Paris: Union générale d'éditions 10/18, 1964.

Hulluuden historia klassisella ajalla 1972

- Histoire de la folie à l'âge classique, suivi de Mon corps, ce papier, ce feu et La folie, l'absence d'œuvre, Paris: Gallimard, 1972, 1974, jne.
- Uusi esipuhe ja kaksi liitettä:
- Ruumini, tämä paperi, tämä tuli.
- Hulluus, teoksen puuttuminen

Käännöksiä

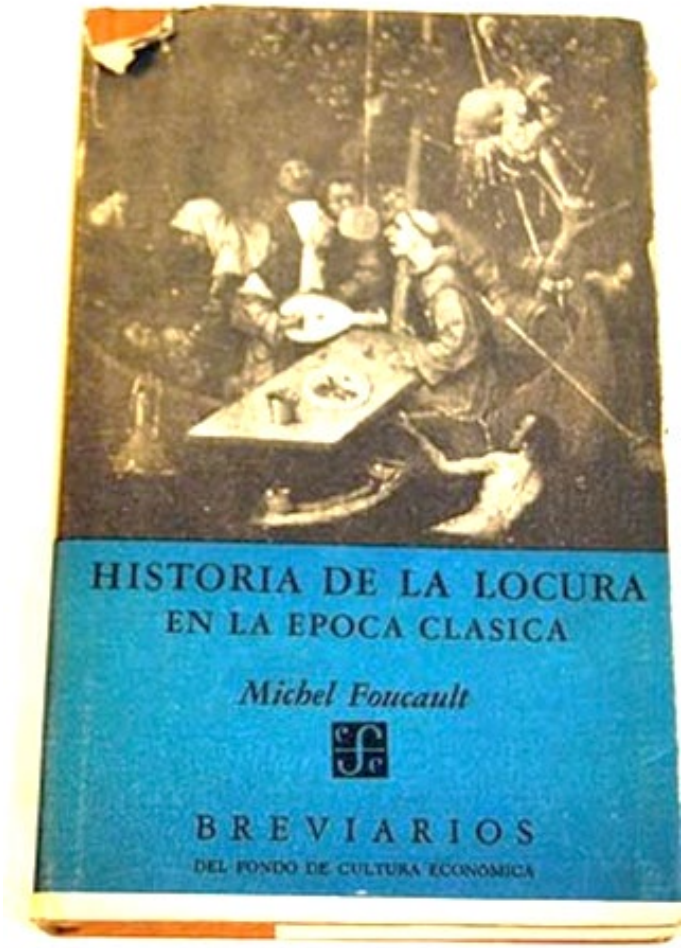

Ei käännetty suomeksi

Storia della follia nell'età classica 1963 (italiaksi)

Historia de la locura en la época clásica 1967 (espanjaksi)

Wahnsinn und Gesellschaft. Eine Geschichte des Wahns im Zeitalter der Vernunft. 1969. Hulluus ja yhteiskunta. Hulluuden historia järjen aikakaudella. (saksaksi)

Vansinnets historia under den klassiska epoken 1973 (ruotsiksi)

Geschiedenis van de waanzin in de zeventiende en achttiende eeuw 1975 (hollanniksi)

狂気の歴史 1975 (japaniksi)

История безумия в классическую эпоху 1997 (venäjäksi)

疯癫与文明 2005 (kiinaksi)

Galskabens historie 2003 (tanskaksi)

Hullus ja arutus: hullumeelsuse ajalugu klassikalisel ajastul 2006 (eestiksi)

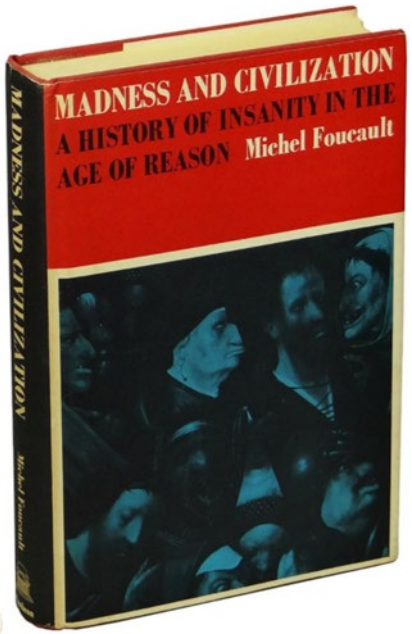

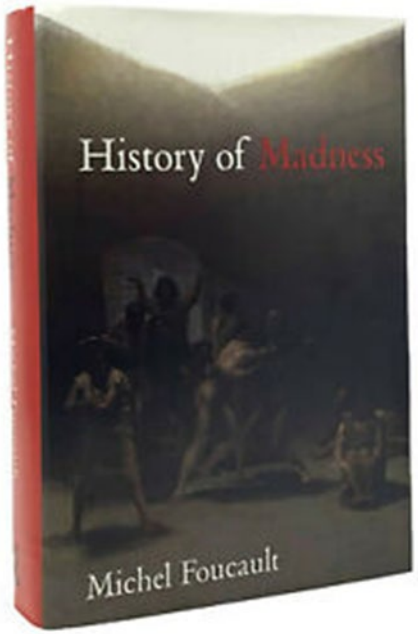

Englanniksi 1965 lyhennelmä, 2006

Hulluus ja sivilisaatio. Mielenvikaisuuden historia järjen ajalla 1965

- Madness and Civilization: A History of Insanity in the Age of Reason. Pantheon New York,1965.
- Richard Howardin käännös populaarimmaksi lyhennetystä pokkariversiosta
- Vaikuttanut vahvasti kirjasta käytyyn anglosaksiseen keskusteluun
- Syytettiin puutteista. Toki myös niitäkin. Käännöksestä syntyneet virhetulkinnat

Hulluuden historia 2006

- History of Madness. Routledge, London 2006.
- Jean Khalfan toimittama ja Jonathan Murphyn kanssa kääntämä kriittinen laitos
- Markkinointiin Foucault‘n tuntemattomana kirjana

Eri vastaanotot ja luennat

Akateeminen luenta osana ranskalaista epistemologista tieteenhistoria perinnettä ja samalla aikakauden ranskalaista filosofiaa.

Teoksen ensimmäinen vastaanotto Ranskassa

Ei poliittista tai yhteiskunnallista vaikutusta

Ennemmin filosofis-kirjallinen vaikutus

Tiedon ja kirjallisuuden alueelta politiikan alueelle

1960-luvun lopussa yhdistyy yleiseen laitostamista ja kontrollointia kritisoivaan poliittiseen liikehdintään

Lopulta 1968 uuteen yhteiskunnallisen mikrovallan kritiikkiin

Foucault itse alkaa käsitellä uudestaan psykiatrian historiaa vallan näkökulmasta 70-luvun alun luennoilla

Hulluuden historian toinen osa. Ei koskaan valmistunut.

Luennot psykiatrisesta vallasta 1973.

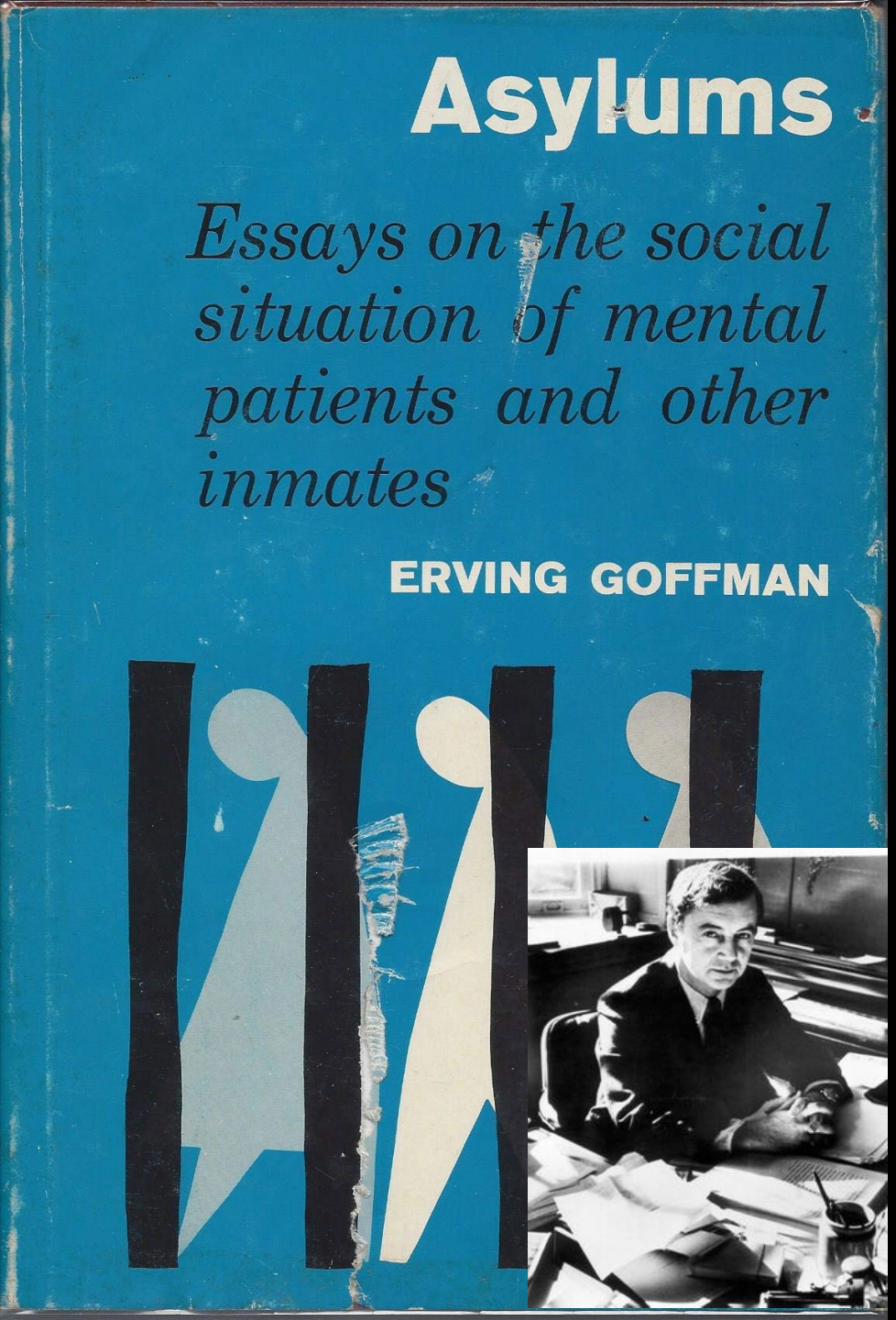

Sosiologinen laitoskritiikki 1961

Erving Goffman (1922-1982) kanadalainen sosiologi

Ihmisten vuorovaikutus - kokemukset mielisairaalasta

Asylums: Essays on the Social Situation of Mental Patients and Other Inmates. New York, Doubleday 1961

Totaaliset laitokset

”Totaalinen laitos voidaan määritellä asuin- ja työskentelypaikaksi, jossa suuri joukko samankaltaisia yksilöitä, on suljettu pois laajemmasta yhteiskunnasta huomattavaksi ajaksi viettäen yhdessä suljettua ja formaalisti hallinnoitua elämänvaihetta.”

Vankilat, mielisairaalat, lastenkodit, vanhusten hoitokodit

Minuuden riistäjät: Tutkielma totaalisista laitoksista. Suomennos Auli Tarkka & Riitta Suominen. Helsinki: Marraskuun liike, 1969.

Marraskuun liike mm. Ilkka Taipale, Claes Andersson ja Klaus Mäkelä.

Foucault Goffmaniin vasta 70-luvulla.

Ero: Goffman valta suljetuissa laitoksissa, Foucault vallan yhteiskunnallinen muutos

Yksi lensi yli käenpesän 1962

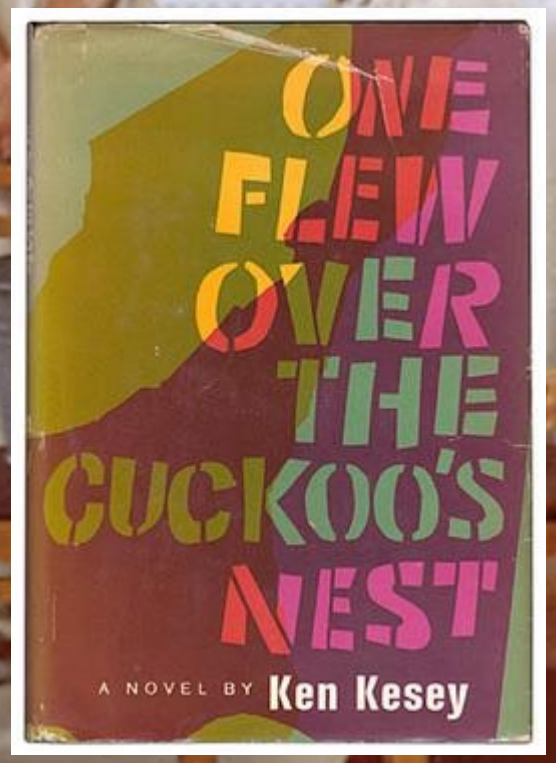

Ken Keseyn, hippiliikkeen gurun, romaani 1962

Miloš Formanin elokuva 1975

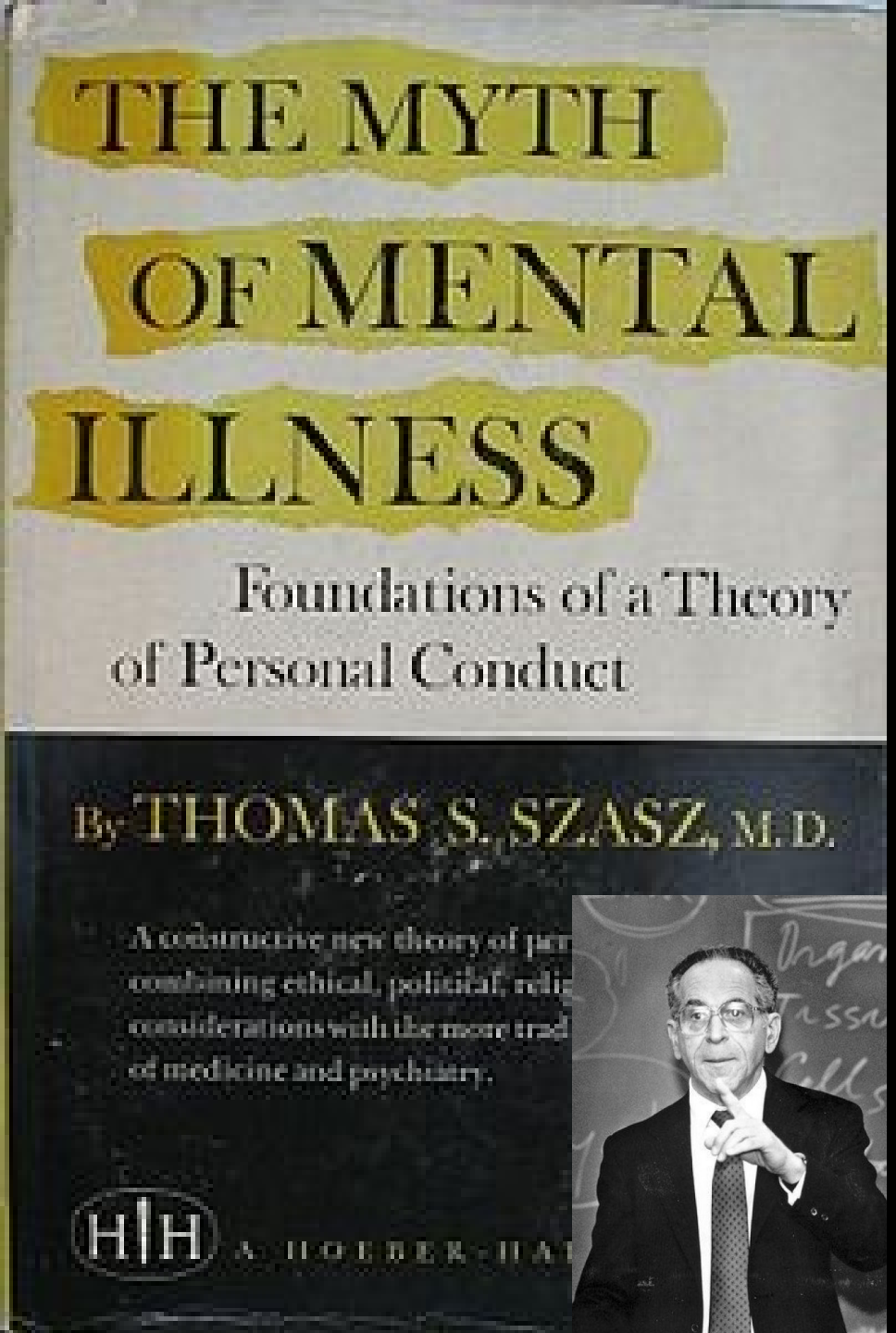

Mielisairauden myytti 1961

Koko mielisairauden käsitteen radikaali kyseenlaistaminen

Unkarilais-amerikkalainen psykiatri Thomas Szasz (1920 – 2012)

“Erittäin tärkeä kirja, joka merkitsee todellista vallankumousta”

Karl Popper

Szaszin teesejä:

”Ankarassa mielessä, tauti tai sairaus voi vaikuttaa ainoastaan ruumiiseen. Mielen sairautta ei voi olla olemassa.”

”Mielisairaus on kielikuva. Mielet voivat olla “sairaita” ainoastaan samassa mielessä kuin vitsit ovat “sairaita” tai talousjärjestelmät ovat “sairaita”

”Mielisairaus ei ole jotakin joka henkilöllä on, vaan jotakin jota hän tekee tai on.”

”Tahdon vastaisille psykiatrisille toimenpiteille ei ole lääketieteellistä, moraalista tai oikeudellista perustetta. Ne ovat rikoksia ihmiskuntaa vastaan.”

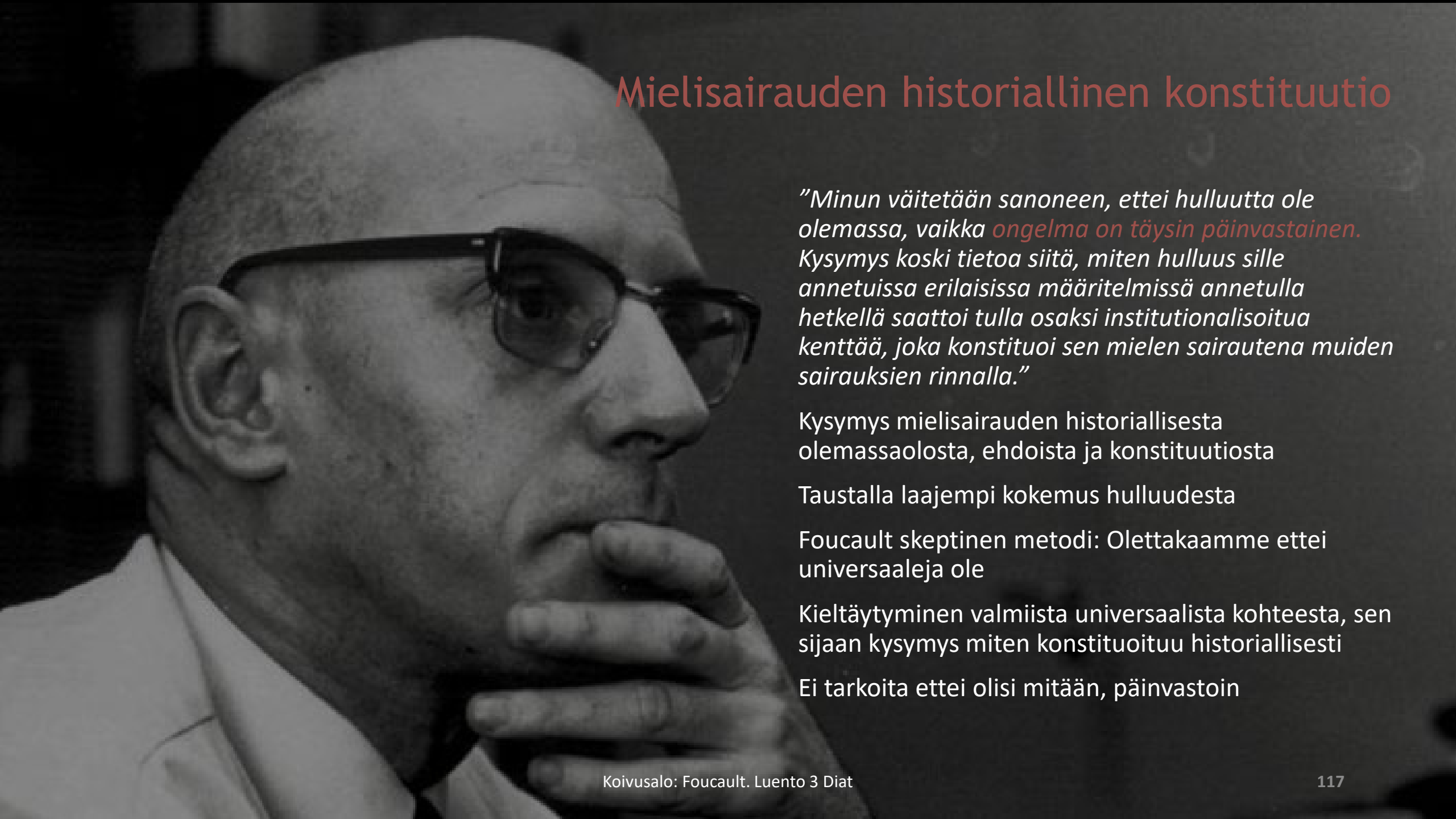

Mielisairauden historiallinen konstituutio

”Minun väitetään sanoneen, ettei hulluutta ole olemassa, vaikka ongelma on täysin päinvastainen. Kysymys koski tietoa siitä, miten hulluus sille annetuissa erilaisissa määritelmissä annetulla hetkellä saattoi tulla osaksi institutionalisoitua kenttää, joka konstituoi sen mielen sairautena muiden sairauksien rinnalla.”

Kysymys mielisairauden historiallisesta olemassaolosta, ehdoista ja konstituutiosta

Taustalla laajempi kokemus hulluudesta

Foucault skeptinen metodi: Olettakaamme ettei universaaleja ole

Kieltäytyminen valmiista universaalista kohteesta, sen sijaan kysymys miten konstituoituu historiallisesti

Ei tarkoita ettei olisi mitään, päinvastoin

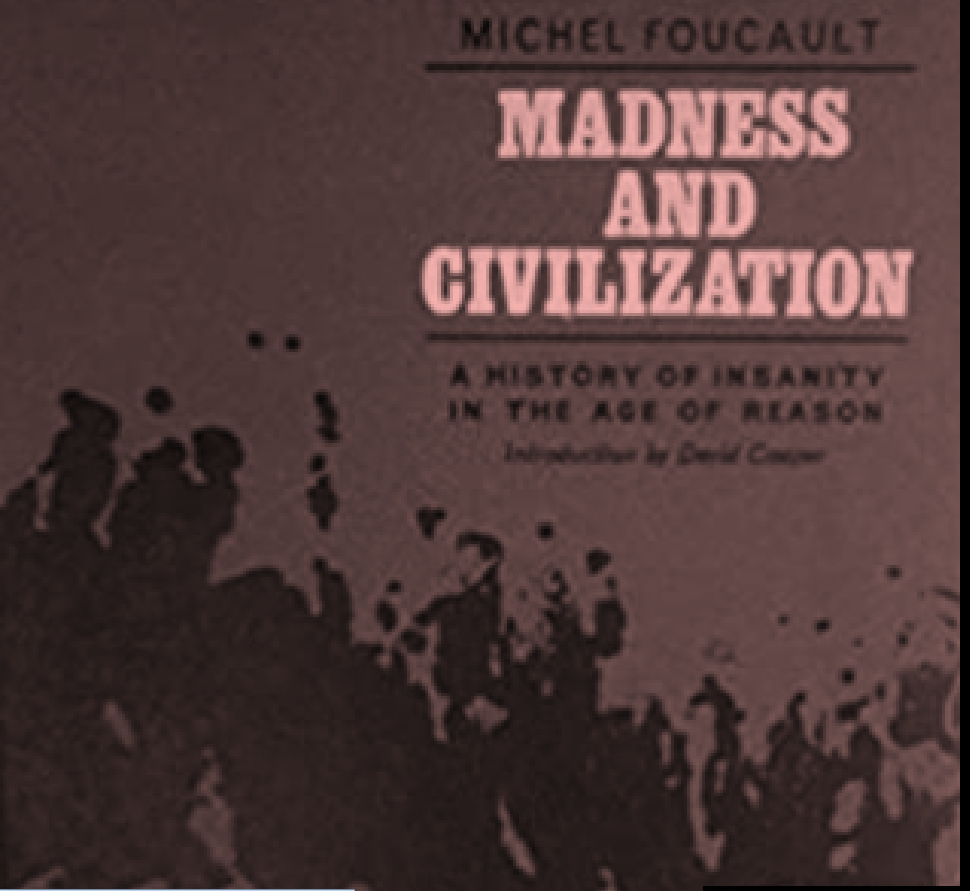

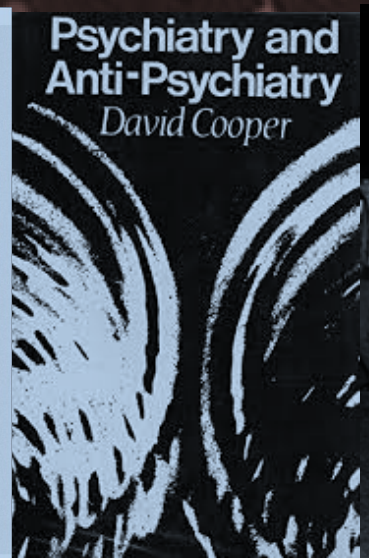

Antipsykiatria 1967

David Cooper: Psykiatria ja Anti-Psykiatria. 1967

Lanseeraa antipsykiatria termin vuonna 1967

Cooper ja Laing Ranskassa 1967

Laing, R.D. The Divided Self: An Existential Study in Sanity and Madness 1960

Englannissa lyhennetty Hulluuden historia ilmestyy 1967 juuri R. D. Laingin toimittamassa sarjassa ”Tutkimuksia eksistentialismista ja fenomenologiasta”

David Cooperin johdannolla.

”Hulluudesta on tullut aikanamme eräänlainen kadonnut totuus”

Eri kuin Foucault’n teesi

Foucault itse avoin kirjojensa erilaisille käytölle

Kuitenkin hyvin eri teoreettinen lähtökohta

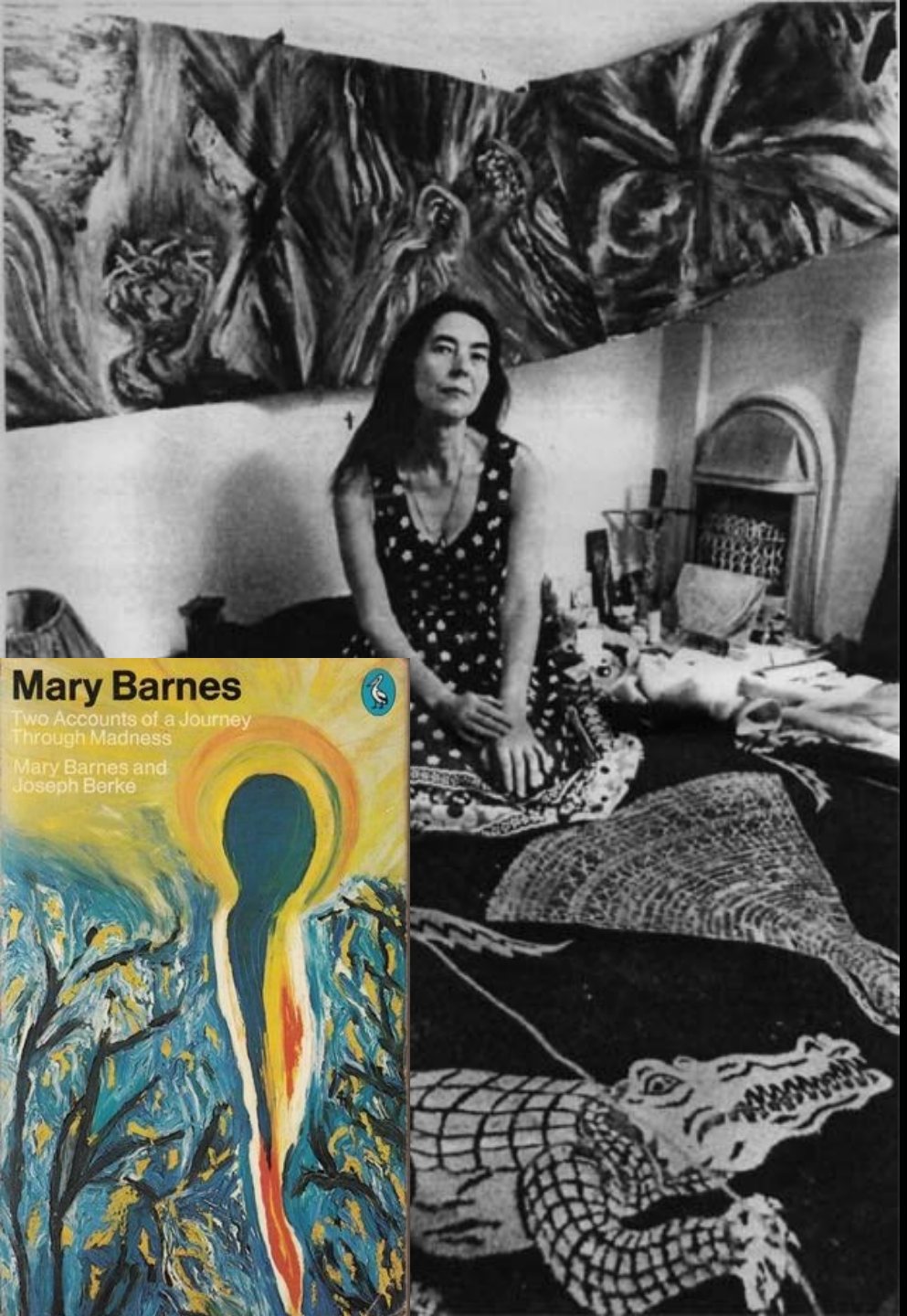

Kingsley Hall 1965-1970

Laing & Cooper perustamassa Philadelphia Associationia

Kingsley Hall 1965-1970 – radikaali kokeellinen yhteisö

Lopetetaan naapuriston valituksista

Mary Barnes (1923 – 2001) ”Hulluuden supertähti”

Skitsofrenia diagnoosin saaneesta sairaanhoitajasta taitelijaksi

Psykoterapeuttinsa Joseph Berken kanssa kirja matkasta hulluuteen

Hulluus trippinä

Regressio lapseksi – potilas-terapeutti riippuvuus

Félix Guattarin kritiikki – täysin oidipaaliset valtasuhteet

Foucault: Asettuu protopsykiatrisena vallan näyttämönä

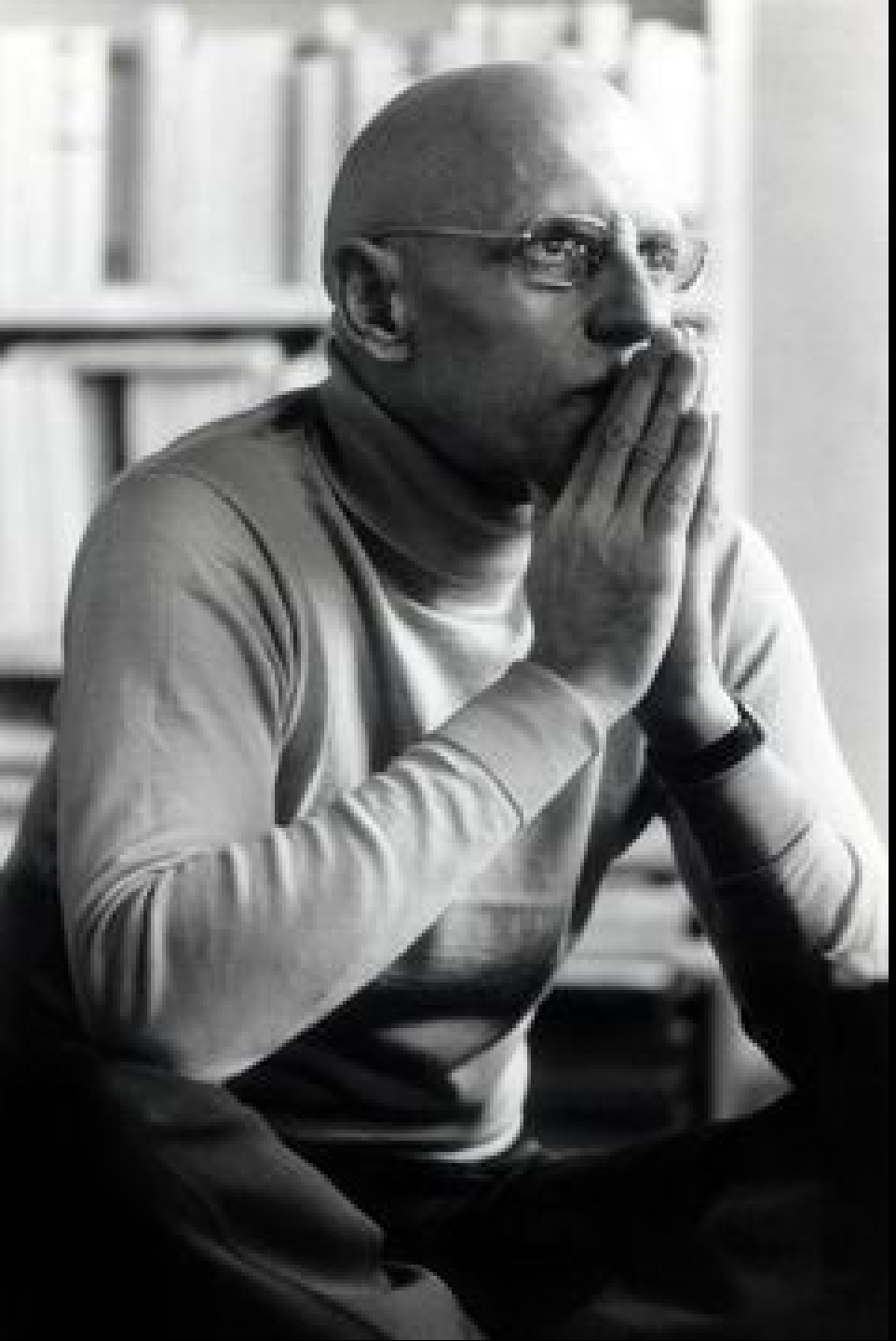

Uusi kokemus

Kirja ei missään nimessä tarkoitettu hyökkäykseksi aikalaispsykiatriaa vastaan.

Kun kirjoitti 1958 Puolassa antipsykiatriaa ei ollut Euroopassa olemassa ja itse kirja loppuu 1800-luvun alun tapahtumiin enkä edes aloita analysoimaan kokonaisuudessaan Esquirolin tuotantoa.

Miksi sitten edelleen koetaan hyökkäyksenä?

Koska muodostaa kirjoittajalle, lukijoille ja hyödyntäjille muutoksen historiallisessa, teoreettisessa ja myös moraalisessa ja eettisessä suhteessa hulluuteen, hulluihin, psykiatriseen instituutioon ja itse psykiatrisen diskurssin totuuteen.

Kokemuskirja – kokemuksen muutos koskien tapaa ajatella hulluutta ja mielisairautta

Foucault ei sen enempää pro- kuin antipsykiatrian edustaja, mutta palaa antipsykiatriaan 70-luvun luennoilla osana kysymystä psykiatrisesta vallasta, jonka näki olevan keskeinen kysymys antipsykiatrissa ja myös omissa 70-luvun tutkimuksissaan.

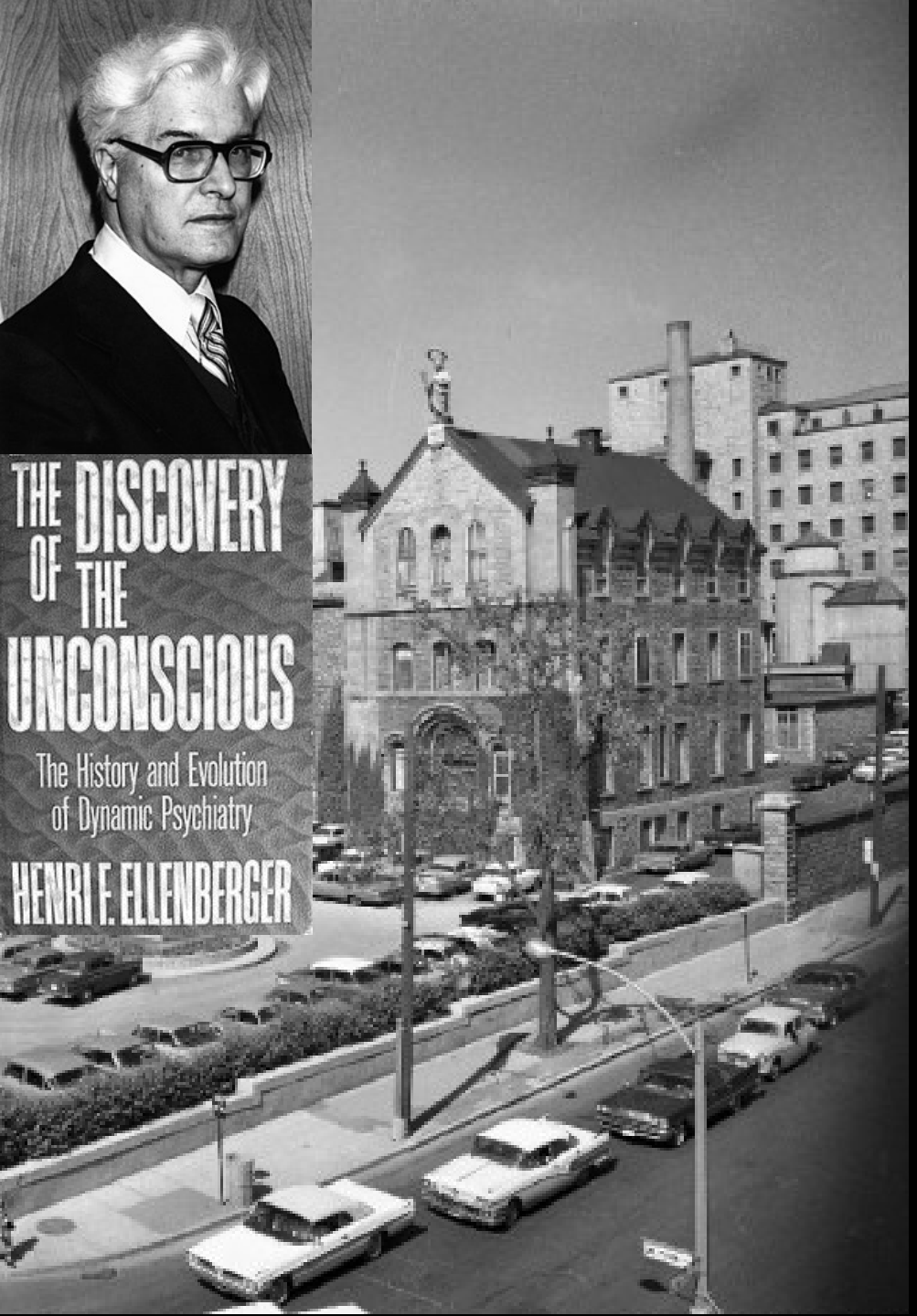

Pitäisikö psykiatrit laitostaa?

1973 konferenssi Montrealissa: Pitäisikö psykiatrit laitostaa?

Henri F. Ellenbergerin kutsusta

”Kutsun antipsykiatriaksi kaikkea mikä kyseenalaistaa psykiatrien aikaisemman roolin vastata totuuden tuottamisesta sairaudesta sairaalatilassa.”

Antipsykiatria osana modernin psykiatrian kehitystä siihen kuuluvana

Psykiatrian, sairauden ja totuuden tuottamisen pelissä pyrkii minimoimaan vallan ja totuuden tuottamisen

Psykokirurgia ja psykofarmalogia depsykiatrisaationa

Psykoanalyysi, psykoterapia siirtymänä pois laitostilasta

Varsinainen antipsykiatria - Pyrkimys valtasuhteiden poistamiseen

Laing & Cooper – etnologinen katkos koko länsimaiseen sivilisaatioon

Basaglia and Guattari – poliittinen taistelu yhteiskunnallisesta vallasta

Hysteerikot ensimmäisinä antipsykiatrian militantteina

Kyseenalaistavat ”hulluuden mestari” Charcotin kyvyn sairauden totuuden tuottajana

Psykofarmalogia

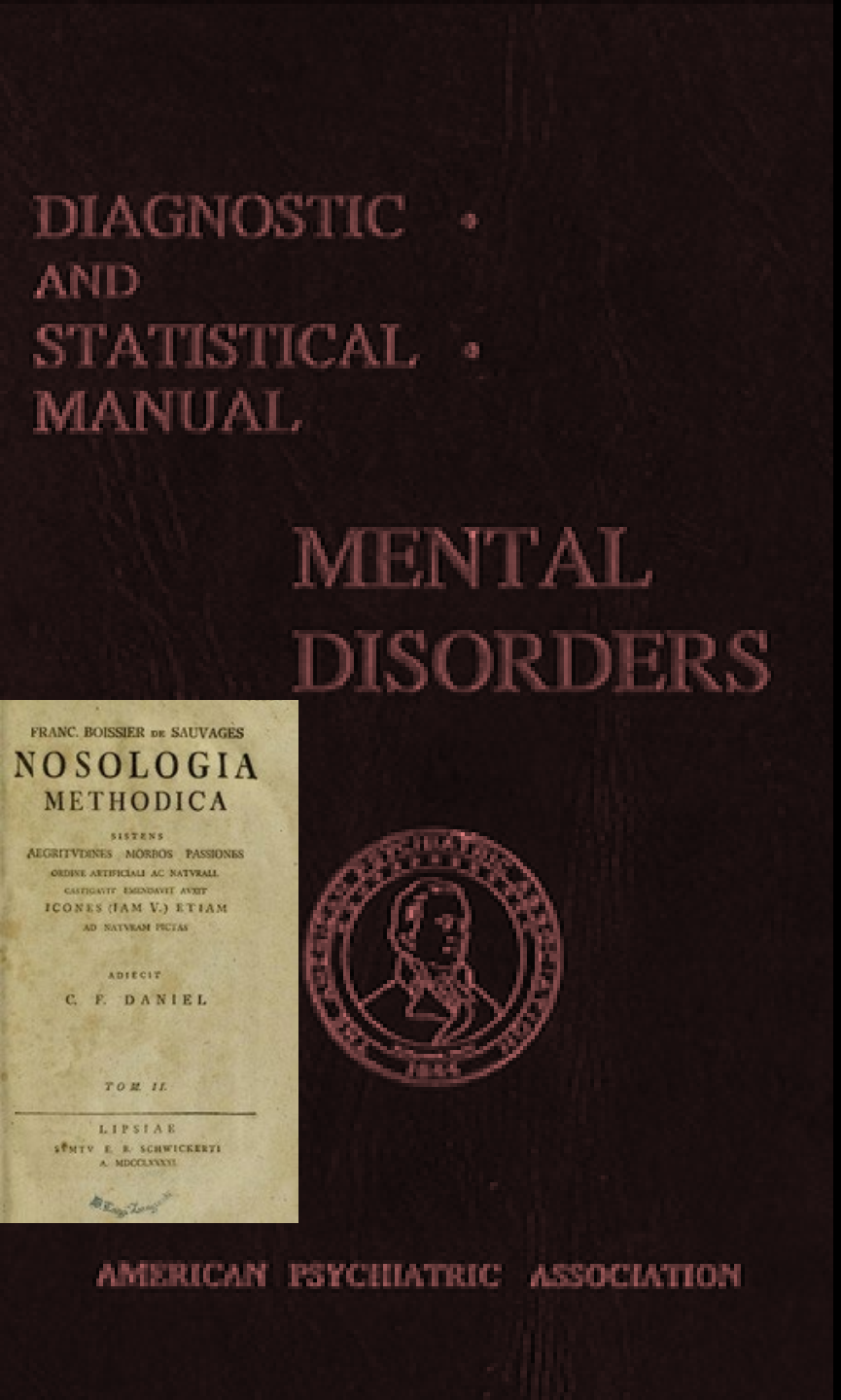

Mielen sairauksien nykyluokitukset

International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD)

WHO:n kansainvälisen tautiluokituksen ICD-10 pääluokka F: Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt

Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM)

American Psychiatric Association eli APAN vuodesta 91952

Nyt menossa DSM-5, 2013

Kritiikki

Medikalisaatio

Lääkeyritysten vaikutusvalta luokituksiin

Kulttuurisidonnaisuus

Kiinnostuksen kohteista addiktioita, surusta masennusta jne.

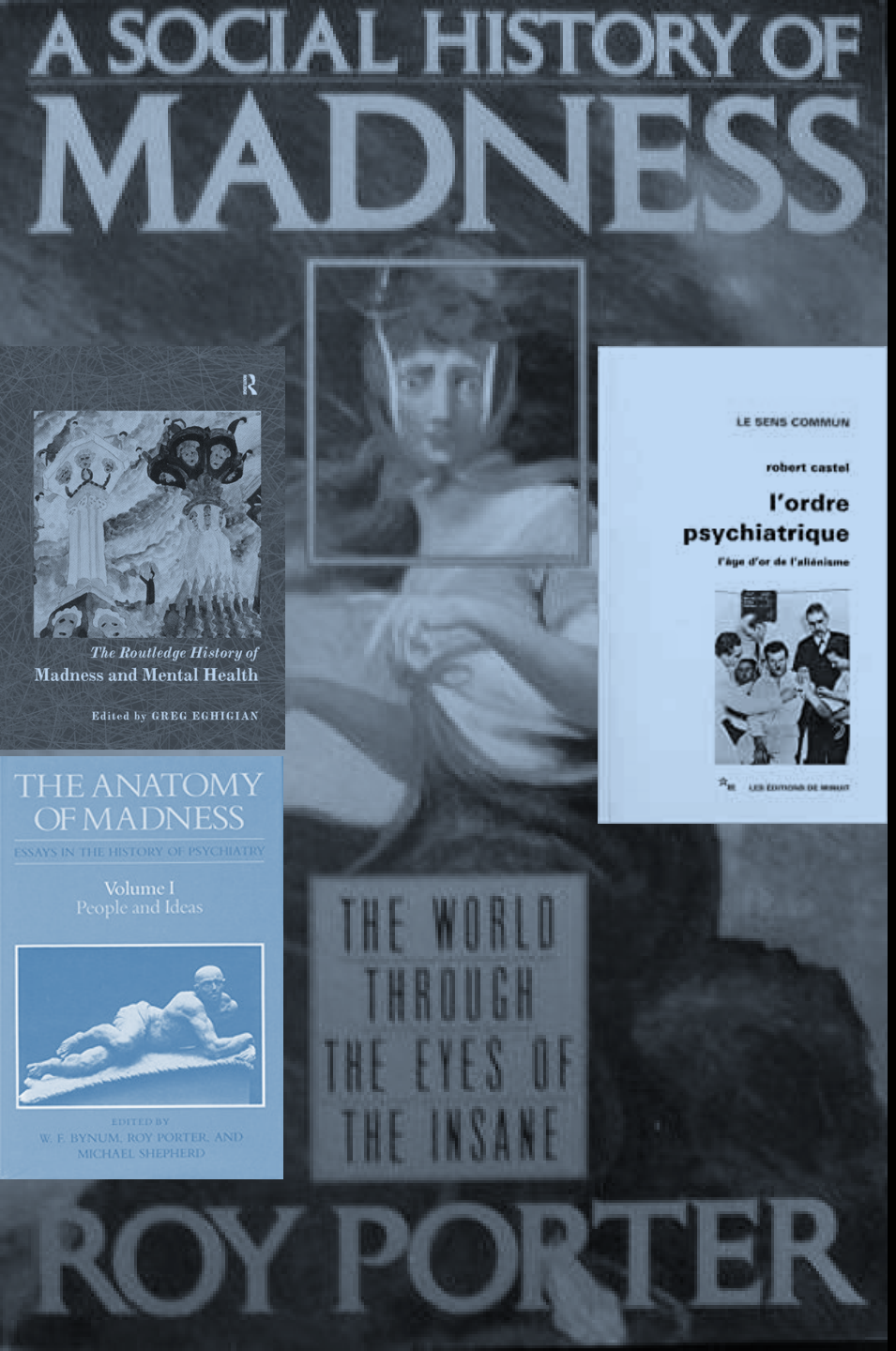

Uuden tutkimusalan aloitus

Hulluuden historia klassikkona

Aikaisemmin ei varsinaisesti ollut olemassa koko kysymystä

Psykiatrian edistyksen kronologioita

Sittemmin lukuisat historiat - kokonaan uusi tutkimusala

Hulluuden historia epistemologis-filosofinen historia

Filosofiaa, psykologiaa, kirjallisuutta lukeneen ”runollinen” historia

Samalla Foucault’n ensimmäinen astuminen filosofiasta ja tieteenhistoriasta laajemmin myös sosiaalihistorian ja kulttuurihistorian kentälle

Historioitsijoiden kritiikki

Francosentrismi - Anglosentrismi

Hulluuden historia suomeksi

Petteri Pietikäinen: Hulluuden historia. Gaudeamus, 2013.

Oulun yliopiston tieteiden ja aatteiden historian professori

Perinteisempi aatehistoria

Hulluuden medikalisoituminen 1800-luvulla

Hulluuden hoito ja hallinta 1900-luvulla

Puheterapia, psykokirurgia, pillerit

Ideologiakritiikki?

Pietikäisen intressi demedikalisoida hulluutta

Poikkeavan käyttäytymisen kulttuuri- ja tilannesidonnaisuus

Taustalla ajatus universaalista biologisesta oikeasta mielisairaudesta ja kritiikki psyko-kulttuurillista väärää liikamedikalisaatiota ja epähumaaneja hoitoja vastaan

Hulluuden historia klassisella ajalla

Klassinen suuntaus kulttuurissa

Keskitetyn valtion aika, 1630 alkanut monarkian keskittäminen, Ranskan akatemia 1634

Foucault’lle Positiivista psykiatriaa edeltänyt 150 vuoden ajanjakso:

”Klassinen aika - Willisistä Pineliin, Racinen Orestesin raivosta Saden Julietteen ja Goyan Kuurojen taloon – kattaa juuri tämän ajanjakson. Hulluuden historiassa kaksi tapahtumaa merkitsevät tätä muutosta ainutkertaisella selkeydellä. Vuonna 1657 perustettu Hôpital général ja köyhien suuri säilöönotto ja 1794 Bicêtren kahleissa olevien vapauttaminen.”

”Kun kirjoitin Hulluuden historian ajattelin, että se olisi ensimmäinen kappale tai alku tutkimukselle, joka jatkuisi tähän päivään.”

Järjen aikakausi

Hulluus ja järjettömyys (déraison)

Kreikkalaisella logoksella ei ollut vastakohtaa

Järki ja järjettömyys vastakohtapari ominainen länsimaiselle kulttuurille

Järjen historia

Miten ajatella toisin järjen toista?

Kirja toisesta, erosta - ulossulkemisen muodoista.

- *“Kieltämättä alue jossa kysymys on ennemmin kulttuurin rajoista kuin sen identiteetistä”*

Hulluus historian mahdollisuusehtona

- *”Tämän tutkimuksen kohde on hulluuden kokemuksen rakenne, joka on kokonaisuudessaan historiaa, mutta jonka tyyssija on sen ulkopuolella”*

Järki ja järjettömyys

- *“Perustavaa on toiminta, joka jakaa hulluuden, ei suinkaan tiede, joka asetetaan kun tämä jako on jo tehty ja rauha palautettu. Se mikä on alkuperäistä on kesuura, joka asettaa etäisyyden järjen ja ei-järjen välille. Juuri tästä pisteestä juontuu järjen tekemä ei-järjen alistaminen, sen totuuden kiristäminen siitä hulluutena, rikoksena, tautina.”*

Ihmisten hulluus

Les hommes sont si nécessairement fous que ce serait être fou par un autre tour de folie de n´être pas fou.

Ihmiset ovat niin auttamattomasti hulluja, että olisi toisenlaisen ilveen/kierron hulluutta olla olematta hullu.

Blaise Pascal: Mietelmiä

Ihmisten järjellisyys

”Eikö juuri laitostamalle naapurinsa ihminen varmistu omasta järjellisyydestään”

Dostojevski: Kirjailijan päiväkirja

Hulluuden eriytymätön kokemus

”Meidän on kirjoitettava historia tuosta hulluuden toisesta kierrosta – ilveestä, jossa naapurinsa laitostavan suvereenin järjen eleellä ihmiset kommunikoivat ja tunnistavat toisensa ei-hulluuden armottoman kielen kautta.

Löydettävä tuo poismanauksen (conjuration) hetki ennen kuin se vakiintui lopullisesti totuuden hallinnassa ja ennen kuin se uudelleen elävöitettiin protestin lyriikassa.

Yrittää tavoittaa historiassa hulluuden historian nolla-aste, jossa se oli vielä eriytymätön kokemus eikä vielä jakaantunut kokemus itse jaosta.

Kuvata kaareutumisensa alkuperästä tuo “toisenlainen ilve/kierto”, joka eleensä kumminkin puolin saa Järjen ja Hulluuden lankeamaan erilleen tästä lähtien toisilleen ulkoisina asioina, kuuroina kaikelle vastavuoroiselle vaihdolle ikään kuin kuolleina toisilleen.”

Kehitä oikeutettua outouttasi

”Poistan asioista illuusion, jonka ne tuottavat suojellakseen itseään meiltä, ja jätän jäljelle osan, jonka ne suovat meille.”

Développez votre étrangeté légitime

- *”Intohimon liikuttamat kumppanit, jotka tuskin mumisevat, menkää sammutetuin lampuin ja tehkää jalokiviä. Uusi mysteeri laulaa luissasi. Kehitä oikeutettua outouttasi.”*

Yhteiskunnallinen ulossulkeminen, henkinen sisällyttäminen

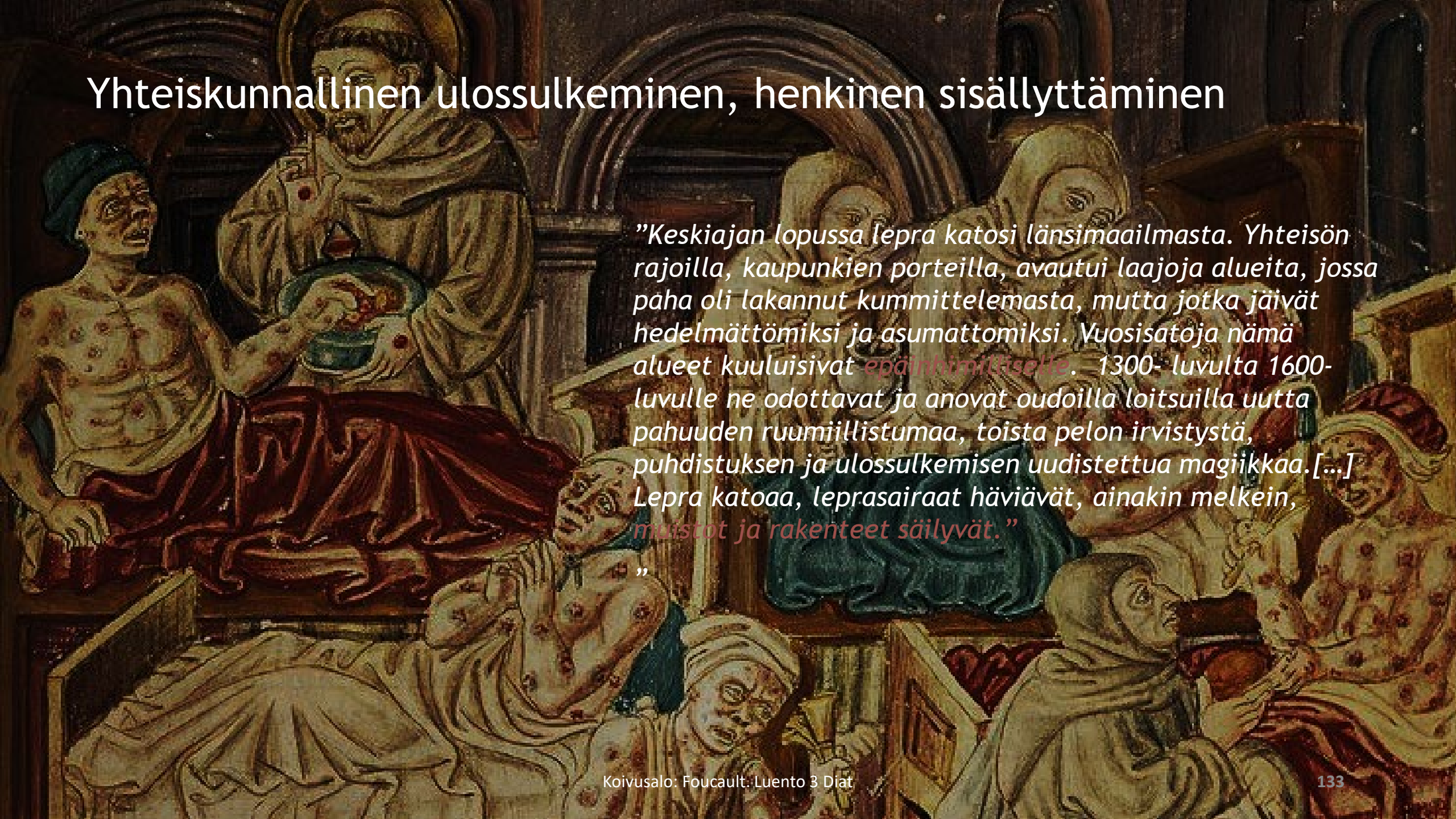

”Keskiajan lopussa lepra katosi länsimaailmasta. Yhteisön rajoilla, kaupunkien porteilla, avautui laajoja alueita, jossa paha oli lakannut kummittelemasta, mutta jotka jäivät hedelmättömiksi ja asumattomiksi. Vuosisatoja nämä alueet kuuluisivat epäinhimilliselle. 1300- luvulta 1600-luvulle ne odottavat ja anovat oudoilla loitsuilla uutta pahuuden ruumiillistumaa, toista pelon irvistystä, puhdistuksen ja ulossulkemisen uudistettua magiikkaa.[…] Lepra katoaa, leprasairaat häviävät, ainakin melkein, muistot ja rakenteet säilyvät.”

”

Seilin saari

Hospitaali

Kustaa II Adolf 15.7.1619 heinäkuuta käskykirje uuden leprasairaalan perustamiseksi.

Ensimmäinen maininta houruinhuoneesta vuodelta 1689.

1889-1962 naisten mielisairaala

Narrien laiva

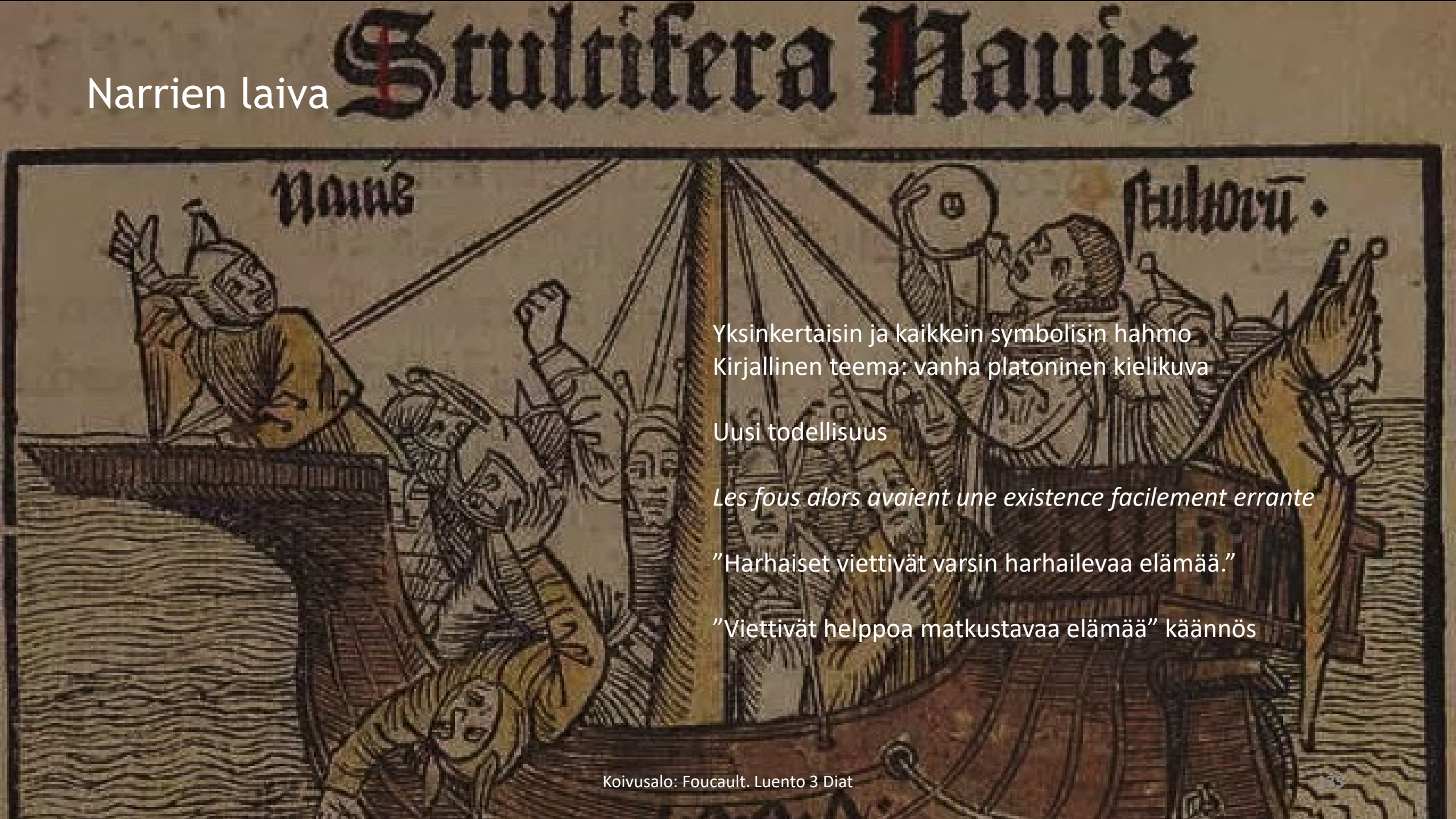

Yksinkertaisin ja kaikkein symbolisin hahmo
Kirjallinen teema: vanha platoninen kielikuva

Uusi todellisuus

Les fous alors avaient une existence facilement errante

”Harhaiset viettivät varsin harhailevaa elämää.”

”Viettivät helppoa matkustavaa elämää” käännös

Goottilainen symboliikka

Kosmoksen kangas jossa maa ja taivas, sanat ja kuvat sidottu yhteen uskonnollisen merkityksen langoilla.

Hulluuden uusi kuva yhdistyy tämä symboliikan rappioon - vapauttaa tilan kuvittelukyvyn ja mielikuvien loputtomalle maailmalle.

Hulluus järjen haastajana

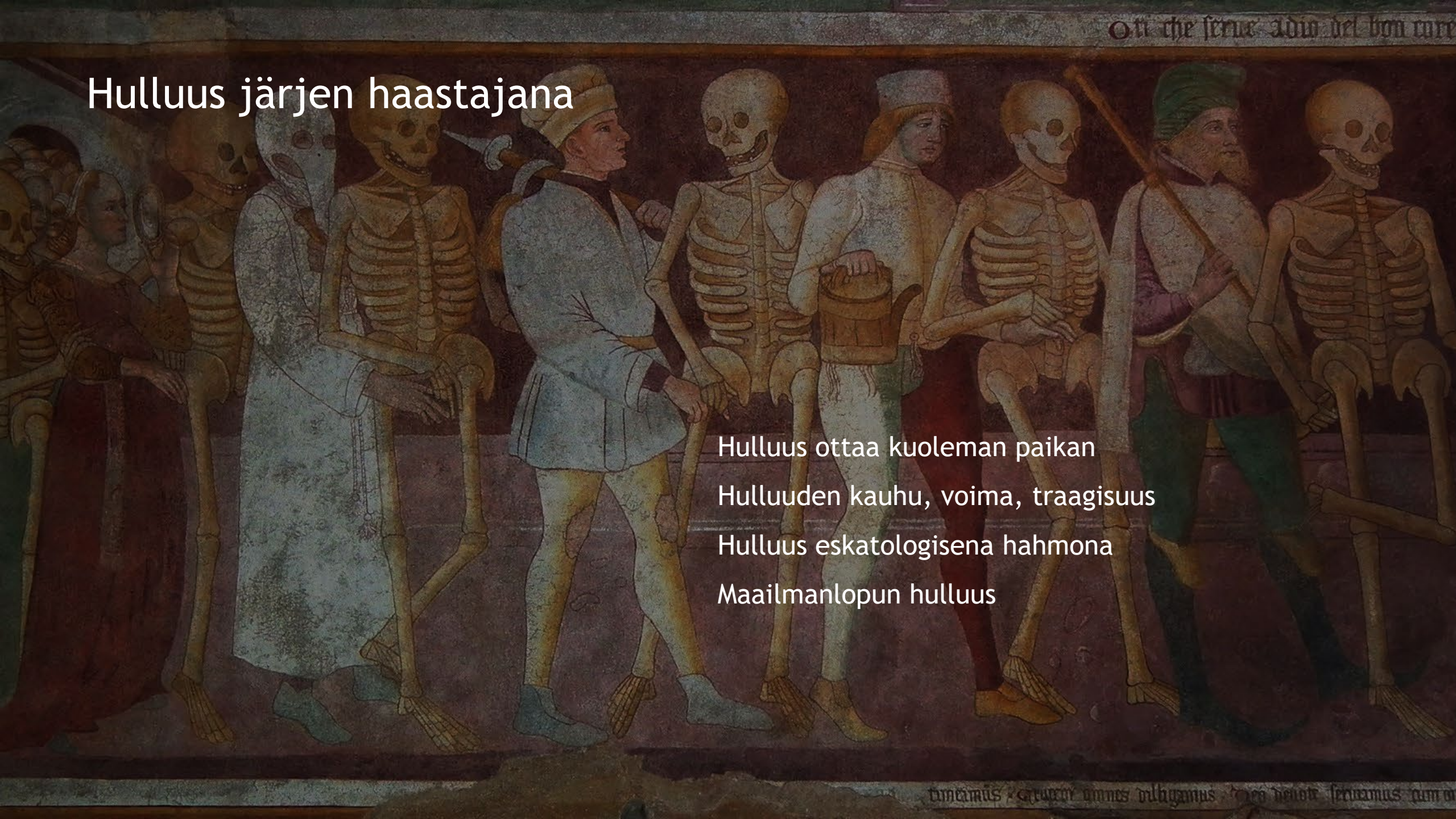

Hulluus ottaa kuoleman paikan

Hulluuden kauhu, voima, traagisuus

Hulluus eskatologisena hahmona

Maailmanlopun hulluus

Kuoleman tanssista hullujen karnevaaliin

Pieter Bruegel vanhempi: Hullujen juhlat 1570

Hulluuden ilmestys

Dürerin kaiverruksen apokalyptiset ratsastajat ovat todellakin Jumalan lähettämiä, mutta ne eivät ole Voiton tai sovituksen enkeleitä sen enempää kuin seesteisen oikeuden sanansaattajia vaan hullun koston verenhimoisia sotureita.

Maailma pimenee universaalissa vimmassa ja voitto ei ole Jumalan tai Paholaisen, vaan Hulluuden.

Kaikilta osiltaan hulluus hurmaa ihmiset. Fantastiset mielikuvat, joita hulluus synnytti eivät olleet vain haihtuvia ilmenemiä, jotka katoaisivat nopeasti asioiden pinnalta.

Mielikuvien irralleen päässyt hulluus

Dulle Griet, Pieter Bruegel de Oude 1563

Traaginen tietoisuus

Hulluuden vetovoima

Lihan himon sijaan fantasioiden kiehtovuus ja kauheus

Lihan kiusaus → mielikuvituksen kiusaus

”Hulluuden unien ja fantasioiden vapaudessa, vaikkakin pelottavassa, oli enemmän vetovoimaa 1400 -luvun ihmiselle kun lihan haluttavassa todellisuudessa.”

Humanismin hulluus

Hulluuden inhimillistäminen

- Inhimillinen heikkous, uni ja illuusio
- Järjen ja hulluuden kamppailu viisauden reflektioksi

Erasmus Rotterdamilainen

- Erasmus: Stultitiae Laus / Moriae Encomium
- Hulluuden ylistys

Kriittinen tietoisuus

- Hulluus diskurssin maailmaan – järjen sisään
- Näkyjen maailmasta kriittiseen satiiriin
- Maailman hulluuden tarkastelu huvittuneen etäisyyden päästä

Montaigne - skeptismi

”Mistä minä tiedän”

”Mistä syntyy syvällisin hulluus (folie), ellei muusta kuin syvällisimmästä viisaudesta (sagesse)”

”Kukapa ei tietäisi, kuinka huomaamaton on välimatka, joka erottaa hulluuden (folie) vapaan hengen vallattomasta lennosta ja erityislaatuisen korkean hyveen teoista.”

Torquato Tassosta

”Pitäisikö hänen olla kiitollinen omalle elinvoimalleen, joka on murhannut hänet; selkeydelle (clarté), joka on sokaissut hänet: järjen täsmälliselle ja joustavalle käsityskyvylle, joka on vienyt häneltä järjen; uteliaalle ja työteliäälle tiedon pyrinnölle, joka on ohjannut hänet tylsyyteen; ainutlaatuiselle kyvylleen harjoittaa sieluaan, joka on riistänyt häneltä sekä harjoituksen että sielun.”

Kesytetty hulluus läsnä

”Ihmiset ovat niin auttamattomasti hulluja, että toisenlaista hulluutta olisi se ettei olisi hullu.”

*Les hommes sont si nécessairement fous que ce serait être fou par un autre tour de folie de n'être pas fou. (*Blaise Pascal)

1600 –luvun alun maailma on oudon vieraanvarainen hulluudelle.

- *”Hulluus on täällä, ihmisten ja asioiden sydämessä, ironinen merkki, joka hämärtää maamerkit totuuden ja kuvitellun välillä, mutta tuskin muistaen enää suurta traagista uhkaa. Enemmän huolestuttava kuin hälyttävä, naurettava kiihotus yhteiskunnassa - järjen liike.”*

Hulluuden hiljentäminen

”Hulluus, jonka äänet renessanssi oli juuri vapauttanut samalla kuitenkin jo hilliten sen väkivallan, klassinen aika tuli vaientamaan omituisella vallankaappauksella.”

Hulluus järjettömyyden, epäjärjen (déraison) kategorian alle

Ei järjen sisäinen haastaja vaan sen ulossuljettu vastakohta

Ulossuljetun epäjärjen sisään sulkeminen

Säilöönotto, laitostaminen

Ajattelen - en voi olla hullu

Descartes: Skeptisismistä tietoisuuden varmuuteen

- *”Mutta vaikka aistit toisinaan pettävät meitä joissakin pienissä ja etäisiissä asioissa, on kuitenkin paljon sellaista, mitä ei voi epäillä, vaikka se juontuukin aisteista - esimerkiksi että olen tässä, tulen ääressä, pukeutuneena talvikaapuun, pidän tätä paperia kädessäni, ja muuta sellaista. Millä perusteella todellakaan voisi kiistää, että nämä kädet ja koko ruumis ovat minun?*
- *Ellen ehkä vertaisi itseäni ties mihin mielenvikaisiin, joiden aivoja mustan sapen sitkeä vaikutus turmelee niin että he vakaasti julistavat olevansa kuninkaita kun ovat aivan köyhiä tai sanovat että heillä on purppurapuku kun he ovat alasti tai että heillä on savinen pää tai että he ovat kurpitsoita tai kokonaan lasista.”*

Hulluuden hylkäys heti alkuunsa, ei osana järjen liikettä

- *”Mutta he ovat mieltä vailla (amentes), ja yhtä mielettömältä (demens) minäkin näyttäisin, jos ottaisin heiltä jotain esikuvaksi itselleni.”*

Alkuperäinen vai historiallinen tapahtuma

Jacques Derrida: Cogito et histoire de la folie: 1963 luento

- 3 sivun Descartes tulkinnassa pelissä koko projekti, jota Foucault oli kutsunut hulluuden itsensä historian kirjoittamiseksi hiljaisuuden arkeologiana. Mahdotonta kirjoittaa hiljaisuuden arkeologiaa.
- Unilla ja hulluudella sama asema Descartesilla
- Foucault'n strukturalismi historiallistaa universaalin ehdon
- Descartesin varman tiedostuksen hyberbola on itsessään hullu.
- *"Suhde järjen, hulluuden ja kuoleman välillä on ekonomia, différancen rakenne, jonka palautumatonta alkuperää on kunnioitettava."*

Foucault vastaus: Ruumiini, tämä paperi, tämä tuli 1972

- *"Unet ja hallusinaatiot kukistetaan itse totuuden rakenteessa, mutta hulluuden sulkee ulos epäilevä subjekti"*
- Derrida palauttaa diskursiiviset käytännöt tekstien jälkiin, jottei niitä tarvitsi sijoittaa historiallisten muutosten kenttiin.
- Tekstiä korostava Derrida sekoittaa itse tekstit ja lukee epämääräisesti
- *"Pikkumainen pedagogiikka, joka opettaa, ettei oppilaan tarvitse katsoa tekstien ulkopuolelle vaan niiden väleissä ja aukoissa tapahtuu alkuperän lykkäys ja olemisen sanominen. Tämä antaa opettajien äänelle rajattoman suvereniteetin lukea tekstejä uudelleen epämääräisesti."*

Hôpital Général 1656

Kartesiolainen hulluuden hylkäys ↔ epäjärjen suuri yhteiskunnallinen laitostaminen

”Yleissairaala”

Muutamassa vuodessa jo 6000 Pariisilaista

Hullut yhdessä kurjien, irtolaisten ja köyhien kanssa.

”Kvasi-absoluuttinen suvereenisuus, oikeudenkäyttö ilman valitusoikeutta, toimeenpano-oikeus, jota mikään ei voinut kumota. Hôpital general oli outo vallan muoto, jonka kuningas asetti lain rajoille, oikeuden ja poliisin välille, kolmas repression muoto. Tämä oli se maailma, johon Pinelin myöhemmin Bicêtrestä ja Salpêtrièrestä löytämän mielenvikaiset kuuluivat. Sen toiminnan tai tarkoituksessa ei ilmennyt mitään lääketieteellistä ideaa. Se on järjestyksen instanssi, kuninkaallisen ja porvarillisen järjestyksen, joka alkoi organisoitua samaan aikaan Ranskassa.”

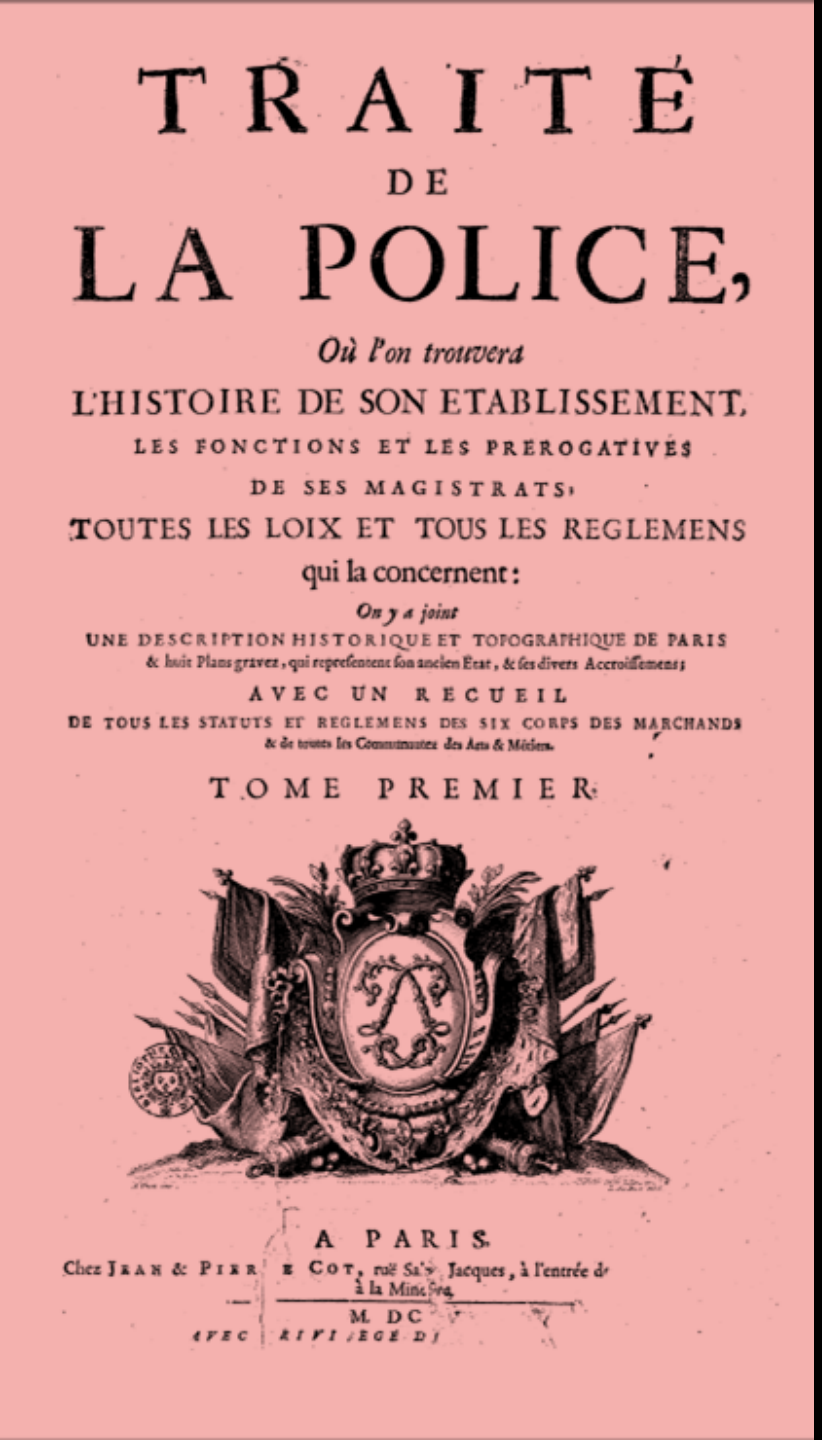
TRAITÉ
DE
LA POLICE,
Où l'on trouvera
L'HISTOIRE DE SON ETABLISSEMENT,
LES FONCTIONS ET LES PREROGATIVES
DE SES MAGISTRATS,
TOUTES LES LOIX ET TOUS LES REGLEMENS
qui la concernent :
On y a joint
UNE DESCRIPTION HISTORIQUE ET TOPOGRAPHIQUE DE PARIS
& huit Plans gravez, qui representent son ancien Etat, & ses divers Accroissemens ;
AVEC UN RECUEIL
DE TOUS LES STATUTS ET REGLEMENS DES SIX CORPS DES MARCHANDS
& de toutes les Communautez des Arts & Métiers.
TOME PREMIER.
A PARIS.
Chez JEAN & PIERRE COT, rue St. Jacques, à l'entrée de la Minime.
M. DC.
AVEC PRIVILEGE DU

Poliisitoimi

”Säilöönotto, josta löydetään lukuisia merkkejä ympäri Eurooppaa 1600 -luvulla, oli “poliisi” asia. Poliisi, siinä merkityksessä kun se ymmärrettiin klassisella ajalla viittasi yhdistelmään toimia, jotka tekivät työstä samalla mahdollista ja pakollista kaikille, joka eivät kyenneet elämään ilman sitä.”

Voltaire: *“Mitä, nyt olette saaneet kansan kokoon, mutta ette ole vielä löytäneet salaisuutta, jolla kaikki rikkaat voivat velvoittaa kaikki köyhät töihin. Ette selvästikään ole saavuttanut poliisin ensimmäisiä perusteita.”*

Köyhyyden uusi hallinnointi, kristillisestä köyhyyden pyhyydestä porvarilliseen köyhyyden moralisointiin.

Hullut ja köyhät

Aurinkokuninkaan suosikkikomissaari Nicolas Delamaren massiivinen tutkielma poliisista. Foucault palaa yhä uudestaan.

Moraalinen järjestys – oikaiseva maailma

”Sukupuolitautiset, irstailijat, elostelijat, homoseksuaalit, herjaajat, alkemistit, libertiinit, kokonainen värikäs väestö löysi itsensä yhtäkkiä 1600-luvun toisella puoliskolla yhdessä väärältä puolelta järjen jakoa suljettuna laitoksiin, joista muutaman vuosisadan päästä tuli ainoastaan hulluille varattuja tiloja.”

1808 Royer-Collard haluaa Markiisi Saden ulos Charentonista

“Charentonissa on mies, jonka uskalias moraalittomuus on tehnyt liiankin kuuluisaksi ja jonka läsnäolo tässä sairaalassa aiheuttaa vakavia ongelmia. Tarkoitan tietenkin häpeällisen Justine -romaanin kirjoittajaa. Tämä mies ei ole hullu. Hänen ainoa houreensa on pahe eikä mielisairauden lääketieteelliseen hoitoon erikoistunut talo ole paikka tällaisen paheen torjumiseen. Tällaisesta paheesta kärsivä yksilö on alistettava ankarimmalle eristämiselle.”

Royer-Collard ei löydä enää oikaistavaa olemassaoloa sairaudesta vaan kääntää sen puhtaaksi paheeksi. Klassinen järjettömyys sulkeutuu omaan salaisuutensa

Geoffrey Rush Sadena elokuvassa Quills – syntiset säkeet (2000)

Tietoisuus hulluudesta - Hulluuden konstellaatio

”Tietoisuus hulluudesta eurooppalaisessa kulttuurissa ei ole koskaan ollut oman lohkonsa muodostava luja tosiasia, joka olisi muuttunut homogeenisen kokonaisuuden kautta.

Länsimaiselle tietoisuudelle hulluus ilmaantuu samanaikaisesti moninaisissa pisteissä muodostaen eräänlaisen konstellaation, joka pienten siirtymien kautta muuttaa kuviotaan ja siten kenties totuuden arvoitukselle varattua hahmoaan.”

Tietoisuus hulluudesta - Hulluuden konstellaatio

Kriittinen tietoisuus hulluudesta (Tuomitseva) – (Tiedostuksen dialektiikka)

- Määrittää/tuomitsee hulluuden järkevyyden, reflektion ja moraalisen viisauden perustalta – dialektiikka
- Ympäröi kielen alueen, jossa kohtaavat samanaikaisesti merkitys ja hölynpöly, tosi ja väärä, viisaus ja päihtyminen, päivänvalo ja unen välkkeet, arvostelman rajat ja halun äärettömät olettamat.

Käytännöllinen tietoisuus hulluudesta (Ulos/sisään sulkeva) – (Rituaaliset jaot)

- Ryhmän olemassaolossa ja normeissa annettu ja asetettu konkreettinen todellisuus
- Uudelleen herätetyt antiikkiset kauhut ja mykät yhteisöä puhdistavat riitit

Lausumallinen tietoisuus hulluudesta (Toteava) – (Lyyrinen tunnistaminen)

- Mahdollisuus sanoa välittömästi ja ilman tietoa: "Tämä on hullu.
- Havainto asiasta, joka samalla itsereflektio pitäen etäällä lähintä salaisuuttaan, jossa tunnistaa tuskansa tuttuuden

Analyyttinen tietoisuus hulluudesta (Tutkiva) – (Objektiivinen tieto hulluudesta)

- Pyrkimys avautua hulluuden kaikille muodoille, ilmiöille ja ilmenemisen tavoille.
- Draama rauhoittunut, dialogi hiljentynyt, luonnonvastaisuudesta luonnon ilmentymää, kauhusta torjunnan mekanismeihin

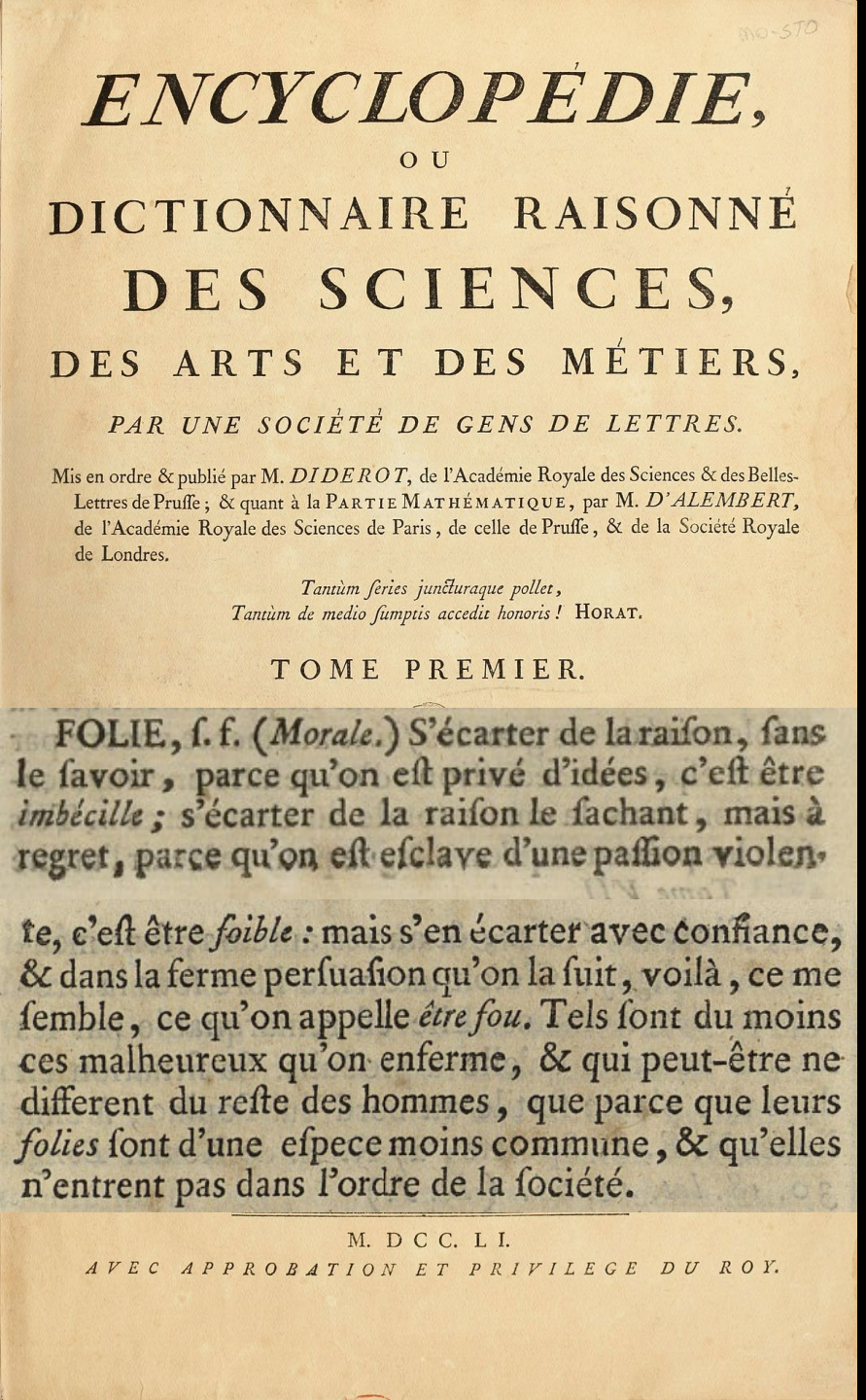

ENCYCLOPÉDIE,

OU

DICTIONNAIRE RAISONNÉ

DES SCIENCES,

DES ARTS ET DES MÉTIERS,

PAR UNE SOCIÉTÉ DE GENS DE LETTRES.

Mis en ordre & publié par M. *DIDEROT*, de l'Académie Royale des Sciences & des Belles-Lettres de Pruſſe; & quant à la PARTIE MATHÉMATIQUE, par M. *D'ALEMBERT*, de l'Académie Royale des Sciences de Paris, de celle de Pruſſe, & de la Société Royale de Londres.

Tantùm ſeries juncturaque pollet,
Tantùm de medio ſumptis accedit honoris! HORAT.

TOME PREMIER.

FOLIE, ſ. f. (*Morale.*) S'écarter de la raiſon, ſans le ſavoir, parce qu'on eſt privé d'idées, c'eſt être *imbécille*; s'écarter de la raiſon le ſachant, mais à regret, parce qu'on eſt eſclave d'une paſſion violente, c'eſt être *foible*: mais s'en écarter avec confiance, & dans la ferme perſuaſion qu'on la ſuit, voilà, ce me ſemble, ce qu'on appelle *être fou*. Tels ſont du moins ces malheureux qu'on enferme, & qui peut-être ne different du reſte des hommes, que parce que leurs *folies* ſont d'une eſpece moins commune, & qu'elles n'entrent pas dans l'ordre de la ſociété.

M. DCC. LI.

AVEC APPROBATION ET PRIVILEGE DU ROY.

Ensyklopedia

”Järjestä poikkeaminen ilman tietoa, ideoiden puutteen takia on olla imbesilli. Järjestä poikkeaminen tämän tietäen väkivaltaisten intohimojen orjana on olla heikko, mutta järjestä poikkeaminen samalla siihen luottaen ja vakaalla vakaumuksella, että itse asiassa seuraa sitä, tämä vaikuttaa olevan se mitä kutsutaan hulluksi.

Tällaisia ovat ainakin ne onnettomat, jotka ovat lukittuina ja jotka eivät kenties eroa muista ihmistä muuten kuin että heidän hulluutensa on vähemmän tavanomaista lajia eivätkä he kuulu yhteiskunnan järjestykseen.”

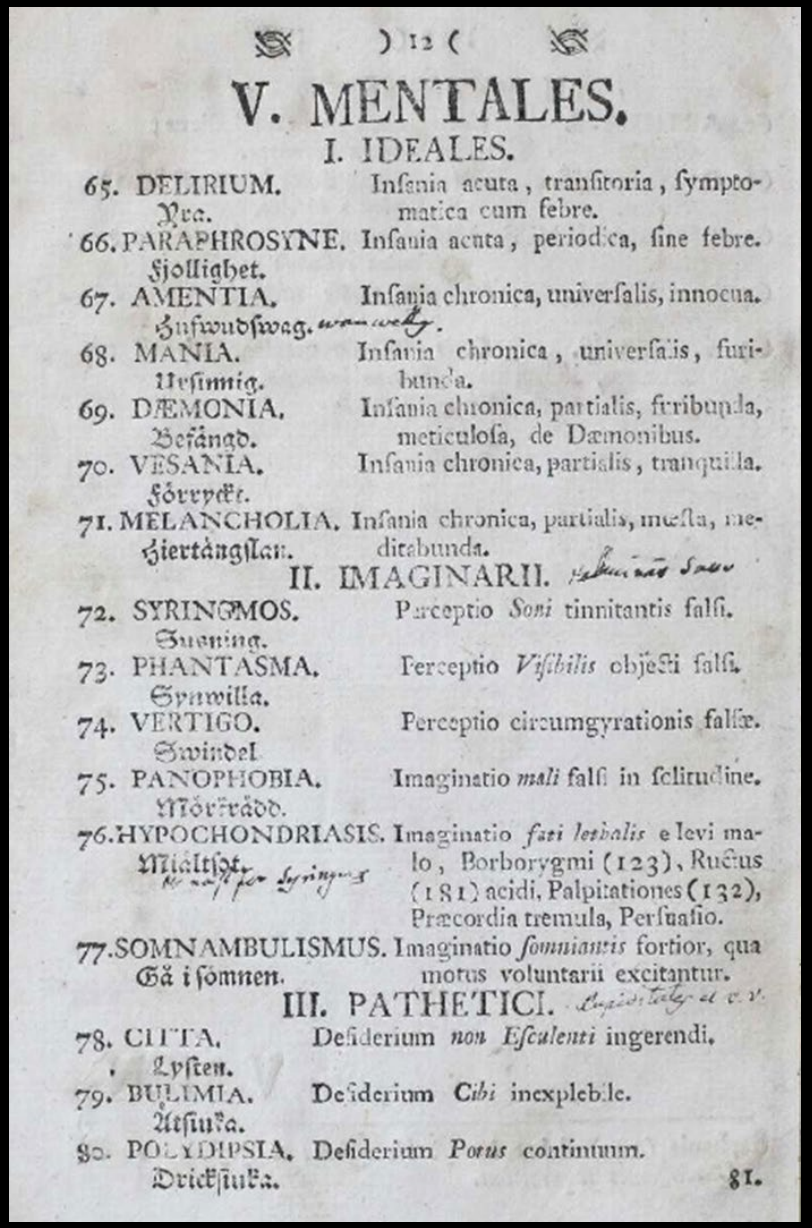

) 12 (

V. MENTALES.

I. IDEALES.

65. DELIRIUM. Yra. — Insania acuta, transitoria, symptomatica cum febre.

66. PARAPHROSYNE. Fjollighet. — Insania acuta, periodica, sine febre.

67. AMENTIA. Hufwudswag. — Insania chronica, universalis, innocua.

68. MANIA. Ursinnig. — Insania chronica, universalis, furibunda.

69. DÆMONIA. Besånad. — Insania chronica, partialis, furibunda, meticulosa, de Dæmonibus.

70. VESANIA. Förryckt. — Insania chronica, partialis, tranquilla.

71. MELANCHOLIA. Hiertångslan. — Insania chronica, partialis, mœsta, meditabunda.

II. IMAGINARII.

72. SYRINGMOS. Susning. — Perceptio *Soni* tinnitantis falsi.

73. PHANTASMA. Synwilla. — Perceptio *Visibilis* objecti falsi.

74. VERTIGO. Swindel. — Perceptio circumgyrationis falsæ.

75. PANOPHOBIA. Mörkrädd. — Imaginatio *mali* falsi in solitudine.

76. HYPOCHONDRIASIS. Mjältsot. — Imaginatio *fati letalis* e levi malo, Borborygmi (123), Ructus (181) acidi, Palpitationes (132), Præcordia tremula, Persuasio.

77. SOMNAMBULISMUS. Gå i sömnen. — Imaginatio *somniantis* fortior, qua motus voluntarii excitantur.

III. PATHETICI.

78. CITTA. Lysten. — Desiderium *non Esculenti* ingerendi.

79. BULIMIA. Utsvulta. — Desiderium *Cibi* inexplebile.

80. POLYDIPSIA. Dricksjuka. — Desiderium *Potus* continuum.

81.

Hulluuden lajien taulukointi

Tautien luokittelu – hulluuden lajit?

”Luokittelutoiminta kohtasi syvää vastarintaa, ikään kuin projekti hulluuden muotojen jakamiseksi niiden merkkien ja ilmenemismuotojen mukaan sisältäisi sinänsä eräänlaisen ristiriidan; ikään kuin hulluuden suhde siihen, mitä se voi näyttää itsestään ei olisi oleellinen suhde eikä totuuden suhde. Riittää seurata näiden luokitusten lankoja yleisestä järjestyksestä aina luokiteltujen sairauksien yksityiskohtiin. Aina tulee hetki, jolloin suuresta positivistisesta teemasta - luokittelusta näkyvien merkkien mukaan – poiketaan tai se ohitetaan ja kuin varkain tuodaan periaate, joka muuttaa järjestyksen asettaen hulluuden ja sen havaittujen hahmojen väliin joko joukon moraalisia tuomioita tai kausaalijärjestelmän. Hulluus yksinään ei voi vastata ilmauksistaan; se muodostaa tyhjän tilan, jossa kaikki on mahdollista, paitsi tämän mahdollisuuden looginen järjestäminen. Siksi järjestyksen alkuperää ja merkitystä on etsittävä hulluuden ulkopuolelta.

Tapio Junno: Häikäistynyt, Heikintori, 1991 Espoo

Häikäistynyt järki

”Jos klassinen järjettömyys pyritään argumentoimaan itsessään ulkona sen yhteyksistä uniin ja virheisiin, ei sitä tule ymmärtää sairaana, kadotettuna tai vieraantuneena järkenä, vaan yksinkertaisesti häikäistyneenä järkenä.

Häikäistynyt on yö kirkkaassa päivänvalossa, hämäryys, joka hallitsee kaiken sen ytimessä mikä on ylenpalttista valon loisteessa. Häikäistynyt järki avaa silmänsä auringolle eikä näe mitään eli ei näe. Häikäisyissä objektien yleiselle vetäytymisellä yön syvyyteen on välitön korrelatiivi itse näkemisen tukahduttamisessa. Hetkellä kun hän näkee kohteiden häviävän valon salaiseen yöhön, näkö näkee itsensä katoamisensa hetkellä.”

Järjettömyydellä on sama suhde järkeen kun häikäistymisellä on itse päivänvaloon.

Näkeminen jonkin näkemistä – ei minkään näkeminen sokeutta

Järjen kirkas ja selkeä idea

Hullu muiden ihmisten parissa päivänvalossa häikästyneenä

Valo ja varjo, päivä ja yö

”Päivän ja yön ympyrä on klassisen maailman laki: kaikkein pienin, mutta samalla kaikkein vaativin maailman välttämättömyyksistä, kaikkein väistämättömin, mutta samalla kaikkein yksinkertaisin luonnon laillisuudesta.”

Ei dialektiikkaa tai sovitusta vaan jako

Traagisessa kokemuksessa rajoille, mutta ei ylitetä

” Madeleine peilissä maalauksessa varjo ja valo ovat vastakkain, jakavat ja yhdistävät samanaikaisesti kasvot ja niiden heijastuksen, kallon ja kuvan, aaton ja hiljaisuuden.”

Täysi hulluus kokonaan pimeydessä

Georges de La Tour La Madeleine au miroir 1635-1640

Järjettömyyden julkisuus

Klassinen epäjärki hiljennetty

Uusi pinnalle tulo laitosten pimeydestä

Varhainen julkisuus Diderot'n Rameaun veljenpojassa.

Pinnallinen hulluus, kategorioiden sekoittuminen

- *"Ylevyyden ja halpamaisuuden, terveen järjen ja järjettömyyden sekoitus."*

Järjettömyyden sekoittava itsetietoisuus

- *"Tiedättehän, että olen tietämätön, hullu, hävytön ja laiska."*
- *"Mikään ei ole vähemmän hänen kaltaistaan kuin hän itse."*

Hegel: Itsestään vieraantunut henki: puhdas kulttuuri

Kahleista vapauttaminen

Suuren laitostamisen loppu

Vallankumous – vapaus ja ihmisoikeudet – entäpä hullut?

Vuoden 1793 legenda: Philippe Pinel vapauttaa Bicêtren hullut kahleista.

1795 Salpêtrière.

Tony Robert-Fleury: Pinel délivrant les aliénés à la Salpêtrière en 1795. (1876)

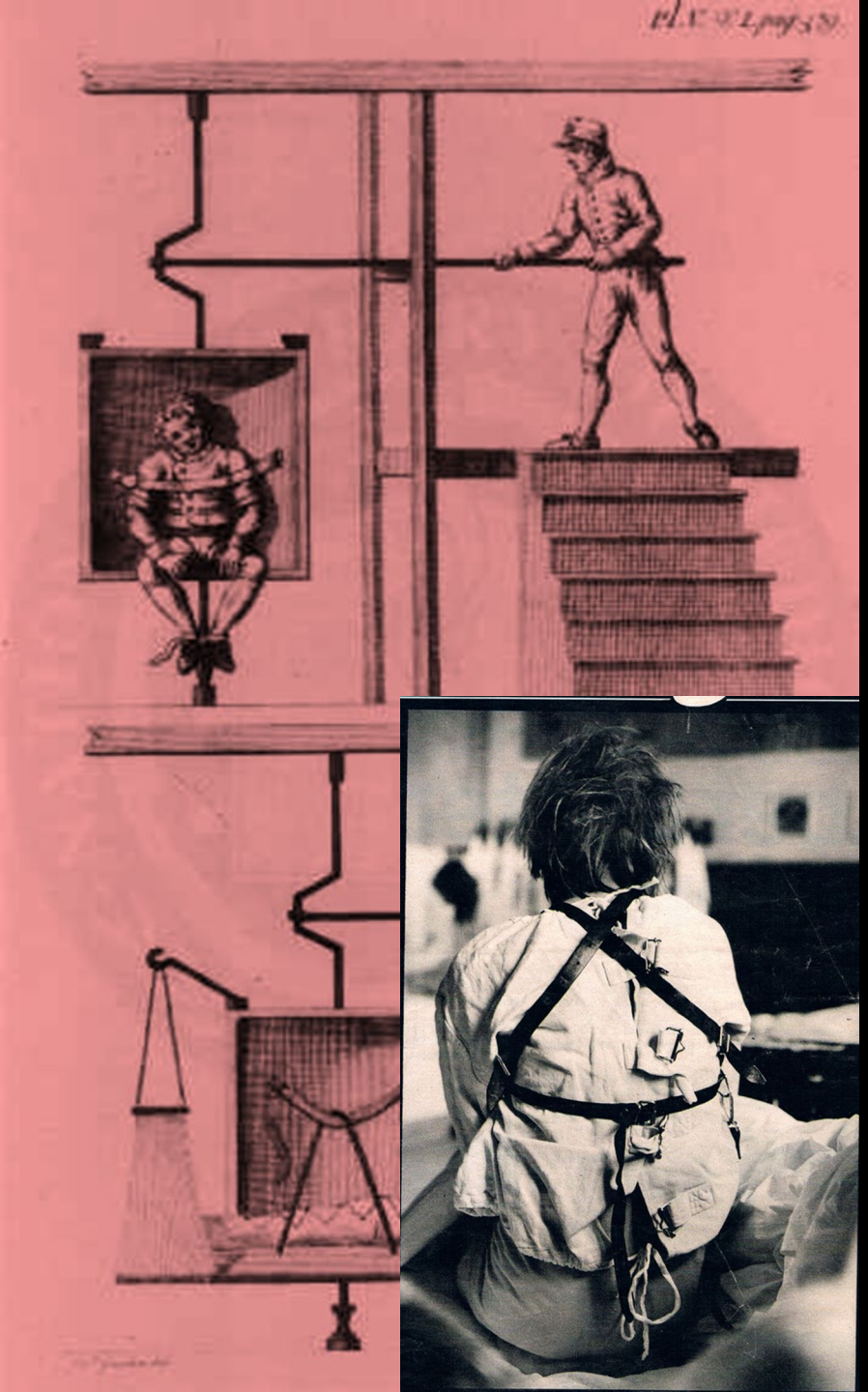

Uusi vankeus mielisairaudessa

”Mutta hullut eivät vapaudu laitoksista, ainoastaan köyhät, kurjat, prostituoidut jne. Hulluille alkaa uusi vankeus mielisairaalassa. Jos lääketieteen edustaja ymmärsi hulluutta niin kyse ei ollut tietämisestä vaan hallitsemisesta.”

“Positivistisen kauden hoitola, josta Pinel sai kunnian ei ole mikään havainnoinnin, diagnosoinnin ja terapian alue vaan oikeudenkäytön tila, missä syytetään , tutkitaan ja tuomitaan - hoitolassa rangaistaan hulluutta vaikka hoitolan ulkopuolella se on julistettu syyttömäksi.”

Kahleista pakkopaitaan

Luonnon moraalinen hoito

William Tuke (1732 –1822) - kveekarit - ”totuuden ystävät”

The Retreat 1796, Yorkin maaseudulle

Kaupungin kahleista luonnolliseen järjestykseen

Vieraantunut hulluus palautetaan luonnolliseen totuuteen

Yksinkertaisessa luonnossa totuus, järki ja puhdas yksinkertainen moraali

Pieni uskonnollis-porvarillinen tekoperhe erotettuna omaan tilaansa historiasta

Hullut lapsia

Moraalinen itsehillintä, hyvät tavat ja työnteko raikkaassa ulkoilmassa

Hulluuden tarkkailu ja luokittelu moraalisen katseen alle

Tiedon objekti

Hulluudesta positiivisen tiedon objekti - ihmisen objektivointi

”Ihminen tulee itselleen luonnoksi vain siinä määrin kuin hän kykenee hulluuteen. Hulluus, spontaanina matka objektiivisuuteen on perustava momentti ihmisen objektiksi tulemisessa.”

Tie ihmisestä tosi ihmiseen kulkee hulluuden kautta

Postivistisen tiedon paradoksi, negatiivisen momentin kautta

- Muistihäiriöt kertovat totuuden muistista
- Kielenhäiriöt totuuden kielellisestä kyvystä
- Mielenhäiriöt totuuden mielen kyvyistä

Hulluuden totuus vain mielisairauden (lääkärin) kautta

Psykiatrinen utopia – ei enää lainkaan hulluutta, ainoastaan todettuja ja hoidettavia mielisairauksia.

Hulluus ihmisen totuutena

Hulluus ei enää kerro ihmisen suhteesta totuuteen

Se kertoo ainoastaan ihmisen suhteesta omaan totuuteensa

Aikaisemmin vieras suhteessa olevaan – olemattomuuden ja illuusion ihminen

Nyt sidottu omaan totuutensa ja samalla hylätty siitä. Vieras suhteessa itseensä, vieraantunut.

”Tässä hulluudessa, ihmistä ei käsitetä enää eräänlaisena totuus suhteen täydellisenä vetäytymisenä, hulluudessaan hän on totuudessaan ja samalla hän on vastoin tuota totuutta, hän on itsensä ja kuitenkin jotakin muuta kuin itsensä. Hänet on kaapattu totuuden objektiivisuuteen, mutta se on tosi subjektiviteetti, hän on viaton, koska ei ole oma itsensä ja syyllinen ollessaan juuri mitä ei ole. Epäjärjen suuri kriittinen jako korvataan nyt ihmisen ja tämän totuuden läheisyydellä, joka jatkuvasti kadotetaan ja uudelleen löydetään.”

Antropologinen kolmen termin rakenne

Antropologinen kolmen termin rakenne

ihminen, hänen hulluutensa ja totuutensa

Korvasi klassisen epäjärjen binaarirakenteen (totuus ja epätotuus, maailma ja fantasia, oleminen ja ei-oleminen, päivä ja yö)

Francisco de Goya: (Átropos/Las Parcas)

Hulluuden subjektiivinen ilmaus

Ei maisemaa, ei muureja, ei taustaa

Yksikään tähti ei valaise lepakkoihmisten yötä

Francisco de Goya: Modo de volar

Kaiken kiistäminen

”Hulluudesta on tullut ihmisessä mahdollisuus hävittää sekä ihminen että maailma mukaan lukien itse nämä kuvat, jotka kiistävät maailman ja vääristävät ihmisen. Hulluus on selvästi unia ja eläimellisyyden painajaisia alempana, viimeinen vetoomus, kaiken loppu ja alku.

Ei sen tähden, että se olisi lupaus kuten saksalaisessa lyriikassa vaan koska se on kaaoksen ja apokalypsin monimielisyys: Goya Idiootti, joka kiljuu ja vääntelee olkapäitään paetakseen hänet vanginnutta olemattomuutta – onko tämä ensimmäisen ihmisen syntymä ja tämän ensimmäinen liike kohtia vapautta vai viimeisen kuolevan viimeinen kouristus.

Francisco Goya. ... Idiot.1797

Hulluuden totuuden hetki

”Hulluutta on vain tuotannon viime hetkessä sillä hulluus työntää sitä epämääräisesti rajoilleen. Siellä missä on teos ei ole hulluutta ja kuitenkin hulluus on samanaikainen tuotannon kanssa, sillä se on teoksen totuuden ajan airut. Hetki, missä tuotanto ja hulluus syntyvät ja täydellistyvät yhdessä aloittaa ajan missä maailma ensi kertaa löytää itsensä tuon tuotannon haastamana ja on vastuussa itsestään sen edessä.

Tässä on hulluuden viekkaus ja uusi voitto.

Maailma, joka uskoo voivansa mitata ja oikeuttaa hulluutta psykologialla, kohtaa nyt jotakin minkä edessä sen olisi oikeuttava itsensä sillä sen kamppailuja ja väittelyitä mitataan nyt Nietzschen, Van Goghin ja Artaudin tuotantojen mittaamattomuudella. Eikä mikään maailmassa, ei varsinkaan se mitä voidaan tietää hulluudesta, voi vakuuttaa, että nämä hulluuden teokset oikeuttaisivat maailman.”

Sairaalan hallinnoijat

Sairaalan “hallinnoijat” kuvaavat parhaiten historiallista tutkimustani hulluudesta. Pöydän ympärillä on viisi vanhempaa naista, joiden tehtävä on huolehtia ja johtaa vangitsemisen taloa, johon 1600 –luvulla ja myöhemmin 1700 –luvulla kaikki yhteiskunnallisesti arvottomat ihmiset, ongelmatapaukset vangittiin. Nämä naiset ovat todellisuudessa ilmaisu yhteiskuntamme rationalisoinnista, joka eristi hulluuden.

Frans Hals: De regentessen van het Oudemannenhuis, 1664. Frans Hals Museum, Haarlem.

Sairaalan hallinnoijat

Maalauksen keskellä näemme suljetun käsiviuhkan. Tämä symboloi kaikkia yhteiskunnan turhuuden nautintoja itseensä taitettuna, ulossuljettuna. Katsoessamme maalauksen oikeaa ja vasenta puolta, voimme myös nähdä oikealla naisen pitämässä suurta muistikirjaa kädessään, tämä on elämän ja asioiden tilikirja. Vasemmalla näemmä naisen kädessä kolikoita, tämä merkitsee perustaltaan länsimaista laskennallista taloutta. Yhdessä ne pitävät hulluuden kokemusta aisoissa. Ja juuri täältä hulluuden tiede saattoi kehittyä. Tämä Frans Hallin maalaus itse asiassa on paras kuvitus hulluuden historialleni.

Frans Hals: De regentessen van het Oudemannenhuis, 1664. Frans Hals Museum, Haarlem.

Jokaisella kulttuurilla on hulluutensa

Hulluuden romantisointi?

“Loppujen lopuksi jokaisella kulttuurilla on ansaitsemansa hulluus. Ja jos Artaud on hullu, ja psykiatrit sallivat hänen laitostamisensa, se on jo kaunis asia, ja kaikista kaunein ylistys joka voidaan antaa.”

- ei kai hulluudelle

- ei, psykiatreille.”

Antonio Artaud (1896 – 1948)

Julmuuden teatteri (Le Théâtre de la Cruauté)

Ohjelma:

Johdanto: Totuuden toisinajattelu 12.1
Matka hulluuteen ti 19.1
Hulluuden totuus ti 26.1
Kirjallinen avaruus ja äärellisyyden rakenne ti 2.2
Ihmisen kuolema 9.2
Taistelu ja ruumis 16.2
Elämän hallinta ti 3.3
Totuus sukupuolesta ja seksistä ti 9.3
Haluihmisen etiikka ti 16.3
Rohkeus totuuteen ti 23.3

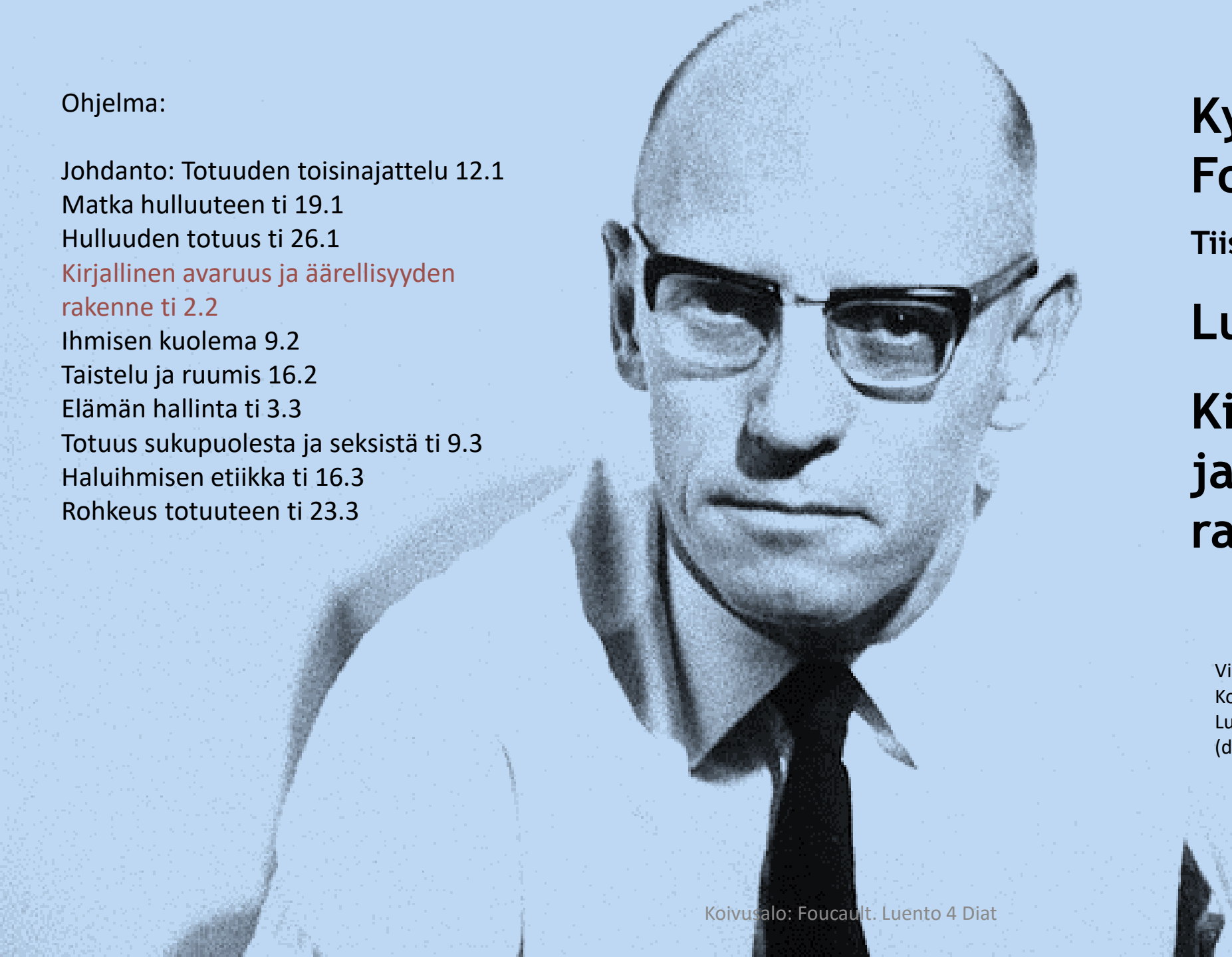

Kymmenen luentoa Foucault'sta

Tiistaisin 12.1-23.3.2021

Luento 4

Kirjallinen avaruus ja äärellisyyden rakenne

Viittaukset luentoihin:
Koivusalo Markku: Michel Foucault ja toisin ajattelu. Luennot: Helsinki, TO 2021, 1 (luentonumero), 1 (dianumero)

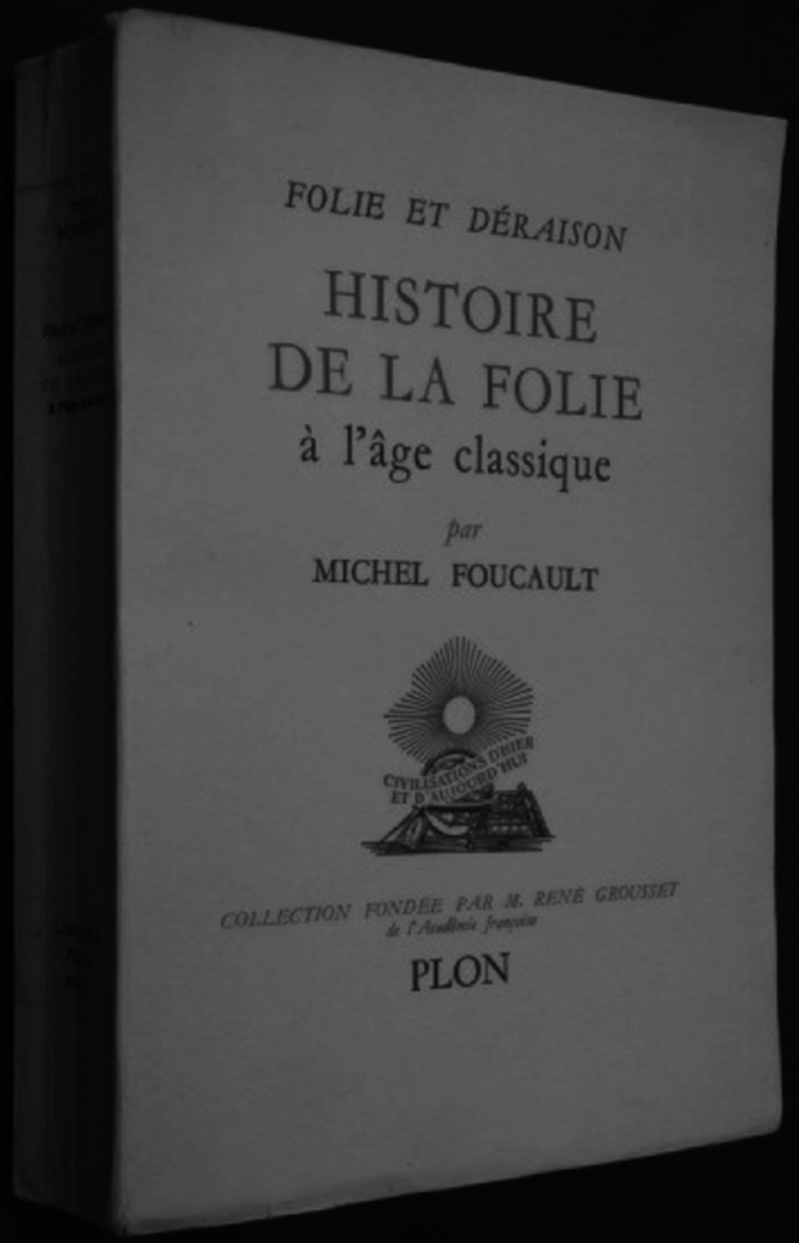

Antropologinen rakenne

Hulluuden historian viimeinen kappale

Antropologinen kolmen termin rakenne

Ihminen, hänen hulluutensa ja totuutensa

Korvasi klassisen epäjärjen binaarirakenteen (totuus ja epätotuus, maailma ja fantasia, oleminen ja ei-oleminen, päivä ja yö)

Kantin antropologia

Toinen väitösteos - Täydentävä tai sivuopinnäyte

Immanuel Kantin antropologian käännös ja viitteet

- Käännös: Kant, Anthropologie du point de vue pragmatique. Paris, Librairie philosophique J. Vrin, 1964.
- Johdantona vain historiallinen huomautus: Notice historique. 1964

Johdanto Kantin antropologiaan

- Introduction à l'Anthropologie de Kant. Thèse complementaire pour le doctorat ès lettres. Michel Foucault. Librairie Philosophique J. Vrin 2008.

Kurssi Lillen yliopistossa:

Tietämys ihmisestä ja transsendentaalinen reflektio

Transsendentaalinen reflektio?

Transsendentaalinen tiedostus ei koske kokemuksellisia kohteita vaan niiden a priori ehtoja.

A priori = Kantilla kokemusta edeltävä

A posteriori = Kokemuksen jälkeinen, kokemuksesta, havainnosta saatu tieto

Kysyy kokemuksen ja tiedon a priori ehtoja

Ei ulkoisia vaan kokemusta a priori järjestäviä

Transsendentti ≠ transsendentaalinen

Kant perinteisestä metafysiikasta transsendentaalista filosofiaa

David Hume herätti dogmaattisesta horroksesta/ torkuista *(Schlummer)*

Kantin tiedon kritiikki

Kokemuksen ja tiedon mahdollisuusehdot & järjen rajat

- Ymmärrys (Verstand) – käsitteet
- Järki (Vernuft) – päättely
- Arvostelukyky (Urteilskraft) - arvostelmat

Tieto arvostelmia ilmiöistä (Erscheinung)

- Kaikki empiirinen tieto (Erkenntnis) kokemuksesta
- Aistimellinen intuitio + ymmärryksen käsitteet + kuvittelukyvyn skeemat

Puhtaat ymmärryskäsitteet, kategoriat

Kokemuksen a priori jäsentäjinä – mukautuvat kokemukseen

Puhtaat järjen käsitteet, ideat

Kohdetta ei voi antaa missään kokemuksessa

Transsendentaalinen harha / illuusio (Schein)

Järki ylittää päättelyllään kokemuksen rajat

Järjen välttämätön harha - Puhtaan järjen sofismit

Ei voida välttää, mutta voidaan tiedostaa harhaksi

Psykologiset ideat

- Puhtaan järjen paralogismit
- Sielu tai minuus - Transsendentaalinen subjekti.

Kosmologiset ideat

- Puhtaan järjen antinomiat
- Dialektiset väittämät maailmasta, substanssista, vapaudesta, välttämättömyydestä

Teologinen idea

- Puhtaan järjen ideaali
- Täydellinen alkuolento – ”Jumala”

Kant & Skull: Philosophy Now cover art by Ron Schepper

Kriittinen ja antropologinen ihminen

Kriittinen filosofia – rationalismin ja empirismin välissä

- Kriittisen ehtoja ja oikeutta kysyvän ja analysoivan ihmisen synty

Kriittisen suhde antropologiseen ihmiseen?

Kriittinen kysyy millä oikeudella ja millä ehdoin?

Antropologia kysyy mitä on ihminen?

”On todennäköistä mahdotonta antaa empiirisille sisällöille transsendentaalista arvoa, siirtää ne konstituoivan subjektin suuntaan ilman, että ainakin hiljaisesti synnytetään antropologia eli tiedon muoto, jossa saavutetun tiedon (ja vastaavasti kaiken empiirisen tiedon) oikeutetut rajat ovat samaan aikaan olemisen konkreettisia muotoja juuri sellaisina kuin ne on annettu tässä samassa empiirisessä tiedossa.” (Foucault)

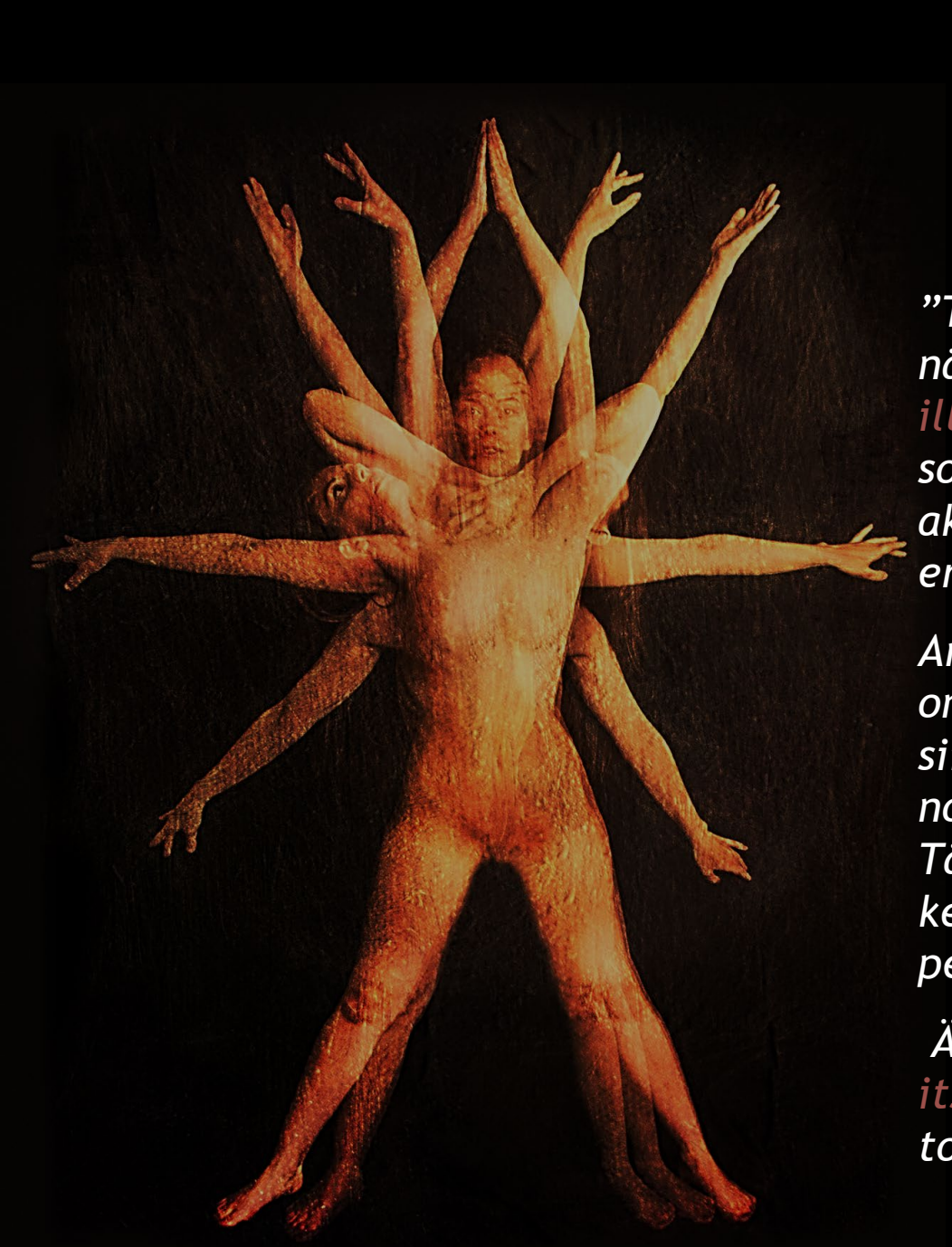

Antropologinen illuusio

”Tässä mielessä antropologinen illuusio on rakenteellisesta näkökulmasta kuin käänteinen peilikuva transsendentaalille illuusiolle. Jälkimmäinen koostui ymmärryksen periaatteiden soveltamisesta kokemuksen rajojen ulkopuolella, ja siten hyväksyi aktuaalisen äärettömän mahdollisen tietämyksen kentässä eräänlaisena spontaanina transgressiona.

Antropologinen illuusio lepää regressiivisessä reflektiossa, jonka on vastattava tuosta transgressiosta. Äärellisyys ylitetään vain siinä määrin kuin se on jotakin muuta kuin itsensä ja jos se nojautuu tällä puolen olevaan, josta se löytää oman lähteensä. Tämä tällä puolen on se itse, mutta vetäytyneenä kokemuksen kentältä, missä se koetteli itseään alkuperäisen alueelle, johon se perustuu.

Äärellisyyden ongelma kulkee rajan ja transgression kysymyksestä itseensä palaamisen kysymykseen; totuuden ongelmasta saman ja toisen ongelmaan. Se astuu vieraantumisen alueelle.”

Suljettu maailma - Ääretön universumi

Alexandre Koyré: Suljetusta maailmasta äärettömään universumiin

Ihmisen äärellisyys äärettömyyden negaatiota, rajana

Alexandre Koyré: Tähtitieteellinen vallankumous 1961

”Koperkaaninen” vallankumous monimutkaisempi prosessi

Kopernikus: maakeskeisyyden muuttaminen aurinkokeskeisyydeksi

Kepler: Taivaan dynamiikka vapautuu ympyröiden ja kehien kinetiikasta

Borelli: Kehämallin hylkääminen, suora linja äärettömyyteen

Foucault arvostelu: uusi totuus myönnetyn harhan kautta

”1600-luvun alussa totuuden syntymäpaikka on siirtynyt: se ei ole enää maailman hahmojen puolella vaan kielen sisäisissä ja ristikkäisissä muodoissa. Totuus on kirjoitettu harhaan johtavaan ajatukseen ja sanoo sen. Kepler jäljittää tämän pienen kehän ihmisen korkeuksista pyyhkiessään taivaalta suuret kuvitteelliset kehät, joihin planeettojen täydellisyys oli kirjattu. ”

Lääketiede ja kliininen silmä

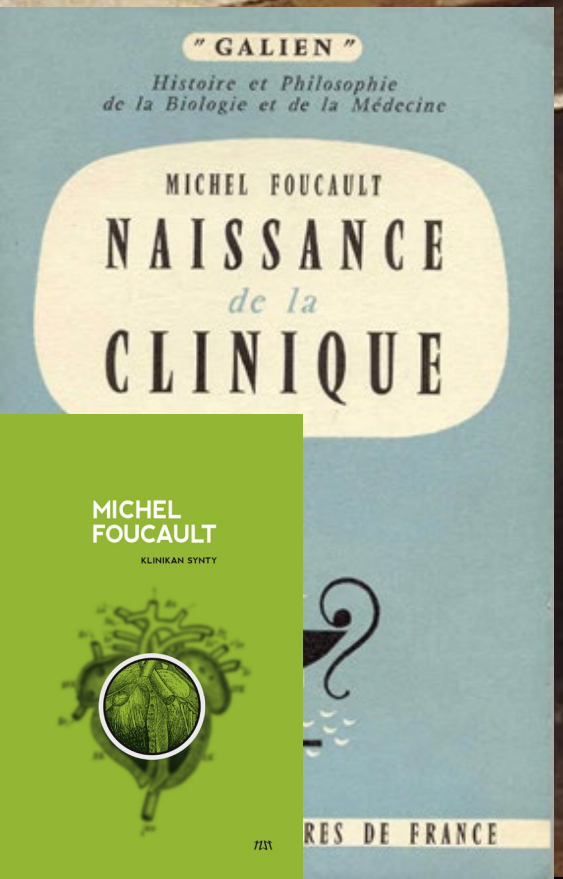

Äärellisyyden uusi positiivinen rooli

Naissance de la clinique. Une archéologie du regard médical (PUF, 1963). Korjattu 1971.

Klinikan synty. Lääketieteellisen katseen arkeologia / Lääkärin kliininen silmä
Ylijäämänä Hulluuden historian aineistosta

Clinique latinan termistä clinicus, vuoteen vierellä vieraileva lääkäri
κλινικός (vuoteeseen liittyvä).

Lääketieteellisen kokemuksen mahdollisuusehdot

”*Tässä kirjassa on kysymys tilasta, kielestä ja kuolemasta – katseen kysymyksestä.*”

Fenomenologinen havainto jo positiivisen lääketieteen alkuperässä

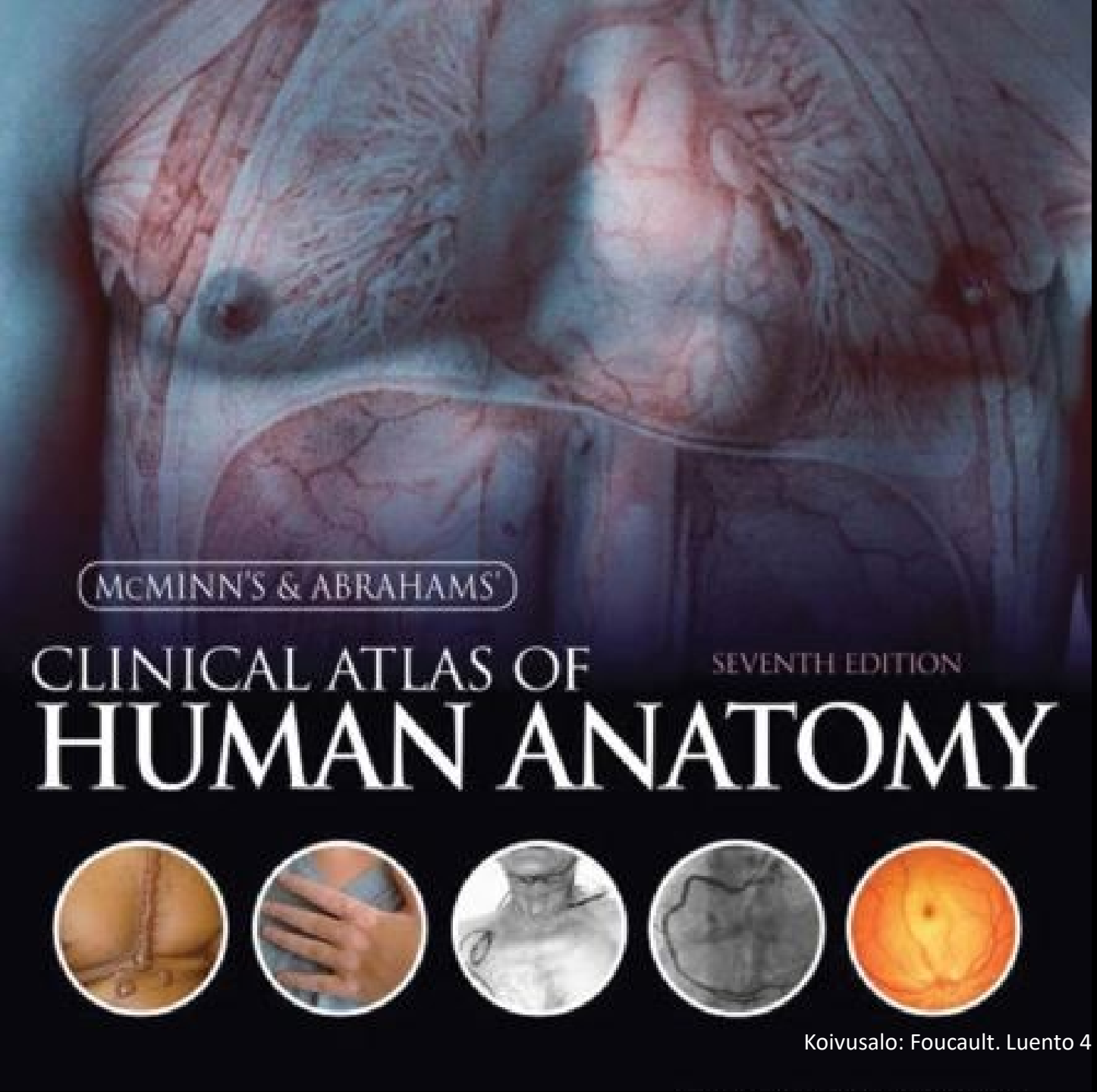

Sairauden kiinnittyminen ruumiiseen

”Meidän jo väsyneille silmillemme ihmisruumis muodostaa luonnon oikeudella, taudin alkuperän ja jakautumisen tilan, jonka linjat ja laajuus, pinnat ja polut on vakiinnutettu nykyään niin tutun anatomisen atlaksen maantieteen kautta.

Tämä kiinteän ja näkyvän ruumiin järjestys on vain yksi lääketieteen tapa tehdä tauti tilalliseksi. Se ei varmastikaan ole näistä ensimmäinen eikä perustavin. On ollut ja tulee olemaan muita kivun (mal) jakamisen tapoja.”

Luokitteleva lääketiede

”Älkää hoitako mitään sairautta ellette ole varmoja sen lajista.” Jean-Emmanuel Gilibert (1741-1814)

”Sauvagesin Nosologiasta (1761) aina Pinelin Nosografiaan (Nosographie) (1798) luokitteleva sääntö hallitsi lääketieteellistä teoriaa ja myös käytäntöä: se ilmeni kuin sairaalloisten muotojen sisäisenä logiikkana, niiden tulkitsemisen periaatteena ja määrittelemisen semanttisena sääntönä…
Ennen kuin se tarttuu ruumiin tiheyteen, sairaus tunnistetaan heimoihin, sukuihin ja lajeihin hierakisoidussa järjestyksessä. ”

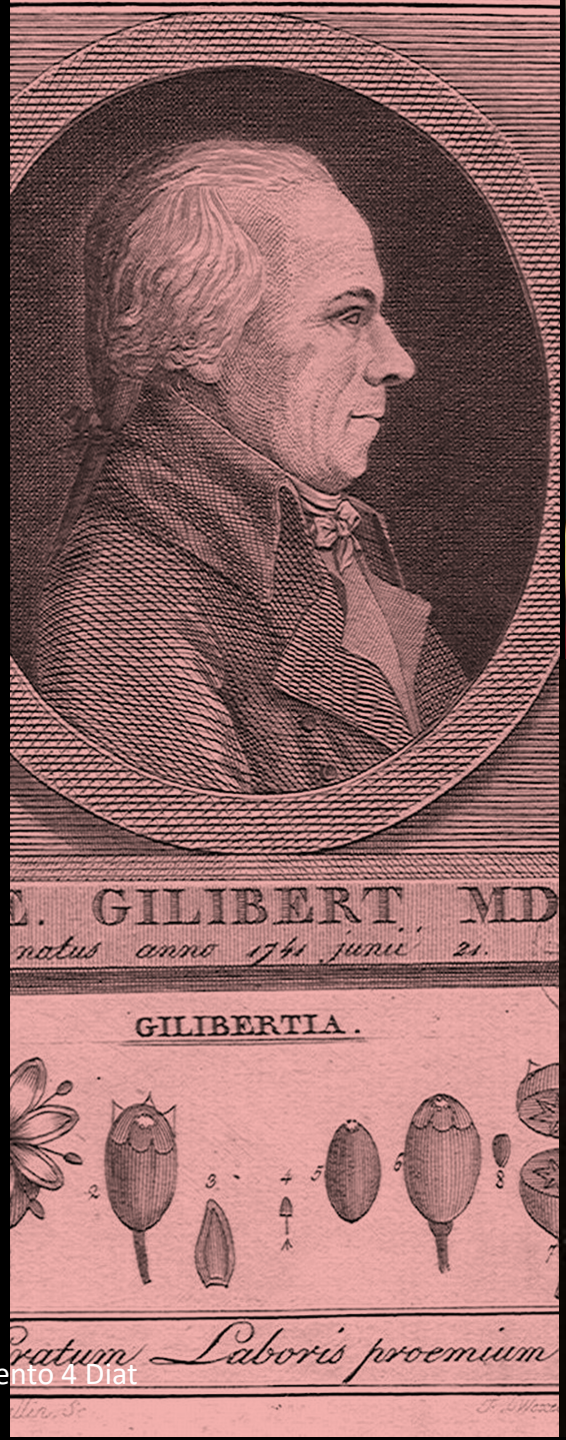

NOSOLOGIA METHODICA
SISTENS
MORBORUM CLASSES,
GENERA ET SPECIES,
Juxta Sydenhami mentem & Botanicorum ordinem.
Auctore FR. BOISSIER DE SAUVAGES,
TOMI SECUNDI PARS SECUNDA,
Complectens
GENERA ET SPECIES MORBORUM
AD CLASSES IV. V. & VI. PERTINENTIUM.
Scilicet
SPASMOS, ANHELATIONES ET DEBILITATES.
AMSTELODAMI,
Sumptibus FRATRUM DE TOURNES.
M. DCC. LXIII.

NOSOGRAPHIE
PHILOSOPHIQUE,
OU
LA MÉTHODE DE L'ANALYSE
APPLIQUÉE A LA MÉDECINE,
TOME PREMIER.
A PARIS,

Mitä ihmettä Pomme näkee 1769?

Pierre Pomme (1735-1812) hoitaa hysteerikkoa kylvyllä 1750

Kylvyt 10-12 tuntia päivittäin kymmenen kuukauden ajan

Lopuksi näki:

”Kostuneen pergamentin kaltaisten kalvonosien […] irtoavan lievien kipujen saattelemana ja poistuvan päivittäin virtsan mukana ja oikeapuoleisen virtsaputken nylkeytyvän irti ja poistuvan kokonaisuudessaan saamaa reittiä […] suolille, joiden sisäkalvot kyniytyivät pois ja joiden nähtiin postivan peräsuolen kautta. Myös ruokatorvi, henkitorvi ja kieli loivat kalvonsa vuorollaan, ja sairaan elimistöstä poistui yskösten ja oksennusten mukana monia osia.”

P. POMME, Traité des affections vaporeuses des deux sexes *1769*

Bayle näkee aivojen anatomian

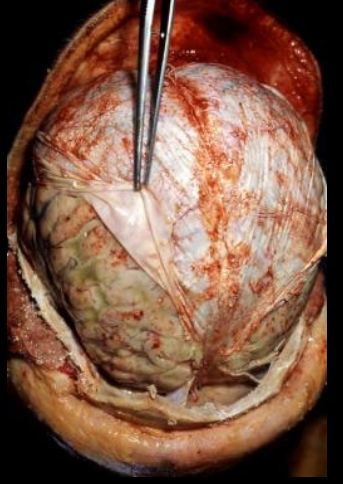

Antoine Laurent Baylen kuvaus anatomisesta aivovammasta 1825

Valekalvot (fausses membranes) aivokalvontulehduksessa

”Varsinkin erityisen ohuet valekalvot ovat usein läpinäkyviä, mutta tavallisesti ne ovat väriltään valkoiseen, harmaaseen tai punaiseen vivahtavia, harvemmin myös kellertäviä, rusehtavia tai mustanpuhuvia. Näiden satunnaisten muodostumien paksuus vaihtelee suuresti: joskus ne ovat niin hauraita, että niitä voisi verrata hämähäkinverkkoon. […] Myös valekalvojen rakenteessa on paljon eroja: ohuet kalvot ovat kamaraisia ja munan valkuaiskalvojen kaltaisia, eikä niillä ole omaa rakennetta. Toisissa on usein jommallakummalla puolella jälkiä eri suuntiin risteävistä verevistä suonista. Usein ne voidaan pelkistää päällekkäisiksi liuskoiksi, joiden välillä on melko usein kerrostunut enemmän tai vähemmän haalistuneita verenhyytymiä.”

A. L. J. BAYLE, Nouvelle doctrine des maladies mentales (Paris, 1825)

Xavier Bichat (1771 – 1802)

”Avatkaa jokunen ruumis: näette heti kuinka katoaa hämäryys, jota pelkkä havainnointi ei voinut hävittää.” (Bichat)

Legendan mukaan 600 yhden talven aikana

Ei niin etteikö ruumiiden avaamista ja patologiaa olisi harrastettu

Bichat yhdistää kliinisen katseen anatomiseen patologiaan

”Tieto tunkeutui toukkien alueelle.”

Elämän kokoelmana kuolemaa vastustavia toimintoja

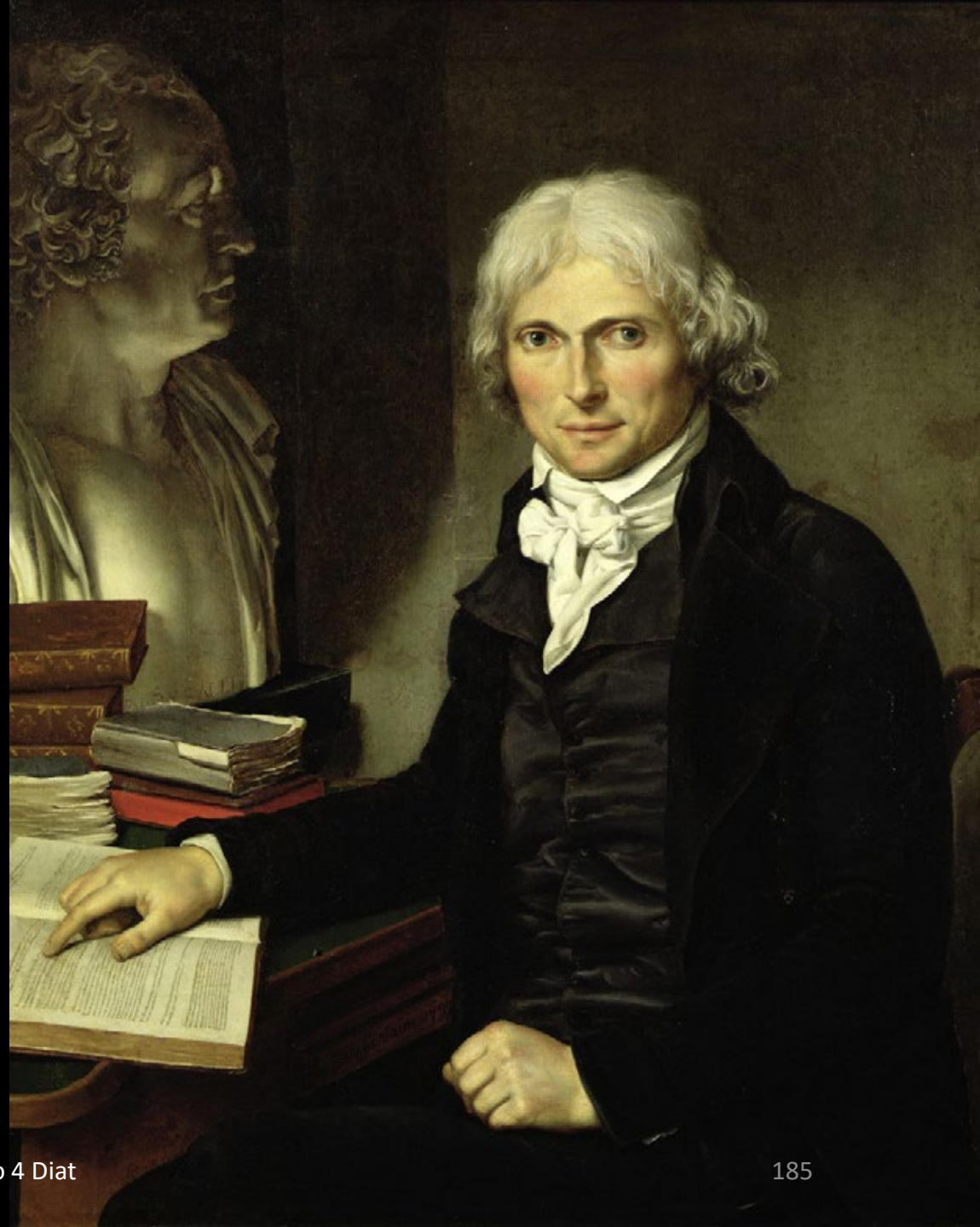

Anatomis-kliininen lääketiede ja kuoleman totuus

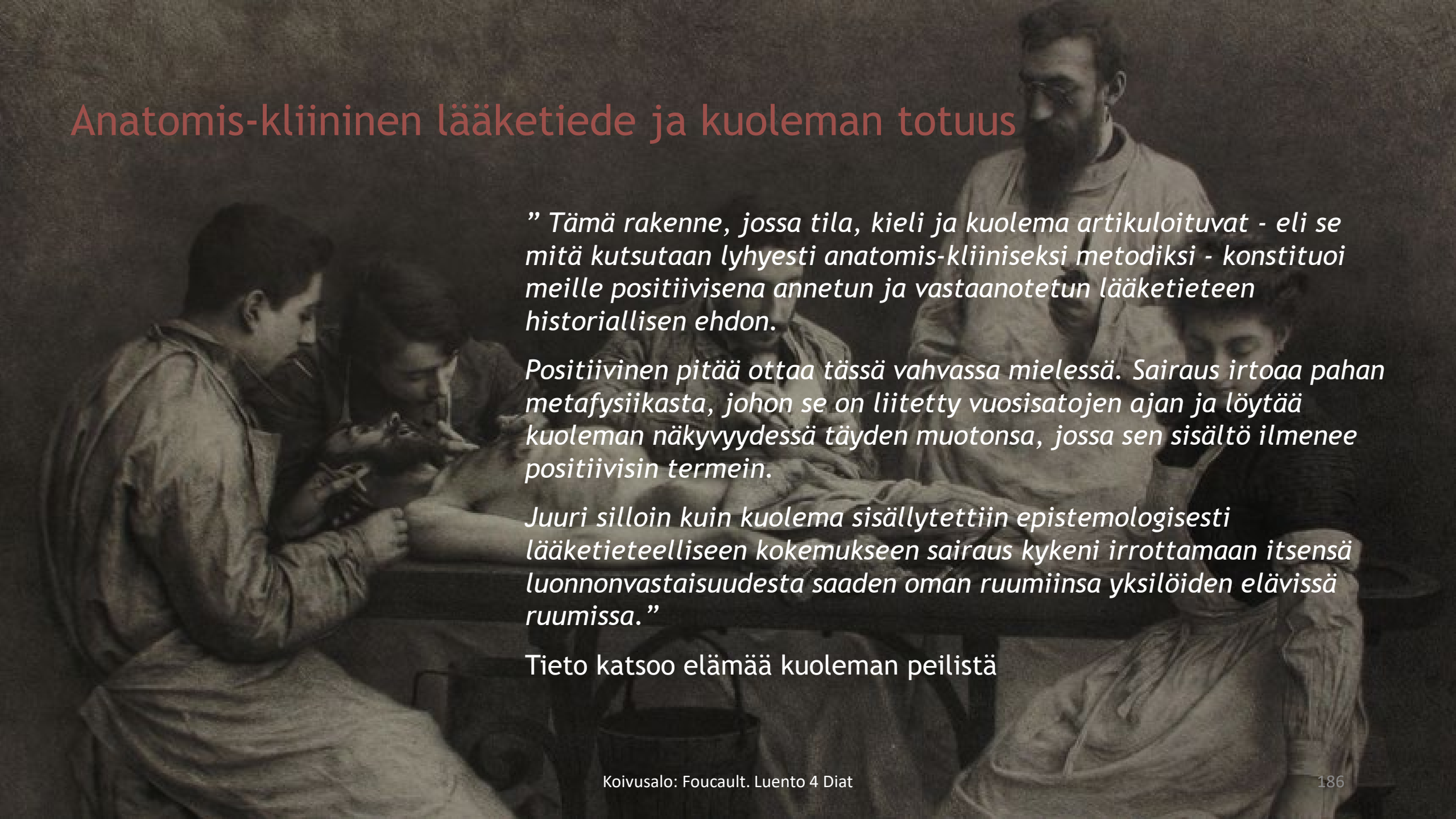

” Tämä rakenne, jossa tila, kieli ja kuolema artikuloituvat - eli se mitä kutsutaan lyhyesti anatomis-kliiniseksi metodiksi - konstituoi meille positiivisena annetun ja vastaanotetun lääketieteen historiallisen ehdon.

Positiivinen pitää ottaa tässä vahvassa mielessä. Sairaus irtoaa pahan metafysiikasta, johon se on liitetty vuosisatojen ajan ja löytää kuoleman näkyvyydessä täyden muotonsa, jossa sen sisältö ilmenee positiivisin termein.

Juuri silloin kuin kuolema sisällytettiin epistemologisesti lääketieteelliseen kokemukseen sairaus kykeni irrottamaan itsensä luonnonvastaisuudesta saaden oman ruumiinsa yksilöiden elävissä ruumissa.”

Tieto katsoo elämää kuoleman peilistä

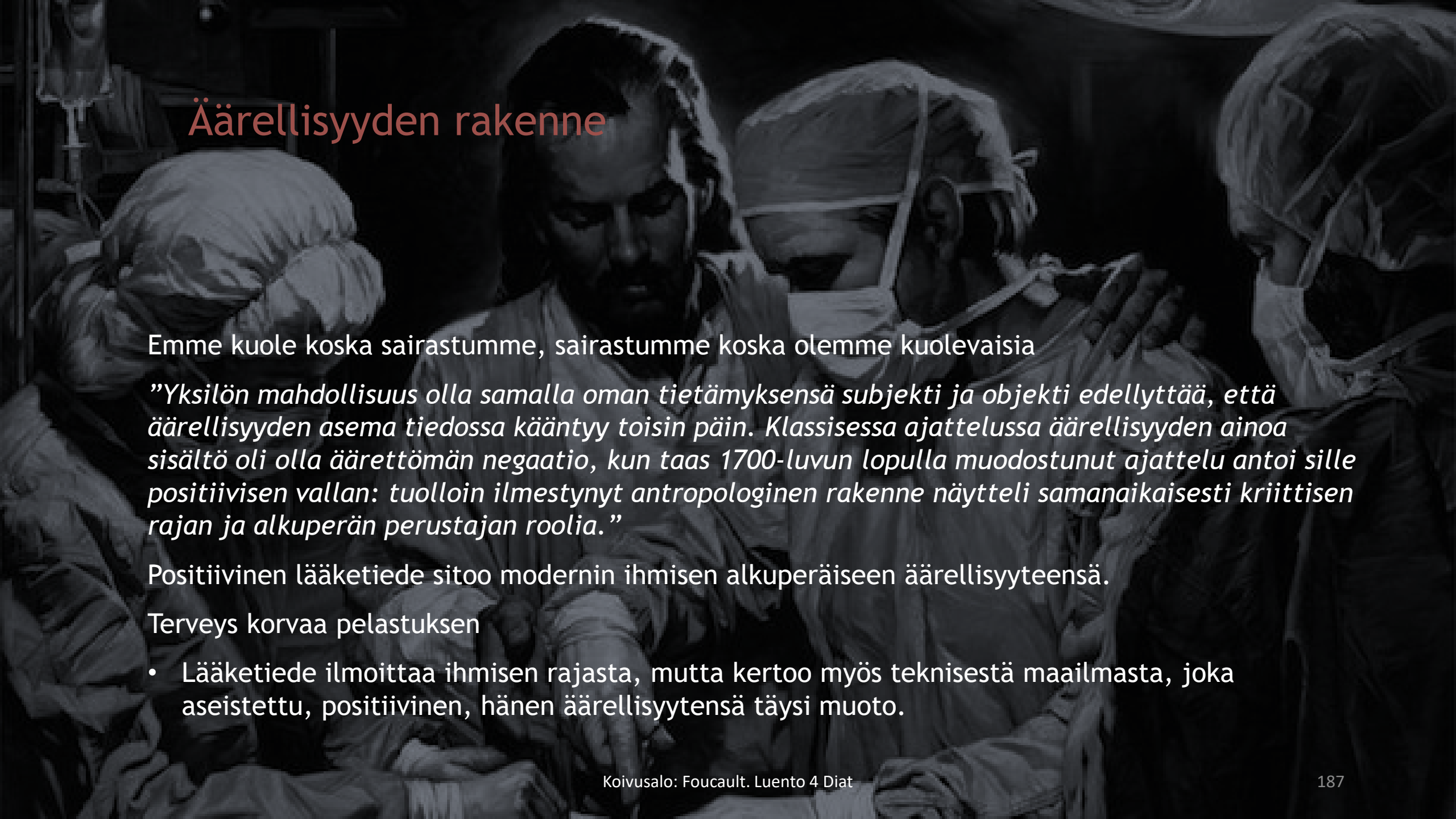

Äärellisyyden rakenne

Emme kuole koska sairastumme, sairastumme koska olemme kuolevaisia

”Yksilön mahdollisuus olla samalla oman tietämyksensä subjekti ja objekti edellyttää, että äärellisyyden asema tiedossa kääntyy toisin päin. Klassisessa ajattelussa äärellisyyden ainoa sisältö oli olla äärettömän negaatio, kun taas 1700-luvun lopulla muodostunut ajattelu antoi sille positiivisen vallan: tuolloin ilmestynyt antropologinen rakenne näytteli samanaikaisesti kriittisen rajan ja alkuperän perustajan roolia.”

Positiivinen lääketiede sitoo modernin ihmisen alkuperäiseen äärellisyyteensä.

Terveys korvaa pelastuksen

- Lääketiede ilmoittaa ihmisen rajasta, mutta kertoo myös teknisestä maailmasta, joka aseistettu, positiivinen, hänen äärellisyytensä täysi muoto.

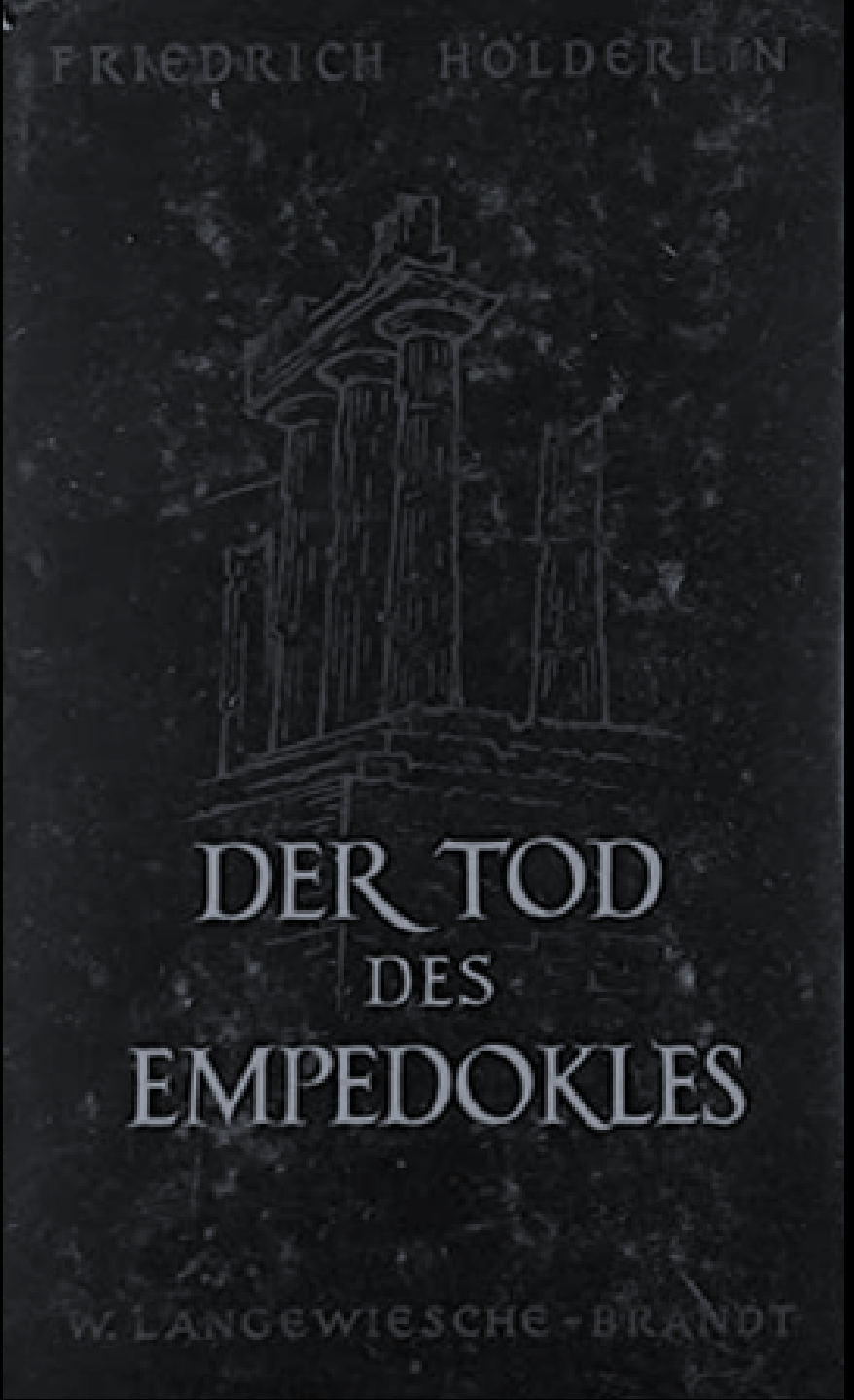

Lääketieteen ja lyriikan kokemus

”Hölderlinin Empedokles saavuttaa vapaaehtoisin askelin Etnan reunan, kyse on kuolevaisten ja Olymposlaisten viimeisen välittäjän kuolemasta, äärettömän lopusta maan päällä, liekki palaa synnyin tuleensa jättäen ainoana jälkenään sen mikä juuri tämän kuolemalla piti poistaa: yksilöllisyyden kaunis suljettu muoto. Empedoksen jälkeen maailma asetetaan äärellisyyden merkin alle, tuohon sovittamattomaan välitilaan jossa hallitsee rajan kova Laki: yksilöllisyyden kohtalona on aina saada hahmonsa objektiivisuudessa, joka ilmaisee ja salaa, kieltää ja perustaa sen, myös tässä subjektiivisuus ja objektiivisuus vaihtavat hahmoaan".

Kielen ja tiedon hahmot tottelevat samaa äärellisyyden lakia

Toisaalta valtuuttaa tieteellisen diskurssin rationaalisessa muodossa

Toisaalta avaa kielen määrittämättömän lähteen jumalien poissalon jättämästä tyhjyydestä.

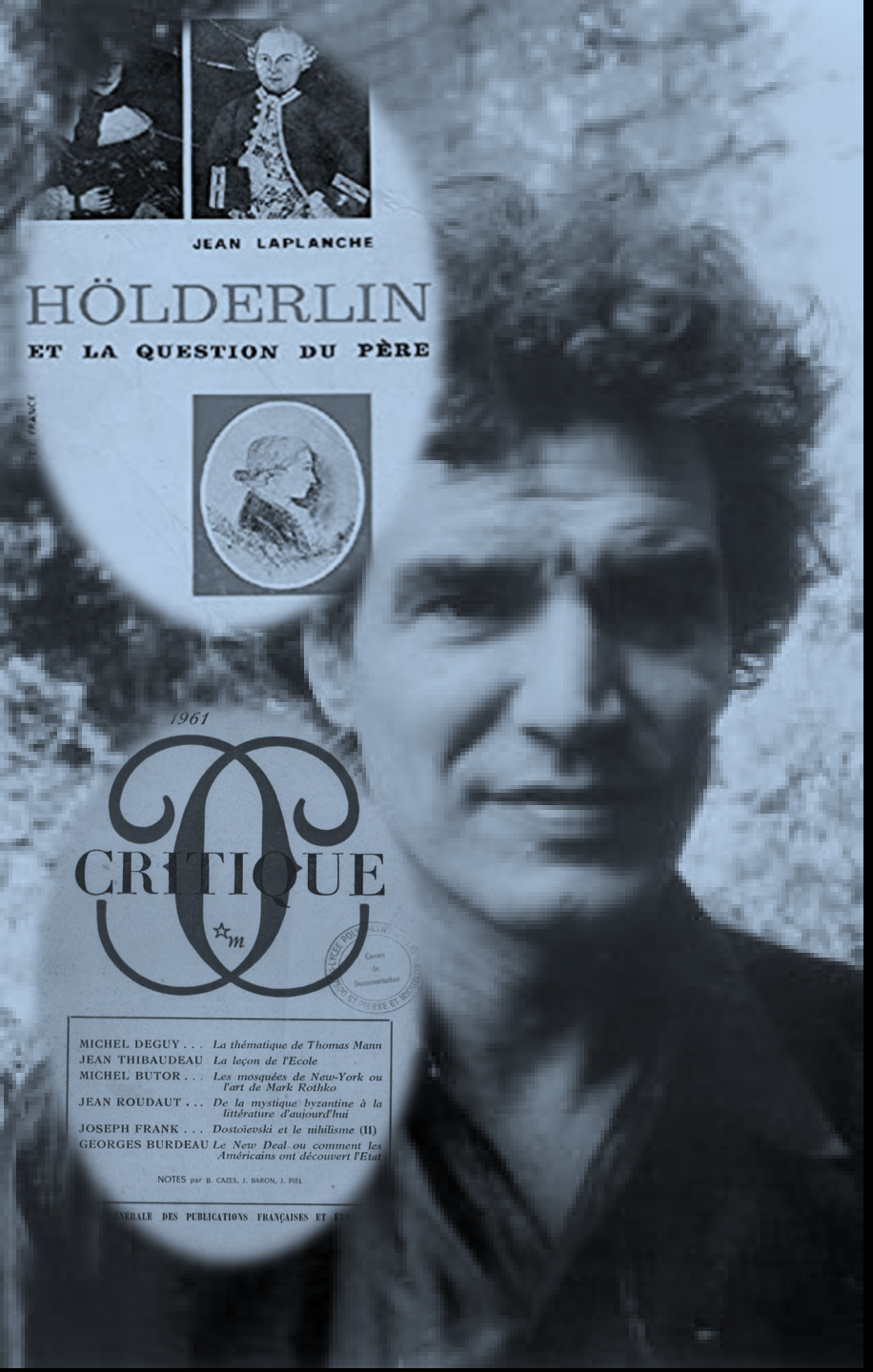

Hörderlin ja hulluuden runous

Jean Laplanchen (1924-2012) psykoanalyyttinen luenta Hörderlinin runouden ja hulluuden suhteesta 1961

Foucault: Le “non” du père 1962 - Isän nimi – Isän ei

Taitelijan hahmon genealogia

Eeppinen runoilija sankarien kuolemattomuuden laulajana

Renessanssin taiteilija sankari

”Sankarillisuuden ulottuvuus siirtyi sankarista siihen, joka piti tehdä tästä esitys, hetkellä, jonka länsimainen kulttuuri on itsessään tulossa representaatioiden maailmaksi.”

Psykologian ulottuus kulttuurissamme on eeppisten näkemysten kieltämistä.

Hörderlin ja hulluuden runous

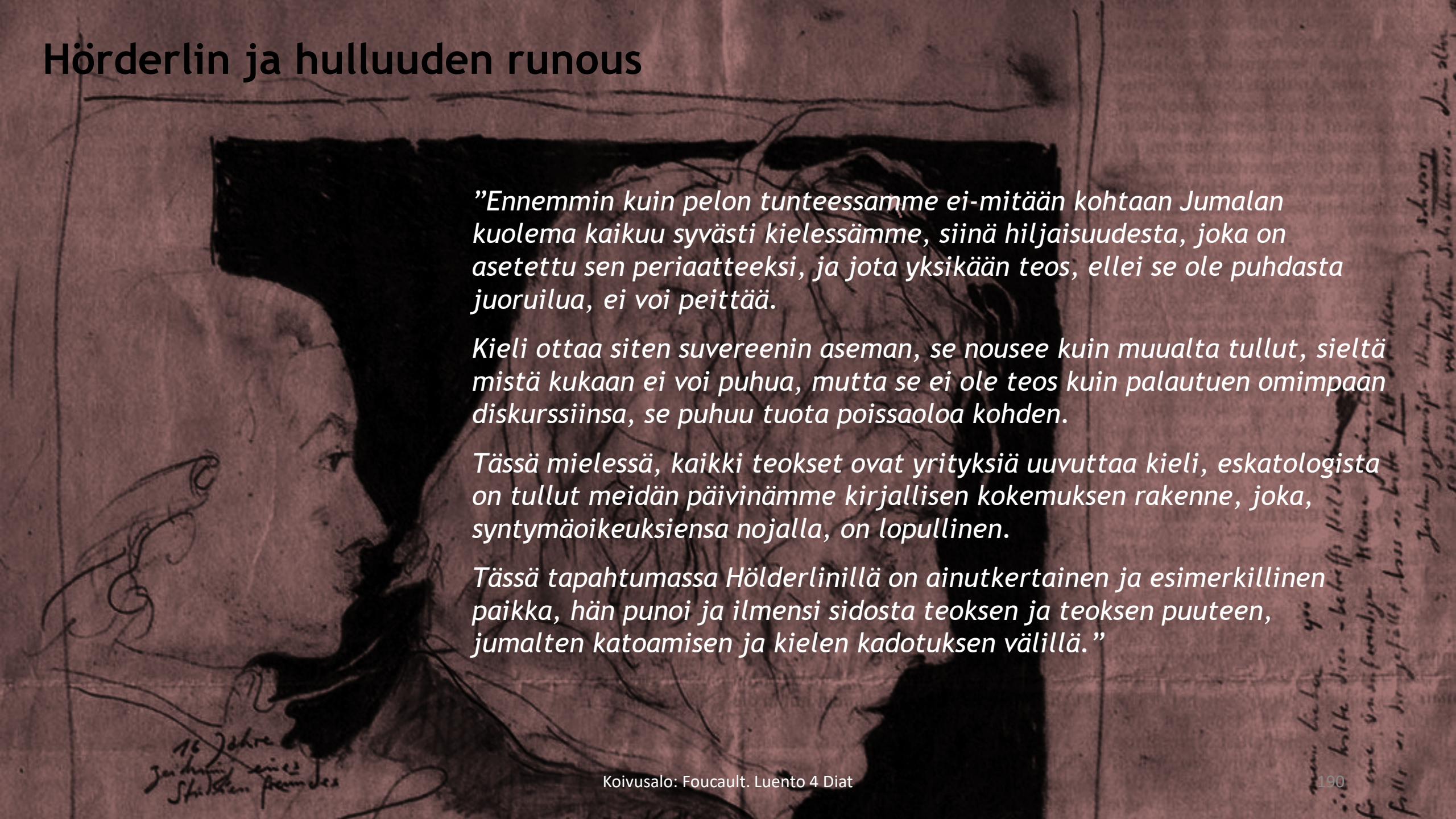

”Ennemmin kuin pelon tunteessamme ei-mitään kohtaan Jumalan kuolema kaikuu syvästi kielessämme, siinä hiljaisuudesta, joka on asetettu sen periaatteeksi, ja jota yksikään teos, ellei se ole puhdasta juoruilua, ei voi peittää.

Kieli ottaa siten suvereenin aseman, se nousee kuin muualta tullut, sieltä mistä kukaan ei voi puhua, mutta se ei ole teos kuin palautuen omimpaan diskurssiinsa, se puhuu tuota poissaoloa kohden.

Tässä mielessä, kaikki teokset ovat yrityksiä uuvuttaa kieli, eskatologista on tullut meidän päivinämme kirjallisen kokemuksen rakenne, joka, syntymäoikeuksiensa nojalla, on lopullinen.

Tässä tapahtumassa Hölderlinillä on ainutkertainen ja esimerkillinen paikka, hän punoi ja ilmensi sidosta teoksen ja teoksen puuteen, jumalten katoamisen ja kielen kadotuksen välillä.”

Foucault’n kielikuva

”Eeppinen ykseys, joka hallitsi vielä Vasarilla, korvataan Hörderlinin kielessä kaikille kulttuurimme teoksille perustavalla jaolla, joka liittää teoksen sen omaan poissaoloonsa ja jatkuvaan hajoamiseensa hulluuteen, joka on seurannut sitä alusta asti.

Juuri Hörderlin salli meidän, nelijalkaisten positivistien, kiivetä hänen saavuttamansa ja rajan piirtävän huipun rinteillä märehtimässä runoilijoiden psykopatologiaa.”

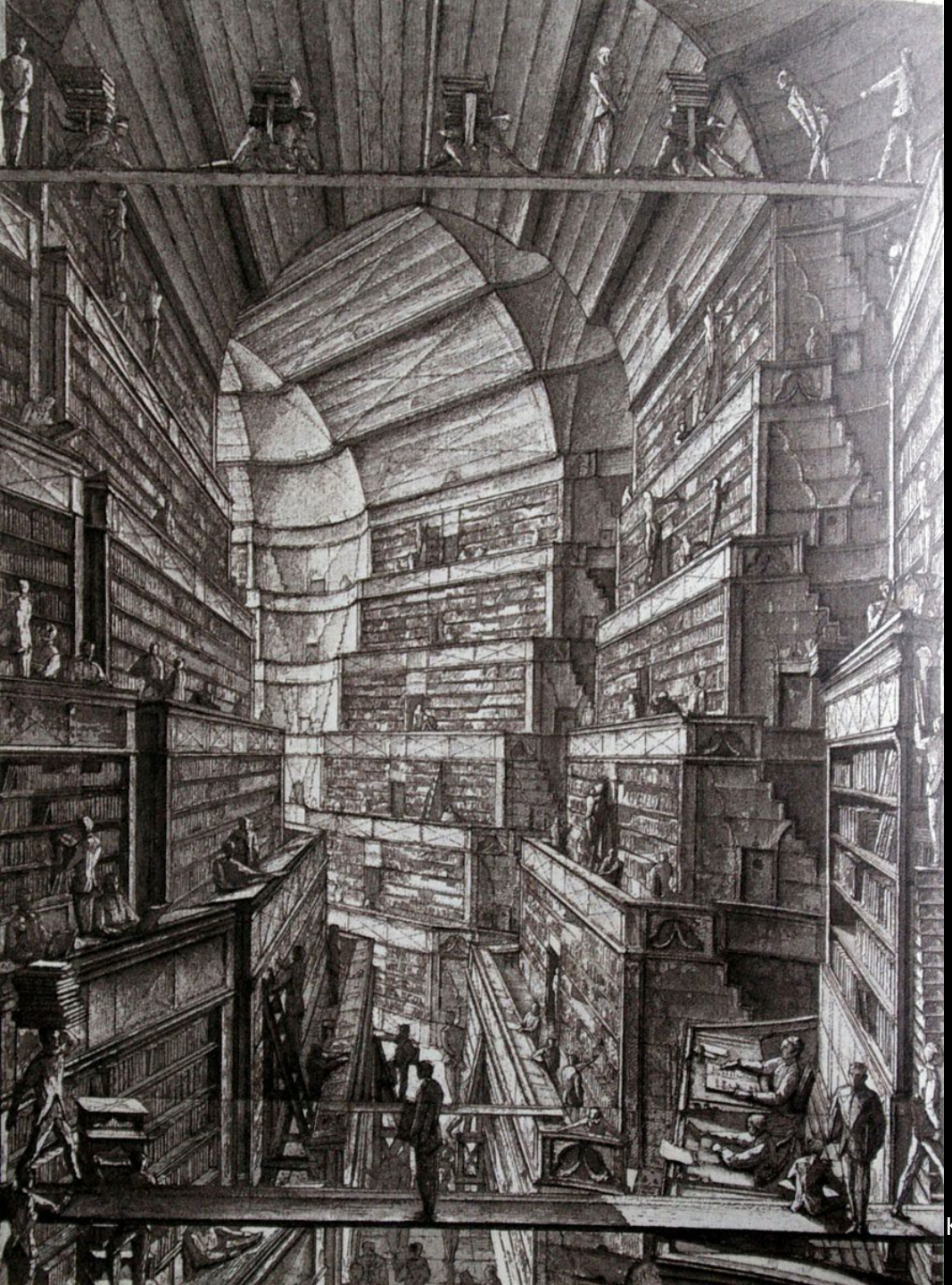

Kirjallinen avaruus

Kirjallisuuskausi 1960-luvulla

Kirjallisuus toisin ajattelun tapana ja kokemuksena

Kokeellinen kirjallisuus, kielen mahdollisuuksien ilmentäminen

Ei niinkään intertekstuaalisuus vaan kielen aineellisuus ja sen ulkopuoli

Kirjallisuuden psykologisoimisen sijaan anti-psykologinen kirjallisuuden oma diskurssi.

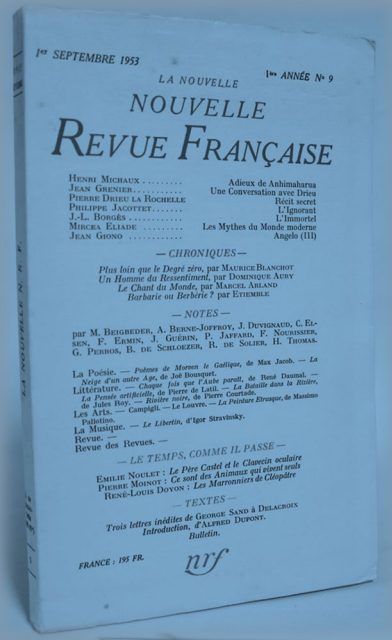

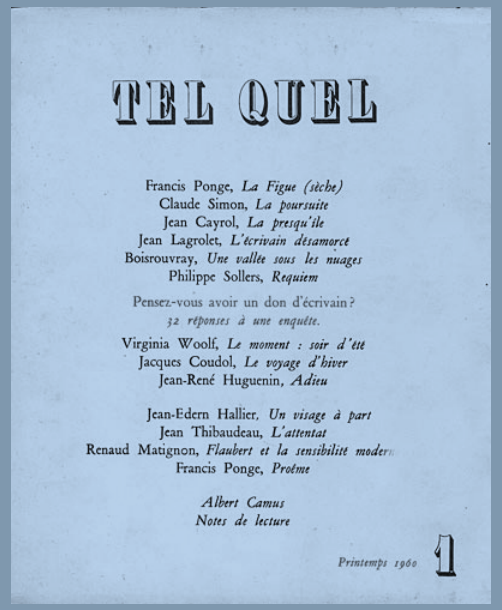

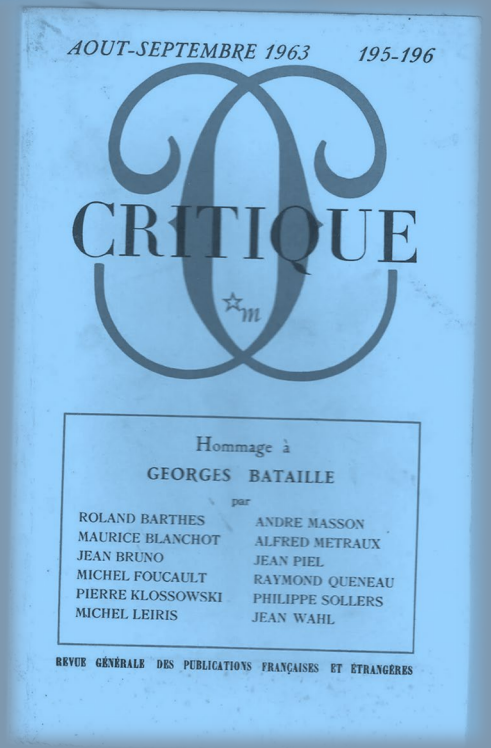

Kirjallisuuskausi

Kirjallisuusartikkelit kirjallisuuslehdissä

Critique, Tel quel, La Nouvelle Revue Française

Klassikot: Flaubert, Verne, Nerval, Mallarmé, Hörderlin

Bataille, Blanchot, Klossowski, Roussel , Robbe-Grillet, Laporte, Butor, Le Clézio

Kirja Raymond Rousselista

Raymond Roussel, Gallimard, Paris, 1963, 256 p.

Kirjailijaystävät

Roger Laporte, Pierre Klossowski

Kirjallisen kulttuurin lähettiläänä

Upsalan yliopistossa Ranskan kielen ja kirjallisuuden opetus

- Rakkauden käsite Sadesta Genetiin
- Aikakautemme ranskalaisesta teatterista
- Uskonnollisesta kokemuksesta ranskalaisessa kirjallisuudessa Chateaubriandista Bernanosiin.
- Seminaareja Ranskalaisesta teatterista

”Intellektuaalinen nautinto” – ”pitkä käsittämätön puhetulva”

Maison de Francen ohjelma

- Elokuvia, kirjallisuusluentoja ja teatteria

Jean Christophe Åbergin kanssa oma teatteriryhmä

- Kiertää Ruotsia juoppovaunussa
- Labiche: La Grammaire; Giraudoux: Le Cantique Cantiques; Musset: Les Caprices de Marianne; Jean Anoilh: Le Bal des Voulers

Albert Camus (1913-190)

Isännöi Albert Camusia Ruotsissa

Kirjallisuuden nobel 1957

Roland Barthes (1915–1980)

Kirjallisuuskriitikko Roland Barthes käy kaksi kertaa Upsalassa

Tavanneet jouluna 1955

Elinikäinen vaikka varautunut ystävyys

Barthes: Kirjoituksen (*écriture*) nolla-aste 1953

- Kieli, Tyyli, Kirjoitus

Uuden romaanin ja uuden kritiikin teoreetikko

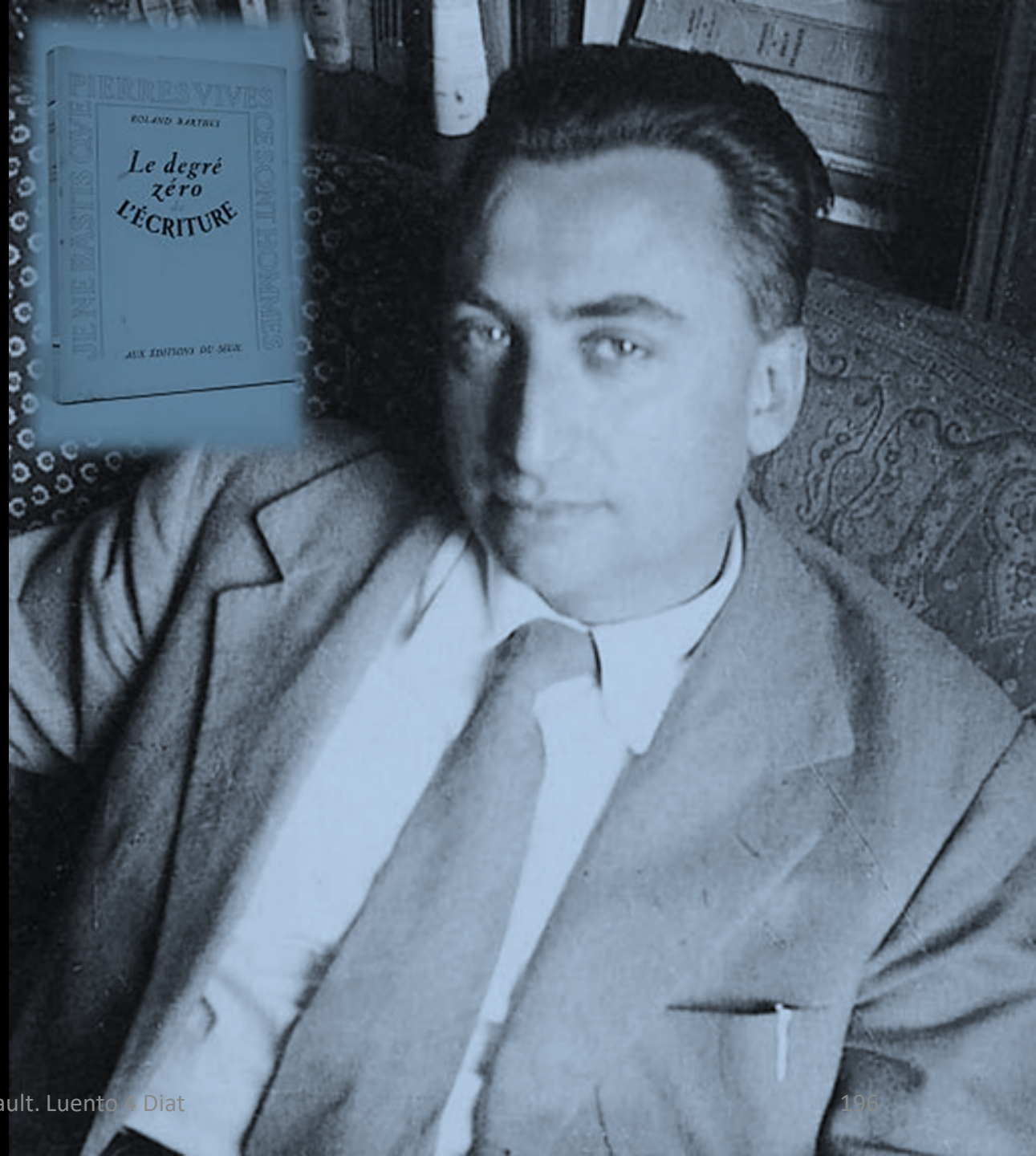

Myytti tänään essee 1955

Julkaistaan osana mytologioita

Mythologies, Paris: Seuil, 1957

Aikansa kulttuurin semiologinen etnologia

54 lehtiartikkelia vuosilta 1954-56 aikansa myyteistä

”Olen parturissa ja minulle ojennetaan Paris-Matchin irtonumero. Kannessa nuori musta mies ranskalaisessa sotilaspuvussa tekee kunniaa katse koholla silmät suunnattuna epäilemättä kohti liehuvaa trikoloria. Se on kuvan merkitys. Mutta naiivia tai ei, näen selvästi, mitä se minulle merkitsee: Ranska on mahtava suurvalta, jonka kaikki poikalapset väriin katsomatta palvelevat uskollisesti sen lipun alla ja paras vastaus oletettuihin siirtomaavallan panettelijoille on mustan innokas halua palvella sortajiaan. Edessäni on siis jälleen laajennettu semiologinen järjestelmä…”

Bristol hotelli

Varsova 1958-9

”Hyvin toimivasta sosiaalidemokratiasta huonosti toimivaan kansandemokratiaan.”

Tehtävänä Ranskan ja ranskankielen kulttuurikeskuksen perustaminen Varsovan yliopistoon – edelleen olemassa

Uuden Gaullistisen diplomatian tuotos

- Idän ja lännen suhteiden liennytys

Tiedeakatemian puheenjohtaja Tadeusz Kotarbiński

- Tieteenfilosofi, tunsi Husserlin ja Brentanon tuotannon, vaikutteita Wienin piiristä

Bristol hotellista käsin alkaa kerätä tiloja, kalusteita jne. keskukselle

Luennot teatterista ja ranskalaisesta kirjallisuudesta

Guillaume Apollinaire 1880-1918

Alkoi hoitaa myös suurlähetystön kulttuuriavustan tointa

Gaullistisen suurlähettilään Étienne Burin des Roziersin kulttuuriasiantuntijaksi

Kiertueella Gdanskista Krakovaan luennoimassa runoilija Apollinairesta ja esittelemässä tämän kuoleman 40-vuotinäyttelyä

Kubismi, orfismi ja surrealismi

Pariisin Montparnassen taiteilijayhteisö

Teiresiaksen utareet 1903, ensimmäinen surrealistinen näytelmä

Äkkilähtö

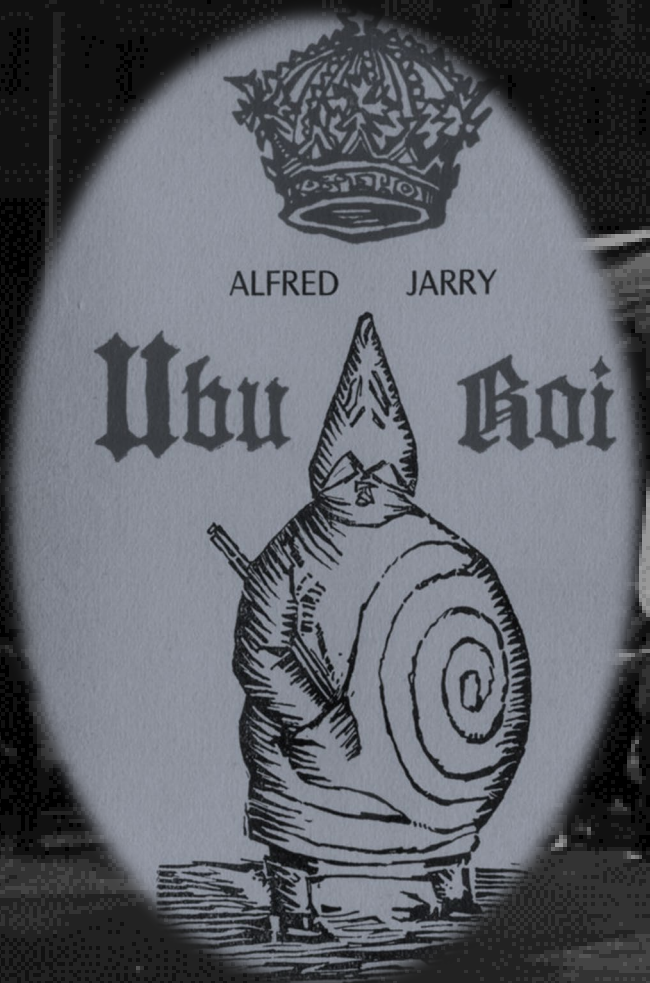

”Tiedätkö, että kuningas Ubu sijoittuu Puolaan eli ei-minnekään.”

Kirjoittaa hulluuden historiaa

Inho reaalisosialistista järjestelmää kohtaan

”Moni ihminen käy messussa, mutta ainoastaan osoittaakseen vastusta hallitukselle.”

Władysław Gomułka alkaa kiristää järjestelmää 1950-luvun lopusta

Poliisi paljastaa nuoren miehen kanssa, joka itse asiassa työskentelee salaiselle poliisille yrittäen soluttautua läntisiin diplomaattipiireihin.

Pitää lähteä välittömästi

Hampuri 1959-1960

Paikka kulttuuri-instituutin johtajana Saksassa

Foucault valitsee Hampurin

Tekee Kant käännöksen ja kirjoittaa johdannon

Teatteriryhmä kuten Upsalassa

Jean Cocteaun Leskien koulu (*L'École des veuves)*

Alain Robbe-Grillet (1922 – 2008) ja Reeperbahn

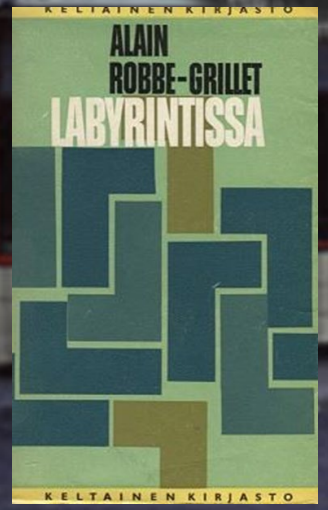

39
Star-Club
FILM-NIGHT-CL
Roxa
ELBSCHLOSS-BIER
EIS
Monica
ELBSCHLOSS
BIER

Uusi romaani (nouveau roman)

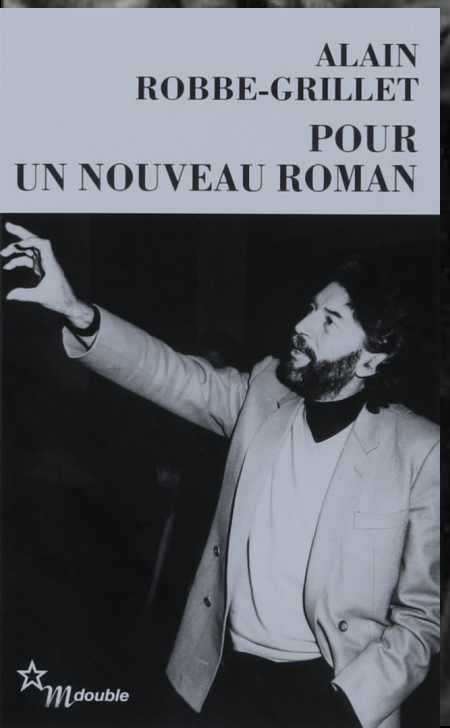

Kirjallis-kielellinen kokeellisuus
Irti perinteisestä kerronnasta
Kielellä kokeilu – irti kielen konventioista
Uusi lähestymistapa todellisuuteen uuteen todellisuuteen

Tel quel 1960–1982

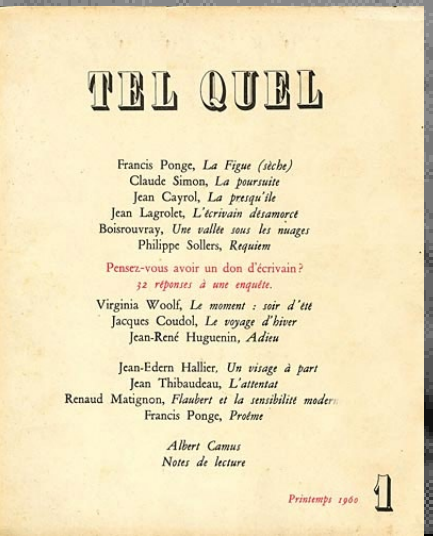

TEL QUEL

Francis Ponge, *La Figue (sèche)*
Claude Simon, *La poursuite*
Jean Cayrol, *La presqu'île*
Jean Lagrolet, *L'écrivain désamorcé*
Boisrouvray, *Une vallée sous les nuages*
Philippe Sollers, *Requiem*

Pensez-vous avoir un don d'écrivain?
32 réponses à une enquête.

Virginia Woolf, *Le moment : soir d'été*
Jacques Coudol, *Le voyage d'hiver*
Jean-René Huguenin, *Adieu*

Jean-Edern Hallier, *Un visage à part*
Jean Thibaudeau, *L'attentat*
Renaud Matignon, *Flaubert et la sensibilité moder*
Francis Ponge, *Prôeme*

Albert Camus
Notes de lecture

Printemps 1960 1

Je veux le monde et je le veux tel quel, le veux encore...

Koivusalo: Foucault. Luento 4 Diat

Clermont-Ferrand 1960-1966

Jules Vuillemin kutsuu Clermont-Ferrandin yliopistoon opettamaan psykologiaa

Provinssiyliopisto. Foucault asua Pariisissa, opettaa Clermont-Ferrand

Filosofit Michel Serres, Jean & Claude Pariente, historioitsija Bertrand Gille

1962 Jules Vuillemin tiedon filosofian oppituolille Collège de Franceen

Foucault Vuillemin filosofian oppituolin haltijaksi, alana kuitenkin psykopatologia ja vastuualueena psykologian opetus.

Daniel Defert (s. 1937)

Opiskelija, poliittinen aktivisti

Algerian sodan vastaisuus

Vaihteleva rakkaussuhde 25 vuotta

”Elän intohimoista suhdetta erään henkilön kanssa. Ehkä intohimo muuttuu joskus rakkaudeksi.”

Väittely romaanista

Uusi romaani ja kirjallisuus

Väittely romaanista: Colloque de Cerisy-la-Salle 1963

”Mikä kiinnostaa minua, naivia ihmistä suurine filosofin sorkkineni? Viittaukset kokemuksiin – ”henkisiin” (ei hyvä sana) kokemuksiin kuten uneen, hulluuteen, epäjärkeen, toistoon, kahdentumaan, ajan pakoon ja paluuseen – yhteys surrealismiin ja kuitenkin ero.”

Surrealismi psyykeen alueelle – kollektiivinen tiedostamaton

- Surrealismi: kieli väline ilmaista psykologiset kokemukset
- Uusi kirjallisuus – kielen oma tiheys ja paksuus, aineellisuus
- Psyykestä ajatteluun → kielen kokemukset = ajattelun kokemukset

Mitä ajatteleminen merkitsee? Mikä on tämä epätavallinen ajattelun kokemus?

Mitä näkeminen ja puhuminen tarkoittaa?

Michel Foucault et Philippe Sollers avec Jean-Pierre Faye.
Colloque de Cerisy-la-Salle: Une nouvelle littérature. Dirigé par Marcelin Pleynet et Philippe Sollers, 31.8-10.9. 1963

Raymond Roussel

Psykiatri Pierre Janet’n ”potilasraukka” eli kirjallis-kielellisissä pakkomielteissä

Kielen itsenäinen kokemus – ei voida palauttaa patologiaan

”Vain itsensä sanovan kielen kehittäjä, kahdentuneessa olemassaolossaan täysin yksinkertaisen kielen kehittäjä.”

Homonymioille perustavat mielikuvitukselliset teokset

Muunsivat kielen perustavan köyhyyden (sen, että sanoja on aina liian vähän ilmaisemaan kaikkia maailman asioita) sen luomiskyvyn rikkaudeksi

Kyvyksi luoda pelkän toiston kautta koskaan sanomattomia, kuulemattomia, näkemättömiä asioita.

Väinämöisen seikkailut Tallinnassa

Kuvittelukyvyn kuningaskunta: Surrealismi

”Muuta maailmaa” sanoi Marx, ”muuta elämää” sanoi Rimbaud, nämä kaksi käskysanaa ovat meille yksi ja sama. – André Breton

La Révolution Surréaliste 1928

Hysteria 1800-luvun lopun suurin runollinen löytö, ei patologinen tila vaan ylin ilmaisun väline

Foucault patologia ≠ kirjallisuus

- Hulluus ja kirjallisuus puhuvat samasta tilasta
- Miten jokin yhteiskunnasta ulossuljettu (hulluus mielisairautena) voi saada positiivisen roolin kulttuurissa (taide)

Foucault nekrologi Bretonille 1966

- Breton ”tiedon kirjoittajana” (*écrivain du savoir*).
- Tieto kirjallisuutena ja kirjallisuus tietona
- Tapa puskea ihminen rajojensa yli, pakottaa tämä kohtaamaan mahdoton ja saattaa lähelle sitä mikä hänelle on kaukaisinta

Baabelin kirjaston äärettömyys

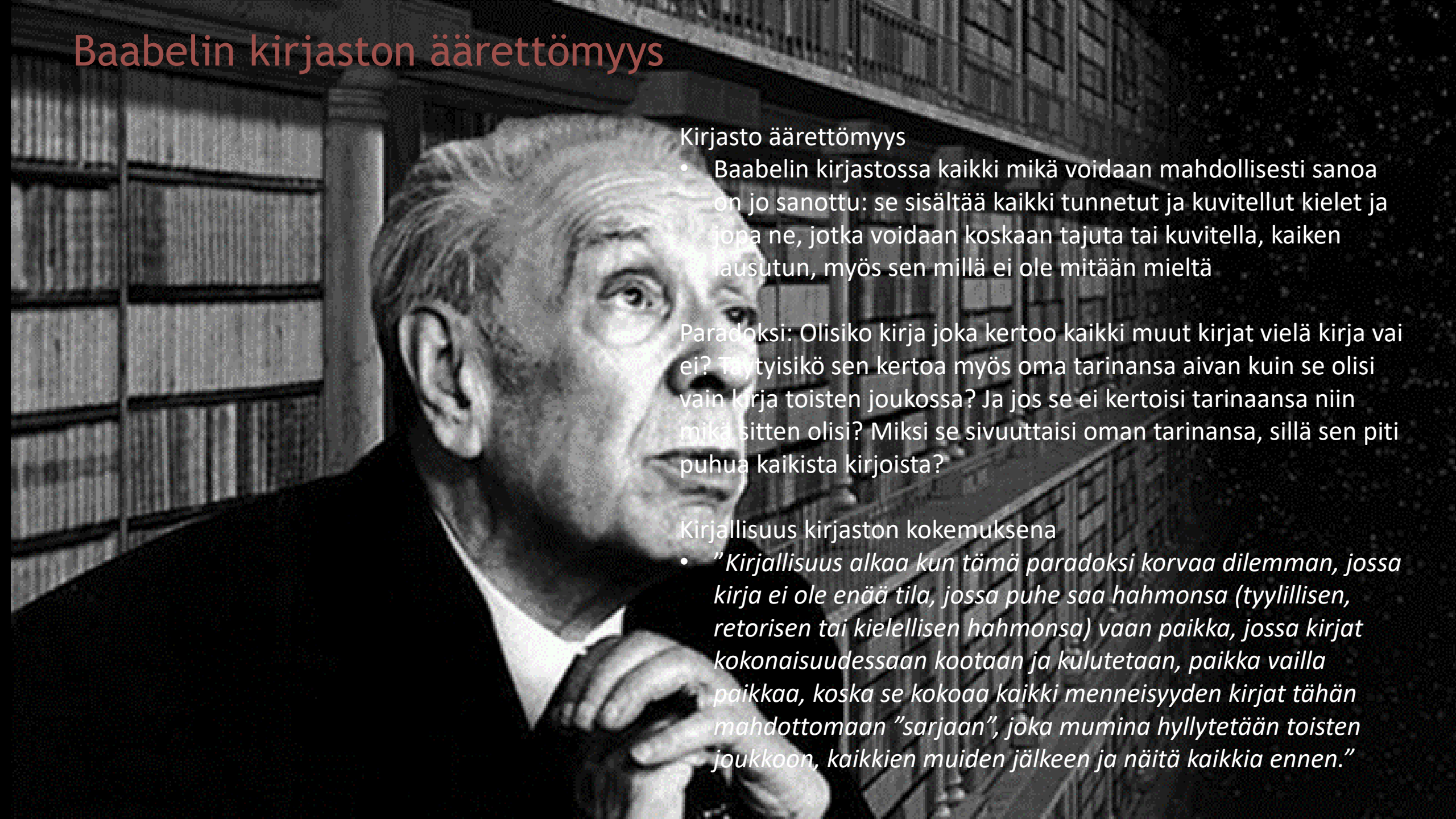

Kirjasto äärettömyys

- Baabelin kirjastossa kaikki mikä voidaan mahdollisesti sanoa on jo sanottu: se sisältää kaikki tunnetut ja kuvitellut kielet ja jopa ne, jotka voidaan koskaan tajuta tai kuvitella, kaiken lausutun, myös sen millä ei ole mitään mieltä

Paradoksi: Olisiko kirja joka kertoo kaikki muut kirjat vielä kirja vai ei? Täytyisikö sen kertoa myös oma tarinansa aivan kuin se olisi vain kirja toisten joukossa? Ja jos se ei kertoisi tarinaansa niin mikä sitten olisi? Miksi se sivuuttaisi oman tarinansa, sillä sen piti puhua kaikista kirjoista?

Kirjallisuus kirjaston kokemuksena

- *”Kirjallisuus alkaa kun tämä paradoksi korvaa dilemman, jossa kirja ei ole enää tila, jossa puhe saa hahmonsa (tyylillisen, retorisen tai kielellisen hahmonsa) vaan paikka, jossa kirjat kokonaisuudessaan kootaan ja kulutetaan, paikka vailla paikkaa, koska se kokoaa kaikki menneisyyden kirjat tähän mahdottomaan ”sarjaan”, joka mumina hyllytetään toisten joukkoon, kaikkien muiden jälkeen ja näitä kaikkia ennen.”*

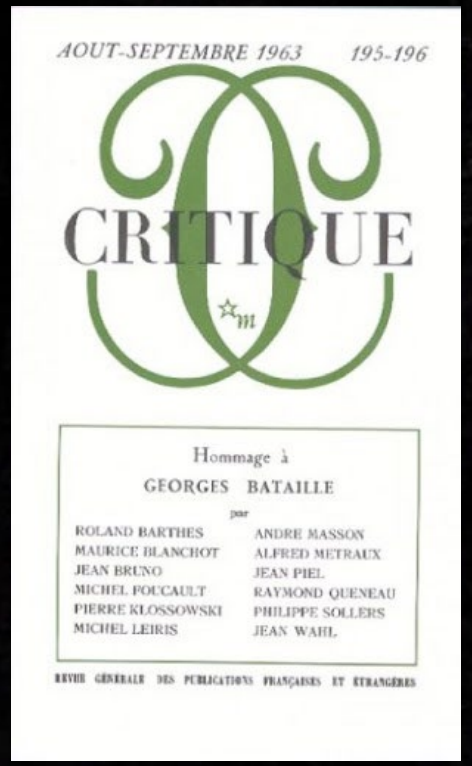

Critique -lehden toimituskuntaan

Yhdessä Roland ja Michel Deguyn kanssa toimituskuntaan

Varsinaisesti aktiivinen 1966-1973, nimi vielä 1977

Georges Bataillen lehti

Kuollut puoli vuotta aikaisemmin kesällä 1962

Muistonumero Bataille

Foucault: Esipuhe transgressioon

”Filosofisen subjektiviteetin murtuminen, sen hajoaminen kielessä joka hylkää sen mutta samalla, tyhjänä tilana, tekee siitä monta, on todennäköisesti yksi aikamme ajattelun perustavia rakenteita.”

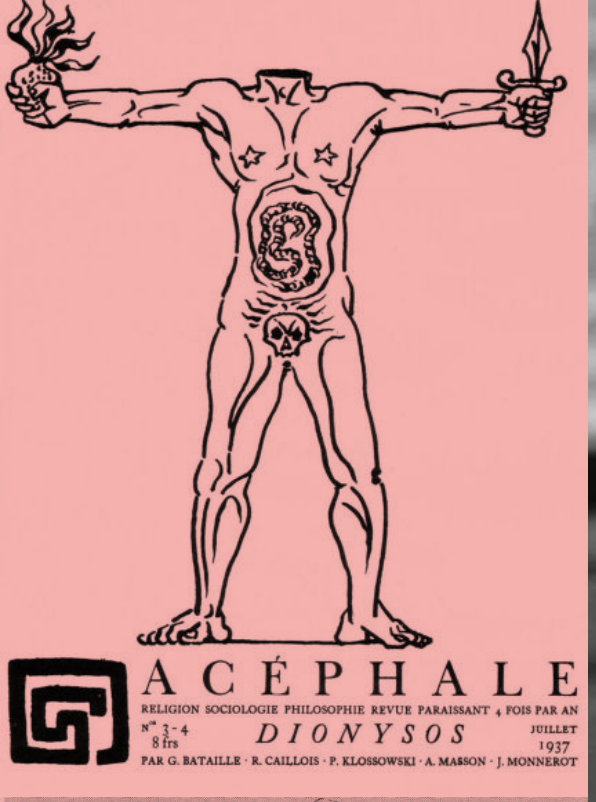

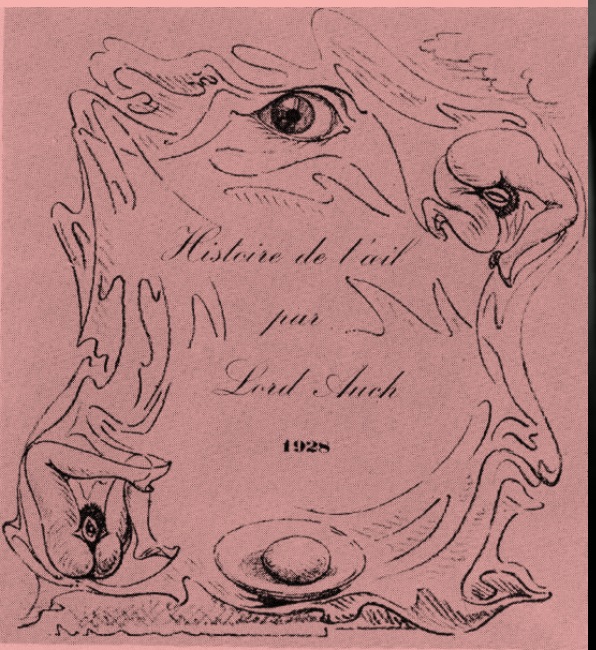

Georges Bataille (1897 - 1962)

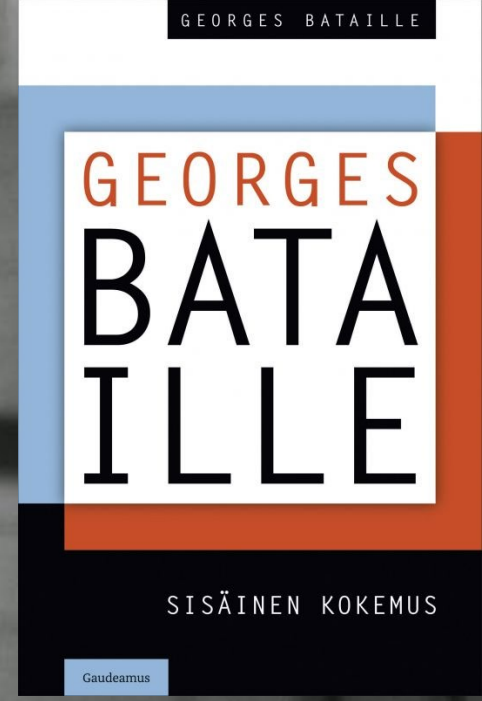

Pyhä rivous

Päätön ihminen – uskonnollinen kokemus – pyhä saastainen

Sisäinen kokemus (*L'expérience intérieure*)

Ei varsinaisesti sisäinen, vaan sisäisyyden täydellistä katoamista tyhjään ulkopuoleen

Kulkeminen äärimmäiseen – jotain mitä ei voi enää kokea

Kommunikaatio - Piina

Esipuhe transgressioon

”Profanaatio maailmassa, joka ei enää tunnista pyhän positiivista merkitystä eikö tämä ole jokseenkin se mitä voitaisiin kutsua transgessioksi?

Jumalan kuolema ei palauta meitä rajalliseen ja positiiviseen maailmaan, vaan maailmaan, joka avautuu kokemuksessa rajasta, joka tehdään ja puretaan transgression ylettömyydessä.”

Maurice Blanchot 1907 –2003

”Haaveilin olevani Blanchot”

Mutta kuka oli Blanchot?

Michel Foucault sellaisena kuin hänet kuvittelen 1986

Kuolemantuomio. (L'Arrêt de mort, 1948.) Suomentanut Janne Kurki. Kirjallinen avaruus. (L’espace littéraire, 1955.) Suomentanut Susanna Lindberg.
Ääretön keskustelu. Vol. 1. (L’entretien infini, 1969.) Suomentanut Janne Kurki.
Tunnustamaton yhteisö. (La communauté inavouable, 1983.) Suomentaneet Janne Kurki ja Panu Minkkinen. Helsinki: Loki-Kirjat, 2004
Päivän hulluus. (La folie du jour, 1986.) Suomentanut Helena Sinervo. Lue vähemmän. Helsinki: Ai-ai, 1996.
Kirjallisuus ja oikeus kuolemaan (La littérature et le droit à la mort). Suomentanut Outi Alanko-Kahiluoto. Nuori Voima 6/2001

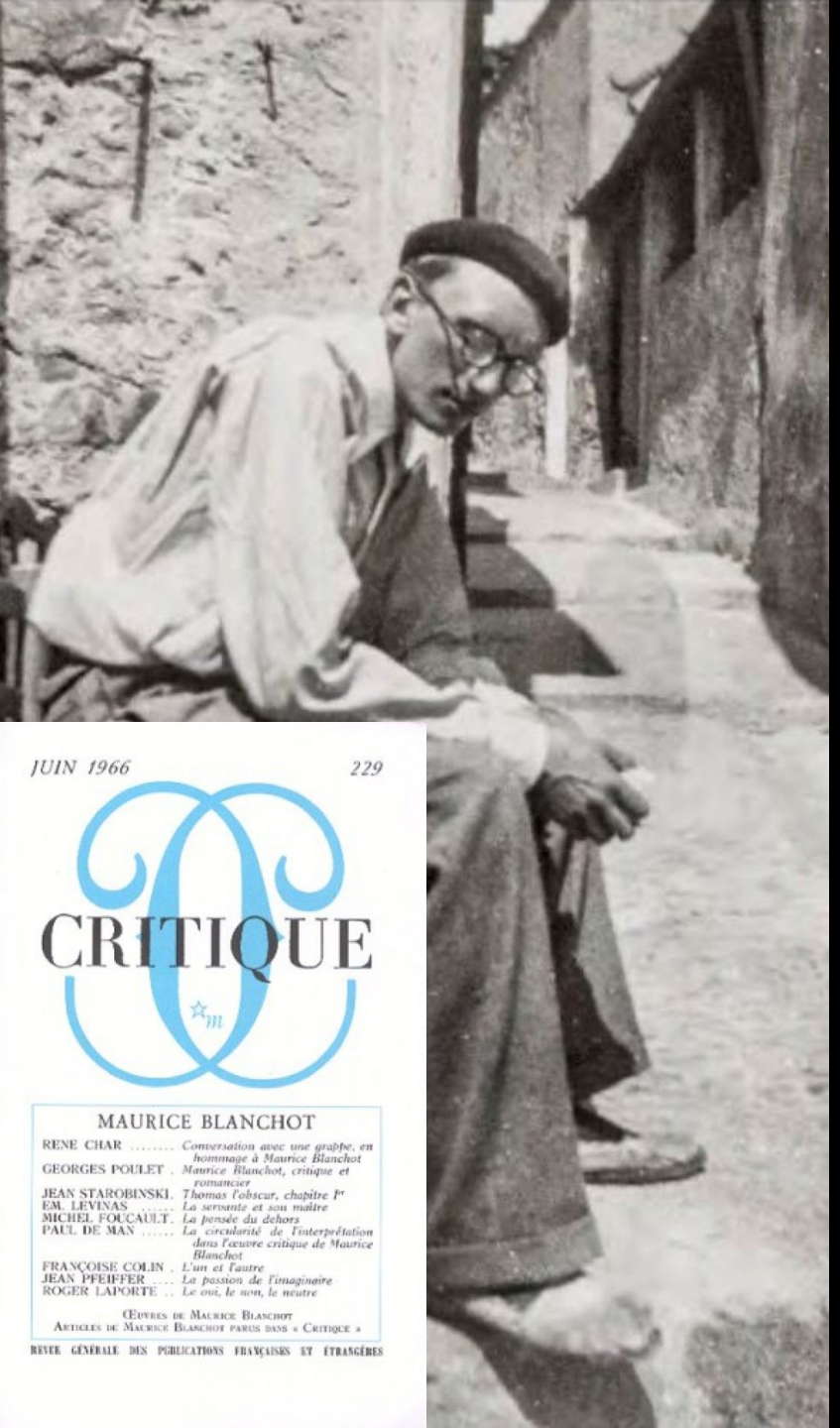

JUIN 1966 229

CRITIQUE

MAURICE BLANCHOT

RENE CHAR ..... *Conversation avec une graphie, en hommage à Maurice Blanchot*
GEORGES POULET . *Maurice Blanchot, critique et romancier*
JEAN STAROBINSKI. *Thomas l'obscur, chapitre Ier*
EM. LEVINAS ..... *La servante et son maître*
MICHEL FOUCAULT. *La pensée du dehors*
PAUL DE MAN ..... *La circularité de l'interprétation dans l'œuvre critique de Maurice Blanchot*
FRANÇOISE COLIN . *L'un et l'autre*
JEAN PFEIFFER .... *La passion de l'imaginaire*
ROGER LAPORTE .. *Le oui, le non, le neutre*

ŒUVRES DE MAURICE BLANCHOT
ARTICLES DE MAURICE BLANCHOT PARUS DANS « CRITIQUE »

REVUE GÉNÉRALE DES PUBLICATIONS FRANÇAISES ET ÉTRANGÈRES

Ulkoisuuden ajattelu (La pensée du dehors)

Ulkoisuuden kokemus (*L'expérience du dehors*)

Kreikkalainen totuus järkkyi aikoinaan yhdestä ainoasta lausumasta: ”Minä valehtelen.”

”Minä puhun” lausuma koettelee koko modernia fiktiota.

Jatkuva astuminen kirjallisuuden itsensä hajaantuneeseen ulkoisuuteen

”Kirjallisuuden subjekti (se, joka puhuu siinä ja josta se puhuu), ei siten ole kieli positiviteetissaan vaan tyhjyys, jossa se saa tilansa kun se lausuu itsensä ”minä puhun” alastomuudessa. ”

Sisäistetty ajattelu ≠ ulkoisuuden ajattelu

- Descartesin Cogito – Minän varmuus – kirjallisuus minän hajotus kielessä

”Me olemme siten kuilun reunalla, joka on pitkään ollut meille näkymätön: kielen oleminen ilmaantuu meille ainoastaan subjektin katoamisessa. ”

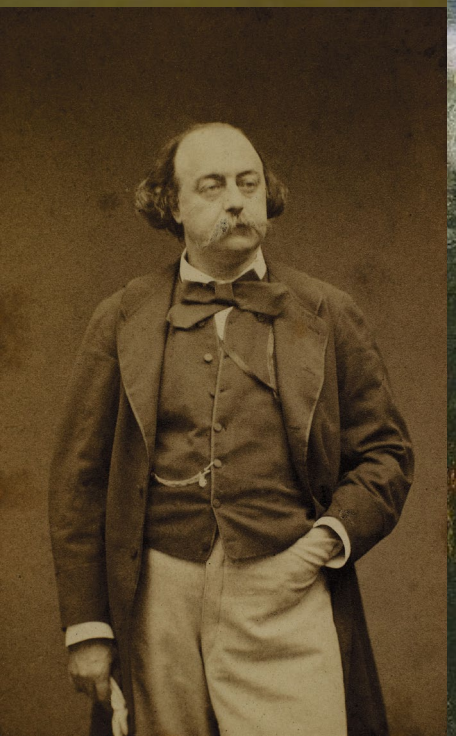

Pyhän Antoniuksen kiusaus

Gustave Flaubertin *La Tentation de saint Antoine 1874*

Flaubert työsti 25 vuotta

Foucault'n jälkipuhe saksankieliseen käännökseen 1964

Ranskaksi 1967 ja uusi versio 1970

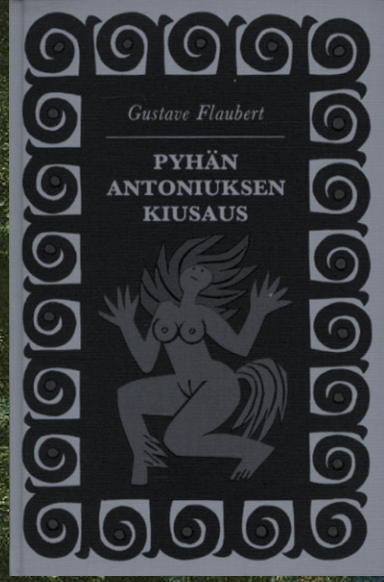

Kirjaston fantasia

”Kuvitteellinen asustaa kirjan ja lampun välissä. Emme enää kanna fantastista sydämissämme eikä sitä odoteta luonnon ristiriitaisuuksista, se johtuu tiedon täsmällisyydestä ja sen rikkaudet odottavat dokumenteissa.”

Unelmoidakseen ei tarvitse enää sulkea silmiään vaan lukea. Todellinen mielikuva on tietämys.

Modernissa kokemuksessa mahdottoman valtaa kantavat jo puhutut sanat, täsmälliset referoinnit, pienten faktojen massat, monumenttien pienet palaset ja jäljennösten jäljennökset. Vain toiston uuttera huhu voi välittää meille sen mikä tapahtui vain kerran. Kuvitteellinen ei muodostu todellisuutta vastaan sen kieltäjänä tai täydentäjänä, se laajenee merkkien välissä, kirjasta kirjaan, toistojen ja kommentaarien huokosissa. Se syntyy ja muodostuu tekstien välissä. Se on kirjaston ilmiö.”

Kirjasto ja museo

Flaubert on kirjastolle samaa kuin Manet on museolle.

Flaubert ja Manet saivat kirjat ja taulut olemaan olemassa taiteessa itsessään.

Ohjelma:

Johdanto: Totuuden toisinajattelu 12.1
Matka hulluuteen ti 19.1
Hulluuden totuus ti 26.1
Kirjallinen avaruus ja äärellisyyden rakenne ti 2.2
Ihmisen kuolema 9.2
Taistelu ja ruumis 16.2
Elämän hallinta ti 3.3
Totuus sukupuolesta ja seksistä ti 9.3
Haluihmisen etiikka ti 16.3
Rohkeus totuuteen ti 23.3

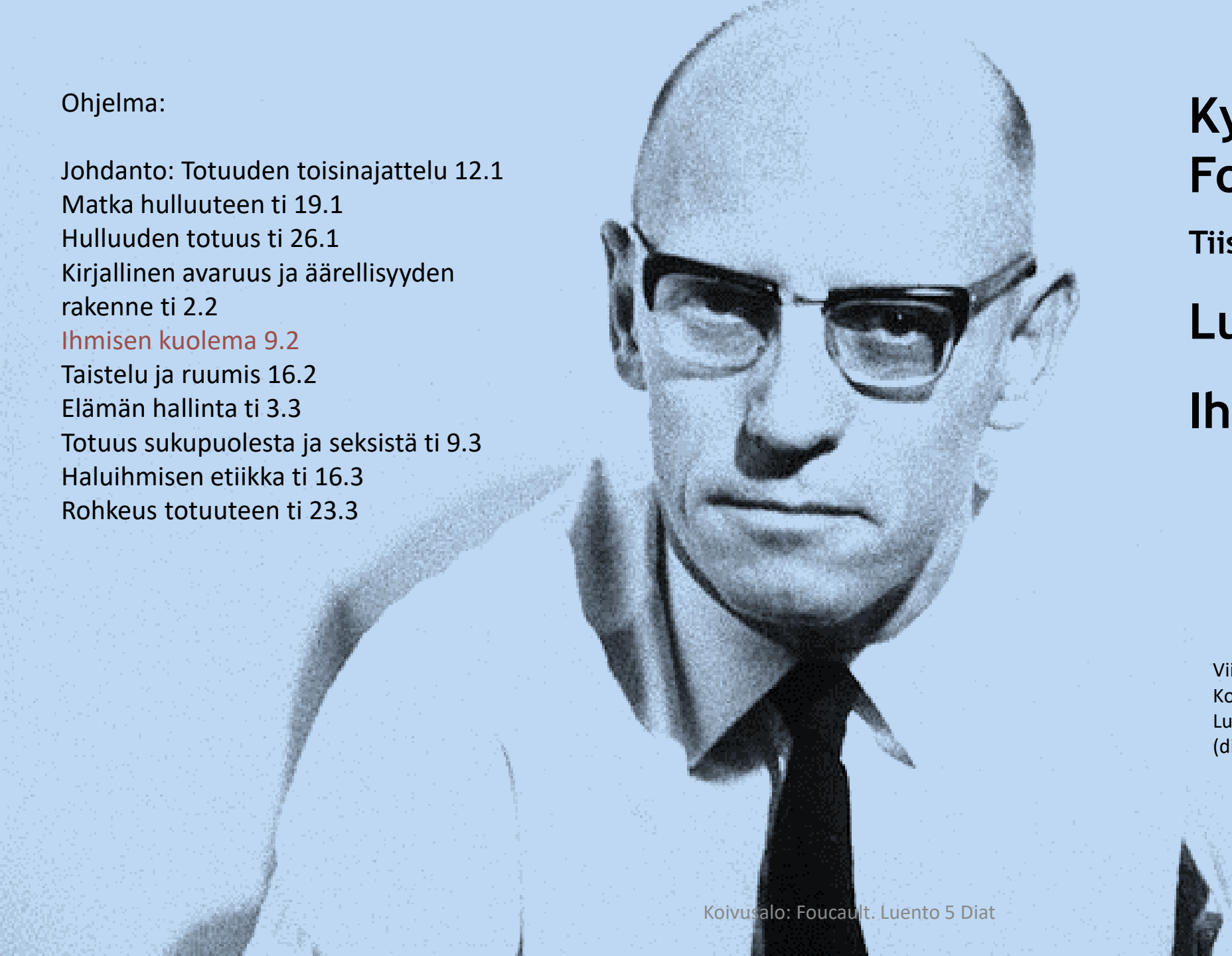

Kymmenen luentoa Foucault'sta

Tiistaisin 12.1-23.3.2021

Luento 5

Ihmisen kuolema

Viittaukset luentoihin:
Koivusalo Markku: Michel Foucault ja toisin ajattelu. Luennot: Helsinki, TO 2021, 1 (luentonumero), 1 (dianumero)

Kuoleman totuus

Tieto katsoo elämää kuoleman peilistä

Kielen ja tiedon hahmot tottelevat samaa äärellisyyden lakia

Toisaalta valtuuttaa tieteellisen diskurssin rationaalisessa muodossa

Toisaalta avaa kielen määrittämättömän lähteen jumalien poissalon jättämästä tyhjyydestä.

”O große Not! Gott selbst ligt tot” (Johann von Rist 1607 – 31 August 1667)

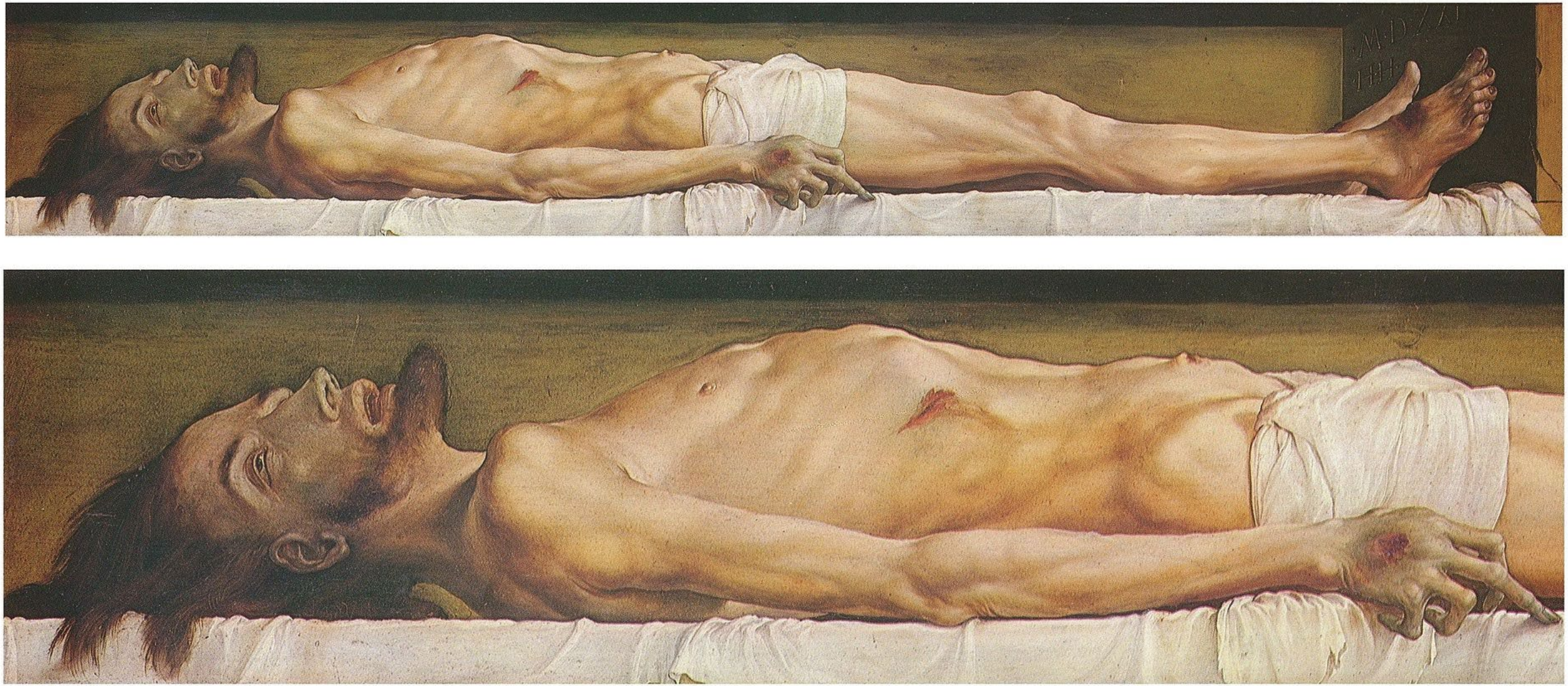

Hans Holbein nuorempi: Kristuksen ruumis haudassa 1521/22

Francois Louis Laynaud: Heinrich Heine 1836

Jumalan kuolema

Saksalaisen filosofian teemana

Henkinen vallankumous / Ranskan poliittinen vallankumous

Heinrich Heine: Uskonnon ja filosofian historia Saksassa 1835

”Etkö kuule kellojen kajahtelua, polvistu alas – He tuovat sakramentteja kuolevalle Jumalalle.”

Kantin filosofia tietoteoreettisena pyövelinä

”Sanotaan että yönhenget pelästyvät kuoliaaksi pyövelin säilän näkemistä, kuinka heidän olikaan pelästyttävä kuin heille näytettiin Kantin puhtaan järjen kritiikkiä. Tämä kirja oli säilä, jolla deismi teloitettiin pois Saksasta.”

Nietzsche ja Jumalan varjot

”Buddhan kuoltua näytettiin vielä vuosisatojen kuluessa hänen varjoaan eräässä luolassa — suunnatonta kaameaa varjoa.

Jumala on kuollut: mutta koska ihmiset ovat sellaisia kuin he ovat, voi olla vielä vuosituhansien aikana luolia, joissa näytetään hänen varjoansa. — Ja me — meidän täytyy voittaa vielä hänen varjonsakin! (Nietzche)

Hullu ihminen

”Ettekö ole kuulleet siitä hullusta ihmisestä, joka sytytti lyhdyn kirkkaana aamupäivänä, juoksi torille ja huusi huutamistaan: “Minä etsin Jumalaa! Minä etsin Jumalaa! Koska siellä sattui olemaan suuri joukko niitä, jotka eivät uskoneet Jumalaan, hänen sanansa aiheuttivat naurunremakan…
Hullu ihminen hyppäsi heidän keskelleen ja lävisti heidät katseillaan. ”Minne Jumala on joutunut?” hän huusi, ”minä sanon sen teille! Me olemme tappaneet hänet – te ja minä! Me kaikki olemme hänen murhaajiansa! Mutta miten olemme sen tehneet? Kuinka olemme kyenneet juomaan meren kuiviin? Kuka antoi meille sienen, jolla pyyhimme pois koko taivaanrannan? Mitä teimmekään, kun irrotimme kahleen, joka sitoo tätä Maata sen aurinkoon? Minne se on nyt menossa? Minne olemme menossa me? Pois kaikkien aurinkojen luota? Emmekö syöksy lakkaamatta? Ja taaksepäin, sivuille, eteenpäin, joka puolelle? Onko vielä suunta ylös ja suunta alas? Emmekö harhaile äärettömässä olemattomuudessa? Eikö kasvoihimme tunnu huokuvan tyhjä avaruus? Eikö ole kylmempi kuin ennen? Eikö tule yhä yötä ja enemmän yötä? Eikö täydy sytyttää lyhtyjä aamupäivällä?
…Pyhin ja mahtavin, mitä maailma on tähän saakka omistanut, on vuodattanut verensä kuiviin meidän veitsiemme alla, — kuka pyyhkii meistä tämän veren?" (Nietszche)

Ateistinen humanismi

Sartre: Eksistentialismi ateistista humanismia

Jumala-hypoteesista luopuminen myös luopumista olemuksellisesta ihmisluonnon käsitteestä

Ihmisluonnosta ihmisen olemassaoloon

Jumala kuollut, mutta ihminen ennen kaikkea olemassa

Ihminen nyt hylätty pelkkään inhimilliseen subjektiviteettiinsa vailla muuta perustaa kuin oma tietoinen ja jatkuva itsensä ylittämisen (*dépassement*) avoin käytäntö.

Jumalan kuolemasta ihmisen kyseenalaistamiseen

Yhdysvalloissa radikaali teologia, teologia ilman jumalaa

”Jumalan kuoleman ryhmä uskoo Jumalan todellakin olevan absoluuttisen kuollut, mutta ehdottaa teologian kehittämistä ja kirjoittamista ilman theoa, ilman Jumalaa.”

Ranskassa uudet strukturalistiset ihmistieteet

Antropologia ilman antroposta – strukturaalinen etnologia

Lévi-Strauss pyrkimys löytää etnologiselle antropologialle uusi tieteellisyyden mallin kielitieteellisen fonologian pyrkimyksestä tutkia tietoisten rakenteiden sijaan kielen tiedostamatonta infrastruktuuria.

Primitiivistä ja myös ”sivistynyttä” ajattelua määrittää tietoisen toiminnan sijaan enemmän tiedostamattomien symbolisten rakenteiden seuraaminen

War on against Beatles
— Rock n'roll or Christianity."
The "Holy War" against the Beatles started in the U.S. "Bible Belt" and quickly spread across the Nation
GOD IS LOVE
GOD SAVE THE BEATLES
The BEATLES ARE DULL and ORDINARY
'More Popular Than Jesus,' Claims Beatles' John Lennon
By PETER J. SHAW
teen-age magazine that the proved right. We're more now popular than Jesus now,"
JESUS DIED FOR YOU, JOHN LENNON
BEATLE BURNING HERE AUG. 15, 8:00 PM DUMP TRASH HERE
Beatle Bonfires After Heresy Quote
JESUS?
ight) is the
marks
disciples (thick), and the c
larity of the long-haired but de
earth quartet.
(LENNON)
Beatles' Ascent Above
Dixie D
Ban B
–It's

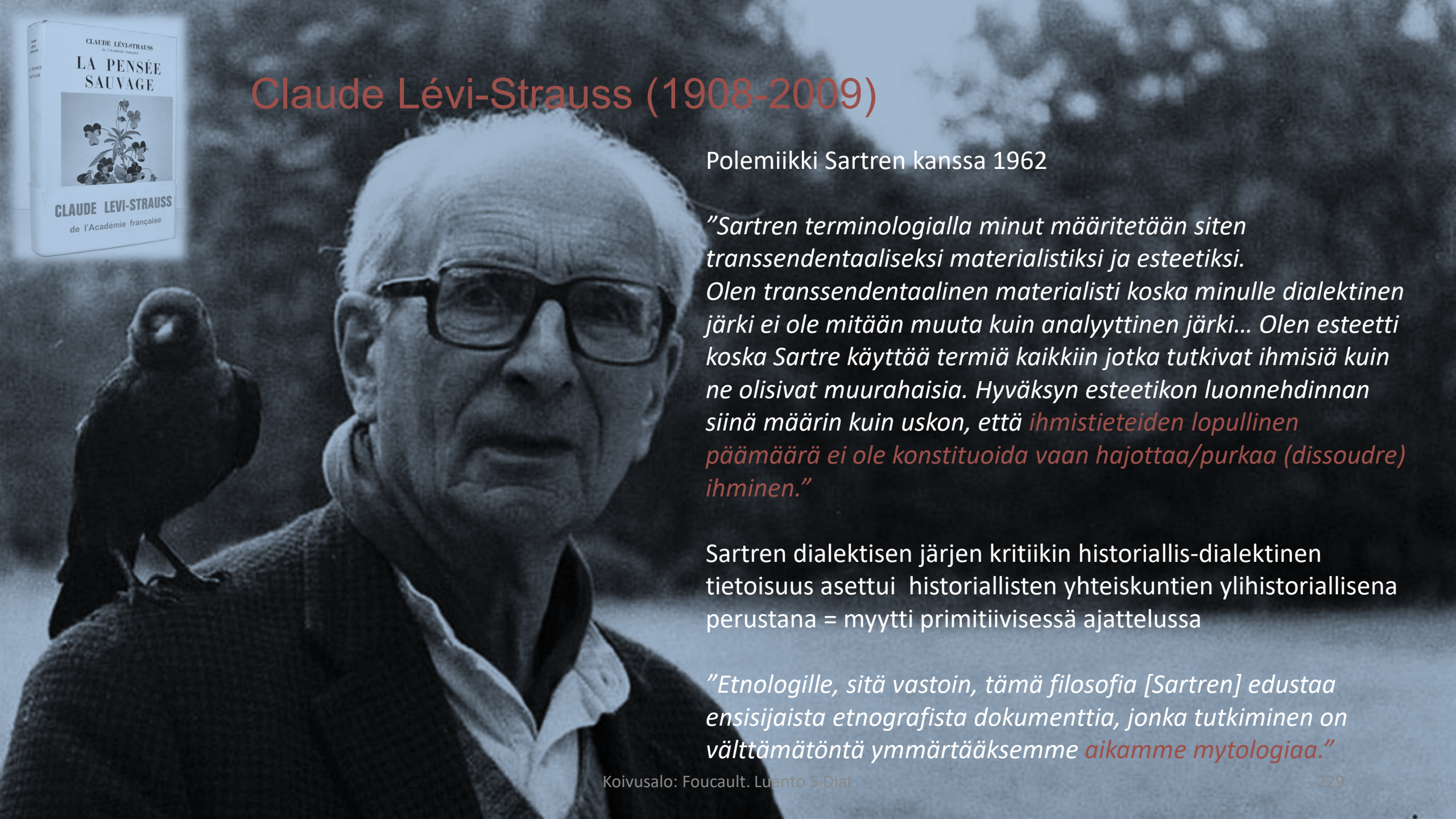

Claude Lévi-Strauss (1908-2009)

Polemiikki Sartren kanssa 1962

”Sartren terminologialla minut määritetään siten transsendentaaliseksi materialistiksi ja esteetiksi. Olen transsendentaalinen materialisti koska minulle dialektinen järki ei ole mitään muuta kuin analyyttinen järki… Olen esteetti koska Sartre käyttää termiä kaikkiin jotka tutkivat ihmisiä kuin ne olisivat muurahaisia. Hyväksyn esteetikon luonnehdinnan siinä määrin kuin uskon, että ihmistieteiden lopullinen päämäärä ei ole konstituoida vaan hajottaa/purkaa (dissoudre) ihminen.”

Sartren dialektisen järjen kritiikin historiallis-dialektinen tietoisuus asettui historiallisten yhteiskuntien ylihistoriallisena perustana = myytti primitiivisessä ajattelussa

”Etnologille, sitä vastoin, tämä filosofia [Sartren] edustaa ensisijaista etnografista dokumenttia, jonka tutkiminen on välttämätöntä ymmärtääksemme aikamme mytologiaa.”

Ihmistieteet ilman ihmistä

”Ihmistieteiden vakava harjoittaminen edellyttää niiden huumaavien harhojen tuhoamista, joiden mukaan ihmistieteiden ideana olisi ihmisen etsiminen.” – Michel Foucault

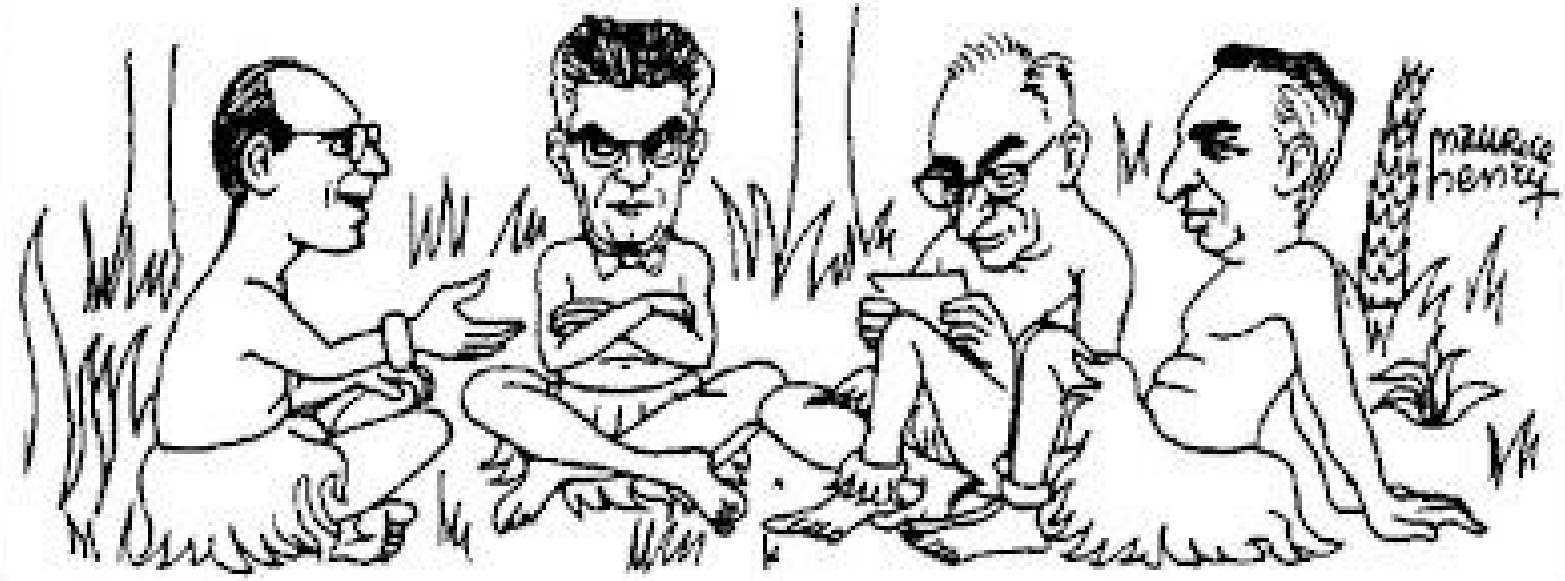

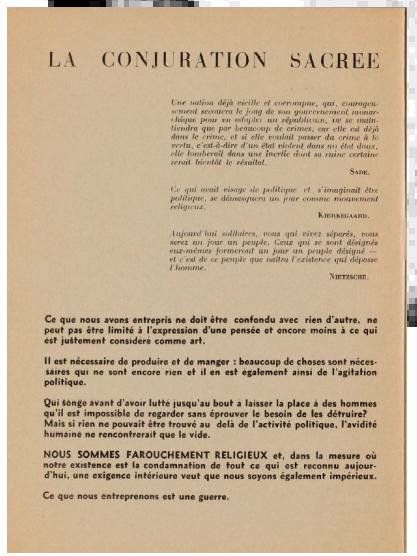
LA CONJURATION SACREE

Une nation déjà vieille et corrompue, qui, contrairement au cours de son gouvernement monarchique pour un régime républicain, ne se maintiendra que par beaucoup de crimes, car elle est déjà dans le crime, et si elle voulait passer du crime à la vertu, c'est-à-dire d'un état violent dans un état doux, elle bouleverait dans une horrible chute sa ruine certaine serait bientôt le résultat.

SADE.

Ce qui avait visage de politique et s'imaginait être politique, se démasquera un jour comme mouvement religieux.

KIERKEGAARD.

Aujourd'hui solitaires, vous qui vivez séparés, vous serez un jour un peuple. Ceux qui se sont désignés eux-mêmes formeront un jour un peuple désigné — et c'est de ce peuple que naîtra l'existence qui dépasse l'homme.

NIETZSCHE.

Ce que nous avons entrepris ne doit être confondu avec rien d'autre, ne peut pas être limité à l'expression d'une pensée et encore moins à ce qui est justement considéré comme art.

Il est nécessaire de produire et de manger : beaucoup de choses sont nécessaires qui ne sont encore rien et il en est également ainsi de l'agitation politique.

Qui songe avant d'avoir lutté jusqu'au bout à laisser la place à des hommes qu'il est impossible de regarder sans éprouver le besoin de les détruire? Mais si rien ne pouvait être trouvé au delà de l'activité politique, l'avidité humaine ne rencontrerait que le vide.

NOUS SOMMES FAROUCHEMENT RELIGIEUX et, dans la mesure où notre existence est la condamnation de tout ce qui est reconnu aujourd'hui, une exigence intérieure veut que nous soyons également impérieux.

Ce que nous entreprenons est une guerre.

Uskonto Jumalan kuoleman jälkeen

Päätön pyhä - ἀκέφαλος (akefalos, päätön)

Pyhä Salaseura
- Georges Bataille, Michel Leiris, André Masson, Nicolai Bakhtine
- Nietzchen vaikutus

Collège de sociologie – sosiologinen kollekvio
- Uskonto yhteisön kuvana

"Kaikkeuden täydellisintä universumin järjestystä voidaan kutsua Jumalaksi"

Päätön lehti: Akefalos

"Olemme villin raivokkaasti uskonnollisia ja siinä määrin kun olemassaolomme on kaiken tänä päivänä tunnustetun tuomitsemista sisäinen tarve vaatii meitä olemaan yhtälailla käskeviä."

Akefalus = Jumalan kuolemana

Antifasistinen?

Nietszchen pelastus fasisteilta

”Akefalus ilmaisee mytologisesti tuhoon tuomitun suvereenisuuden, Jumalan kuoleman, ja tässä identifikaatiossa päättömään mieheen se koostaa ja sulauttaa itsensä yli-ihmisen identifikaatioon, joka on kokonaisuudessaan ”Jumalan kuolema””.

Sillä universaali olemassaolo on rajoittamatonta ja siten ahdistavaa: se ei sulje elämää itseensä vaan avaa ja hylkää sen äärettömälle ahdistukselle. Universaalinen olemassaolo, ikuisesti keskeneräinen, akefalos, on vertavuotavan haavan kaltainen maailma, joka luo ja tuhoaa loputtomasti erityisiä äärellisiä olentoja. Tässä mielessä todellinen universaalisuus on Jumalan kuolema.”

Pierre Klossowski (1905-2001)

Foucault tapaa Barthesin kautta

Akefaloksesta luostariin ja takaisin

Lähimmäiseni Sade (Sade, mon prochain, 1947).

Nietszche kirjoitukset ja käännökset

Nietzsche ja noidankehä
(et le cercle vicieux (1969)

Vieraanvaraisuudet lait:

- La Révocation de l'Édit de Nantes (1959),
- Roberte ce soir (1954)
- Le Souffleur (1960))

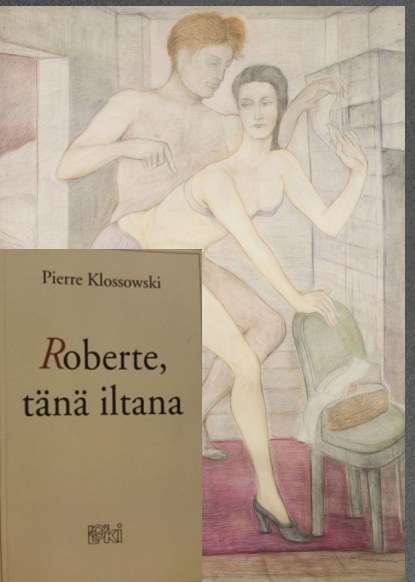

Foucault: Aktaionin proosa 1964

”Klossowski palaa kauan siten menetettyyn kokemukseen.
Tänään tuosta kokemuksesta on meille osoituksena vain muutamia jälkiä ja nekin pysyisivät varmasti arvoituksellisina ellei niitä olisi uudelleen elävöitetty eloisalla ja ilmeikkäällä kielellä. Ja jos nuo jäljet eivät olisi alkaneet puhua siinä jälleen kertoen, että demoni ei ole toinen, Jumalan kaukaisin napa, antiteesi ilman (tai lähes ilman) paluuta, paha aines, vaan enemminkin jotakin outoa ja hämmentävää, joka jättää sanattomaksi ja liikkumattomaksi – Sama, täydellinen samankaltaisuus….
Mutta jos päinvastoin, Paholainen, Toinen, olisikin Sama? Ja jos kiusaus ei olisikaan yksi episodi suuressa vastakkainasettelussa, vaan hento Kahdentuman vihjaus. Entä jos kaksintaistelu tapahtuisikin peilisalissa.
Jos ikuinen historia (josta meidän historiamme on vain näkyvä ja pian katoava muoto) ei olisi yksinkertaisesti vain aina sama vaan tuon Saman identiteetti sekä huomaamattomana muutoksena että hajoamattoman syleilynä. On ollut kokonainen kristillinen kokemus, joka on tuntenut tämän vaaran hyvin - kiusaus kokea kiusausta erottumattomassa.

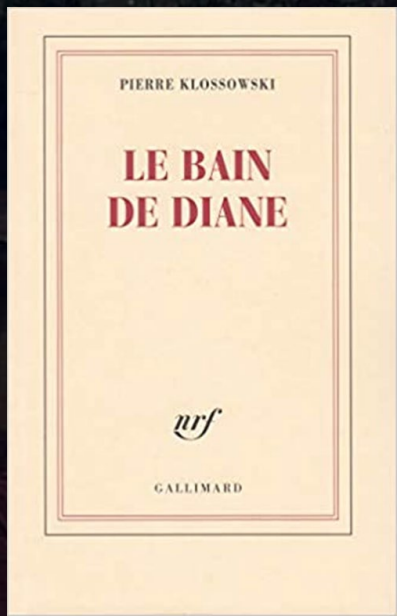

François Clouet: *Le Bain de Diane* 1550

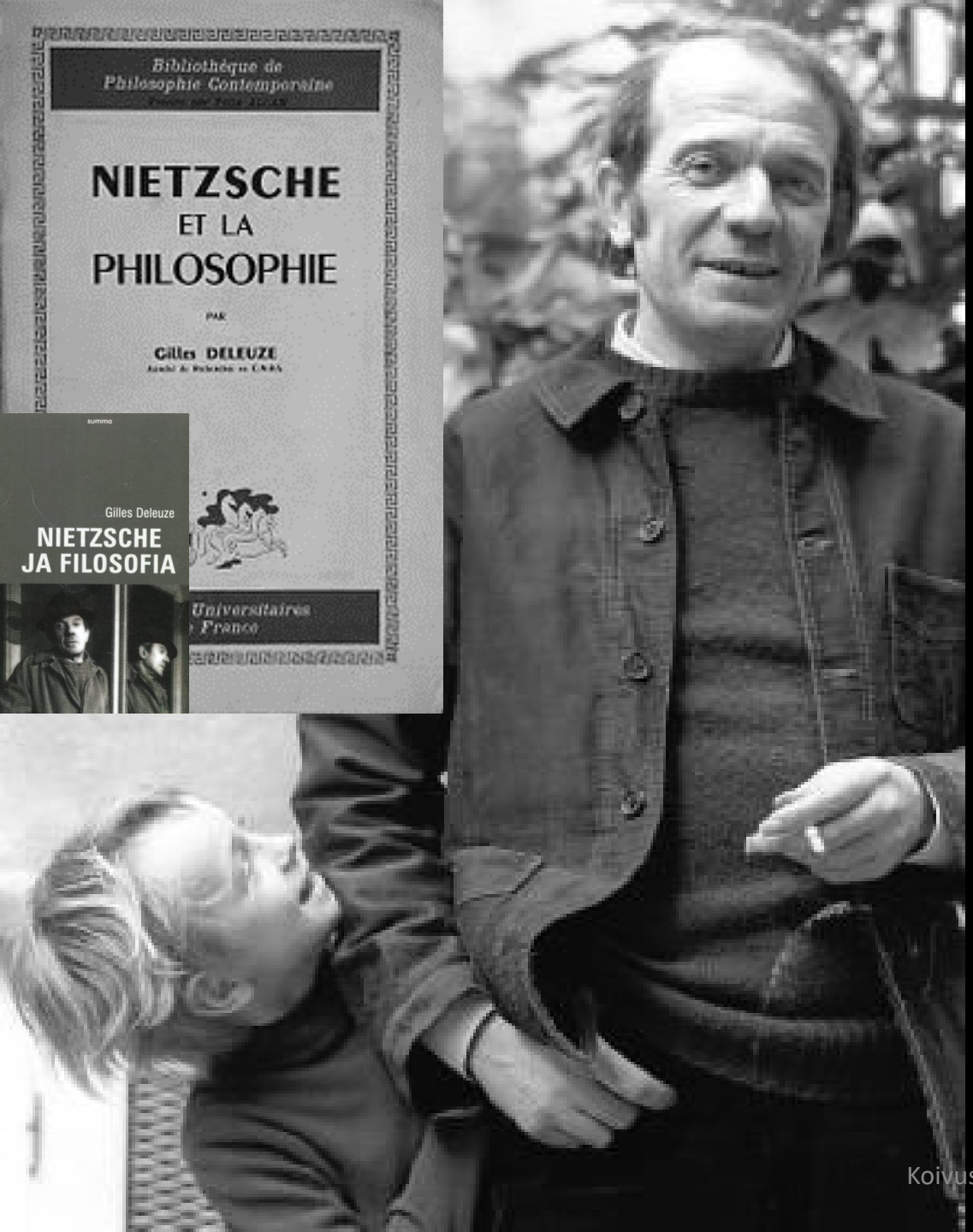

Gilles Deleuze (1925 – 1995)

Foucault tapasi Jules Vuillemin luona 1962

Nietzsche et la philosophie (1962)

Nietzsche kriittisenä eron filosofina

Kantin kritiikin radikalisoijana

Arvojen luova kritiikki

Antihegeliläisenä antidialektisena pluralismin ja moneuden ajattelijana

Moneus, tuleminen ja sattuma puhtaan myöntämisen kohteena.

Herra ja orjamoraalin ympärikääntäminen

Vallasta reaktiivista – vastavallasta affimatiivista

Korkea ja alhainen, ylhäinen ja halpamainen eivät arvoja vaan edustavat itse arvojen perustassa olevaa differentiaalista elementtiä.

7. Royaumontin filosofinen kollokvio: Nietzsche 4-8.7.1964

I: Ihminen ja maailma Nietzschen mukaan

Henri Birault: Onni Nietzschellä.

Karl Löwith: Nietzschen yritys palata maailmaan.

Jean Wahl: Järjestys ja epäjärjestys Nietzschen ajattelussa.

Gabriel Marcel: Itsemme kysymysmerkki.

II. Välienselvittelyjä

Giorgio Colli ja Mazzino Montinari: Nietzschen tekstit.

Edouard Gaède: Nietzsche ja kirjallisuus.

Herbert W. Reichert: Nietzsche ja Hermann Hesse, esimerkki vaikutuksesta.

Boris de Schloezer: Nietzsche ja Dostojevski.

Danko Grlic: Nietzschen antiestetiikka.

Michel Foucault: Nietzsche, Freud, Marx.

III. Kokemuksia ja käsitteitä

Gianni Vattimo: Nietzsche ja filosofia ontologisena käytäntönä

Pierre Klossowski: Unohdus ja mieleen palauttaminen saman ikuisen paluun eletyssä kokemuksessa.

Jean Beaufret: Heidegger ja Nietzsche - arvon käsite.

Gilles Deleuze: Loppupäätelmät vallan tahdosta ja ikuisesta paluusta.

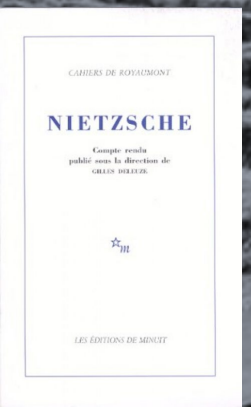

Nietzsche, Freud, Marx 1964

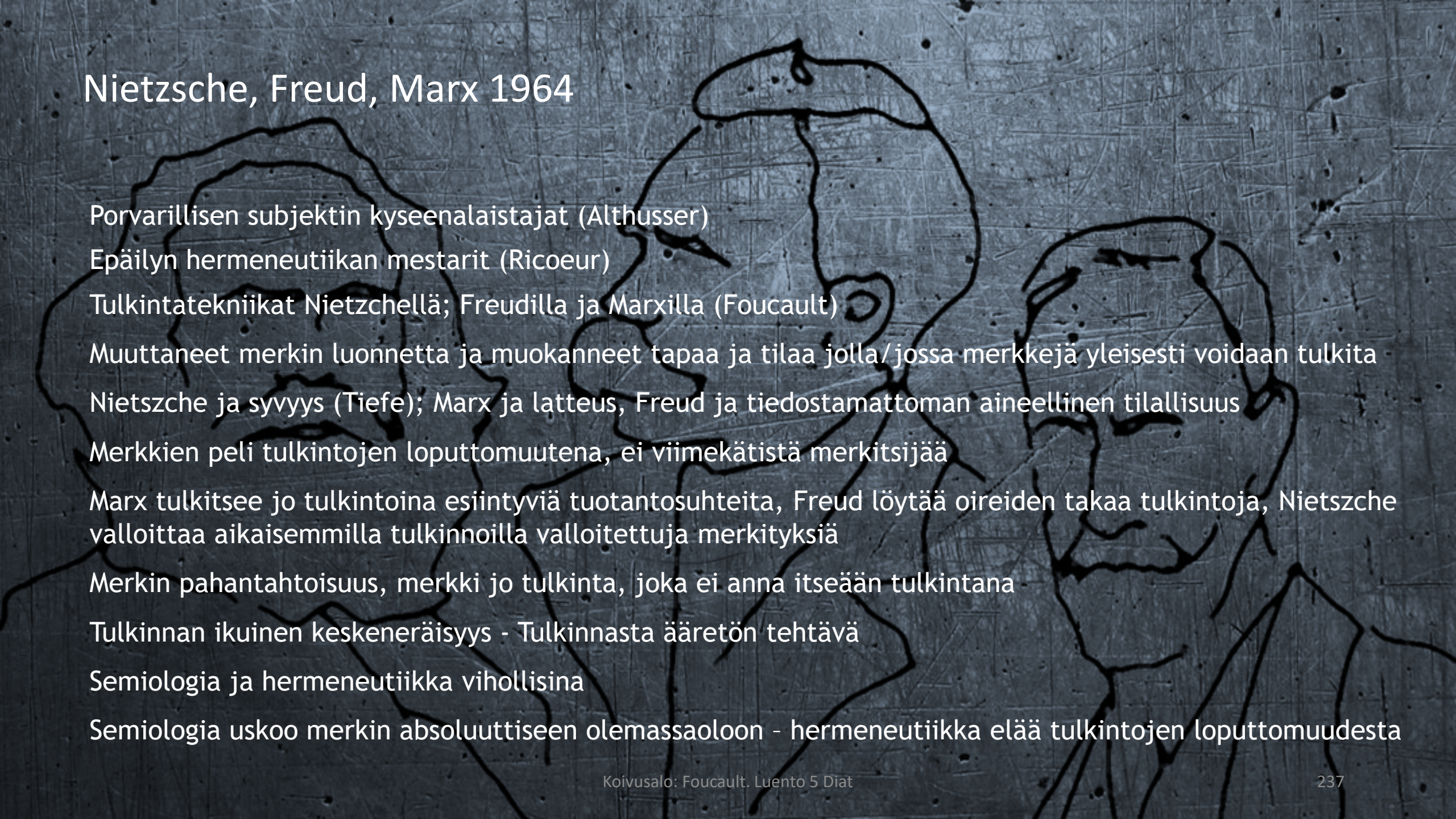

Porvarillisen subjektin kyseenalaistajat (Althusser)

Epäilyn hermeneutiikan mestarit (Ricoeur)

Tulkintatekniikat Nietzchellä; Freudilla ja Marxilla (Foucault)

Muuttaneet merkin luonnetta ja muokanneet tapaa ja tilaa jolla/jossa merkkejä yleisesti voidaan tulkita

Nietszche ja syvyys (Tiefe); Marx ja latteus, Freud ja tiedostamattoman aineellinen tilallisuus

Merkkien peli tulkintojen loputtomuutena, ei viimekätistä merkitsijää

Marx tulkitsee jo tulkintoina esiintyviä tuotantosuhteita, Freud löytää oireiden takaa tulkintoja, Nietszche valloittaa aikaisemmilla tulkinnoilla valloitettuja merkityksiä

Merkin pahantahtoisuus, merkki jo tulkinta, joka ei anna itseään tulkintana

Tulkinnan ikuinen keskeneräisyys - Tulkinnasta ääretön tehtävä

Semiologia ja hermeneutiikka vihollisina

Semiologia uskoo merkin absoluuttiseen olemassaoloon – hermeneutiikka elää tulkintojen loputtomuudesta

Colli & Montinari

Nietzchen tuotannon kriittinen laitos 33 osaa

Giorgio Colli & Mazzino Montinari

Tapaavat Karl Löwithin Royaumontissa

Yhdistää Heinz Wenzelliin Walter de Gruyterilta, joka ostaa oikeudet

Elisabeth Förster-Nietzsche (1846 – 1935)

Nietzschen ”natsisisko”
Bernhard Försterin kanssa naimisiin 1885
Paraguaaan ”Uusi Saksa” Nueva Germania 1887
Palaa Saksaan 1893
Nietzsche Archive 1894
Nietzschen julkaisemattomien teosten toimitus
Peter Gastin kanssa toimittanut Vallantahto teoksen

Nietzsche

Foucault ja Deleuze johtamaan ranskankielistä versiota

Ensimmäiseksi Klossowskin käännös Iloisesta tieteestä 1967

“Toivomme, että julkaisemattomien tekstien tuoma uusi päivä on paluu Nietzscheen. Toivomme, että muistiinpanot, jotka hän pystyi jättämään yhdessä lukemattomien suunnitelmien kanssa tuovat lukijan silmien eteen kaikki nämä yhdistelmien ja permutaatioiden mahdollisuudet, jotka sisältävät ikuisesti Nietzscheläisessä mielessä ”tulevan kirjan” keskeneräisen tilan.”

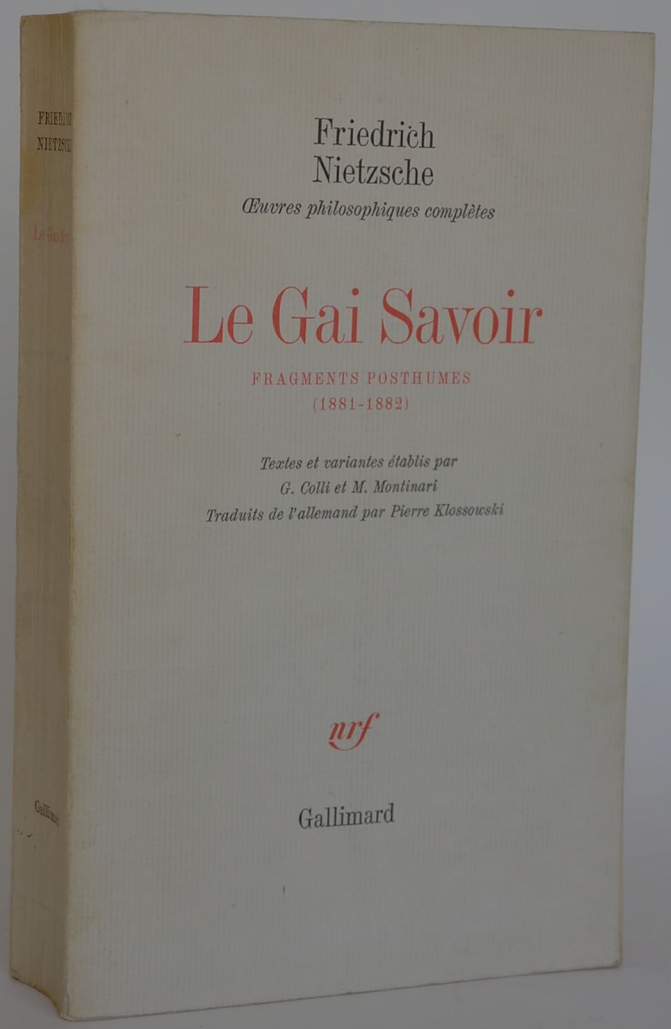

Las Meninas

Marraskuussa 1963 Foucault Madridissa Museo del Pradossa

Suunnittelee kirjaa merkeistä

Diego Velázquezin Hovinaiset 1656 - La Familia - Filip IV:n perhe

- Maalauksen teologia (Luca Giordano)
- Tosi taiteen filosofia (David Wilkie)

Michel Foucault

Klassisen ajan ajattelun maalaus
Puhdas representaatio

Filip IV:n perhe

Espanjan, Napolin, Sisilian ja Portugalin kuningas

Philips IV & Mariana

Velázquez: Philip IV of Spain (1656)

Koivusalo: Foucault. Luento 5. Diat.

Velázquez: Queen Mariana of Austria

Prinsessa Margareeta

Philipin & Mariana viisivuotias tytär

Pyhän saksalais-roomalaisen keisarikunnan keisarinna – Leopold I

Infanta Margarita Teresa (1656)

Hovinaiset

doña María Agustina Sarmiento de Sotomayor
doña Isabel de Velasco

Kaksi hovikääpiötä

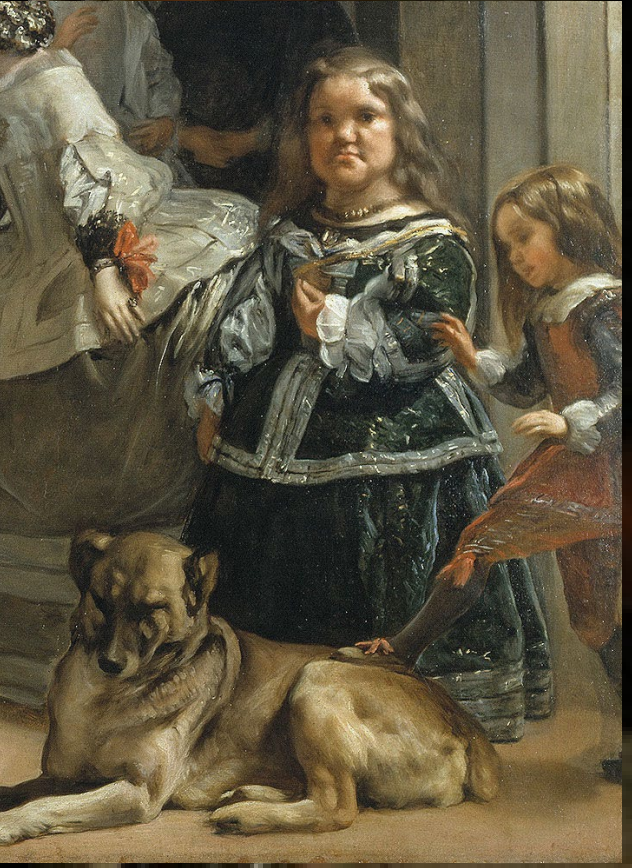

doña Marcela de Ulloa & henkivartija

Saksalainen Maribarbola (Maria Barbola)
Italialainen Nicolas Pertusato

Ovella

José Nieto Velázquez, kuningattaren kamariherra ja seinävaatteiden huoltaja

Diego Velázquez

Valo

Mitä näkevät ?

Peili

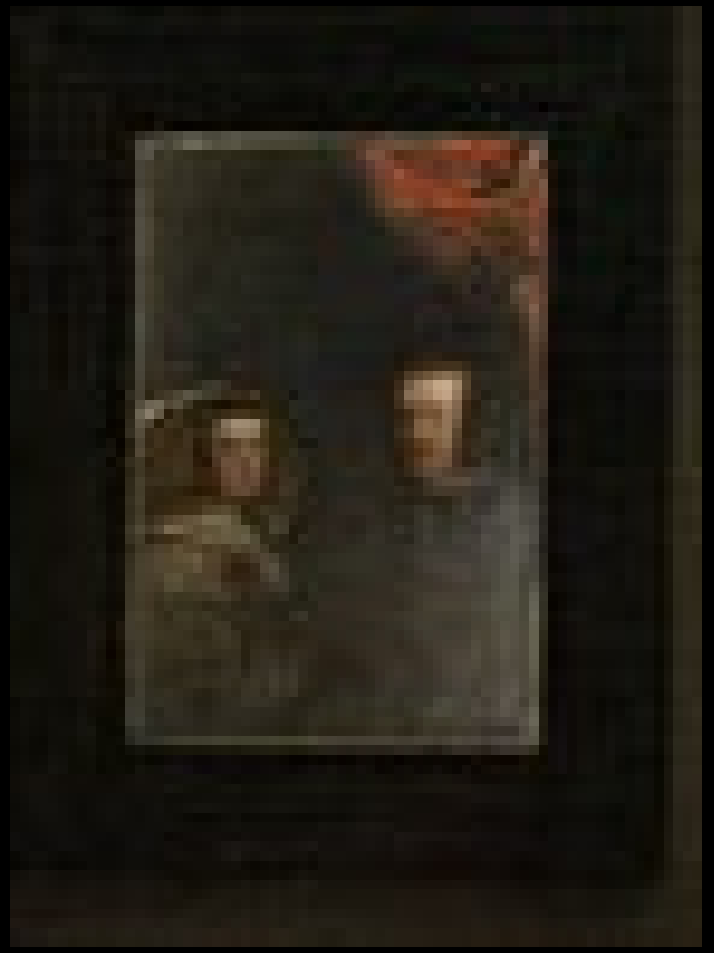

Klassinen puhdas representaatio

”Velázquezin maalaukseen sisältyy eräänlainen klassisen representaation representaatio ja sen avaaman tilan määritelmä. Representaatio pyrkii itse asiassa esittämään tässä itsensä kaikkine perusosineen, kuvineen, katseineen, joille se on tarkoitettu, kasvoineen, jotka se tekee näkyviksi, ja eleineen, jotka synnyttävät sen. Mutta hajanaisuudessa, jonka se kokoaa yhteen ja levittää eteemme, väistämätön tyhjiö on kaikilta osin pakottavasti osoitettu: representaation perustajan väistämätön katoaminen – henkilön, jota se muistuttaa, ja henkilön, jonka silmissä se on pelkkää muistuttavuutta. Tämä subjekti itse – joka on sama – on jätetty pois. Ja vapauduttuaan vihdoinkin sitä kahlehtineesta suhteesta representaatio voi näyttäytyä puhtaana representaationa.”

légèrement; son regard est à la hauteur du bord supérieur. Il est tout près derrière elle; les lignes de son vêtement, de sa palette, de ent si e qu me hé , - comme si là, une fois pour toutes, avaient été données toutes les lignes dont le tableau et ses variations pourront disposer par suite. A mesure qu'on va vers la droite du tableau, et encore se défait et il ne restera plus à l'extrême bord de grandes nappes noires et blanches, avec, seulement, le c sillon régulier des fenêtres, et la silhouette sinueuse, de l'enfant au chien. Mais là-bas, vers la gauche, équili taches, il y a le grand emmêlement du peintre et du tab un réseau de lignes qu'on a du mal à débrouiller.

Grand par rapport à sa toile (Velasquez, lui, l'a té un peu en recul et deux fois plus petit) le pein ou presque, toute la hauteur de la toile lui-même. A vrai d plus logé, parmi les autres personnages, au milie qui leur serait commun: il est plutôt, hors de t l'échelle, l'universelle mesure. A partir de lu ture majeure et exemplaire, les lignes se des ges se distribuent: sur son épaule s'articul - Atlas. Sous son pinceau et sa palette, le et des servantes agenouillées. Sur sa poit et horizontaux. A sa main, un faisceau de Il est la nervure même de la toile: moi que l'araignée, qui, de son propre

Picasson Las Meninas sarja 58 maalausta

Katsojan paikka

Mikä outoa kuvassa?

Kaksinkertainen syvyyden hylkäys
Suora täysi valaistus edestä

Peilin heijastus ≠ Mitä siinä on esitetty

Yhteensopimattomat paikat

Jokainen vakaa tai määritetty maalarin tai katsojan paikka suljettu pois

Kiinteän normatiivisen tilan puuttuminen

Manet: Bar aux Folies Bergères (1881)

Sanat ja asiat

Tiedonjärjestyksen muutokset ja äärellisyyden rakenne ihmistieteiden perustana

Les mots et les choses. Une archéologie des sciences humaines, Gallimard, coll. « Bibliothèque des sciences humaines », Paris, 1966, 405 p.

Sanat ja asiat: Ihmistieteiden arkeologia. Suomentanut Mika Määttänen.

Toimittanut Ani Kuusjärvi. Käännöksen tarkastanut Kuusjärvi & Koivusalo. Jälkisanat: Ihmistieteet vailla ihmistä. Markku Koivusalo. Gaudeamus, Helsinki 2010.

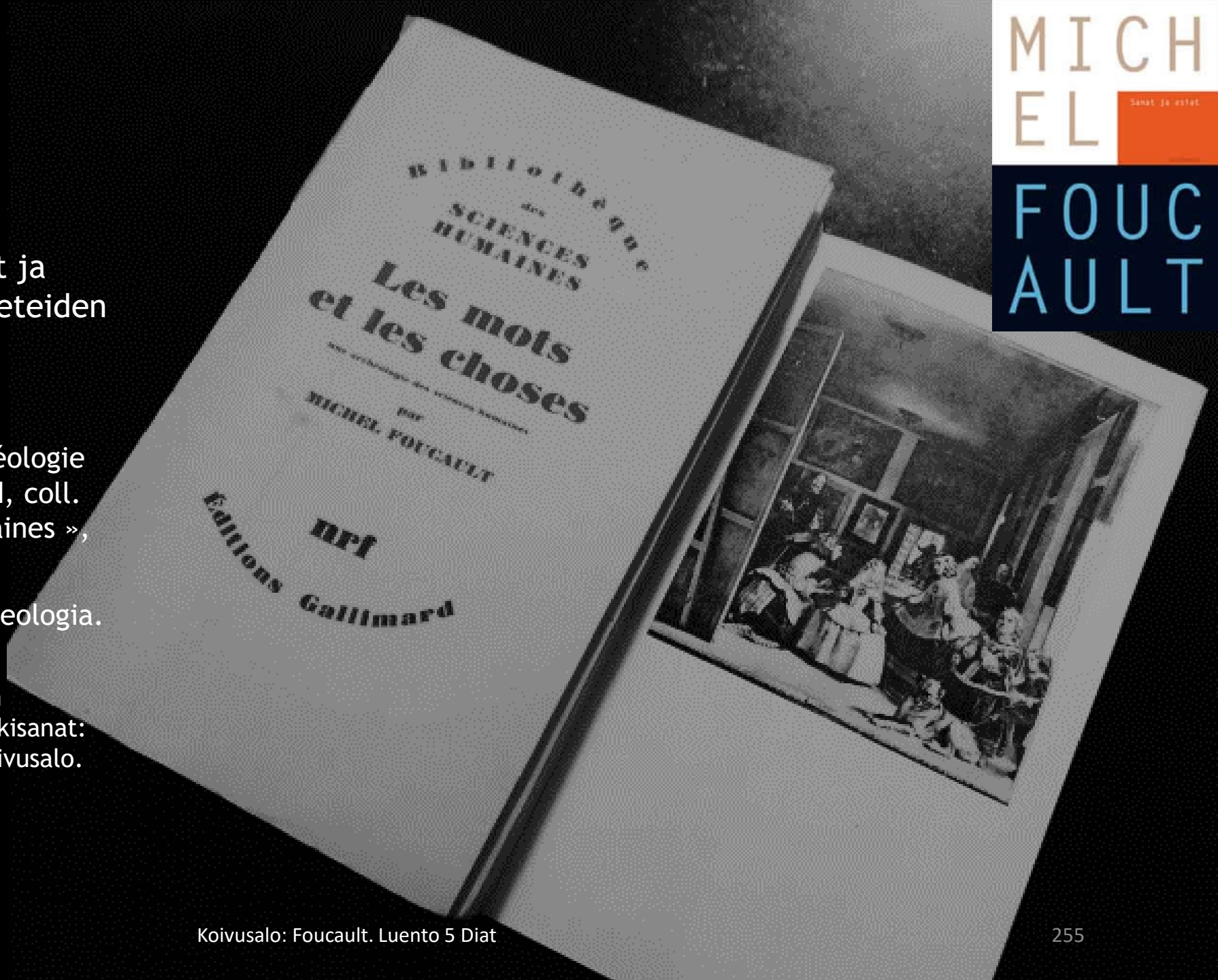

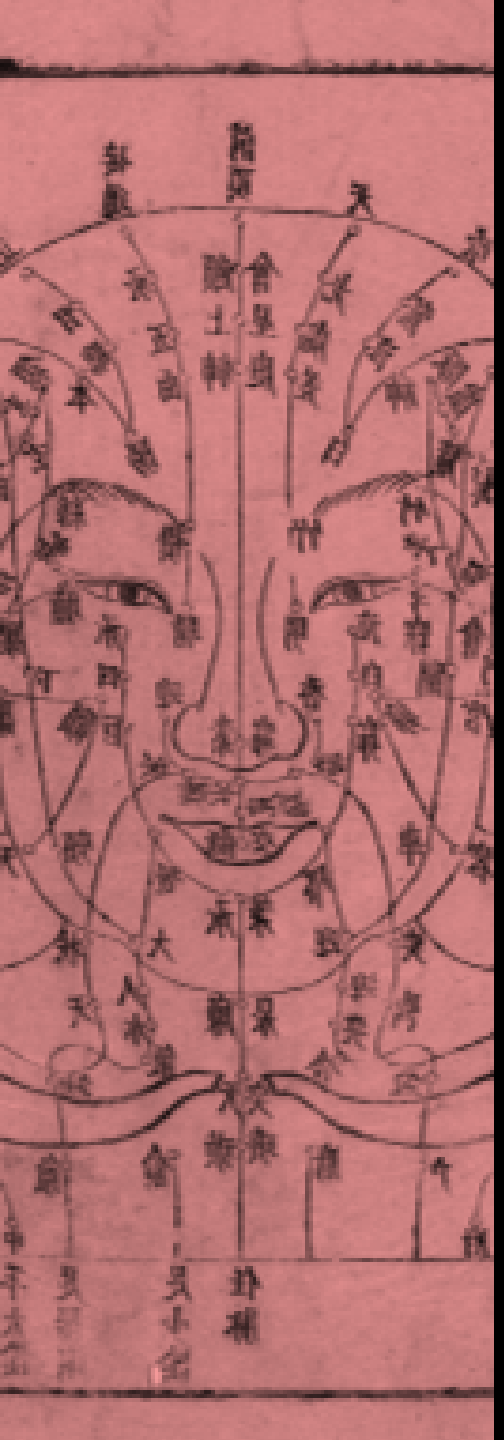

Borges: Eräs kiinalainen tietosanakirja

Eläimet jakautuvat seuraaviin ryhmiin:

a) keisarille kuuluvat
b) balsamoidut
c) kesytetyt
d) siat
e) merenneidot
f) tarunomaiset
g) juoksukoirat
h) tässä luokitellut
i) ne jotka riehuvat kuin hullut
j) lukemattomat
k) hienonhienolla kamelinkarvasiveltimellä piirretyt
l) ja niin edelleen
m) juuri nahkansa luoneet
n) etäältä kärpästä muistuttavat.

”Se, mikä tässä luokittelussa ihmetyttää ja vaatii puolustusta, on toisenlaisen ajattelun eksoottinen viehätys: tajuamme kertaheitolla oman ajattelumme rajat, puhtaan mahdottomuuden ajatella tätä […] Hirviömäisyys ei edes olisi luokituksessa mitenkään läsnä, ellei se livahtaisi kaikkiin tyhjiin tiloihin ja välissä sijaitseviin aukkoihin, jotka erottavat oliot toisistaan […] Se, mikä ylittää kaiken mielikuvituksen ja kaiken mahdollisen ajattelun rajat, on yksinkertaisesti aakkosjono (a, b, c, d), joka yhdistää kaikki kategoriat toisiinsa.”

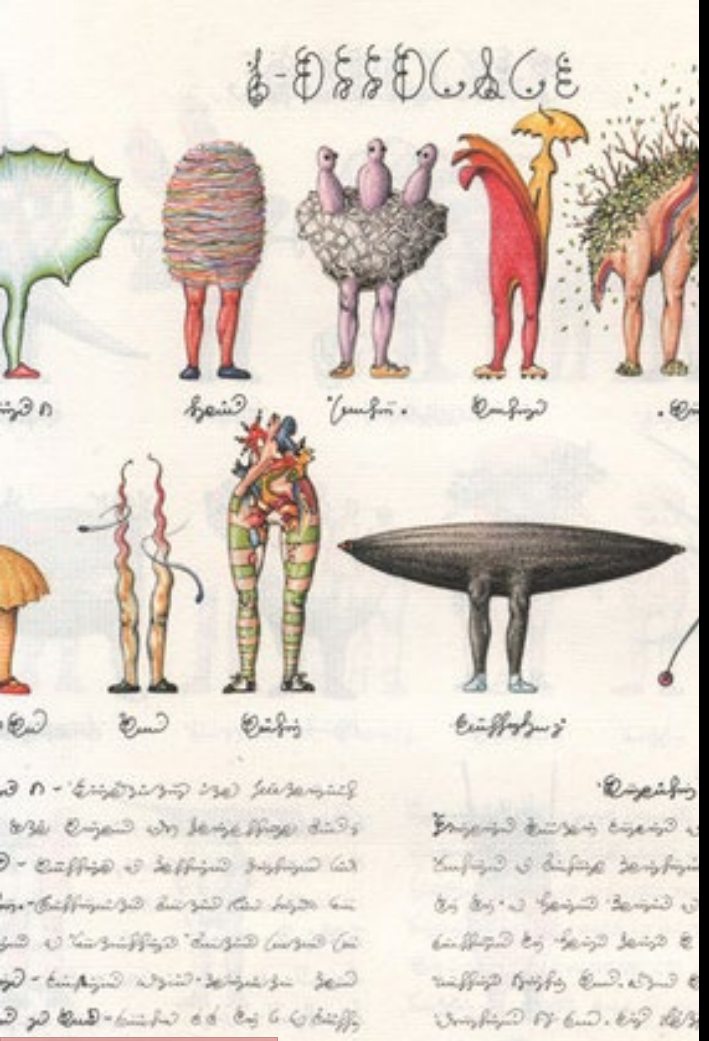

Järjestyksen kokemus ja episteeemi

”Kaikissa kulttuureissa on siis järjestävien koodien käytön ja järjestyksen reflektion välillä paljas kokemus järjestyksestä ja sen olemisen tavoista.”

Episteemi (l’épistémè)

- Arkeologia ei tieteen tai ideoiden historiaa, vaan niiden mahdollisuusehtojen historiaa
- Epistemologinen kenttä mahdollisuusehto tiedonmuodoille
    - Miltä järjestyksen perustalta tiedonalat ja teoriat mahdollisia.
    - Millaisen järjestyksen tilassa tieto on muodostunut?
    - Minkä historiallisen a priorin (a priori historique) perustalle?
    - Minkä positiviteetin osana?

Hulluuden historia = Toiseuden historia

Asioiden järjestyksen historia = Samuuden historia

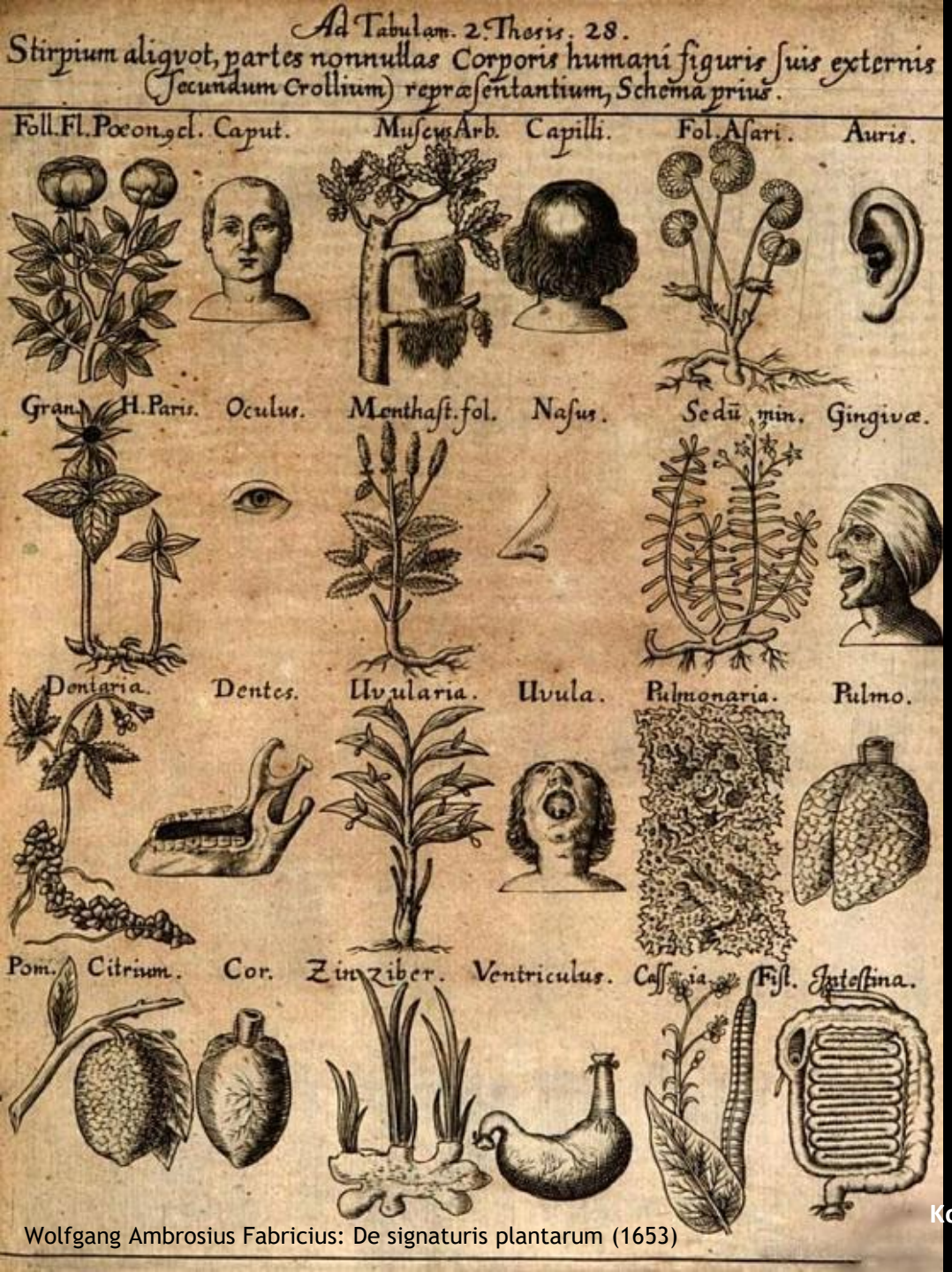

Wolfgang Ambrosius Fabricius: De signaturis plantarum (1653)

Maailman proosa

Samalaisuus (similitude)

- Samankaltaisuudella (ressemblance) rakentava rooli tiedossa 1500-luvun lopulle
- Convenientia (yhteensopivuus); aemulatio (kilvoittelu); analogia; sympatia

Tunnusmerkit (signatures)

- Samankaltaisuudet vaativat tunnusmerkkiä, sillä niistä ainoatakaan ei havaittaisi, ellei sitä olisi merkitty selvästi.

Asioiden kirjoitus

- Jumala asetti alun perin maailmaan juuri kirjoitetut sanat.
- Tiedolle ei ole luonteenomaista näkeminen eikä osoittaminen vaan tulkitseminen.
- 1500-luvun tieto tuomitsi itsensä tuntemaan aina vain saman asian, mutta vasta määrittämättömän matkan jälkeen.

Moderni kirjallisuus sama kokemus kielestä

Saman sankari

”Don Quijote ei ole huikentelevainen mies vaan pikemminkin säntillinen pyhiinvaeltaja, joka pysähtyy kaikkien samanlaisuuden merkkien edessä.

Hän on Saman sankari. Hän ei onnistu jättämään taakseen sen enempää Analogian ympärillä leviävää tuttua tasankoa kuin pientä maakuntaansakaan.

Hän kulkee sitä loputtomasti ristiin rastiin ylittämättä koskaan eron selväpiirteisiä rajoja tai saavuttamatta identiteetin ydintä. Lisäksi hän muistuttaa itsekin merkkiä – hän on kuin laiha pitkä kirjain, joka on juuri karannut avoimelta kirjansivulta. Hänen koko olemuksensa on pelkkää kieltä, tekstiä, painettuja sivuja, jo kirjoitettua tarinaa. Hänet on tehty yhteen kietoutuneista sanoista; hän on maailmassa harhaileva kirjoitus samankaltaisten asioiden keskellä.”

Representaatio: identiteetit ja erot

Nimeäminen ja luokittelu

- Kielen olemassaolo yhtä aikaa suvereenia ja huomaamatonta.
- *”Totuus löytää ilmentymänsä ja merkkinsä selvästä ja kirkkaasta havainnosta. Sanojen tehtävänä on ilmaista tämä totuus, jos ne voivat: niillä ei ole enää oikeutta olla sen merkki. Kieli vetäytyy olevien keskuudesta astuakseen läpinäkyvyyden ja neutraaliuden aikakauteensa.”*

Kaikki annettu on annettu representaatiossa

- Kaksijakoinen merkkiteoria: merkitsijä ja merkitty
- Ei perustavaa ja alkuperäistä merkityksellistämisen tointa
- Taulukko ideaalina representaationa ja tiedon keskuksena

Järjestyksen analyysi

- Suhde *Järjestykseen* on klassiselle aikakaudelle yhtä olennainen kuin suhde *Tulkintaan* oli renessanssille.

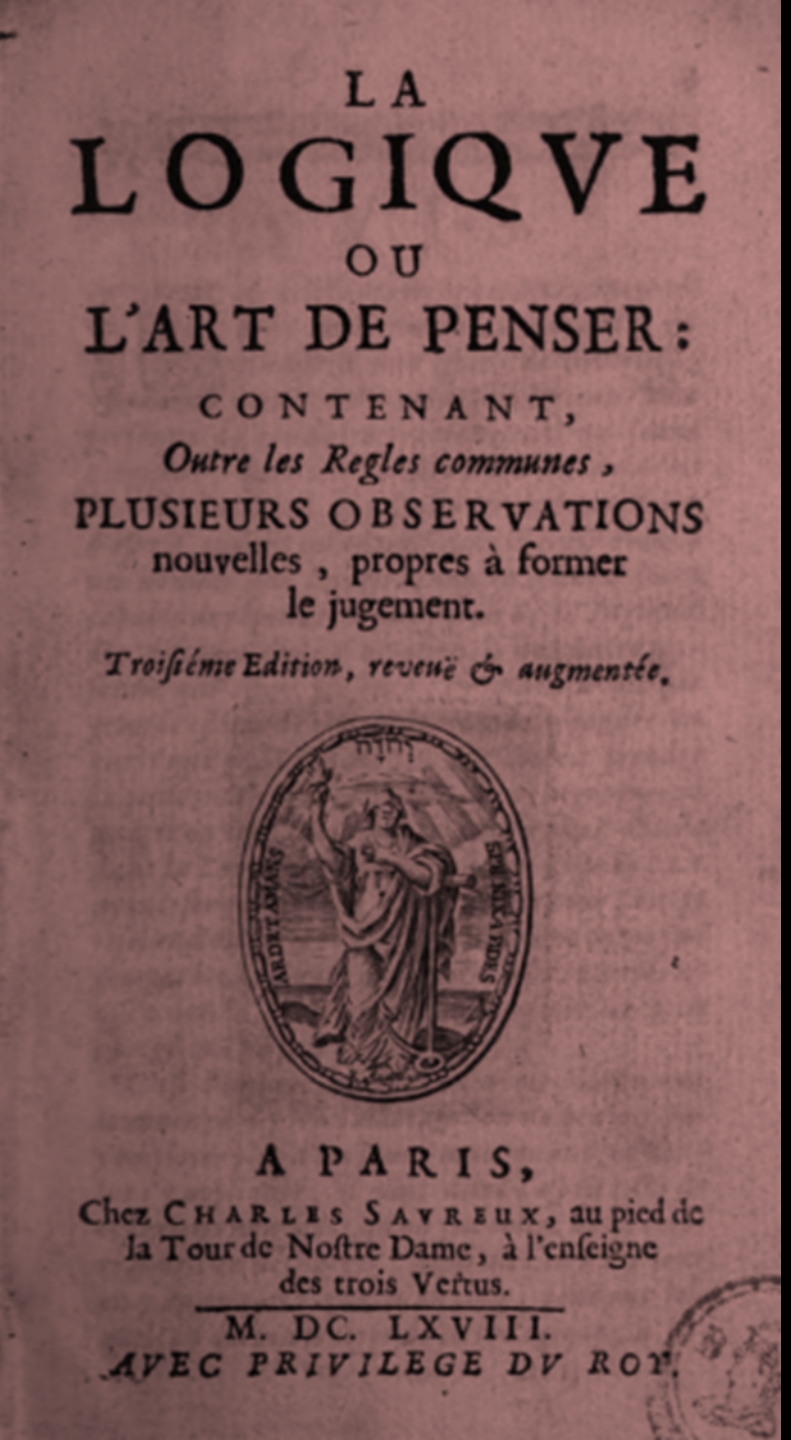
LA
LOGIQVE
OU
L'ART DE PENSER:
CONTENANT,
Outre les Regles communes,
PLUSIEURS OBSERVATIONS
nouvelles, propres à former
le jugement.
Troiſiéme Edition, reveuë & augmentée.
A PARIS,
Chez CHARLES SAVREUX, au pied de
la Tour de Noſtre Dame, à l'enſeigne
des trois Vertus.
M. DC. LXVIII.
AVEC PRIVILEGE DV ROY.

Järjestyksen yleinen tiede

”Järjestyksen yleisen tieteen projekti, representaatiota analysoivien merkkien teoria sekä identiteettien ja erojen jäsentyminen järjestelmällisiin taulukoihin – näin muodostui klassisella aikakaudella empirian tila, jota ei ollut olemassa ennen renessanssin loppua ja joka oli tuomittu katoamaan 1800-luvun alussa.”

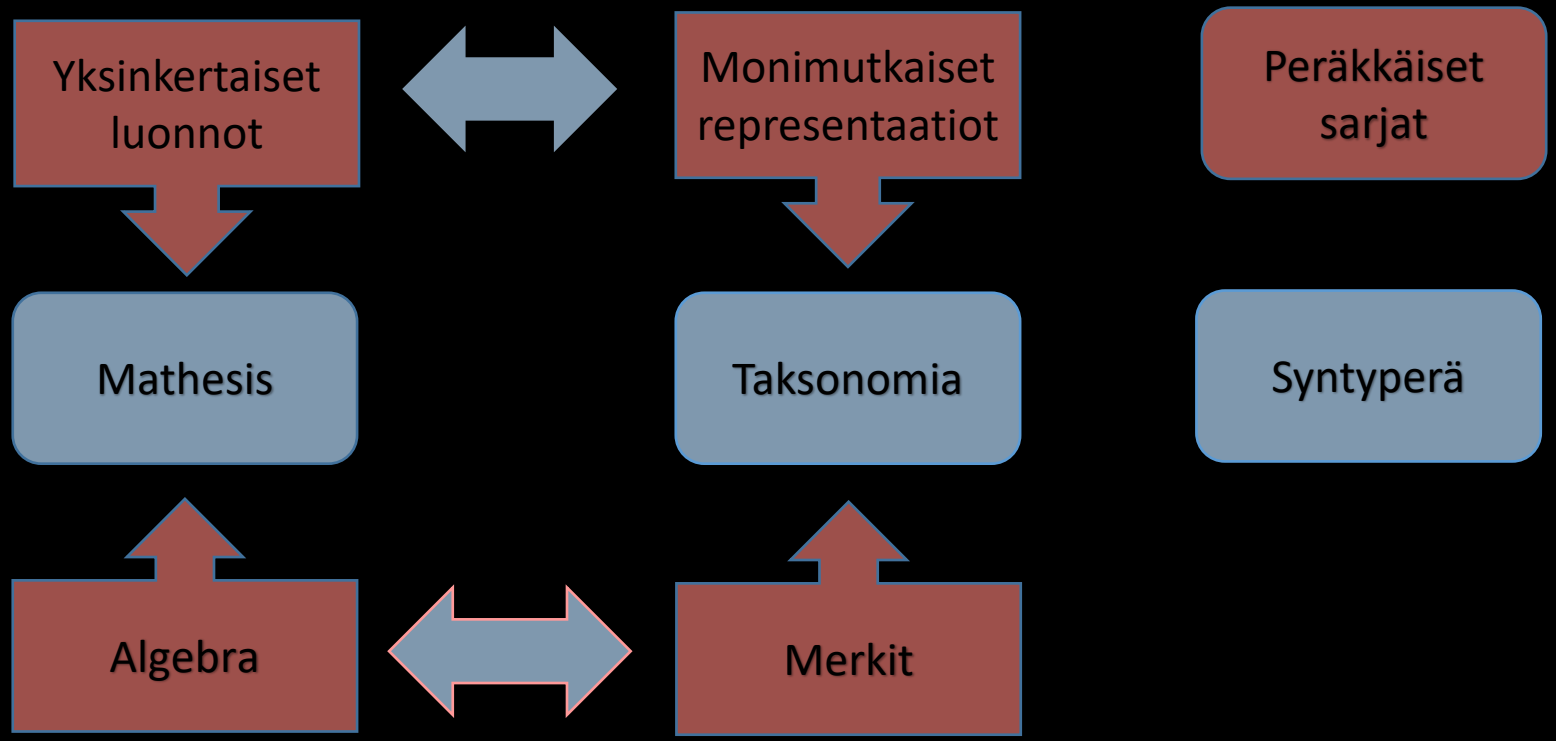

Työ, elämä, kieli

Taulukko

Vaurauden analyysi
vaihto

Luonnonhistoria
luokittelu

Yleinen kielioppi
puhe

David Ricardo

Georges Cuvier

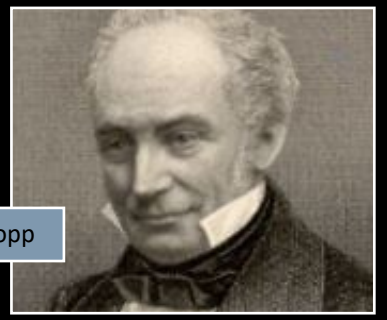
Franz Bopp

Poliittinen
taloustiede
Halu/työ/ tuotanto

Biologia
Elämä

Filologia
Kieli

Haluava, elävä ja puhuva ihminen

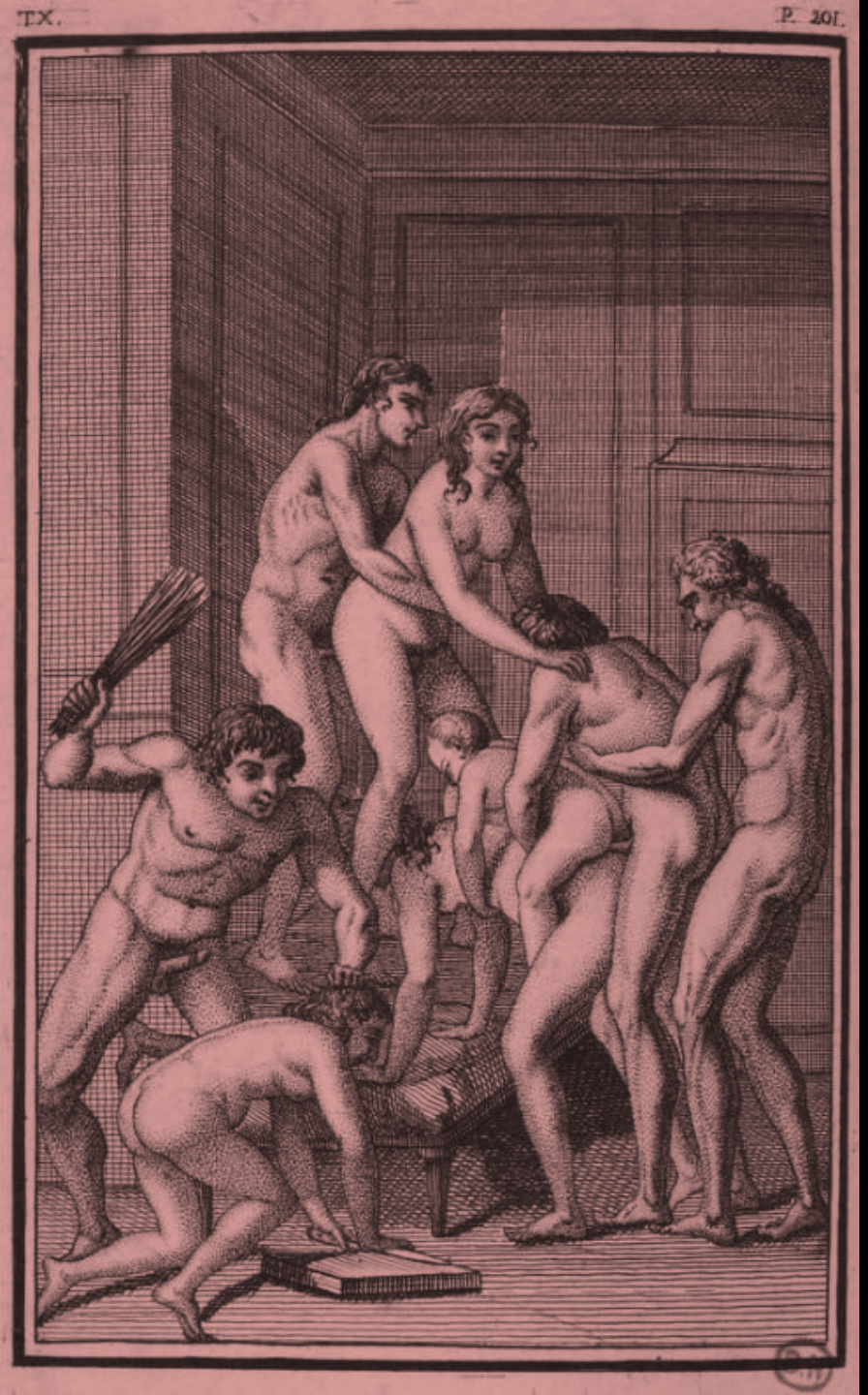

Representaatio ja halu

Justine ja Juliette ovat modernin kulttuurin kynnyksellä samassa asemassa kuin Don Quijote renessanssin ja klassismin välillä.

Irstailija tottelee kaikkia halun fantasioita ja kutakin raivonpurkaustaan, ja hän voi mutta hänen myös täytyy selvittää niiden vähäisinkin liike selkeän ja harkitun representaation keinoin. Irstailijan elämää määrää ankara järjestys: jokaisen representaation on herättävä välittömästi eloon halun elävässä ruumiissa, ja jokainen halu on esitettävä representatiivisen diskurssin puhtaassa valossa.

Kyse ei ole enää representaation ironisesta riemuvoitosta samankaltaisuuden suhteen vaan halun toistuvasta ja hämärästä väkivallasta, joka rikkoo representaation rajat.

Sade yltää klassisen diskurssin ja ajattelun päähän […] Hänen jälkeensä väkivalta, elämä ja kuolema, halu, seksuaalisuus levittävät representaation alle valtavan varjon, jota yritämme nyt tavoittaa parhaan kykymme mukaan diskurssissamme, vapaudessamme ja ajattelussamme.

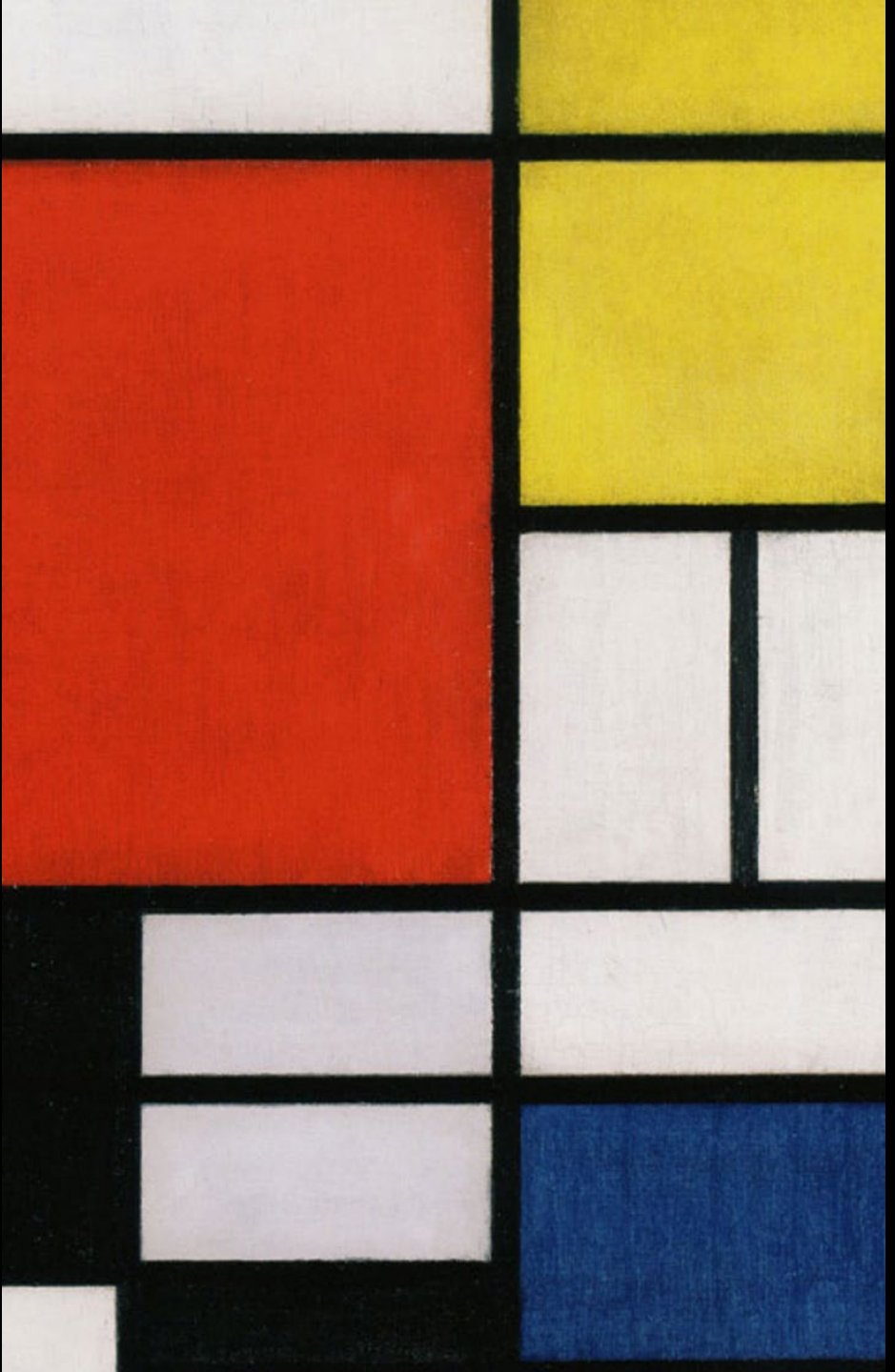

Moderni episteemi: Kolmiulotteinen tila

3) Filosofia

Reflektio Saman ajatteluna

1-3) Filosofia ja matematiikka

Ajattelun formalisointi

2-3) Filosofia ja empiiriset tieteet

Empiiriset ongelmat filosofiaan:

Elämänfilosofiat, vieraantumisen ja symbolisten muotojen filosofiat

Filosofinen perustaminen: Paikalliset ontologiat: mitä elämä, työ ja kieli ovat omassa olemisessaan.

2) Kielen, elämän ja tuotannon empiiriset tieteet

Pyrkimys määrittää elementtien välille kausaalissuhteita ja pysyviä rakenteita

1-2) Matematiikka ja empiiriset tieteet

Matematiikan sovelluskenttä empiirisille tieteille tai matematisoitavan alue kielen, elämän ja tuotannon tieteissä

1) Matematiikka ja fysikaaliset tieteet

Järjestys = oikeaksi todistettujen väittämien deduktiivinen ja lineaarinen sarja.

Ihminen ja hänen kahdentumansa

Ihminen hahmo kuninkaan paikalle

- Uusi tietoteoreettinen oma hahmo

Äärellisyyden analytiikka

- Mahdollinen ainoastaan äärellisyyden hahmona.

Empiirinen ja transsendentaalinen

- Outo empiiris-transsendentaalinen kahdentuma
- Oleva, jossa saatava tietämys mahdollistaa kaiken tietämyksen.

Cogito ja ajattelematon

- Ihminen ja ajattelematon samanaikaisia
- Ihmisen Toisesta on tultava Sama kuin hän.

Alkuperän vetäytyminen ja paluu

- Alkuperä on tapa, jolla ihminen yleensä ja kuka hyvänsä yksittäinen ihminen jäsentää itsensä jo alkaneeseen työhön, elämään ja kieleen.

Vastatieteet

Psykoanalyysin ja etnologian esimerkillinen asema ihmistieteissä 60-luvulla ei johtunut suuremmassa tieteellisyydessä suhteessa psykologiaan tai sosiologiaan vaan päinvastoin nämä pyrkivät viemään pidemmälle ihmistieteiden kriittisen tehtävän

Toimivat vastatieteinä ihmistä tämän empiirisessä positiivisuudessaan rakentaville ihmistieteille.

Eivät tutkineet vain ihmisen tiedostukselle ulkoisia representoituja ehtoja, vaan pyrkivät jatkuvasti purkamaan ihmistieteiden rakentamaa ihmisen positiviteettia

Kysyvät tuon positiviteetin itsensä muodostamisen ehtoja toisensa leikkaavien yksilöllisen (psykoanalyysi) ja kulttuurisen (etnologia) tiedostuksen osalta.

Ihmisen katoaminen

Ihmisen hahmo tiedon subjektina ja objektina tai objekti-subjektina on kuin kasvot rantahiekalla kahden vuoroveden (tiedonmuutoksen) välissä

”Ihminen on keksintö, jonka ajattelumme arkeologia osoittaa viimeaikaiseksi kenties sellaiseksi, jonka loppu on lähellä […] Jos nämä jäsennykset katoaisivat niin kuin ne ilmestyivätkin, jos jokin tapahtuma, josta voimme korkeintaan aavistaa sen mahdollisuuden mutta jonka muoto ja lupaus ovat meille vielä tietämättömissä, saisi ne suistumaan sijoiltaan, kuten klassisen ajattelun maaperä suistui 1700-luvun lopussa – silloin voitaisiin hyvin lyödä vetoa, että ihminen pyyhkiytyisi pois kuin hiekkaan piirretyt kasvot meren rantaviivalta.”

NOKIA
Connecting People
Verkosto?

Vihollinen numero 122

Jean Luc Godardi: Kiinatar (1967

Maolaisen ”Aden Arabie -solun” Guillaume Meister (nuori Jean-Pierre Léaud) ampuu kohti marxilais-leniniläisen vallankumouksen maalia.

Ympäröi vallankumouksen viholliset kuten Foucault’n *Sanat ja asiat*.

Nanterren yliopistolla opiskeleva Yvonne (Anne Wiazemsky) haluaisi räjäyttää yliopistot, joissa kehdataan ylistää revisionistisesti sanat ja asiat sekoittavaa kirjaa

Sanat ja kuvat 1967

Arvostelu Erwin Panofskyn teoksien ranskannoksista: Tutkimuksia ikonologiasta (1939); Goottilainen arkkitehtuuri ja skolastismi (1951),

Diskurssin ja näkyvän suhteen analyysi

- Suhteen kompleksisuus: risteytyminen, isomorfismi, muodonmuutos, käännös
- Näkyvän ja sanottavan punoutuminen, joka luonnehtii kulttuuria tietyllä historian hetkellä.

Diskurssi ei ole yhteinen tulkinnallinen perusta kaikille kulttuurin ilmiöille

Diskurssilla ja näkyvällä hahmolla on oma olemisensa tapa, mutta ne ylläpitävät monimutkaisia ja koukeroisia suhteita

Representaatio ei ole ulkoinen tai välinpitämätön muodon suhteen.

Sanat kuvina Maigrittella

René Magritte: Ajattelu maalauksilla

Kirje Foucault’lle 23.5.1966 Sanojen ja asioiden lukemisen jälkeen

”Sanat samankaltaisuus (Ressemblance) ja samalaisuus (Similitude) sallivat teidän ehdottaa hyvin voimallisesti jotakin meidän maailmallemme ja itsellemme täysin vieraan läsnäoloa.”

Magritte kuolee 15.8.1967

Foucault teksti Magrittesta

Ceci n'est pas une pipe 15.1.1968

Les Cahiers du chemin. Hommage à R. Magritte.

Laajennettu versio kirjana 1973

Tämä ei ole piippu

Yksinkertainen opetus esineistä

Ei ristiriitaa

Kuvallinen representaatio edellyttää samankaltaisuuden

Mutta sanallinen ei

Sanallinen viite sulkee sen pois

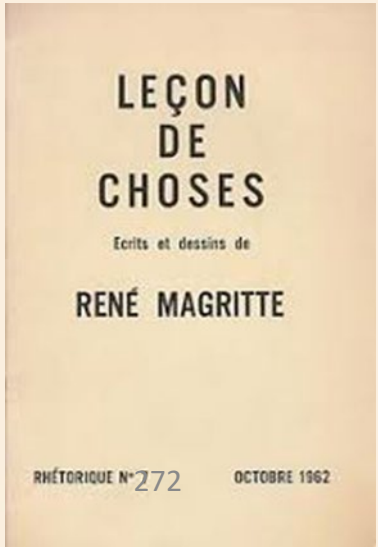

Ceci n'est pas une pipe.

Purettu kalligrammi

Puretun kalligrammin palaset

Kalligrammi ei koskaan puhua ja esitä samalla hetkellä

Sanallisia merkkejä ja näkyviä representaatioita ei koskaan ole annettu samaan aikaan.

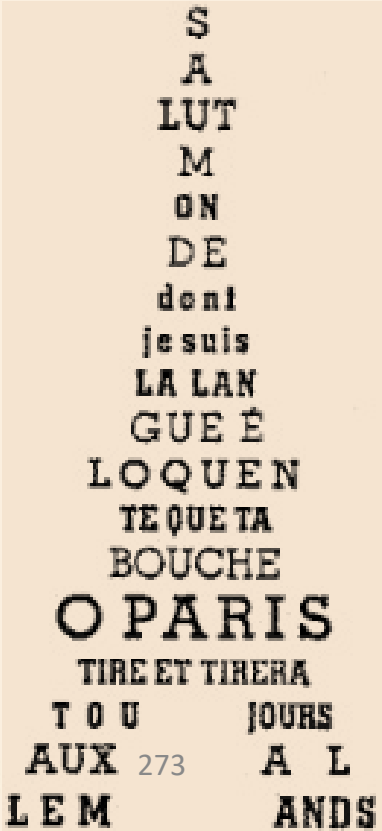

Tämä ? → Missä?

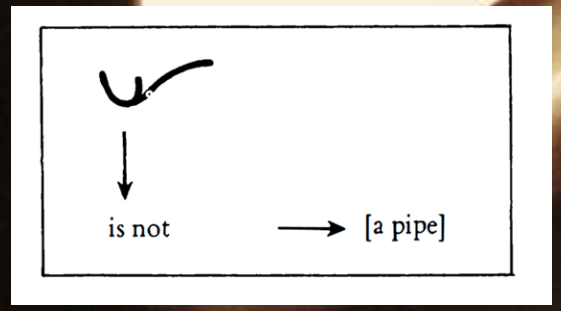

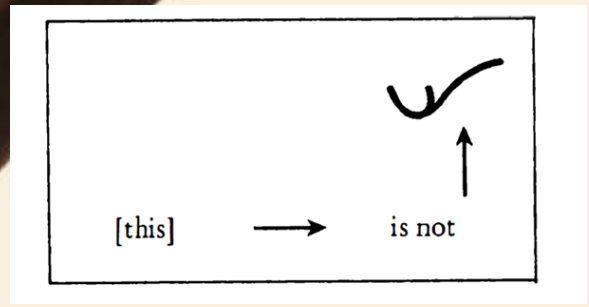

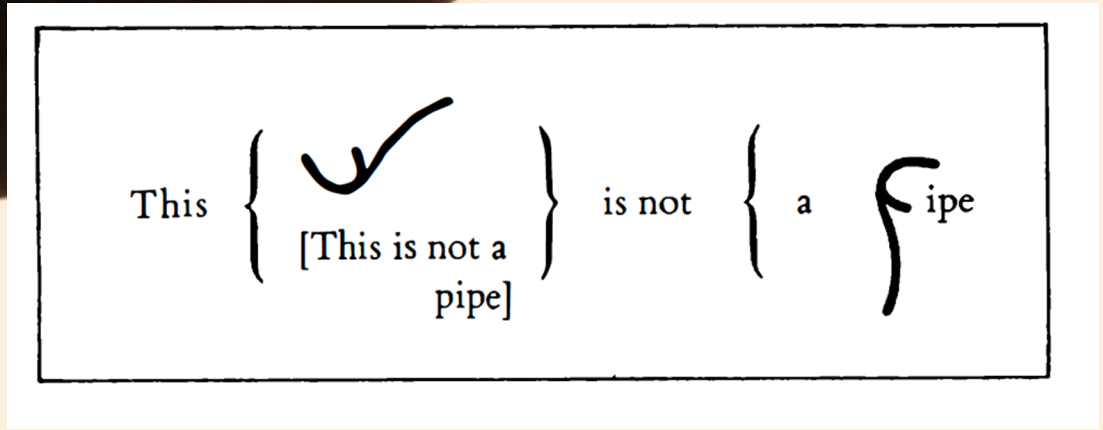

Ceci n'est pas une pipe.

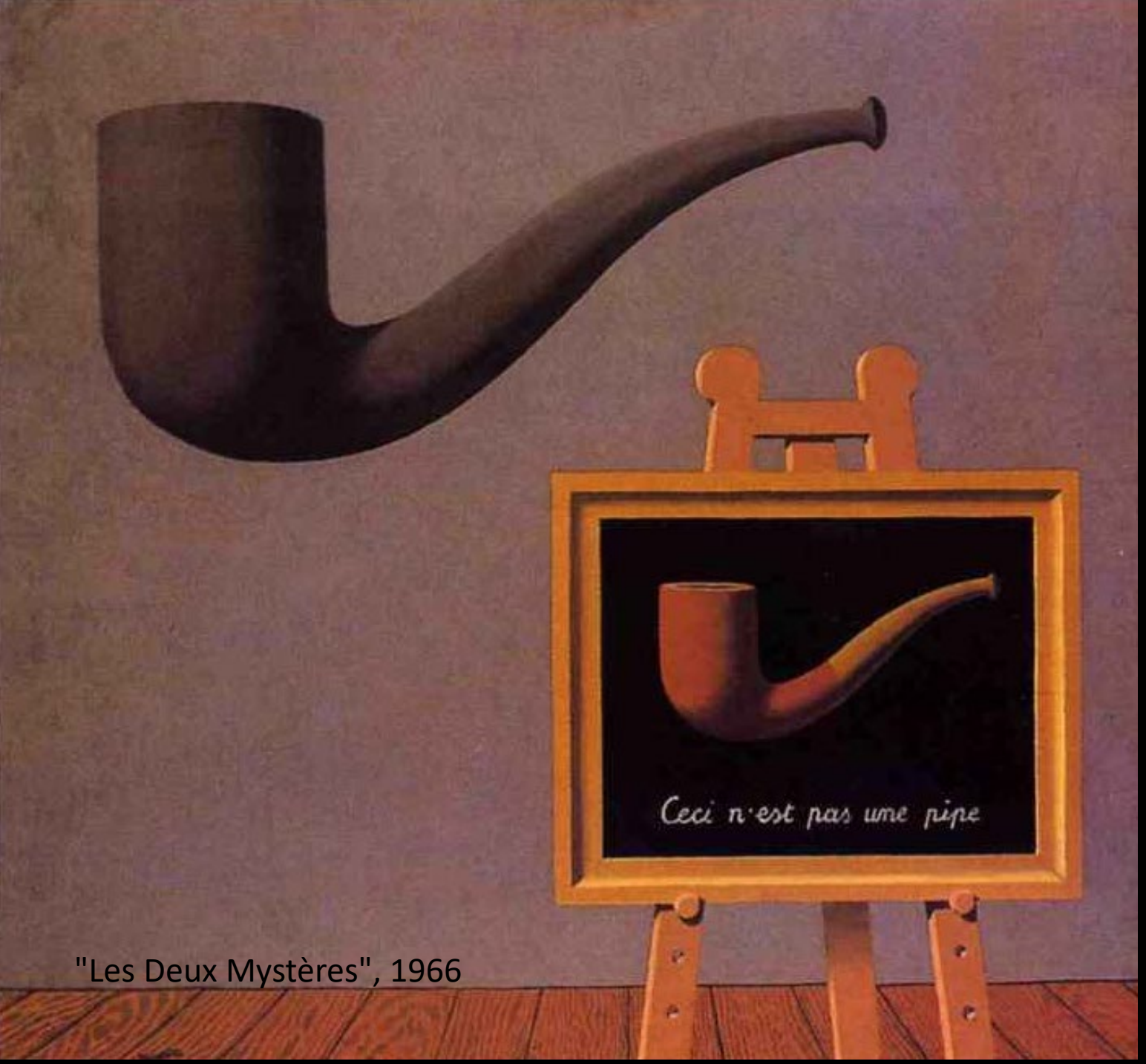

"Les Deux Mystères", 1966

Yhteinen paikka

Yhteisen paikan (Lieu commun) hajottaminen

Luokkahuoneen opetuksellinen tila

Opettaja: Tämä ei ole piippu

“Piippu, piippu” huutavat opiskelijat

Samankaltaisuus ja vakuuttaminen affirmaatio

Mikään ei ole piippu

Piippujen moninaistuminen

Samanlaisuuden vapauttaminen kaltaisuudesta

Simulacrumi

Ei vakuuttava/esittävä maalaus

Magritte: samalaisuus samankaltaisuutta vasten

“Saman” maalauksia vapautettuna “aivan kuin” periaatteesta.

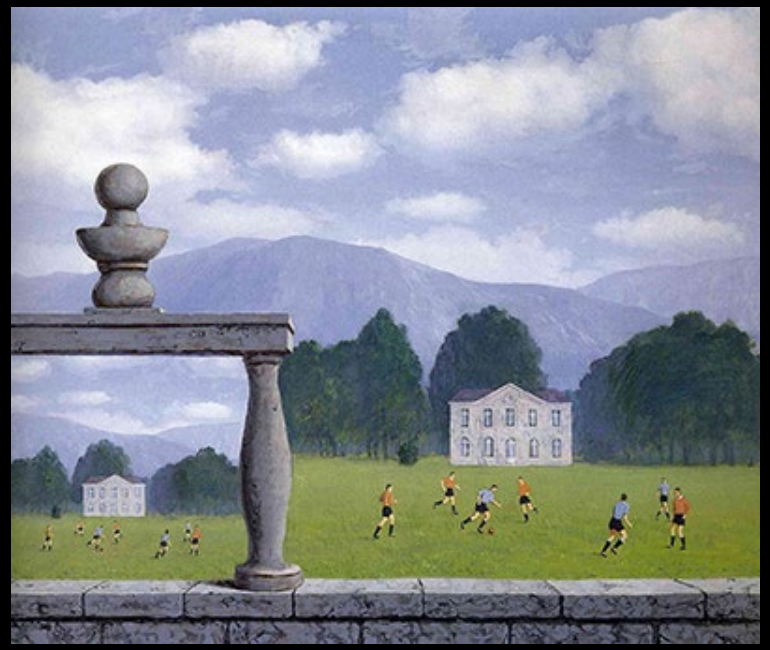

White Balancing Act, 1944

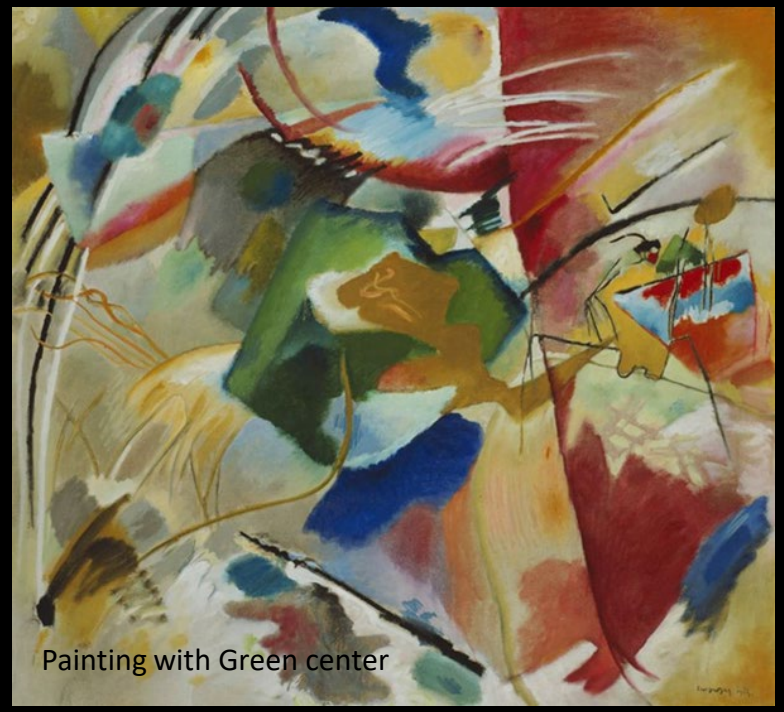

Painting with Green center

Samankaltaisuus ja affirmaatio

Traditionaalisesti esittävä side

- Ei voida erottaa

Se mitä näet on se mikä esitetty

Wassily Kandinsky

Puhdas affirmaatio ilman samankaltaisuutta

Improvisation 1914

Mitä se on? Mitä se esittää?

Ele: “Improvisaatio”, “Kompositio”

Mitä siinä on? “punainen muoto”, “kolmioita”, “pinkkioranssi”

Jännitteitä, sisäisiä suhteita

“Määrätty vaaleanpunainen” “Ylöspäin” “Keltainen ympäristö”

Magritte: Samankaltaisuus

Samankaltaisuus vai simulacrumi – linnut ja lehdet

Muistuttavatko linnut lehtiä?

Vaiko lehdet lintuja?

"Onko kyseessä kasvi, jonka lehdet lähtevät lentoon ja muuttuvat linnuiksi vai linnut, jotka laskeutuvat ja vähitellen tulevat kasveiksi upoten maahan viimeisellä vihreän värinällä.

Pop taide

”Tulee päivä, jolloin loputtoman sarjan välityksellä välitetyn samankaltaisuuden avulla kuva itse ja sen kantama nimi menettävät identiteettinsä.”

Campbell, Campbell , Campbell , Campbell.”

Andy Warhol Campbell's Soup Cans (1962)

Filosofinen teatteri

Gilles Deleuze

Ero ja toisto (Différence et Répétition)

Mielen/ aistien logiikka (Logique du sens)

Fantasman ja simulacrumin filosofia

Ruumittomien fantasioiden aineellisuus

Sidi Bou Said, Tunisia

1966-68 Filosofian professorina

”Historian siunaama maa, joka Hannibalin ja Pyhän Augustinuksen maana ansaitsee elää ikuisesti”

Habib Bourguiban hallinto: filosofian laitos 1963

1968 opiskelijoiden nousu hallinnon paternalismia vastaan – repressio

- *”On pakko todeta, että minuun vaikutti tavattomasti, miten nämä nuoret miehet ja naiset ottivat huomattavia riskejä laatiessaan julkilausumia, jakaessaan niitä tai aloittaessaan lakon - ottivat siis todella sen riskin, että heiltä riistetään vapaus. Se oli minulle todellinen poliittinen kokemus....[Kaikesta aikaisemmasta] minulla on säilynyt katkeria poliittisia mielikuvia...tuonut minuun myös hieman spekulatiivista skeptisismiä...Mutta Tunisiassa päädyin antamaan opiskelijoille konkreettista apua...Minun oli tietyllä tavalla mentävä mukaan poliittiseen polemiikkiin.”*

Vincennes

Paris VIII 1968 synnyttämä kokeiluyliopisto

Heti avaamisen jälkeen lakko, valtaus ja taistelu poliisien kanssa

Foucault filosofian laitoksen johtajaksi vaikka ei pidetty tarpeeksi poliittisesti sitoutuneena

äärimilitanttien opiskelijoiden pitäminen kurissa ja toisaalta taistelu mellakkapoliiseja vastaan

”olen saanut tarpeekseni ympärilläni liikkuvista puolihulluista”

Michel Serres, Judith Miller, Alain Badiou, Jacques Ranciére, Francois Regnault, Henri Weber, Etienne Balibar, Francois Chatelet ja Héléne Cixous.

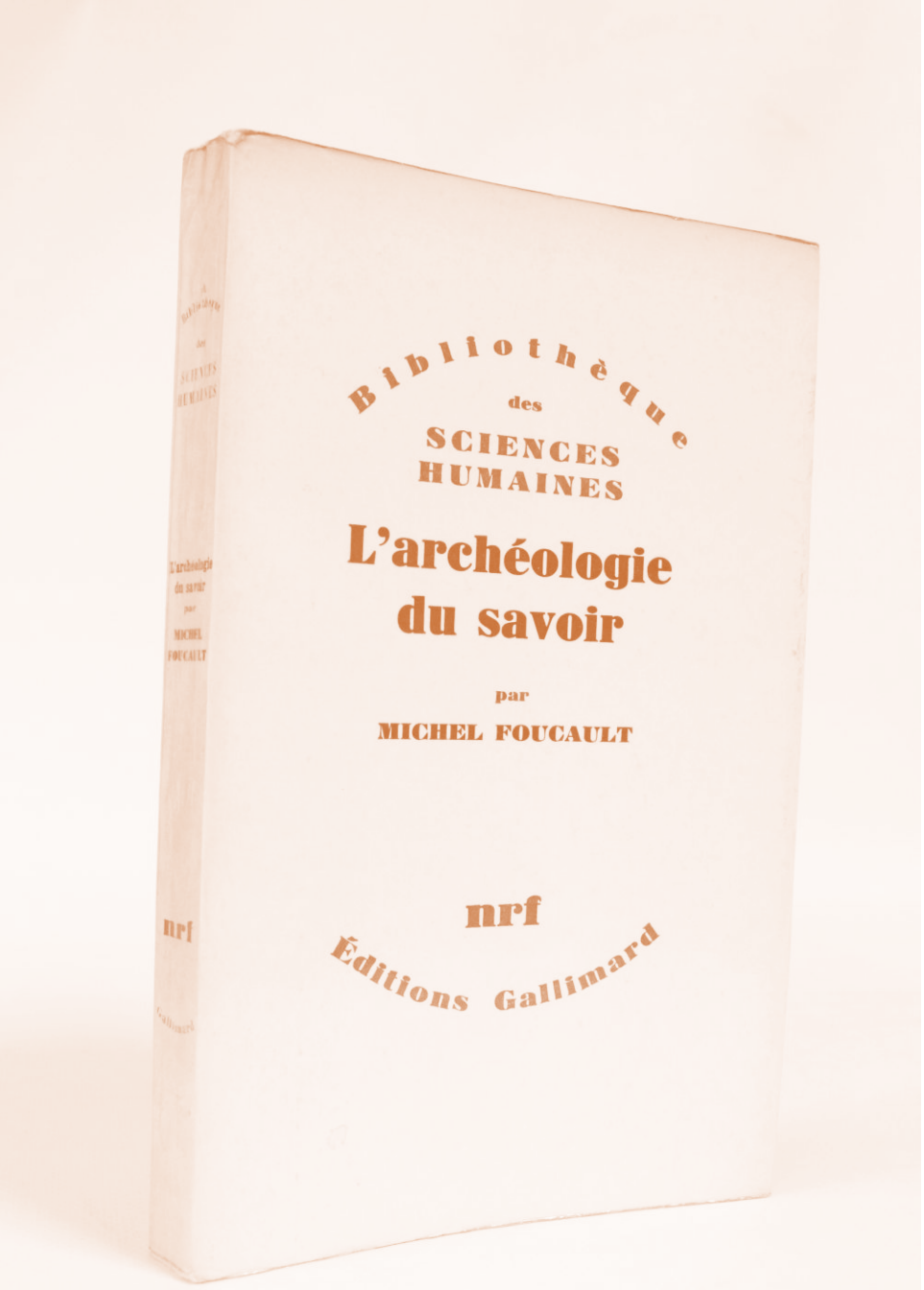

Tiedon arkeologia

L'Archéologie du Savoir. Paris: Gallimard 1969.

Michel Foucault, Tiedon arkeologia. (1969). Tampere: Vastapaino 2005. Suomentanut Tapani Kilpeläinen.

Pyrkimys metodologian selvittämiseen

Nyt eron teko strukturalismiin

Historiallisen teleologian purkaminen

Diskurssit käytäntöinä

Diskursiiviset säännön mukaisuudet

Lausuma ja arkisto

Manet modernin näkyvyyden perustajana

Luennot Manet'sta Milano, New York, Tokio, Firenze, Tunisia 1967 – 1971.

Katkos maalaustaiteen arkeologiassa

Manetilla kaikki vielä representatiivista

Mutta tietoinen pelaaminen maalauskankaan elementtien aineellisudella

Luo taulu-objektin (le tableau-objet) tai maalaus objektin (la peinture-objet)

Maalaus (tableau) aineellisuudessaan väritettynä asiana, ulkoisella valolla valaistuna, objektina, jota katsoja kiertää

Tekee koko modernin maalaustaiteen mahdolliseksi

Tila, valo, katsoja

Tuo itse maalauksessa esitetyn sisään taulun aineellisen olomuodon ja rajoitukset.

1. Tilan ongelman

Pelaa taulun aineellisilla ja tilallisilla ominaisuuksilla itse maalauksessa

2. Valon ongelman

Valo joka ei valaise taulun sisältä vaan sen todellisesta ulkoisuudesta

3. Katsojan ongelman

Katsoja suhteessa tauluun

Olympian skandaali?

Moraalinen?
Esteettinen?

Foucault:
valoskandaali

Katseemme
väkivaltainen valo

Tizianin Urbinon Venus

Olympia 1864

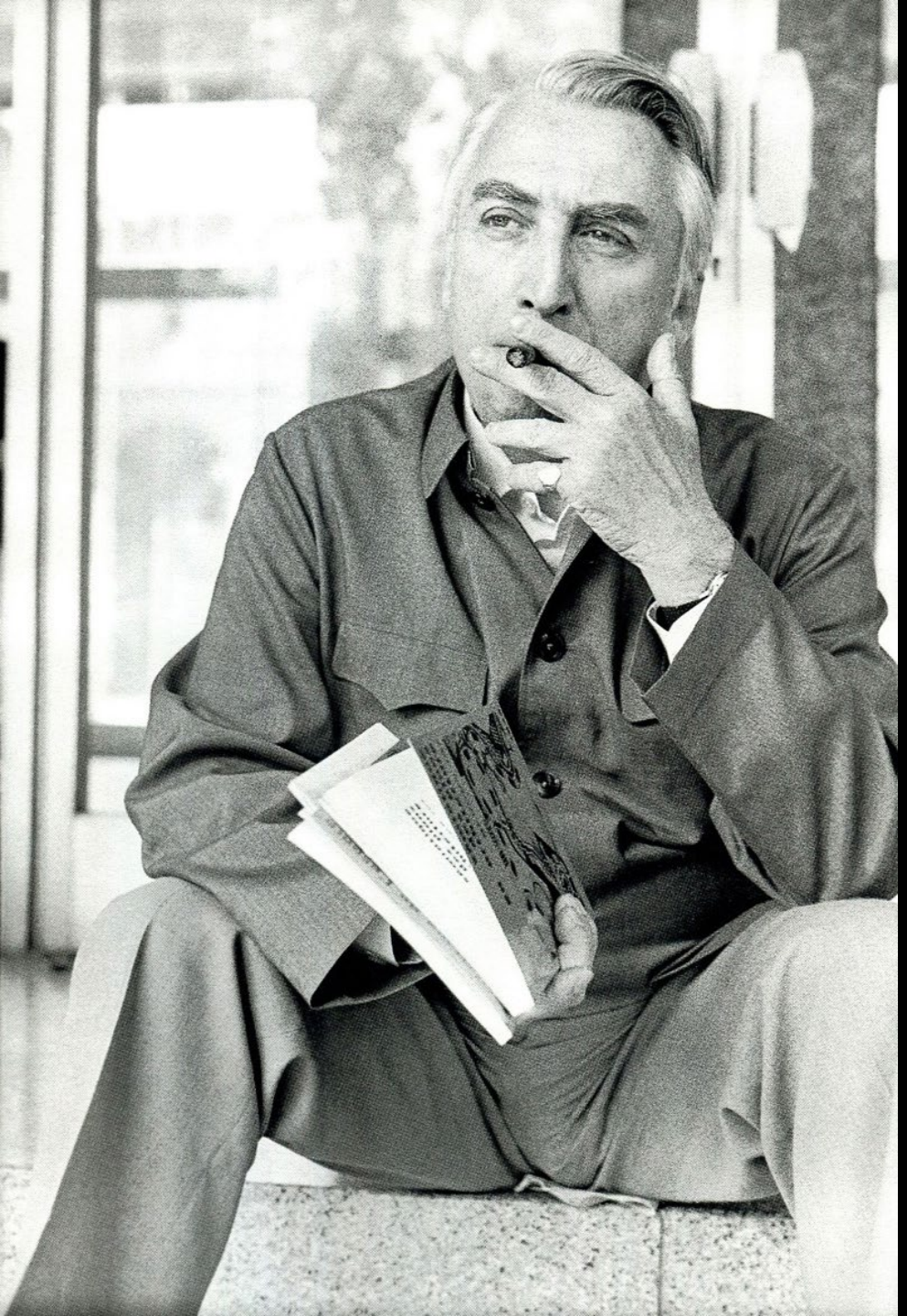

Tekijän kuolema

Roland Barthes: La mort de l’auteur. Mantéia V, 1968.

”Teksti ei koostu joukosta peräkkäisiä sanoja, jotka ilmentävät vain yhtä, tavallaan teologista merkitystä (joka olisi Kirjailija-Jumalan ”sanoma”). Sen sijaan teksti ilmentää moniulotteista avaruutta, jossa moninaiset kirjoitukset yhtyvät ja kilpailevat, eikä yksikään ole alkuperäinen: teksti on kulttuurin tuhansista kehdoista syntynyt lainausten kudos […] Mutta on paikka, johon tämä monimuotoisuus kerääntyy, eikä tämä paikka ole kirjailija, kuten tähän asti on sanottu, vaan lukija.”

Joku

Lukijan syntymä

”Kirjailijan kuolema on lukijan syntymän väistämätön hinta.”

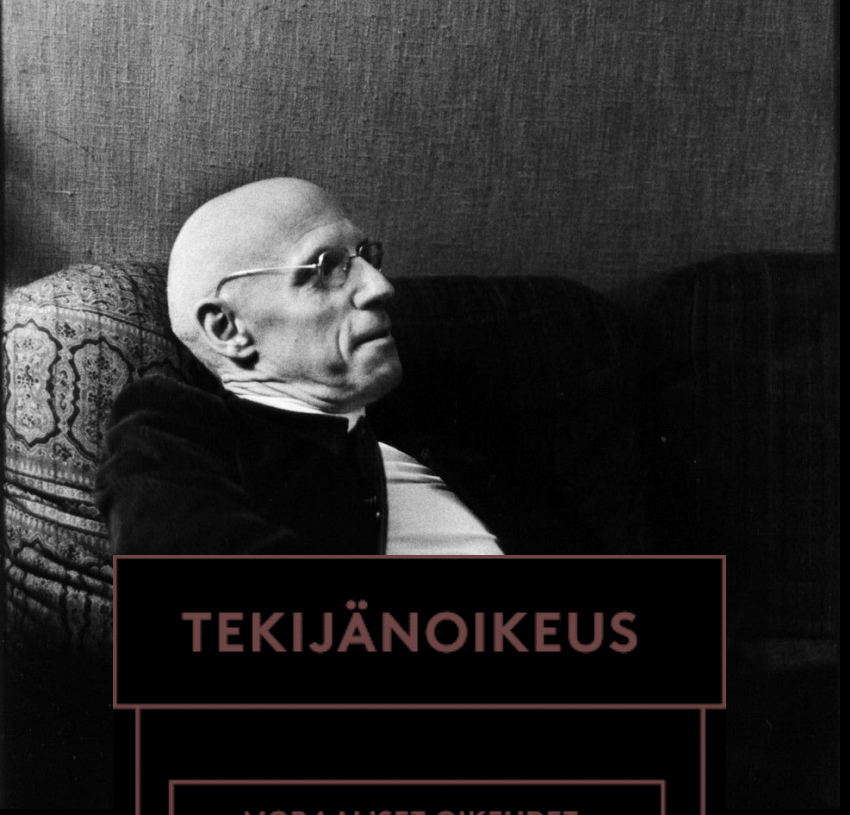

Mikä on tekijä?

”Ei kuitenkaan riitä, että toistetaan tyhjää väitettä tekijän katoamisesta […] Sen sijaan pitäisi paikantaa tekijän katoamisen jättämä tyhjä tila, tarkkailla aukkoja ja halkeamia, väijyä asemia ja vapaita toimintoja, joita tämä katoaminen tuo esiin.”

Tekijä ei diskurssien runsauden lähde vaan niiden rajoitus

Historialliset tekijä-funktiot

Millä tavoilla tämä diskurssi on olemassa? Missä sitä on käytetty, miten sitä voidaan kierrättää ja kuka voi ottaa sen haltuunsa?”

Mitä paikkoja siihen on varattu mahdollisia subjekteja varten?

Kuka voi täyttää nämä erilaiset subjekti-funktiot?

Collège de France 1969 -

”Pitäisi voida keskustella siitä, mitä olen esittänyt… Mutta sitä kysymystä ei koskaan tule. Ranskassa ison ryhmän läsnäolo tekee kaiken todellisen keskustelun mahdottomaksi. Kun tällaista palautetta ei ole, luento teatralisoituu. Minulla on yleisöön eräänlainen näyttelijän tai akrobaatin suhde. Kun olen päättänyt puheeni, sitä seuraa täydellinen yksinäisyyden tunne.”

Ohjelma:

Johdanto: Totuuden toisinajattelu 12.1
Matka hulluuteen ti 19.1
Hulluuden totuus ti 26.1
Kirjallinen avaruus ja äärellisyyden rakenne ti 2.2
Ihmisen kuolema 9.2
Taistelu ja ruumis 16.2
Elämän hallinta ti 3.3
Totuus sukupuolesta ja seksistä ti 9.3
Haluihmisen etiikka ti 16.3
Rohkeus totuuteen ti 23.3

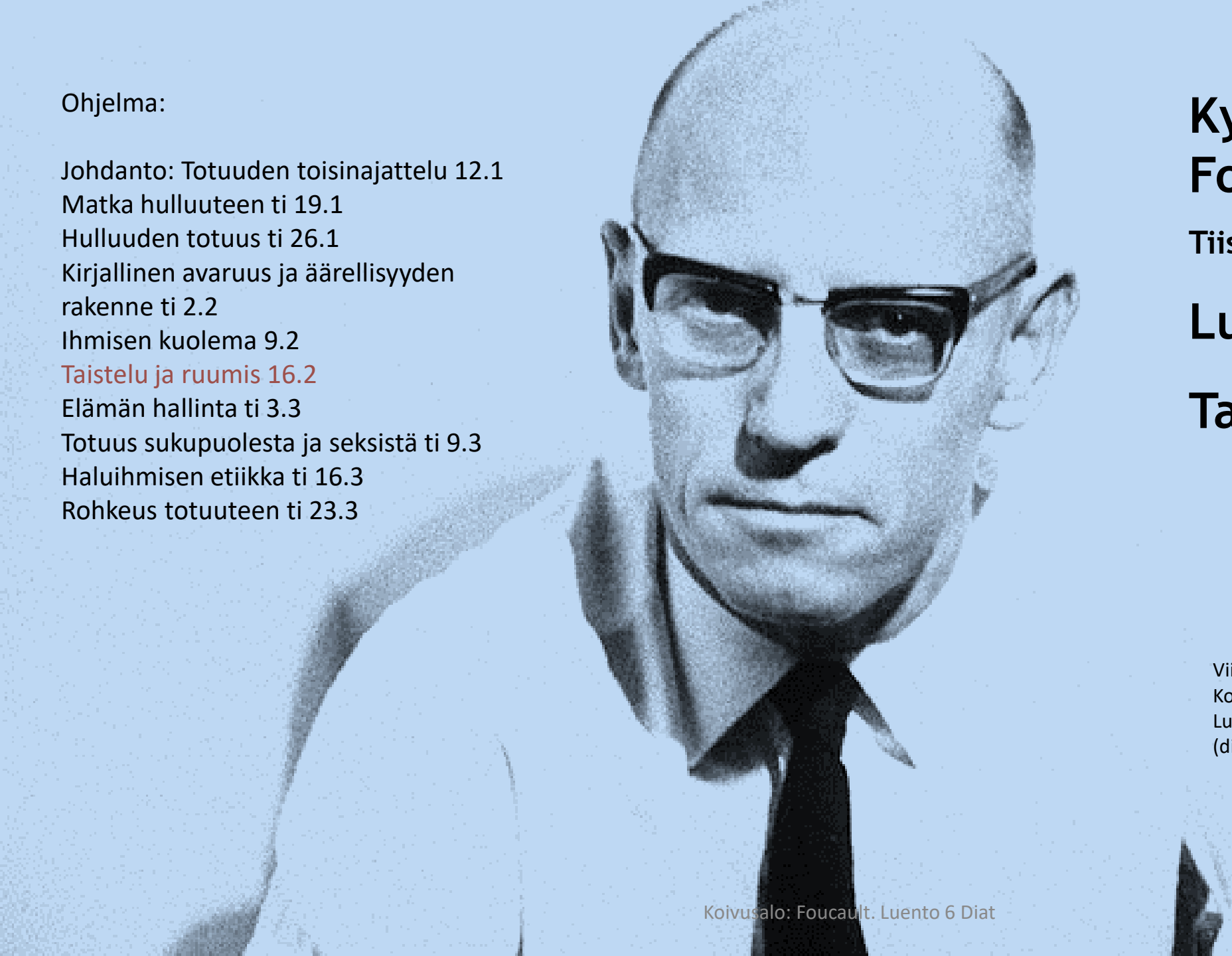

Kymmenen luentoa Foucault'sta

Tiistaisin 12.1-23.3.2021

Luento 6

Taistelu ja ruumis

Viittaukset luentoihin:
Koivusalo Markku: Michel Foucault ja toisin ajattelu. Luennot: Helsinki, TO 2021, 1 (luentonumero), 1 (dianumero)

Modernin psykiatrian perustava suurkohtaus

Hulluuden historian toinen osa?

Kesken jäänyt projekti

Kysymyksenasettelun muutos

Aikakauden kysymysten muutos

Valta, taistelu, ruumis

Charles-Louis Müller: Pinel fait enlever les fers aux aliénés de Bicêtre.
Hall de réception de l'Académie nationale de médecine, rue Bonaparte à Paris.

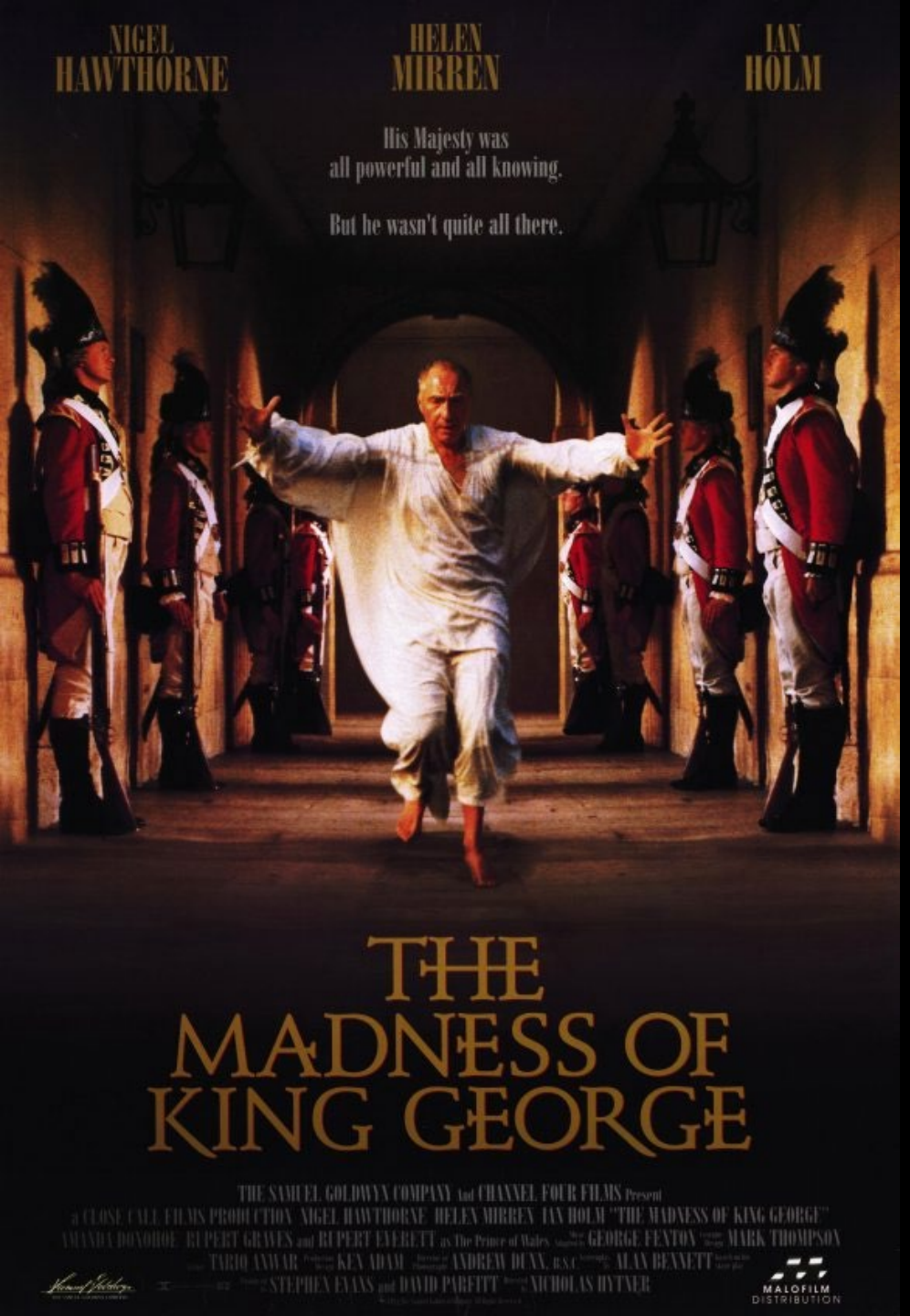

Hullu suvereeni

Yrjö III:n (1738-1820) hulluus

Philippe Pinel: Traite medico-philosophique of Year IX (1800)

- Taustalla kuninkaan lääkärin Francis Willisin kuvaus

Näytelmä The Madness of George III, 1992 Alan Bennett

- Nicholas Hytner: elokuva 1997

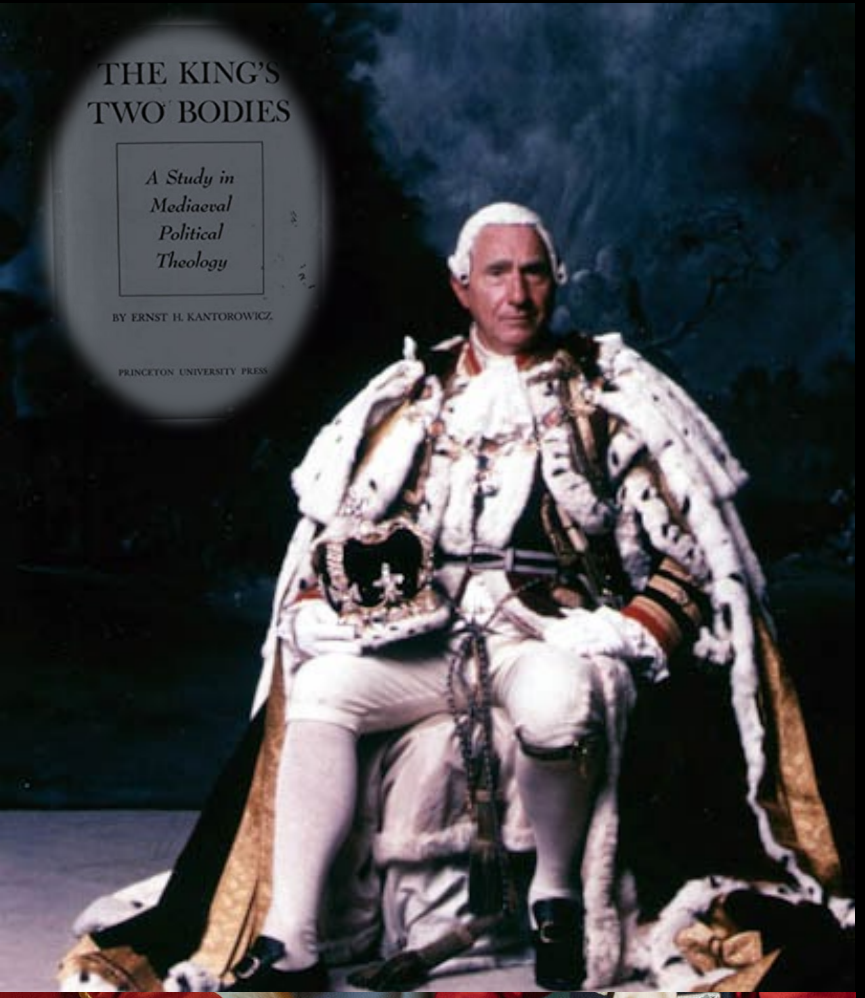

Vallan ruumis

Ernst Kantorowitz: Kuninkaan kaksi ruumista. Tutkimuksia keskiaikaisesta poliittisesta teologiasta

Kuninkaan luonnollinen ja poliittinen ruumis

Kuninkaan symbolinen ruumis – vallan jatkumon ilmentymä

Kuninkaan paljas ruumis - uusien valtatekniikoiden kohde

Sairauden kiinittyminen ruumiiseen – vallan kiinnittyminen ruumiseen

Käänteinen kruunajaisseremonia

Suvereenin pehmustaminen

Riisutaan monarkian symboleista
→ paljas ruumis

”Vaikutusten kohde uudelle vallalle, jonka tarkoitus tehdä ruumiista ”kuuliainen (docile) ja alistunut (soumis) (Pinel)”

Uusi anonyymi kurivalta (palvelijat ja lääkärit edustaa)

”Säännöstön hiljaisuus löytää kruununmenetyksen tyhjän tilan”

Protopsykiatrinen näyttämö

Tiedollinen erhe (hulluus) → alistettava voima (hulluus)

- Ei tietämys hulluudesta vaan sen voiman kahlitseminen, hullun tahdon alistaminen ja nautinnon peruuttaminen
- *”Terapeuttista suhdetta edelsi valtasuhde”*

Konkreettinen valtataistelu ruumiiden välillä

- *”Todellisuudessa hullujenhuoneissa organisoidaan taistelukenttä”*
- *”On vallan olemuksellinen piirre, että sitä sovelletaan aina viime kädessä ruumiiseen. Kaikki valta on fysikaalista ja ruumiin ja poliittisen vallan välillä on suora yhteys.”*

Kurivalta → Psykiatrinen tieto

Psykiatrinen tieto ei ole ainoastaan vallan muoto, kuten psykiatristen käytäntöjen kritiikissä oli pitkään esitetty, vaan tuon tiedon itsensä konkreettisena mahdollisuusehtona toimi sitä edeltävä kurivallan käytäntö.

Valta-tieto

- Tieto edellyttää valtasuhdetta
- Valta luo tietoa

Diskurssien järjestys 1970

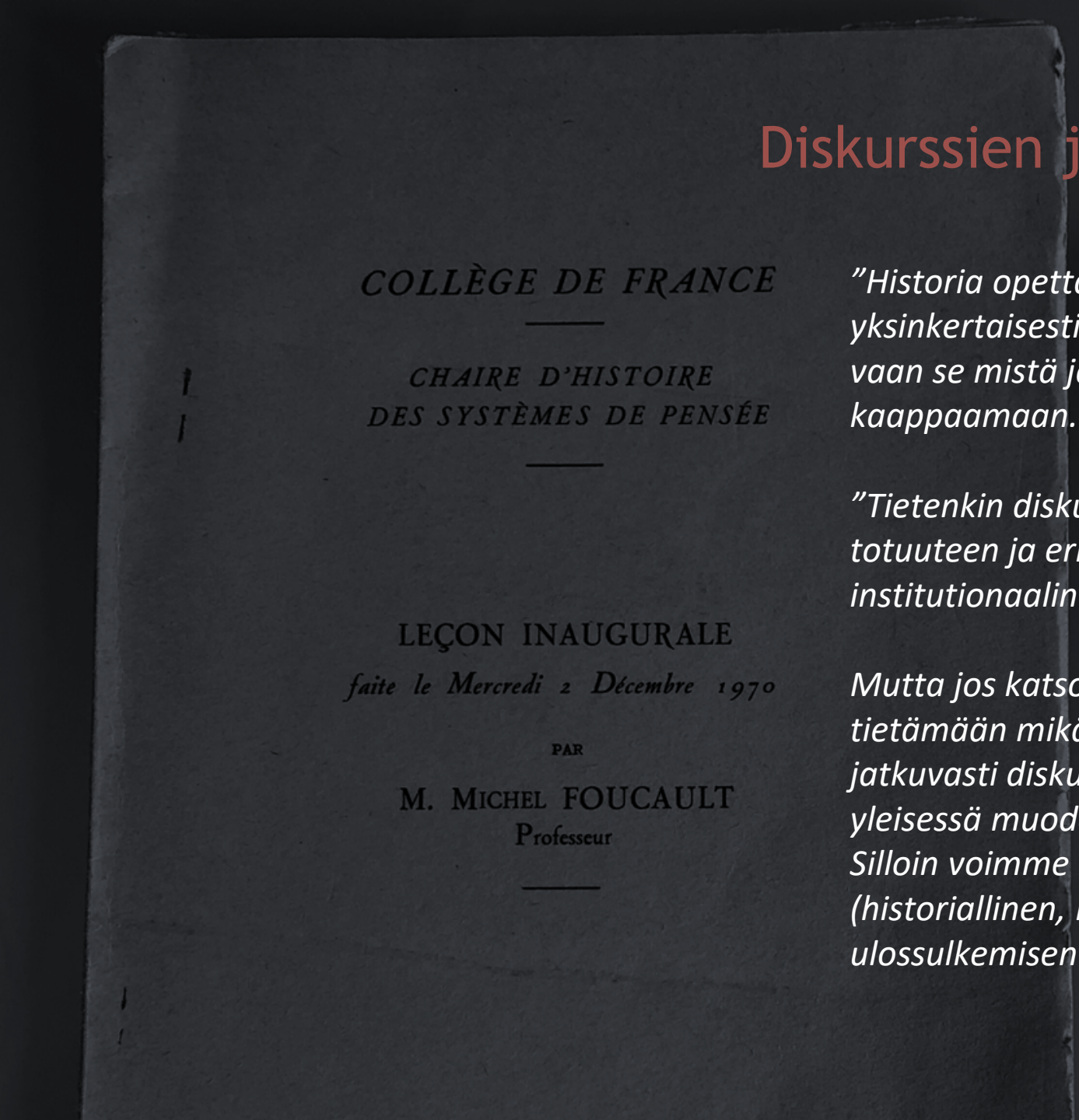

”Historia opettaa meitä lakkaamatta, ettei diskurssi ole yksinkertaisesti se mikä kääntää taisteluja ja herruuden järjestelmiä, vaan se mistä ja minkä kautta taistellaan, valta, joka pyritään kaappaamaan.”

”Tietenkin diskurssin sisäisen väitteen/proposition tasolla jako totuuteen ja erheeseen ei ole mielivaltainen, muutettavissa oleva, institutionaalinen tai väkivaltainen.

Mutta jos katsomme asiaa toisessa mittakaavassa ja pyrimme tietämään mikä on tuo historiassamme useiden vuosisatojen ajan jatkuvasti diskurssejamme läpäissyt totuuden tahto, mikä on hyvin yleisessä muodossaan tiedon tahtoamme hallinnut jakamisen tyyppi. Silloin voimme kenties nähdä piirtyvän jotakin sellaista kun (historiallinen, muutettavissa oleva ja institutionaalisesti pakottava) ulossulkemisen järjestelmä.”

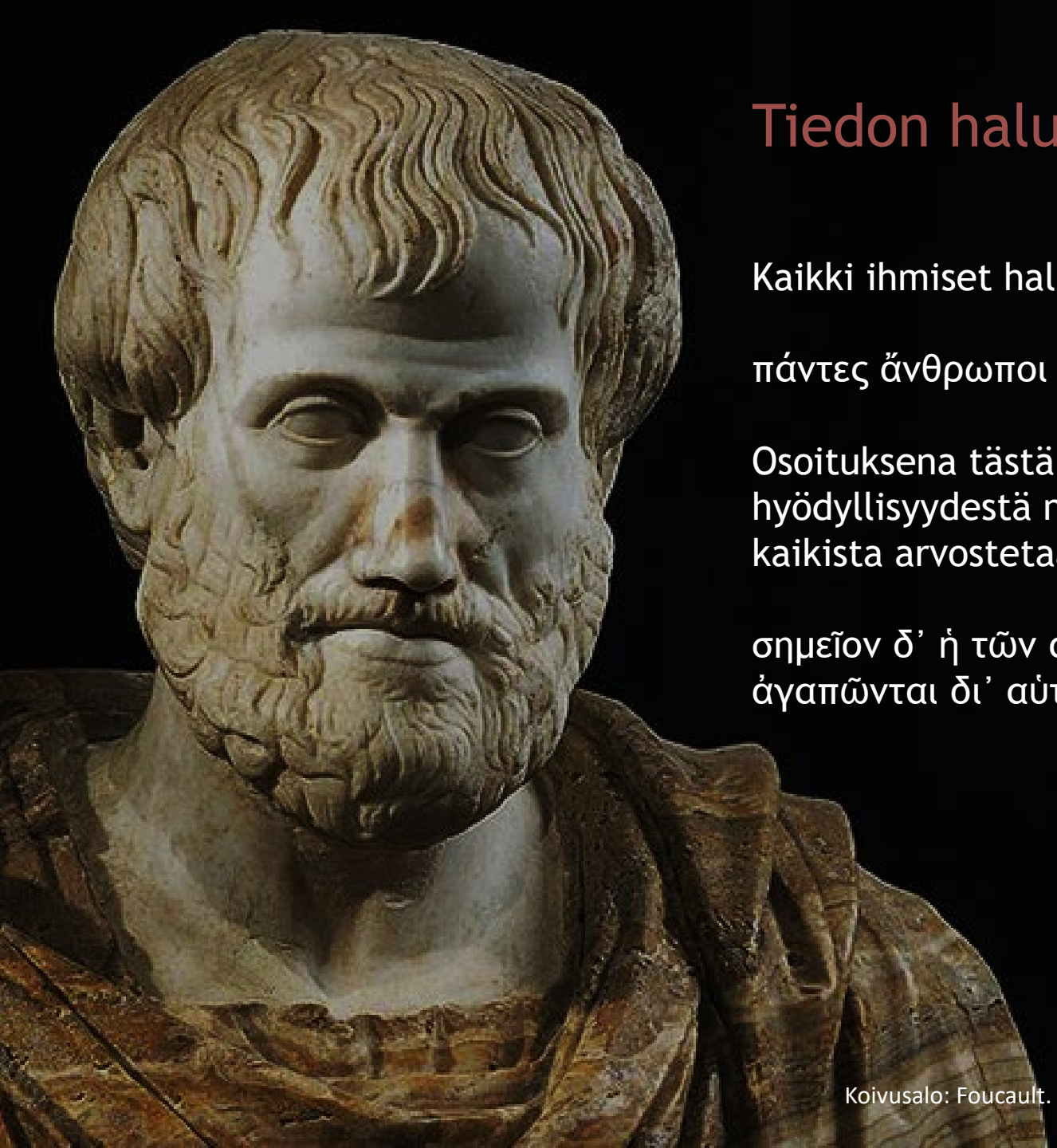

Tiedon halu

Kaikki ihmiset haluavat luonnostaan tietää.

πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται φύσει.

Osoituksena tästä on aistien arvostus, sillä riippumatta hyödyllisyydestä niitä arvostetaan niiden itsensä vuoksi, ja eniten kaikista arvostetaan näkemistä.

σημεῖον δ᾽ ἡ τῶν αἰσθήσεων ἀγάπησις: καὶ γὰρ χωρὶς τῆς χρείας ἀγαπῶνται δι᾽ αὐτάς, καὶ μάλιστα τῶν ἄλλων ἡ διὰ τῶν ὀμμάτων.

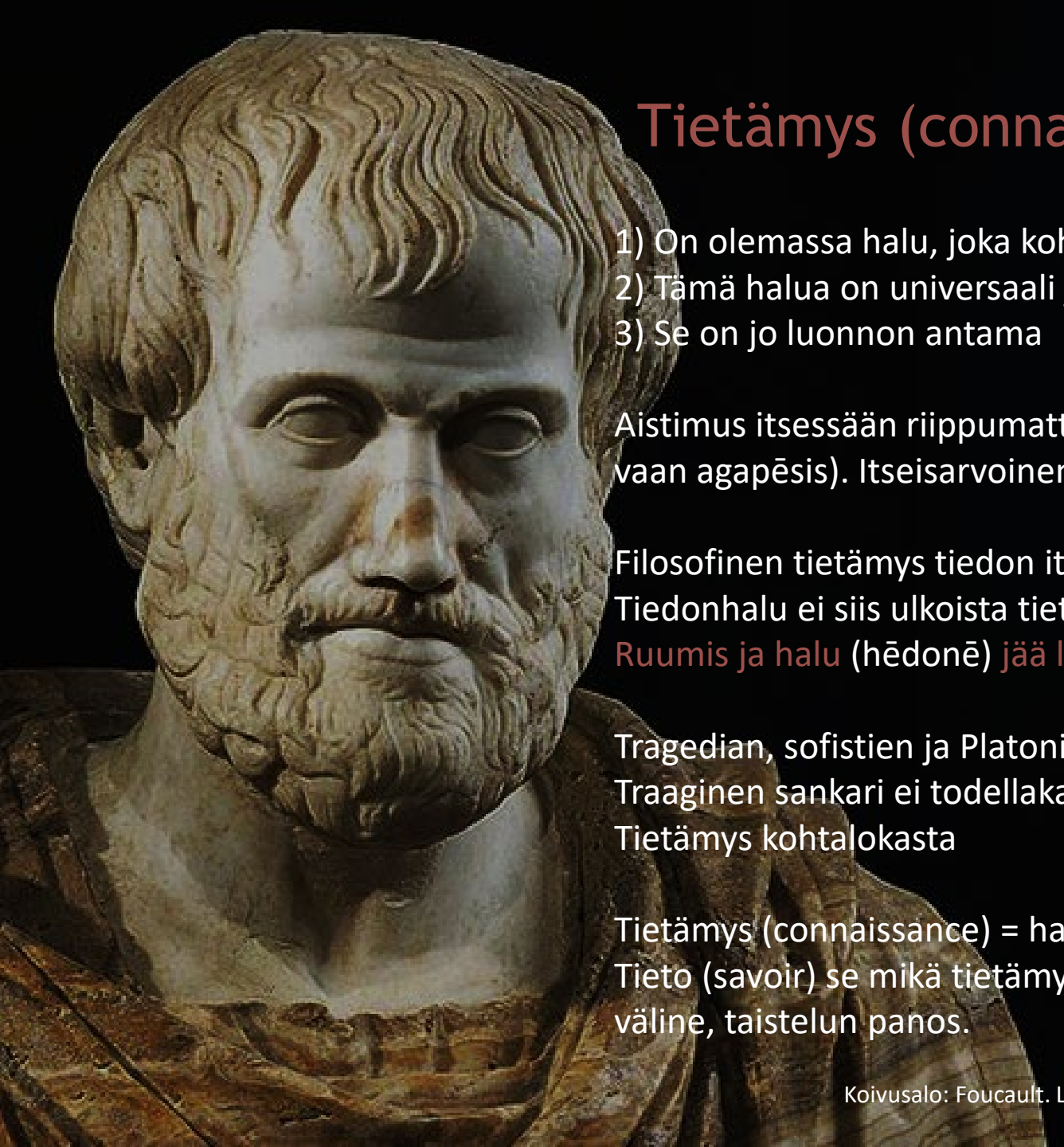

Tietämys (connaissance) jo luonnossa

1) On olemassa halu, joka kohdistuu tietoon
2) Tämä halua on universaali ja löytyy jokaisesta ihmisestä
3) Se on jo luonnon antama

Aistimus itsessään riippumatta hyödyllisyydestä on luonnollista nautintoa (ei hēdonē vaan agapēsis). Itseisarvoinen tietämys antaa inhimillisen onnen nautinnon (agapēsis).

Filosofinen tietämys tiedon itseisarvoisena mallina on jo luonnollisessa halussa.
Tiedonhalu ei siis ulkoista tietämykselle vaan juontuu siitä.
Ruumis ja halu (hēdonē) jää lausumatta.

Tragedian, sofistien ja Platonin kysymys: Miksi halutaan tietoa?
Traaginen sankari ei todellakaan halua luonnostaan tietoa.
Tietämys kohtalokasta

Tietämys (connaissance) = halun ja tiedon (savoir) yhteenliittyminen
Tieto (savoir) se mikä tietämyksessä tahdon kohde, halun päämäärä, herruuden väline, taistelun panos.

Tiedontahto

Nietzschen tekstit yrityksinä vapauttaa tiedonhalu tietämyksen muodosta ja laista.

Tietämys ei luonnossa tai luonnostaan – keksintö

Nietzschen tiedontahto, vaisto ja halu ovat palautumattomia tietämykseen

Pyrkimys purkaa tietämyksen ja totuuden yksinkertaisuus

Tiedontahdon historia

Tiedontahdon muoto-oppi

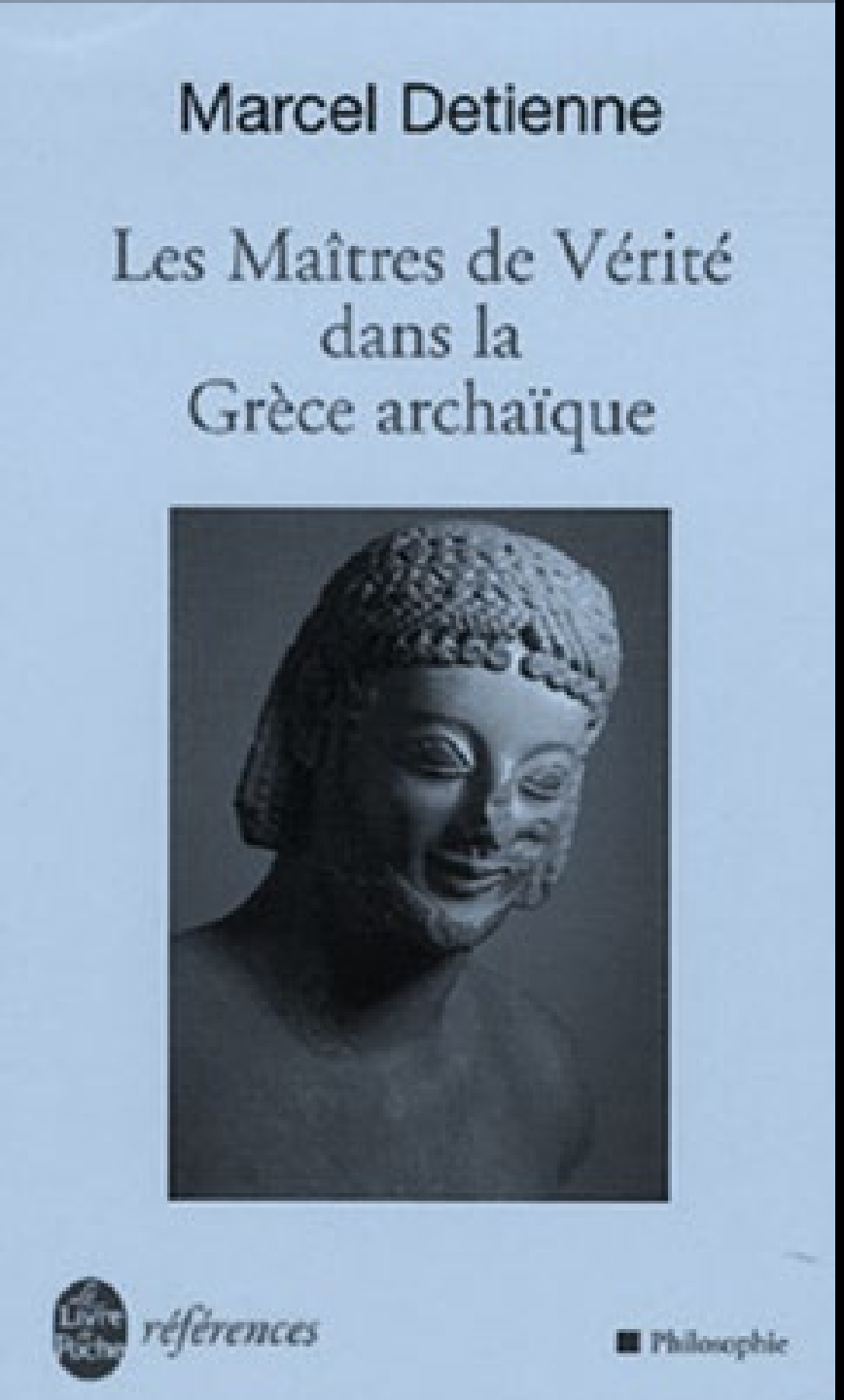

Länsimaisen totuuden antropologia

Antiikin Kreikan tutkimus (Louis Gernet)

Dumézil ja Lévi-Strauss → Parisiin koulukunta (école de Paris)

Strukturalistinen antropologia
- Jean-Pierre Vernant
- Pierre Vidal-Naquet
- Nicole Loraux
- Marcel Detienne

Detienne: Totuuden valtiaat arkaaisessa Kreikassa.
Les Maîtres de vérité dans la Grèce archaïque, Paris, Maspero, 1967.

Objektiivisen ja rationaalisen totuuden tausta

Arkaaisen totuuden hahmot: Tietäjä, runoilija ja oikeamielinen kuningas

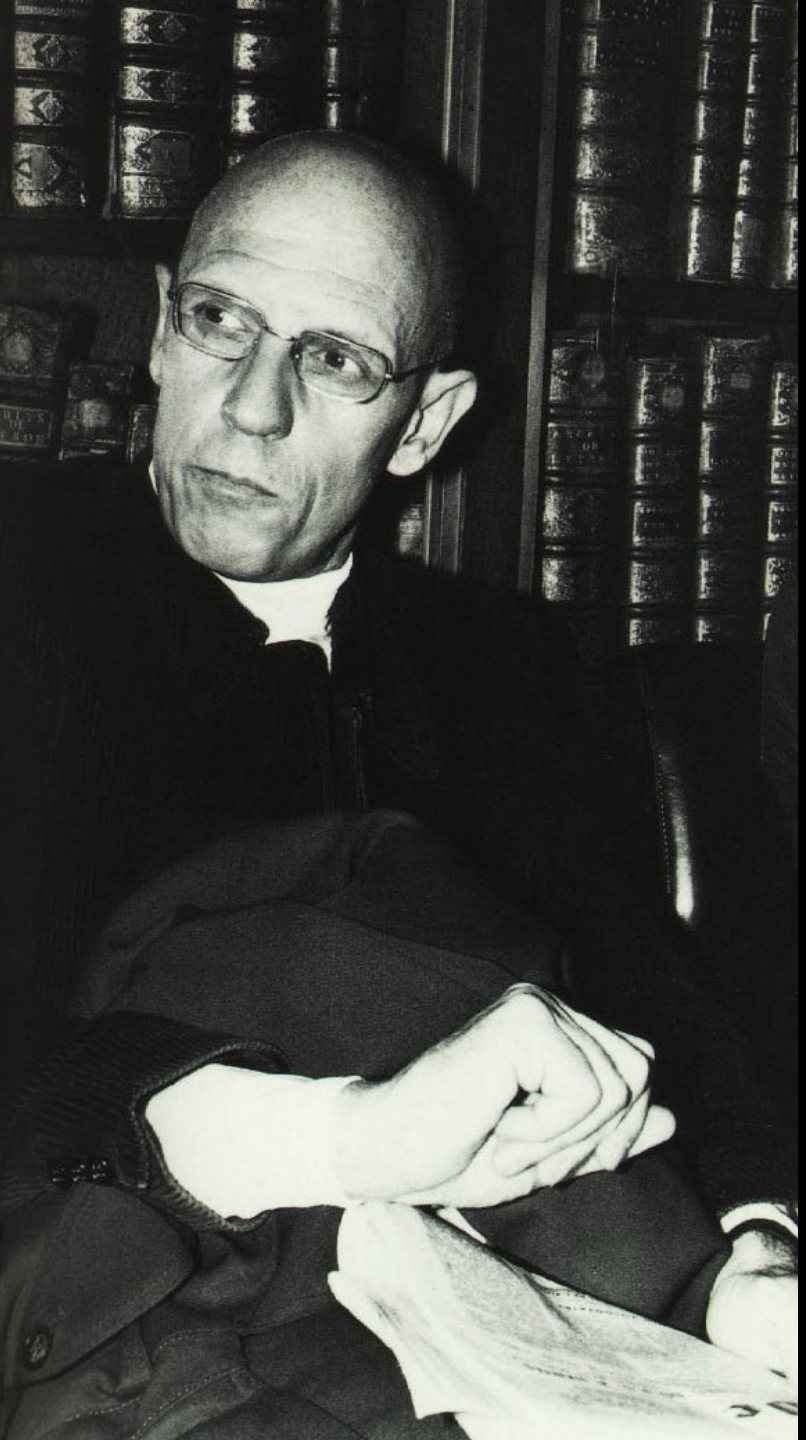

Valta-tieto (pouvoir-savoir) muodot

Ideologisten taistelujen ”takana” perustavampi valta-tieto suhde

- Valtasuhteilla ei ole tiedon suhteen vain auttava tai estävä rooli
- Mikään valtasuhde ei muodostu ilman kommunikaation, rekisteröinnin, kasaamisen ja paikaltaan siirtämisen järjestelmää, joka on itsessään vallan muoto ja yhdistyy toisiin vallan muotoihin.
- Valtaa ei harjoiteta ilman tiedon eristämistä, haltuunottoa, jakamista ja patoamista.

Juridis-poliittiset matriisit

- *”Historiallisessa muodostumisessaan samanaikaisesti vallan harjoittamisen välineitä ja tiedon asettamisen sääntöjä.”*

Mitta, tutkimus ja tutkinta

- Tiedonhankinnan tapoja
- Historiallisesti myös vallan harjoittamisen välineitä.

Koettelu /testi (épreuve)

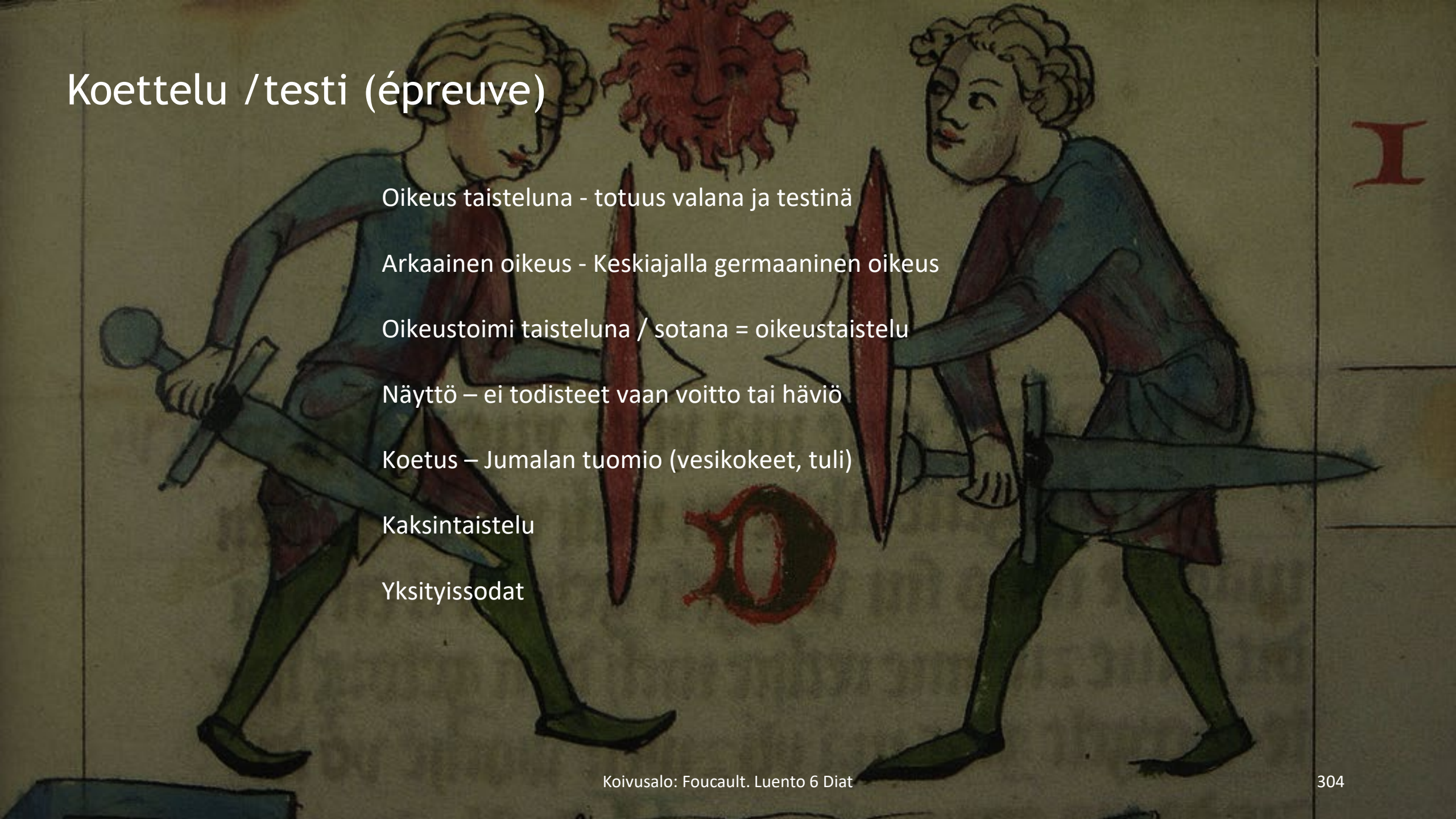

Oikeus taisteluna - totuus valana ja testinä

Arkaainen oikeus - Keskiajalla germaaninen oikeus

Oikeustoimi taisteluna / sotana = oikeustaistelu

Näyttö – ei todisteet vaan voitto tai häviö

Koetus – Jumalan tuomio (vesikokeet, tuli)

Kaksintaistelu

Yksityissodat

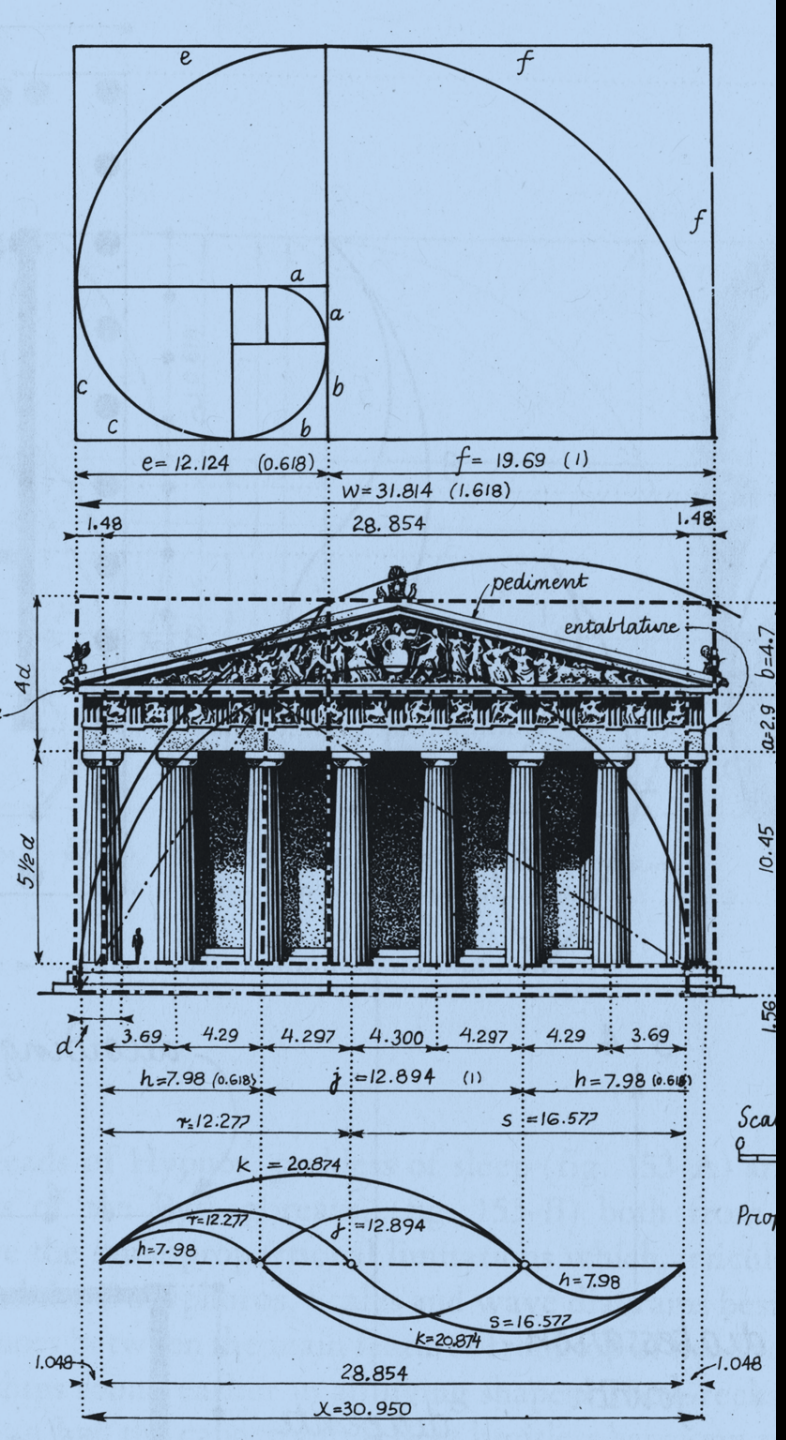

Mitta (mesure)

Antiikin Kreikan kansalaisyhteisö

Järjestysfunktio

Ilmaantuu tapana asettaa ja vahvistaa järjestys

Oikea(mielinen) järjestys ihmisten ja elementtien taistelussa.

Löydettävä mitta vallan vaateiden arvioimiseen

Muodostuu myös matemaattisen ja fysikaalisen tiedon matriisiksi.

Tutkinta, tutkimus (enquête)

Keskittämisfunktio

Tapa todeta ja löytää tosiasiat, tapahtumat, toimet, ominaisuudet, oikeudet.

Myös uusien empiiristen tieteiden ja luonnontieteiden tiedonhankinnan matriisi

Kehittyi inkvisition vallankäytön kanssa

Tiede luonnon inkvisitiona, tosiasioiden puristaminen esiin luonnosta

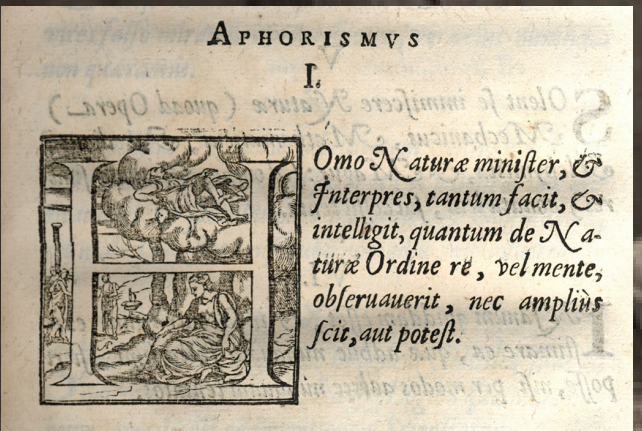
APHORISMVS

I.

Omo Naturæ minister, & Interpres, tantum facit, & intelligit, quantum de Naturæ Ordine re, vel mente, obseruauerit, nec amplius scit, aut potest.

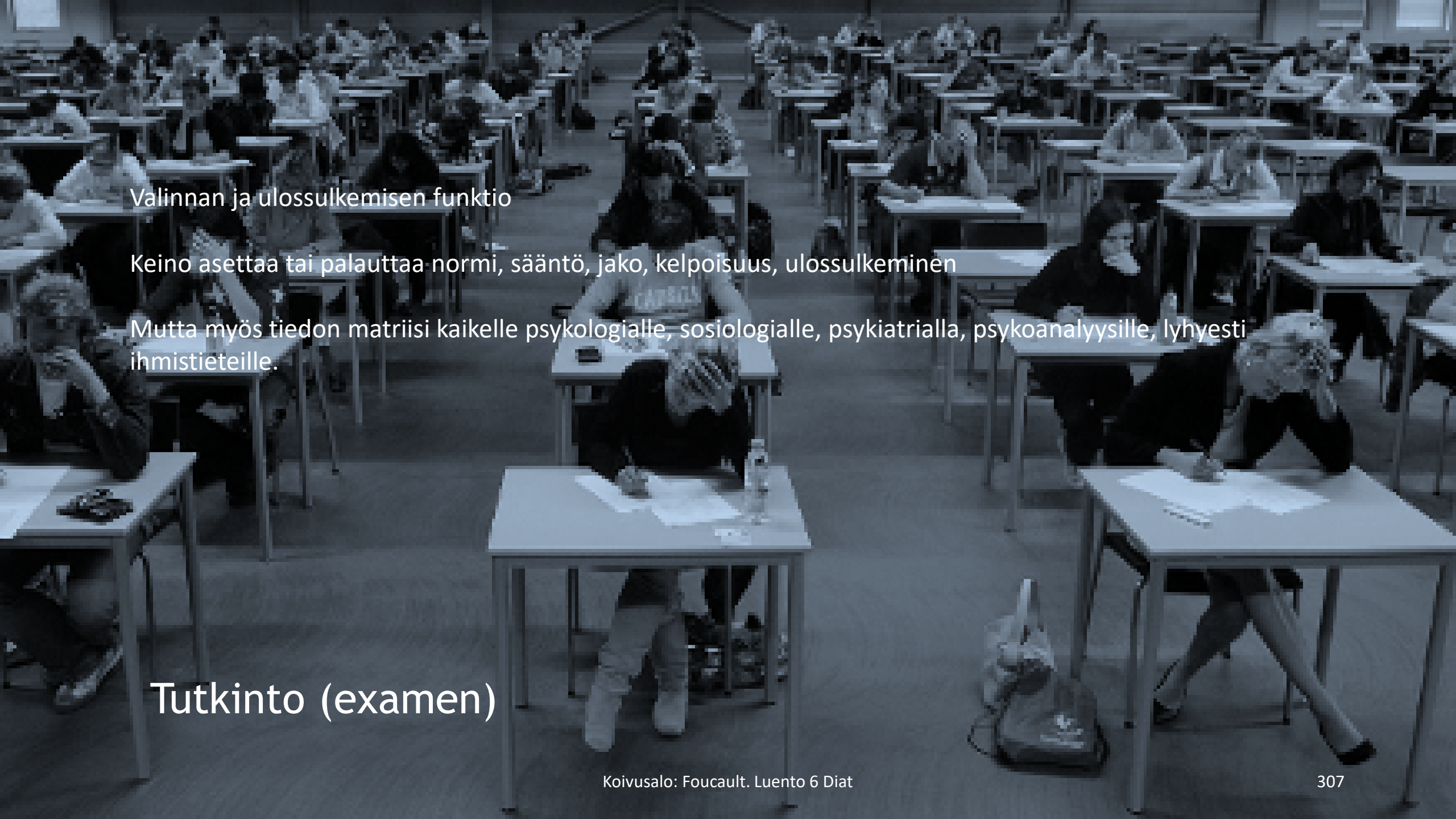

Valinnan ja ulossulkemisen funktio

Keino asettaa tai palauttaa normi, sääntö, jako, kelpoisuus, ulossulkeminen

Mutta myös tiedon matriisi kaikelle psykologialle, sosiologialle, psykiatrialla, psykoanalyysille, lyhyesti ihmistieteille.

Tutkinto (examen)

68 → Proletaarinen vasemmisto → Secours Rouge

Proletaarinen vasemmisto (Gauche prolétarienne, GP)

- Maolainen tiedonkeruu poliittiseen taisteluun
- Tutkimukset (enquête) tehtaissa ja maatiloilla

Pompidoun hallitus hajottaa – GP laittomaksi → aktivisteja vankilaan

- Pelkkä La cause du people -lehden myynti
- Sartre tukemaan, La cause du people päätoimittajaksi, aikaisemmat vankilassa
- Simone de Beauvoir, La cause du people -lehden ystävät

1970-1971 aktivistien nälkälakot vankilassa

Vaativat poliittisen vangin asemaa

Sartre ollut ”kansantuomioistuimen” johdossa, tutkimus kaivosonnettomuudesta

Daniel Defert pyytää Foucault’ta samanlaiseen toimeen nälkälakkojen tutkimuksen osalta

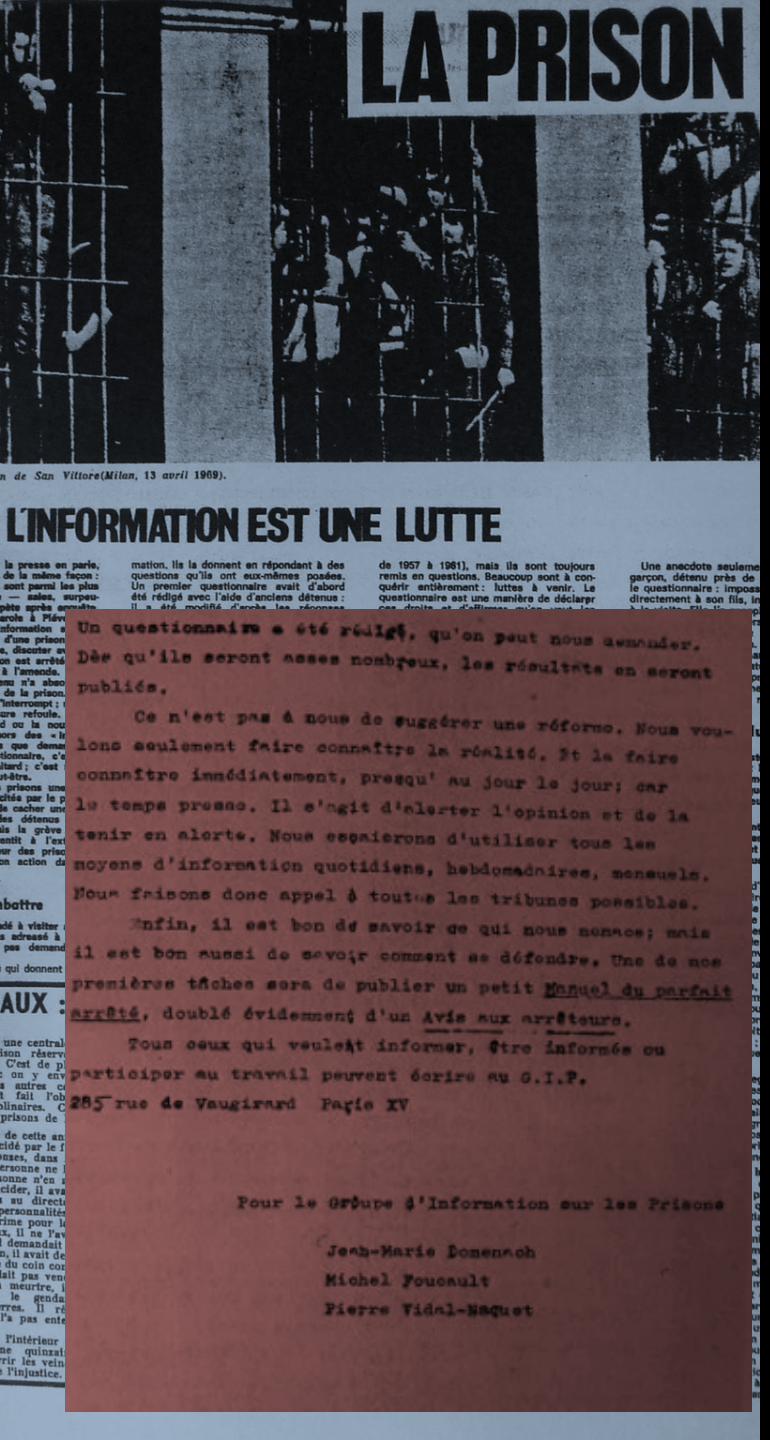

Vankiloiden informaatioryhmä (GIP) 1971

Ei tuomistuin tutkimus vaan uusi yhteiskunnallinen liike ja informaatioverkosto
Ei poliittiset aktivistit vaan kaikki vangit ja vankilaolosuhteet yleisesti

Tasavaltalainen Pierre Vidal-Naquet & katolilainen Jean-Marie Domenach

”Tietoa vankiloista julkaistaan vähän, se on yksi yhteiskuntajärjestyksemme salatuimmista alueista, yksi pimeä osa elämäämme. Meillä on oikeus tietää, me haluamme tietää. Tämän takia yhdessä viranomaisten, asianajajien, toimittajien, lääkärien, psykologien kanssa, olemme muodostaneet Vankiloiden informaatioryhmän.”

”Meille kerrotaan, että vankilat ovat ylikansoitettuja, mutta entä jos kansa on ylivankiloitu.”

Vankien puhe - *La parole aux détenus*

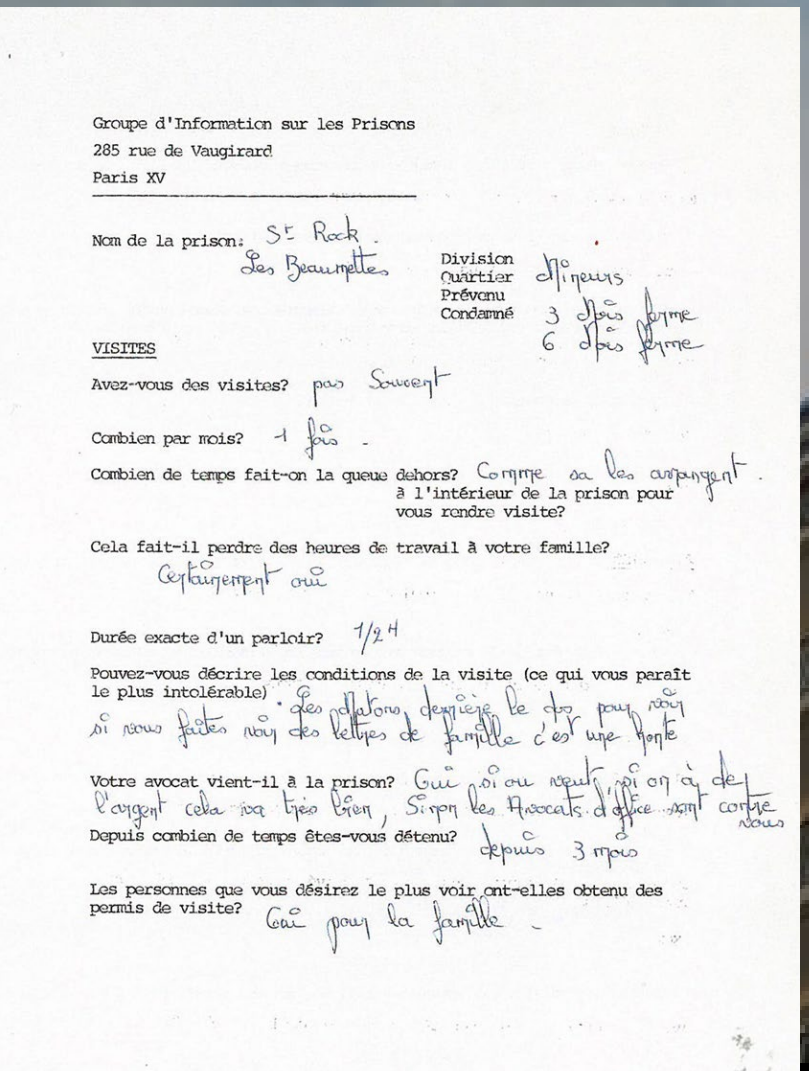

Groupe d'Information sur les Prisons
285 rue de Vaugirard
Paris XV

Nom de la prison: Ste Rock. Les Beaumettes
Division Mineurs
Quartier
Prévenu
Condamné 3 mois ferme, 6 mois ferme

VISITES

Avez-vous des visites? pas souvent

Combien par mois? 1 fois.

Combien de temps fait-on la queue dehors? Comme ça les arrangent. à l'intérieur de la prison pour vous rendre visite?

Cela fait-il perdre des heures de travail à votre famille?
Certainement oui

Durée exacte d'un parloir? 1/2 H

Pouvez-vous décrire les conditions de la visite (ce qui vous paraît le plus intolérable)
Les fouilles, derrière le dos pour voir si vous faites voir des lettres de famille c'est une honte

Votre avocat vient-il à la prison? Oui si on veut, si on a de l'argent cela va très bien, Sinon les Avocats d'office sont contre vous

Depuis combien de temps êtes-vous détenu? depuis 3 mois

Les personnes que vous désirez le plus voir ont-elles obtenu des permis de visite? Oui pour la famille.

Ei organisaatiota – vapaa verkosto – vankien oma ääni

Foucault'n uusi asunto 289 rue de Vaugirard « toimistona »

Vankien sukulaisten vastaanotto

Tiedon keruu

Intellektuellien ääni: Hélène Cixous, Daniel Defert, Gilles Deleuze, Jean Genet, Jacques Rancière, Jean-Paul Sartre.

Sietämätön (Intolérable)

le G.I.P. (Groupe d'Information
sur les Prisons)
ne se propose pas de parler
pour les détenus des différentes prisons :
il se propose
au contraire
de leur donner la possibilité de parler
eux-mêmes,
et de dire ce qui se passe dans les prisons.
Le but du G.I.P. n'est pas réformiste,
nous ne rêvons pas d'une prison idéale :
nous souhaitons
que les prisonniers puissent dire
ce qui est **intolérable**
dans le système de la répression pénale.
Nous devons répandre
le plus vite possible
et le plus largement possible
ces révélations
faites par les prisonniers mêmes.
Seul moyen pour unifier
dans une même lutte
l'intérieur et l'extérieur de la prison.

Asiat, joita ei tule suvaita
Tutkimukset sietämättömästä
Taistelu sietämätöntä vastaan

Sietämättömiä ovat:
tuomioistuimet
kytät
laitossairaalat
koulu
asepalvelus
lehdistö ja televisio
valtio
ja ennen kaikkea vankilat

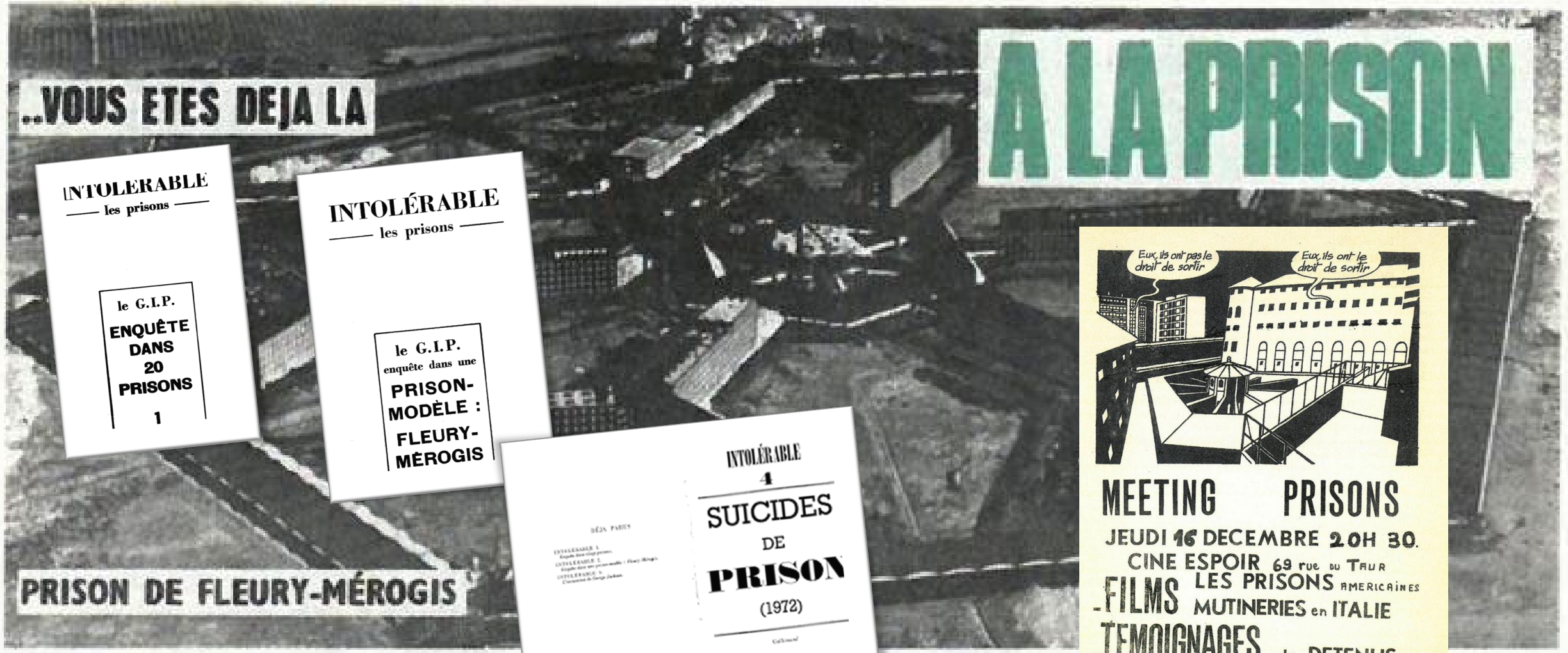

LA PRISON MODELE : SEUL 23 H SUR 24

LA PRISON MODELE te diront : seul 23 h sur 24, tout plutôt

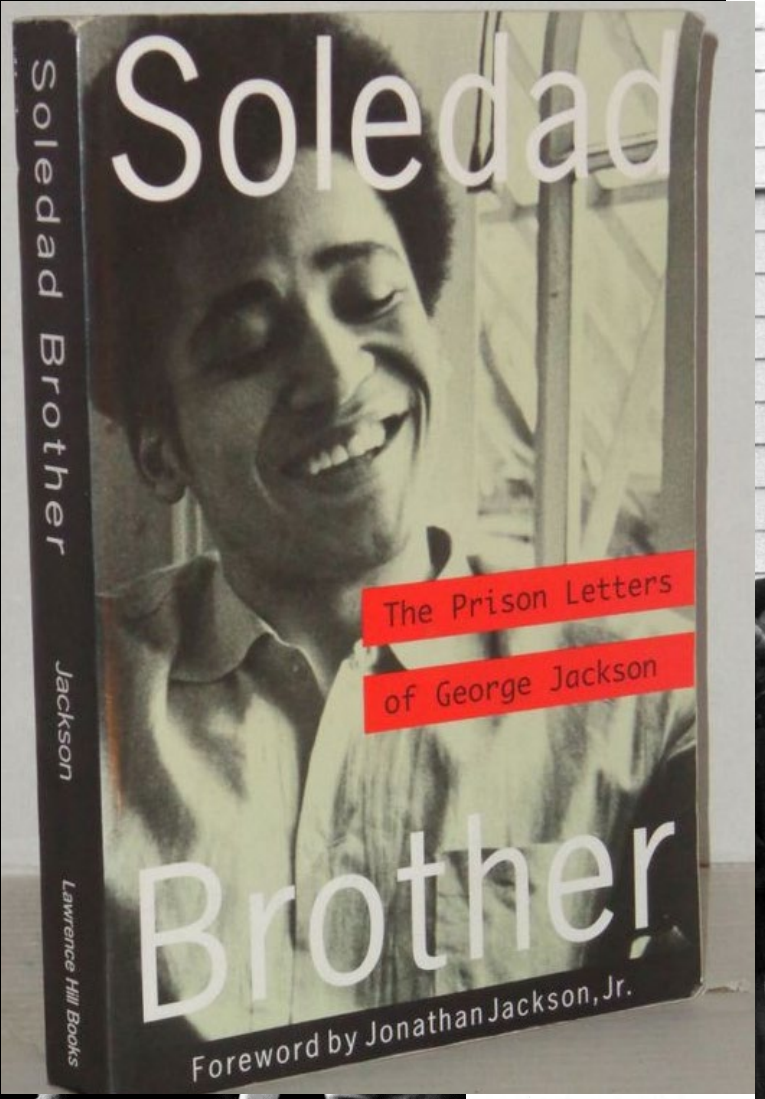

INTOLÉRABLE
3

L'assassinat
de
George Jackson

"George Jacksonin kuolema ei ollut vankilaonnettomuus, se oli poliittinen murha."

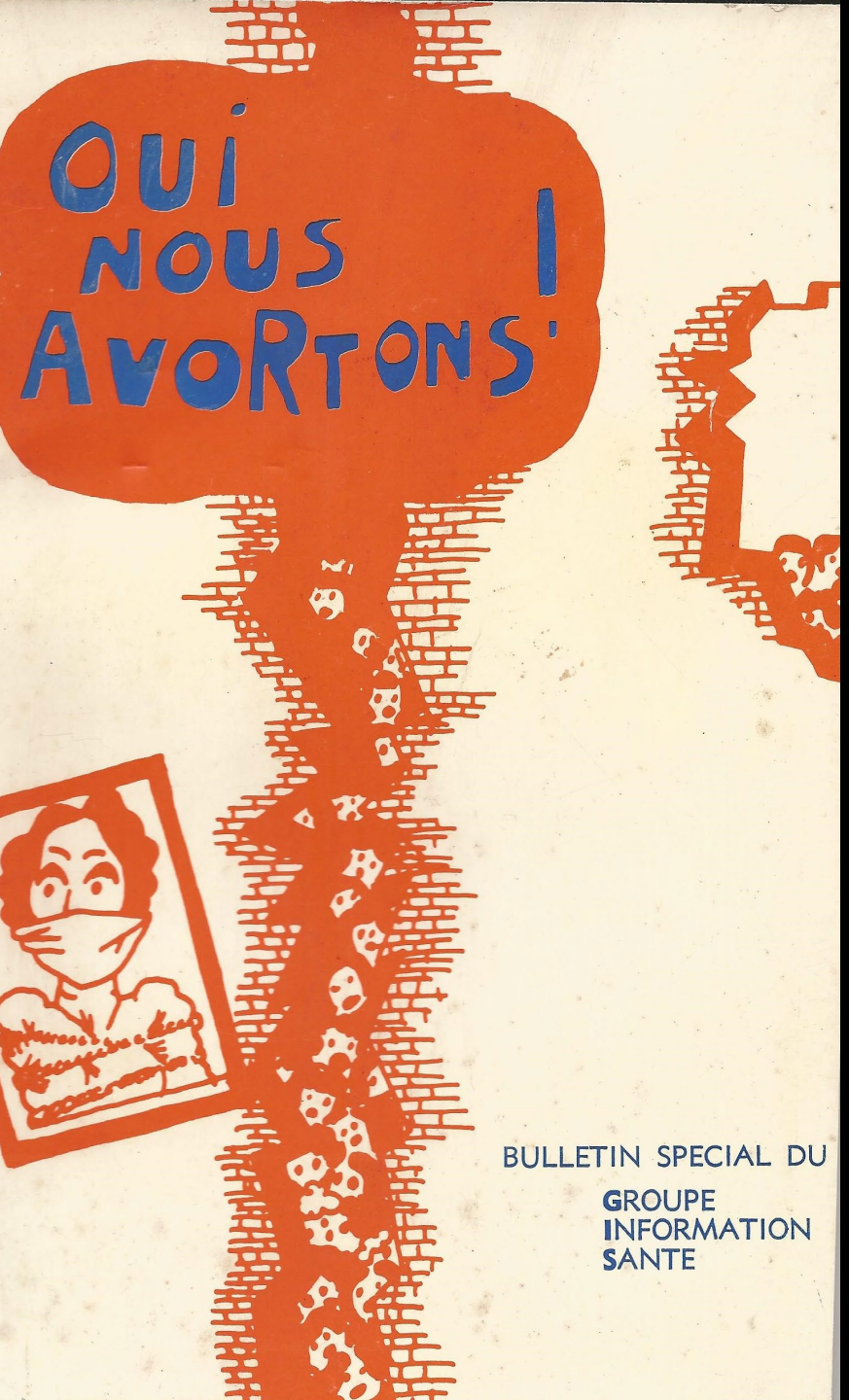

Informaatioryhmät

Informaatioryhmät
Terveydenhoito, mielisairaalat, sosiaalityö, maahanmuuttajat jne.

Terveydenhoito ja sosiaalityö
- G.I.S. Groupe d'information santé, décloisonnant médecins et malades
- Manifesti 1973, 331 lääkäriä tunnustaa tekeneensä laittoman abortin - deskriminalisointi

Mielisairaalat
- G.I.A. Groupe d'information sur les asiles

Siirtotyöläisten ja maahanmuuttajien poliittiset ja ihmisoikeudet
- G.I.S.T.I. Groupe d'information et de soutien des travailleurs immigrés.

Vapaaliikkuvuus verkosto

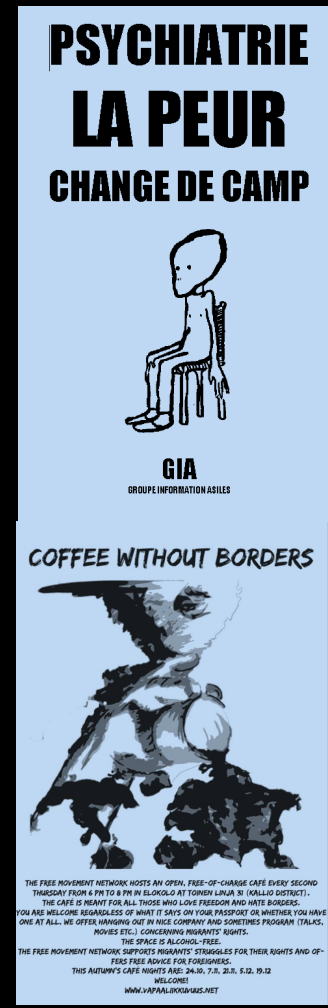

Tietotoimisto

Alan Jaubert tapaus 1971
Toimittajien oikeudet
Vapaa tietotoimisto APL, l'Agence de Presse Libération
Le Nouvel Observateurin Maurice Clavel
Claude Mauriac

Myöhemmin Libération perustaminen

Foucault'n pettymys, ei totuutta

Claude Mauriac (1914-1996)

François Mauriacin poika
Kirjailija, lehtimies
Charles de Gaullen yksityissihteeri (1944-1949)
Oikeisto-konservatiivinen tausta

Marcel Proustin veljentyttären kanssa naimisiin

Le Temps immobile 1-10
Le Temps accompli 1-4

Rasismi

27.10.1971
15 -vuotiaan algerilaisen Djellali Ben Alin murha

Professorin uusi aktivismi

”Uusi kiinnostus todellisena pakona tylsyydestä, jota jo tunsin kirjallisuutta kohtaan.”

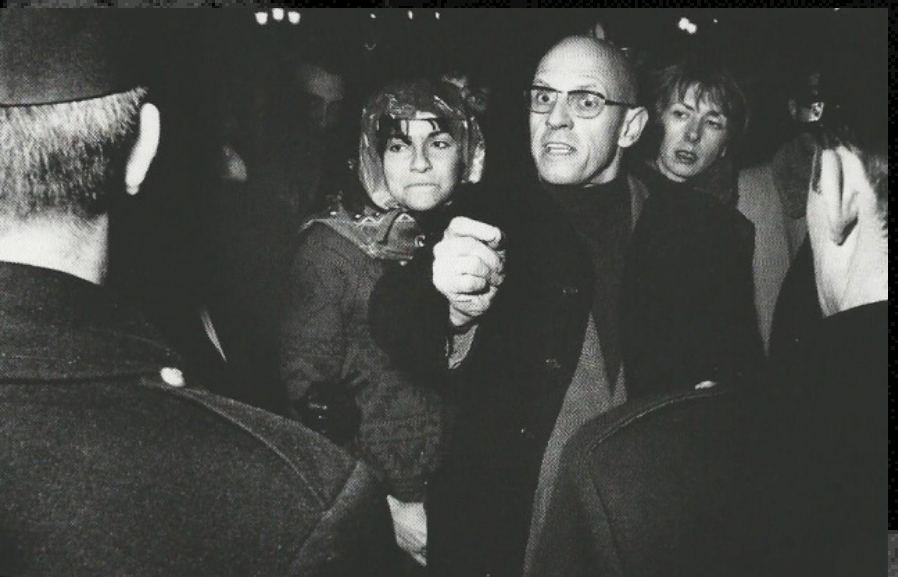

Intellektuellin muutos

Foucault & Deleuze: Intellektuellit ja valta

- Teorian ja käytännön uusi suhde
- Ei enää muita edustava kokonaistietämys
- Paikallinen ja alueellinen teoria, paikalliset kysymykset
- Reformoijat aina toisten puolesta, miten ihmiset itse kokevat?

Ei alistettujen oikea tietoisuus, tuottaa analyysin välineitä

Universaali ja erityinen intellektuelli (*l'intellectuel spécifique*)

Universaali = edustaa kaikkien tietoisuutta, totuuden ja oikeuden mestari
Juristi, kirjailija

Erityinen – tutkija-asiantuntija – erityiset alueet (sairaala, laitos, laboratorio, yliopisto, yhteiskunta ja perhesuhteet jne.)

Myös erityisen uudelleen asemointi – erityinen asiantuntemus suhteessa yleiseen kysymykseen totuuden hallinnon tavoista.

Taistelun ontologia

Merkitysten ja symboleiden analyysistä taistelun, sodan ja voimien suhteen analysointiin.

Opiskelijakapinat, vankilakapinat → vahva repressio, väkivaltakoneiston uusi läsnäolo

Paljasjalkojen (Nu-pieds) kapina Normandiassa 1639 - suolaveron korotus

Kardinaali Richelieu lähettää ”sodaksi” kutsumansa Jean de Gassionin armeijoineen kukistamaan kapinan verisesti – kapinalliset ei kansalaisina vaan ulkoisina vihollisina
Kuninkaan kansleri Pierre Séguier jakamaan tuomioita ja asettamaan uuden järjestyksen

Kiistat tulkinnasta: oikeisto-katolilainen vastaan marxilainen

- Boris Porshnev: Народные восстания во Франции перед Фрондой (1623—1648). 1948. Ranskaksi (1963). Perustassa luokkasota, taustalla talonpoikien massat
- Roland Mousnier: Ei luokkia, säätyjärjestelmän konflikti uuden valtion kanssa
- Madeleine Foisil: Väitöskirja 1970

Foucault: Sisällisota ja uusi valtiokoneisto → Vallan käytön ja järjestelmän muutos

Polttoainevero 2018

Uusi alistuskoneisto

Poliittinen seremonia
- Saapuu hallitsemaan aseistettua oikeudenmukaisuutta (*faire régner la justice armée*)
- Parlamentaarikot, pormestari, arkkipiispa kieltäytyy hyväksymästä Séguierin edustamaa rajatonta valtaa
- Séguier kieltäytyy tunnustamasta vaateita – kaikki valta kuninkaan edustamalta valtiolta
- Kaikki toimijat tämän palvelukseen

Feodalismin rakenne ja kuitenkin uusi valtiokoneisto, josta kapitalismin kehittymisen tekijä

Uusi poliittinen ruumis: valtiokoneisto
- Yleinen oikeus ja yleinen syyttäjä
- Poliisi, ei-sotilaallinen aseellinen valtakoneisto
- Vankeus rangaistusmuotona.

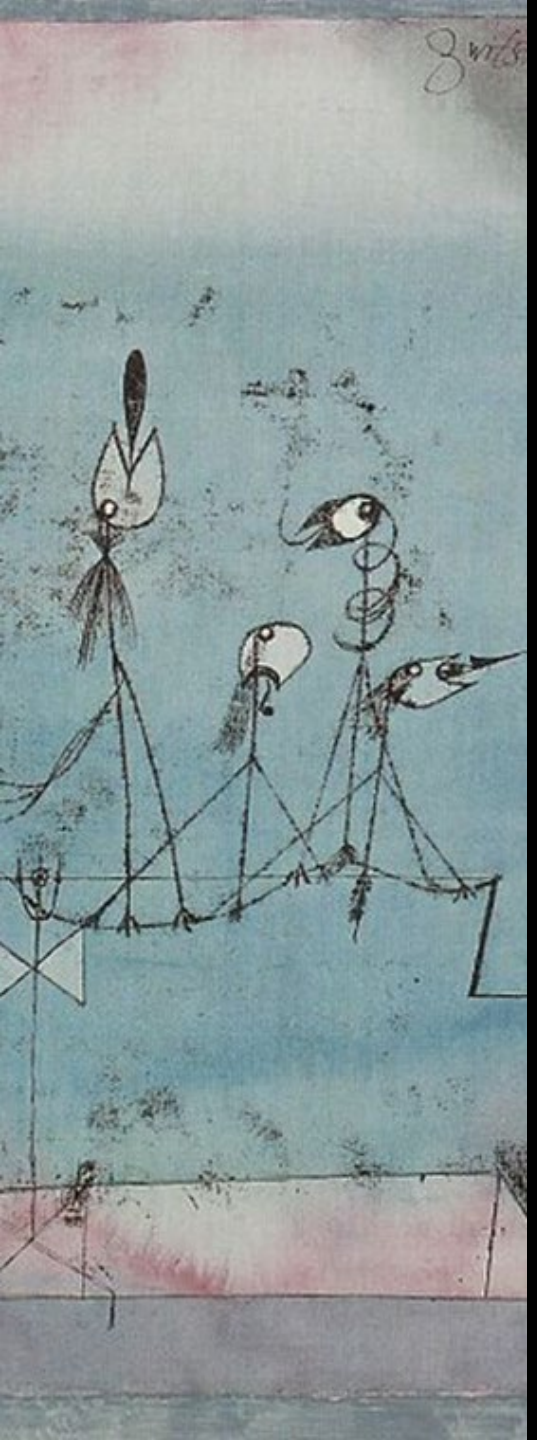

Vallan dispositiivit

Episteme = tiedon järjestys → Dispositiivi = vallan strategiat

Dynaaminen valtasuhteiden strategia verkosto

”Voimasuhteiden strategiat, jotka tukevat tiedon tyyppejä ja joita nämä vuorostaan tukevat …heterogeeninen kokoonpano, joka sisältää diskursseja, instituutioita, arkkitehtonisia kaavoituksia, sääntömääräisiä päätöksiä, lakeja, hallinnollisia toimenpiteitä, tieteellisiä, moraalisia ja filantrooppisia lausumia, yhtä hyvin sanottua kuin ei-sanottua…. Dispositiivi itsessään on verkosto, joka voidaan asettaa näiden perustekijöiden välille.”

Strategisesti hallitseva päätehtävä vastaa tiettyyn historialliseen vaatimukseen (väestö-ongelma → turvapaikka ongelma)

Toiminnallisesti ylimäärittynyt (surdéterminé), useita vaikutuksia, vaikuttajia

Korona disposiitivi

Pierre Rivière

Seminaari: Psykiatrian ja rikosoikeuden suhteet → Pierre Rivièren tapaus

Arkistotutkimus - yhteishanke

Nuori talonpoika, joka tappoi äitinsä ja sisaruksensa

Juridinen diskurssi
Uusi psykologinen diskurssi
Rivièren oma kirjoitus syistä, ”elämänkerta”

”Minä, Pierre Rivière, teurastettuani äitini, siskoni ja veljeni ja haluten tehdä selväksi motiivit, jotka johtivat minut tähän tekoon, olen kirjoittanut kaiken elämästä, jota isäni ja äitini viettivät yhdessä avioliittonsa jälkeen.”

René Allion elokuva 1976, pidemmässä versiossa Foucault tuomarina

Voima paeta: vankilat

Les Prisonniers
Galerie Maeght Paris 1973.

‘La force de fuir’. Derrière le miroir, no 202: Rebeyrolle, mars 1973, pp. 1-8.

Paon linja (ligne de fuite)

REBEYROLLE

DERRIERE
LE MIROIR

Vankila historiallisuuden sijana

”Olet tullut sisään. Sinua ympäröi kymmenen maalausta, jotka kiertävät tilaa, jonka kaikki ikkunat on suljettu huolellisesti. Etkö olekin vankilassa, kuten koirat, jotka näet hyppivän ja tönien itseään häkkejään vasten... koirat eivät kuulu tiettyyn aikaan tai paikkaan.

Kyse ei ole Espanjan, Kreikan, Neuvostoliiton, Brasilian tai Saigonin vankiloista; kyse on vankilasta.

Mutta vankila on nykyään poliittinen paikka, toisin sanoen paikka, jossa voimat syntyvät ja ilmenevät, jossa historia muodostuu ja aika syntyy.”

Historian voiman maalaaminen

”Älä sano, että historia ilmaantuisi taulujen rinnastusten ansiosta vaan pikemminkin liike, joka aluksi värähtelee ja irtoaa sitten tauluista ylittää todellakin rajansa kirjautuakseen ja jatkuakseen seuraavassa taulussa ja ravistaa niitä kaikkia samalla sinun eteesi jätetyllä valtavalla pakenemiseen päättyvällä liikkeellä.

Taulujen sarja ei kerro niinkään siitä mitä tapahtui vaan sen sijaan nostattaa voiman, jonka historia voidaan kertoa paon ja vapauden vanavedessä.

Maalauksella on ainakin tämän verran yhteistä diskurssin kanssa: kun se välittää historiaa luovan voiman, se on poliittista.

Tarkkailla ja rangaista 1975

Surveiller et punir. Naissance de la prison. 1975
Tarkkailla ja rangaista. Suom. Eevi Nivanka. Otava 1980. Ongelmia käännöksessä.

Järjestyksen historia laittomuuden hallitseminen näkökulmasta

Kertomus oikeuden ”toisen” - laittomuuden hallitsemisesta

Rangaistuksen tekniikat ja laittomuuden hallinta

Se mitä pidetty rikoksena on pysynyt suhteellisen muuttumaton

Se miten laittomuutta on hallinnoitu on muuttunut

Tuottavan ja järjestävän vallan idea

Normittava kurivalta

Robert-François Damiens

Kotipalvelija Robert-François Damiens iskee Ludvig XV kääntöveitsellä 5.1.1757

Julkinen teloitus ja kidutus 2.3.1757

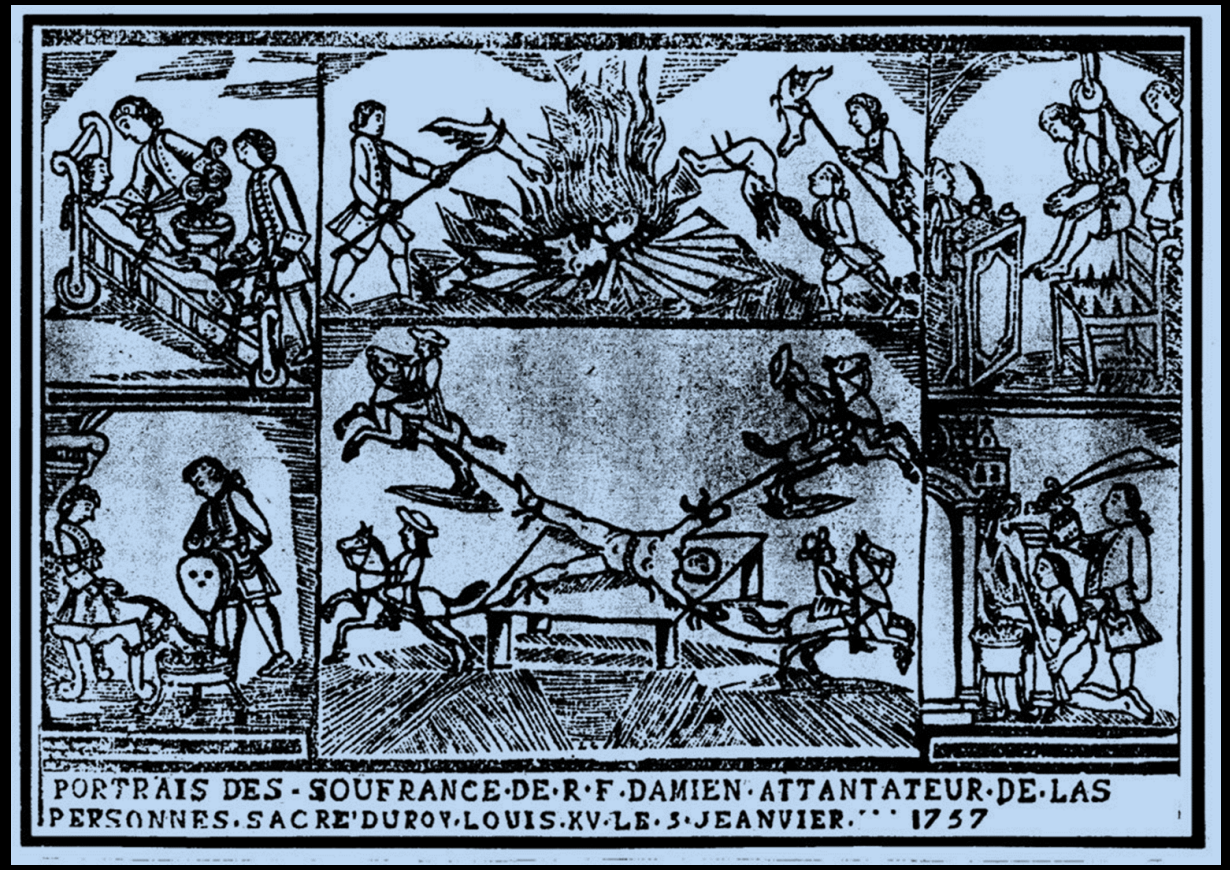

Tuomio:
Soihtu kädessä ja teloittajan köysi kaulassa anelemaan armoa jumalalta ja kuninkaalta Parisiin pääkirkon eteen

Mestattavaksi Grèven aukiolle, kidutus pihdeillä rinnoista, käsivarsista, reisistä ja pohkeista, kädessä veitsi, poltetaan rikkitulella. Kidutusjälkiin sulaa lyijyä, kiehuvaa öljyä, polttavaa pihkakiveä, vahaa ja rikkiä.

Ruumis neljän hevosen rikkirepimäksi. Jäsenet poltettava tuhkaksi ja heitettävä tuuleen.

Ei niin yksinkertaisesti: kiduttaminen kauemmin, hevoset eivät saa revittyä rikki. Raajat joudutaan leikkaamaan irti jne.

Pappi vierellä huolehtimassa

”Anteeksi Jumala, anteeksi Herra”

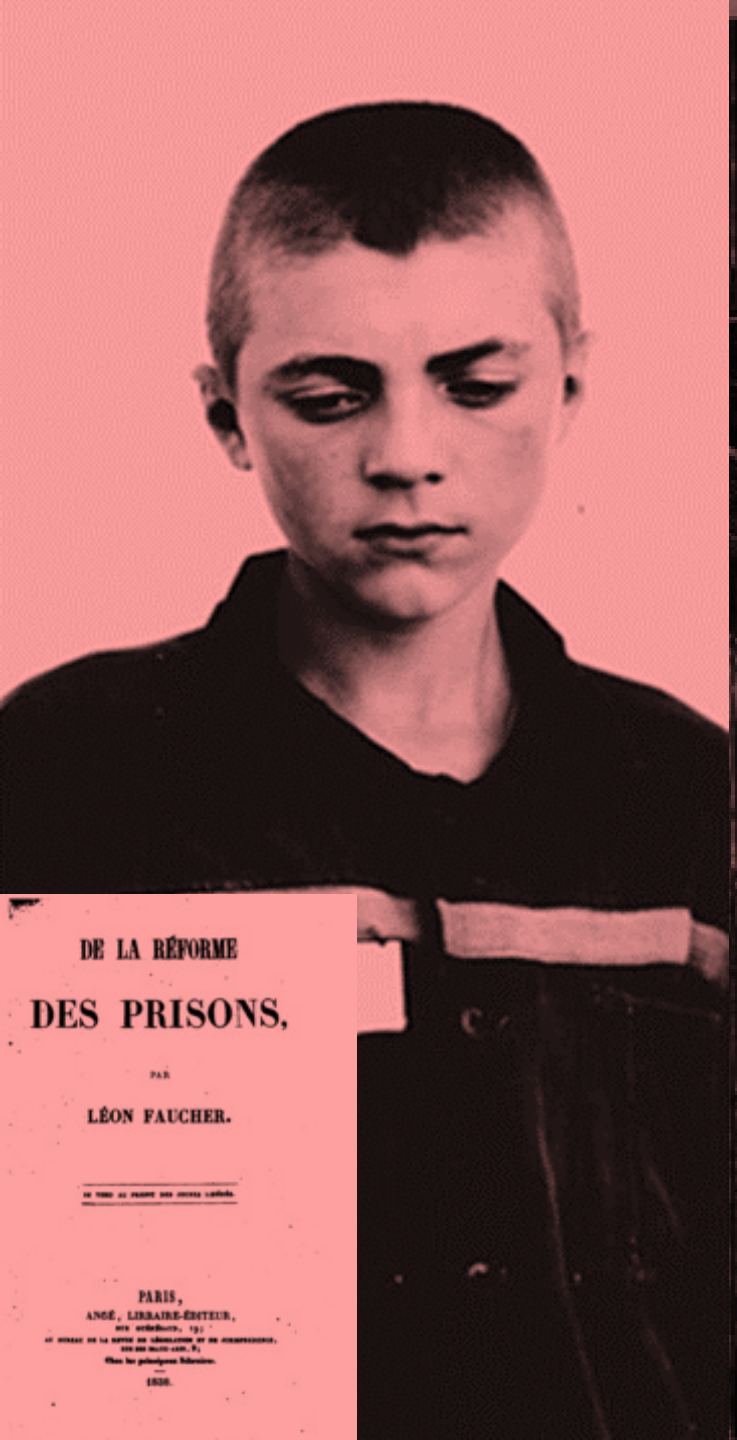

DE LA RÉFORME

DES PRISONS,

PAR

LÉON FAUCHER.

PARIS,

ANGÉ, LIBRAIRE-ÉDITEUR,

1838.

Pariisin nuorisovankilan säännöt 1838

Tiukka aikataulutus

Työnteko, koulutus, ruokailut, jonot, järjestys

”Kohta 18: ylösnousu: Ensimmäisen rummutuksen kuuluessa vankien on noustava ylös ja pukeuduttava äänettömästi sillä aikaa kun valvoja avaa sellien ovet. Toisen rummutuksen kuuluessa heidän on oltava jalkeilla ja sijattava vuoteensa. Kolmannen rummutuksen kuuluessa he järjestäytyvät siirtyäkseen kappeliin jossa toimitaan aamuhartaus. Jokaisen rummutuksen välillä on viisi minuuttia.”

Rangaistustaktiikat

1) Karkotus
Lähetä rajan taakse, kiellä tietyt alueet, tuhoa tai polta asumus, ota haltuun vauraus ja omaisuus, palauta lähtömaahan

2) Korvaus
Järjestä kompensaatio, pakota sovitus, muunna vahinko velaksi, käännä rike rahalliseksi velvoitteeksi, määrää sakko, vahingonkorvaus jne.

3) Merkitseminen
Julkista ja merkitse rikos, amputoi varastaneet kädet, jätä arpi, tatuointi, poltinmerkki, kiduta, merkitse ruumis

4) Vangitseminen
Sulje sisään laitokseen

Kuolemanrangaistus

Libération

Pas d'aide militaire pour le Tchad

Reçu à l'Elysée aujourd'hui, Goukouni, le chef de l'Etat tchadien, souhaite l'appui de la France. Lire page 19.

L'abolition devant le parlement

PEINE DE MORT POUR LA GUILLOTINE

C'est à 15 heures aujourd'hui que s'ouvre le débat sur le projet de loi présenté par Robert Badinter visant à l'abolition pure et simple de la peine de mort.

Ei enää ruumiin silpominen

Eräänlainen ruumiin poissulkeminen elämästä

Ranskassa kuolemanrangaistus pois vasta 1981

Robert Badinter oikeusministerinä

Foucault: 25 vuotta jäljessä → kyseenalaistettava ylipäänsä julkinen oikeus hengenriistoon

Kolme dispositiivia

Suveereeni ja voima	Yhteiskuntaruumis	Hallintokoneisto
Seremonia	Representaatio	Harjoitus
Voitettu vihollinen	Asemansa menettänyt oikeussubjekti	Pakkotoimille alistettu yksilö
Kidutettava ruumis	Mielteiden manipuloima sielu	Koulittu ruumis
Seremonia	Representaatio	Harjoitus

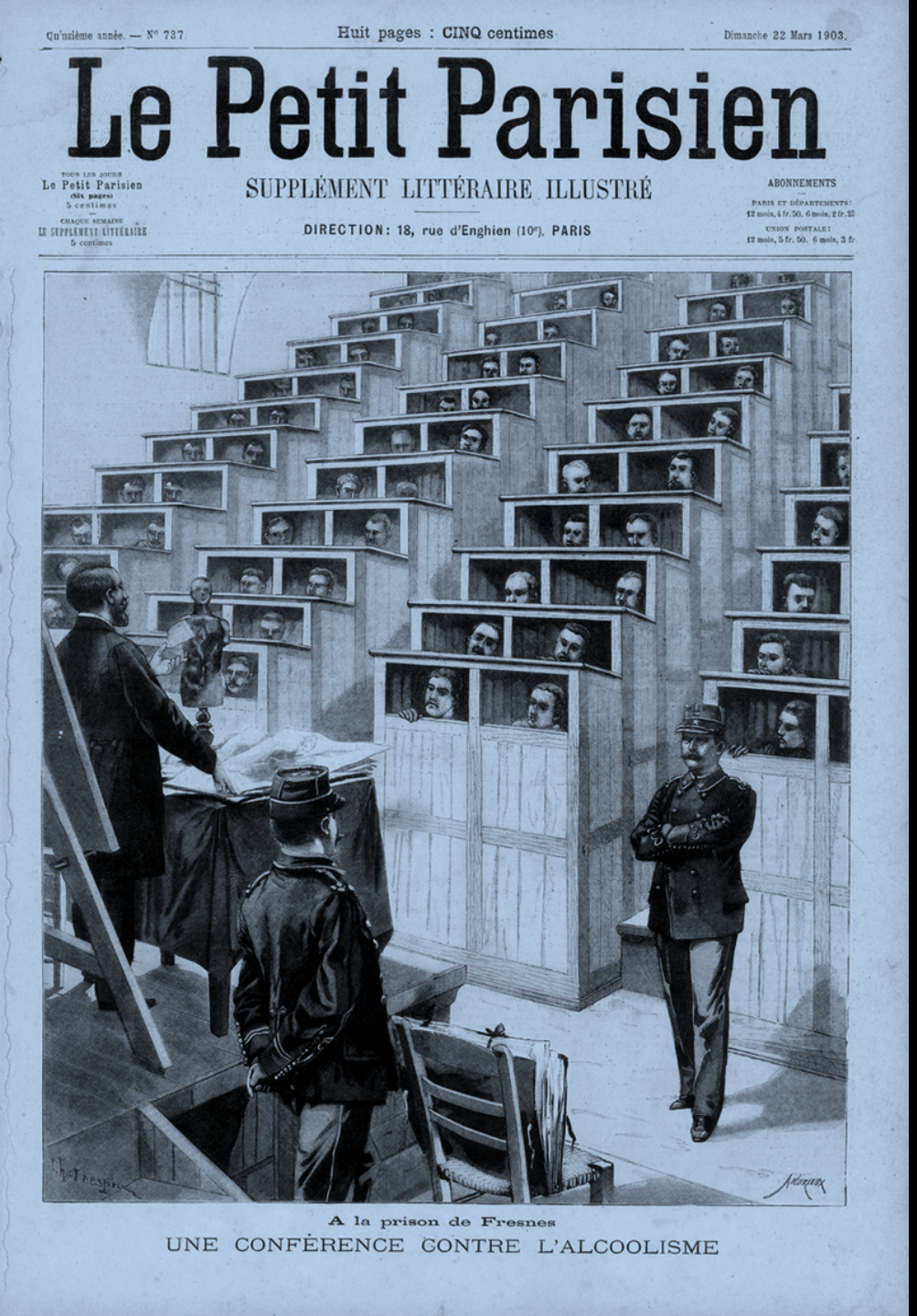
Qu'zième année. — N° 737. Huit pages : CINQ centimes Dimanche 22 Mars 1903.

Le Petit Parisien

SUPPLÉMENT LITTÉRAIRE ILLUSTRÉ

DIRECTION : 18, rue d'Enghien (10e). PARIS

A la prison de Fresnes

UNE CONFÉRENCE CONTRE L'ALCOOLISME

Vallan käytön yleinen muutos

Miksi juuri vankilasta keskeinen rangaistusmuoto?

Ei kyse vain vankilasta instituutiona

Heijastaa yleistä vallankäytön tekniikan muutosta

Vankila hyväksyttävä - ei eroa muista uusista kuri-instituutioista

”Mitä ihmeellistä on siinä jos vankila muistuttaa tehtaita, kouluja, kasarmeja, sairaaloita, jotka kaikki muistuttavat vankilaa?”

“Vankila kehittää huippuunsa kaikki ne menettelytavat, joita esiintyy muissa kuria käyttävissä laitoksissa […] Vankilalaitoksen - “sivistyneiden yhteiskuntien rangaistusmuodon” - synnyssä ei ole kyse vain erään instituution historiasta vaan koko yhteiskunnallisen vallankäytön muutoksesta.”

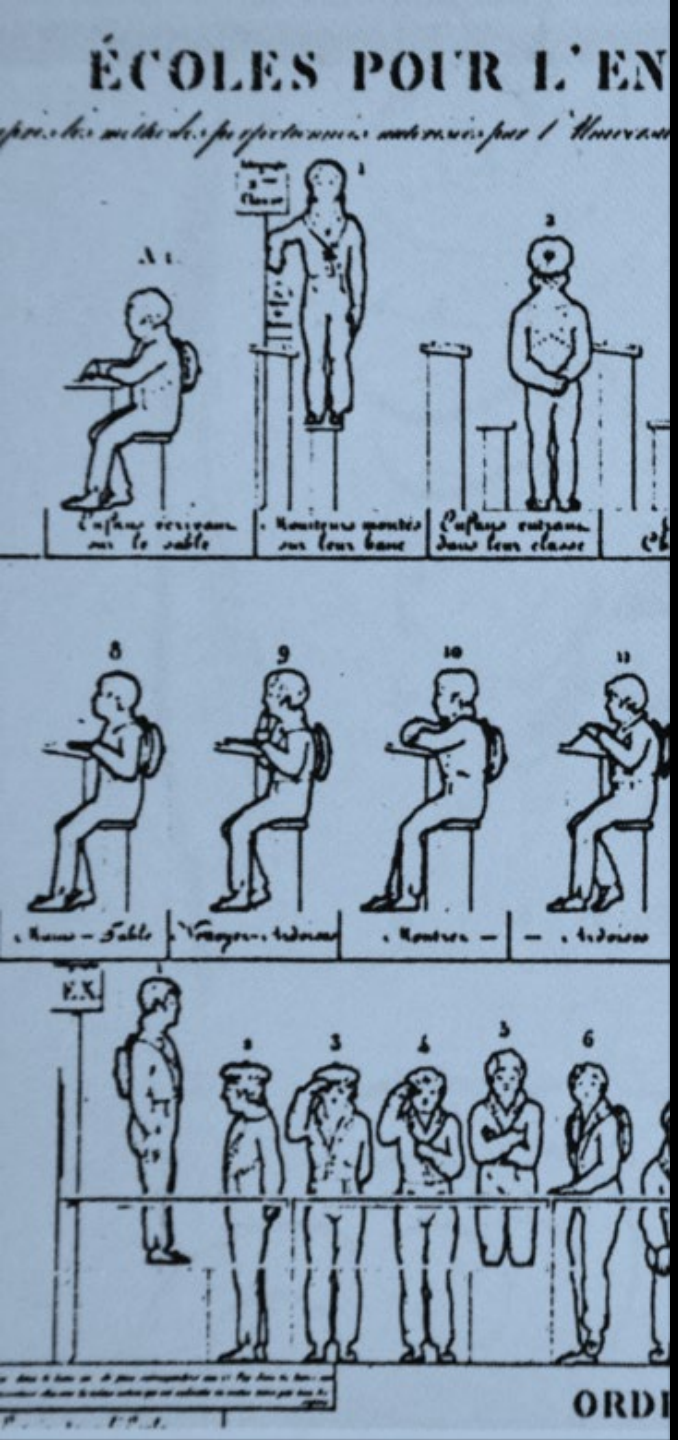

Kurin kuuliaiset ruumiit (Les corps dociles)

Ruumis vallan kohteena

Ihmisruumiin käsittelytaito, joka ei tähtää pelkästään ruumiin taitojen kasvattamiseen, eikä liioin sen jyrkkään alistamiseen, vaan pyrkii saman mekanismin piirissä tekemään sen yhtä tottelevaiseksi kuin se on hyödyllinen ja päinvastoin

Poliittinen anatomia, joka on samalla vallan mekanismi

Miten voidaan saada ote toisten ruumiista, ei pelkästään siinä mielessä, että nämä tekisivät mitä halutaan, vaan että ne toimisivat kuten tahdotaan tekniikoiden kautta määrätyllä nopeudella ja tehokkuudella.

Kuri tuottaa alistettuja ja harhaantuneita eli ”kuuliaisia” ruumiita.

Lisää ruumiin voimia – jos ajatellaan taloudellista hyötyä

Vähentää samoja voimia, jos ajatellaan poliittista tottelevaisuutta.

Mekaanisesta fysikaaliseen

Sotilas 1600-luku

Kantaa yllään voimansa ja rohkeutensa luonnollisia tunnuksia ja myös ylpeytensä tunnusmerkkejä.

Sotilas 1700-luvun loppu

Tullut määrätietoisen valmennuksen tulos; muodottomasta aineksesta ja kömpelöstä ruumiista on tehty tarkoitukseen sopiva kone, asentoja on vähitellen kohennettu ja pikkuhiljaa harkittu pakonalaisuus on levinnyt ruumiin jokaiseen osaan, ottanut sen haltuunsa, taltuttanut koko ruumiin, tehnyt sen jatkuvasti käyttökelpoiseksi, ja tämä kaikki jatkuu huomaamatta automaattisesti tottumuksissa.

Koneruumiin ideaalista kohti fysikaalista ruumiin koulimista

Vallan symbolinen arkkitehtuuri

Vallan symbolinen arkkitehtuuri

Bastille – kuninkaan vankityrmä

Vallankumous hyökkäys 14.7. 1789

Ei kuitenkaan merkittävä instituutio

Markiisi de Sade vuodesta 1784
Siirretty 10 päivää aikaisemmin kun huudellut väkijoukolle ikkunoista ”ne tappavat vankeja täällä.”

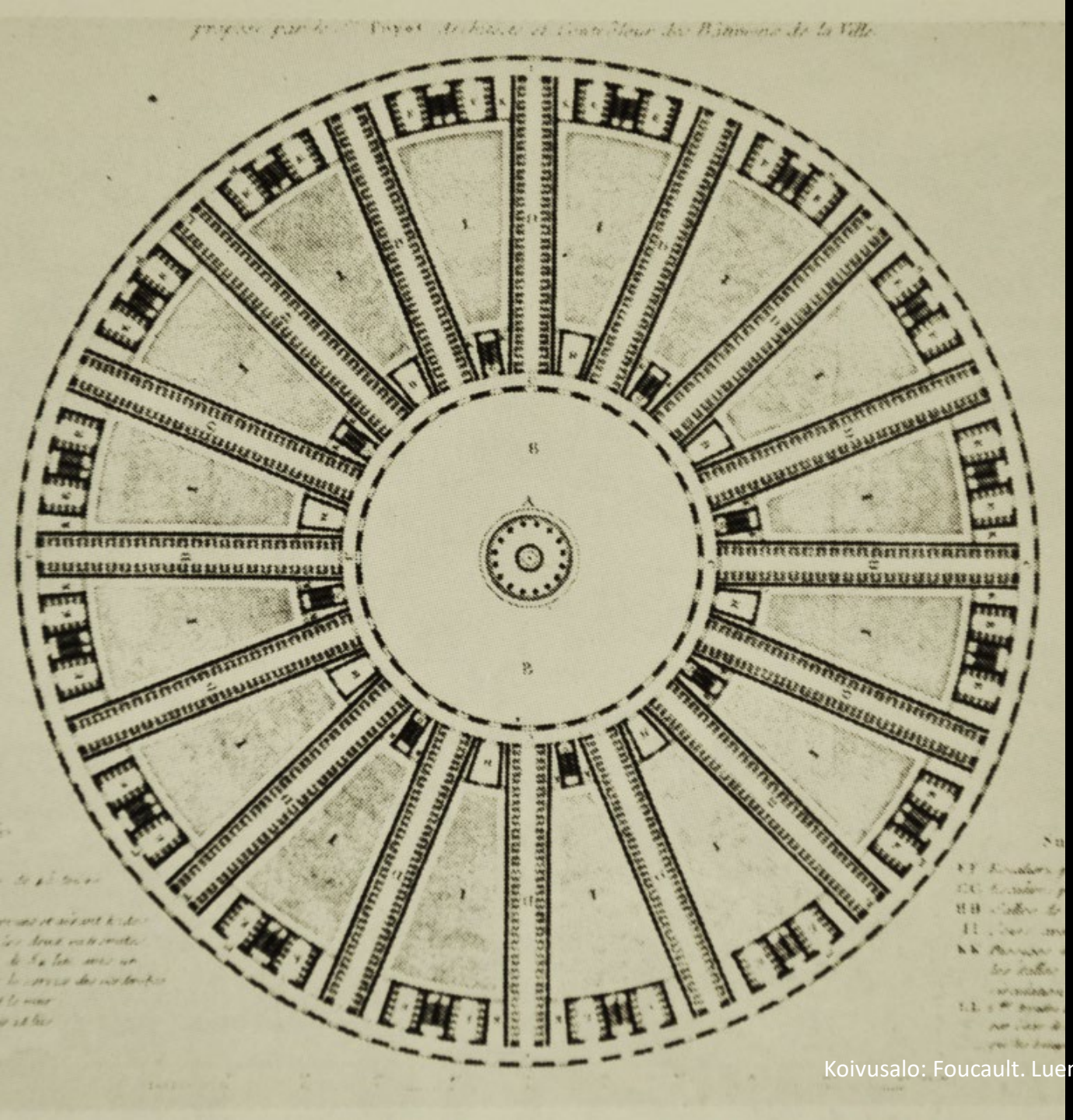

Järjestävä ja tarkkaileva arkkitehtuuri

Sotilasleiri

”Leiri on sellaisen vallan diagrammi, jonka vaikutus perustuu yleiseen näkyvyyteen. ”

Sairaala → sairauden tarkkailu terapeuttinen arkkitehtuuri

Koulu → koulutusarkkitehtuuri

Sotilaskoulu

Pyöreän arkkitehtuurin suosio

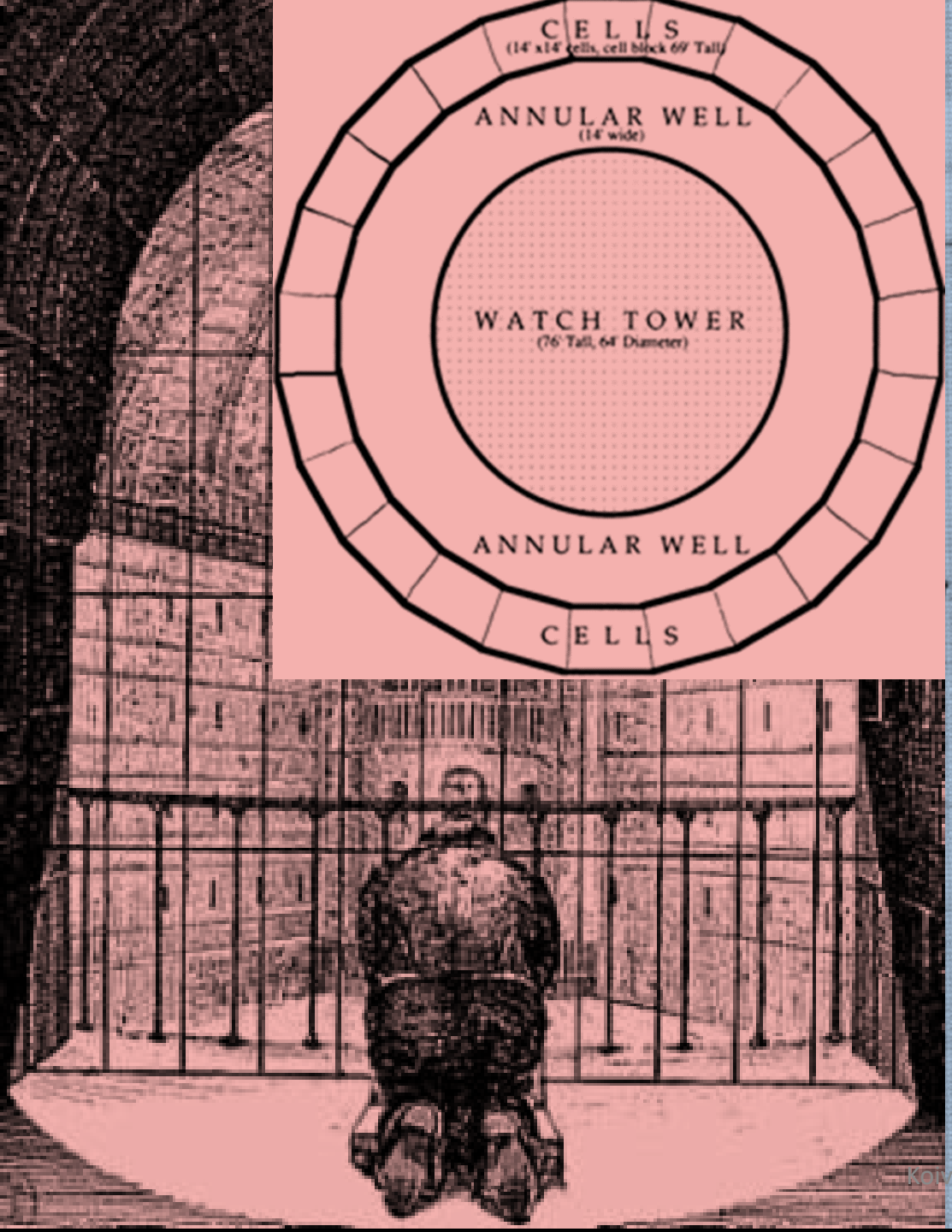
CELLS
(14' x14' cells, cell block 69' Tall)
ANNULAR WELL
(14' wide)
WATCH TOWER
(76' Tall, 64' Diameter)
ANNULAR WELL
CELLS

Panoptikon

Jeremy Bentham

Edistyksellinen utilitaristi

”*Suurin onnellisuus suurimmalle määrälle on oikean ja väärän mitta.*”

Ideaali vankilasuunnitelma - sovellettavissa kaikkiin laitoksiin

“Rakennelma pystyy puhdistamaan moraalin, vaalimaan terveyttä, elvyttämään teollisuuden, levittämään oppia, keventämään valtion kuluja, perustamaan talouselämän kuin kalliolle sekä avaamaan köyhiä koskevan Gordonin solmun sitä katkaisematta, ja kaikki tämä tapahtuu pelkän arkkitehtonisen idean avulla.”

(Jeremy Bentham, Panopticon 1791)

Vallan mekanismi

“Panopticonia ei pidä käsittää miksikään haavekuvarakennelmaksi, vaan se on ihanteelliseen muotoonsa pelkistetyn vallan mekanismin diagrammi; sen toiminta josta on poistettu kaikki esteet, vastustus ja kitka, voidaan hyvinkin kuvata puhtaana arkkitehtonisena järjestelmänä.

Tosiasiallisesti se on poliittisen teknologian kuvio, joka voidaan ja joka pitääkin erottaa kaikesta erityiskäytöstään.”

(Michel Foucault)

Sisäistetty valtasuhde

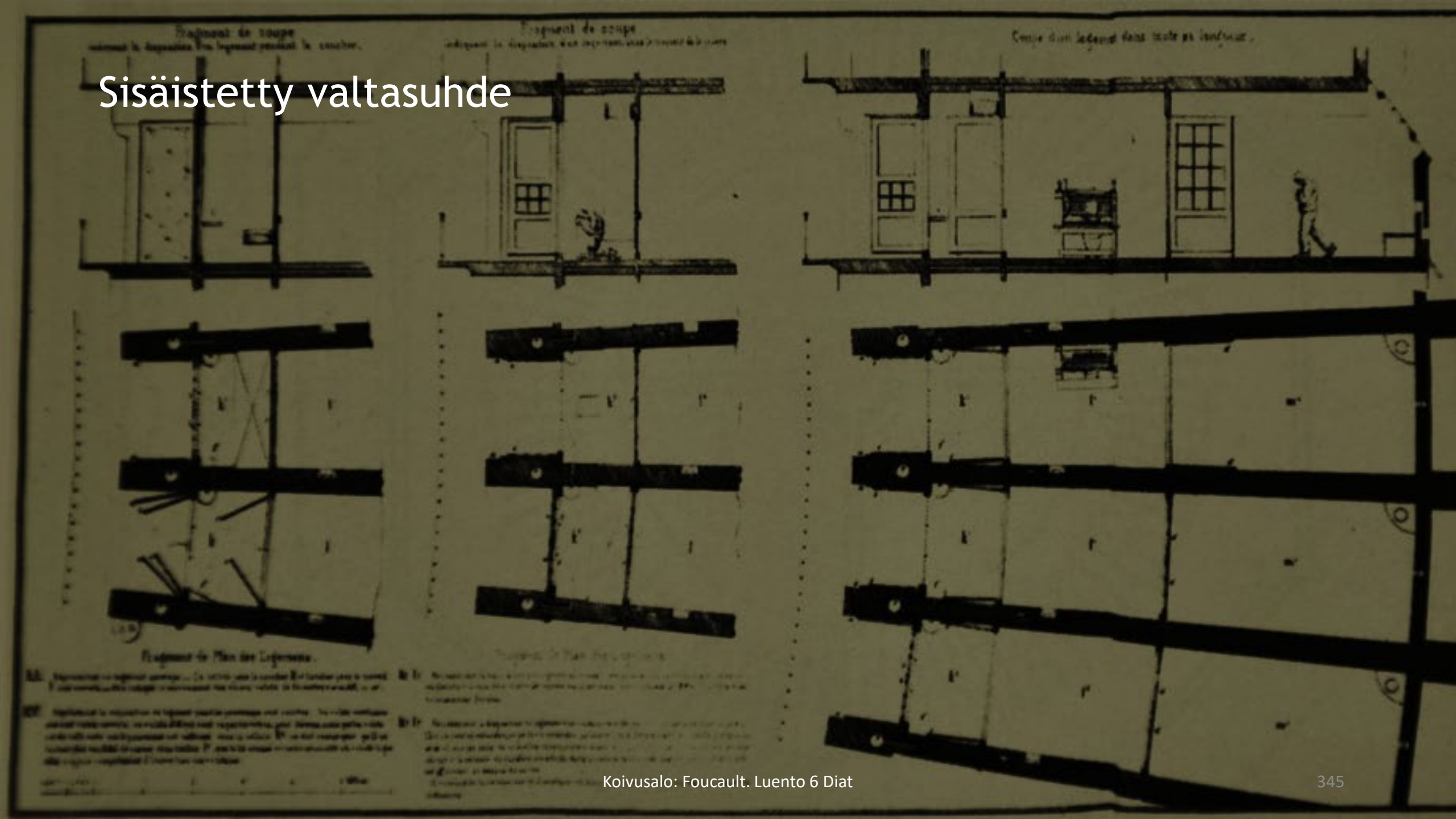

Näytelmästä valvontaan

Teatterin malli → länsimainen politiikka ja valta

Panoptikon ympärikäännetty teatteri

”Olemme paljon kauempana kreikkalaisista kuin luulimmekaan. Emme ole katsomossa, emmekä näyttämöllä, vaan panoptisessa koneessa, sen vallan vaikutusten käsissä, jota me itse jatkamme, koska olemme vain yksi sen rattaissa.”

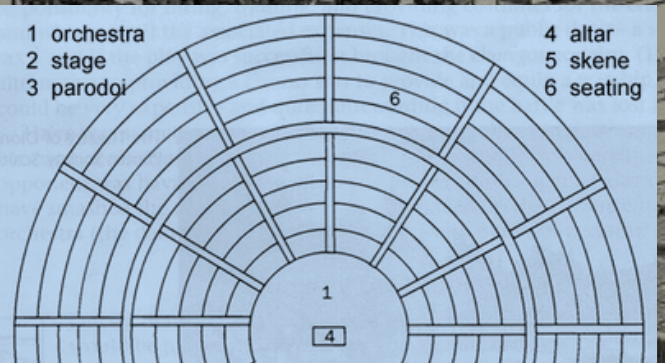

Guy Debord ja situationistit

”Spektaakkeli ei ole kuvien kokoelma vaan ihmisten välinen yhteiskunnallinen suhde, jonka kuvat välittävät.”

”Kaikki elämä näyttäytyy valtaisana spektaakkelien kasautumana. Kaikki se, mikä elettiin suoraan on etääntynyt representaatioksi.”

Spektaakkelin yhteiskunta

Napoleon kynnys

”Oma yhteiskuntamme ei pohjaudu näytelmään vaan valvontaan; kuvien pinnan alla ruumiit vallataan aina syvimpiä kerroksiaan myöten;.”

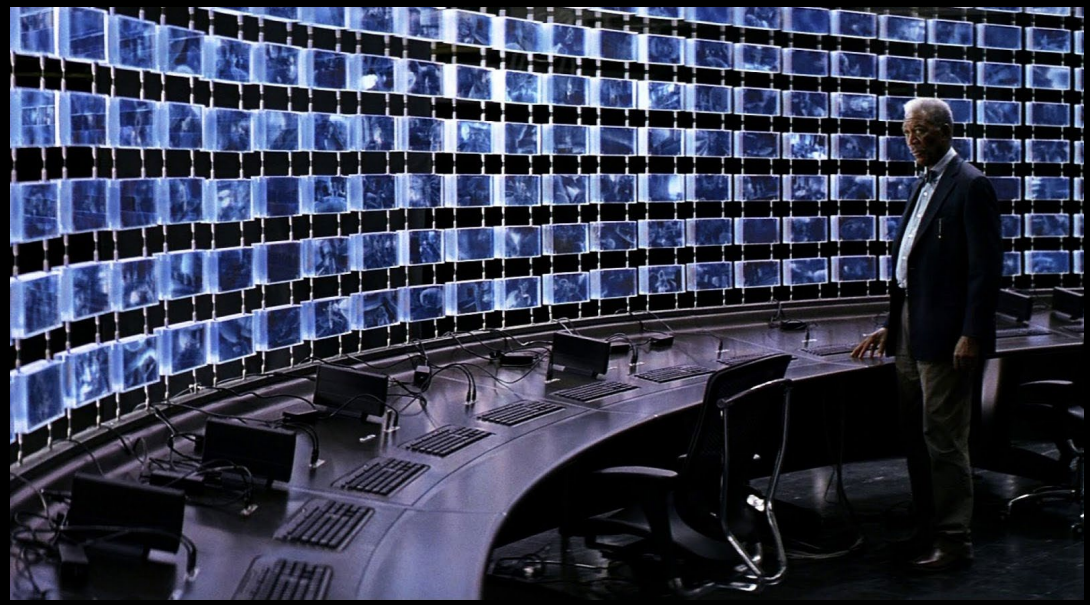

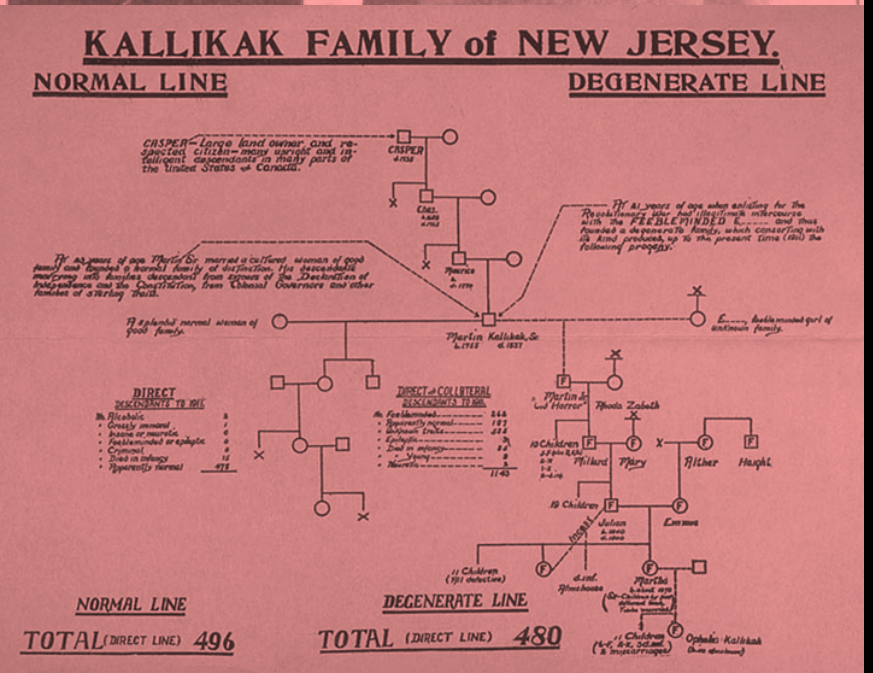

Yksilöivä valta

Vallan yksilöllistämisen nurinpäin kääntäminen

“Kurinpitojärjestelmässä lapsi on paremmin yksilöity kuin aikuinen, sairas paremmin kuin terve, mielenvikainen ja rikollinen paremmin kuin normaali ja rikkeetön henkilö.”

Vallan käyttäjän kasvoista vallan kohteiden kasvoihin

Vallan rationaalisuuden persoonattomuus

”Vallan objektivoinnin kohteet saavat kasvot ja identiteetit samalla kun kasvottomat rationaalisuudet korvaavat maagiset hallitsijan kasvot.”

Laista normiin: normaalistaminen

Kurijärjestelmä = normin valta

Kurijärjestelmässä rangaistus sisältää juridis-luonnollisen kaksoisviitteen.

Määrittäessään tarkasti kielletyt ja sallitut toimet mittaa yksilöt « totuudessa »

Rangaistus yhdistyy yksilöitä koskevan tietämyksen kiertoon.

Toimii vaivatta muodollisen tasa-arvon järjestelmän sisällä

Homogeenisuus sääntönä

Mutta samalla tuo yksilöllisten erojen astejaon tarpeellisena välttämättömyytenä ja mitattuna tuloksena.

Suvereeni - Laki

Ulkoinen binaarijako: kielletty – sallittu
Transsendentti kohteista
Tieto rikkeestä, teosta
Rangaistusuhka

Normaalisaatio

Järjestävä: yksilöinti ja totaalisuus
Immanentti kohteille
Tieto tekijästä, kohteista
Rangaistuskorjaus

Normaali ja patologinen
- Tilastollinen
- Lääketieteellinen

Normaalia ei ole olemassa
Määritys epänormaalin kautta

Francis Galton: normaalijakauma

Rikollinen ihminen

Rikollisen ihmisen synty

Lain rikkojasta rikolliseen ihmiseen

Myöhemmin César Lombroso: Rikollinen ihminen.Antropologinen ja lääketietelis-oikeustieteellinen tutkimus (1887)

Rikollisuus laittomuuden uutena hallintana

Vankilan näennäinen epäonnistuminen

Vankila tuottaa rikollisuutta, jota vastaan sen oletetaan taistelevan?

Vankilan asema laittomuuden hallinnassa ja hyväksikäytössä

Poliisi-vankila-rikollisuus

”Vankila ja poliisi muodostavat kaksoisdispositiivin, sillä ne hoitavat kahdestaan koko laittomuuden kentässä rikollisuuden erottamisen, eristämisen ja hyväksikäytön. Laittomuuksien alueella poliisi-vankila järjestelmä erottaa käsiteltävissä olevan rikollisuuden.”

Vidocq oli merkki hetkestä, jolloin muista laittomuuksista eronnut rikollisuus kiinnittyy valtaan ja palaa vallassa takaisin. Tällöin poliisi ja rikollisuus kytkeytyivät suoraan ja institutionaalisesti toisiinsa. Hälyttävä hetki, jossa rikollisuudesta tuli yksi vallan rattaista.

Aikaisempia aikoja oli ahdistanut hirviömäisen kuninkaan hahmo, kaiken oikeuden lähde ja silti rikosten tahrima, nyt ilmaantui toinen pelko siitä, että lakia valvovien ja sitä rikkovien välillä on salattu ja ongelmallinen yhteisymmärrys. Ohi oli shakespearelainen aika, jolloin kuninkuus ja kammottavuus taistelivat samassa henkilössä, pian oli alkava jokapäiväinen melodraama, joka kertoo poliisivallasta ja rikoksen uudesta kumppanuudesta vallan kanssa.

Mettrayn rangaistus- ja työsiirtola

Aineksia luostarista, vankilasta, koulusta, armeijasta
Pakkolaitosjärjestelmän täydellistyminen

Keskustelut Genetin kanssa
Jean Genet:*Miracle de la rose*
16-18 v. 1926-1929

III. Colonie de METTRAY
Les Brossiers

Ohjelma:

Johdanto: Totuuden toisinajattelu 12.1
Matka hulluuteen ti 19.1
Hulluuden totuus ti 26.1
Kirjallinen avaruus ja äärellisyyden rakenne ti 2.2
Ihmisen kuolema 9.2
Taistelu ja ruumis 16.2
Elämän hallinta ti 2.3
Totuus sukupuolesta ja seksistä ti 9.3
Haluihmisen etiikka ti 16.3
Rohkeus totuuteen ti 23.3

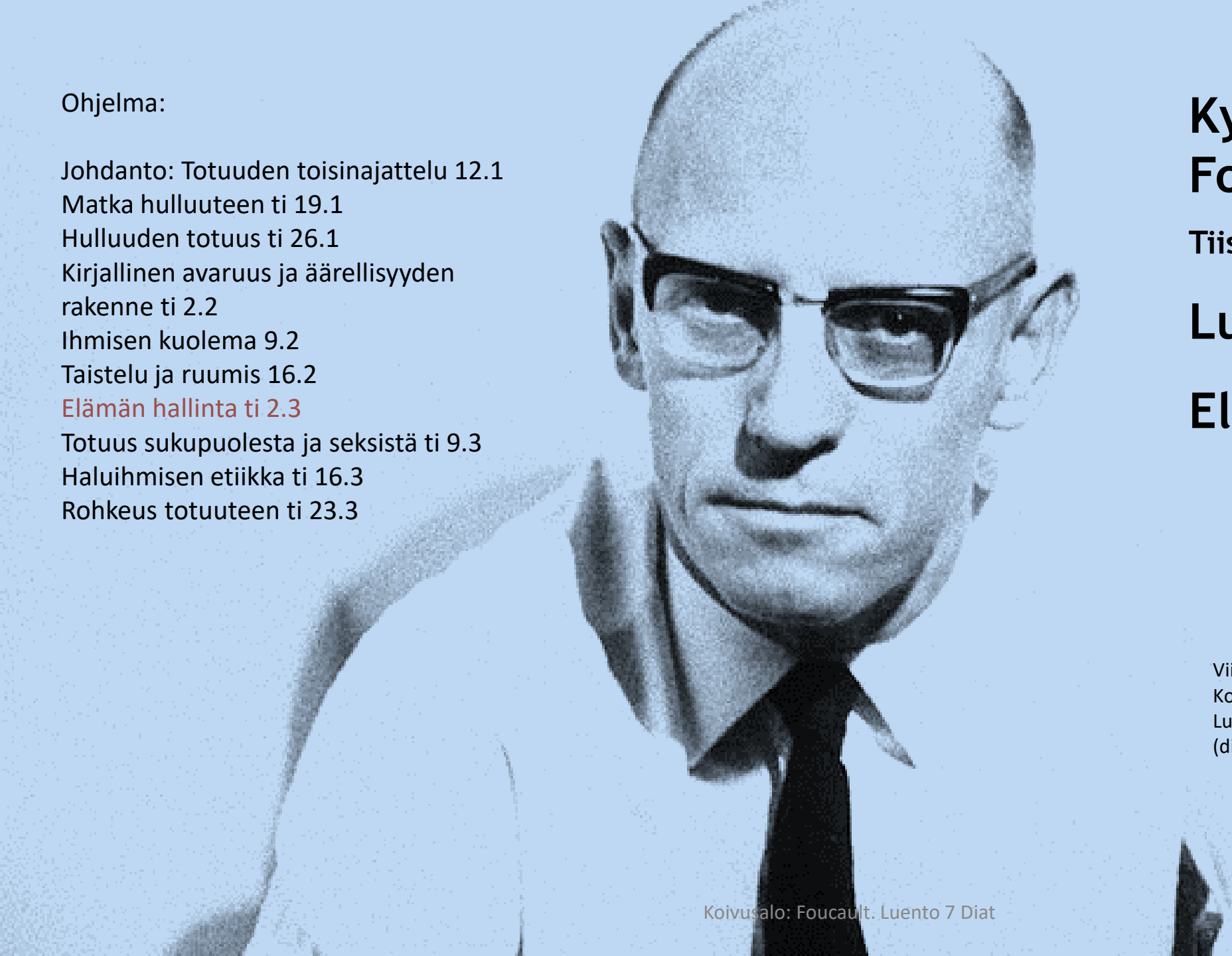

Kymmenen luentoa Foucault'sta

Tiistaisin 12.1-23.3.2021

Luento 7

Elämän hallinta

Viittaukset luentoihin:
Koivusalo Markku: Michel Foucault ja toisin ajattelu. Luennot: Helsinki, TO 2021, 1 (luentonumero), 1 (dianumero)

Mettrayn rangaistus- ja työsiirtola

Aineksia luostarista, vankilasta, koulusta, armeijasta
Pakkolaitosjärjestelmän täydellistyminen

Keskustelut Genetin kanssa
Jean Genet:*Miracle de la rose*
16-18 v. 1926-1929

III. Colonie de METTRAY
Les Brossiers

Pakkolaitosten saaristo

АРХИПЕЛАГ
ГУЛАГ

1918 - 1956

ОПЫТ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ИССЛЕДОВАНИЯ

I - II

YMCA-PRESS
11, rue de la Montagne Ste-Geneviève. Paris 5e

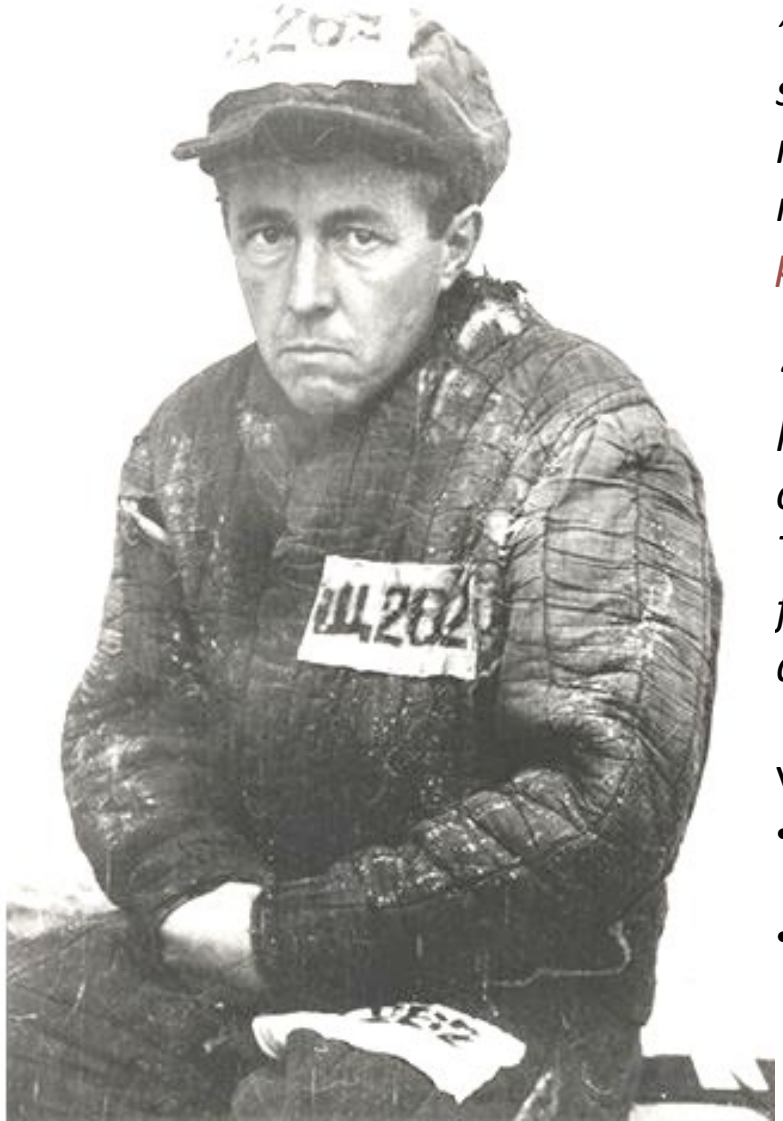

”Se [Mettray] oli kuuluisin siitä kokonaisesta sarjasta instituutioita, jotka kaukana rikosoikeuden rajojen tuolla puolen muodostivat sen mitä voitaisiin kutsua pakkolaitosten saaristoksi (l'archipel carcéral)”

“Olen käyttänyt sitä [saaristo termiä] vain kerran ja viitatakseni Solzhenitsin teoksen otsakkeen kautta pakkolaitosten saaristoon: Tapaan, jolla rangaistusjärjestelmän muoto on fyysisesti hajaannutettu ja kuitenkin samaan aikaan kattaa koko yhteiskunnan”

Vankileirien saaristo

- Solženitsin Архипелаг ГУЛАГ julkaistiin Pariisissa 1973
- Ranskaksi 1974: L'Archipel du Goulag. Essai d'investigation littéraire (1918-1956)

Vallan saaristot

”Yhteiskunta on erilaisten valtojen saaristo”. – Michel Foucault

Subjektin valta → Vallan muokkaamat ja tuottamat subjektit

Keskitetty valta → Hajaantunut valta, heterogeeniset strategiat

Vallan dialektiikka → Vallan analytiikka

Ideologinen valta → Vallan konkreettiset rakenteet

Suuri kumous → Paikalliset heterogeeniset taistelut

Nominalismi – ei valtaa itseään erossa käytöstään

”Valta ei ole kyky (puissance), ei instituutio, ei rakenne, vaan nimi, joka annetaan tietyssä yhteiskunnassa vallitsevalle monimutkaiselle strategiselle tilanteelle”

Uudet filosofit (Les nouveaux philosophes) 1977

”Maaginen ja kurja nimi Gulak kirjojen markkinoinnissa”

27.5.1977 Bernard Pivot: Apostrophes 7.5.1977
”Les nouveaux philosophes sont-ils de droite ou de gauche? »

Bernard-Henri Lévy 28, Grasset kustantamo
André Glucksmann: Kokki ja ihmissyöjä: Pohdintoja Valtiosta, marxismista ja keskitysleireistä.

”Uudet filosofit: Vallankaappaus, älyllisen markkinoinnin kaappaus vai päinvastoin eräänlainen spontaani kulttuurivallankumous. Onko kyseessä pelkkä silmän lume vai älyllinen ja alkuperäinen lähestymistapa totuuteen?” Bernard Pivot

Maurice Clavel

Foucault ja uusfilosofit

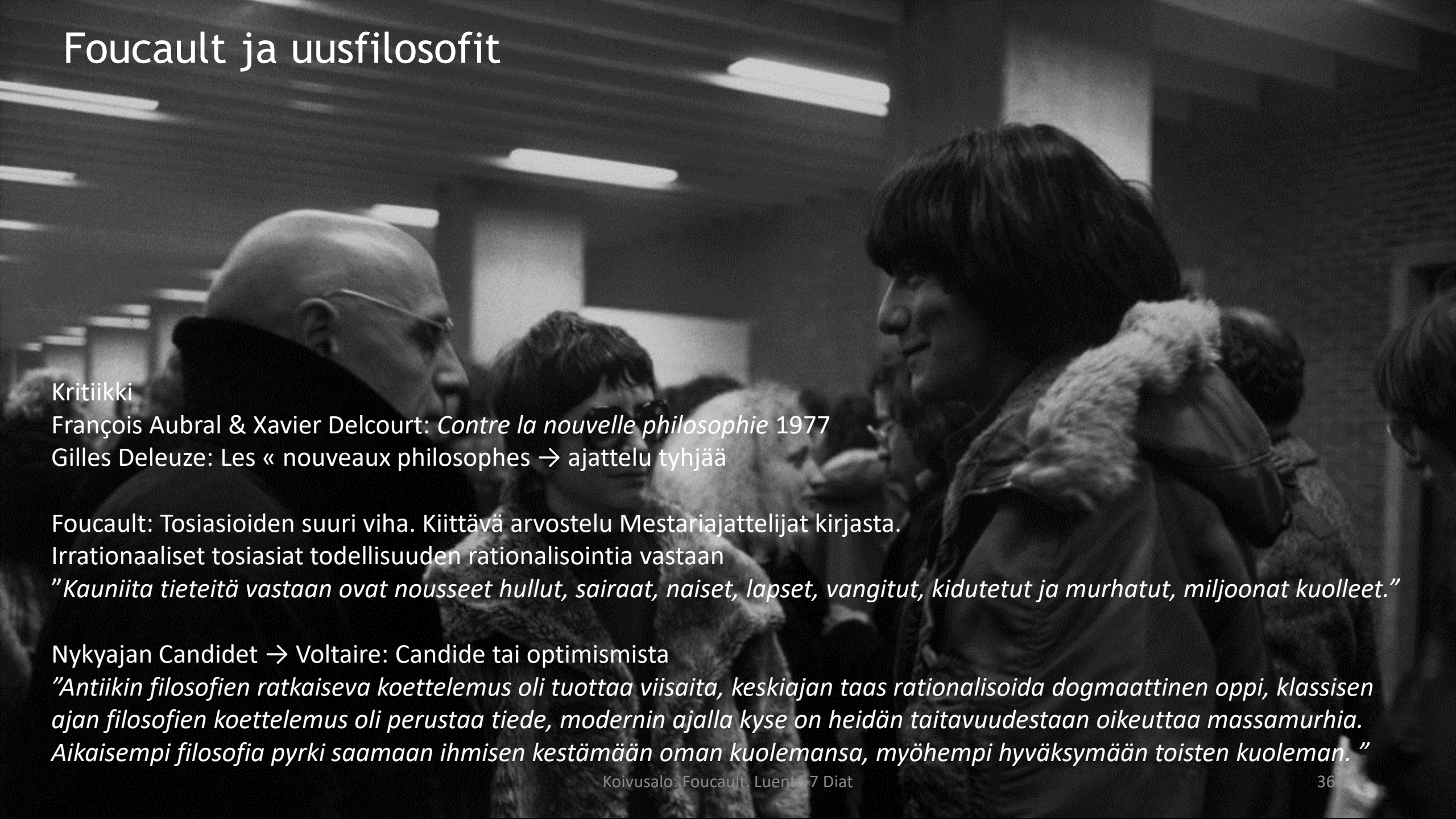

Kritiikki
François Aubral & Xavier Delcourt: *Contre la nouvelle philosophie* 1977
Gilles Deleuze: Les « nouveaux philosophes → ajattelu tyhjää

Foucault: Tosiasioiden suuri viha. Kiittävä arvostelu Mestariajattelijat kirjasta.
Irrationaaliset tosiasiat todellisuuden rationalisointia vastaan
”Kauniita tieteitä vastaan ovat nousseet hullut, sairaat, naiset, lapset, vangitut, kidutetut ja murhatut, miljoonat kuolleet.”

Nykyajan Candidet → Voltaire: Candide tai optimismista
”Antiikin filosofien ratkaiseva koettelemus oli tuottaa viisaita, keskiajan taas rationalisoida dogmaattinen oppi, klassisen ajan filosofien koettelemus oli perustaa tiede, modernin ajalla kyse on heidän taitavuudestaan oikeuttaa massamurhia. Aikaisempi filosofia pyrki saamaan ihmisen kestämään oman kuolemansa, myöhempi hyväksymään toisten kuoleman. ”

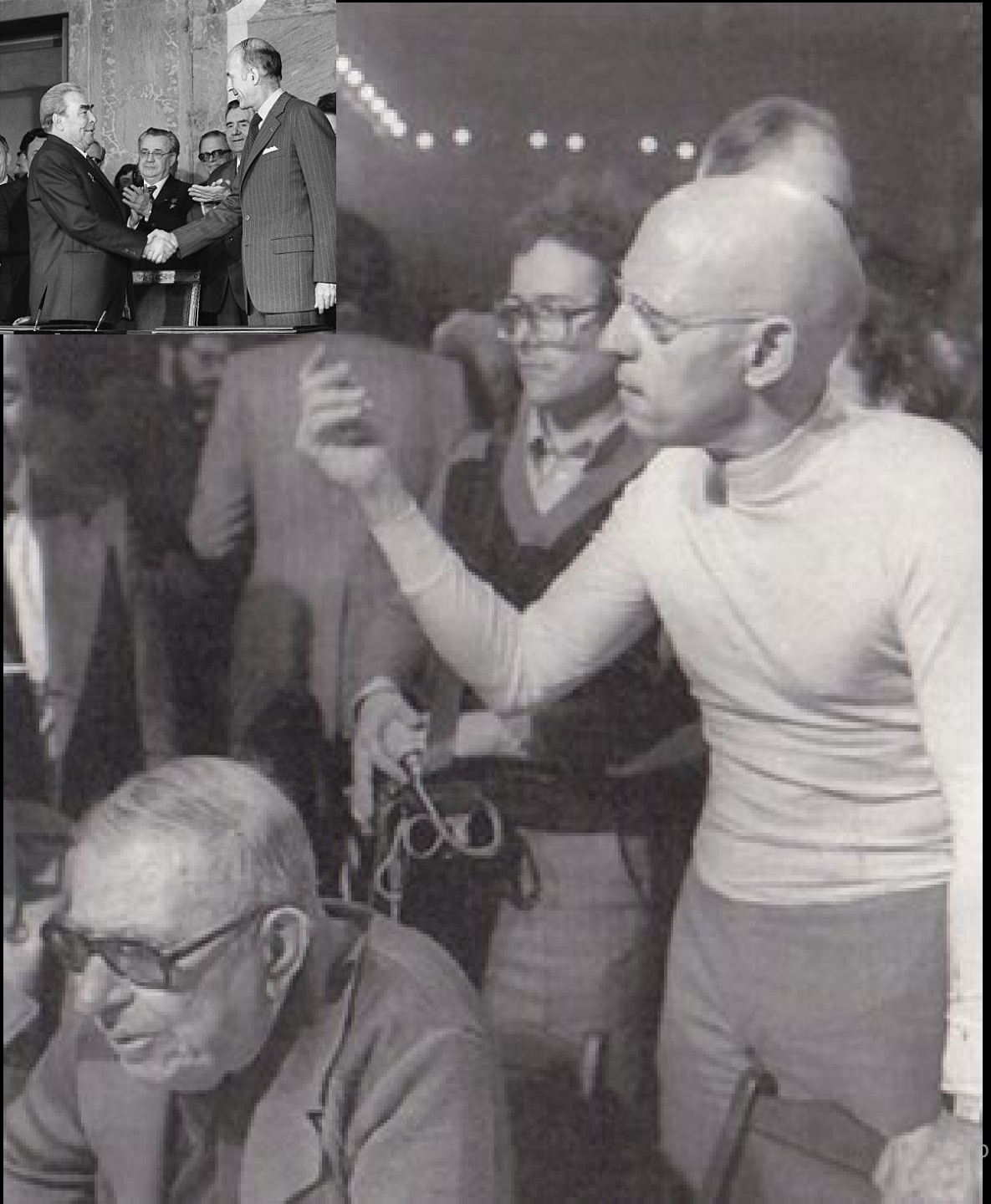

Toisinajattelijoiden vastaanotto

Théâtre Récamier 21.6.1977

“Ajattelimme yksinkertaisesti, että samana iltana, jona Giscard d’Estaing ottaa juhlallisesti vastaan Brezhnevin, toiset ranskalaiset voivat vastaanottaa tiettyjä toisia venäläisiä, jotka ovat heidän ystäviään.”

Kutsutut: Andrei Amalrik, Vladimir Boukovski, Natalia Gorbanevska, Andrei Sinyavsky, Alexandre Galitch, Leonid Plyushch

Kutsujina: Barthes, Bourseiller, Daix, Glucksmann, Foucault, Jacob, Mauriac, Sartre, Schwartz

Itä-euroopan toisinajattelijat

Dissidentit (Диссиде́нты) dis- + sedeō – istua erillään, olla eri mieltä
Toisin ajattelijat (инакомы́слящие)

Sinyavsky–Daniel tuomio 1966
Andrei Sinyavksy ja Yuly Daniel pseudopnyymeillä Abram Tertz ja Nikolai Arzhak satiirisia tarinoita neuvostoelämästä

Tuomittiin Neuvostovastaisesta agitaatiosta ja propagandasta kuudeksi vuodeksi vankileirille

Sinyavksy emigroitui 1973 Ranskaan jossa Venäjän kielen professoriksi

Foucault tavannut jo 1973 Leonid Plyushchin, ukrainalaisen matemaatikon, tuomittiin 1972, Ranskaan 1973

Tapaa Sinyavksy 1977

ETYK 1975 Helsingin päätösasiakirja

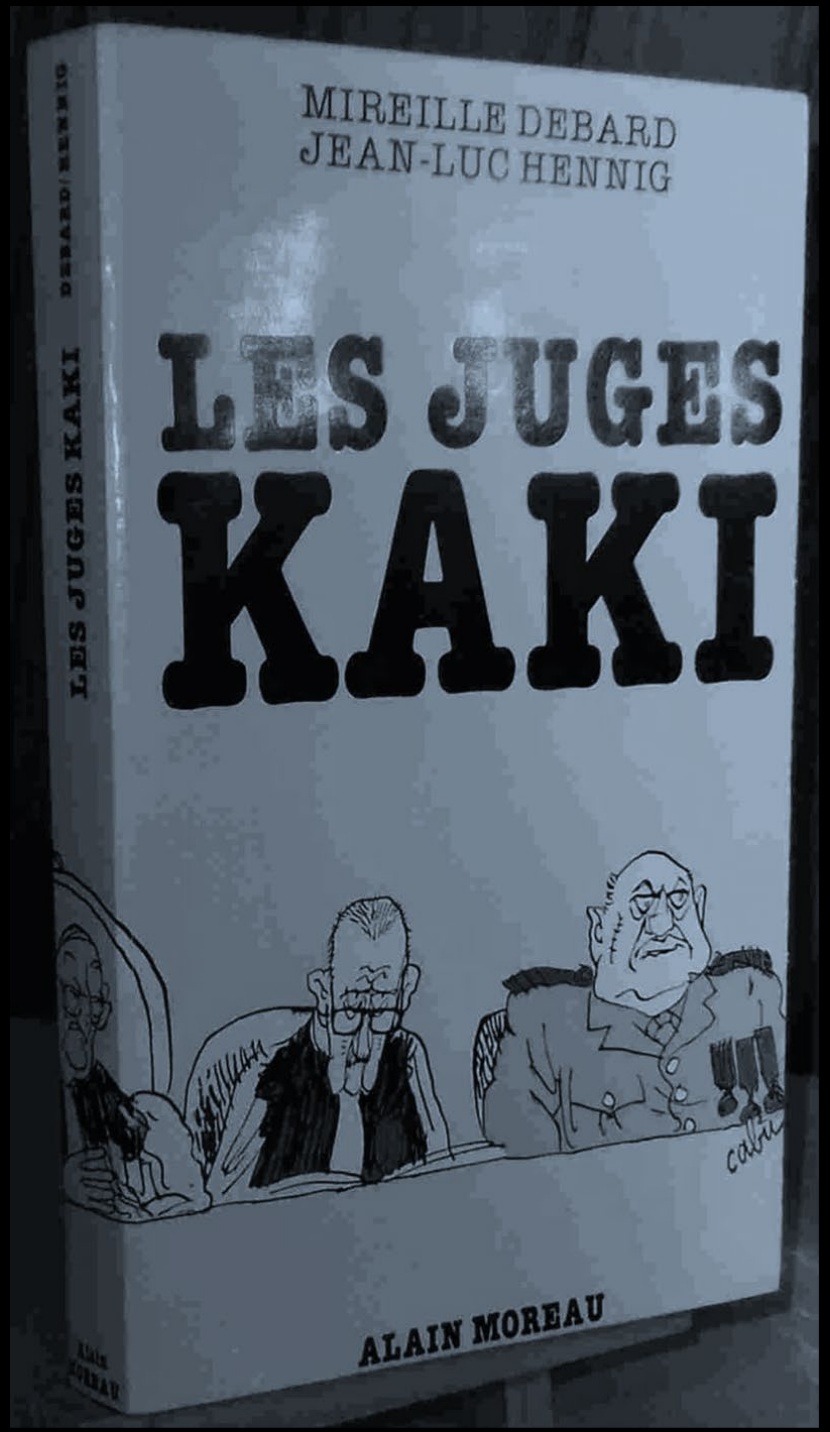

Toisinajattelu taisteluna

”Kyse on "vastenmielisyyden pisteiden” moninkertaistamisesta poliittisessa kudoksessa ja mahdollisen toisinajattelun pinnan laajentamisesta taistelussa vallan instituutioita vastaan hyödyntäen sitä mitä taktikot kutsuvat ohueksi taisteluryhmitykseksi (orde mince). Me tiedämme sen tuoneen voittoja.”

Foucault esipuhe Mireille Debardin & Jean-Luc Henningin raporttikirjaan Tuomarit khakissa 1977 koskien sotilastuomioistuimien kulemistilaisuuksia 1975-1977

Mireille Debard perustanut militarisaation vastustamis- ja toiminta ryhmän (GARM) 1967-1984

Kuvitus Cabu (Jean Maurice Jules Cabut)
Kuoli Charlie Hebdon iskussa 2015

Toisinajattelu vastarinnan muotona

”Ehkäpä ”toisinajattelu” sopisi juuri kuvaamaan sellaiseen valtaan kohdistuvia vastarinnan muotoja, joka ottaa tehtäväkseen ihmisten ohjaamisen heidän elämässään ja jokapäiväisessä olemassaolossaan; vastarinnan muotoja, jotka tähtäävät siihen ja joiden kohde ja vastustaja se on.”

Uskonnolliset vastarintaliikkeet sielunpaimennuksen järjestämiselle

Itä-Euroopassa ja Neuvostoliitossa monimutkainen vastarinnan ja kieltäytymisen muoto koskien ihmisten ohjaamista heidän jokapäiväisessä elämässään terrorin muodon saavassa yleistetyn kuuliaisuuden pelissä.

Tämä on Solženitsyniä. *”Emme halua totella näitä ihmisiä. Emme halua tätä järjestelmää, jossa jopa niiden, jotka komentavat, on pakko totella terrorin vuoksi. Emme halua tätä sielunpaimennuksen kuuliaisuusjärjestelmää. Emme halua tätä totuutta. Emme halua joutua tähän totuuden järjestelmään. Emme halua joutua tähän tarkkailun ja tutkinnan järjestelmään, joka jatkuvasti tuomitsee meitä ja kertoo meille, mitä pohjimmiltaan olemme, terveitä vai sairaita, hulluja vai ei hulluja, jne.”*

Vastakäytös” (contre-conduit)

Vastakäytös aktiivisena taisteluna tiettyä käytöksen ohjausta vastaan.

Mahdollistaa välttää ”toisinajattelun” henkilöityminen

Toisinajattelusta tulee toisinajattelija ja toisin päin
Ei ole järkeä sanoa, että hullu, lainrikkoja, sairas jne. olisi toisin ajattelija

Toisin ajattelusta helposti pyhittämisen tai sankarinpalvonnan prosessi

Vastakäytös taas ilman kenenkään pyhittämistä toisinajattelijaksi

Mahdollista analysoida tapaa, jolla jotkut käytännössä toimivat yleisellä politiikan tai valtasuhteiden kentällä.

Ei niinkään toisinajattelija yksilöt vaan suunnaton vastakäytöksien perhe tiettyä hallinnan ohjausta vastaan.

Valon saari → humanitaarinen politiikka

Vietnamin venepakolaiset, venekansa 1978

Sairaala ja turvapaikka laiva

Bernard Kouchner yhteyttä Foucault'seen
- Humanitaarisen politiikan henkilöitymä
- Lääkärit ilman rajoja → Maailman lääkärit
- Vasemmistohallituksen terveysministeri, oikeistohallituksen ulkoministeri

Laiva Vietnamiin komitea 1978

Vaatimukset pakolaisten vastaanotosta

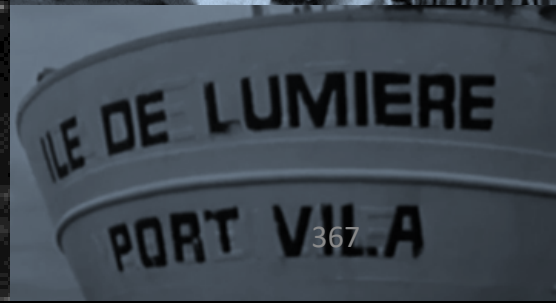

Uusi sekoitus

Foucault, Kouchner, Glucksmann
Yves Montand, Simone Signoret, Alain Geismar, Bernard Stasi ajamaan venepakolaisten asiaa

Jean Paul Sartre ja Raymond Aron tapaavat ensi kerran vuoden 1947 jälkeen

Aron – Foucault 1966
Aron: L'Opium des intellectuels 1955

Hallittujen oikeudet

Ihmisoikeudet → kansainväliset hallittujen oikeudet

”On olemassa kansainvälinen kansalaisuus, jolla on oikeutensa ja velvollisuutensa. Se velvoittaa nousemaan kaikkea vallan väärinkäyttöä vastaan olivatpa tekijät ja uhrit keitä tahansa. Loppujen lopuksi olemme kaikki hallittuja ja tässä mielessä solidaarisia.”

Ihmisten kurjuus ei saa koskaan olla politiikan hiljainen jäännös. Se muodostaa absoluuttisen oikeuden astua esiin ja puhutella vallanpitäjiä.

Kokemus osoittaa, että me voimme ja meidän täytyy kieltäytyä meille ehdotetusta pelkän ja yksinkertaisen närkästyksen teatraalisesta roolista. Amnesty International, Terre des hommes, Maailman lääkärit, ovat aloitteita, jotka ovat luoneet tämän uuden oikeuden. Yksityisten ihmisten oikeuden puuttua vaikuttavasti kansainvälisen politiikan järjestykseen ja strategioihin.

Yksilöiden tahdon on tultava osaksi todellisuutta, jonka hallituksen ovat halunneet monopolisoida itselleen ja tuota monopolia on purettava pala palalta joka päivä

Simone Signoret & Yves Montand

Läheinen ystävyys
Varsinkin Signoret – ”ystävätär”

Lukuisat poliittiset ja humanitaariset kannanotot

Francon ruumis

Kuolemantuomio 11 Francoa vastaan taistelleelle
- Frente Revolucionario Antifascista y Patriota
- ETA politiko-militarra

Lähetystö Madridiin
- Costa -Gavras, Jean Daniel, Michel Foucault, Claude Mauriac, Régis Debray, Jean Lacouture, Yves Montand.

22.9 Montand lukee Foucault'n kirjoittaman manifestin

Poistetaan maasta
Olof Palme ja Ruotsi
Ranska ja yhdeksän muuta maata kääntyy vastustamaan

Documentos de interviu

LAS ULTIMAS VICTIMAS DE FRANCO

El amanecer del día 27 trajo el entumecimiento de una noche en vela. Cuatro Consejos de Guerra condujeron a estos cinco hombres hacia el pelotón que esa mañana les fusiló. Quizá pudieran haber sido los autores de los atentados que se les imputaban. Pero las irregularidades de los procesos siembran la duda del escarmiento y la sinrazón. Que no hay causa que haga de la muerte un castigo de inocentes. Tampoco de asesinos. Diez años después, INTERVIU rehace esa triste historia.

EL OTOÑO DEL PATRIARCA

1975: FUSILAMIENTOS DE SEPTIEMBRE

Francon ruumis

Francon kuolema 20.11.1975, falangistiperustajan José Antonio Primo de Riveran kuolinpäivä

30.10.1975 koomassa, pidettiin laitteilla hengissä, väite oli kuollut jo 19 päivää

”Generalissimo Francisco Franco is still dead.”

” Franco, verisin kaikista diktaattoreista, oli käyttänyt suvereenin oikeutta elämään ja kuolemaan tuntemallanne raakuudella ja hallinnut absoluuttisena neljänkymmenen vuoden ajan. Kuolemansa hetkellä hän joutui kuitenkin uuden elämään kohdistuvan vallan kentälle, jossa kyse ei ole ainoastaan elämän parantamisesta ja sen vaalimisesta, vaan lopulta jopa yksilön pitämisestä elossa tämän kuoleman jälkeen […] Kahden valtajärjestelmän, suvereniteetin kuolemanvallan ja elämää sääntelevän vallan, välinen törmäys löytää symbolinsa tässä pienessä ja hilpeässä tapahtumassa.”

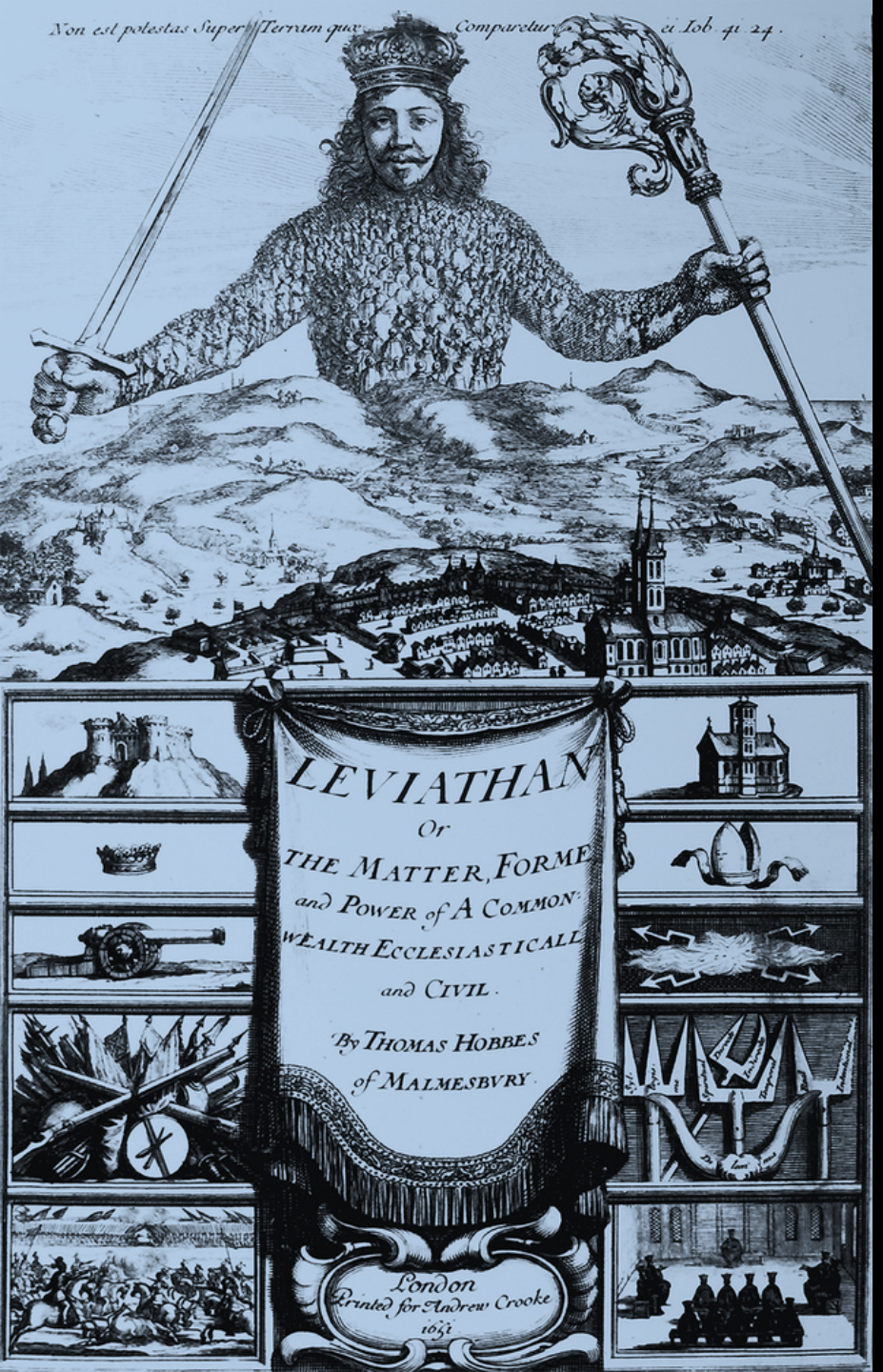

Juridis-poliittinen vallan käsittäminen

Perinteisesti valta käsitetty ja esitetty lain ja oikeuden termeillä
- Vallan legitimaatio ≠ vallan käytännöt ja tekniikat

Vaade alistumisesta oikeutetulle vallalle
- Oikeus vastustaa vain laittomaksi nähtyä valtaa

Liberaalit sopimusteoriat
- Valta talouden termeillä, omistettavana ja vaihdettavan hyödykkeenä
  → edelleen juridinen sopimus

Sopimus-alistus –skeema (contrat-oppression)
- Valta nähdään suvereenille sopimuksella luovutettuina oikeuksina
- Sortovalta jos ylittää sopimuksen rajat

Lakattava ajattelemasta valtaa oikeuden, suvereenin tai omaisuuden termeillä
- Poliittisessa teoriassa emme ole vielä katkaisseet kaulaa suvereenilta
- Vallan ajattelemien sen harjoituksen ja käytön kautta

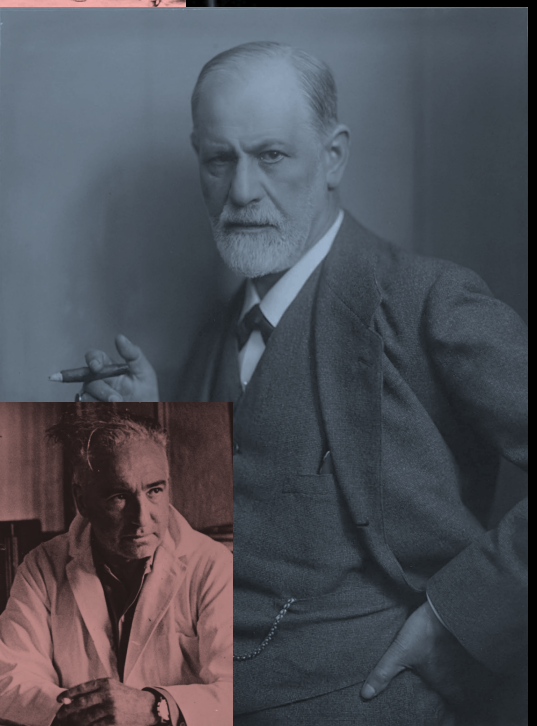

Sota ja repressio (guerre-répression)

Marxilaiset teoriat

- Vallan historiallisuus, mutta viimekädessä taloudellinen tarkoitus
- Taloudellinen luokkataistelu → kapinan ja sisällissodan malli → taistelu

Valta taisteluna (Nietzsche)

- Sodan malli: Clausewitzin ympärikääntäminen
- Politiikka sodan jatkamista toisin keinoin
- Päämäärä vihollisen voitto, taistelun tukahduttaminen

Valta repressiona, tukahduttamisena (William Reich)

- Valta luonnon, vaistojen, halujen, yksilöiden torjuntana
- Valta torjuu (*réprime*) – Hegel – Freud - Reich

Sota-repressiona -skeema (guerre-répression)

Repressiona valta ≠ tuottava valta

Taistelu → hallitseminen

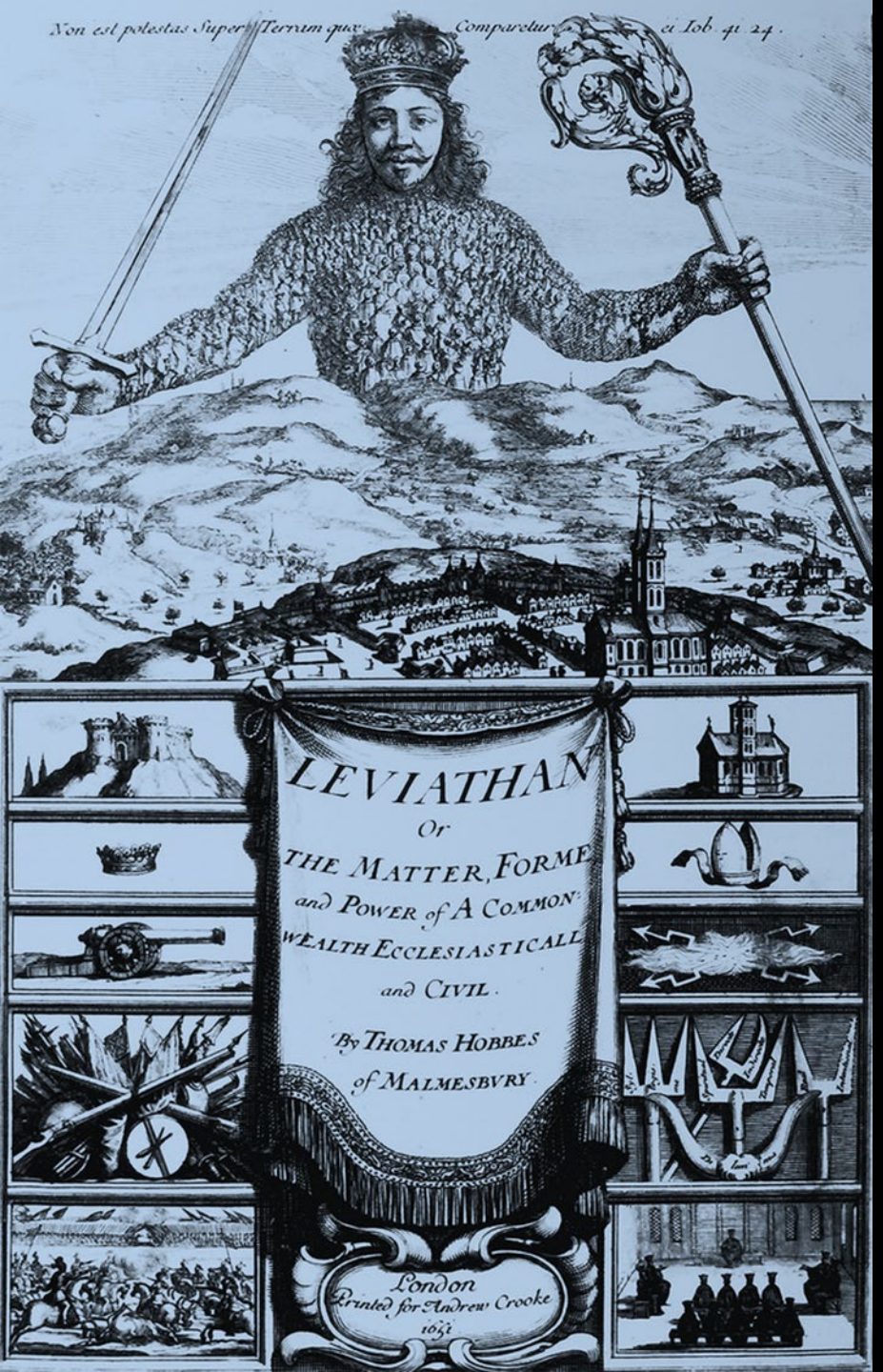

Suvereenin historia ja taistelujen historia

"Mitä muuta sitten on kaikki historia ellei Rooman ylistystä?

Petrarch: Quid est enim aliud historia quam Romana laus

Suvereenin vallan jatkumon diskurssi

Poliittis-historiallinen taistelun binaari diskurssi

Rotujen taistelu

Hobbesin "bellum omnium contra omnes" ei todellinen sota

Hobbes: Auktoriteetin oikeus on kaikkialla sama

Tahto elää, pelko kuolemasta ja turvan tuovan suvereniteetin tunnustaminen - huolimatta siitä onko kysymys oletusta sopimuksesta, verisestä valloituksesta tai vanhempien ja lasten tunnesiteistä

Argumentum anti-Normannicum 1682

Normannit ja saksit

Wilhelm valloittajan 1066 voitto Haroldista Hastingsin taistelussa

Legenda toistuu Tudorien legendoissa ja vallan rituaaleissa, mutta myös saksilaisissa kansantaruissa ja kapinoiden muistoissa.

Ajatus normannitaakasta tai ieksestä. Tudorien oikeuksien kyseenalaistaminen valloituksena

Vaatimus paluusta englantilaisten alkuperäisiin oikeuksiin.

Vanha valloituksen diskurssi taas aseeksi sisällissodan aikaisessa parlamentin ja kuninkaan taistelussa

Radikaalimman esityksensä “porvarillisten” levellersien ja näistä radikaalimpien “kommunististen” diggersien taistelussa menetettyjen kansan oikeuksien puolesta.

Frankit ja gallit

Henri Boulainvillers (1658 -1722)

Historiallisten voimasuhteiden ensimmäinen ajattelija.

Voimien historiallisesta taistelusta historiaa pyörittävä moottori.

Ranskan historia frankkien ja gallialaisten taisteluna

Frankkien aristokraattiset valloittajan oikeudet gallialaisista polveutuvia alhaisoa vastaan

Feodaalisen aristokratian ”ihmismielen mestariteoksena” keskittynyttä absolutismia vastaan.

Reaktiiviset aristokraatit Boulainvillers & Dubuat-Nançy

Porvarilliset historioitsijat François Guizot ja Augustin Thierry
Marx ottaa luokkataistelun

Emmanuel-Joseph Sieyès

Kansakunta historian subjektina

Le tiers état est une nation complète.

“Kolmas sääty on täydellinen kansakunta”

“Kolmas sääty käsittää kaiken kansakuntaan kuuluvan ja kaikkea kolmanteen säätyyn kuulumatonta ei tule nähdä kansakuntana.”

Kansan historiallinen voima ei voittoisassa herruudessa vaan yleisessä kyvyssä hallinnoida itseään ja töissä.

Porvarihistorioitsijoille Ranskan vallankumous taistelun päätepisteenä. Taistelun diskurssin loppuna

Rasismi nyt ympärikäännettynä vallankumousdikurssina

Tuottava biovalta

Rasismi elämän vallassa kuoleman vallan paluuna

Rasismi: ”*Keino luoda leikkaus vallan haltuun ottamalle elämän kentälle: Leikkaus sen välillä, minkä täytyy elää ja minkä täytyy kuolla*.”

Elämän tuotantoon ja organisoimiseen keskittynyt valta
- Kurinpidollinen valta – ruumiin organisointi
- Biovalta – väestö – ihminen biologisena lajina

Juridisen vallan sijaan elämän normaalisaatio

”Valta ei enää kosketa pelkästään oikeudellisia subjekteja, joissa viimeinen ylimmän vallan osoitus on kuolema, vaan eläviä olentoja. Vallan, jota se voi niiden suhteen käyttää on sijoituttava itse elämän tasolle”

Kuoleman vallasta elämän valtaan

Kuoleman valta → määrätä kuolemaan tai antaa elää

Elämän valta → toimeenpanna elämää tai antaa kuolla

”Enää ei ole tarkoitus panna kuolemaa peliin suvereeniuden kentällä, vaan jakaa elävää arvon ja hyödyllisyyden kentällä.”

”Voitaisiin sanoa että vanha oikeus ottaa elämä (toimeenpanna kuolema) tai antaa elää on korvaantunut vallalla toimeenpanna elämää tai hylätä kuoleman omaksi.”

Linnalääneistä Sotemaakuntiin

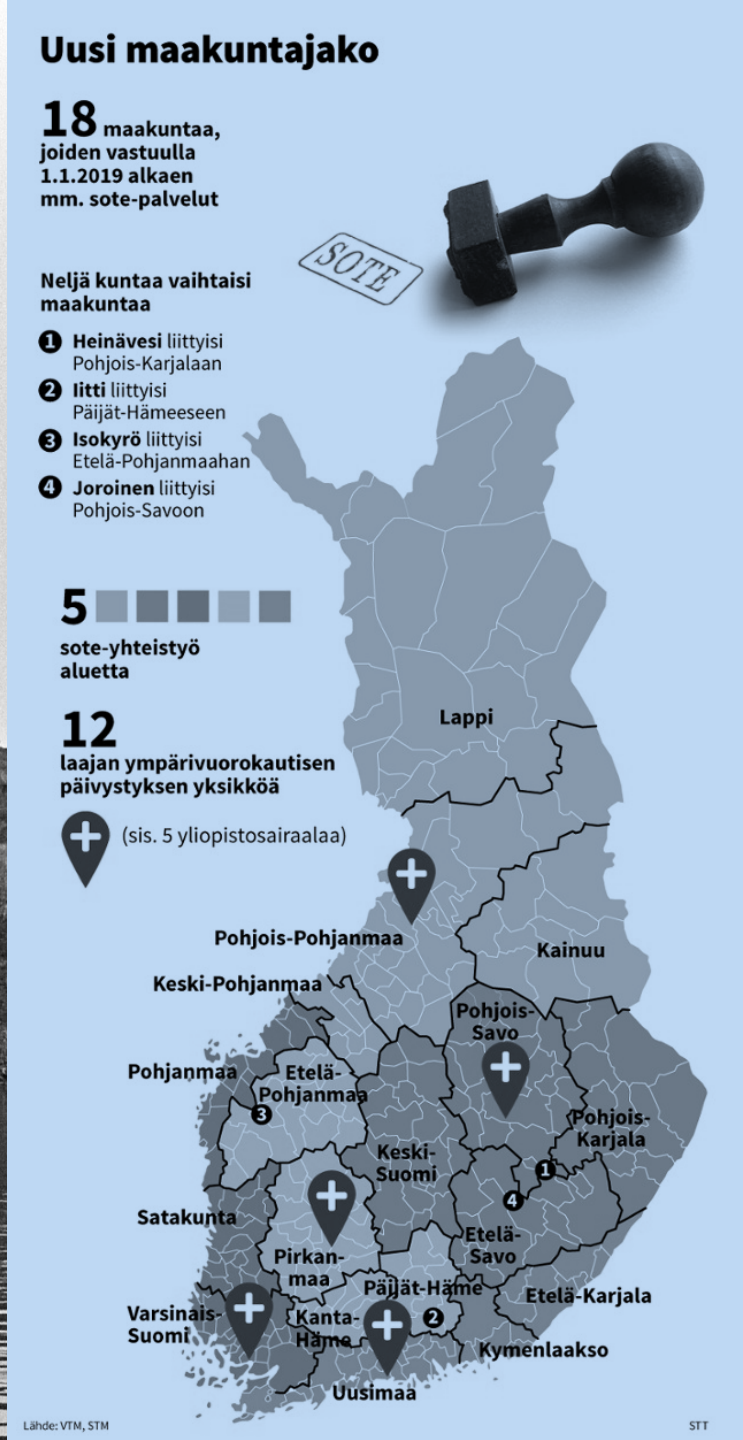

Koivusalo: Foucault. Luento 7 Diat

Kalifornia 1975-

Vaihtoehtoelämäntapa yhteisöt

Kasvisyöjät, homo-yhteisöt, feministiset yhteisöt jne.

Kuoleman laakso - LSD kokeilut

Foucault, Michael Stoneman, Death Valley.1975

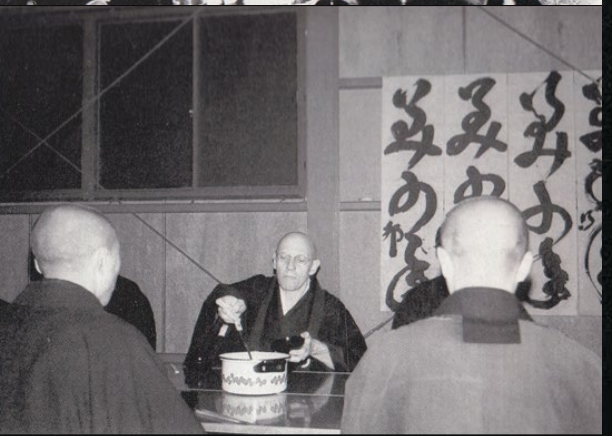

Japani 1970, 1978

Zen budhalaisuus

Itsen käytännöt

Keskustelut Takaaki Yoshimoto kanssa

Kuinka ylittää marxismi?

Uuden vasemmiston projekti

Tarvitsemme uutta poliittista ja yhteiskuntapoliittista mielikuvitusta

Takaaki Yoshimoto

Vaihtoehtovasemmisto

Vaihtoehtoliikkeiden syntymäpaikka

Kaikki paitsi dogmaatikot yhdessä

Uudet strategiat eroissa vanhoista ideologioista

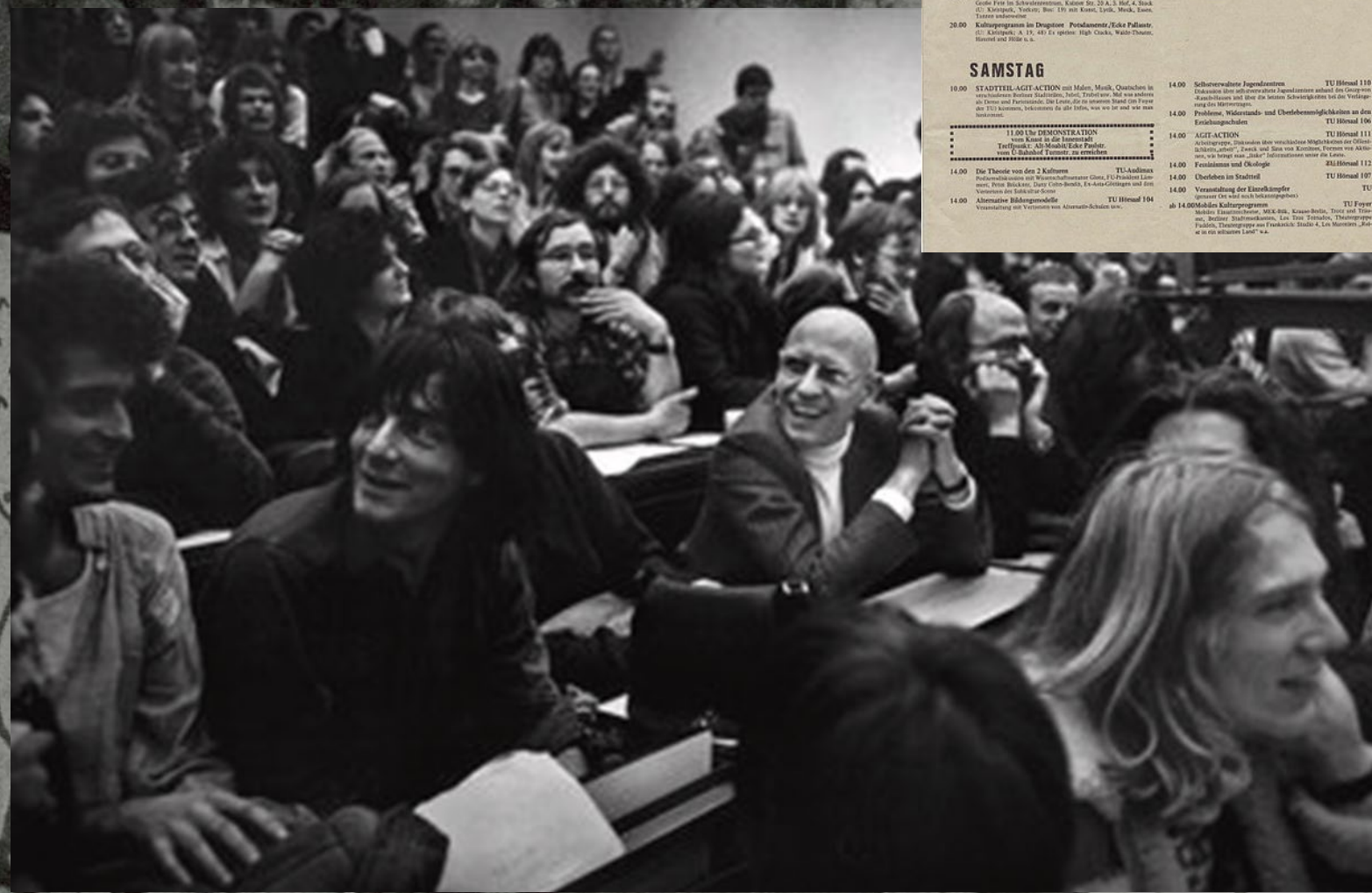

Treffen in TUNIX

WESTBERLIN 27.–29.1.78

endgültiges Programm

FREITAG

SAMSTAG

Halllinnallisuus - *Gouvernementalité*

Elämän hallitsemisen ongelma kenttä

- Uusi strateginen kenttä, jossa hallitsemisen ongelmat moninaistuvat 1500-luvulta lähtien ja lopulta irtaantuivat valtion alaisuudesta juuri väestön käsitteen kautta.

Hallitsemisen taidon ajattelu

- Hallitsemisen itse-tietoisuus (*conscience de soi du gouvernment*)

Hallinnan muotojen, strategioiden ja tekniikoiden leviäminen

Kuinka meitä hallitaan - ohjataan

- Kieltäytyä tulemasta hallituksi tietyllä tavalla

Elämän hallitsemisajattelun historia

Vuoden 1977-78 luennot elämisen kokonaisvaltainen hallitseminen

Egyptistä 70-luvun lopun uusliberalismiin

Paimenvalta
- Kristillinen hallitseminen

Poliisi klassisessa laajassa merkityksessä (Polizei)
- Valtiollinen hallitseminen

Hallittavuus
- Liberaali hallitseminen

Paimen valta

Modernin hallittavuuden ongelman edeltäjä

- Liikkeen ohjaus ja valvonta keskeisempää kuin valta alueen ylitse.
- Nomadinen valtaa liikkuvan moneuden suhteen.

Hyvää tekevä valta

- Intressi ei valloitus tai orjuuttaminen vaan lauman hyvä.

Valvova valta

- Ei teatraalista kunnian valtaa vaan vaivanäön valtaa, jossa huoli ei kohdistu itseen vaan laumaan, jota paimen valvoo lauman nukkuessakin.

Yksilöivä valta

- Jokainen jäsen on erityisyyssään tärkeä.
- Paimenen paradoksi - yhden uhraaminen kaikkien ja kaikkien uhraaminen yhden tähden.

Kristillinen paimennus

Paimenvallan kehittyminen huippuunsa

- Ohjaamisen taidon määritettävä kristikuntaa kollektiivisesti ja yksilöllisesti koko elämän ajan.
- Mikään yhteiskunta ole ollut niin paimentava kun kristillinen länsi antiikin lopusta modernin ajan alkuun.

Poliittinen ainutkertaisuus

- Uskonnollinen yhteisö muodostuu valtavaksi instituutioksi, vallan mahtavaksi koneistoksi, joka vaatii ihmisten intensiivistä hallitsemisesta heidän jokapäiväisessä elämässään heidän johdattamisekseen ikuiseen rauhaan toisessa maailmassa.

Paimenfilosofia

- “Sielujen hallitseminen on taitojen taito” (ars est artium regimen animarum)
- Suhteessa universaaliin pelastukseen, lakiin ja totuuteen

Kristilliset vaihtoehtoliikkeet

Kristillisyys ei koskaan yksi ja yhtenäinen

- Alusta asti erilaisten vaihtoehtoliikkeiden, vastakkainasettelujen, taistelujen ja vastarintojen repimä ja uudelleen määrittämä.

Keskiajan viisi keskeistä vastakäytöksen muotoa

- Artikuloituvat kristillisen paimenvallan kehikossa, mutta kirkollisen paimenvallan käytännöt ja erityisesti papilliset sakramentit kyseenalaistaen.

1. asketismi
2. yhteisöllisyys
3. mystiikka
4. paluu kirjoituksiin
5. eskatologia

Uskonpuhdistus –paimenvallan kumous ja uusi intensifioituminen

- *”Koskaan paimennus ei ollut sekaantunut ja ollut niin kiinni materiaalisessa, päivittäisessä ja yksilöiden maallisessa elämässä.”*

Poliittinen hengellisyys – elämän hallinnan kumous

Hengellinen kansannousu

Iranissa kansannousu šaahi Mohammad Reza Pahlavin yksinvaltaa vastaan

Musta perjantai 8.9. 1978 šaahin kaarti mielenosoittajien kimppuun Teheranissa.

Foucault Iraniin Corriere della seran kolumnistina.

”Maailmassa on enemmän ideoita kun intellektuellit kuvittelevat ja nämä ideat ovat aktiivisempia, vastustavampia, intohimoisempia kuin ‘valtiomiehet’ ajattelevat. Meidän on oltava siellä missä ideat syntyvät, missä niiden voima puhkeaa kukkaansa, ei kirjoissa, jotka esittävät niitä, vaan tapahtumissa, jotka ilmentävät tätä voimaa.”

Poliittinen hengellisyys

Yhtä kauheita ääniä kuin Savarolan Firenzessä, anabaptistien Münsterissä tai presbytaarien Gromwellin aikoina

Kieltäytyminen tulemasta hallituksi

Paljain käsin Shaahin väkivaltakoneistoa vastaan

Šaahin kukistuminen

“Islamin ongelma poliittisena voimana on olemuksellinen ajallemme ja tuleville vuosille. Jos sitä halutaan lähestyä edes vähimmäisellä ymmärryksellä, ensimmäinen ehto on ettei aloiteta lietsomalla vihaa.”

”Uskonto on maailman henki hengettömässä maailmassa.”

16. 1. 1979 Shaahi jättää Iranin

Lupaukset vapaista vaaleista

Khomeinin paluu 1.2.1979

”Kukaan ei halua teokraattista pappisvaltaa.”
”Ei tule olemaan khomeinilaista puoluetta eikä Khomeinin hallintoa.”
Mehdi Bazargan vakuuttanut Foucault’lle

1.2.1979 Khomeini palaa maanpaosta
Khomeini asettaa oman hallintonsa, kulissiksi Mehdi Bazargan
Maaliskuussa sensuuri kiristyy, naisten oikeuksien lakkauttaminen, huntupakko, kuolemanrangaistus homoseksuaaleille, teloitukset

1.4.1979 kansanäänestys – monarkiasta Khomeinin johtamaksi teokratiaksi

Foucault avoin protestikirje Mehdi Bazarganille

Huumasta kauhuun: Onko hyödytöntä kapinoida?

Viimeinen kommentti:

"'Tuhannet meistä ovat valmiit kuolemaan, jotta Shaahi lähtisi', sanoivat iranilaiset viime kesänä. Tänään Ajatollah sanoo: 'Iran vuotakoon verta, jotta vallankumous vahvistuisi.' Yhteen kahlehdituilta vaikuttavien lauseiden välillä on omituinen kaiku. Tuomitseeko jälkimmäisen kauhu edellisen huumauksen? [...] Ei varmastikaan ole häpeällistä muuttaa mielipiteitään, mutta ei ole syytä sanoa, että mielipiteet ovat muuttuneet, jos vastustaa käsien irtileikkaamista tänään ja on vastustanut SAVAKIN kidutuksia eilen. Kenelläkään ei ole oikeutta sanoa: 'Kapinoikaa minun puolestani, lopullinen jokaisen ihmisen vapautus on lähellä.' Mutta en ole samaa mieltä niiden kanssa, jotka sanoisivat 'on hyödytöntä kapinoida, mikään ei koskaan muutu.' Niille, jotka riskeeraavat elämänsä vallan edessä, ei tule sanella lakia siitä, onko oikein kapinoida vai ei? Jättäkäämme tämä kysymys avoimeksi. On tosiasia, että kansanousuja tapahtuu ja niiden kautta subjektiviteetti (ei suurten miesten vaan kenen tahansa) johdattaa itsensä ¨historiaan ja antaa sille hengen. [...] Historialliset pettymykset eivät muuta mitään. Juuri sen tähden, että on olemassa tällaisia ääniä, ihmisten ajalla ei ole evoluution vaan 'historian' muoto."

Globaalista kumouksesta revisionismiin

“Historiallisen ontologian itsestämme on käännyttävä pois kaikista projekteista, jotka väittävät olevansa globaaleja ja radikaaleja.

Itse asiassa me tiedämme kokemuksesta, että väite paeta nykyisen todellisuuden järjestelmää ja tuottaa kokonainen toisen yhteiskunnan, toisen ajattelutavan, toisen kulttuurin tai toisen maailmankatsomuksen ohjelma, on johtanut vain kaikkein vaarallisimman traditionalismin paluuseen.”

Valtiollinen hallitseminen

Valtiojärki
- Raison d'État, Reason of State, Razon de Estado, Staatsrason

Valtion valta ja voima – oma päämäärä
- "*Ragion di stato si è notitia de' mezi, atti a fondare, conservare, et ampliare un dominio...*" (Giovanni Botero, Della ragion di Stato, 1589)

Valtion intressit
- Valtio hallinnan subjekti ja objekti

Ius Publicum Europaeum
- Eurooppalainen julkisoikeudellinen järjestys
- Eurooppalaisten valtioiden tilallinen järjestelmä
- Keskiajan kristillisen järjestyksen tilalle

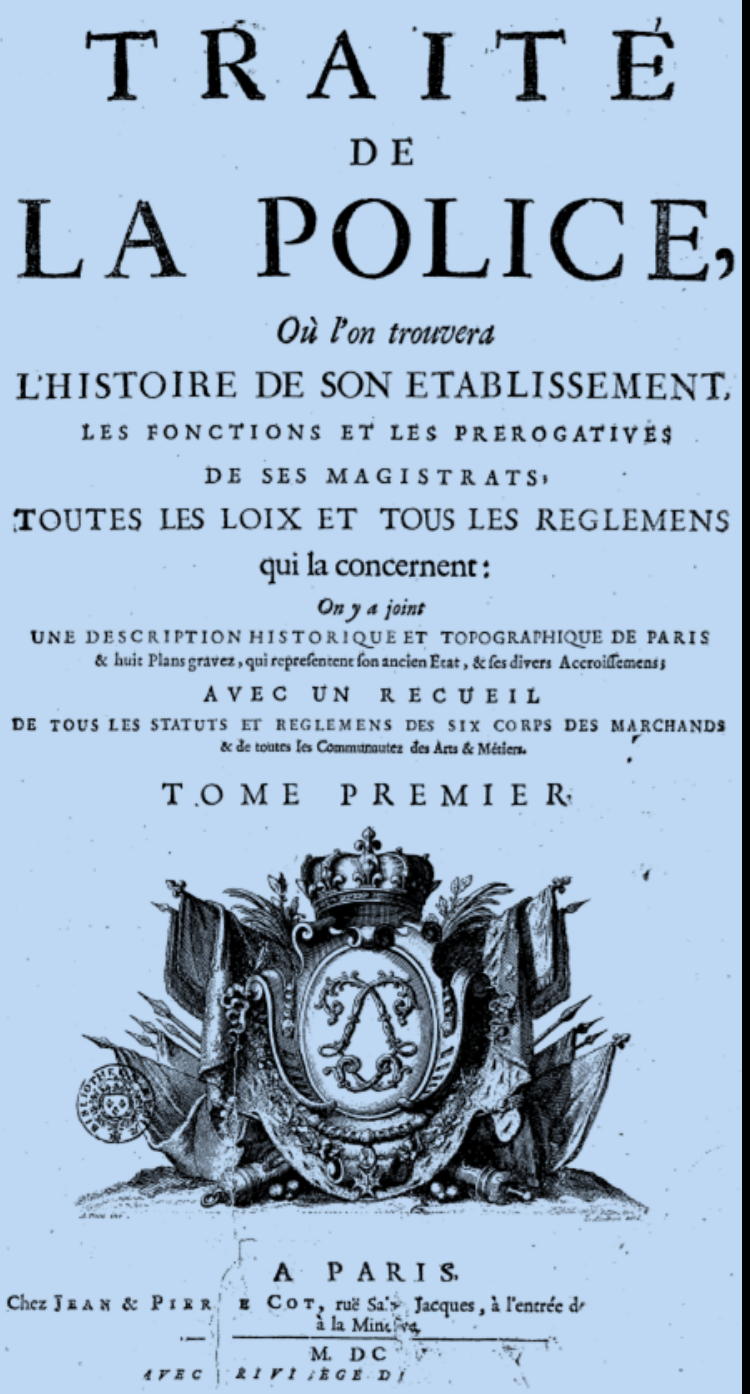
TRAITÉ
DE
LA POLICE,
Où l'on trouvera
L'HISTOIRE DE SON ETABLISSEMENT,
LES FONCTIONS ET LES PREROGATIVES
DE SES MAGISTRATS,
TOUTES LES LOIX ET TOUS LES REGLEMENS
qui la concernent :
On y a joint
UNE DESCRIPTION HISTORIQUE ET TOPOGRAPHIQUE DE PARIS
& huit Plans gravez, qui representent son ancien Etat, & ses divers Accroissemens ;
AVEC UN RECUEIL
DE TOUS LES STATUTS ET REGLEMENS DES SIX CORPS DES MARCHANDS
& de toutes les Communautez des Arts & Métiers.
TOME PREMIER.
A PARIS.
Chez JEAN & PIERRE COT, ruë Saint Jacques, à l'entrée de
à la Minerve.
M. DC
AVEC PRIVILEGE DU

Poliisi – polizei tieteet

Elämän tuotanto ja järjestys

- "Elää ja enemmän kuin elää, elää ja elää paremmin"
- Alamaisten elämän kokonaisvaltainen järjestäminen

Nicolas Delamare: Traité de la Police

- *"Poliisin säätelyn kohteeksi uskonto, tavat, elanto ja terveys, julkinen rauha, rakennukset, aukiot, tiet, tieteet ja vapaat taidot, kauppa, tuotantolaitokset ja mekaaniset taidot, palvelusväki, työntekijät, teatteri, huvitukset, köyhät."*

"Police, c'est le coup d'Etat permanent (Gabriel Naude)

Merkantilismi, Kameralismi

Montchretien: Traité d'économie politique, 1615. Poliittinen taloustiede

Liberalismi

Valtiojärjen kritiikki
- Syntyy hallitsemisen järjen itsekritiikkinä – rajoittamisena
- Itse poliisi käsitteen rajoittaminen järjestyksenpitoon

Oikeusliberalismi: Laki - tahto diskurssi
- Kritiikki ulkoisen oikeuden kautta
- Vallankumous, Perustuslaillisuus, Yksilön oikeudet, Ihmisoikeudet

Talousliberalismi : Markkinat – intressi diskurssi
- Kritiikki sisäisesti hallitsemisen järjen kautta
- Sekä taloustiede että laissez faire -periaate valtiojärjen kontekstissa
- Markkinat, intressit, Hyöty

Jännite: Homo juridicus vs. homo economicus
- Kaksi eri vapauden käsitystä liberalismissa
- Näiden heterogeenisyys ja ambivalenttius toistensa suhteen sekä strateginen ennemmin kuin dialektinen yhdistyminen määrittää modernia Eurooppalaista liberalismia.

Vapaus ja kontrolli → kontrolliyhteiskunta

Vapaus ei annettu: Mikään hallinta ei hyväksy vapautta sinänsä

- Tietyn vapauden tuottaminen, tietyissä rajoissa ja tietyllä tavalla.

Vapauden virrat ja kontrolli

- Hallitsemisen ytimessä suhde vapauden virtojen tuottamisen ja kontrolloinnin välillä.
- Vapautta tuotettava, mutta asetettava rajoitteet, kontrollit, pakkokeinot ja velvoitteet vapauden ilmaista itseään.

Intressien ongelma

- Liberalismi = intressejä manipuloivaa hallitsemisen taitoa
- Kysyttävä samalla intressien vaarallisuutta.

Vaaran ja turvan kulttuuri

- Kehottaa elämään vaarallisesti (riskejä ottaen) mutta samalla vaaraa (riskejä) laskelmoiden.

Kontrolliyhteiskunta

- Liberaalin hallinnan samanaikainen vihollinen ja ehto

Turvallisuuden koneistot

Suvereeni valta
- Feodaalitekniikka
- Riistäminen, kielto, rajaaminen

Kurivalta
- Uuden ajan tekniikka,
- Järjestäminen, normaalistaminen

Kontrollivalta
- Moderni hallitsemisen tekniikka
- Turvallisuus
- Vapaus / kontrolli - vaara / turva
- Riskien arviointi

Vallan tekniikat

Laki	Kuri	Turvallisuus
negatiivinen	**positiivinen**	**positiivinen**
sallittu /sallimaton	määrätty/ määräämätön	ohjattu/ ohjaamaton
	keskihakuisuus tiivistää, keskittää, sulkee rajattu tila	keskipakoisuus laajentuminen kehien organisoiminen
	tukahduttaminen kaiken säätely, yksityiskohtien tukahduttaminen	tukeutuminen *laisser-faire*, yksityiskohtiin tukeutuminen
negatiivinen	positiivinen	positiivinen
kielto Älä tee niin	käsky Tee näin	ohjaus Säätely
imaginaarinen kuvittelee kielletyn	keinotekoisuus täydentää todellisuuden	todellisuus toimii todellisuuden pelissä
ihmisluonto paha	ihmisluonne korjattava, muokattava	Ihmisen luonto intressit, halut
kuuliaisuus	tottelevaisuus - tuottavuus	prosessien yhteensopivuus - turvallisuus

Markkinoiden asema

Klassinen liberalismi
- Luotava tilaa itsenäisille markkinoille

Uusliberalismi
- Markkinoista yleinen hallitsemisen kriteeri

Markkinat hallitsemisen kriteerinä ja testinä
- Markkinat aktiivisesti luotava
- Ei klassisen liberalismin oletusta luonnollista markkinoista

Markkinat kilpailun ja epätasapainon tila
- Ei klassisen liberalismin ajatusta markkinoista vaihdon ja tasapainon tilana

Ei markkina vaan kilpailuyhteiskunta
- Kilpailumarkkinoiden toimija yrittäjä
- Ei klassinen kauppias vaihdon markkinoilla

Oikeuden ideaali – markkinoiden ideaali
- Kilpailulainsäädäntö

Ihmispääoma – Human capital

Klassiset tuotantotekijät:

- Maa, Pääoma, Työ → Työjako, työn tuotos ja työn hinta

Nyt yksilöllä ”pääoma” omassa päässä

- Oman pään pääoman käyttö → ansiotulot
- Tulovirtojen maksimointi

Talousteoria yleisenä käyttäytymisteoriana

- Taloudellisen analyysin soveltaminen uusille alueille
- Ei-taloudellisten alojen taloudellinen analyysi

Lopulta ihan kaiken toiminnan taloudellinen analyysi

- Äidinrakkaus ≠ ehdoton
- Tunnevirtojen laskennallinen maksimointi

Käytöksen ohjaus

Epäsuora hallitseminen – ohjaaminen ympäristön kautta

Ihmisiä voidaan hallita säätelemällä heidän toiminnan kehikkoaan

- Intressipolkujen ohjaus
- Rationaalista toimia tietyllä tavalla annetussa ympäristössä
- Toimintaympäristöjen luominen

Rikoksen markkinat

Lainrikkojasta rikolliseen – homo criminalis

Nyt rikollisesta – rikoksilla voiton maksimoimaan pyrkivään yrittäjään

Homo criminalis = homo economicus
- Hyödyn maksimointi niukat resurssit

Tuomarin näkökulma
- Rikos = se mistä uhka tulla rangaistuksi

Rikollisen näkökulma
- Homo economicuksen näkökulma – kuinka ansaita rikoksilla

Puututtava rikollisuuden markkinoihin
- Rikoksen tarjonnan ja kysynnän säätely
- Rikollisuutta kontrolloitava kontrolloimalla rikoksen markkinoita

Huumemarkkinat – tarjonnan ja kysynnän säätely

Ohjelma:

Johdanto: Totuuden toisinajattelu 12.1
Matka hulluuteen ti 19.1
Hulluuden totuus ti 26.1
Kirjallinen avaruus ja äärellisyyden rakenne ti 2.2
Ihmisen kuolema 9.2
Taistelu ja ruumis 16.2
Elämän hallinta ti 3.3
Totuus sukupuolesta ja seksistä ti 9.3
Haluihmisen etiikka ti 16.3
Rohkeus totuuteen ti 23.3

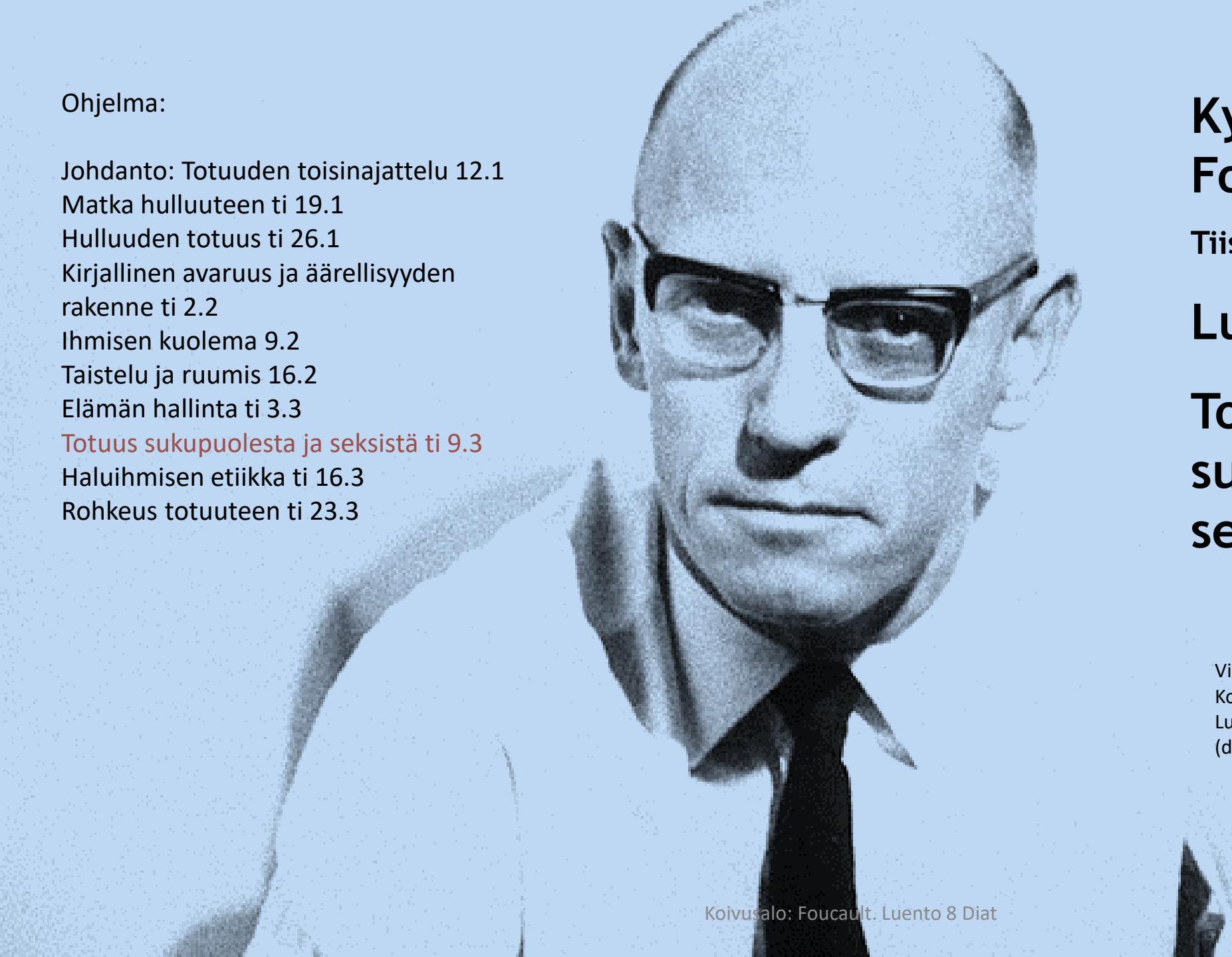

Kymmenen luentoa Foucault'sta

Tiistaisin 12.1-23.3.2021

Luento 8

Totuus sukupuolesta ja seksistä

Viittaukset luentoihin:
Koivusalo Markku: Michel Foucault ja toisin ajattelu. Luennot: Helsinki, TO 2021, 1 (luentonumero), 1 (dianumero)

Seksuaalisuus

1951 loppututkinnon suuulisena aiheena seksuaalisuus

- « *Kaikki lukevat Freudia ja opiskelijat eivät muusta puhukaan.* » (Canguilhem)
- Foucault raivoissaan, joutua nyt loppukokeessa selittämään seksuaalisuutta

Kysymys läpi tuotannon, mutta eri tavoin

Seksuaalisuus – tieto, valta, etiikkaa - totuus

Tieto

- Miten seksuaalisuudesta tuli tiedonkohde? (arkeologia)

Valta

- Minkälaisen vallan ja voimien kentän seksuaalisuus muodosti
- Taistelut sukupuolesta, seksuaalisuudesta, ruumiista
- Seksuaalisuuden dispositiivi sukupuolisuuden hallinnan muotona (genealogia)

Etiikka

- Sukupuoli ja sukupuolisuhteet eettisen itse-tekniikoiden kohteena

Seksuaalisuuden vuosikymmen

Annus Mirabilis 1963

“Sexual intercourse began
In nineteen sixty-three
(which was rather late for me) -
Between the end of the "Chatterley" ban
And the Beatles' first LP.”
Philip Larkin

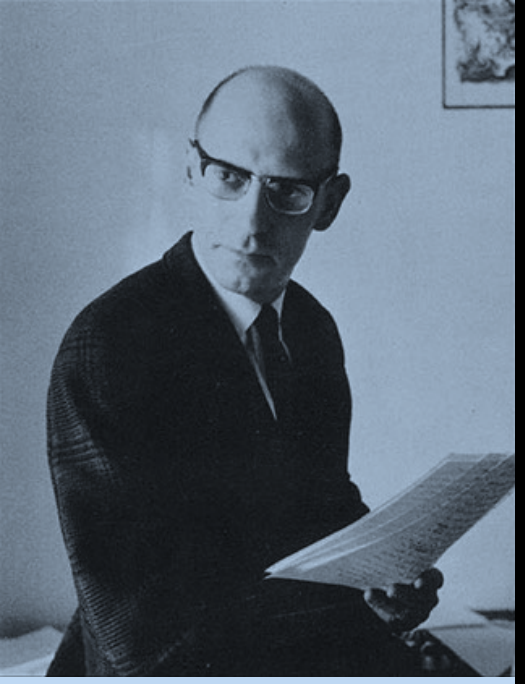

Mitä seksuaalisuus on kulttuurissamme?

Kurssi Clermont-Ferrandin yliopistossa 1964

« Voidaan sanoa, että seksuaalisuus on kulttuurin ulkoreunalla jotakin mikä jää suuressa määrin siihen palautumattomaksi ja sovittamattomaksi. Tästä todistaa riittävästä toisaalta seksuaalisen elämän useiden ilmenemisten pysyvyys kaikkialla ja kaikissa ilmastoissa. Toisaalta se, että yhteiskunnat ovat aina pyrkineet asettamaan seksuaalisuudelle sääntöjä, joko yhteiskunnallisia tai moraalisia ja nämä ovat kuitenkin olleet riittävän vieraita seksuaalisuudelle, jotta se on voinut muodostaa myös jatkuvan tilan moraalisille ja oikeudellisille rikkomuksille.”

Lännelle ominainen biologisen ja kulttuurisen seksuaalisuuden vastakohta

”Biologisen ja kulttuurisen seksuaalisuuden välinen vastakkainasettelu on epäilemättä vain yksi länsimaisen sivilisaation piirteistä. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että olemme eläneet vuosisatojen ajan kulttuurissa jossa olemme uskoneet ikään kuin spontaanisti, että seksuaalisuus on vain fysiologinen kysymys, että se koskee vain seksuaalisia käytäntöjä ja että nämä ovat loppujen lopuksi tarkoitettu vain lajin biologisen säilyttämiseen - eli lisääntymiseen.”

”Onko tämä seksuaalisuuden eristäminen, tämä leikkauksen järjestelmä, jonka läpi koemme sen vasta sivilisaatiomme äärilaidalla ja pikemminkin biologisen kohtalomme puolella itse asiassa vaikutus, jolla kulttuurimme vastaanottaa ja integroi seksuaaalisuuden.”

Kulttuurimme seksuaalisuus / synkronia

Yksiavioisuus ja patriarkaatti (juutalais-kristillinen)

Melko yksinkertainen perheyksikkö eränlaisena puunjuurena

- Jälkeläiset/ omaisuuden jako/ tyttärien avioliitot /poikien asemat

Insestikielto

- Ankarasta rennompaan

Sarja kontrolloituja epätasapainotiloja

- Patrilineaarinen nimensiirto / Patrilokaalinen asumus
- Maskuliinin uskonto / Miesten ja naisten töiden erotus /Miehen aviovalta

Kompensaatiomekanismit

- Naisten eettinen singularisointi, ritarirakkaus, moraalinen, affektiivinen tai seksuaalinen erityisrooli
- Sittemmin vaatimus yhtäläisistä oikeuksista, tasa-arvosta työssä, eettisestä symmetriasta ja antropologisesta vastavuoroisuudesta

Kulttuurimme seksuaalisuus / diakronia

Aikalaisuutemme: Suhteiden tasa-arvoistuminen ja seksuaalisuuden deinstitutionalisoituminen

Kompensaatioiden muutokset

Kompensatioista yhdenvertaisuuden ja tasa-arvoisuuden vaatimukseen

Tavoite: Sukupuolisuuden hävittäminen epätasa-arvon alkuperänä

Oikeuden ja seksuaalisuuden muutos

- Seksuaalisuuden asema juridisessa näkemyksessä perheestä laskee
- Avioliiton desakralisointi ja deseksualisointi – kahden osapuolen sopimukseksi

Ongelmallinen tietoisuus seksuaalisuudesta

- « Antropologisena teemana, moraalisten ja subjektiivisten arvojen ensisijaisena paikkana, vastarinnan ja radikaalin transgression paikkana, traagisen kokemuksen paikkana. »

Ongelmallinen tietoisuus seksuaalisuudesta

- *”Vapautettu deinstitutionalisoitumisen kautta, seksuaalisuudesta tulee eräänlainen kelluva kulttuuriteema millaista ei ole tapahtunut missään muussa sivilisaatiossa.”*
- Filosofinen sukupuolisubjektin ja objektin dialektiikka
    - Sovituksen teema
- Päivittäinen huoli ja skandaalin sija
    - Paikka subjektiiviselle ja yksityiselle moraalille, mutta samalla siinä pelissä nyt kaikki kirjoittamat lait, käytöstavat ja perinteet.
- Arvojen kiistämisen paikkana
    - Moraalin ja yhteiskunnan konkreettisiin rakenteisiin liitetyn seksuaalisuuden « irtisanominen » kiistää koko yhteiskunnan ajattelutavan
    - Moderni protestikieli, jonka subjekti ja objekti on seksuaalisuus.
    - *”Juuri siitä puhumme ja se itse puhuu – silloin kun emme puhu niinkään onnesta, rakkaudesta, nautinnoista vaan onnen puutteestamme, kärsimyksestä, hylätyksi joutumisesta, kuolemasta, häpäisystä.”*

Sade taas kynnyksellä

”Saden aikalaisuus Napoleonin kanssa, se, että Kansalaislaki on kirjoitettu samaan aikaan ja samalla musteella kuin Sodoman 120 päivää määrittää epäilemättä hyvin modernia seksuaalisuutta.”

Pois laista yksityiseen ja kuitenkin koko moraalin perustaan

Seksuaalisuus nyt yksityisintä – tietoisuuden ankarimman vetäytymisen paikka, johon edes kieli ei yllä. Ja samalla se mikä punnitsee kiellot, perinteet, perustavimmat lait.

Seksuaalisuuden pitäisi olla nyt positiivisen onnen paikka, jossa persoona löytää itsestään yhteisön muiden ihmisten kanssa ja keinot liittyä parisuhteen kautta koko ihmiskuntaan. Mutta tämä seksuaalisuus onkin myös se mikä häpäisee ja kiistää kaiken tuon onnellisen positiivisuuden.

Sade ilmaantuu modernisuuden kynnyksellä kaikki seksuaalisuuden negatiiviset voimat läpi käyvänä. Absoluuttisen vapautettuna seksuaalisuuden kieli saa puhua vain itsestään ja sanoa kaiken pidäkkeettömästi. Se sidotaan kaikkiin häpäisyihin, kuolemaan ja murhaan. Lopulta kaiken moraalin, kaiken perimmäisen ajattelun, uskonnon ja koko yhteiskunnan transgressioon.

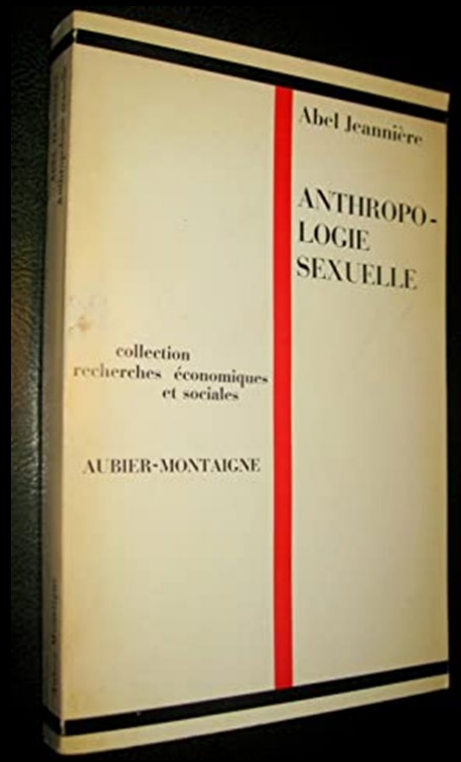

Inhimillinen seksuaalisuus ja seksuaalinen antropologia

Seksuaalisuuden erottaminen sekä uskonnosta että eläimellisyydestä

Sekulaari seksuaalisuus = inhimillinen seksuaalisuus

Personalistien lehti Espirit - Seksuaalisuus teema 1960

Paul Ricoeur: Seksuaalisuus ihmeenä, harharetkenä ja arvoituksena

> *« Olemme tutkineet mieluummin seksuaalisuutta kuin ylistäneet rakkautta, jotta emme välttäisi mitään niistä vaikeuksista jotka tekevä ihmisen olemassaolosta ongelmallista sukupuolisena olemassaolona.”*

Inhimillinen persoonien seksuaaliuus seksuaalisuuden epäinhimillistämistä vastaan

Eros ja Agape - Lempeys/hellyys *(tendresse)* erotiikkaa *(érotisme)* vastaan

Erotiikka harharetki – tyhjä – vaarana merkityksetön seksuaalisuus ja seksi

Eroksen ja instituution (avioliitto) sovittava dialektiikka

Katolinen pappi ja filosofi Abel Jeanniere: Seksuaaliuuden antropologia (1964)

> *«Seksuaalisuus ei sublimoitu eläimellinen vietti vaan inter-personaalinen kommunikaation muoto, jossa persoona avautuu toiselle persoonalle ja nämä yhdessä rakentavat maailmaa.*

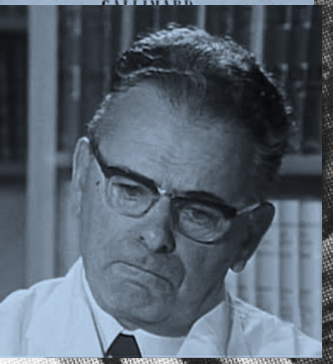

Mitä on sukupuolisuus (sexe)?

Bataille 1947: Biologia sukupuolten kyseenalaistajana

Biologi Étienne Wolffin kirja: Sukupuolen muutokset

« Tiede itse asiassa eliminoi ankarasti niin sanotut elämässä ”perustavasti annetut”, jotka tunkeutuvat meihin rajatta ja joista muiden läsnäoloon ja sukupuolisuuteen liittyvät tunteet ovat tärkeimmät. Lyhyesti sanottuna se pilaa läsnäolon tunteeseen perustuvan rakenteen, se erottaa intiimin yksilöllisen olemassaolon liikkuviksi objektiivisiksi representaatioiksi, joissa kaikki perustat varastetaan siitä.

Se poistaa todellisuuden ja johdonmukaisuuden sukupuolisuuden (sexe) intiimin ja näennäisen muuttumattoman käsityksen”

Seksuaalisuus ”tyhjänä” transgressiona

Bataillen ”antihumanistinen” erotiikka

Seksuaalisuus ja jumalan kuolema: Jumala on huora

”Haluamme uskoa, että seksuaalisuus on aikamme kokemuksessa löytänyt uudelleen luonnollisen totuutensa, joka on pitkään levännyt varjoissa ja esiintynyt erilaisissa valeasuissa ja että ainoastaan positiivinen havaintokykymme sallii meidän tänään selittää sen niin, että saa vihdoin oikeuden tulla kielen valoon. Seksuaalisuudella ei kuitenkaan ole koskaan ollut niin välitöntä luonnollisuutta eikä se epäilemättä ole tuntenut koskaan suurempaa ”onnen ilmaisua” kuin langenneiden ruumiiden ja synnin kristillisessä maailmassa.

”Modernille seksuaalisuudelle Sadesta Freudiin ei ole luonteenomaista oman järkensä tai luontonsa kielen löytäminen vaan ennemminkin noille kielille tehdyn väkivallan kautta tapahtunut epäluonnollistaminen, jossa se ei viittaa mihinkään itselleen ulkoiseen vaan kohtaa vain tuon rajan ohuen muodon jatkuen vain sitä rikkovassa vimmassaan.”

Magnus Hirschfeldin Seksuaalitieteen instituutti 1919 -1933

Seksuaalisuus tiedon kohteena

”Moderni eurooppalainen kulttuuri on epäilemättä ainoa, joka on rakentanut seksuaalisuuden tieteen, toisin sanoen siinä miesten ja naisten väliset suhteet eivät ole vain kirjallisuuden, eepoksen, mytologian, uskonnon vaan myös diskursiivisen tiedon kohde. Sen tiedetään saaneen joskus erityisiä institutionaalisia muotoja (M.Hirschfeld, Institut für Sexualwissenschaft) ja että sillä kaikesta hajaannuksestaan huolimatta tai kenties juuri sen takia on jatkuvasti suurempi sija ihmistieteiden alueella.”

Ensisijainen paikka fysiologisen ja psykologisen kohtaamiselle

> ”Descartesisista ja Spinozasta lähtien se, että meillä on sekä sielu että ruumis ilmaistiin kyvyssämme kuvitella, Condillacista Helmholtziin tai Wundtiin kyse oli siitä meillä on aistimuksia ja Krafft-Ebingin ja Freudin jälkeen taas siitä, että meillä on seksuaalisuus. ”

Etuoikeutettu paikka yhteiskunnallisen ja yksilöllisen yhteen kietoutumiselle

- Mikään ei yksilöllisempää kuin sukupuoli/seksi ja mikään ei yhteiskunnallisempaa
- Ihmisen samanaikainen yksilöllisyys ja yhteiskunnallisuus
- 1600-luvulla sopimus-kuvittelu, 1800-luvulla tunne-uskonto, nyt seksuaalisuus

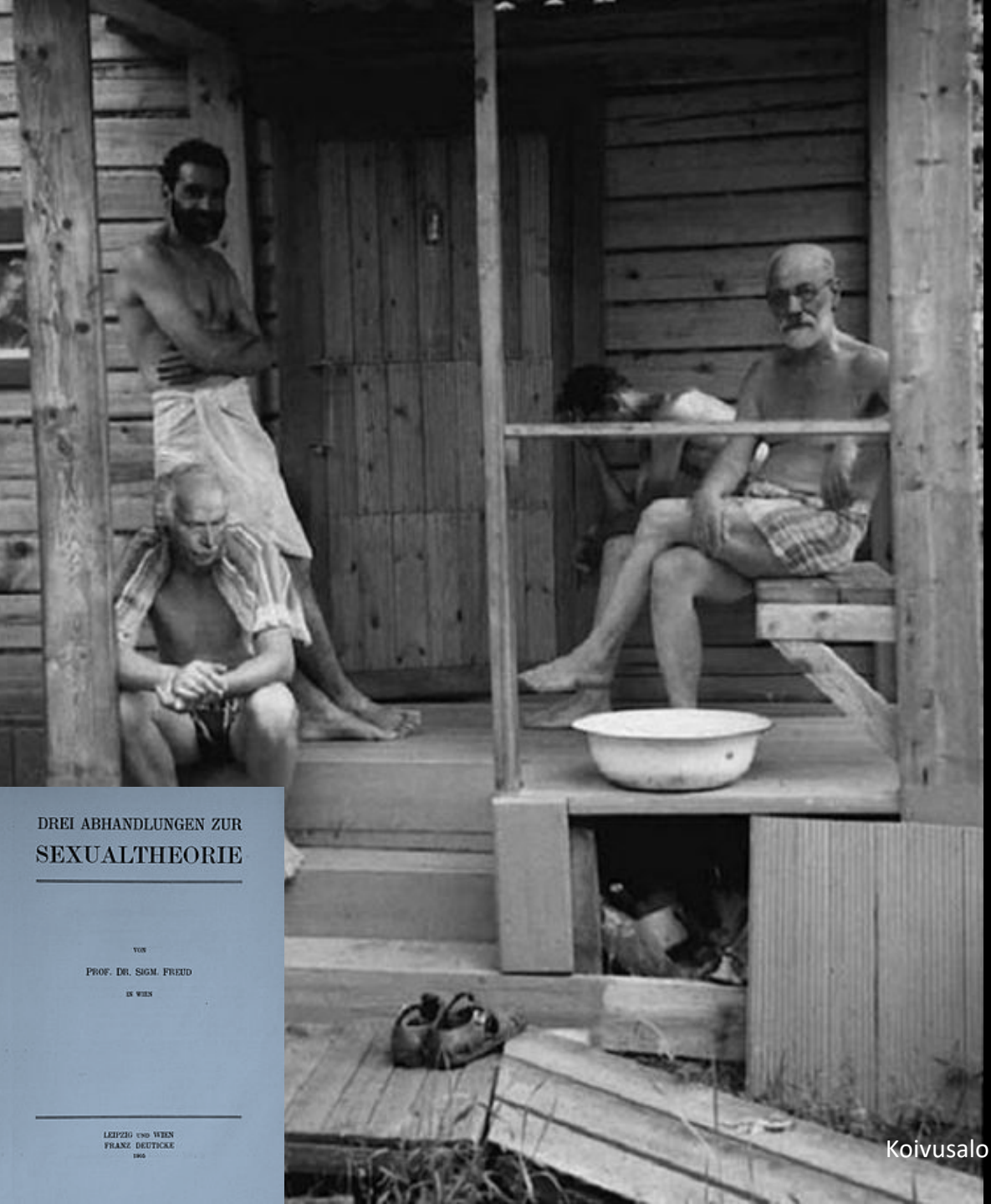

Psykoanalyysi perustassa

”Siksi psykoanalyysillä, joka löysi seksuaalisuuden normaalin ja epänormaalin ihmiskäyttäytymisen ytimestä on avain kaikkiin nykyaikaisiin ihmistieteisiin tieteisiin.”

Freud: Neuroosien seksuaalinen etiologia

Seksuaalisuus neuroosien selittäjänä

Seksuaalisuus diskurssin kohteena

Mistä puhuu? Kolme esseetä

Eros ja Thanatos – taistelu

”Ja näin kulttuurin kehityksen merkitys ei ole enää hämärä.

Se on näytettävä meille eroksen ja kuoleman, elämänvietin (Lebenstrieb) ja tuhovietin (Destruktionstrieb) välinen kamppailu sellaisena kuin se tapahtuu ihmislajissa.

Tuo kamppailu on elämän yleensä olemuksellinen sisältö, ja niinpä voidaan kulttuurin kehitystä pähkinänkuoressa kuvata ihmislajin elämäntaisteluksi.

Ja tämän jättien kiistan haluavat lastenhoitajamme rauhoittaa taivaallisin kehtolauluin.”

Ahdistava kulttuurimme - Epämukavuus kulttuurissamme

60-luvun poliittinen taistelu eroksesta

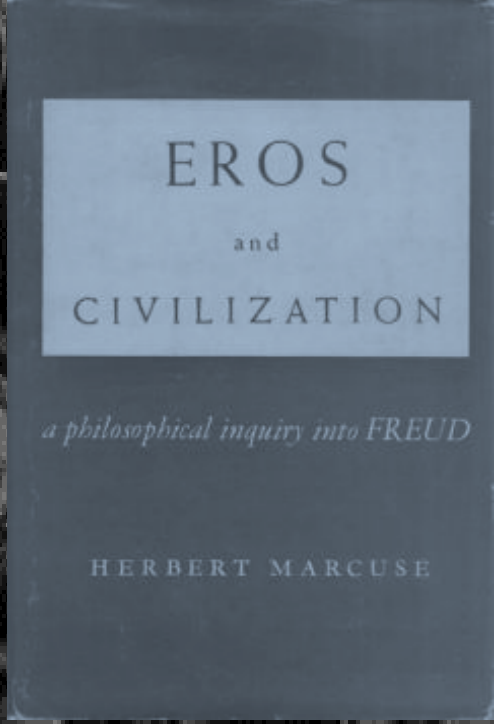

Frankfurtin koulu: Herruuden kritiikki

Herbert Marcuse: Eros ja sivilisaatio 1955

Viettien torjunta ei ylihistoriallista

Perustorjunta – lisätorjunta → herruus

1966 poliittinen esipuhe

”Tänään taistelu elämästä, taistelu Eroksesta, on poliittista taistelua.”

Eros vastaan Thanatos

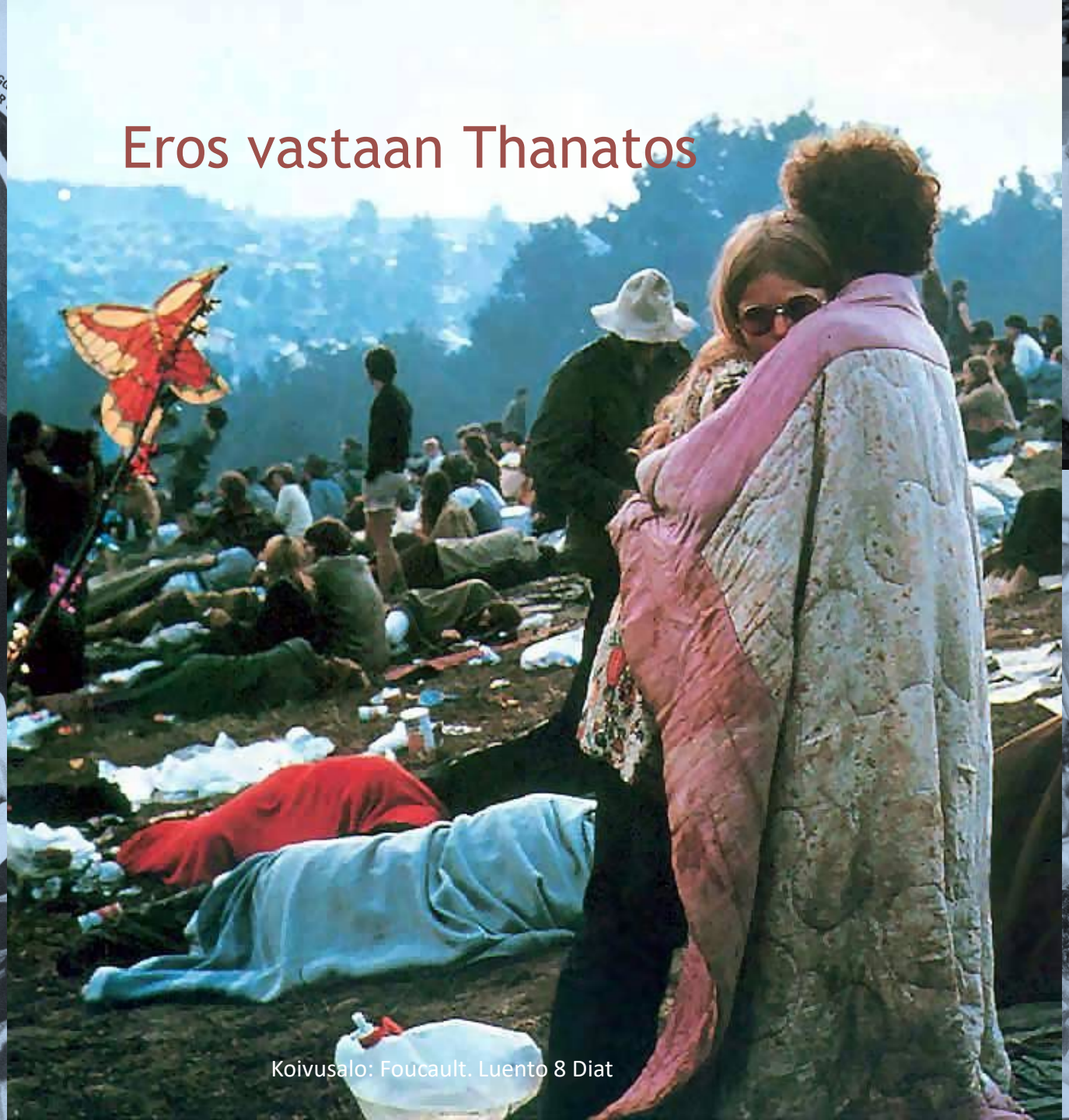

Koivusalo: Foucault. Luento 8 Diat

Seksuaalisuus ja repressio

Partisans 1966 ”Seksuaalisuus ja repressio” –teema

Boris Fraenkel: Pour Wilhelm Reich, Paris, Maspero, 1968

Nanterressa kongressi nuoriso ja seksuaalisuus Jeunesse et sexualité 22.3.1967

Freudomarxismi: Wilhelm Reich ja Herbert Marcuse

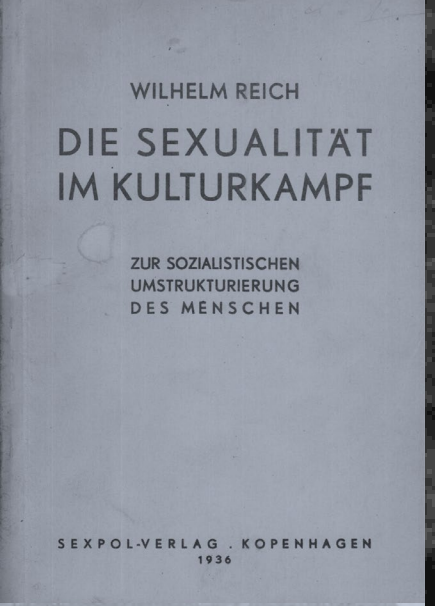

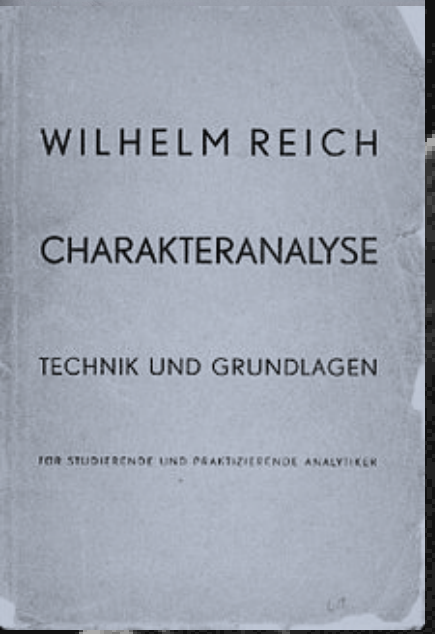

Wilhelm Reich – seksuaalinen vallankumous

Seksuaalipolitiikan on siis aloitettava kysymyksestä: Mistä syystä inhimillinen rakkauselämä on tukahdutettu?

Die Sexualpolitik muss daher von der Frage ausgehen : Aus welchem Grunde wird das menschliche Liebesleben unterdrückt?

Neuroosit – epäterve seksielämä

Freud ja Marx – Psykoanaalyysi ja dialektinen materialismi

Libido - Seksuaalinen energia – tukahduttaminen

Fasismin massapsykologia

- Luonnepanssari (Charakterpanzer)
- Autoritaarinen luonne - lapsen seksuaalisuuden tukahduttaminen

Orgonienergia ja vegetoterapia

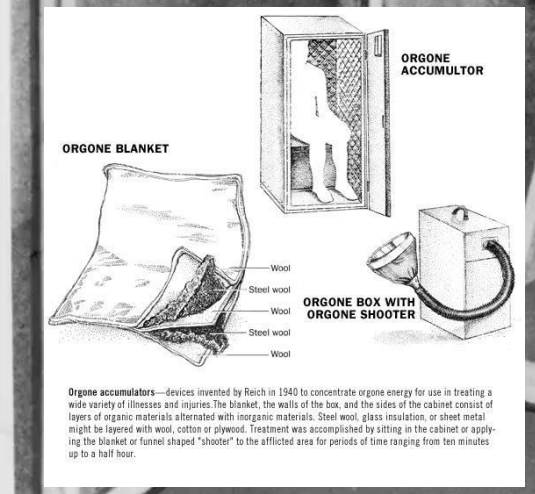

Egalité! Liberté! Sexualité!

Kampanja miesopiskelijoiden vierailuista naisten asuntolassa

8.1.1968 urheiluministeri François Missoffe avaamaan uutta uima-allasta Nanterressa

Daniel Cohn-Bendit 22: Seksuaalinen vapaus tärkeämpi asia

Ministeri: Jos seksuaalisuus on ongelma, niin hyppää altaaseen.

Plus je fais la révolution, plus j'ai envie de faire l'amour.

Mitä enemmän teen vallankumouista sitä enemmän haluan rakastella

Seksuaalisuuden arkeologia

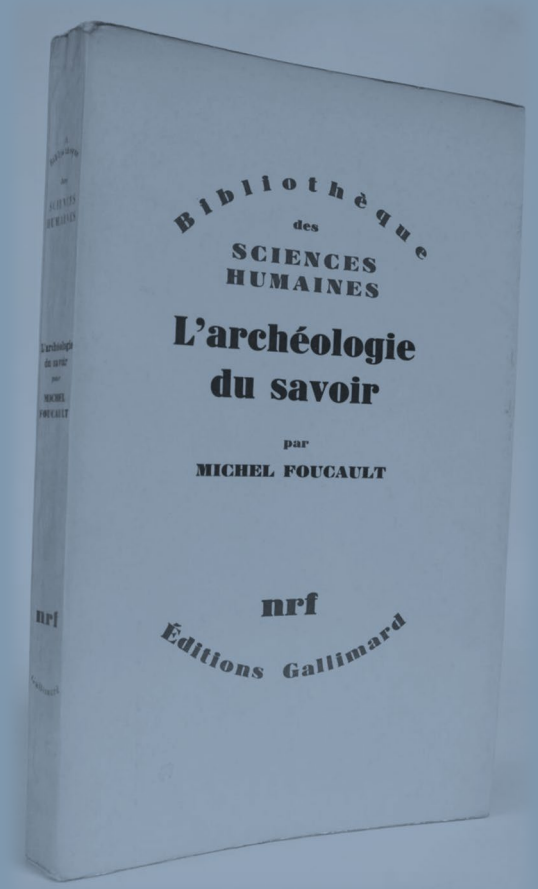

”Näen tätä nykyä mainiosti miten seksuaalisuus voitaisiin suunnata kohti episteemiä. Osoitettaisiin millä tavoin 1800-luvulla muotoutuvat seksuaalisuuden biologian tai psykologian kaltaiset epistemologiset hahmot ja minkä katkoksen kautta Freudin myötä vakiintui tieteellistyyppinen diskurssi.

Mutta havaitsen myös toisen analyysimahdollisuuden: sen sijaan että tutkittaisiin ihmisten seksuaalista käyttäytymistä annettuna aikakautena (etsimällä sen lakia yhteiskuntarakenteesta, kollektiivisesta tiedostamattomasta tai tietystä moraalisesta asenteesta), sen sijaan, että kuvattaisiin mitä ihmiset ovat voineet ajatella seksuaalisuudesta (mikä uskonnollinen tulkinta sille annetaan, miten sitä arvostetaan tai paheksutaan, millaisia mielipide- tai moraalikiistoja se voi herättää), kysyttäisiin eikö näihin käytöstapoihin ja representaatioihin sijoitu kokonainen diskursiivinen käytäntö. Eikö seksuaalisuus ole kaiken tieteellistä diskurssia kohti suuntautumisen ohella kokonaisuus kohteita, joista voidaan puhua (tai josta on kiellettyä puhua), mahdollisten lausumien kenttä (on kyse sitten lyriikasta tai juridisista säännöksistä), käsitteiden kokonaisuus (käsitteet voivat epäilemättä ilmentyä käsitysten tai teemojen perusmuodossa) ja valintojen peli (joka voi ilmaantua käyttäytymisen johdonmukaisuudessa tai säännöksien järjestelmissä)

Jos tällainen arkeologia onnistuisi tehtävässään, se osoittaisi miten kiellot, ulossulkemiset, rajat, arvostukset, vapaudet, seksuaaliset transgressiot, kaikki sen sanalliset tai sanattomat ilmentymät, liittyvät määrättyyn diskursiivisen käytäntöön.

Se saisi ilmaantumaan tietyn « tavan puhua », ei varmastikaan seksuaasuuden lopullisena totuutena vaan sen kuvaamisen yhtenä mahdollisena ulottuvuutena. Siten voitaisiin osoittaa ettei se sijoitu sijoitu tieteelliseen diskurssiin vaan kieltojen ja arvojen järjestelmään. Analyysi ei kulkisi episteemin suuntaan vaan siihen mitä voitaisiin kutsua etiikaksi.

Seksuaalisuuden diskurssi

Foucault’n kurssi Vincennesin kokeiluyliopistossa 1969

Seksuaalisuuden artikuloituminen kielessä ↔ Analyysi seksuaalisuuden tieteestä

Seksuaalisuus diskurssin viitepisteenä

Seksuaalisuus tiedon alueena

Seksuaalisuus vapautuksen alueena

Kuolema, seksuaalisuus, historiallinen epäjatkumo

Seksuaalisuuden heterotopiat

Erityiset todelliset paikat, instituutiot tai ajankohdat

Erilaiset seksuaalisuuden muodot

Ajan tai paikan tuoma käytöksen muutos

Heterogeenisuus suhteessa normaaliin tai arkeen

Luostarit, bordellit, lomakylät, kylpylät jne.

Juhlat, lomat jne.

Täytyisi tutkia seksuaalisuuden heterotopioita

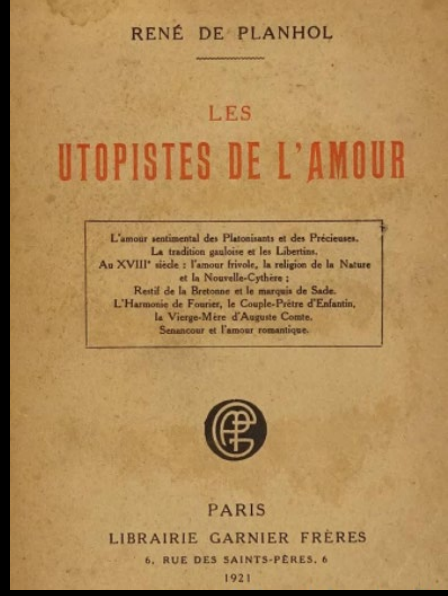

Seksuaalisuuden utopiat

Sukupuolisuuden merkitys utopioissa

- Yhteiskunnan muuttaminen seksuaalisuuden muutos
- Seksuaalinen utopia ei koskaan anarkia

Integroivat utopiat

- Horisontaaliset välitysten ja valintojen suhteet
- Luonnon ja yhteiskunta synteesi yksilössä vailla erillistä halua
- Palautettuna luonnollisuuteen (eläin-, ihmis-, luonne-) seksuaalisuus poistaa säännön sääntönä. Seksuaaliset säännöt sisäistetään ilman repressiota.

Transgressiiviset utopiat

- Suvereeni yksilö, ainutkertainen, rajaton halu
- Epänormaalistettu, epäluonnollistettu seksuaalisuus, josta oma lakinsa
- Haluavan subjektin palautumattomuus järjestelmässä, joka ei ole luonnon tai yhteiskunnan asettama – ei luonnollinen halu – rakennettu hirviömaisyys

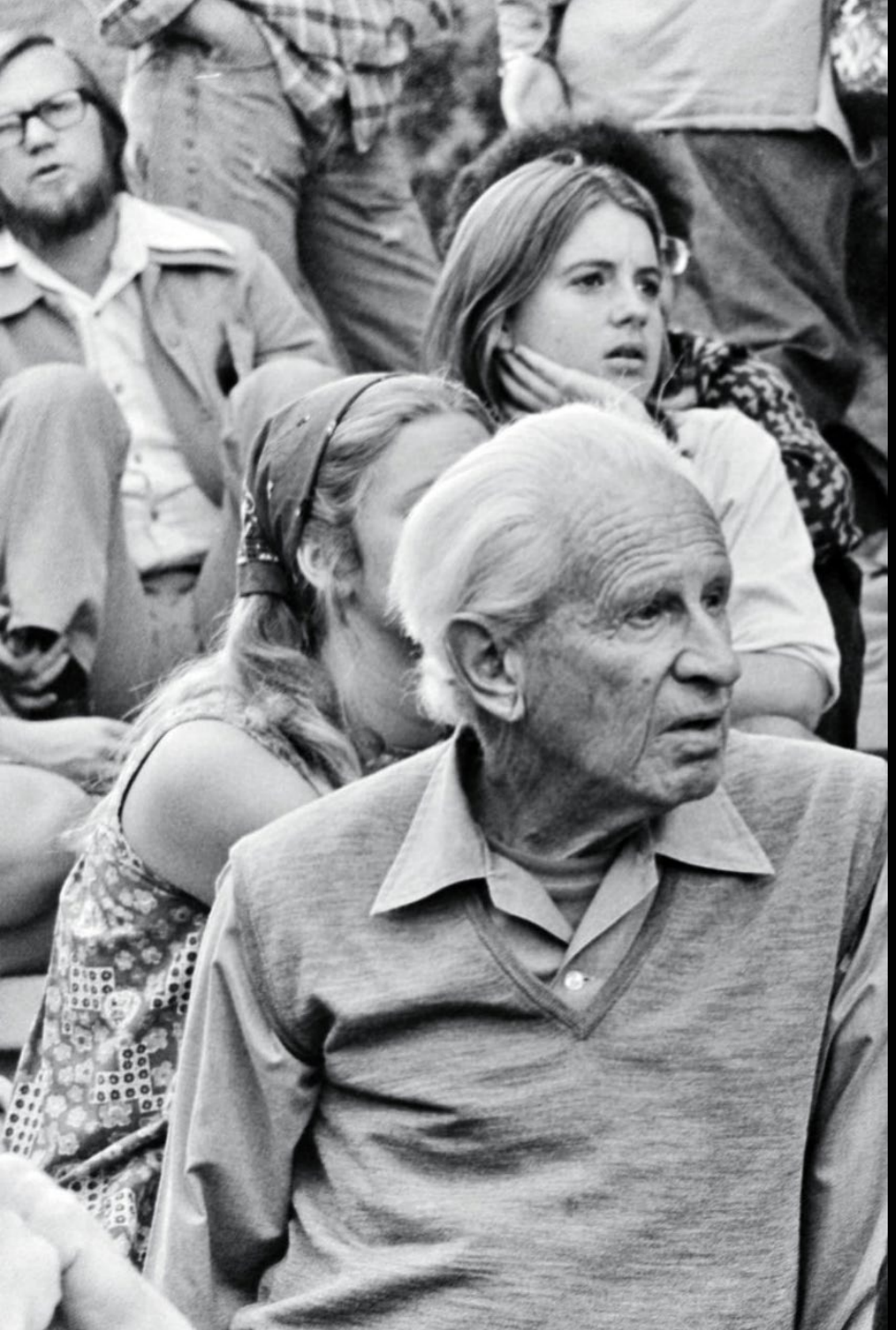

Marcuselainen vallankumousutopia

Integroiva kaksoisutopia

Ajatus porvarillisessa yhteiskunnassa vieraantuneesta seksuaalisuudesta, jonka tuleva yhteiskunta parantaa

Kuinka yhteiskunta voitaisiin muuttaa niin ettei se enää pakottaisi seksuaalisuudelle keinotekoisia normeja joita se on asettanut - kuinka muutetussa yhteiskunnassa seksuaalisuus löytäisi eräänlaisella luonnon oikeudella normatiivisuuden, joka ei enää sulkisi ulos vaan itse asiassa eliminoisi perversiot.

Porvarillisen yhteiskunnan perverssioiksi määrittämät « hyvät » perverssiot integroidaan takaisin yhteiskuntaan normaalina seksuaalisuutena

Pahat pervessiot myös porvarillisen yhteiskunnan aiheuttamia käytöksinä häviävät, vaikka säilyttävätkin pervession leiman jos sattuisivat vielä tapahtumaan.
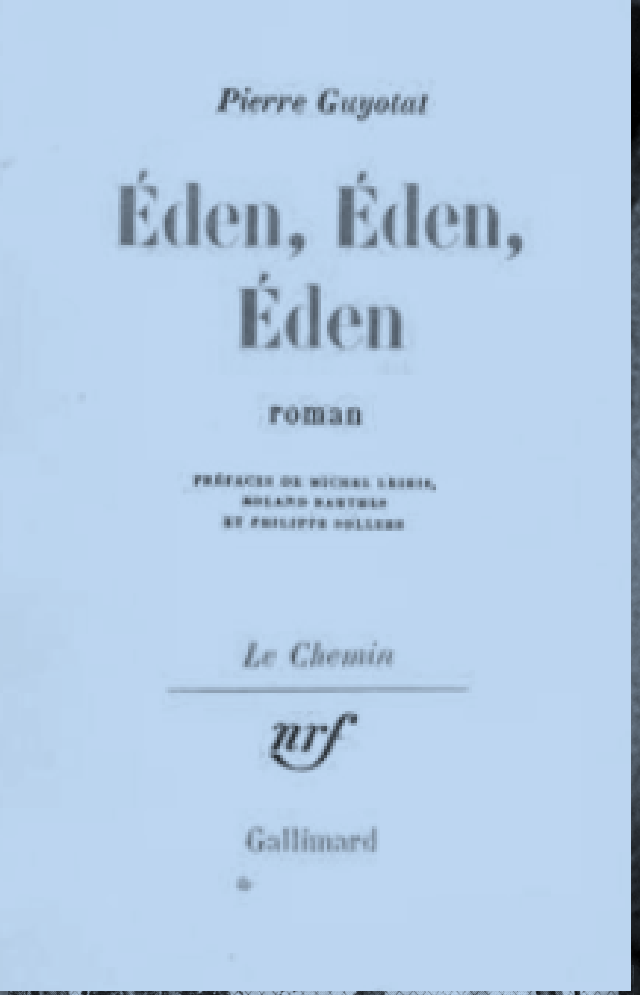
Seksuaalisuus subjektin kyseenalaistajana

Tulee skandaali, mutta… (1970)

”Minusta tuntuu, että olette liittymässä siihen, mitä olemme tienneet seksuaalisuudesta jo pitkään, mutta jota pidämme huolellisesti erillään suojellaksemme paremmin subjektin ensisijaisuutta, yksilön yhtenäisyyttä ja ”seksin” abstraktiota. Sitä ettei ruumiin rajalla ole jotakin sellaista kuin ”sukupuolisuus”, ettei se ole myöskään kommunikaatio yhdestä toiseen, ei edes perustava tai primitiivinen yksilön halu vaan että sen oman prosessin kude on sille suureksi osalle ulkoinen ja yksilö ei ole muuta kuin sen epävarma, väliaikainen ja nopeasti katoava pidennys, loppujen lopuksi vain kalpea muoto, joka ilmaantuu muutamiksi hetkiksi suuresta, itsepäisestä ja toistuvasta kannasta.”

Jos haluaisimme tietää sen mitä tiedämme, meidän olisi luovuttava siitä mitä kuvittelemme yksilöllisyydestämme, egostamme, asemastamme subjektina. Tekstissänne kenties ensi kertaa yksilön ja seksuaalisuuden väliset suhteet on käännetty kakistelematta ja päättäväisesti ympäri: kyse ei ole enää henkilöistä, jotka haihtuvat osatekijöiden, rakenteiden ja persoonapronominien hyväksi vaan seksuaalisuudesta, joka siirtyy yksilön toiselle puolelle ja lakkaa olemasta ”subjektivoitu ja alistettu.”

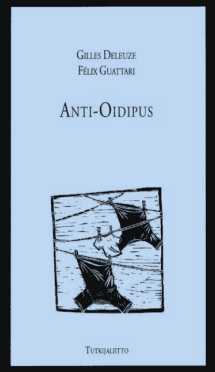

Anti-oidipus: kapitalismi ja skitsofrenia

Siirtymä tiedon muodoista dynamiikkaa – halu / valta

Kapitalismia ja skitsofrenia

Kapitalismin analyysi halutuotannon analyysinä

Freudomarxismin (sisäinen) kritiikki

Psykoanalyysi → Skitsoanalyysi

- Halun vapauttaminen iskä–äiskä–minä-kolmiosta
- Halu yhteiskunnallista, tuottavaa, positiivista
- Halujen koodaus, dekoodaus, deterritorialisointi, territorialistointi
- Kapitalismi rakentunut halujen dekoodaukseen, mutta kanavoi halut abstraktien määrien aksiomatiikalla, rahalla.
- Organismin sijaan konemetafora

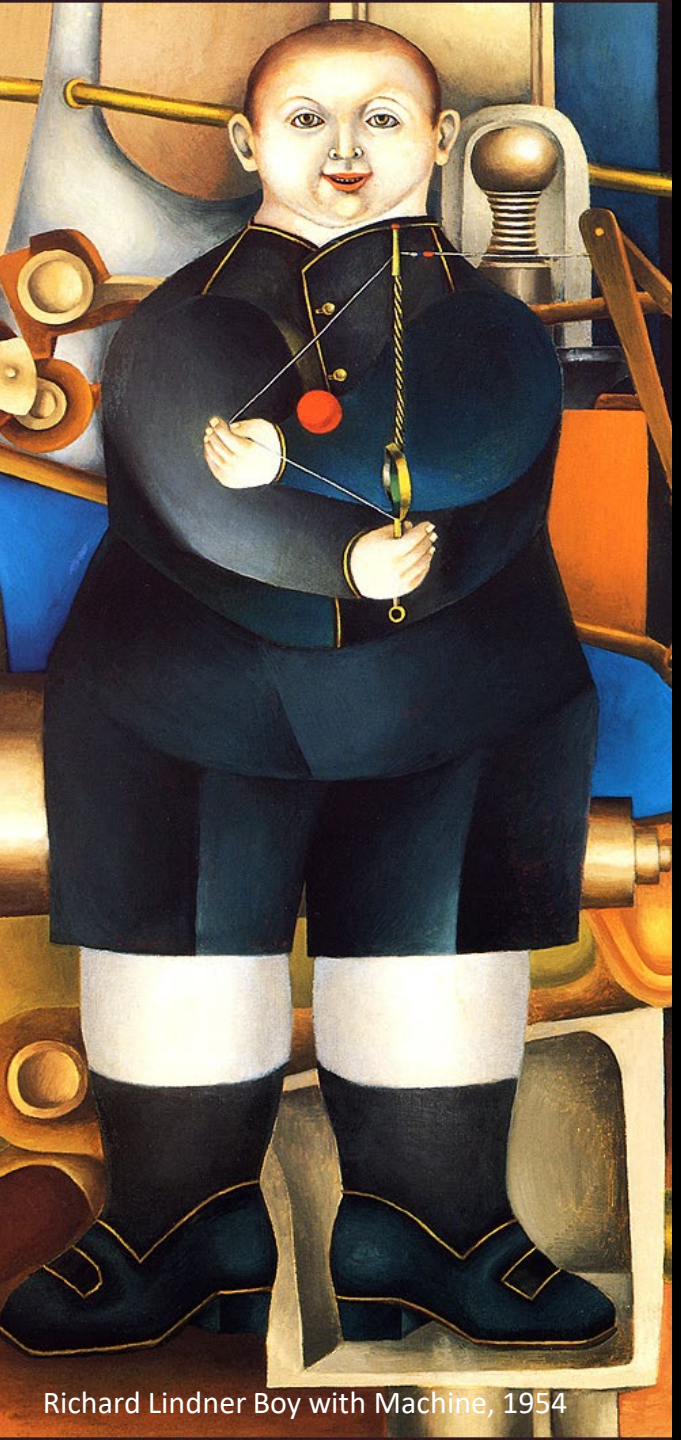

Richard Lindner Boy with Machine, 1954

Vallankumouksellinen halu

”Se toimii kaikkialla: milloin lakkaamatta, milloin katkonaisesti. Se hengittää, se kuumenee, se syö. Se paskantaa, se nussii. On ollut melkoinen virhe kuvitella, että on vain yksi se. Koneita kaikkialla, eikä tämä suinkaan ole metafora: koneiden koneita liittymineen ja kytkentöineen. ”

”Halun torjuminen johtuu siitä, että jokainen halun asema, niin pieni kuin onkin, kykenee kyseenalaistamaan yhteiskunnan vakiintuneen järjestyksen: mutta halu ei ole asosiaalista, päinvastoin. Se on kuitenkin mullistavaa; ei ole halukonetta, joka voitaisiin panna kokoon räjäyttämättä kokonaisia yhteiskunnan sektoreita. Riippumatta siitä, mitä tietyt vallankumoukselliset ajattelevatkin, halu on olemuksellisesti vallankumouksellista — halu, ei juhla! — eikä mikään yhteiskunta voi sietää todellista halun asemaa hyväksikäyttö-, alistamis- ja hierarkiarakenteitaan vaarantamatta

Halu ei uhkaa yhteiskuntaa koska se on halua maata äidin kanssa, vaan koska se on vallankumouksellista. Ja tämä ei tarkoita sitä, että halu on muuta kuin seksuaalisuus, vaan sitä, että seksuaalisuus ja rakkaus eivät asu Oidipuksen makuuhuoneessa. Pikemminkin ne uneksivat suuresta ulapasta ja panevat liikkeelle outoja virtoja, jotka eivät anna varastoida itseään vakiintuneeseen järjestykseen. Halu ei ”tahdo” vallankumousta, se on vallankumouksellista itsessään ja kuin tahtomattaan, tahtomalla sitä mitä tahtoo.

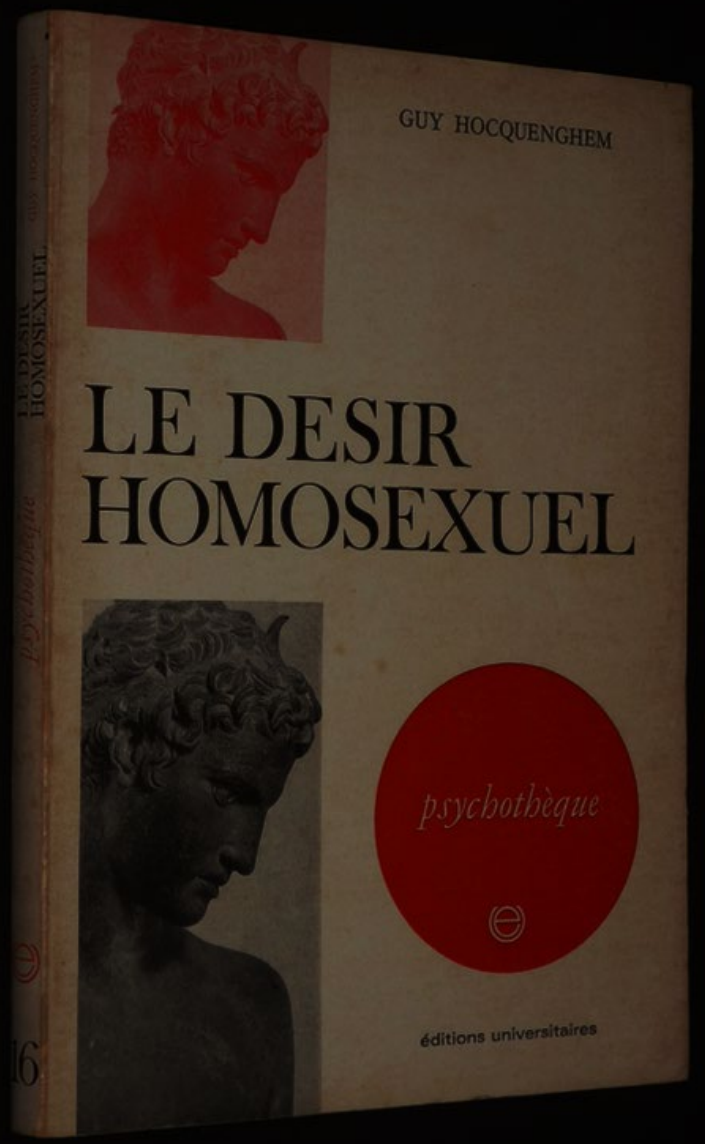

Homoseksuaalinen halu 1972

Guy Hocquenghem: *Le Désir homosexuel*, Paris 1972.

Homoseksuaalisuus moderni pseudo-tieteellinen patologis-kriminalisoiva käsite.

Vaati rikolliseksi julistetun halun tunnustamista

Keskiajan helvetin tulesta psykologiseen helvettiin

Halun autonominen ja monimuotoinen voima

Subjekteista ja objekteista vapaa transseksuaalisuuden virta

Gay-liike halutuotannon moninaisuuden vapautuksena

Työntää kapitalistisen dekoodauksen rajoilleen

LA REVOLUTION DES HOMOSEXUELS

* *Il a fallu trois ans, après Mai 1968, pour que l'auteur de ce témoignage et d'autres hommes qui aiment les hommes osent lutter à la fois pour la liberté de tous et pour la leur*

Homoseksuaalinen vallankumous

Guy Hocquenghem 1946-1988)

Näkyvin uuden vallankumouksellisen homo liikkeen hahmo

Julkinen ulostulo 10.1.1972 Nouvel Observateurissa

”Nimeni on Guy Hocquenghem. Olen kaksikymmentäviisi vuotta…näin minusta tuli homoseksuaali.”

Homoseksuaalisuus vallankumouksellisena toimintana

Vallankumous homoseksuaalisena toimintana

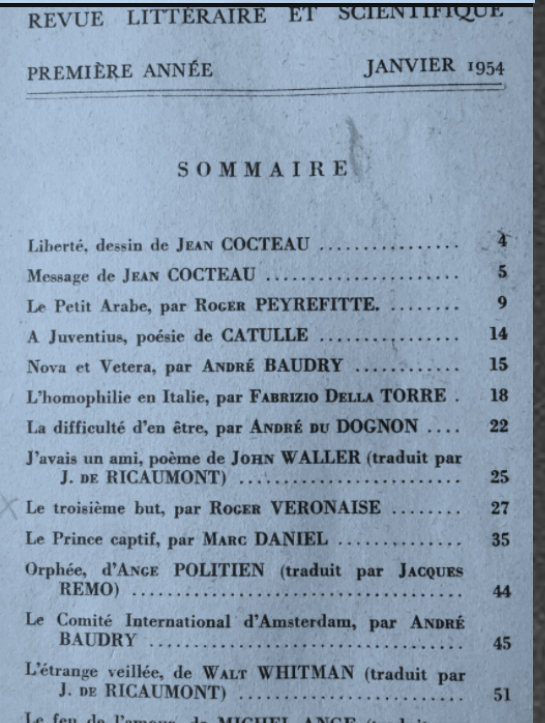

REVUE LITTÉRAIRE ET SCIENTIFIQUE

PREMIÈRE ANNÉE JANVIER 1954

SOMMAIRE

Liberté, dessin de JEAN COCTEAU 4
Message de JEAN COCTEAU 5
Le Petit Arabe, par ROGER PEYREFITTE. 9
A Juventius, poésie de CATULLE 14
Nova et Vetera, par ANDRÉ BAUDRY 15
L'homophilie en Italie, par FABRIZIO DELLA TORRE . 18
La difficulté d'en être, par ANDRÉ DU DOGNON 22
J'avais un ami, poème de JOHN WALLER (traduit par J. DE RICAUMONT) 25
Le troisième but, par ROGER VERONAISE 27
Le Prince captif, par MARC DANIEL 35
Orphée, d'ANGE POLITIEN (traduit par JACQUES REMO) 44
Le Comité International d'Amsterdam, par ANDRÉ BAUDRY 45
L'étrange veillée, de WALT WHITMAN (traduit par J. DE RICAUMONT) 51

Arkadia 1954

André Baudry perustanut 1954
Homofiilien järjestö
Homofilia saman rakkaus homoseksuaali nimityksen sijaan

Foucault jo yhteyksissä Upsalan ajoista
Hyvät ystävät Guy Pomiers ja Maurice Pinguet kuuluivat
Foucault lounastaa Baudryn kanssa

Herrasmieshomot
Taistelu homojen arvostuksen puolesta kunniallisina ja kunnollisina kansalaisina – otettava osaksi normaalia yhteiskuntaa
Homofiili termi, rakkauden eikä seksin korostus tekee hyväksyttävämmäksi

Provokaatioita vastaan, pukeuduttava siististi, puhuttava vähemmän seksistä ja enemmän rakkaudesta jne.

Nuoren polven hyökkäys: Sovinnaiset porvarilliset kaappihomot
Sopeutuminen porvarilliseen yhteiskuntaan eikä sen vallankumouksellinen muutos
Hocquenghem, puhuttava juuri seksistä, peräaukkojen vallankumous

SORTIE

Le départ du prophète

André Baudry ressemble à un Moïse conduisant le peuple pécheur. Devenus innocents, les homosexuels n'avaient plus besoin de pasteur.

S'il fallait caractériser le mouvement Arcadie qui, trente années durant, a rencontré un succès que l'on aurait bien tort de négliger, l'on pourrait dire qu'il s'agit, au sens fort du terme, d'un mouvement populiste.

Les grands mouvements homosexuels européens, jusqu'à la guerre, avaient toujours été soit culturels, soit indexés à la politique. D'un côté, c'étaient les cercles aristocratiques et élitistes de Stefan George, de l'autre l'action de Hirschfeld, en connection avec la politique et le savoir. Arcadie, c'est l'invention d'un populisme homosexuel, c'est-à-dire d'un mouvement s'affirmant comme non politique et, en même temps, s'adressant à des milieux beaucoup plus larges que la seule « élite » culturelle, au tout-venant de l'homosexualité. Et traversé, bien entendu, par un fort vecteur moral.

Cette forme absolument nouvelle de regroupement s'est donnée comme modèle implicite (puisqu'elle rejetait la politique) les mouvements religieux des pays anglo-saxons, avec le prophète, le prédicateur qui, chaque semaine, vient délivrer la bonne parole, exhorte, montre le chemin... La fameuse danse hebdomadaire d'Arcadie était précédée d'un sermon de son animateur.

Si les mouvements homosexuels de l'après 68 se sont tous référés à la « révolution », accolant l'homosexualité à subversion et hétérosexualité à capitalisme, Arcadie a été le seul à employer le mot « peuple » : les homosexuels sont un « peuple », comme les juifs quittant l'Egypte pour chercher la terre promise, comme les Quakers du XVIIème siècle anglais.

On peut, à partir de là, comprendre mieux les caractéristiques du mouvement, et notamment ce qui lui fut tellement reproché : la volonté d'être reconnu par les autorités civiles, par les gouvernements en place. Dans la logique inhérente à tout mouvement de dissidence religieuse, il fallait établir de bons rapports avec les autorités, pour pouvoir pratiquer le culte. Mais il fallait également se faire admettre par la société elle-même. D'où la volonté, jamais démentie, aux antipodes des mouvements actuels, de faire admettre l'homosexualité dans les familles.

Dès lors, il serait peut-être naïf de lui reprocher son conservatisme : puisqu'il est dans la nature même d'un tel mouvement de vouloir faire admettre l'homosexualité par les valeurs établies, la faire entrer dans les cadres institutionnels. Et, à y bien réfléchir, c'est une entreprise infiniment plus difficile, infiniment plus folle que de vouloir aménager des espaces de liberté hors des institutions. Puisqu'après tout, ces espaces ont toujours existé !

C'était là la folie prophétique de Baudry : faire admettre l'homosexualité dans les valeurs qui la condamnent, un peu comme le prophète rêve de faire admettre le peuple du péché dans le giron du Dieu vengeur.

On peut être frappé par la perpétuelle imprécation du leader des arcadiens contre leurs mauvaises mœurs. En fait, il faut bien que le « peuple » soit pécheur pour avoir besoin d'un prophète. Et, si André Baudry abandonne aujourd'hui la partie, ce n'est pas parce que les homosexuels restent pécheurs, ou le seraient de plus en plus. C'est bien parce qu'ils n'ont plus conscience de leurs péchés. Se sentir innocent, c'est du même coup annuler la place du prophète.

Au moment même où André Baudry démissionne, la communauté homosexuelle américaine est traversée par une grave crise et un double mouvement de reculpabilisation. De l'extérieur, de nouvelles législations répressives apparaissent dans plusieurs Etats. De l'intérieur, à partir d'un phénomène médical indéniable, le « cancer gai », tout le mouvement et ses supports journalistiques, toute la dynamique qui a fonctionné pendant dix ans comme le moteur d'une intensification des comportements sexuels, se sont mis à tourner en sens inverse et deviennent le principal instrument de diffusion, volontaire et organisée, de slogans sur la monogamie et le couple, sur la nécessité de pratiquer le sport plutôt que le sexe, etc. Et nombreux sont ceux qui vivent et pensent le problème en termes de châtiment divin.

A Paris, le vieux prophète fatigué abandonne son peuple à son triste sort et le laisse se perdre dans le stupre des villes ; à New York, le peuple de Sodome accueille la pluie de soufre comme un châtiment divin... Vivement que Dieu soit une femme pour qu'enfin les homosexuels n'y croient plus.

D. E.

Arkadia 1954

Jättää Ranskan 1978

D.E nimellä Foucault'n kirjoitus

Puolustaa konservatiivisuus syytteitä vastaan

Populistinen profeetta – homot kansana/ihmisinä

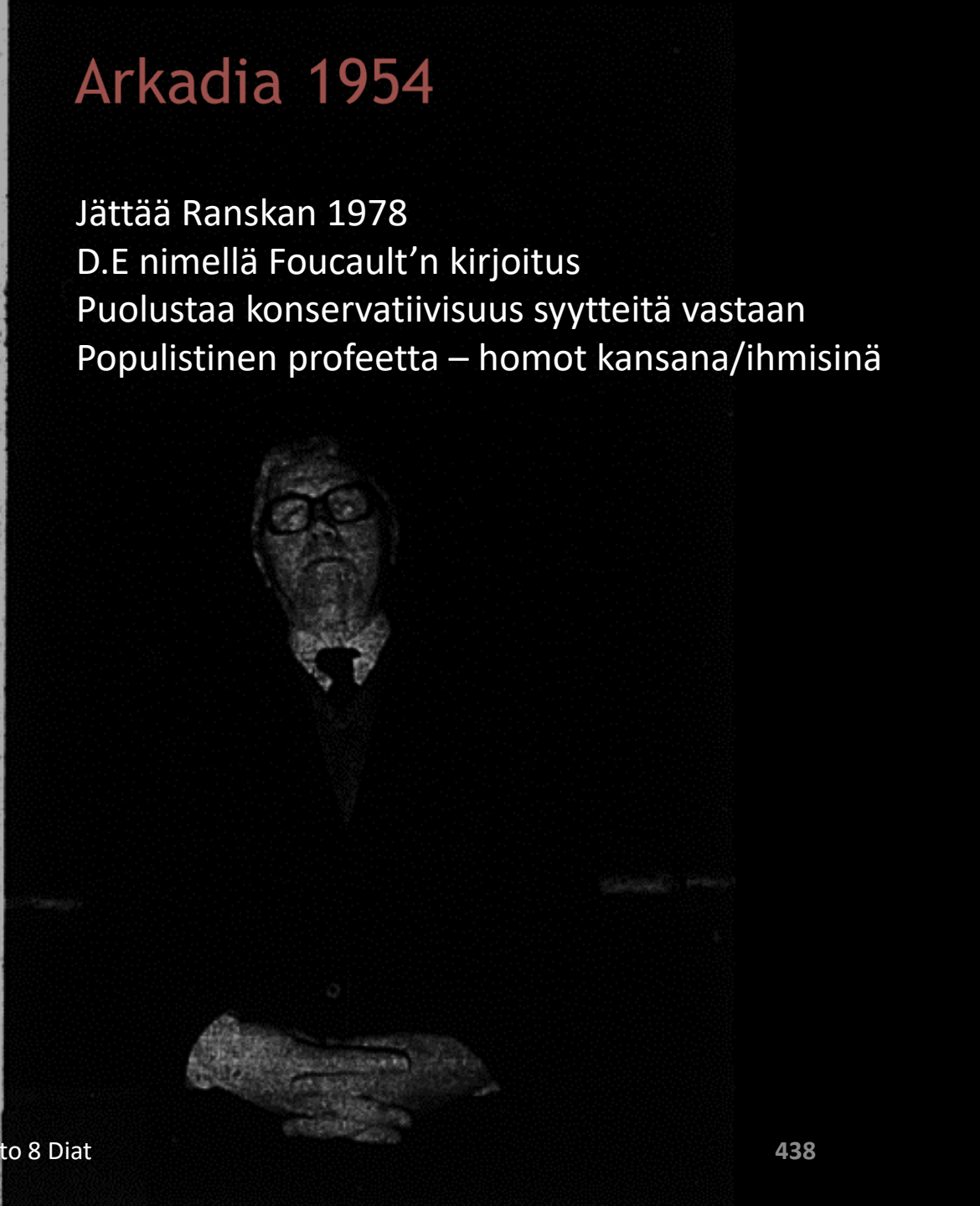

Toinen sukupuoli 1949 - Le Deuxième Sexe

Naisen kokemus toisena sukupuolena

1. Tosiasiat ja myytit
2. Eletty kokemus

On ne naît pas femme: on le devient

"Naiseksi ei synnytä, naiseksi tullaan. Ei ole mitään biologista, psykologista tai taloudellista kohtaloa, joka määräisi ihmisnaaraan yhteisössä tiettyyn roolin, vaan kulttuurin kokonaisuudessaan muovaa tämän miehen ja kastraatin väliin sijoittuvan naiselliseksi luonnehditun tuotteen."

Naisten halu ja vallankumous?

Naisten halu ei ole miesten halu

Psych et Po (Psykoanalyysi ja politiikka) 1968

Antoinette Fouque (1936 – 2014)

Beauvoiria vastaan naiseksi synnytään ja juuri naisten sukupuolessa fallokraattisen vallan kyseenalaistaminen.

Hélène Cixous (1937-)

Juuri Joycesta väitellyt 30 vuotias kirjallisuustieteilijä

”Saa luoda unelmien yliopiston Vincennesin puistoon.”

T

Myöhemmin ensimmäinen sukupuolentutkimuslaitos

Toiminta Foucault’n kanssa vankiloin informaatio ryhmässä

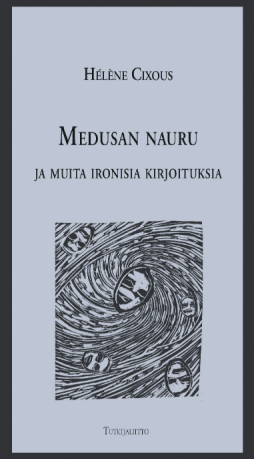

Naiskirjoitus (écriture féminin)

Sukupuolieron kirjoitus

”Jos minun haluni on mahdollista järjestelmä sallii edes jonkin verran toista.”

Naisten (useat) vapautusliikkeet

COMBAT POUR LA LIBÉRATION DE LA FEMME

Par delà la libération-gadget, elles découvrent la lutte des classes

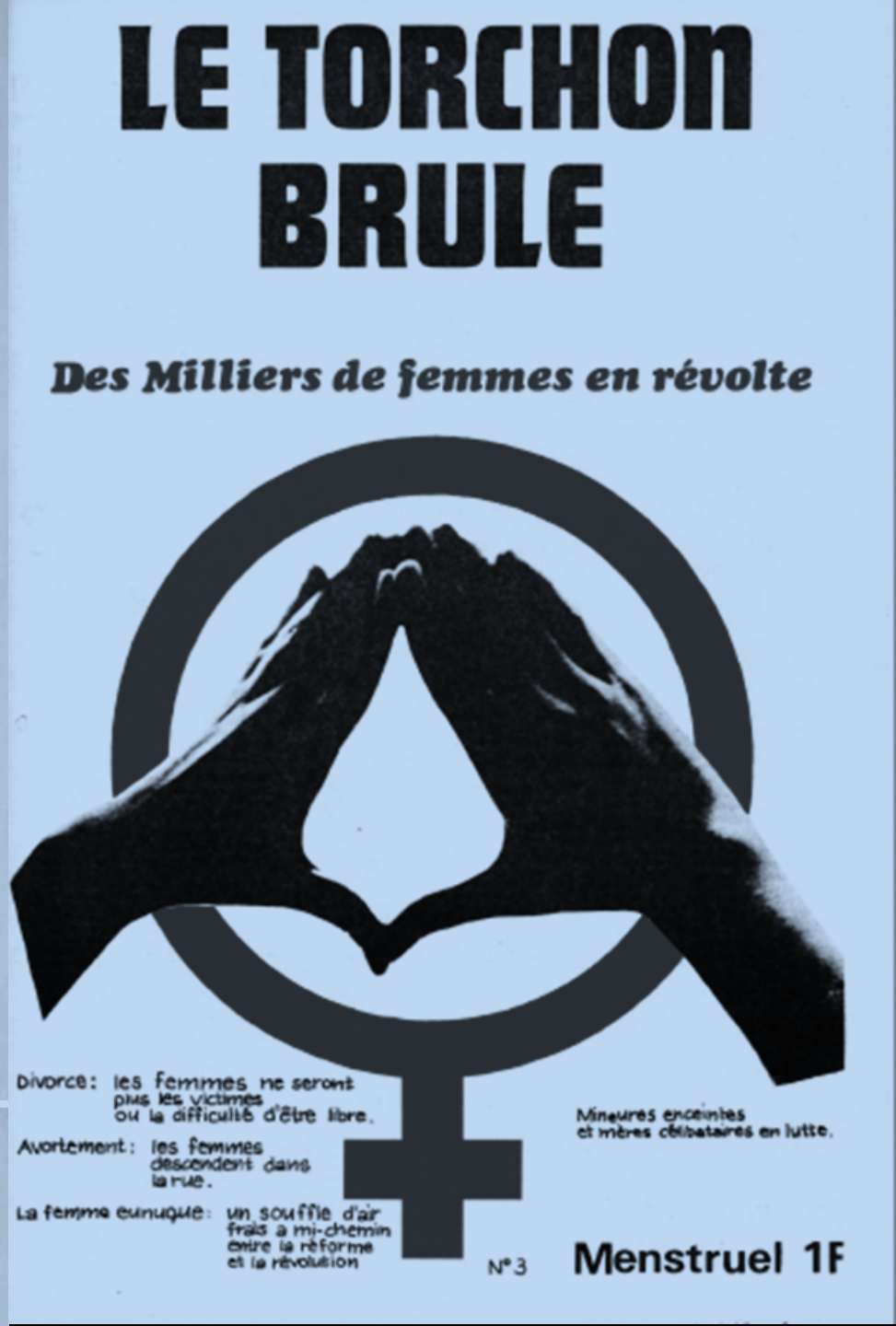

Tuntematon nainen 28.6.1970

Riemukaaren alle Tuntemattoman sotilaan haudalle seppele tuntemattomalle naiselle

Naisten vapautusliike (MFL) Mouvement de libération des femmes (MLF)

Cathy Bernheim, Christine Delphy Monique Wittig

Paavin kiertokirje 1968

Pyhä Paavali VI:n kiertokirje 1968

Tuomitsee ehkäisyn ja abortin

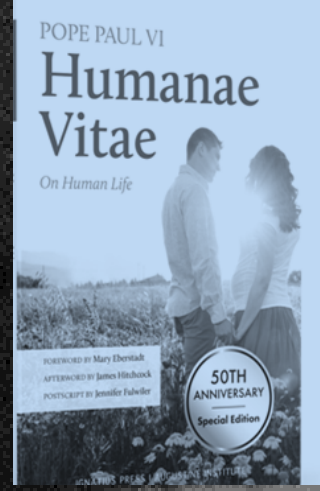

345:n lutkan manifesti 5.4.1971

Avortement

UN APPEL DE 343 FEMMES

Un million de femmes se font avorter chaque année en France.
Elles le font dans des conditions dangereuses en raison de la clandestinité à laquelle elles sont condamnées, alors que cette opération, pratiquée sous contrôle médical, est des plus simples.
On fait le silence sur ces millions de femmes.
Je déclare que je suis l'une d'elles. Je déclare avoir avorté.
De même que nous réclamons le libre accès aux moyens anticonceptionnels, nous réclamons l'avortement libre (1).

SIGNATURES

(1) Parmi les signataires, des militantes du « Mouvement de Libération des Femmes » réclament l'avortement libre et GRATUIT.

Pour l'envoi des signatures, écrire à B.P. : F.M.A. 370.13 Paris.

LIRE, PAGE 40, NOTRE DOSSIER SUR L'AVORTEMENT

”Miljoona naista tekee abortin vuosittain Ranskassa. He tekevät niin vaarallisissa olosuhteissa heidät tuominneen laittomuuden tähden, kun taas lääkärin valvonnassa suoritettuna toimenpide on hyvin yksinkertainen. Näistä miljoonasta naisesta vaietaan. Julistan olevani yksi heistä. Julistan tehneeni abortin. Vaadimme vapaata ehkäisyvälineiden saatavuutta ja vapaata aborttia.”

Simone de Beauvoir ja 342 muuta naista

Stonewall In – Mellakat 1969

Sateenkaariliikkeen nousu

Stonewall Inn –ravintola New Yorkin Greenwich Villagessa

Poliisin ratsia kesäkuussa 1969

Kuuden päivän mellakat ja mielenosoitukset

LGBT (suomen HLBT) oikeusliikkeen alku

Ranskassa 10.11.1971

Ménie Grégoiren suosittu radio-ohjelma "Allo, Ménie“

Aiheena homoseksuaalisuus - vieraana André Baudry ja pappi

Yleisössä homoseksuaaleja ja erityisesti lesboja

André Baudry – *”Olette homofiileja ja normaaleja.”*

Menie – autettava kärsimyksessä

Yleisö: *”Älkää puhuko kärsimyksestänne.”*

Yleisö ryntää lavalle: *”Vapaus, Vapaus.”*

”Haluamme vapautta itsellemme ja teille.”

”Taistelkaa, Taistelkaa.” - lähetys lopetetaan

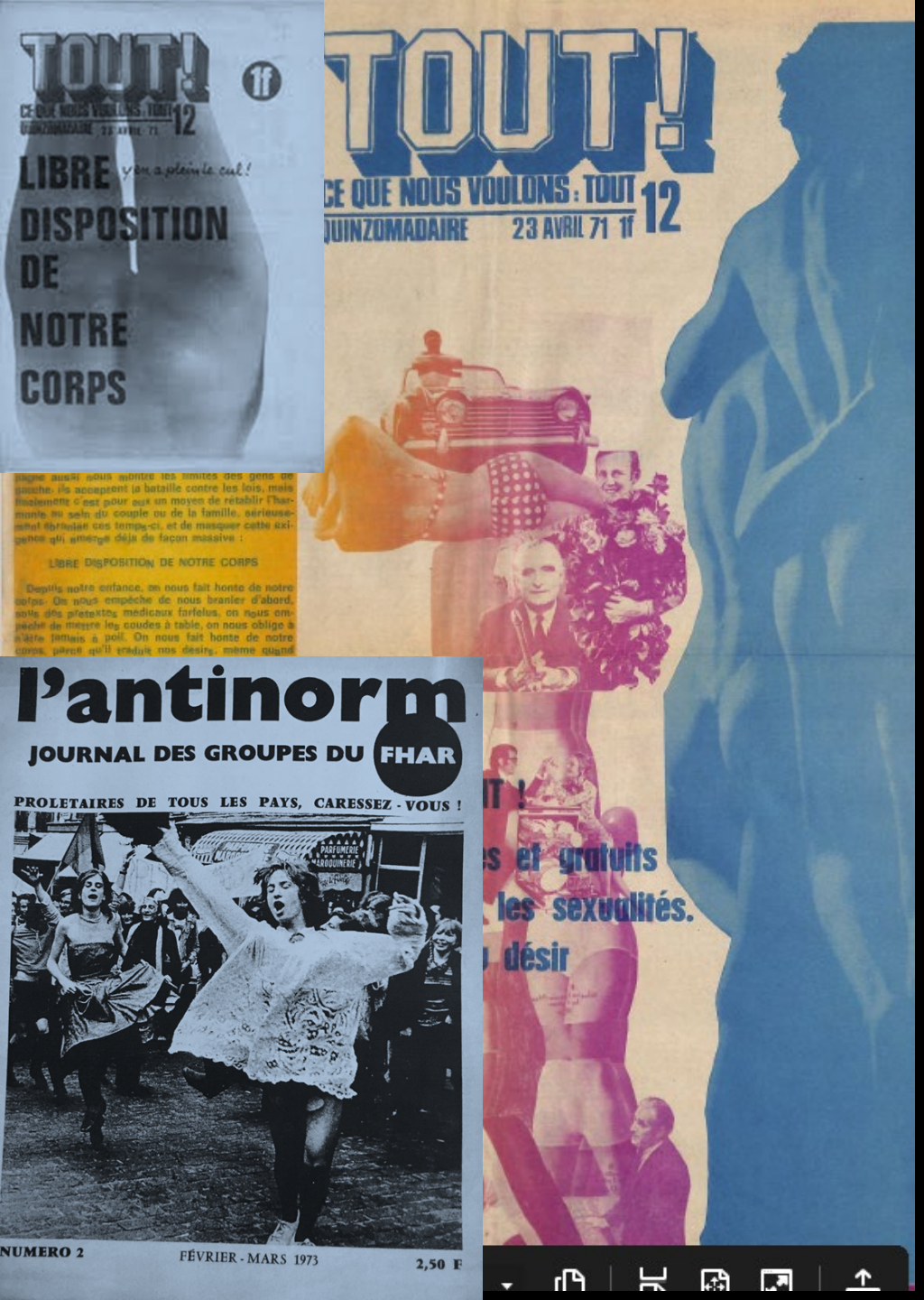

Vallankumoukselliset libertaanit

Vive la révolution – maoistis-libertaaninen ryhmä

Kaikki -lehti – Mitä haluamme, kaiken

- Radikaalit feministit & seksuaalivähemmistöt
- Numero 12: « *Vapaa ruumiidemme asettelu* »
- *Ruumiimme kuuluvat meille*
- *Oikeus ehkäisyyn ja aborttiin*
- *Oikeus homoseksuaalisuudelle ja kaikelle seksuaalisuudelle.*
- *Vapaus alaikäisille halun vapauttamiseen*
- Syyte pornografiasta - poliisi takavarikoi lehden painokset

Radikaali homo- ja lesbojärjestö FHAR 1971

- Le Front homosexuel d'action révolutionnaire
- « *Kaikkien maiden proletariaatit, masturboikaa* »

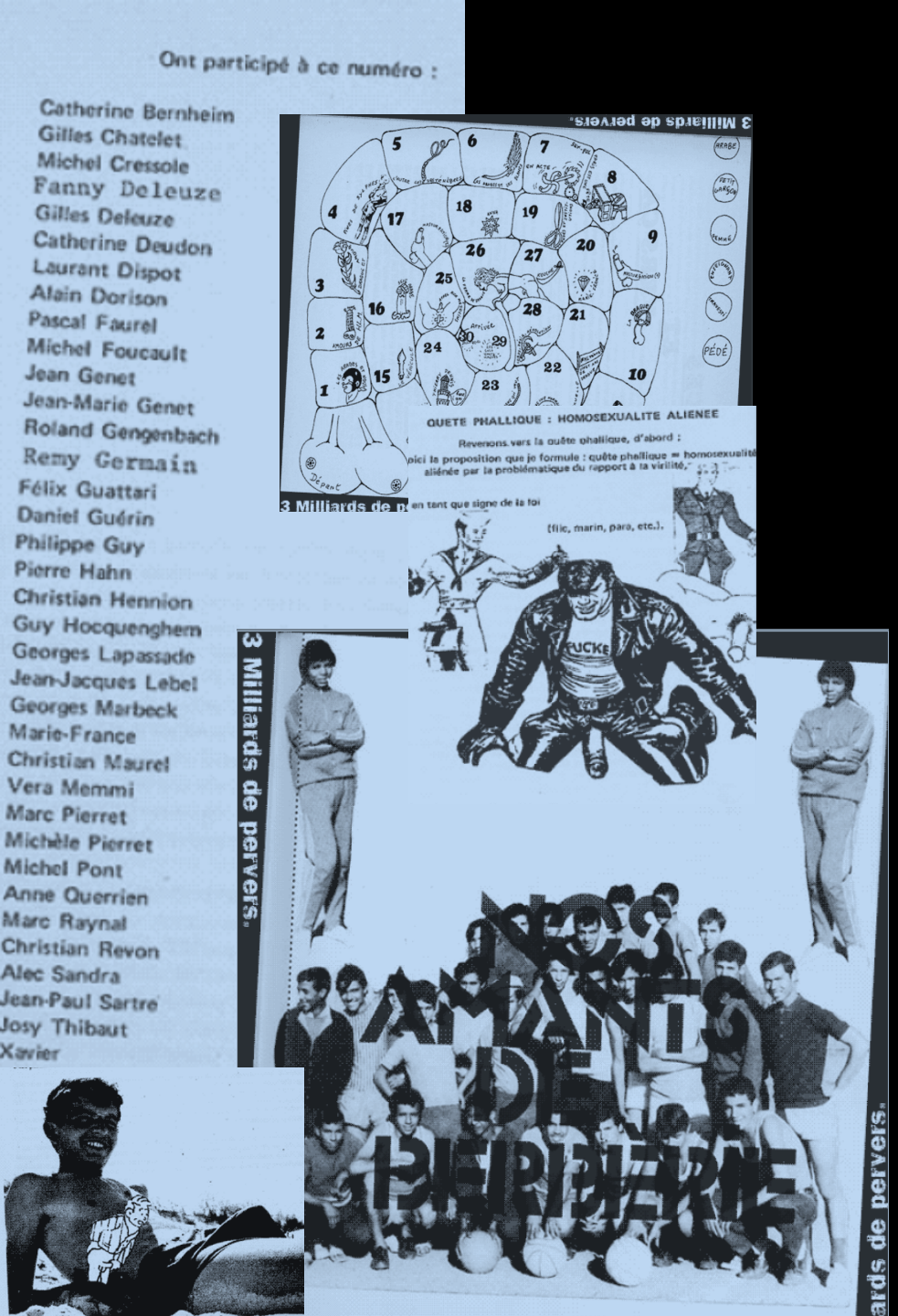

Kolme miljardia perverssiä

Hocquenghem haluaa toimittaa Felix Guattarin toimittamassa tutkimussarjassa (La revue Recherches) ”perverssejä” kokemuksia esiintuovan tutkimusnumeron nimellä homoseksuaalisuuksien suuri ensyklopedia

Mm. Sartre ja Foucault antavat nimensä suojelemaan julkaisua

Tuomio kuitenkin säädyttömän materiaalin levittämisestä

- Guattari tuomitaan sakkoihin ja numerot hävitettäväksi.
- Tuomarit: pienen perverssin ryhmän seksuaalienergina purkaus - yksityiskohtaisia kuvauksia turmelevasta seksuaalisuudesta ja perverssioista.

lettre de Mohamed.

Racisme à Strasbourg.

...Parmi vous on ne Se sent pas un homme ni un militant à part entière et on en est conscient...

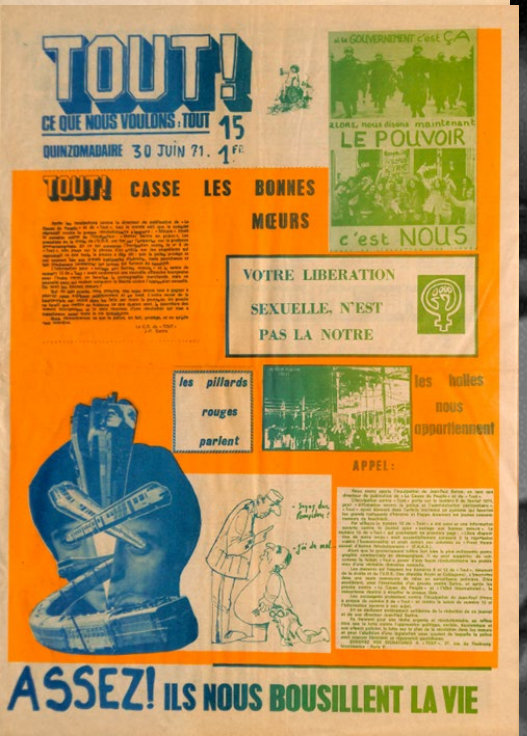

Halun rajat ja liikkeen erilaiset intressit

Homo ja naisliikkeen eriytyminen

Fallokratia: Kolme miljardia peniksen kuvaa

Oikeus omaan ruumiiseen ↔ ruumiiden vapaa käyttö

Kirje Muhamedilta – Ranskalaiset naiset ovat rasisteja koska eivät makaa tämän kanssa

Françoise Picq ja Nadja Ringart *”Teidän vallankumouksenne ei ole meidän”*

Halun rajat

Koivusalo: Foucault. Luento 8 Diat

Tiedon tahto 1976

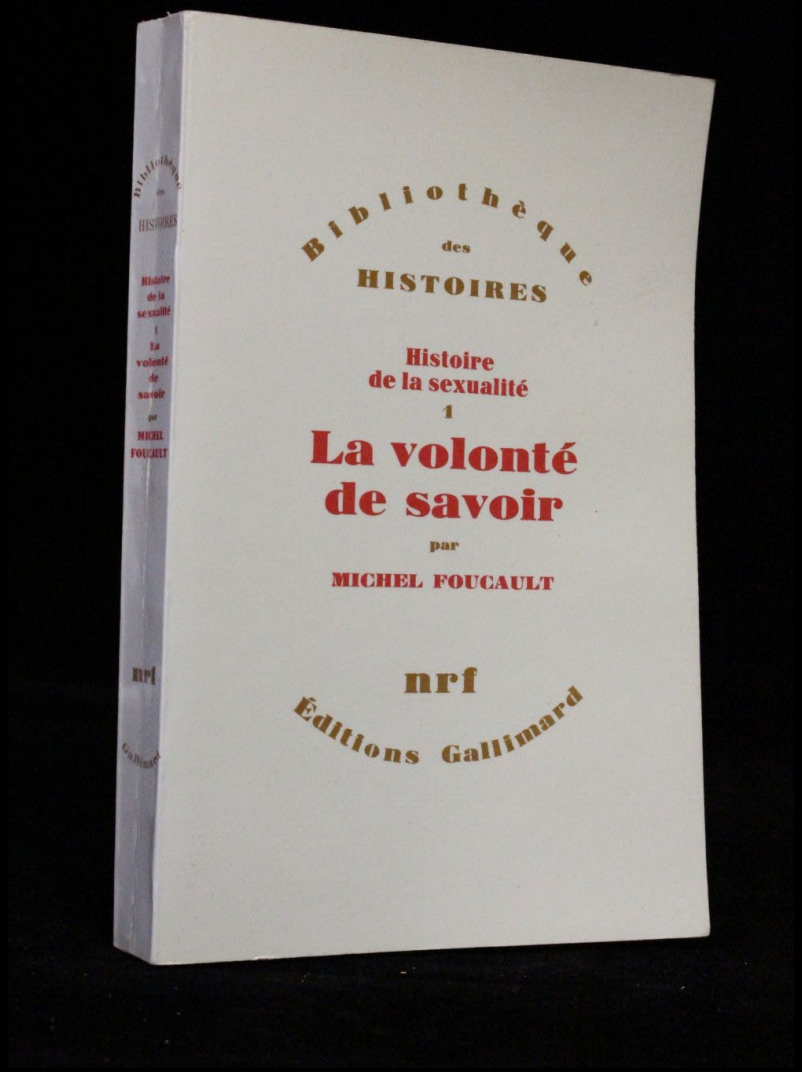

Seksuaalisuuden historia: osa 1.

- Suom. Kaisa Sivenius. Gaudeamus 1998.

Ei seksin tai sukupuolen *(sexe)* vaan seksuaalisuuden historia

Muuta kuin pelkät sukupuolitoimet

- *“Mahdollisti anatomisten elementtien, biologisten funktioiden. käyttäytymisten, tuntemusten ja nautintojen uudelleen luokittamisen keinotekoiseksi ykseydeksi.”*

Sexe – sukupuoli ja seksi, sukuelimet

- Suomennettu sukupuolisuus (vanh. sukupuolielämä = seksi)
- Ei sex – gender erottelua (biologinen ja kulttuurinen)

Taas näkökulman kääntäminen

- Ei sexe → sexualité vaan sexualité → sexe
- Seksuaalisuutta koskeva tiedontahto
- Ei tukahdutettu tai torjuttu vaan tuotettu ja etsitty
- Ei vaiettu vaan loputtomasti puhuttu

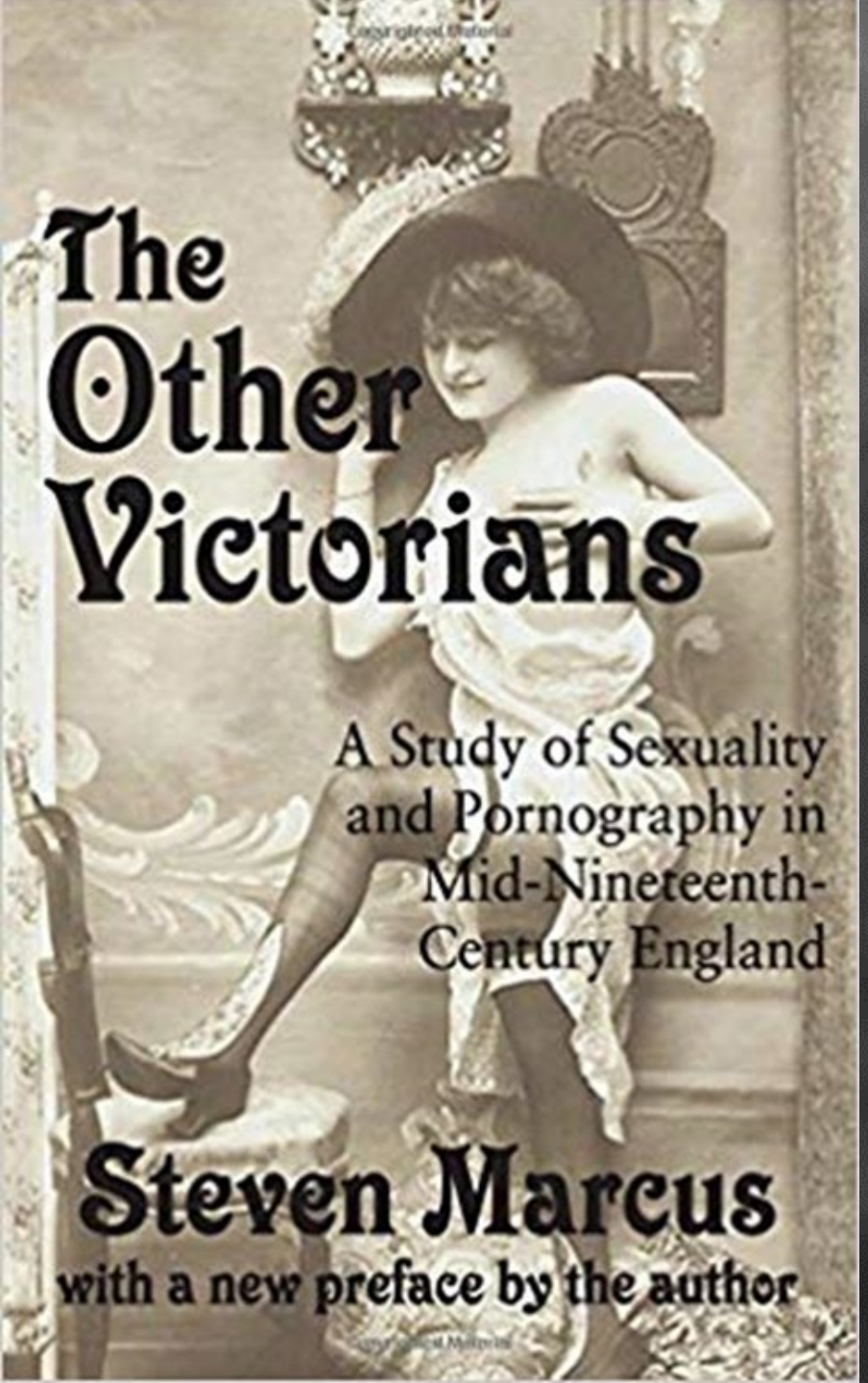

Viktoriaanit

Yleisesti tiedetään, että jo kauan olemme saaneet kestää viktoriaanista hallintoa – eikä loppua ole näkyvissä. Tuon kuninkaallisen hurskastelijan kuva on koko seksuaalisuutemme vaakunassa pidättyvänä, mykkänä ja tekopyhänä […] Vielä 1600-luvun alussa vallitsi tietynlainen vapaus, tai ainakin niin väitetään […] Yleisesti tiedetään myös, että tätä päivänpaistetta seurasi nopeasti hämärän aika, joka päättyi lopulta viktoriaanisen porvariston yksitotiseen yöhön.

Seksuaalisuus suljettiin huolellisesti pois näkyvistä: se sai häädön, ja avioliitto ja perhe asettuivat sen tilalle. Siitä tehtiin puhtaasti lisääntymisen väline, ja seksistä vaiettiin.”

Salattu elämäni

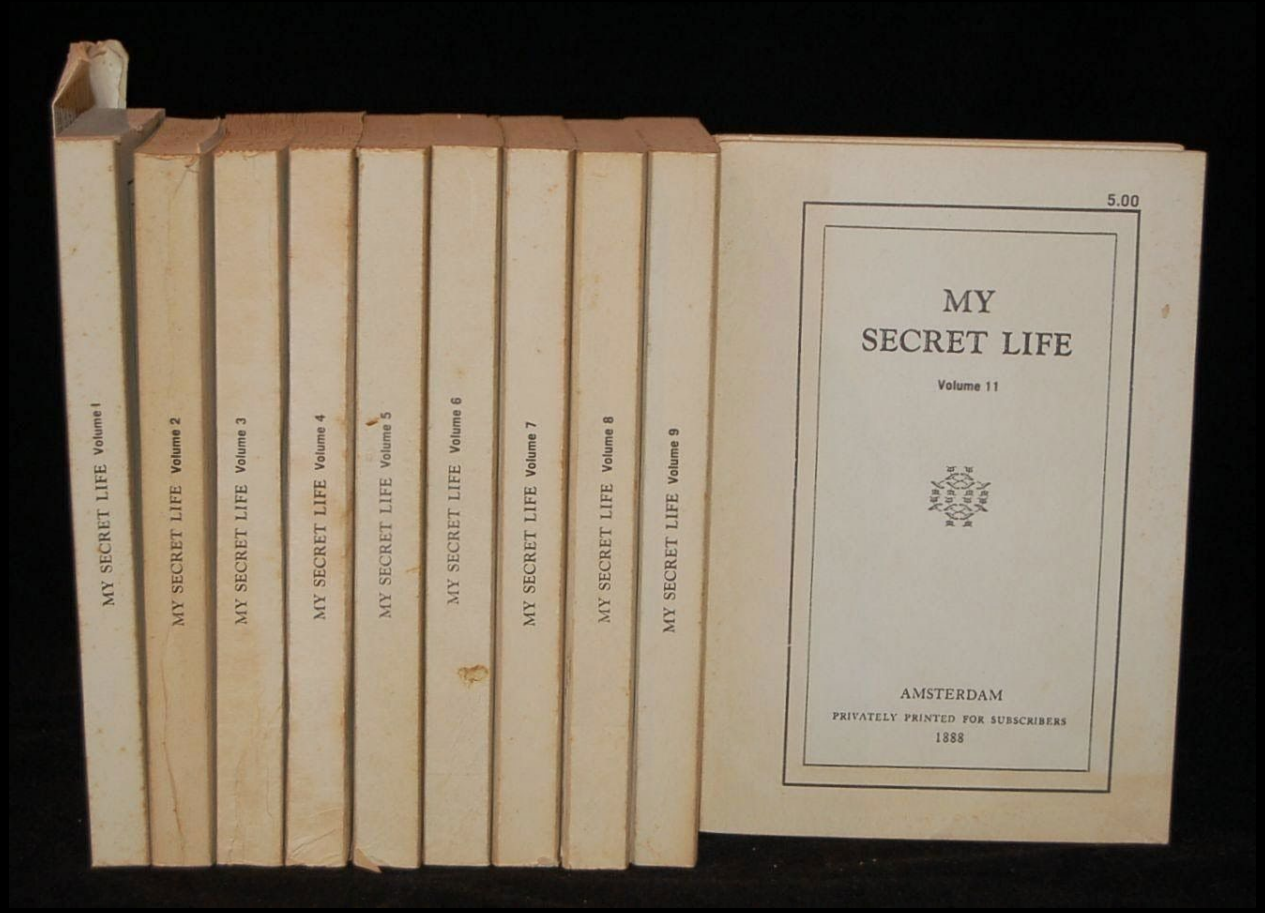

Anonyymisti vuodesta 1888 julkaistu 11 osainen kertomus ”herrasmiehen” seksiseikkailuista.

Perinteinen irstailija, mutta seksille omistetun elämän täydentäminen kirjaamalla sukoilematta jokainen tapahtuma.

”Kerron tosiasiat juuri niin kuin ne oman muistini mukaan ovat, muuta en voi”

”Salainen elämä ei voi jättää mitään pois, mitään ei pidä häpeillä… ihmisluontoa ei voi koskaan tuntea liian hyvin.”

”Sopii kuningatartaan paremmin päähenkilöksi modernin seksuaalisuuden historiaan, jonka pääpiirteet muotoutuivat jo kristinuskon paimenopissa.”

Repressiivisen hypoteesin kritiikki

Modernit yhteiskunnat eivät pakottaneet seksuaalisuutta pysymään salassa, vaan pakottaneet puhumaan siitä koko ajan sillä perusteella, että juuri se on salaisista salaisinta.

- *”En kysy miksi meitä repressoidaan, vaan kysyn, miksi niin kiihkeästi ja peräänantamattomasti vastoin lähimenneisyyttämme, vastoin nykyisyyttämme ja vastoin meitä itseämme väitämme, että meitä repressoidaan.”*

Ei väitä, etteikö seksiä olisi torjuttu, estetty, peitelty tai väistelty.

Mutta tiedontahto ei ole siinä pysähtynyt tabun eteen, vaan sitkeästi rakentanut kokonaisen seksuaalisuuden tieteen.

Länsimaisen ihmisen tehtävä on jo kolmen vuosisadan ajan ollut kertoa kaikki seksistä ja sukupuolestaan.

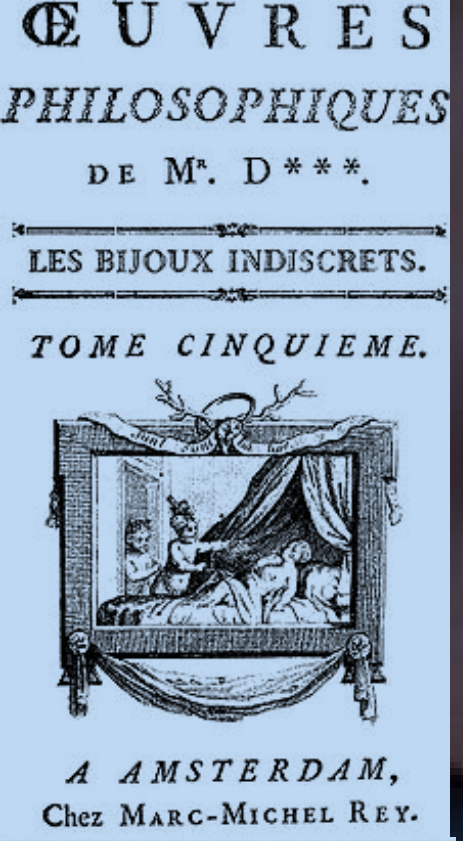

Denis Diderot: Tahdittomat Tussut
(*Bijoux Indiscrets) 1748*

Puhuva sukupuoli - sexe qui parle

”Yksi yhteiskuntamme monista tunnusmerkeistä on puhuva sukupuolisuus.

Se on sukupuolisuutta, joka yllätetään, jota kuulustellaan ja joka yhtaikaa pidättyväisenä ja suulaana on valmis antamaan loputtomiin vuolaita vastauksia.

Tehtävämme on kiskoa totuus esiin seksuaalisuudesta, koska se itse ei siihen pysty, ja sukupuolen tehtävä on kertoa meille totuus meistä itsestämme, koska sukupuoli juuri kätkee sen.

Joidenkin vuosisatojen ajan olemme suunnanneet sukupuolelle kysymyksen siitä, mitä me olemme.

Sitä ei niinkään ole kysytty sukupuolelta luonnonilmiönä (au sexe-nature) (elävän systeemin osatekijältä, biologian kohteelta) kuin sukupuolisuudelta historiana tai merkityksenä, diskurssina (sexe-discours) »

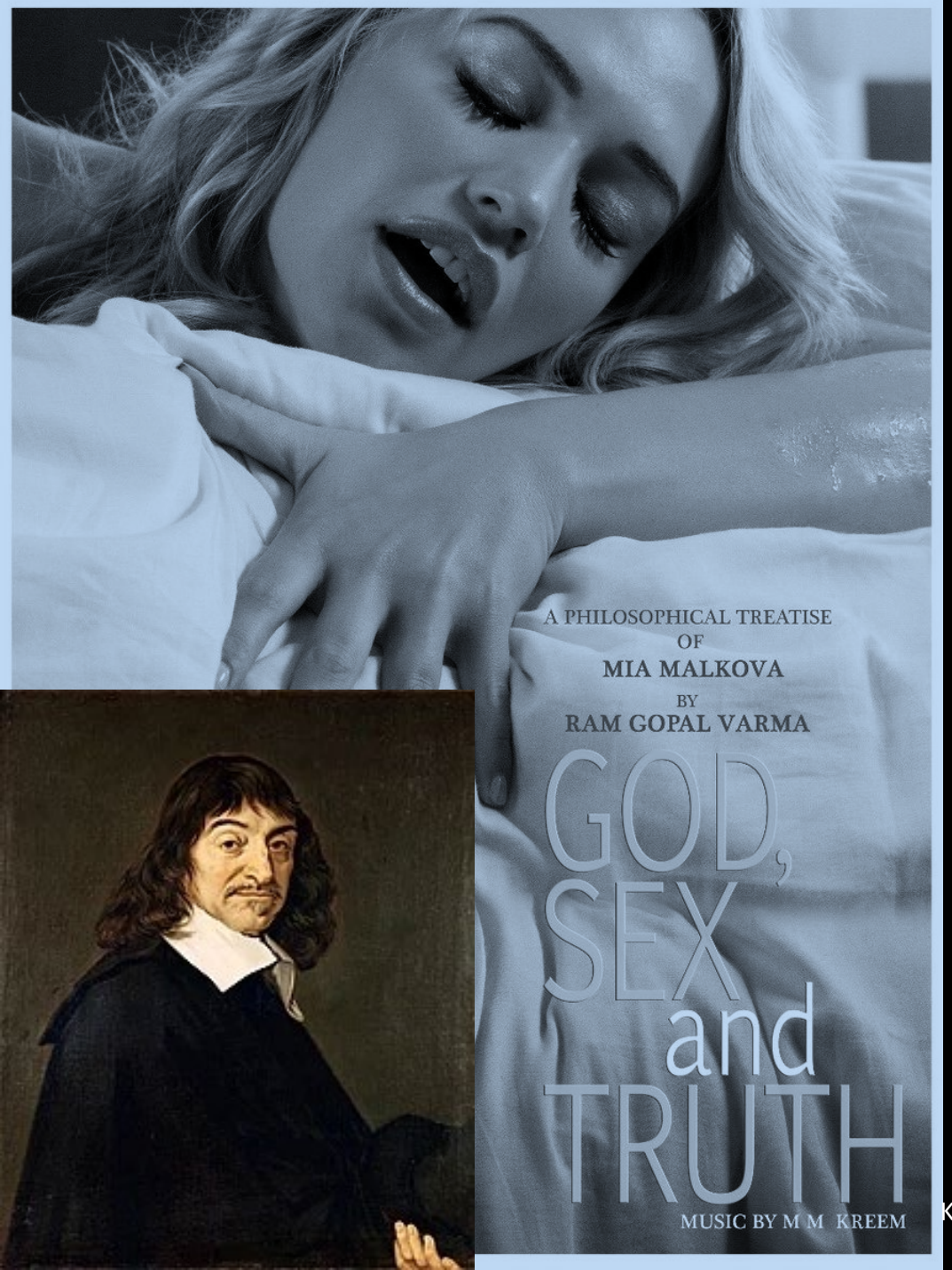

Totuus seksistä

Miksi on niin, että yhteiskunnissamme seksuaalisuus ei tarkoita ainoastaan sitä mikä mahdollistaa lajin, perheen ja yksilöiden uusintamisen?

Miksi se ei tarkoita ainoastaan jotakin mikä tuottaa nautintoa ja nautintaa (jouissance)?

Miksi se ymmärretään ensisijaiseksi paikaksi, josta voidaan lausua syvällisin totuutemme.

Kristillisyydestä asti länsimainen kulttuuri ei ole lakannut hokemasta:

”Tietääksesi kuka olet, tunne sukupuolisuutesi”

ars erotica – erotiikan taito

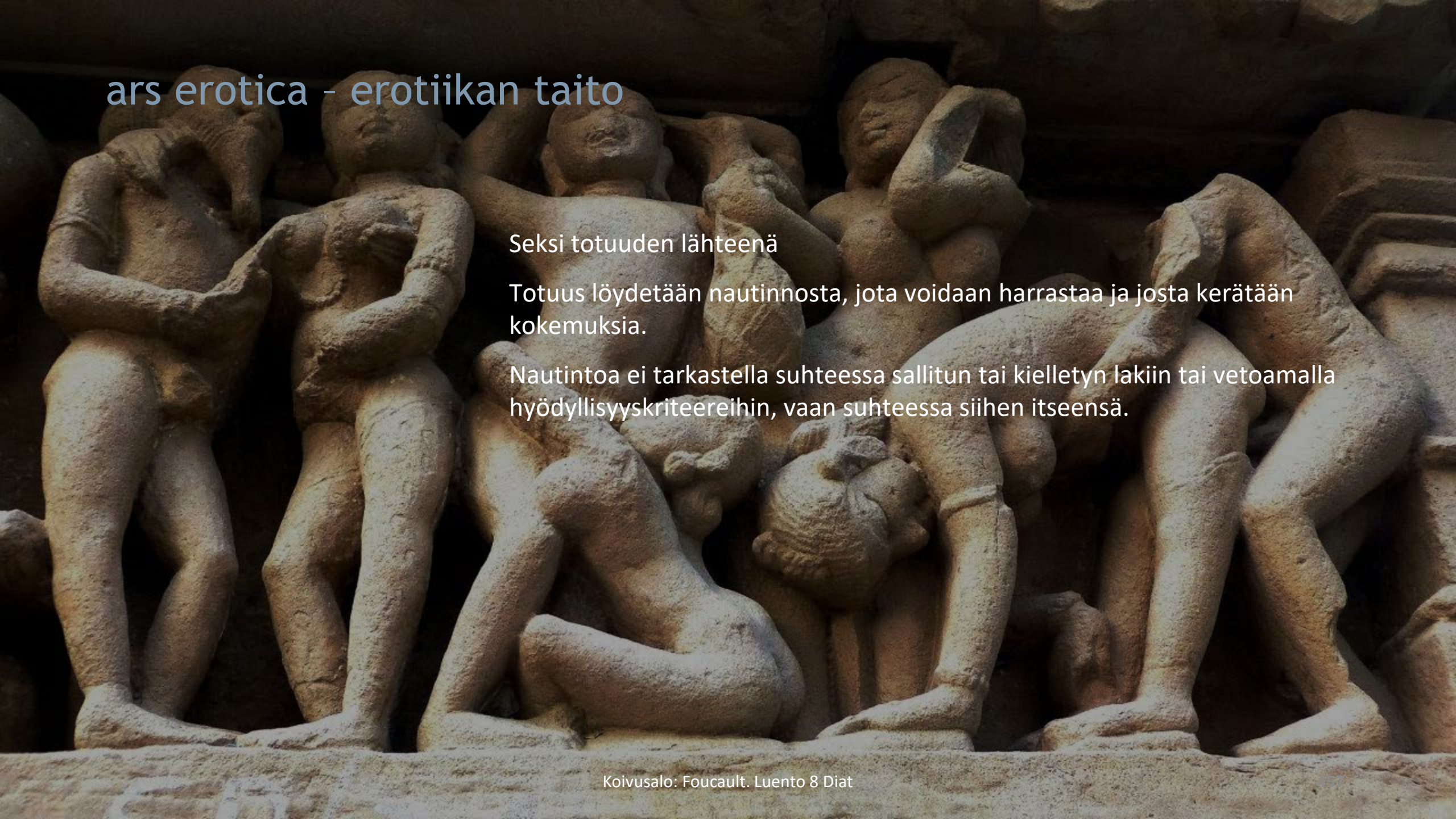

Seksi totuuden lähteenä

Totuus löydetään nautinnosta, jota voidaan harrastaa ja josta kerätään kokemuksia.

Nautintoa ei tarkastella suhteessa sallitun tai kielletyn lakiin tai vetoamalla hyödyllisyyskriteereihin, vaan suhteessa siihen itseensä.

Seksigurun tieto

”Suhde salaisuuden tuntevaan mestariin on siis olennainen; vain hän voi siirtää tiedon oppilaalle esoteerisella tavalla, ohjaten erehtymättömästi ja ankarasti hänen taivaltaan initiaatiossa.”

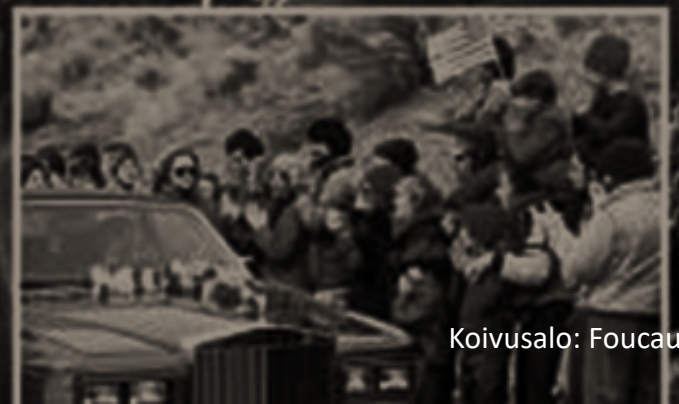

Scientia sexualis

SCIENCE OF SEXUALITY

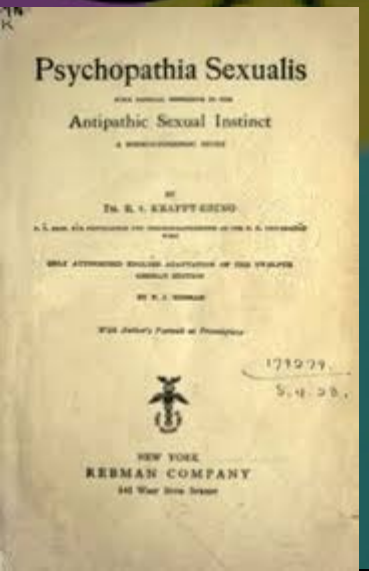

Tunnustaminen

Länsimaissa ihmisestä on tullut tunnustava eläin

Alvy Singer (Woody Allen) *Annie Hall* 1977

Liittolaisdispositiivi

Sukupuolisuhteet johtaneet ”kaikissa” yhteiskunnassa liittodispositiiviin: avioliittojärjestelmään, sukulaisuuden määrittelemiseen ja kehittämiseen, nimien ja hyödykkeiden siirtoon.

Uusintaminen – talous ja lisääntyminen

Sallitun ja kielletyn sääntöjärjestelmä - insestikielto

Suhteiden uusintaminen ja ylläpito

Osapuolten suhteet ja lisääntyminen

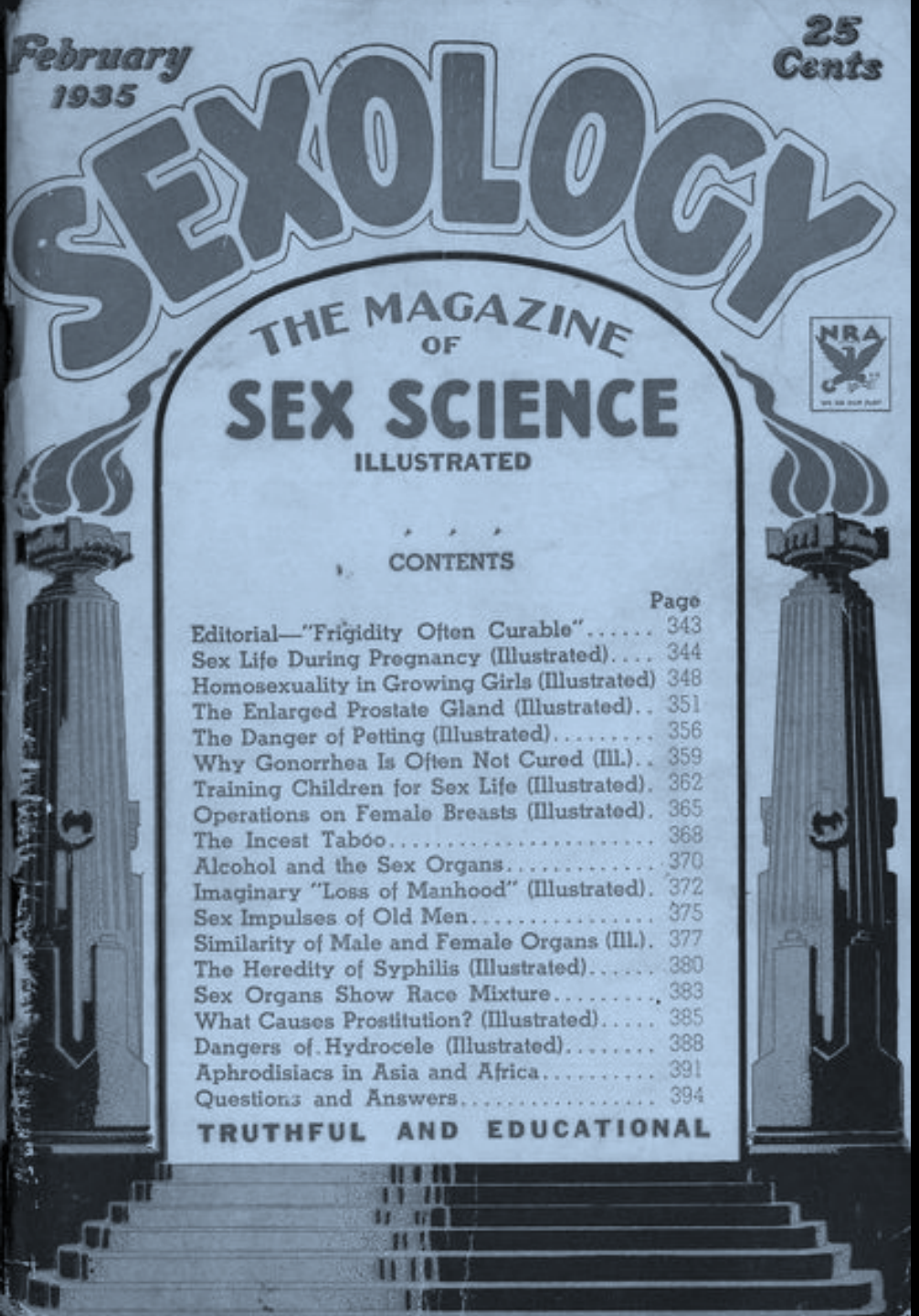

Seksuaalisuuden disposiitivi

Moderni seksuaalisuusdispositiivi kyllästänyt yhteiskunnan seksuaalisuudella ja luonut kokonaisen sukupuolisuuden mosaiikin

Sukupuolisuus ei tuomioistuimen vaan hallinnon asia

Neljä tieto-valta strategiaa

1) Naisten hysterisointi

2) Lasten seksualisointi

3) Perverssien erottelu

4) Väestösuunnittelu

Johdanto kuusiosaiseen historiaan

Koivusalo: Foucault. Luento 8 Diat

Osa 2 Liha ja ruumis (La chair et les corps)

Kristillinen lähestyminen seksiin.

Uskonnollisen ja moraalisen asketismin alue. Kehittyminen suhteessa juridiseen koodiin.

Ero moderniin seksuaalisuuteen, joka on ruumiiseen keskittyvä tieto-valta alue.

Tunnustus

Himo

Omatunnon ohjaus

Osa 3. Lasten ristiretki

Lasten seksualisointi.

Ajatus sukupuolisuudesta (sex), joka läsnä (anatomisena tosiasiana) ja poissa (fysiologisesti), läsnä myös toimintana, ja poissa lisääntymispäämääränä.

Piilevä vaikutus, joka selittää myöhemmät patologiset muodot

Kuinka lasten sukupuolisesta käytöksestä tuli suurin kasvatuksen huolenaihe.

Masturboiva lapsi

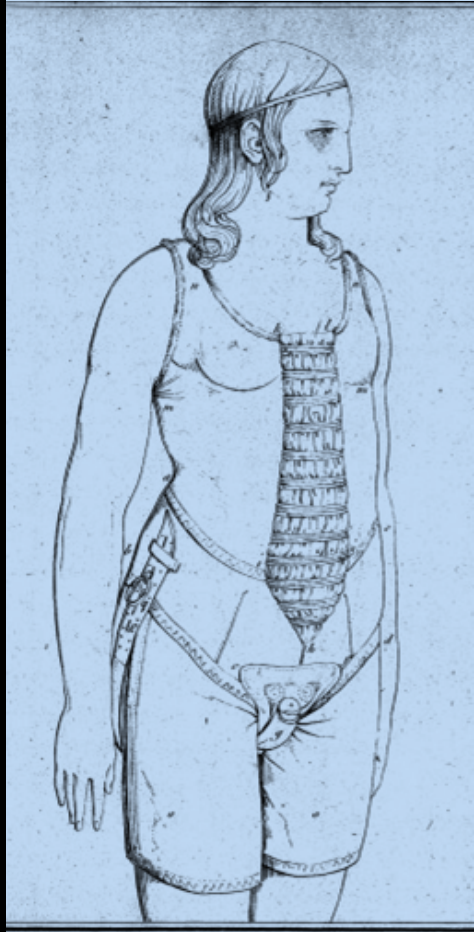

Koivusalo: Foucault. Luento 8 Diat

Osa 4) Nainen, äiti ja hysteerikko

Naisen ruumin seksualisoiminen, patologisen käsitteen ilmaantuminen suhteessa sukupuolisuuteen

Naisen ruumiin merkittävyys sosiaalipolitiikassa.

Hysterisoinnin yhteydessä ”sukupuoli” määriteltiin kolmella tavalla.

1) Sukupuoli sekä miehellä ja naisella

2) Oikeastaan kuuluikin miehelle ja puuttui naiselta.

3) Olikin se, josta naisen ruumis yksinään koostuu, määräsi sen kokonaisuudessaan lisääntymistehtävään ja kiusasi sitä taukoamatta lisääntymistoiminnon seurauksilla.

Hysteria sukupuolen leikkinä sikäli kuin se on samalla ”yksi” ja ”toinen”, kokonaisuus ja osa, periaate ja puute.

Seksuaalisuus vastarintana

Aikaisemmin psykiatrian luennoilla: seksuaalisuus vastarintana

- *Murtamalla mielisairaalan ovet, lakaten olemasta hulluja tullakseen sairaiksi, päästen lopultakin todellisen lääkärin luokse, neurologin ja antamalla hänelle todellisia toiminnallisia symptomeja, hysteerikot, suuremmaksi nautinnokseen, mutta epäilemättä meidän suuremmaksi onnettomuudeksi, saivat aikaan seksuaalisuuden lääketieteen*

Haluatteko seksuaalisuutta, me näytämme teille seksuaalisuuden..

Osa 5. Perverssit

Seksuaalisuuden eristäminen omana vaistona

Epänormaalin toiminnan määrittäminen ja sitä korjaavat teknologiat

Sukupuolisuus suhteessa biologisiin toimintoihin ja anatomis-fysiologiseen koneistoon, mutta myös viettiin, jolla perversiot saatettiin nyt selittää.

Sodomiasta homoseksuaalisuuteen

”Homoseksuaalisuudesta tuli yksi seksuaalisuuden muoto, kun se muutettiin pelkästä sodomian harrastamisesta eräänlaiseksi sisäiseksi androgyniaksi, sielun hermafroditismiksi. Sodomiitti oli ollut uudelleen langennut kerettiläinen; homoseksuaalista tuli nyt ihmislaji.”

”1800-luvulla homoseksuaalista oli tullut huomattava henkilö, jolla oli menneisyys, historia, lapsuus, luonne ja elämäntapa. Hänellä oli myös morfologia, sopimaton anatomia ja mahdollisesti salaperäinen fysiologia. Kaikki hänessä suhteutui hänen sukupuolisuuteensa. Sukupuoli oli hänessä kaikkialla läsnä ja piili kaikkien hänen toimiensa taustalla, sillä se oli niiden pääasiallinen alkuunpanija ja aina aktiivinen. Se kuvastui häpeämättä hänen kasvoissaan ja kehossaan: se oli salaisuus, joka paljastui yhä uudelleen. Sukupuolisuus oli erottamaton osa häntä, hänen erityisluontonsa, eikä vain tavaksi tullut synti.”

Ei vain yksi sukupuolisuhteen muoto vaan tapa kääntää itsessään maskuliinisuus ja feminiinisyys ylösalaisin.

Hirviöistä pikku pervertikkoihin

Kauheasta Ogrista perversseihin peukaloisiin

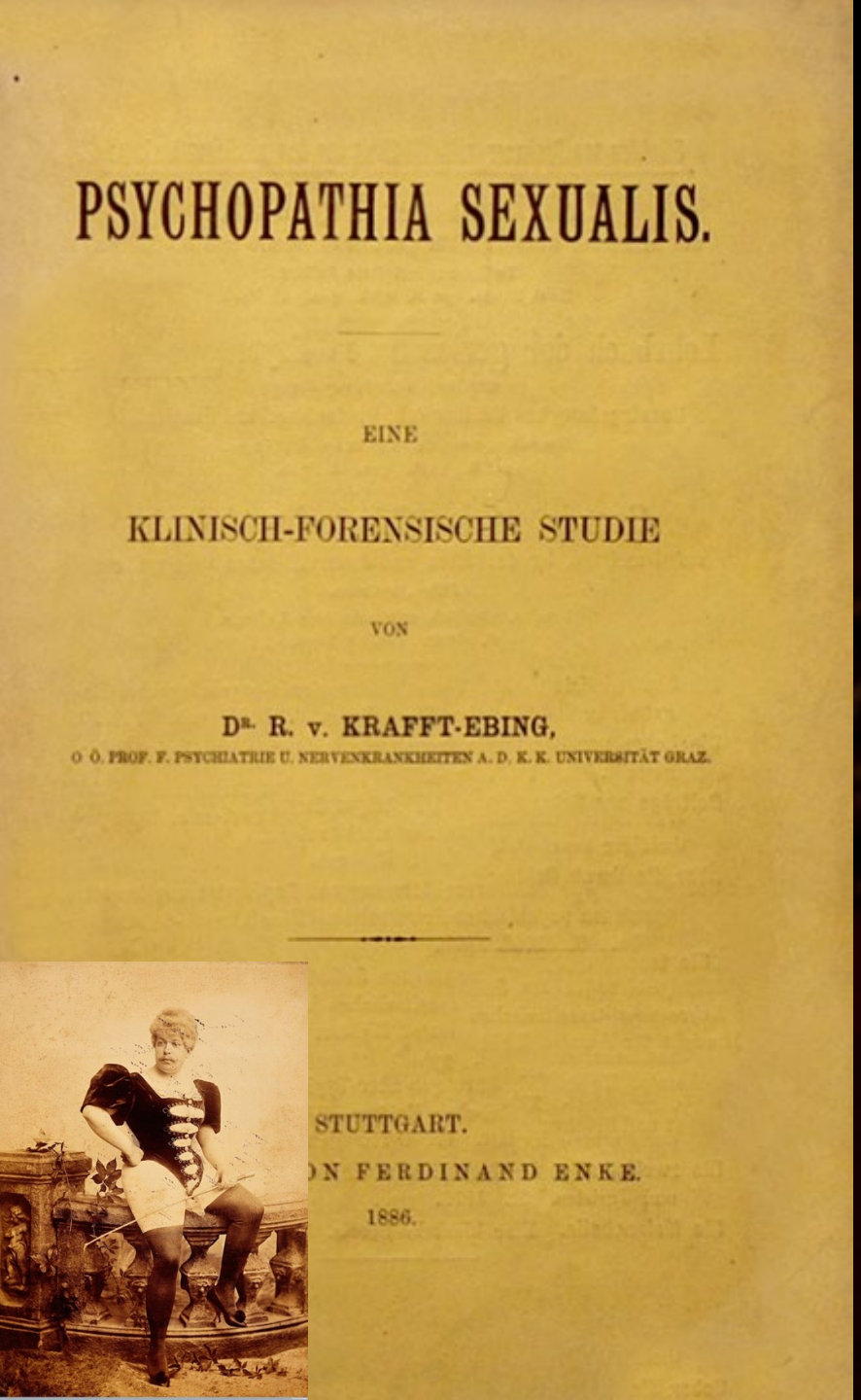
PSYCHOPATHIA SEXUALIS.

EINE

KLINISCH-FORENSISCHE STUDIE

VON

Dr. R. v. KRAFFT-EBING,

O. Ö. PROF. F. PSYCHIATRIE U. NERVENKRANKHEITEN A. D. K. K. UNIVERSITÄT GRAZ.

STUTTGART.

ON FERDINAND ENKE.

1886.

Pervertikkojen perheet

”Vastaavia tyyppejä olivat myös kaikki ne pikku pervertikot, joita 1800-luvun psykiatrit tarkastelivat kuin hyönteistieteilijät hyönteisiä ja joita nimettiin eriskummallisin taudinnimin.

Heitä olivat Lasèguen ekshibitionistit, Binet'n fetisistit, Krafft-Ebingin zoofiilit ja zooerastit sekä Rohlederin automonoseksuaalit.

Heitä olivat sittemmin myös miksoskopofiilit, gynekomastit, presbyfiilit, seksuaaliesteettiset invertit ja dyspareunistiset naiset.”

6. Väestö ja rodut

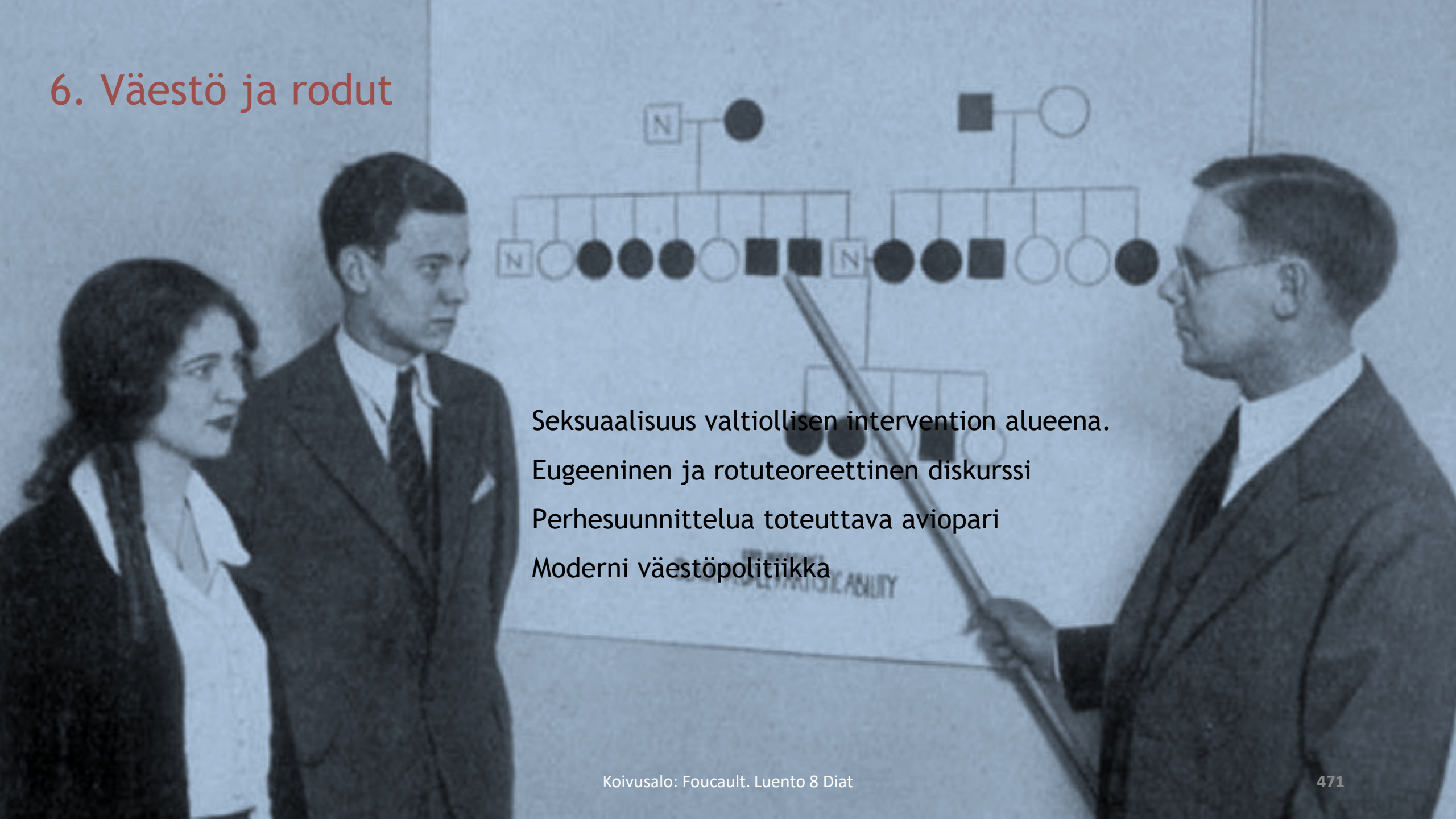

Seksuaalisuus valtiollisen intervention alueena.

Eugeeninen ja rotuteoreettinen diskurssi

Perhesuunnittelua toteuttava aviopari

Moderni väestöpolitiikka

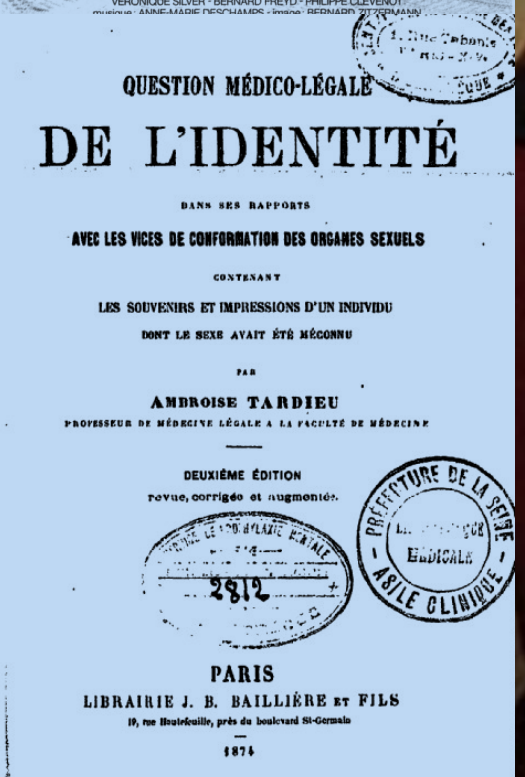
QUESTION MÉDICO-LÉGALE

DE L'IDENTITÉ

DANS SES RAPPORTS

AVEC LES VICES DE CONFORMATION DES ORGANES SEXUELS

CONTENANT

LES SOUVENIRS ET IMPRESSIONS D'UN INDIVIDU

DONT LE SEXE AVAIT ÉTÉ MÉCONNU

PAR

AMBROISE TARDIEU

PROFESSEUR DE MÉDECINE LÉGALE A LA FACULTÉ DE MÉDECINE

DEUXIÈME ÉDITION

revue, corrigée et augmentée.

PARIS

LIBRAIRIE J. B. BAILLIÈRE ET FILS

1874

Tosi sukupuoli (Le vrai sexe)

”Tarvitsemmeko todellakin todellista sukupuolta.”

- Jatkuva kysymys sielläkin missä vain ruumiiden todellisuuden ja nautintojen intensiivisyyden pitäisi merkitä jotakin

Hermafrodiitit

Herculine Barbin dite Alexina B. Présenté par Michel Foucault. Gallimard coll. “Les vies parallèles”, Paris 1978, 162 p

Herculine Adélaîde Barbin (Alexina) 1838-1868

- Tyttökoulussa, opettajattareksi uskonnolliseen tyttökouluun
- Kivut, ripittäytyminen, lääkärit tutkivat, tosi sukupuoli = mies
- Abel Barbin, Pariisissa itsemurha 1868, muistelmat
- Julkaistaan osaltaan Amroisie Tardieun lääketieteellis-oikeudellinen identiteetti kirjassa

Oskar Panizza: Ein skandalöser Fall

Sukupuolisuuden halu

”Kaikki on seksiä, kaikki on seksiä. Miten kaunista seksi voikin olla, kun ihminen pitää sen voimissaan ja pyhänä ja se täyttää maan. Se on kuin aurinko, joka tulvahtaa ihmiseen ja läpäisee hänet valollaan.”

Kate Leslie

D. H. Lawrence: Sulkakäärme

Seksuaalidispositiivi teki ”sukupuolisuudesta” (le sex) itsestään haluttavan.

”Halun saada sitä, käydä siihen käsiksi, paljastaa se, vapauttaa se, jäsentää se diskurssissa ja muotoilla totuus siitä.”

Sukupuolisuuden/seksin (sexe) ankara kuninkuus

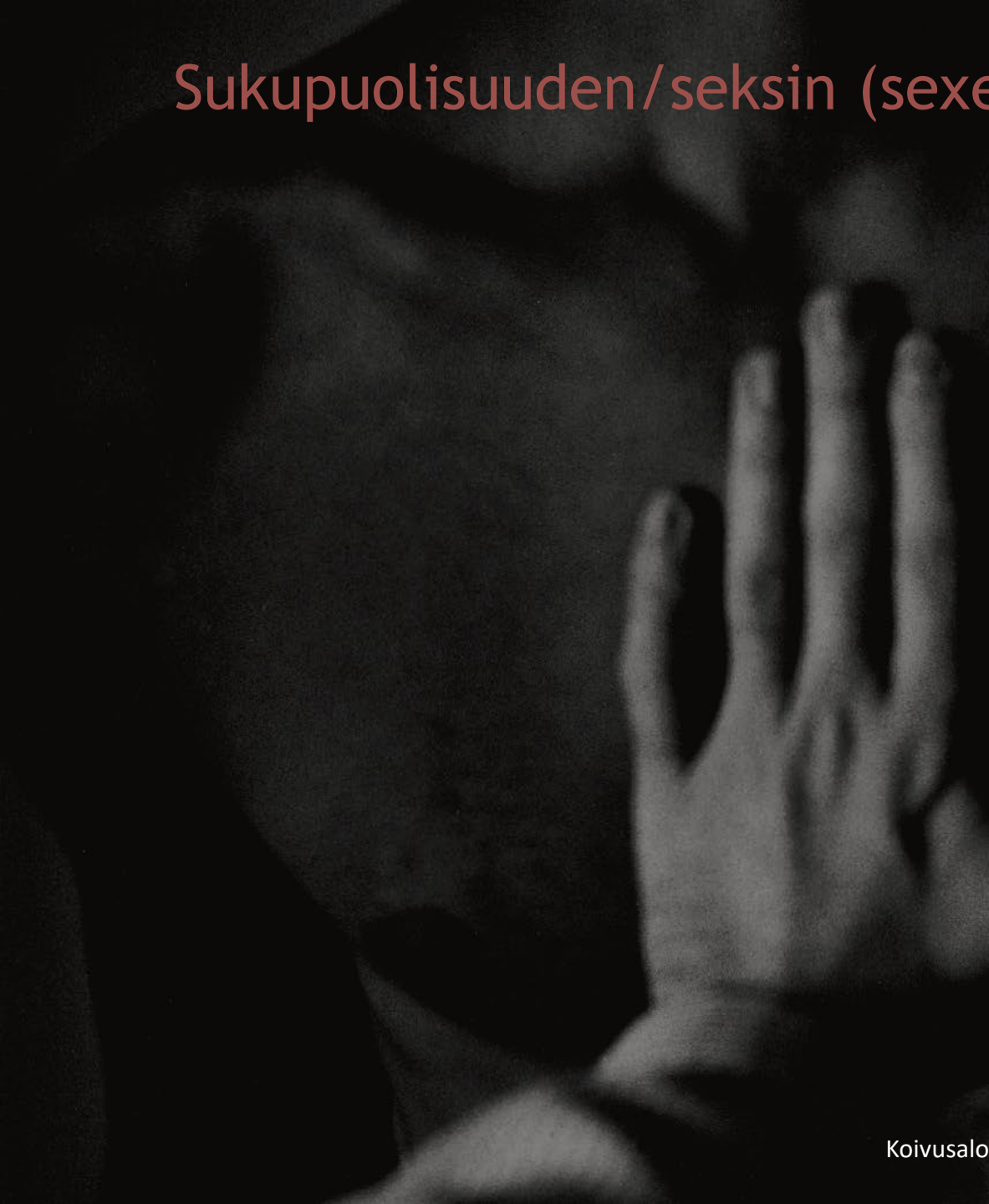

”Kenties jonakin päivänä jossakin toisessa ruumiin ja nautinnon taloudessa ei voida enää käsittää, kuinka seksuaalisuuden ja sen dispositiivia ylläpitävän vallan juonet onnistuivat alistamaan meidät tuolle sukupuolisuuden ankaralle kuninkuudelle aina siihen asti, että omistauduimme loputtomalle tehtävälle pakottaa sen salaisuus ulos ja manata esiin pimeydestä sen kaikkein tosin tunnustus. Dispositiivin ironia: sai meidät uskomaan, että kyseessä oli oma ”vapautumisemme”.

Seksuaalidispositiiviin suunnatussa vastahyökkäyksessä ei pidä ottaa tukikohdakseen sukupuolihalua, vaan ruumiit ja nautinnot.

Ohjelma:

Johdanto: Totuuden toisinajattelu 12.1
Matka hulluuteen ti 19.1
Hulluuden totuus ti 26.1
Kirjallinen avaruus ja äärellisyyden rakenne ti 2.2
Ihmisen kuolema 9.2
Taistelu ja ruumis 16.2
Elämän hallinta ti 3.3
Totuus sukupuolesta ja seksistä ti 9.3
Haluihmisen etiikka ti 16.3
Rohkeus totuuteen ti 23.3

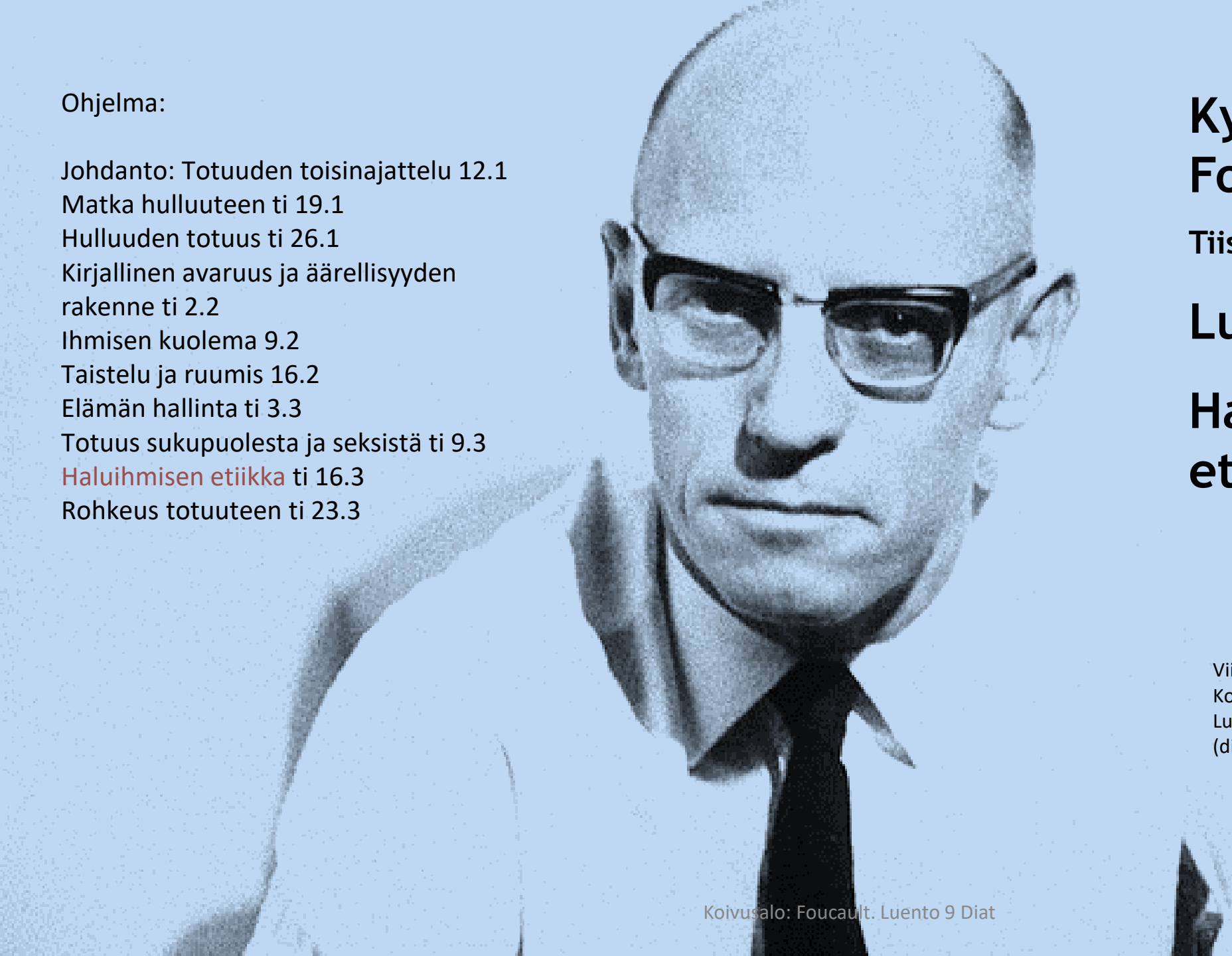

Kymmenen luentoa Foucault'sta

Tiistaisin 12.1-23.3.2021

Luento 9

Haluihmisen etiikka

Viittaukset luentoihin:
Koivusalo Markku: Michel Foucault ja toisin ajattelu. Luennot: Helsinki, TO 2021, 1 (luentonumero), 1 (dianumero)

Sukupuolisuuden/seksin (sexe) ankara kuninkuus

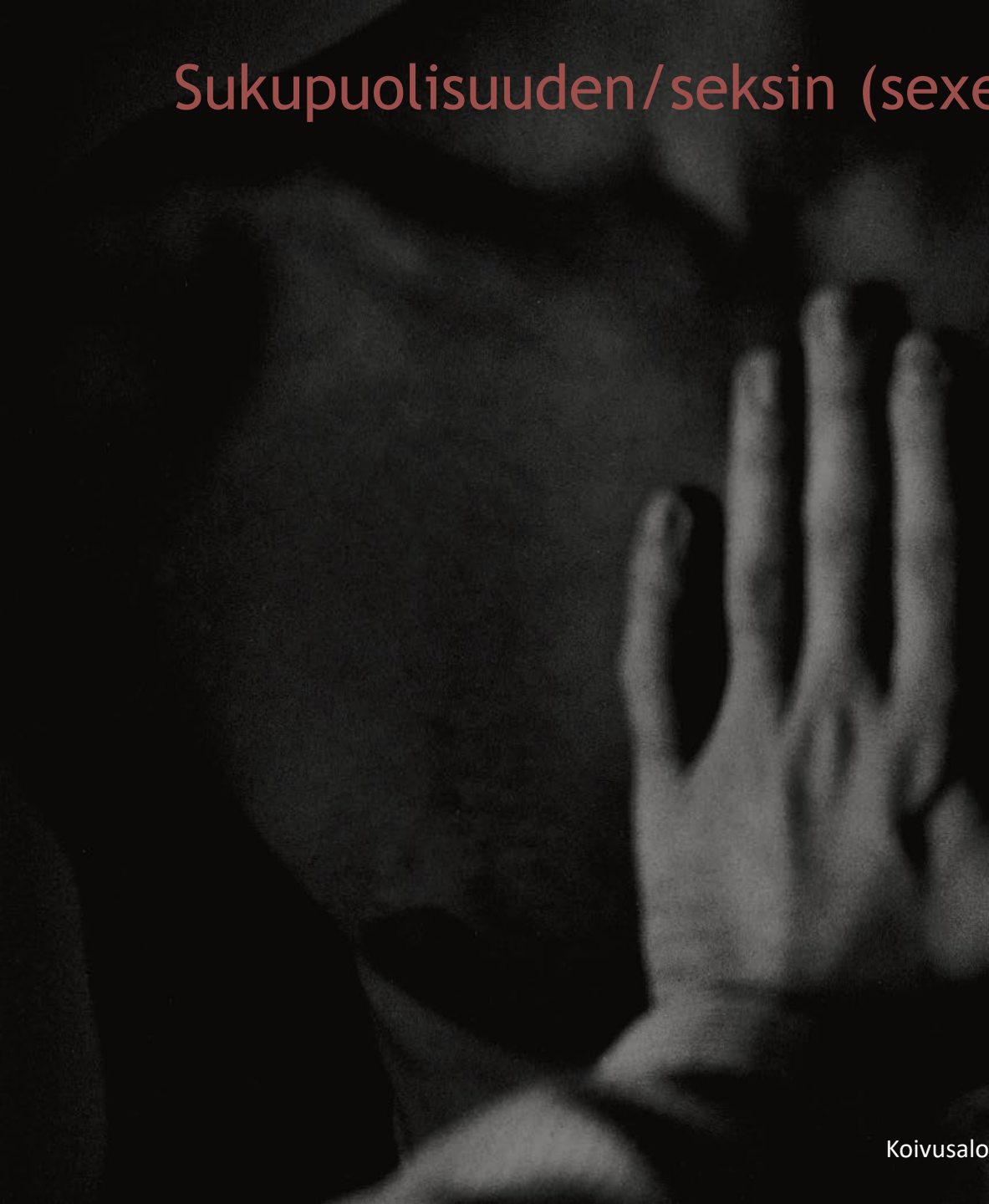

”Kenties jonakin päivänä jossakin toisessa ruumiin ja nautinnon taloudessa ei voida enää käsittää, kuinka seksuaalisuuden ja sen dispositiivia ylläpitävän vallan juonet onnistuivat alistamaan meidät tuolle sukupuolisuuden ankaralle kuninkuudelle aina siihen asti, että omistauduimme loputtomalle tehtävälle pakottaa sen salaisuus ulos ja manata esiin pimeydestä sen kaikkein tosin tunnustus. Dispositiivin ironia: sai meidät uskomaan, että kyseessä oli oma ”vapautumisemme”.

Seksuaalidispositiiviin suunnatussa vastahyökkäyksessä ei pidä ottaa tukikohdakseen sukupuolihalua, vaan ruumiit ja nautinnot.

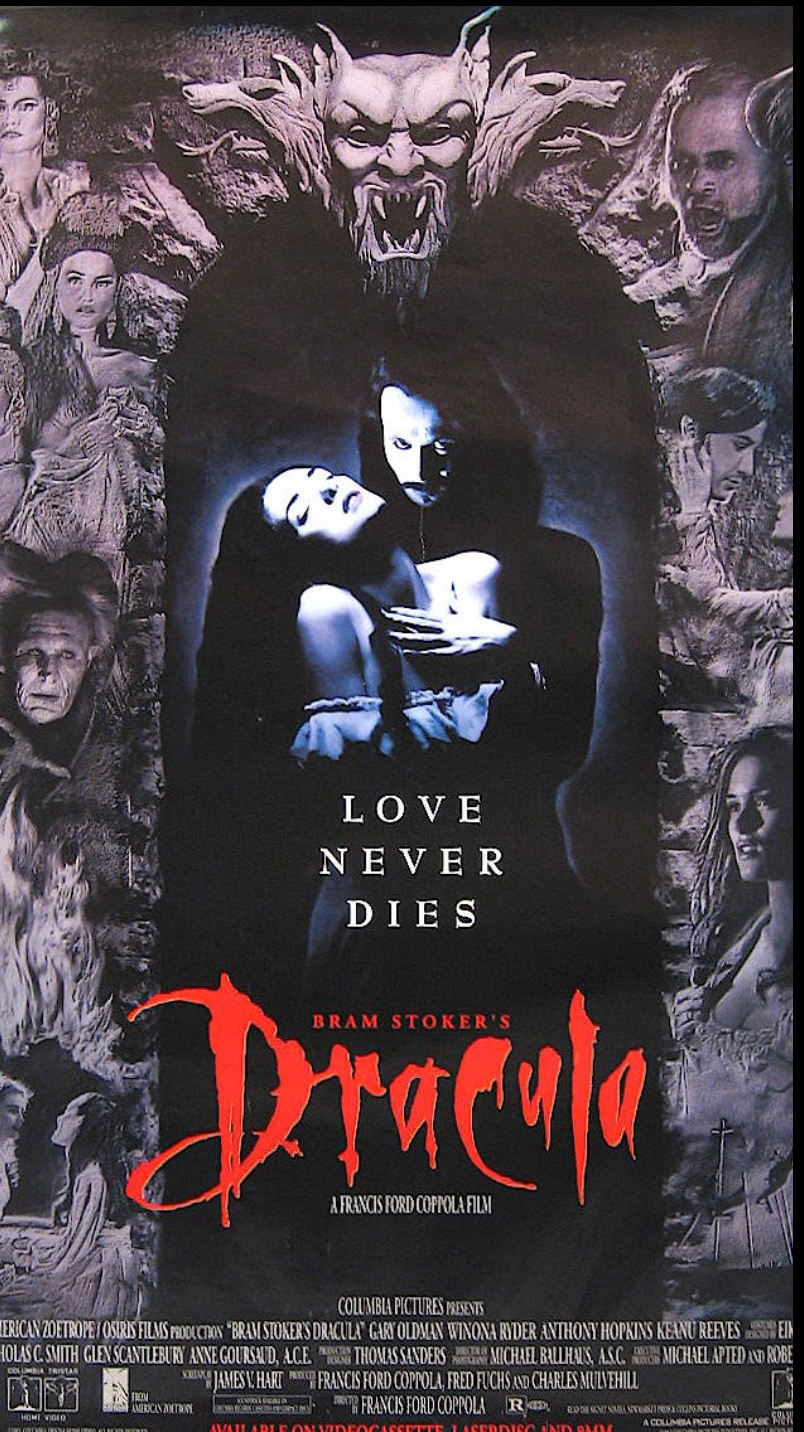

Veren symboliikasta seksuaalisuuden analytiikkaan.

Veren yhteiskunta (väkivallan yhteiskunta)

- Valta puhui veren kautta, veri oli realiteetti, jolla oli symbolinen funktio. Suvereenin miekka, pyövelin mestaus, sota
- Veri on lain, kuoleman, transgression, symbolisen ja suvereenisuuden puolella

Sukupuolen yhteiskunta (normalisaation yhteiskunta)

- *Valtamekanismit suunnattu ruumiiseen, elämään ja kaikkeen, mikä monimuotoistaa elämää.*
- *Seksuaalisuus on normin, tiedon, elämän, merkityksen, kurinpidon ja säätelyn puolella.*

Saden suvereeni "libertiini”

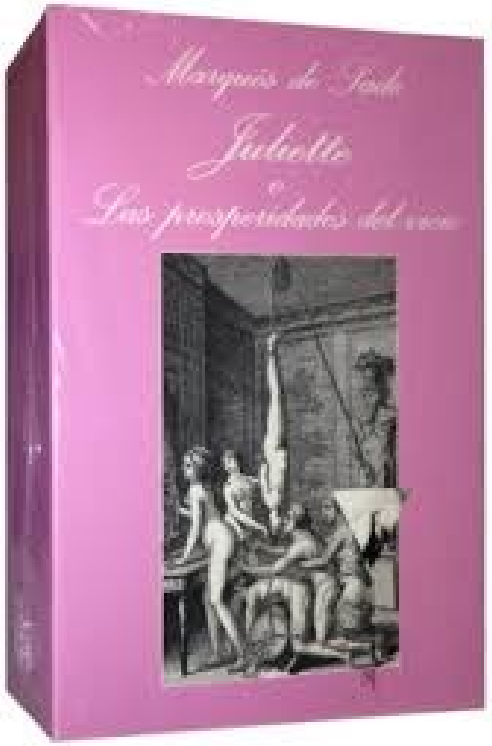

1970-luvun alun luennot: Saden kirjalliset rajat rikkovat fantasiat

Teema ei halu tai seksuaalisuus vaan jumala, sielu, rikos, luonto.

”Säännötön (irrégulier) olemassaolo on olemassaoloa, joka ei tunnusta yhtäkään normia, ei Jumalalta saatua uskonnollista normia, ei sielun määrittämää henkilökohtaista normia, ei yhteiskunnan määrittämää rikoksen normia eikä luonnon normia.”

Halun vapautus kokonaan totuudesta

Totuudentahdossa 1975: Saden libertiini veren vallan transgressiona

”Sadella seksi on vailla normia tai sisäistä sääntöä, jonka voisi muotoilla sen varsinaisesta luonteesta käsin. Kuitenkin se alistuu vallan rajoittamattomalle laille, joka ei tunne kuin oman lakinsa. Se voi pakottaa itsensä huolellisesti kurinalaistettuun päiväjärjestykseen, mutta tämä harjoitus vain johtaa siihen, että siitä tulee ainutlaatuisen ja alastoman suvereeniuden puhdas piste: kaikkivaltiaan hirviön rajoittamaton oikeus.”

Kurja kurituksen erotiikka

”Sade kehitti kuripitoyhteiskunnalle ominaisen erotiikan […]

On aika jättää kaikki tuo taakse ja Saden erotiikka sen mukana. Meidän on kehittävä ruumiin, sen elementtien, pintojen, laajuuden ja tiheyksien kanssa kuriton erotiikka, epävakaan ja hajanaisen ruumiin erotiikka yhdessä satunnaisten tapaamisten ja nautintojen, joita ei laskelmoida, kanssa.

Minua ärsyttää, että viimeaikaisissa elokuvissa hyödynnetään tiettyjä elementtejä yrityksenä yhdistää natsismia ja kurinpidollista erotiikkaa. Kenties se oli Saden erotiikkaa. Sitä pahempi Saden kirjalliselle pyhitykselle, sitä pahempi Sadelle. Hän kyllästyttää meitä. Hän on kurinpitäjä, seksikersantti, peräreikien kirjanpitäjä.”

JUSTICE SOCIETE

Sylvie Por- ie : juge- ment lundi.

10 heures contre le viol à la Mutualité le 26 juin

MANIFESTE CONTRE LE VIOL

à l'initiative du Mouvement de libération des femmes

«Quand une femme dit non,ce n'est pas oui, c'est non!»

ARMEE

Halu ja väkivalta

Naisliikkeen siirtymä taistelusta abortista ja ehkäisystä raiskausta vastaan

Susan Brownmillerin Vastoin tahtoamme käännös 1976

Kansainvälinen (kansan) tuomioistuin rikoksista naisia vastaan Brysselissä 4–8, 1976

”Tehdä julkiseksi laaja kirjo väkivaltaisen brutaaleja ja hiljaisesti syrjiviä naisiin kohdistuvia rikoksia kaikissa kulttuureissa.”

Kymmenen tuntia raiskausta vastaan 26.6.1976

5000 naisen kokous Maison de la Mutualitéssa

Lain deseksualisaation ja rankaisemisen ongelma

Napoleonin siviilikoodissa 1810 lain deseksualisaatio. Sodomian dekriminalisointi

- Vichyn Ranskassa Petain tuo uudestaan lakiin erilaisella suojarajalla (21).
- 1960 sosiaalisten ongelmien yhteydessä ja julkisen siveettömyyden kautta

Rikoslain täydellinen deseksuaalisaatio ja seksuaalisuuden dekriminalisaatio ?

- 68 jälkeisten liikkeiden lähtökohtana vapaa seksuaalisuus ja halut
- Naisten kampanja ehkäisyn ja abortin puolesta saatettiin yhdistää

Kysymys voiko tai pitäisikö seksuaalisuudesta rangaista?

- Väkivaltainen halu? Voidaanko eristää väkivalta ja halu ja tuomita vain väkivalta?
- Komitea Ranskan rikoslain uudistamiseksi – kysymykset Foucault'lle
- Kirjojen, elokuvien ja vastaavan suhteen ei tarvitse mitään lainsäädäntöä
- Mutta raiskaus ja lapset ovat minulle ongelma?

Rikoslain uudistus - Seksuaalirikokset

Suomessa 1894 rikoslaki kriminalisoi haureuden saman sukupuolen kanssa

”Jos joku harjoittaa haureutta toisen samaa sukupuolta olevan kanssa; rangaistakoon kumpikin vankeudella korkeintaan kahdeksi vuodeksi.”

Poistetaan 1972, mutta edelleen korkeammat suojaikärajat ja kehotuskielto

1999 Kehotuskielto kumotaan. Seksin suojaikärajat yhtenäistetään

Nykyiset seksuaalirikokset

Rikokset, joka loukkaavat joko

a) seksuaalista itsemääräämisoikeutta tai b) lapsen normaalia kehitystä.

Rikoslain 20 luku: Raiskaus, pakottaminen seksuaaliseen tekoon, seksuaalinen hyväksikäyttö, lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, jne.

Raiskaus, ei vain väkivaltarikos

”Foucault: Voidaan aina pitää teoreettinen keskustelun, jossa sanotaan ettei seksuaalisuus missään tapauksessa voi olla rangaistuksen kohde. Ja kun rangaistaan raiskauksesta täytyy rangaista yksinomaan fyysisestä väkivallasta. Ja sanoa, että se ei ole muuta kuin aggressio, eikä mitään muuta: laitatko nyrkkisi jonkun suuhun tai peniksesi tämän sukuelimeen, ei vaadi mitään eroa. Mutta ensinnäkään en ole varma, että naiset olisivat samaa mieltä ...”

Marine Zecca: Emme oikeastaan, itse asiassa emme lainkaan.”

Ei kuitenkaan Foucault’n mielipide vaan komiteassa esitetty kysymys: Pitäisikö raiskausta käsitellä rikoslaissa vain väkivaltarikoksena. Ehdotettu myös raiskauksen siirtämistä yksityisoikeuteen.

Foucault kysyy mitä naiset ajattelevat tällaisista näkemyksistä.

Tuloksena: Raiskaus ei ole vain sama kuin isku kasvoihin

Sisältääkö ajatuksen aidosti « seksuaalisista » rikkomuksista?

Trauman käsite - fyysinen / psyykkinen vaurio

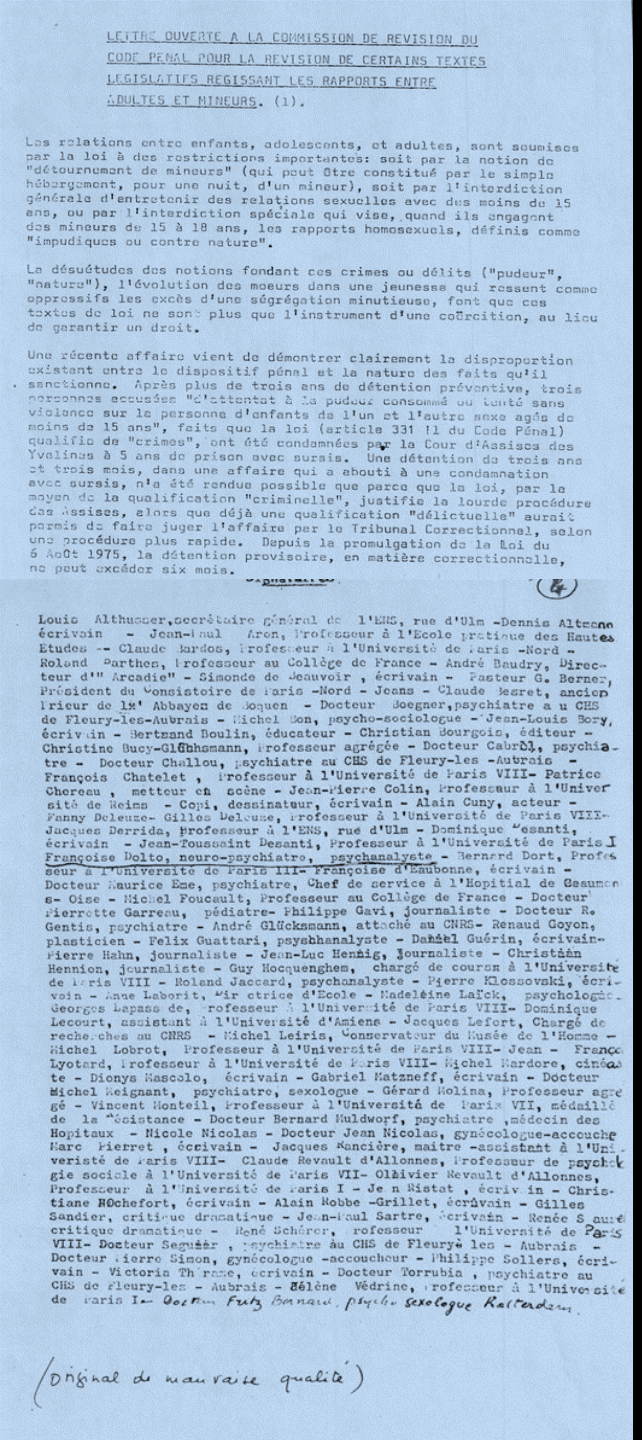

LETTRE OUVERTE A LA COMMISSION DE REVISION DU CODE PENAL POUR LA REVISION DE CERTAINS TEXTES LEGISLATIFS REGISSANT LES RAPPORTS ENTRE ADULTES ET MINEURS. (1).

Les relations entre enfants, adolescents, et adultes, sont soumises par la loi à des restrictions importantes: soit par la notion de "détournement de mineurs" (qui peut être constitué par le simple hébergement, pour une nuit, d'un mineur), soit par l'interdiction générale d'entretenir des relations sexuelles avec des moins de 15 ans, ou par l'interdiction spéciale qui vise, quand ils engagent des mineurs de 15 à 18 ans, les rapports homosexuels, définis comme "impudiques ou contre nature".

La désuétudes des notions fondant ces crimes ou délits ("pudeur", "nature"), l'évolution des moeurs dans une jeunesse qui ressent comme oppressifs les excès d'une ségrégation minutieuse, font que ces textes de loi ne sont plus que l'instrument d'une coercition, au lieu de garantir un droit.

Une récente affaire vient de démontrer clairement la disproportion existant entre le dispositif pénal et la nature des faits qu'il sanctionne. Après plus de trois ans de détention préventive, trois personnes accusées "d'attentat à la pudeur consommé ou tenté sans violence sur la personne d'enfants de l'un et l'autre sexe âgés de moins de 15 ans", faits que la loi (article 331 II du Code Pénal) qualifie de "crimes", ont été condamnées par la Cour d'Assises des Yvelines à 5 ans de prison avec sursis. Une détention de trois ans et trois mois, dans une affaire qui a abouti à une condamnation avec sursis, n'a été rendue possible que parce que la loi, par le moyen de la qualification "criminelle", justifie la lourde procédure des Assises, alors que déjà une qualification "délictuelle" aurait permis de faire juger l'affaire par le Tribunal Correctionnel, selon une procédure plus rapide. Depuis la promulgation de la Loi du 6 Août 1975, la détention provisoire, en matière correctionnelle, ne peut excéder six mois.

(4)

Louis Althusser, secrétaire général de l'ENS, rue d'Ulm -Dennis Altman écrivain - Jean-Paul Aron, Professeur à l'Ecole pratique des Hautes Etudes -- Claude Bardos, Professeur à l'Université de Paris -Nord - Roland Barthes, Professeur au Collège de France - André Baudry, Directeur d'" Arcadie" - Simonde de Beauvoir , écrivain - Pasteur G. Berner, Président du Consistoire de Paris -Nord - Jeans - Claude Besret, ancien Prieur de la' Abbayen de Boquen - Docteur Boegner, psychiatre a u CHS de Fleury-les-Aubrais - Michel Bon, psycho-sociologue - Jean-Louis Bory, écrivain - Bertrand Boulin, éducateur - Christian Bourgois, éditeur - Christine Bucy-Glücksmann, Professeur agrégée - Docteur Cabrol, psychiatre - Docteur Challou, psychiatre au CHS de Fleury-les -Aubrais - François Chatelet , Professeur à l'Université de Paris VIII- Patrice Chereau , metteur en scène - Jean-Pierre Colin, Professeur à l'Université de Reims - Copi, dessinateur, écrivain - Alain Cuny, acteur - Fanny Deleuze- Gilles Deleuze, Professeur à l'Université de Paris VIII- Jacques Derrida, Professeur à l'ENS, rue d'Ulm - Dominique Desanti, écrivain - Jean-Toussaint Desanti, Professeur à l'Université de Paris I Françoise Dolto, neuro-psychiatre, psychanalyste - Bernard Dort, Professeur à l'Université de Paris III- Françoise d'Eaubonne, écrivain - Docteur Maurice Eme, psychiatre, Chef de service à l'Hopital de Gesumonts- Oise - Michel Foucault, Professeur au Collège de France - Docteur Pierrette Garreau, pédiatre- Philippe Gavi, journaliste - Docteur R. Gentis, psychiatre - André Glücksmann, attaché au CNRS- Renaud Goyon, plasticien - Felix Guattari, psyshhanalyste - Daniel Guérin, écrivain- Pierre Hahn, journaliste - Jean-Luc Hennig, journaliste - Christian Hennion, journaliste - Guy Hocquenghem, chargé de cours à l'Université de Paris VIII - Roland Jaccard, psychanalyste - Pierre Klossovski, écrivain - Anne Laborit, Mise trice d'Ecole - Madeléine Laïck, psychologue - Georges Lapass ade, professeur à l'Université de Paris VIII- Dominique Lecourt, assistant à l'Université d'Amiens - Jacques Lefort, Chargé de recherches au CNRS - Michel Leiris, Conservateur du Musée de l'Homme - Michel Lobrot, Professeur à l'Université de Paris VIII- Jean - Franco Lyotard, Professeur à l'Université de Paris VIII- Michel Mardore, cinéaste - Dionys Mascolo, écrivain - Gabriel Matzneff, écrivain - Docteur Michel Meignant, psychiatre, sexologue - Gérard Molina, Professeur agrégé - Vincent Monteil, Professeur à l'Université de Paris VII, médaillé de la Résistance - Docteur Bernard Muldworf, psychiatre ,médecin des Hopitaux - Nicole Nicolas - Docteur Jean Nicolas, gynécologue-accoucheur Marc Pierret , écrivain - Jacques Rancière, maître -assistant à l'Université de Paris VIII- Claude Revault d'Allonnes, Professeur de psychologie sociale à l'Université de Paris VII- Olivier Revault d'Allonnes, Professeur à l'Université de Paris I - Jean Ristat , écrivain - Christiane Rochefort, écrivain - Alain Robbe -Grillet, écrivain - Gilles Sandier, critique dramatique - Jean-Paul Sartre, écrivain - Renée Saurel critique dramatique - René Schérer, professeur à l'Université de Paris VIII- Docteur Seguéir , psychiatre au CHS de Fleury-les - Aubrais - Docteur Pierre Simon, gynécologue -accoucheur - Philippe Sollers, écrivain - Victoria Thérame, écrivain - Docteur Torrubia , psychiatre au CHS de Fleury-les - Aubrais - Hélène Védrine, Professeur à l'Université de Paris I- Doctor Fritz Bernard, psycho sexologue Rotterdam

(Original de mauvaise qualité)

Pyyntö tarkastaa rikoslakia Le Monde 23.5.1977

Versailles tapaus – kolme nelikymppistä miestä leikkinyt ”lääkärileikkejä” ja ottaneet kuvia alaikäisistä leirintäalueella - pidetty yli 3 vuotta ilman tuomiota.

Pyyntö alaikäisten ja aikuisten välisten suhteiden rikoslain tarkistamiseksi.

80 aikakauden johtavaa ranskalaisintellektuellia allekirjoittanut: Simone de Beauvoir / Sartre / Deleuze / Derrida / Dominique Lecourt / Alain Robbe-Grillet /Althusser.... Myös Françoise Dolto (selvennys)

« Lasten, nuorten ja aikuisten suhteisiin asetetaan laissa merkittäviä rajoituksia: joko käsitteellä "alaikäisten väärinkäyttö" (joka voi muodostua alaikäisen yksinkertaisesta majoituksesta yhdeksi yöksi) tai yleisellä kiellolla seksuaalisiin suhteisiin alle 15-vuotiaiden lasten kanssa tai erityisellä kiellolla, jonka kohteena ovat 15–18-vuotiaita koskevat homoseksuaaliset suhteet, jotka määritetään ”säädyttömiksi tai luonnon vastaisiksi”.

”Allekirjoittajat katsovat, että seksuaalisten suhteiden kumppaneiden täydellinen vapaus on välttämätön ja riittävä edellytys tällaisen suhteen laillisuudelle.”

Ikäraja kysymyksestä pedofilia diskurssiin

A FILM BY LUCA GUADAGNINO

CALL ME

Pedofilia: Lasten rakkaus. Esipuberteettisiin lapsiin
Efebofilia: nuorten rakkaus: Murrosikäisiin
Lasten hyväksikäyttö suojaraja 16-vuotta

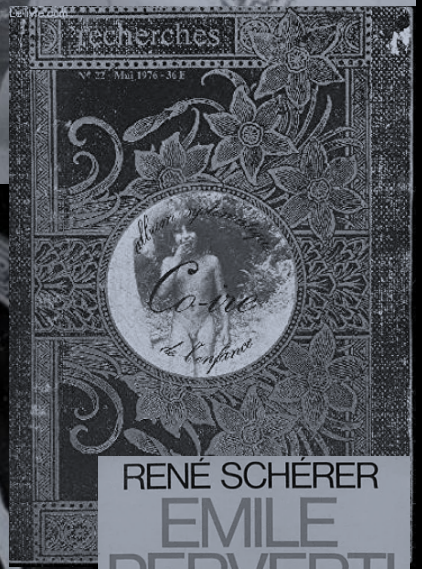

Pederastian puolustus

Liukuma pedofilia-pederastia-homoseksuaalisuus käsitteistössä
Pederastia – poikaerotiikka

- Antiikin aristokratian homoeroottinen kasvatusinstituutio
- Rakastaja (vanhempi mies) ja rakastettu (teinipoika)

Myös miesten ja naisten ikäero antiikin Kreikassa. Lapsimorsiamet

Filosofi René Schérer ja Hocquenghem
Hocquenghem opettaja lukiossa ja ensirakkaus
Halu erottaa eroottinen pederastia lapsien hyväksikäytöstä
Yhdessä julkaisu: *Co-ire: Lapsuuden järjestelmällinen albumi*

René Schérer: *Perverssi Emile. Kasvatuksen ja seksuaalisuuden suhteesta*

- Lasten panopticon, jatkuvassa tarkkailussa
- Kasvatusinstituution kritiikki. Sokrates jo sulkee eroottisen suhteen pois

Pedofilia salaliittoskandaali, paljastuu itse salaliitoksi
Syytökset pedofilian tukemisesta - René Schérer
Hocquenghemin syytökset Foucault'ta kohtaan ettei ollut puolustanut

Siveyslaista

Keskustelu radion Ranskan kulttuuri kanavalla 4.4.1978. Guy Hocquenhem, Jean Danet (näyttelijä) ja Foucault. Recherches numerossa ”*Hulluna lapsiin: Kuka pelkää pedofiilejä?”*

Foucault suostuu: Liberaalivirta uhassa kääntyä, Anita Bryantin homovastainen kampanja

Siveellisen ja seksuaalisen lainsäädännön epämääräisyys
Oikeudellinen interventio seksuaalisuuteen aina ”siveyden” (pudeur - häveliäisyys) nimissä.
Kukaan ei tiedä mitä tarkoittaa, ei koskaan tarkoin määritetty.

Psykiatri aiheutetun trauman asiantuntijana – minkälaisen trauman mikäkin käytös tuottaa

Foucault: ”*On voitava luottaa lapsen sanaan siitä onko vai eikö ole kohdannut väkivaltaa*.”

Suostumuksen teema: Voiko nuori suostua suhteeseen?

Suostumus puhtaasti liberaalina sopimussuhteena?

Hocquenhem: Kukaan ei allekirjoita sopimusta rakastellakseen

Suostumus?

Kirjailija Tony Duvert, avoin puolustus seksistä alaikäisten ja lasten kanssa.

Kirjailija Gabriel Matzneffin kritiikki filopediaa kohtaan: ei tarvitse antaa matematiikan tunteja, jotta voi rakastaa nuoria.

Kirjoissa avoimesti seksistä nuorten poikien ja tyttöjen kanssa.
Romaani ”*Alle kuudentoista*”, Onko rakkaus rikos?
#MeToon jälkeen uudestaan esiin
Vanessa Springora 14 -vuotias 1986, Matzneff 50 -vuotias

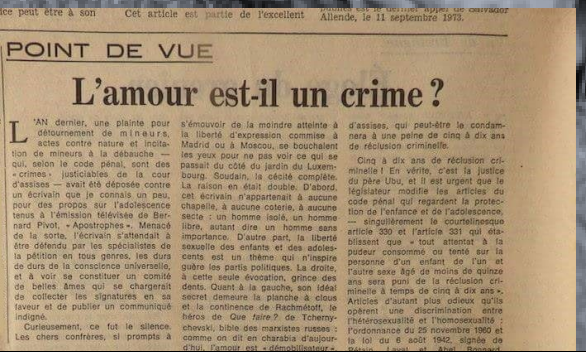
POINT DE VUE

L'amour est-il un crime ?

L'AN dernier, une plainte pour détournement de mineurs, actes contre nature et incitation de mineurs à la débauche — qui, selon le code pénal, sont des « crimes » justiciables de la cour d'assises — avait été déposée contre un écrivain que je connais un peu, pour des propos sur l'adolescence tenus à l'émission télévisée de Bernard Pivot, « Apostrophes ». Menacé de la sorte, l'écrivain s'attendait à être défendu par les spécialistes de la pétition en tous genres, les durs de durs de la conscience universelle, et à voir se constituer un comité de belles âmes qui se chargerait de collecter les signatures en sa faveur et de publier un communiqué indigné.

Curieusement, ce fut le silence. Les chers confrères, si prompts à s'émouvoir de la moindre atteinte à la liberté d'expression commise à Madrid ou à Moscou, se bouchaient les yeux pour ne pas voir ce qui se passait du côté du jardin du Luxembourg. Soudain, la cécité complète. La raison en était double. D'abord, cet écrivain n'appartenait à aucune chapelle, à aucune coterie, à aucune secte : un homme isolé, un homme libre, autant dire un homme sans importance. D'autre part, la liberté sexuelle des enfants et des adolescents est un thème qui n'inspire guère les partis politiques. La droite, à cette seule évocation, grince des dents. Quant à la gauche, son idéal secret demeure la planche à clous et la continence de Rachmétoff, le héros de *Que faire ?* de Tchernychovski, bible des marxistes russes : comme on dit en charabia d'aujourd'hui, l'amour est « démobilisateur ».

Cet article est partie de l'excellent

d'assises, qui peut-être le condamnera à une peine de cinq à dix ans de réclusion criminelle.

Cinq à dix ans de réclusion criminelle ! En vérité, c'est la justice du père Ubu, et il est urgent que le législateur modifie les articles du code pénal qui regardent la protection de l'enfance et de l'adolescence, — singulièrement le courtelinesque article 330 et l'article 331 qui établissent que « tout attentat à la pudeur consommé ou tenté sur la personne d'un enfant de l'un et l'autre sexe âgé de moins de quinze ans sera puni de la réclusion criminelle à temps de cinq à dix ans ». Articles d'autant plus odieux qu'ils opèrent une discrimination entre l'hétérosexualité et l'homosexualité : l'ordonnance du 25 novembre 1960 et la loi du 6 août 1942, signée de

Allende, le 11 septembre 1973.

Kieltäytyminen seksuaalisesta identiteetistä

Oman position sekoittaminen muiden positioihin

”Tämän osalta en ole aina tehnyt itseäni ymmärretyksi tiettyjen seksuaalisen vapautumisen liikkeiden osalta Ranskassa. Omasta mielestä, niin tärkeää kuin onkin, taktisesti puhuen sanoa tietyllä hetkellä, ”olen homoseksuaali” pitkällä tähtäimellä ja laajemmassa strategiassa, ei pitäisi enää esittää kysymystä, jossa pyritään tietämään mitä olemme seksuaalisesti.

Kysymys ei ole siten oman seksuaalisen identiteetin myöntämisestä vaan kieltäytymisestä antaa seksuaalisuuden tai erilaisien seksuaalisuuksien oikeuttaa identifioida sinut. Täytyy kieltäytyä velvollisuudesta identifioida itsensä annetun seksuaalisuuden tyypin kautta tai perustalta.”

Ei ole ollut osa seksuaalisen vapautuksen liikettä, koska ei ole osa mitään liikettä ja vastustaa seksuaalisuuden identifioimista

MICHEL FOUCAULT
LE GAI SAVOIR (II)

Deuxième partie de l'entretien inédit du philosophe Michel Foucault: sexualité, désir, plaisir et répression.

Le spectacle que se donnent parfois à eux-mêmes les homosexuels ne vous semble-t-il pas incongru?

C'est exact que l'on peut observer toute une série de comportements qui sont de l'ordre du "théâtre homosexuel", pour ainsi dire. Dans les boîtes, certains viennent effectivement se montrer pour leur beauté ou celle de leurs amants, en fait pour mieux montrer aux autres leur mépris, du genre: "Regarde-moi, mais bas les pattes", ou "Comment oses-tu me regarder, moi qui n'ai même pas envie de jeter un regard sur toi?" Certes, mais regardez ce qui ce passe au Japon par exemple. Il y a là-bas des milliers de boîtes, notamment à Tokyo et à Kyoto. Elles sont minuscules, on ne peut pas y loger à plus de cinq ou six. Les gens sont assis sur des tabourets, ils bavardent, ils se saoûlent. Les possibilités de rencontre y sont assez rares, et l'arrivée d'un nouveau venu est un événement. C'est une sorte de vie communautaire, qui s'organise parallèlement à l'impératif au Japon d'être marié lorsque l'on a atteint l'âge adulte. Mais le soir venu, on va dans la boîte de son quartier, de son pâté de maison, c'est une sorte de petite communauté fidèle et légèrement mobile qui se retrouve. Alors, à grande échelle comme ici, on devrait retrouver toutes ces qualités relationnelles.

- Comment expliquez-vous que ce

Gay elämäntavan mahdollisuudet

Homoseksuaalisesta halusta Gay elämäntavan keksimiseen

Le Gai Pied. Ensimmäinen Gay lehti Ranskassa 1.4.1979

- Jean Le Bitoux pelkäsi sensuuria, Foucault tukijaksi
- Nimi kehitettiin Foucault'n keittiössä
- Daniel Defert, Jean Le Bitoux ja Thierry Voeltzel,
- Le Gai Pied – gay jalka - guêpier – ampiaispesä – piège - ansa, loukku

Foucault teksti itsemurhasta: Yksinkertaisin nautinnoista

Jean Le Bitouxin 1978 haastattelu (Foucault ei autorisoinut)

- Homoseksuaalista tekoja ja erilaisia nautintojakin jo suvaitaan, mutta mitä ei hyväksytä on onnellisuus
- On ok hakea nautintoja, mutta ei saa herätä aamulla onnellisena.
- Anonyymi seksi deseksualisaationa ja desubjektivaationa

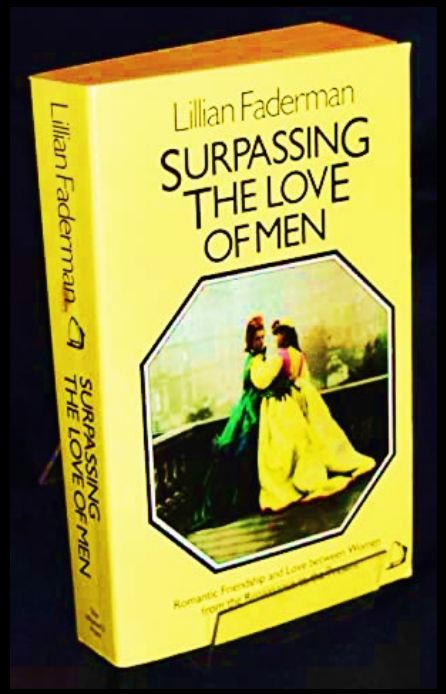

Ystävyys elämäntapana haastattelu 1981

”On varottava, on taipumus palauttaa homoseksuaalisuuden kysymys siihen "kuka minä olen?" ja ”mikä on haluni salaisuus?”

Olisi parempi kysyä itseltä: "Minkälaisia suhteita voidaan homoseksuaalisuuden kautta muodostaa, keksiä, moninaistaa, moduloida? Ongelmana ei ole löytää itsestään sukupuolisuutensa totuutta vaan ennemmin käyttää seksuaalisuuttaan saavuttaakseen suhteiden moneus. Tämä on epäilemättä syy siihen miksi homoseksuaalisuus ei ole halun muoto vaan jotakin haluttavaa. Siksi meidän on aherrettava tullaksemme homoseksuaaleiksi eikä intettävä, että tunnistamme itsemme homoseksuaaleiksi. Homoseksuaalisuus on kulkemassa kohti ystävyyden ongelmaa. ”

Halu levottomuuteen/ huoleen (*inquiétude*) yhdessäolosta

Yhteiskunta taas huolissaan kiintymyksestä, hellyydestä, ystävyydestä, uskollisuudesta, toveruudesta ja kumppanuudesta, koska pelkää uusia liittoutumia ja voimalinjoja.

”Ihmisiä ei huolestuta lain tai luonnon vastainen sukupuoliakti vaan ongelmaksi koetaan kun ihmiset alkavat rakastaa toisiaan.”

Ystävyydestä

Mathieu Lindon: Mitä tarkoittaa rakastaa? Prix Médicis 2011.

Hervé Guibert: Ystävälle joka ei pelastanut henkeäni 1990

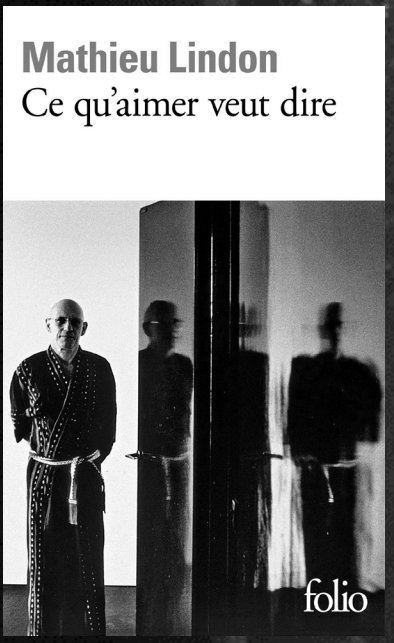

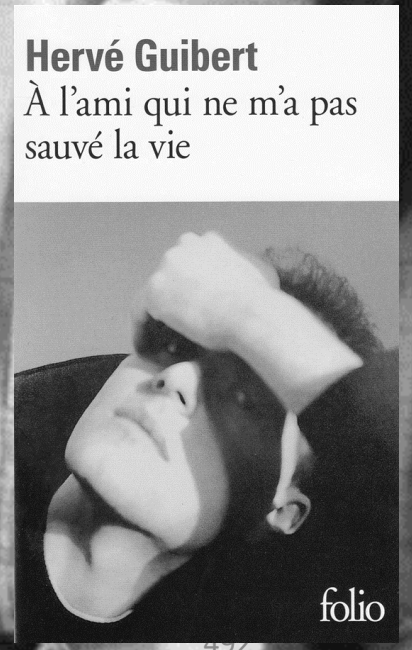

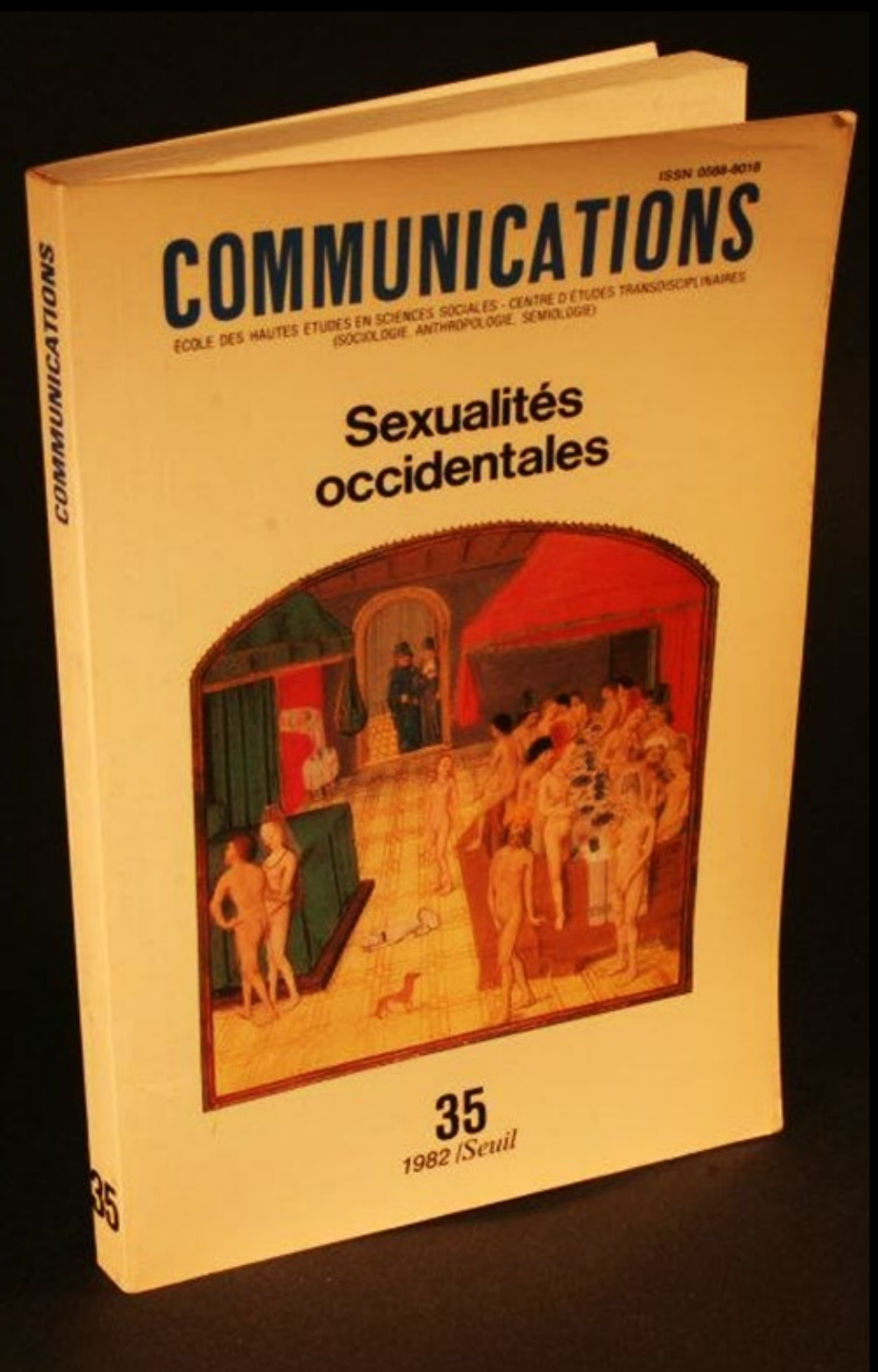

Seksuaalisuuden historiallinen kokemus

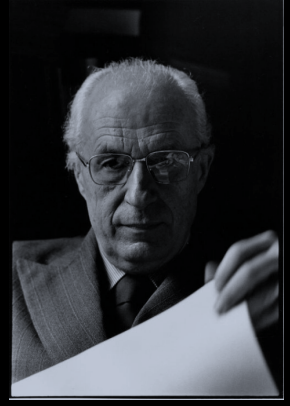

Symposium länsimaisesta seksuaalisuudesta 1979-80
Philippe Ariès ”sunnuntaihistorioitsija” ja André Béjin ”yhteiskuntahistorioitsija

Foucault: Taistelu siveydestä (Johannes Cassianus (360-435))

Paul Veyne: Homoseksuaalisuus antiikin Roomassa

”Olin virheellisesti yhtynyt ajatukseen, että seksuaalisuuden historia ja moderni seksuaalisuuden tukahduttaminen olisi alkanut 1700- ja 1800-luvun suuressa lasten seksualisoinnin kampanjassa. ”

Halu-ihmisen historia itsen tekniikoina

Sukupuolinen kokemus itsen kokemuksena

Halu on todellakin se mitä kutsuisin historialliseksi transsendentaaliksi, josta voidaan ja täytyy ajatella seksuaalisuuden historiaa

Länsimaisen halu-ihmisen eettisen itsehallinnan historia.

Kysymys sukupuolikäytöksen (comportement sexuel) asemasta moraalisen kokemuksen (d'experience morale) pohdinnan alueena suhteessa eettiseen itsensä työstämiseen.

Lähtökohtana ei universaalin halun Oidipus vaan itsestä huolehtimisista opetteleva Alkibiades

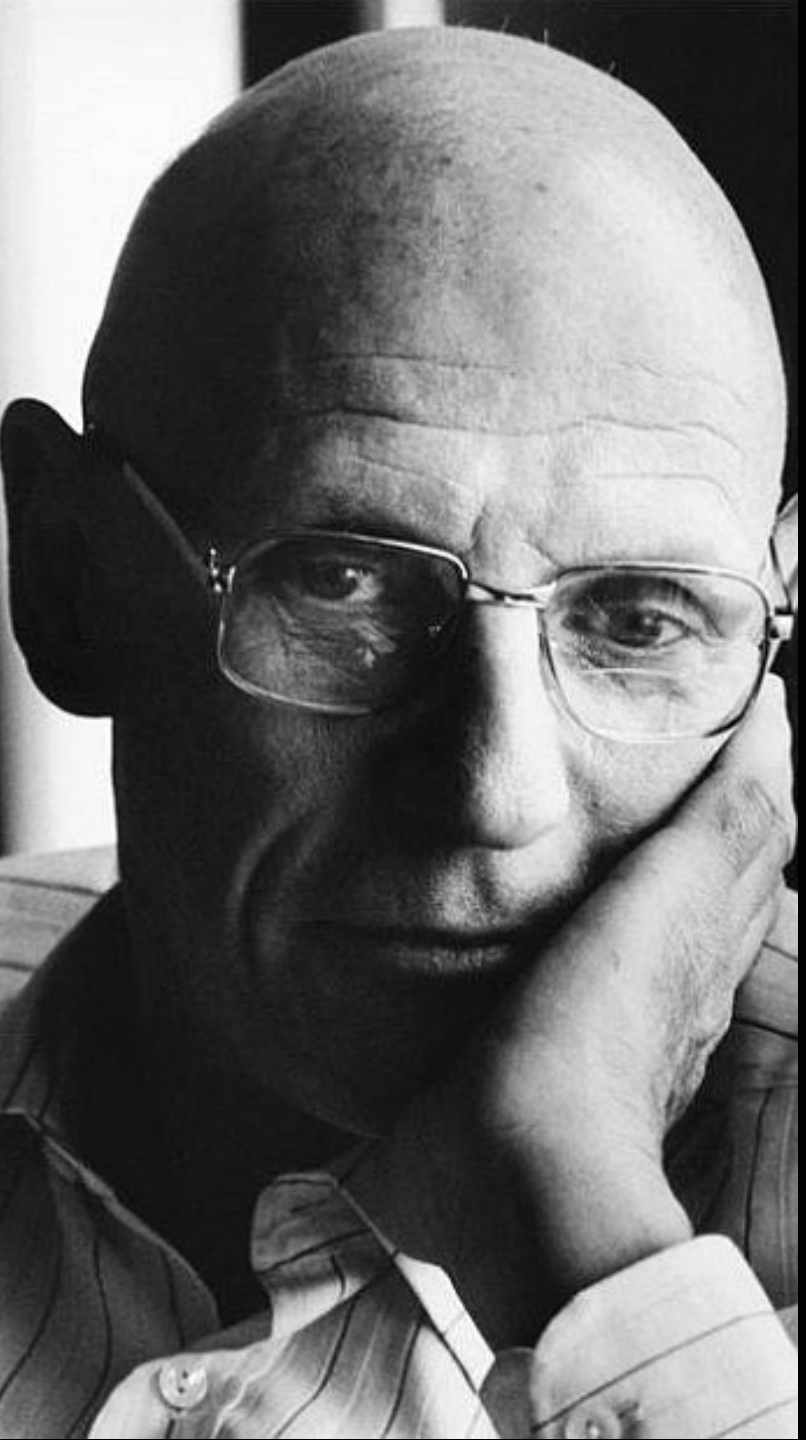

Eettinen kokemus itsestä

Seksuaalisuus eettisen itsekokemuksen alueena

Miksi juuri seksuaalisuus painottunut muiden alueiden sijaan?

Foucault’sta etiikan ajattelija

Erityinen etiikka universaalin moraalin sijaan

Subjektiviteetti ja totuus

Subjektiviteetti ennen subjektia
Tunne itsesi (gnothi seauton - γνῶθι σεαυτόν)
    Delfoin oraakkelin tunnus – tiedä rajasi
    Sokrates tutkiskele itseäsi - myös huolehdi itsestäsi
Itsestä huolehtiminen (epimeleia heautou)
    Itsensä kehittäminen
    Latinan cura sui
Foucault suhteessa käytäntöihin
    Itsen käytännöt ja tekniikat
Itsen positiivisuus antiikin moraalissa
    Ei itsekkyys (ei Ayan Rand) vaan ankara moraali
    ”Moraalin tai etiikan” tekniikat

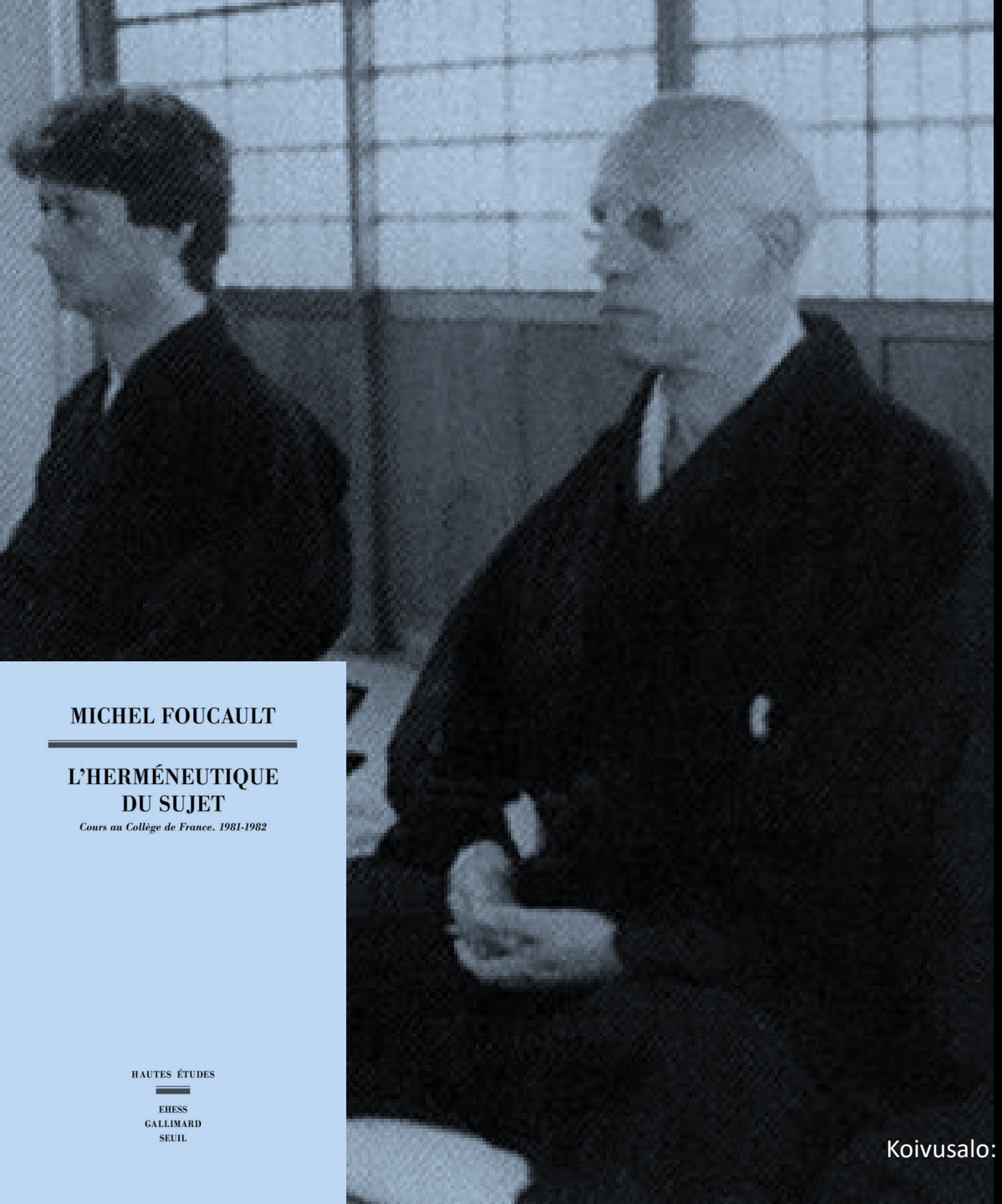

Itse suhteen muodostuminen

Subjektin suhde itseensä

Itsen tekniikat ja itsen muokkaus

Etiikan kysymys eetoksena

- Etiikka erossa universaalista moraalista

Askeesi

Itsen ankara moraali

Huoli itsestä käytäntönä, tekniikkana → identiteetti → itsetuntemus

Moderni: Itsetuntemus → itsetietoisuus → identiteetti

Olemassaolon estetiikka

Moderni kokemus eetoksena: Charles Baudelaire

”Ohimenevää, pakenevaa ja satunnaista”

Ikuisen erottaminen ohimenevästä

Constantin Guys: ”Hetkellä, jona koko maailma nukahtamassa alkaa työskennellä ja muuntaa maailman.”

Beau Brummell: Dandyismi: itsen ottaminen objektiksi

Moderni ihminen yrittää keksiä itsensä

”Ei vapauta ihmistä omaa olemassaoloaan (être propre) vaan asettaa tehtäväksi itsensä muokkaamisen (s’elaborer lui-même)”

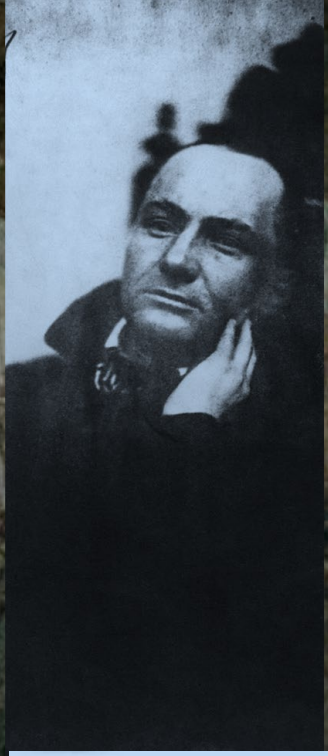

Uusi suunnitelma

1. Nautintojen käyttö - NAUTINTO

L'Usage des plaisirs (1984)

Antiikin Kreikan itsen käytännöt

2. Huoli itsestä – HUOLI

L'Usage des plaisirs (1984)

Antiikin Rooma (1984)

3. Lihan tunnustukset – HIMO

Les Aveux de la chair

Kristilliset itsen käytännöt (2018)

Huoli sielusta

Sokrates – Alkebides

Aktiivisen kansalaisen etiikka – huoli sielusta (kasvatusmalli)

Sielu jumalallinen peili - totuus sielussa – itsessä

Afroditen teot (εργα Ἀφροδίτη)

Rakkauden teot / nautinnot

- Aistilliset nautinnot (Rakkaus, ruoka, juoma)
- Mielihyvää tuottavat teot, eleet ja kontaktit.

Vapaan miehen itsesuhde ja itsehallinta

- Ei koske naista orjia tai lapsia

Valta itsensä ylitse ja itsestä nauttiminen.

- Hallittavien voimien taistelukenttä

Oikea käyttö, oikea mitta ja oikea hetki, tärkeämpää kuin kiellot

- Käyttäytymisen tapa.

Olemassaolon estetiikka.

- Moraaliongelma suhteessa vapauden harjoittamiseen.

Käsitteet

AFRODISIA

- Eettinen vuorovaikutus dynamiikka – liiallisuus ja passiivisuus pahasta

KHRĒSIS – KÄYTTÖ

- Nautintojen käyttö, kuinka ottaa nautinto, mikä sopivaa
- Tarve, ajoitus (kairos), oma asema

ENKRATEIA – ITSEHALLINTA ≠ heikkous (akrasia)

- Aktiivinen dynaaminen kamppailu halujen, nautintojen voimia vastaan

SOFROSYNE – KOHTUUS, JÄRKEVYYS, ITSEHILLINTÄ ≠ hillittömyys

- Itsehillinnällä saavutettu järkevyyden tila
- Vapaus – miehinen aktiivinen vapaus
- Totuus – järjen ja tiedon subjekti → tosi rakkaus

Alueet

terveys	perhe	pojat	viisaus (totuus)
dietetiikka	**talous**	**erotiikka**	**Filosofia**
itse suhteessa ruumiiseen	itse suhteessa vastakkaiseen sukupuoleen	itse suhteessa samaan sukupuoleen	itse suhteessa viisauteen
tuhlaus ja kuolema - oikea hetki - huoli loppuun kulumisesta	hyvän hallitsijan kohtuullisuus	nuoren pojan antinomia - kunnioitus tulevana kansalaisena - rakastaja ja rakastettu.	

Antiikin kreikka ei ole mikään ihanne

”Kreikkalainen nautintojen moraali yhdistyy viriiliin yhteiskuntaan, epäsymmetrian ideaan, toisen ulossulkemiseen, pakkomielteeseen penetraatiosta, pelkoon menettää energiaa … Kaikki tämä ei ole mitenkään houkuttelevaa.”

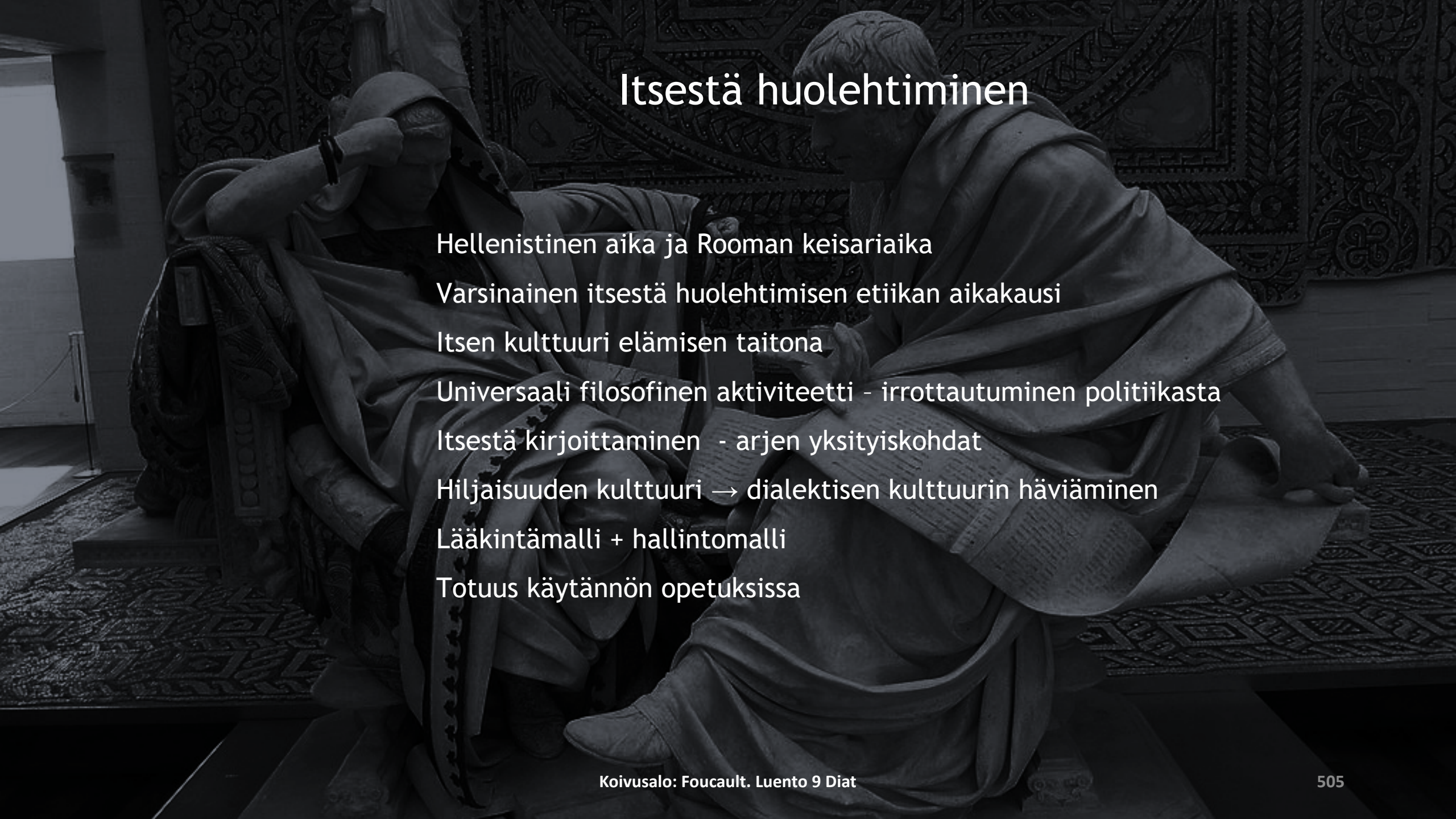

Itsestä huolehtiminen

Hellenistinen aika ja Rooman keisariaika

Varsinainen itsestä huolehtimisen etiikan aikakausi

Itsen kulttuuri elämisen taitona

Universaali filosofinen aktiviteetti – irrottautuminen politiikasta

Itsestä kirjoittaminen - arjen yksityiskohdat

Hiljaisuuden kulttuuri → dialektisen kulttuurin häviäminen

Lääkintämalli + hallintomalli

Totuus käytännön opetuksissa

Huoli nautinnoista

Huoli nautinnoista, niiden epäily

- Väärinkäytön pahat seuraukset ruumiille ja sielulle

Avioliiton arvostaminen

- Aviollisten velvollisuuksien korostaminen

Poikarakkauden henkisten merkitysten vähentyminen

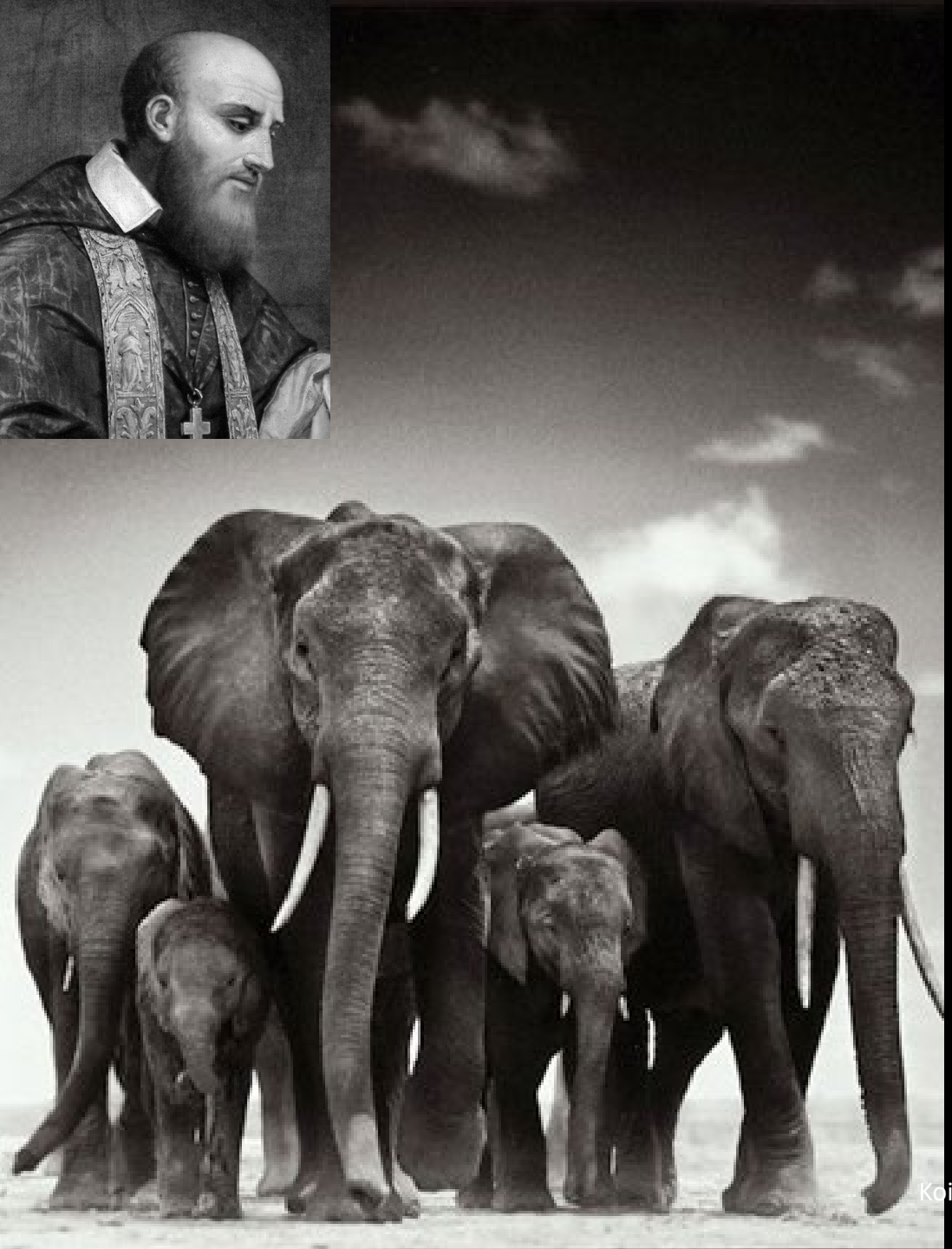

Kristillinen seksuaalisuus

Elefantin uskollisuus. Ei koskaan vaihda partneriaan. Parittelee harvoin salassa lisääntyäkseen. Puhdistautuu tämän jälkeen. Elefantti ei alistu liikaa aistimellisille tai lihallisille nautinnoille. (Pyhä Frans Salesilainen)

Yksiavioisuus, uskollisuus, lisääntyminen, epäpuhtaus

Elefanttiesimerkki kuitenkin jo pakanoilla

Kristillisyys ei keksinyt uutta moraalia

Kuitenkin uusi kokemus itsestä seksuaalisena olentona

Seksin libidinisaatio

Pyhä Augustinus

Seksiakti kontrollin menettäminen – ruumiin ravistus

Aatami ja Eeva olisivat voineet lisääntyä synnittä

Tottelemattomuus Jumalaa kohtaan → synti

Aatamin ruumiin tottelemattomuus

Ruumiin epäjärjestys – penis = kapinallinen

Aatami ei hallitse enää penistä kuten sormiaan

Sukupuolieliminen oma liike = libido

Pakanaseksi = penetraation ongelma

Kristillinen = erektion ongelma, tahdoton erektio

Pakanaseksi = suhde = teko – teon vastustus

Kristillinen = seksuaalisuus yksinäisyydessä = likainen ajatus

Lihan kokemus

Lihan tunnustukset

Käsikirjoitus: Histoire de la sexualité 4: Les aveux de la chair. 2018

Puhuva liha – himo

Pahan/synnin tekemisen ja totuuden ilmenemisen yhteys

Itsen muutos

”Liha on ymmärrettävä kokemuksen muotona, itseä koskevan itsen tietämyksen ja muutoksen muotona, toimintona, jossa asettuu suhde pahan kuolettamisen ja totuuden ilmenemisen välillä.”

Kristillinen – luostari

Acedia – keskipäivän demoni

Itsensä kieltäminen – teatraalinen irtiotto

Tottelevaisuus

Mietiskely – tekojen sijaan ajatukset

Totuus tunnustamisessa – sanallistaminen

Koivusalo: Foucault. Luento 9 Diat

Tunnustaminen: Exomológēsis (Εξομολόγησις)

Itsen avautuminen, totuuden näyttäminen itsestä

Dramaattinen esitys, syntinen ilmaisee itsensä julkisesti syntisenä

Katumus, erityinen teko → sakramentti

Tunnustaminen - exagoresis (ἐξαγόρευσις)

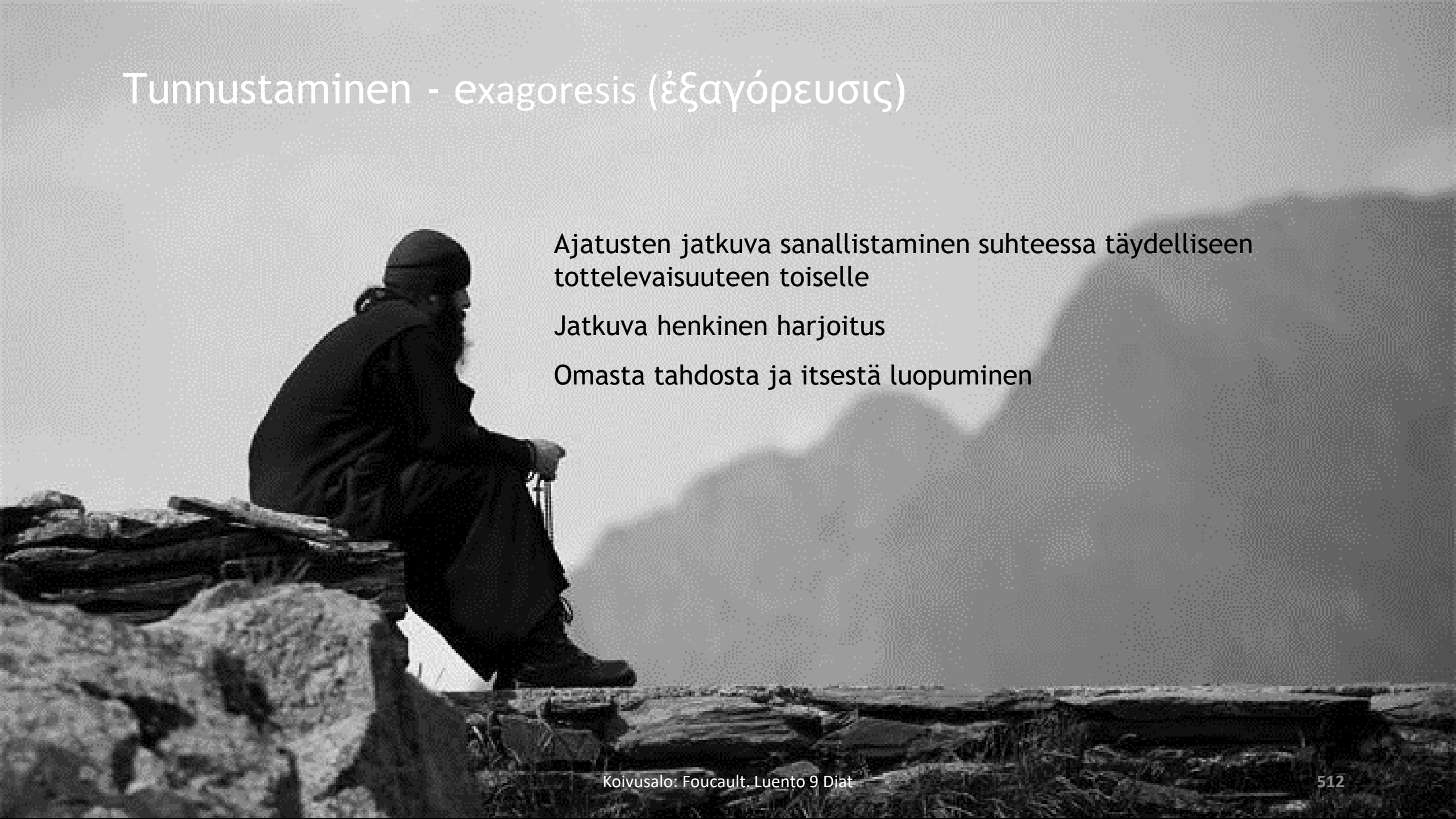

Ajatusten jatkuva sanallistaminen suhteessa täydelliseen tottelevaisuuteen toiselle

Jatkuva henkinen harjoitus

Omasta tahdosta ja itsestä luopuminen

Ohjelma:

Johdanto: Totuuden toisinajattelu 12.1
Matka hulluuteen ti 19.1
Hulluuden totuus ti 26.1
Kirjallinen avaruus ja äärellisyyden rakenne ti 2.2
Ihmisen kuolema 9.2
Taistelu ja ruumis 16.2
Elämän hallinta ti 3.3
Totuus sukupuolesta ja seksistä ti 9.3
Haluihmisen etiikka ti 16.3
Rohkeus totuuteen ti 23.3

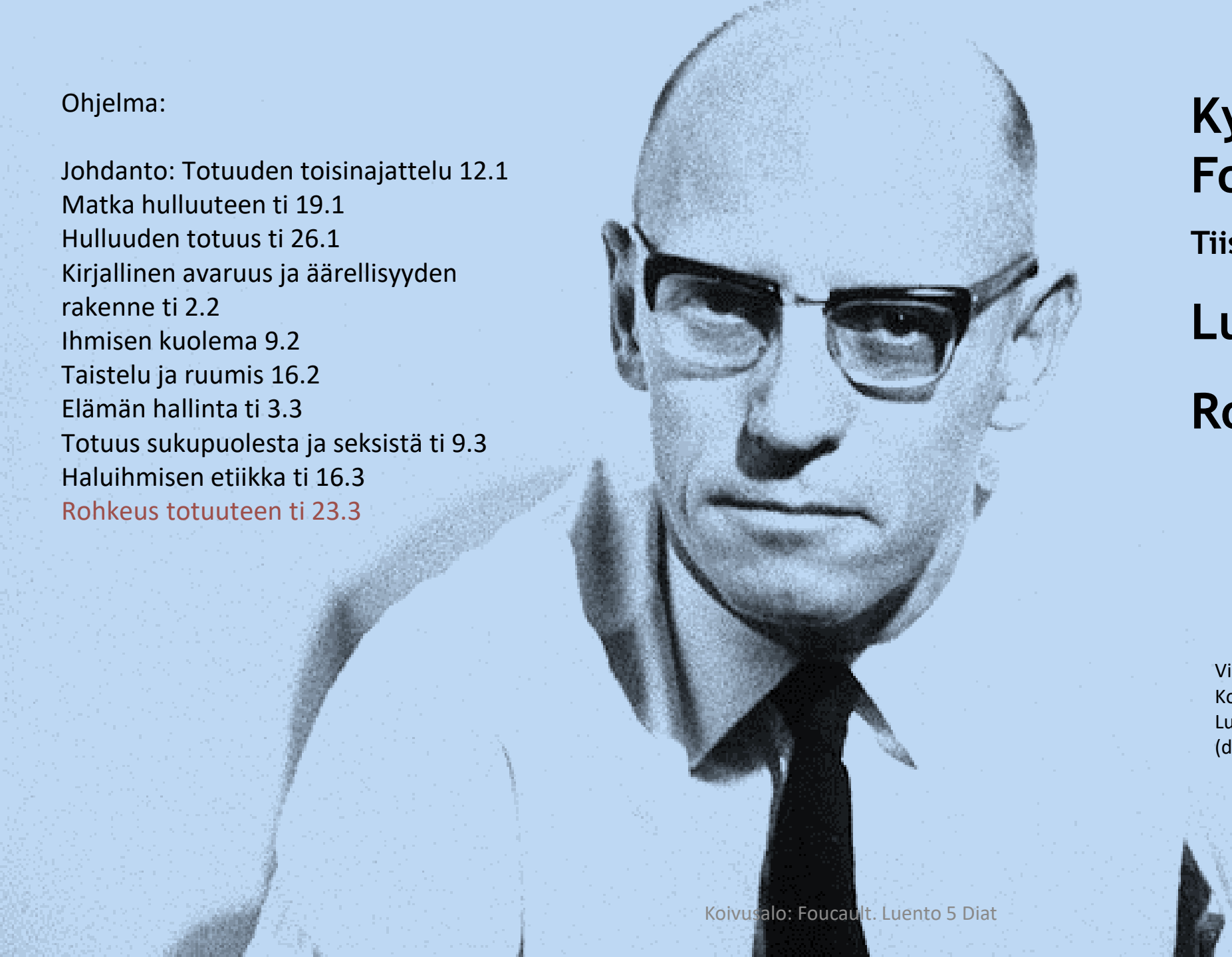

Kymmenen luentoa Foucault'sta

Tiistaisin 12.1-23.3.2021

Luento 5

Rohkeus totuuteen

Viittaukset luentoihin:
Koivusalo Markku: Michel Foucault ja toisin ajattelu. Luennot: Helsinki, TO 2021, 1 (luentonumero), 1 (dianumero)

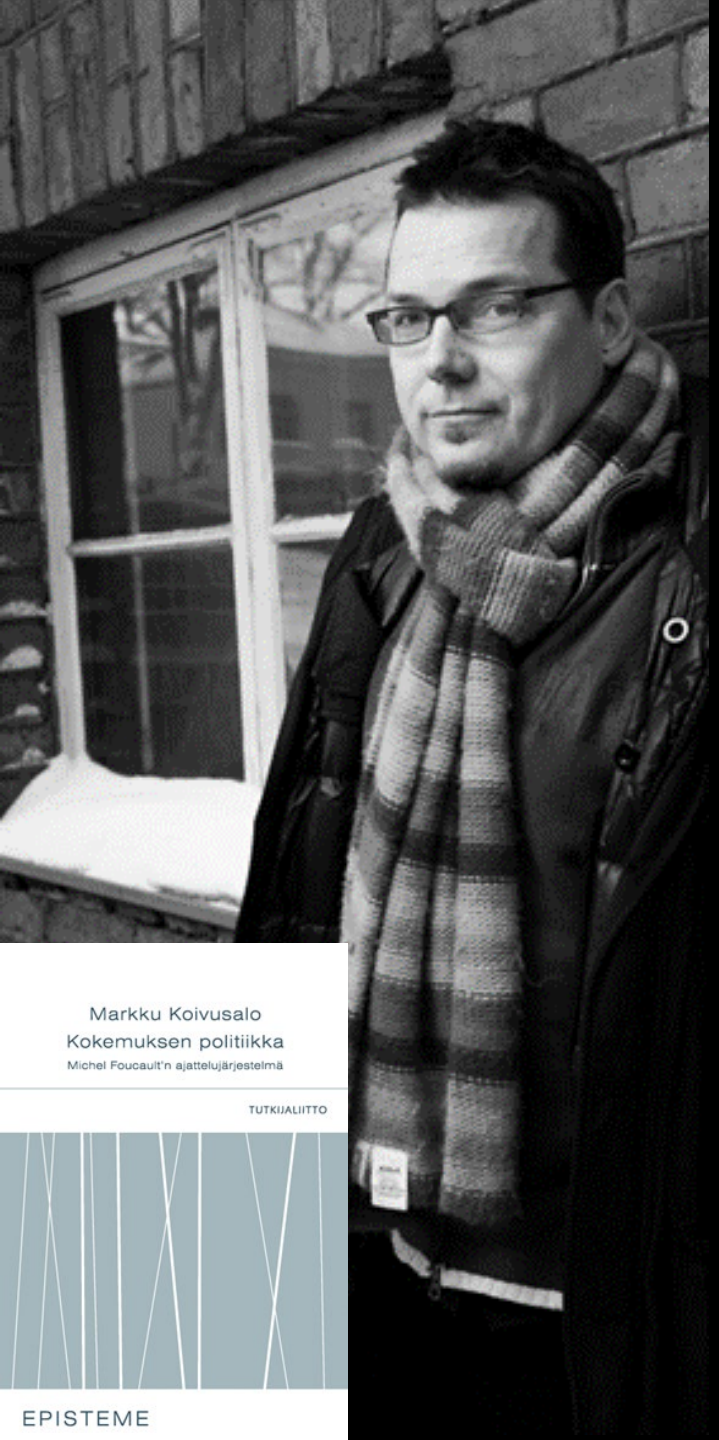

Markku Koivusalo

Valtio-opin dosentti. Helsingin yliopisto.

https://markkukoivusalo.org/

Toiminnanjohtaja & vapaa tutkija Hietsun Akatemia

http://www.hietsunpaviljonki.fi/hietsunakatemia

Kirjoitukset Foucault’sta

https://markkukoivusalo.org/thinkers/foucault/

Kokemuksen politiikka. Michel Foucault’n ajattelujärjestelmä. Tutkijaliitto 2012.

https://markkukoivusalo.org/publications/pe_mfst/

Luentodiat: https://markkukoivusalo.org/teaching/lcourses/foucault-etaluento/

Tunnustaminen

Exomológēsis (Εξομολόγησις)

Dramaattinen esitys, syntinen ilmaisee itsensä julkisesti syntisenä

Katumus, erityinen teko → sakramentti

Exagoresis (ἐξαγόρευσις)

Ajatusten jatkuva sanallistaminen suhteessa täydelliseen tottelevaisuuteen toiselle

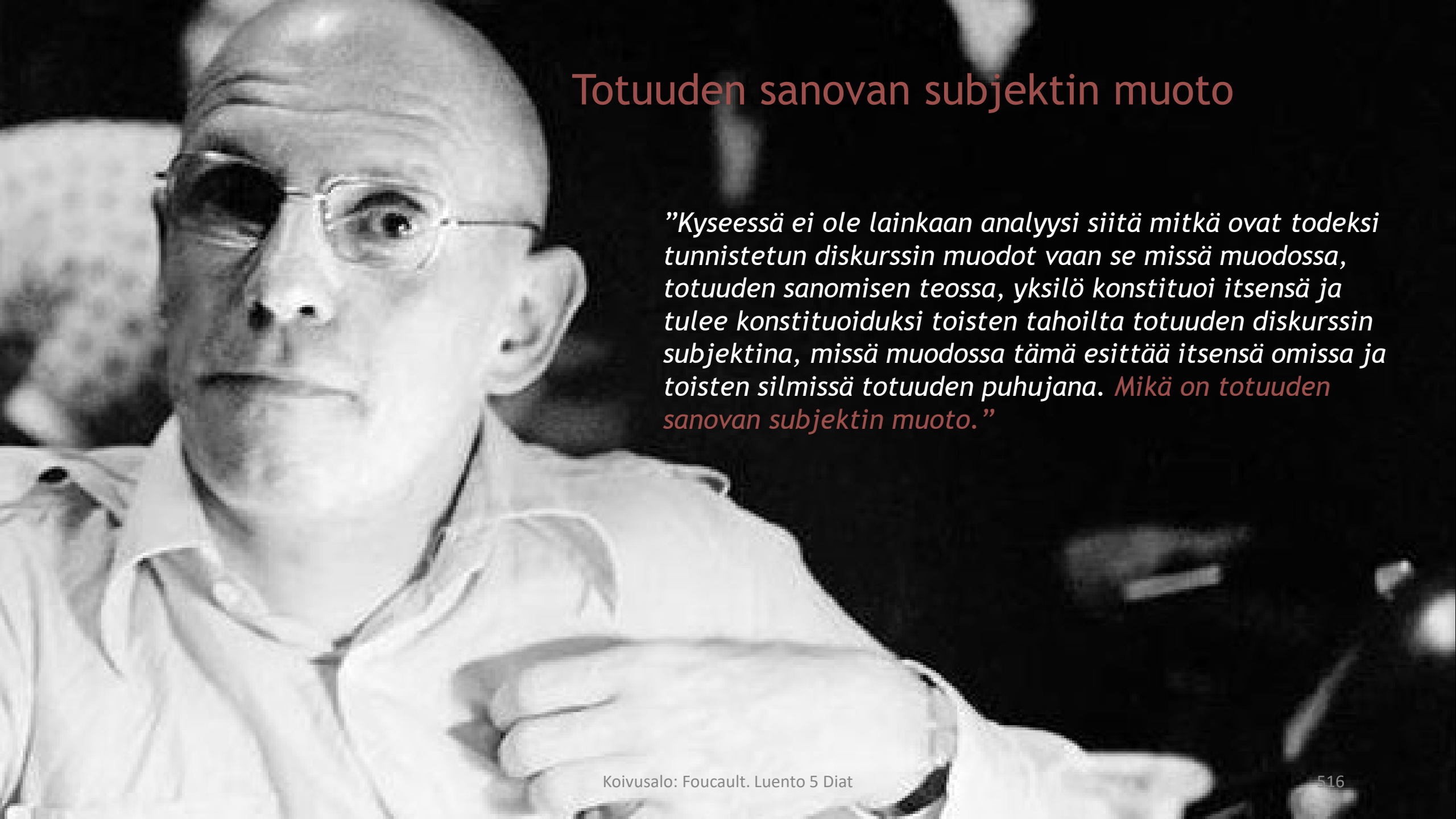

Totuuden sanovan subjektin muoto

”Kyseessä ei ole lainkaan analyysi siitä mitkä ovat todeksi tunnistetun diskurssin muodot vaan se missä muodossa, totuuden sanomisen teossa, yksilö konstituoi itsensä ja tulee konstituoiduksi toisten tahoilta totuuden diskurssin subjektina, missä muodossa tämä esittää itsensä omissa ja toisten silmissä totuuden puhujana. Mikä on totuuden sanovan subjektin muoto.”

Luento 7: Elämän hallinta

Vuoden 1977-78 luennot elämisen kokonaisvaltainen hallitseminen

Egyptistä 70-luvun lopun uusliberalismiin

Paimenvalta
- Kristillinen hallitseminen

Poliisi klassisessa laajassa merkityksessä (Polizei)
- Valtiollinen hallitseminen

Hallittavuus
- Liberaali hallitseminen

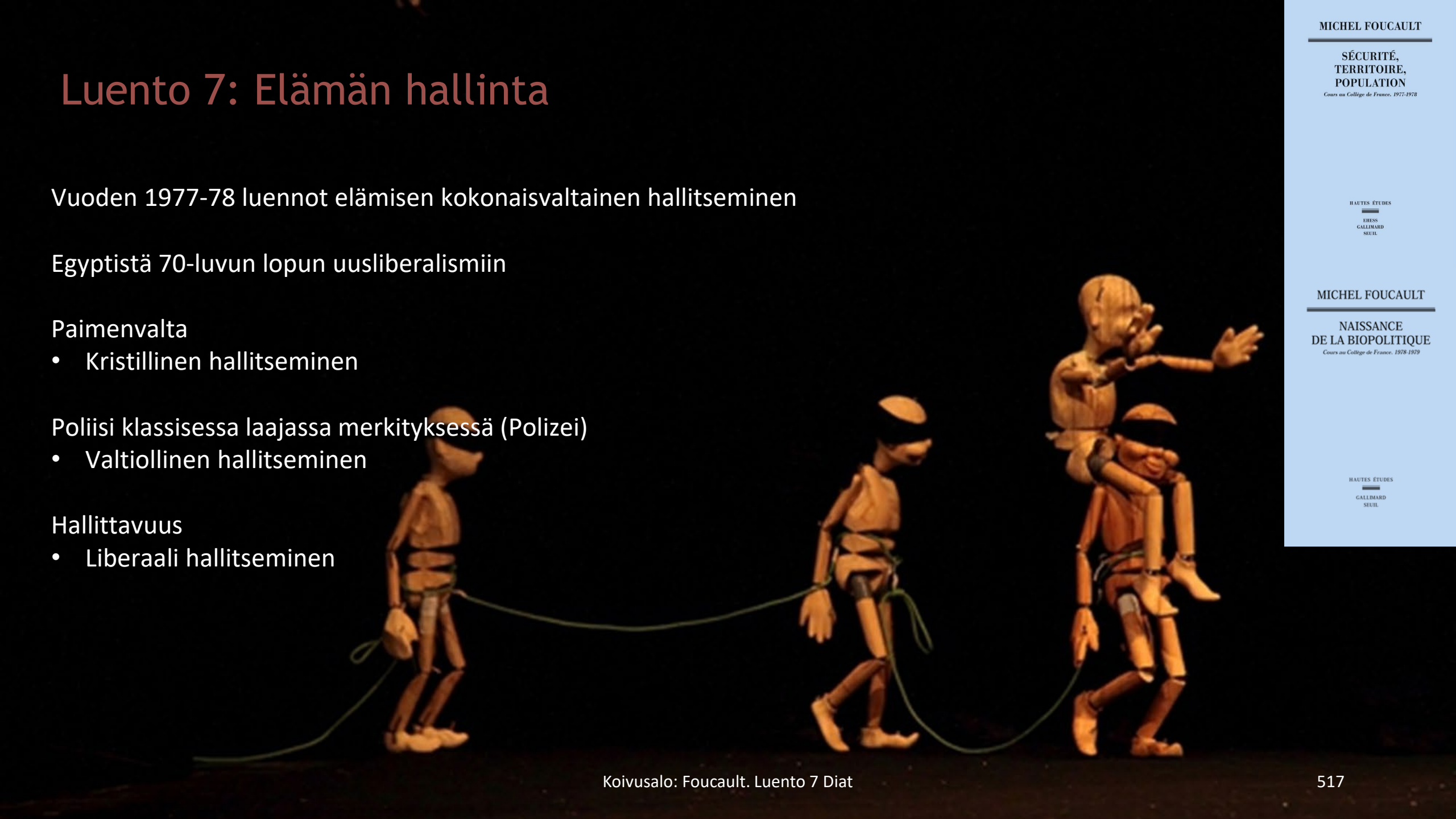

Biovallasta elämän hallinnan taitoihin

Siirtymä viisaudesta laskentaan. Totuudella hallitsemisesta rationalisuuksiin

”Hallinnan säätely rationaalisuudella, tätä nähtävästi voisi kutsua modernin hallinnan teknologian muodoiksi.”

Liberaali hallinta – hallinnan säätely intressien mukaan

Projektina myös tutkimus sosialistisesta hallinnasta ja sosiaalisesta hallinnasta

Politiikka kiistana hallinnan muodoista

”Mitä loppujen lopuksi politiikka (la politique) on ellei erilaisten hallinnan taitojen (arts de gouverner) yhteispeliä erilaisine viitepisteineen ja kiistoinen, joita erilaiset hallinnan taidot herättävät.”

Ihmisten hallitseminen totuudella

Elävien hallitseminen – totuudella hallitseminen

Hallitseva ideologia > Tieto-valta suhde > Hallitseminen totuudella

Hallitsevan ideogian huono teoria
Hallitsevat representaatiot, tosi-epätosi/illuusio erottelu, sokea konkreettisille valtamekanismeille ja proseduureille

Tieto-valta suhde - kohteille konstitutiivinen tieto – valtamekanismit

Nyt eroon tieto-valta suhteesta.

Pyrkimys antaa positiivinen ja eriytetty sisältö näille termeille: tieto ja valta.

Totuuden ja hallinnon pelit. Totuuden regiimit.

Ihmisten käytöksen ohjaus (conduire la conduite des homme)

Anarkeologia (Anarchéologie)

Ideologia, ei vallan vaan väärään tietoon perustavan vallan kyseenalaistaminen

Radikaali vallan kritiikki
Vallalla ei sisäistä oikeutusta, mikään valta ei itsessään legitiimiä
Ajatus radikaalista vallan ei-hyväksyttävyydestä

Skeptisismi, kaiken varmuuden kyseenalaistaminen, tiedon sulkeistaminen

Anarkeologia, kaiken vallan välttämättömyyden kyseenalaistaminen, vallan sulkeistaminen

Teoreettis-käytännöllinen lähtökohta: Vallan ei-välttämättömyys tiedon ajattelun periaatteena.

Anarkia?
Kaikki valta pahaa & pyrkimys yhteiskuntaan jossa kaikki valtasuhteet lopetettu

Mikään valta ei lähtökohtaisesti hyväksyttävää. Pyrkimys ei valtasuhteista eroon vaan annettujen valtasuhteiden kyseenalaistaminen.

Tähtiin kirjoitettu totuus

Septimius Severuksen (145 – 211)

Maailman totuus vastaanottosalin katossa

Oma horoskooppi piilotettu

Septizonium: Teatraalinen julkisivu

Anti-Oidipus

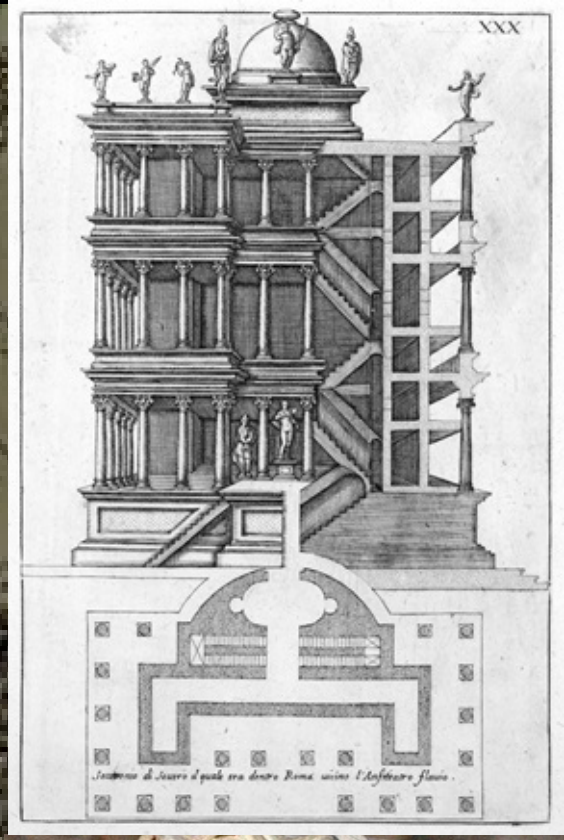

Totuuden ilmentäminen (aleturgia)

Totuuden ilmentämisen rituaalit laajassa merkityksessä

αληθουργής [alēthourgēs) – toimia totuudellisesti

Totuuden ilmentäminen

”joukko mahdollisia prosesseja, sanallisia tai sanattomia, joiden avulla tuodaan esiin se, mikä esitetään totena vastakohtana epätodelle, piilotetulle, ilmaisemattomalle, arvaamattomalle tai unohdetulle.”

Ei ole vallan käyttöä ilman alethurgiaa, totuuden ilmentämistä

Tieteellinen objektiivinen tietämys vain yksi totuuden ilmentämisen muoto

Septimuksen totuudesta kristityn totuuteen

”Septimius Severuksella oli siis maailman totuus ilmaistuna hänen päänsä yläpuolella, lukuun ottamatta häntä itseään koskevaa osaa ja juuri tästä maailman totuudesta hän oli johtanut oman totuutensa. Tästä maailman totuuden ilmaisusta hän pyysi merkkiä ja lupausta oman valtansa loputtomuudesta.”

”Kristityllä ei ole maailman totuutta päänsä yläpuolella, lukuun ottamatta omaa totuuttaan, häntä itseään koskevaa totuutta. Kristityllä on totuus itsensä ytimessä ja hänet on valjastettu tähän syvään salaisuuteen, määrättömästi kumartumaan sen ylitse ja määrättömästi pakotettu näyttämään toisille tuo aarre, josta lakkaamatta syntyvät hänen työnsä, ajatuksensa, huomionsa, omantuntonsa, puheensa. Ja näin hän osoittaa, että oman totuutensa asettaminen diskurssiin ei ole ainoastaan välttämätön velvollisuus vaan yksi ensisijaisista kuuliaisuuden muodoista.”

Dominikaanien kirjasto Le Saulchoir 1979-1984

« Luostarielämä oli täydellisyyttä etsivää elämää, työskentelyä täydelliseen elämään...Filosofina ja munkkina elämäninen oli sama asia. »

Työskennellyt aina Ranskan kansalliskirjastossa (Bibliothèque nationale de France). Mutta ongelmia kirjojen saannin kanssa.

Kutsutaan dominikaanien kirjastoon

« Jos en olisi ateisti, olisin munkki, hyvä munkki. »

Alkaa useiden vuosien kreikkalais-roomalainen ”trippi”, josta halusi palata ajankohtaisiin ongelmiin, mutta ei ennättänyt ennen kuolemaansa

Koivusalo: Foucault. Luento 5 Diat

26.3.1980 Barthes kuolee

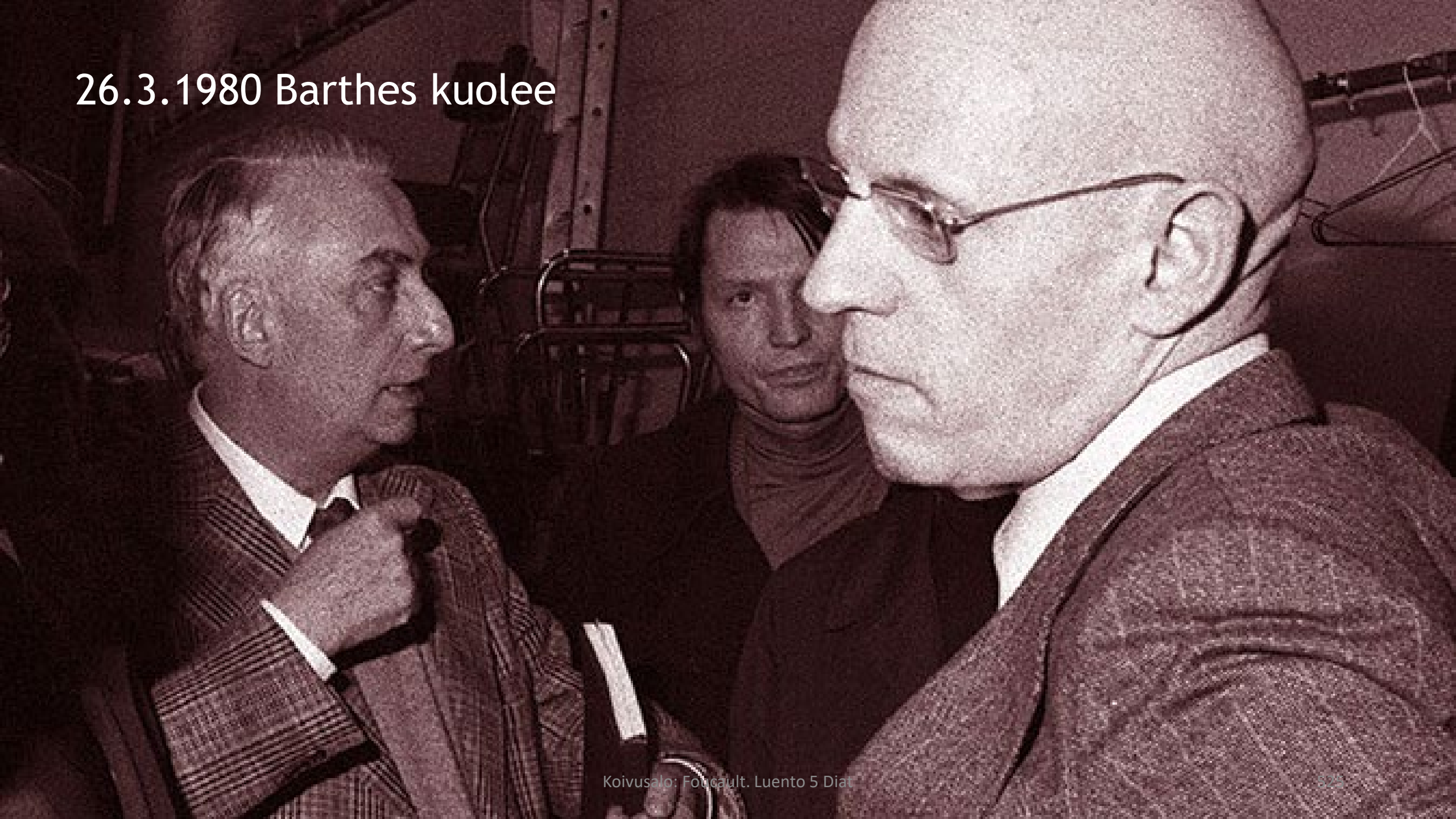

Sartren hautajaiset 19.4.1980

Tunnustamisen

Francoise Tulkens nykyään Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen varapresidentti kutsui luennoimaan Belgian katolisen yliopiston oikeustieteen kriminologian laitokselle

Projekti: Yhteiskunnan puolustamisen genalogia Belgiassa 1880-1914.

Adolphe Pins: Yhteiskunnan puolustus (défense sociale)

Foucault luennot: Väärin tekeminen, totuuden sanominen.
Tunnustamisen funktio 11.4-

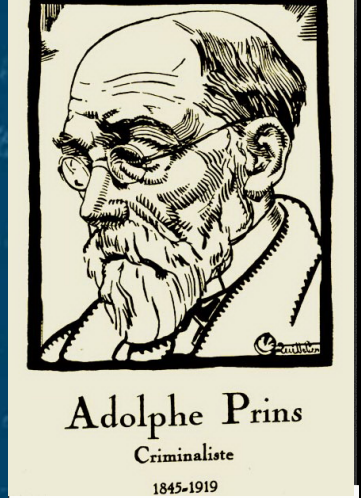

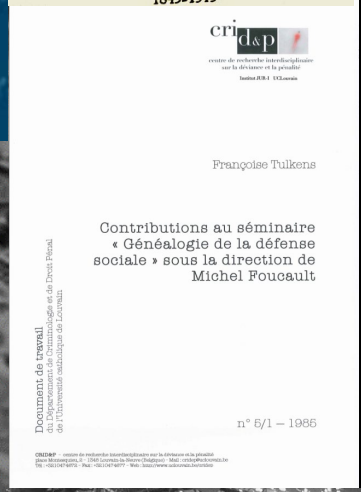

Tunnustaminen hulluuden parantamisena

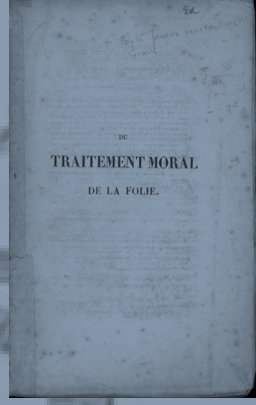

François Leuretin kuvaus potilaan hoidosta ja parantamisesta 1840

“Kaikessa tuossa ei ole järjen häivää. Puhut täysin hulluja ja koska olet hullu niin pidämme sinua Bicêtressä.”

Potilas: *”En usko olevani hullu. Tiedän mitä näin ja kuulin.”*

Leuret: *”Jos haluat, että olen tyytyväinen sinuun, sinun on toteltava, sillä kaikki mitä sinulta pyydän on järkevää.*

Lupaathan olla ajattelematta enää hulluuksiasi, lupaathan olla puhumatta enää niistä.”

Potilas lupaa epävarmasti

Leuret: *“Tähän asti et ole kyennyt pitämään sanaasi. En voi laskea lupauksiesi varaan. Joten sinua suihkutetaan kunnes tunnustat, että kaikki mitä olet sanonut oli vain hulluutta.”*

Jääkylmä suihku potilaan päähän. Potilas myöntää, että tämän kuvitelmat olivat vain hulluutta ja yrittää parhaansa.

Myönnän *“koska minut pakotetaan.”* Uusi kylmä suihku . *”Kyllä herra, kaikki mitä kerroin sinulle oli hulluutta.”*

“Olit siis hullu?” Leuret kysyy. Potilas epäröi: *“En usko että olin”*

Kolmas kylmä suihku: *“Olitko hullu?”* Potilas: *“Onko hulluutta nähdä ja kuulla?” “Kyllä”*

Niinpä potilas lopulta sanoo: *”Ei ollut ketään minua loukanneita naisia tai vainoavia miehiä. Kaikki se oli hulluutta.”*

Totuuden puhumisen historia

Teema psykiatriassa: Et voi olla hullu ja tietoinen hulluudesta.

Tietoisuus ajaa hulluuden pois.

Leuret halusi jotain muuta: Tunnustuksen hulluudesta

Kliinis-patologinen lääketiede tarvitsi potilaan puhetta oireistaan.

Leuretilla tunnustus ja toden puhumisen itsestä terapeuttisena toimena

Totuuden puhumisen puhdistava vaikutus

Tunnustamiseen liitetyt rituaalit

Etnologiaa myyteistä, taruista jne. Miksi ei totuuden puhumisen etnologiaa?

Totuuden sanomisen tai toden puheen poliittinen ja institutionaalinen etnologia

Mitterand 10.5.1981

Koivusalo Foucault Luento 5 Diat

Sotatila Puolassa 1981

Kenraali Wojciech Jaruzelski julistaa sotatilan Puolassa 13.12.1981

Solidaarisuus-liikkeen kukistaminen
Itäblokin ensimmäinen itsenäinen ammattiliittofederaatio
Poliittiseksi liikkeeksi

14.12.1981 Ranskan ulkoministeri Claude Cheysson ilmoittaa sotatilan olevan Puolan sisäinen asia

Bourdieun ja Foucault kannanotto

”Ranskan hallituksen ei pitäisi Moskovan ja Washingtonin tavoin teeskennellä, että sotilaallisen diktatuurin asettaminen Puolassa on sisäinen asia, joka jättää puolalaisille kyvyn päättää omasta kohtalostaan. Tämä on moraaliton ja valheellinen väite. . . Ovatko hyvät suhteet Ranskan kommunistiseen puolueeseen tärkeämpiä kuin työväenliikkeen murskaaminen sotilassaappaiden alle? Vuonna 1936 sosialistinen hallitus joutui kohtaamaan sotilaallisen vallankaappauksen Espanjassa; vuonna 1956 sosialistinen hallitus joutui kohtaamaan sorron Unkarissa. Vuonna 1981 sosialistinen hallitus kohtaa vallankaappaukseen Varsovassa. . . Haluamme muistuttaa sille, että se lupasi tukea kansainvälisen moraalin velvoitteita Realpolitikia vastaan.”

Yves Montand ja Foucault lukevat radiossa

Solidarisuusliikkeen tukeminen

Solidaarisuus liikkeen tukeminen yhdessä CFDT:n (Ranskan dembokraattinen työväenliitto) ammattiyhdistyksen kanssa

Yhdistys tukemaan Puolaisia ammattiliittoja

Crédit : Gérald Bloncourt/Coll. Archives

Kysymys sosiaaliturvasta

CFDT: n järjestämät pyöreän pöydän kekustelut sosiaaliturvasta

Haastatteluista ja keskusteluista kirja: Sécurité sociale : l'enjeu. 1983

Äärellinen järjestelmä kohtaa äärettömän vaateen. Haastattelu

« Minusta meidän pitäisi tehdä ero klahden tendessin välillä: riippuvuusvaikutuksen, joka tapahtuu integroinnin kautta ja riippuvuusvaikutuksen, joka tapahtuu syrjäytymisen tai syrjäyttämisen kautta. Molempia vastaan on taisteltava. »

« Pyrkimys optimaaliseen sosiaaliturvaan yhdistetynä maksimaaliseen riippumattomuuteen on riittävän selvä. Mitä taas sen saavuttamiseen tulee... »

« Ongelma on siten suhde rajattoman tarpeen ja rajallisen järjestelmän välillä. »

Puolassa 1982

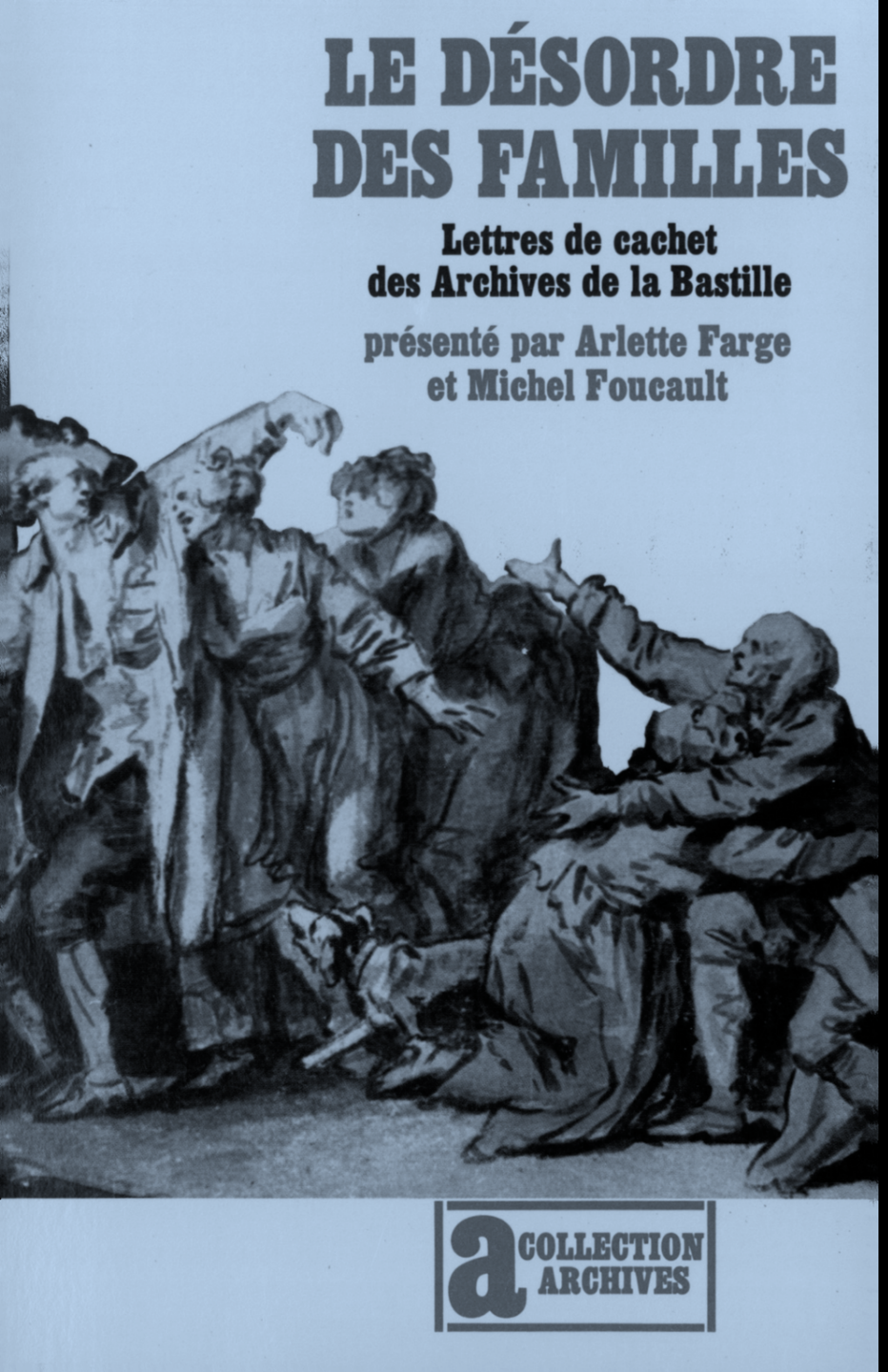

Kunniaton elämä

Plutarkhos: Kuuluisien miesten elämäkertoja
Rinnakkaiselämät - Vies parallèles

Olemassaolojen antologia arkistojen kätköistä
Esipuhe: Häpeällisten ihmisten elämät (La vie des hommes infâmes)

Mathurin Milan, laitettu Charentoniin 31.8.1707
"Hänen hullunsa on ollut aina salassa perheeltään, elää epämääräistä elämää maaseudulla, joutuu oikeusjuttuihin, lainaa korolla ja menettää varat, vaeltelee henkisesti köyhänä tuntemattomia teitä, uskoo kykenevänsä mitä suurimpiin saavutuksiin.

Jean Antoine Touzard suljettu Bicêtreen 21.4.1701.
Luopiomunkki, kumouksellinen, kykenevä suurimpiin rikoksiin, sodomiitti, ateisti, jos sellainen voi olla, todellinen kammottavuuden hirviö, joka olisi parempi tukehduttaa kun päästää vapaaksi.

Tekstin fyysisyys, todellinen elämä, häpeällisyys ankarassa mielessä ilman mitään kunniaa tai loistoa.

Lettre de cachet – arki ja kuninkaan valta

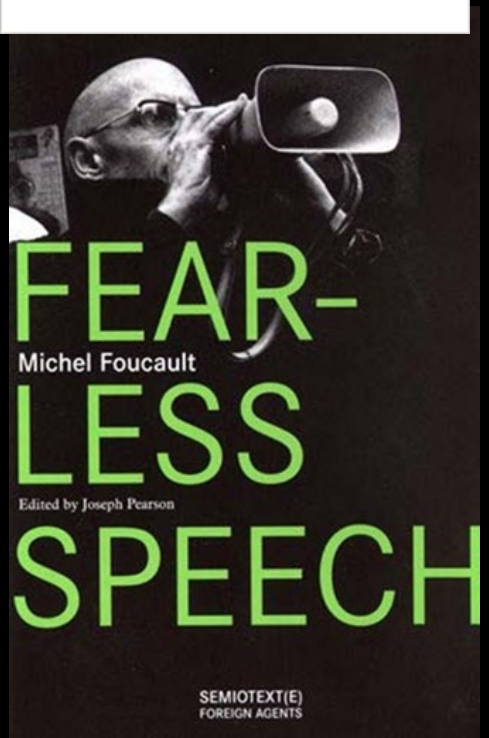

Parresia, parrhēsía, (παρρησία)

Itsen ja toisten hallitseminen

Luennot Collège de Francessa 5.1.1983-9.3.1983; 1.2.1984-28.3.1984

Kuusi luentoa Berkerleyssä Kalifornian yliopistossa 10.10-30.11.1983

Parrhēsía, (παρρησία)

Parrhēsiazomai (παρρησιάζομαι) – verbi

Sanoa kaikki, puhua suunsa puhtaaksi

Pâs (πᾶς) = kaikki, jokainen

Rhêsis (ῥῆσις) = puhe, lausuminen

Puhua vapaasti : "free speech" "francparler", "Freimüthigkeit"

Suora puhe, vilpitön puhe, rehellinen puhe, sanavapaus

Parresia - Totuuden puhumisena

”Parresia on eräänlainen sanallinen toimi, jossa puhujalla on erityinen suhde totuuteen suorapuheisuuden kautta, tietty suhde omaan elämäänsä vaaran kautta, tietty suhde itseensä ja toisiinsa kritiikin (itse kritiikin ja toisten kritiikin) kautta ja erityinen suhde moraalilakiin vapauden ja velvollisuuden kautta.”

Puhu totuus vallalle

Keskeinen hengellisessä ohjauksessa: hyve, velvollisuus ja tekniikka

Hengellisten toisten ohjaajien hyve

Juuret antiikin demokratiassa

Sapere aude!

Valituksen tunnus (wahlspruch) on siis: Sapere aude!

Rohkene käyttää omaa ymmärrystäsi.

Sapere aude! Habe Mut dich deines eigenen Verstandes zu bedienen! ist also der Wahlspruch der Aufklärung.

Horatius: Dimidium facti, qui coepit, habet; sapere aude, incipe.

Demosthenes (384-322 eaa.)

Pidäkkeetön puhe

Sanoa kaikki ilman pidäkkeitä

”Oi Ateenan miehet, on keskusteltava suorapuheisesti (meta parrēsias) ilman pidäkkeitä.” Väärästä lähetystöstä

ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μετὰ παρρησίας διαλεχθῆναι, μηδὲν ὑποστελλόμενον.

Negatiivisesti: pidäkkeetön kaiken puhe mistä tahansa

Positiivisesti sidottuna totuuteen

”Jumalien nimiin, puhun suoraan (meta parrēsias) koko totuuden, enkä salaa mitään.” Filippos II

ἐγὼ νὴ τοὺς θεοὺς τἀληθῆ μετὰ παρρησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι.

Suurisieluinen on suorapuheinen

”Hänen täytyy olla avoin vihassaan ja rakkaudessaan sillä niiden peittely on pelkurimaista ja hän välittää enemmän totuudesta kuin mielipiteistä.

Hän puhuu ja toimii ylipäätään avoimesti. Hän on suorapuheinen (parrēsiastēs) koska hän on kaikkia arvosteleva ja totuudellinen paitsi puhuessaan epäsuoran ironisesti massoille.”

Aristoteles: Nikomakhoksen etiikka

Platon Syrakusassa

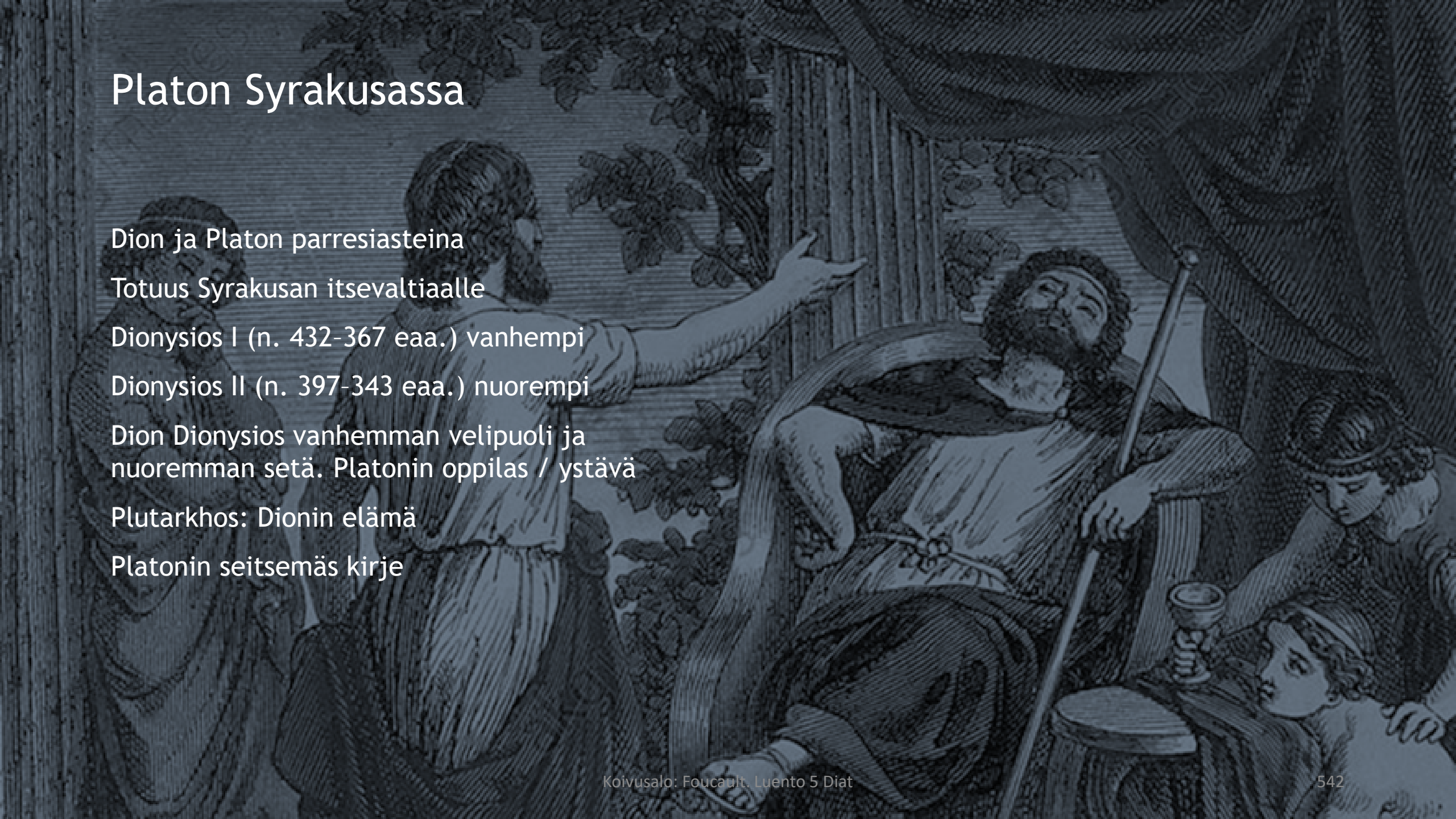

Dion ja Platon parresiasteina

Totuus Syrakusan itsevaltiaalle

Dionysios I (n. 432–367 eaa.) vanhempi

Dionysios II (n. 397–343 eaa.) nuorempi

Dion Dionysios vanhemman velipuoli ja nuoremman setä. Platonin oppilas / ystävä

Plutarkhos: Dionin elämä

Platonin seitsemäs kirje

Totuuden strategiat ≠ parresia

Analyysi diskurssin rakenteen, päämäärän tai strategian kautta

Demonstraatio/todistus

Parresiassa voi olla todistuksia, väitteitä, mutta ei pyri todistamaan

Suostuttelu/retoriikka

Parresia ei suostuttele, ei kaunopuheisuus, nolla-asteen retoriikka

Quintilianus: retoriikan figuuri, yksinkertaisin ilman figuuria. Retoriikka ei sitoutunut totuuteen.

Opettaminen

Tarkoitus ei ole opettaa tai kasvattaa. Heittää totuuden kasvoille. Ei ironiaa. Anti-pedagoginen ja anti-ironinen

Keskustelu / väittely

Väittelyn antagonismi, ei keskustelua tai debattia. Totuuden nopea ilmaus ja mahdollinen väkivaltainen vastaus

Parresia ei strategia - Parresialle keskeistä riski

Ei vallan puhetta vaan riskialtista puhetta vallalle

Laurent de La Hyre: Allégorie de la rhétorique 1650

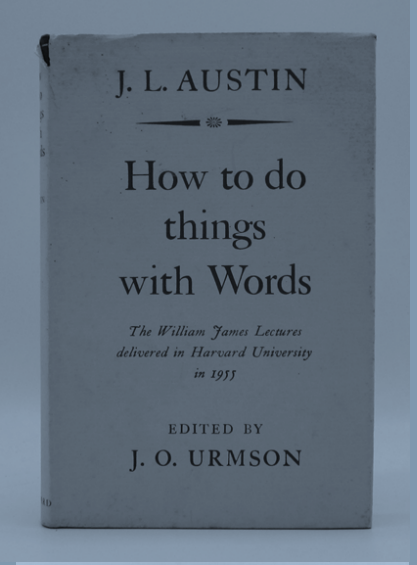

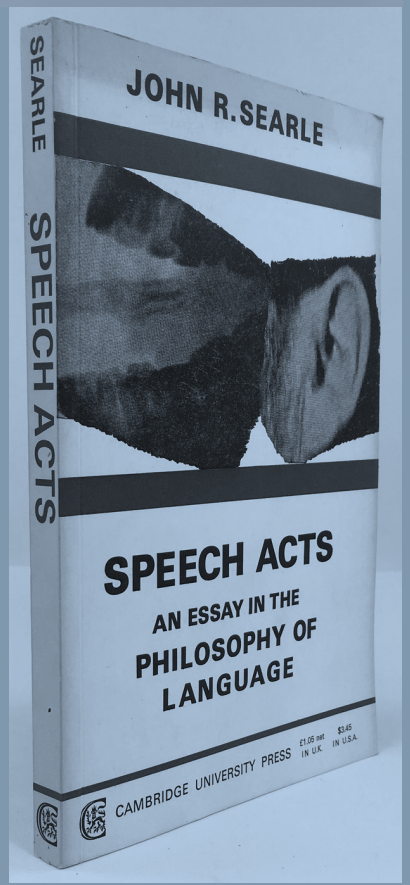

Performatiiviset lausumat

Puhetekojen teoria:

- J. L. Austinin William James -luennot (1955) How to Do Things with Word 1962, 1975
- Toteavat lausumat (konstatiivit) > performatiivit – sanat tekemistä
- Tosi/epätosi sijaan tekeminen todeksi
- Kastetaan lapsi, vihitään avioliittoon, lyödään vetoa
- 'I do (sc. take this woman to be my lawful wedded wife)' – as uttered in the course of the marriage ceremony.
- 'I name this ship the "Queen Elizabeth"'
- Lokutionaarinen, illokutionaarinen ja perlokutionaarinen teko

John R. Searle: Puheteot

Foucault’n kiinnostus. Tiedon arkeologiassa lausuman ero puhetekoihin

Tutustunut Searleen Berkleyssä

Kodifioidusta lausumasta avoimeen tilanteeseen

”Nimeän tämän laivan.”

”Avaan tämän kokouksen”

Performatiivisessa lausumassa tilanteen annetut elementit tunnettu ja järjestetty edeltä käsin. Performatiivinen teko koodattu vaikutus.

Parresiassa päinvastoin tutussa tai institutionalisoidussa tilanteessa tapahtuu toden diskurssin tuoma katkos, joka määrittää avoimen tilanteen ja ennalta arvaamattomia vaikutuksia, joita ei juuri tiedetä.

Parrêsia ei tuota koodin vaikutusta vaan avaa määrittämättömän riskin tilanteen elementtien toimintana.

Äärimmillään kuoleman vaara, joka tapauksessa vaara ja riski, odottamattomat seuraukset.

Subjektin kiinnittyminen sanottavaan

Perfomatiivisessa tärkeää subjektin institutionaalinen asema

Kuka tahansa ei voi kastaa laivaa tai lasta

Toisaalta ateisti voi kastaa

”Pyydän anteeksi”

Voi antaa anteeksi tai luvata tarkoittamatta

Parresiassa subjekti kiinnittynyt ilmaisemaansa totuuteen

Sanoo totuuden ja ajattelee todella sanovansa totuuden

Uskoo vakaasti itse ilmaisemaansa totuuteen

Eräänlainen sopimus totuudesta itsensä kanssa

Sitoutuu totuuteen ja sen tuomiin riskeihin

Aseman sijaan rohkeus

Performatiivisessa lausumassa oletetaan, että lausujalla asema, joka sallii puheteon

Parresiassa vapaus yksilöllisenä puhujana

Yhteiskunnallisen tai institutionaalisen aseman sijaan rohkeus

Puheteko sanomaansa totuuteen sitoutunut vapaa teko

Totuus, vapaus, riski ja rohkeus yhdistyvät

Vapaus ja totuus

Vastakkainen näytösoikeudenkäynnille, jossa subjekti tunnustaa totuuden, johon ei usko täysin järjestetyn tilanteen perustalta.

Diskurssin dramatiikka

Diskurssin pragmatiikan sijaan diskurssin dramatiikka

Pragmatiikka analyysina siitä miten lausujan asema ja tilanne muuttaa diskurssin merkitystä ja arvoa

Diskurssin dramatiikka miten pelkkä lausuma voi vaikuttaa ja muuttaa lausujan olemista.

Totuuden dramatiikka - Parresia tragedioissa

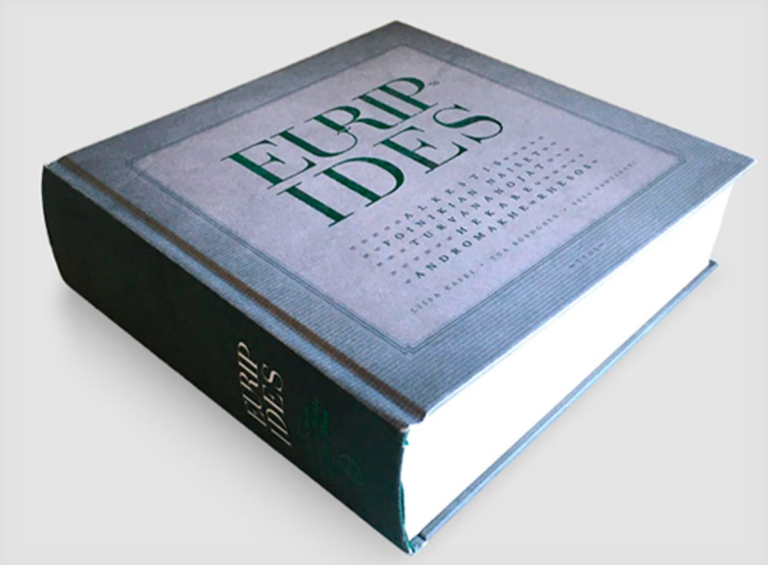

Sana ilmaantuu Euripideella: Foinikian naiset, Hippolytos, Bakkhantit, Elektra

Ion ja Orestes: erityinen merkitys

Ion omistettu parresian ongelmalle

Kysymys siitä kenellä oikeus, velvollisuus ja rohkeus puhua totuus

Totuuden puhuminen jumalilta ihmisille

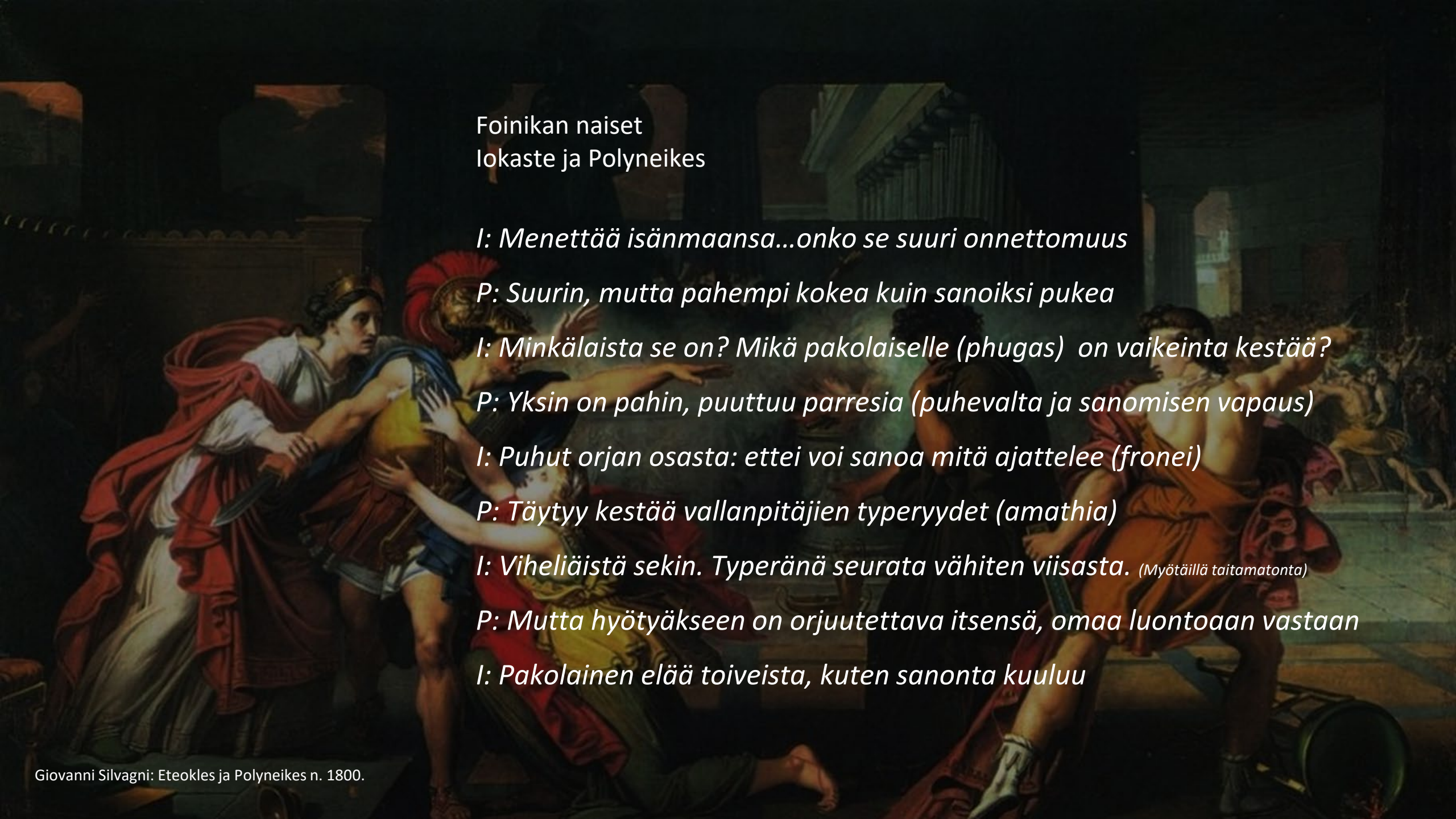

Foinikan naiset
Iokaste ja Polyneikes

I: Menettää isänmaansa…onko se suuri onnettomuus

P: Suurin, mutta pahempi kokea kuin sanoiksi pukea

I: Minkälaista se on? Mikä pakolaiselle (phugas) on vaikeinta kestää?

P: Yksin on pahin, puuttuu parresia (puhevalta ja sanomisen vapaus)

I: Puhut orjan osasta: ettei voi sanoa mitä ajattelee (fronei)

P: Täytyy kestää vallanpitäjien typeryydet (amathia)

I: Viheliäistä sekin. Typeränä seurata vähiten viisasta. *(Myötäillä taitamatonta)*

P: Mutta hyötyäkseen on orjuutettava itsensä, omaa luontoaan vastaan

I: Pakolainen elää toiveista, kuten sanonta kuuluu

Giovanni Silvagni: Eteokles ja Polyneikes n. 1800.

Ion – näytelmä parresiasta

Apollon temppelipalvelijan Ionin juuret Ateenassa
Äiti kuningatar Kreusa, isä Apollo, hylätty, Hermes vienyt Delfoihin
Kreusa ja Ksuthos kysymään lapsesta Delfoista

Totuuden paljastuminen
Jumalien totuudesta Delfoista Ateenan kansankokouksen totuuteen

Oraakkelin totuuden puhuminen - Apollo hiljaa

Ion – parresian hahmo, puuttuminen

Tunnustamisen totuus: Kreusa

Totuuden ilmeneminen Ateenassa - Pallas Athene Apollon sijaan

Päinvastainen Oidipukselle

”Jos voin niin rukoilen äitini olevan Ateenalainen, jotta minulla synnyttäneeni naisen kautta olisi parresia [παρρησία]. Sillä kun vieras tulee puhtaaseen kaupunkiin, vaikka olisikin kaupunkilainen (astos) sanallisesti, hänen suunsa jää orjaksi, hänellä ei ole parresiaa [παρρησία]”

Parresia osana Ateenan demokratiaa

Poliittinen konstituutio (politeia)

- Yhtäläinen sananvapaus (isegoria)
- Yhtäläiset oikeudet vallankäyttöön (isonomia)
- Suorapuheisuus (parresia) – ei koskaan institutionalisoitu

Hyvä parresia demokratiassa

Muodollinen ehto: demokratia

Tosiasiallinen ehto: Joidenkin ylemmyys ja paremmuus

Totuus ehto: Tarve järjen sanaan

Moraalinen ehto: Rohkeus taistelussa

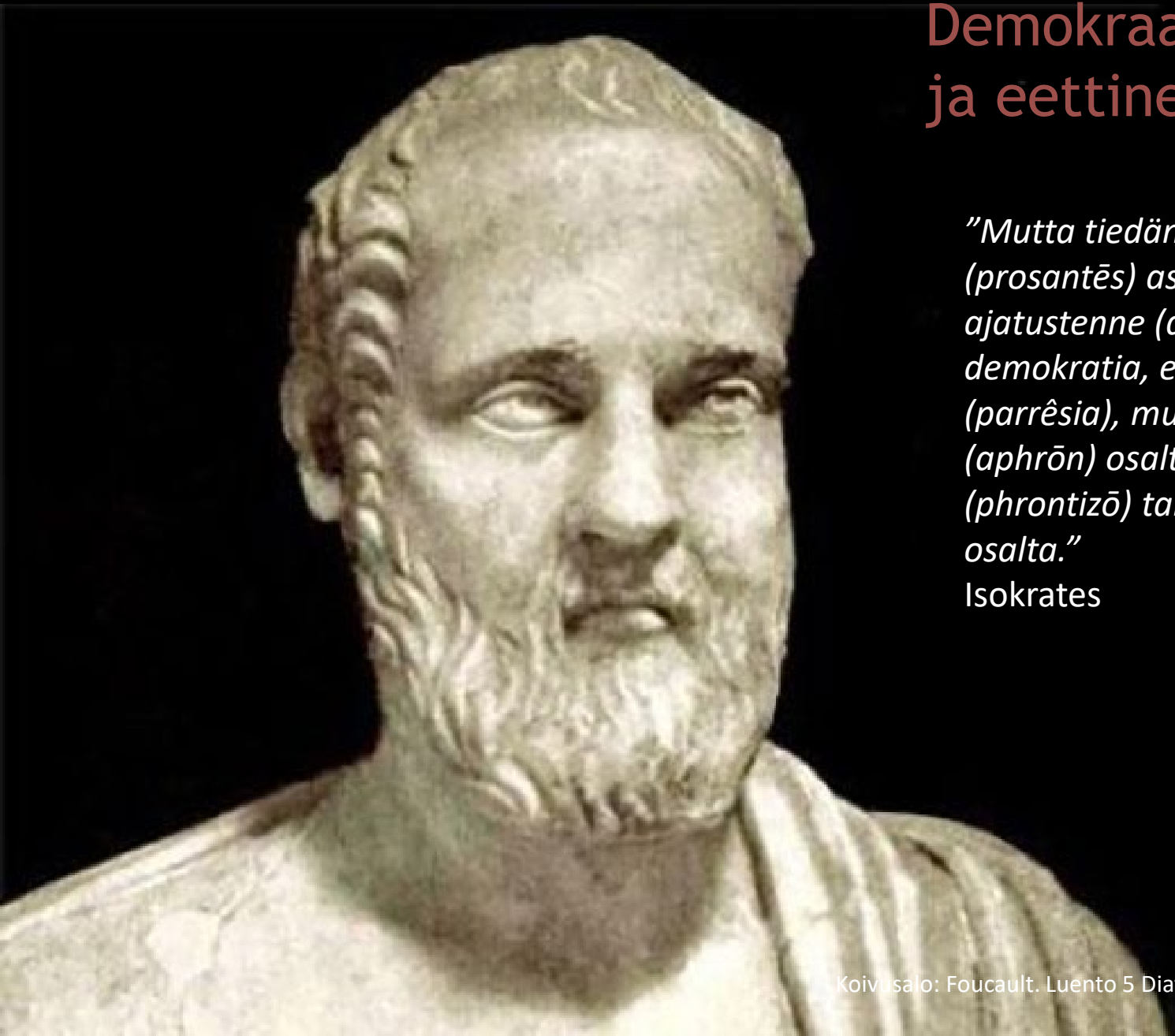

Demokraattisen parresian kritiikiki ja eettinen erilaistuminen

”Mutta tiedän (oida) että on vaarallista (prosantēs) asettua vastakkain (enantioomai) ajatustenne (dianoia) kanssa, ja vaikka tämä on demokratia, ei siinä ole suorapuheisuutta (parrêsia), muuten kuin niiden järjettömien (aphrōn) osalta, jotka eivät mitään reflektoi (phrontizō) tai teatterissa koomisten runoilijoiden osalta.”
Isokrates

Profeteetta - kohtalo

Neljä perustavaa totuuden sanomisen muotoa: Profetia, viisaus, opetus, filosofia

Välittäjä, ei puhu omissa nimissään

Parresiastikko omissa nimissään

Menneen ja tulevan välissä: Paljastaa mitä aika salaa ihmisiltä

Parresiastikko nykyinen

Ei koskaan yksiselitteinen, arvoitus

Parresiastikko suora puheisuus

Viisas - oleminen

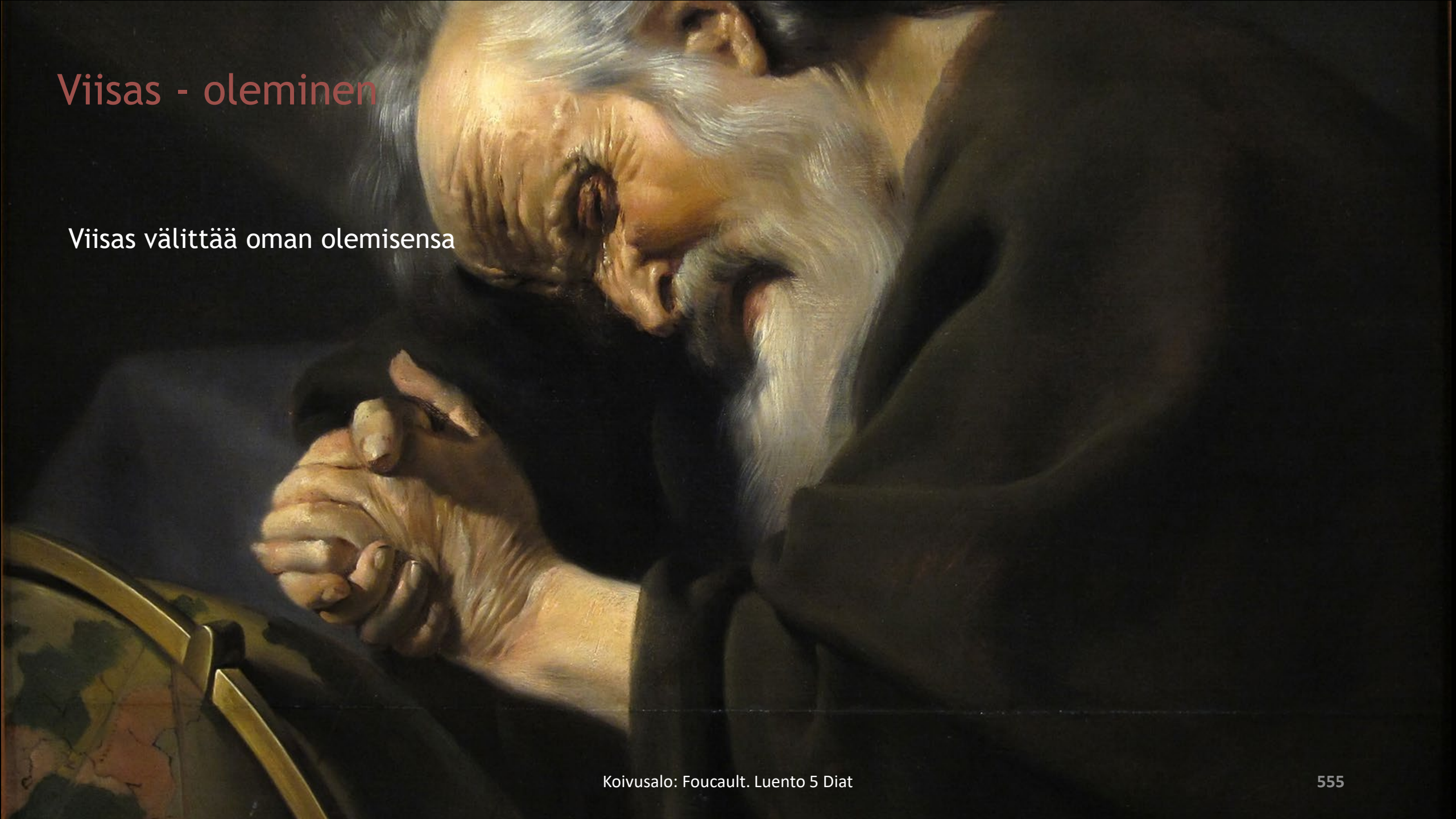

Viisas välittää oman olemisensa

Teknikko, opettaja – taito, tekniikka

Asiantunija

Tekhne – taito

Anders Tegnell (1956-) Ruotsin valtion epidemologi

Parresiastikko – ethos

Liittäminen itsestä huolehtimisen teemaan

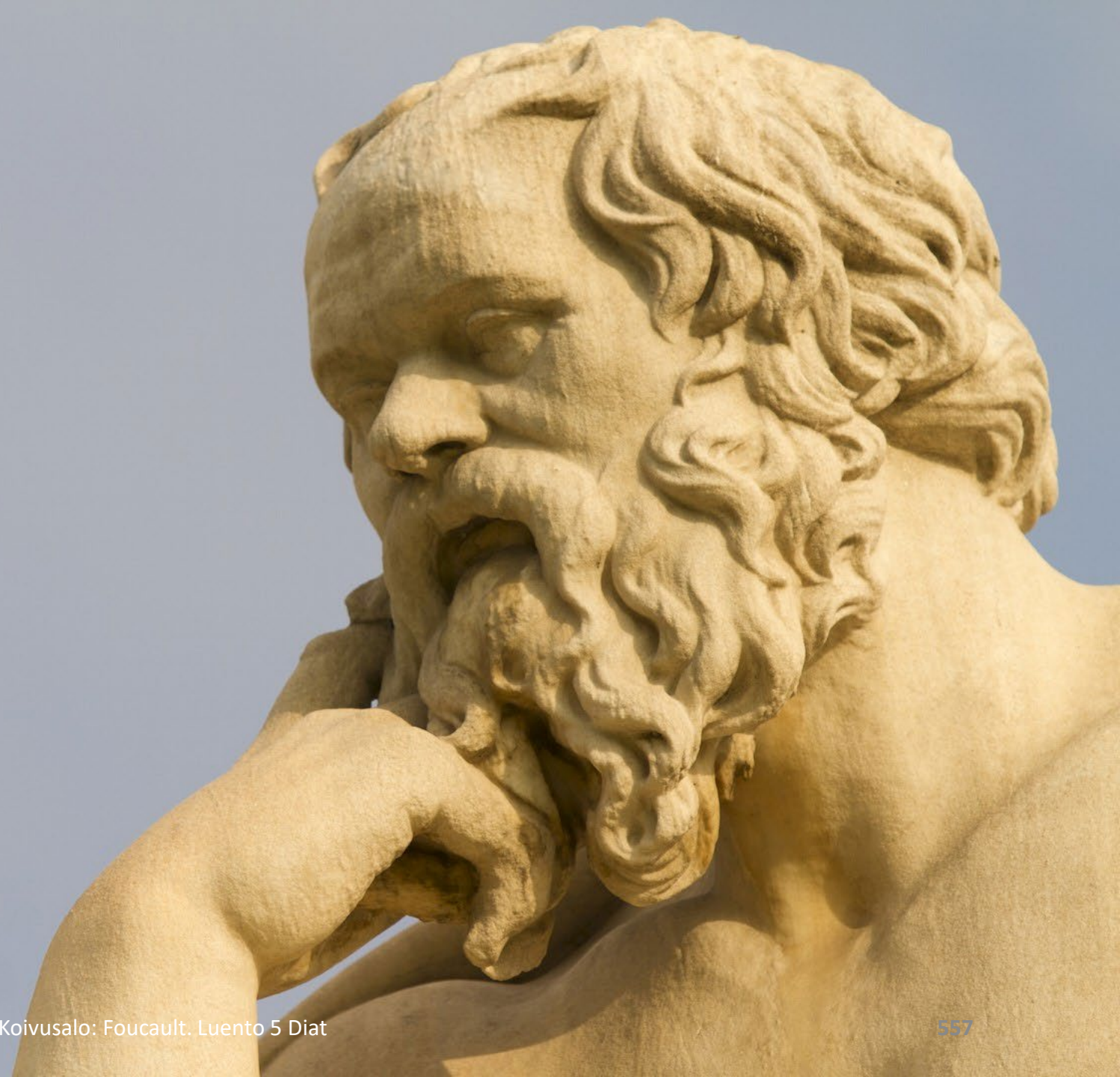

Sokrateen viimeiset sanat

Faidon: Sielusta

Kun Sokrateen ruumis oli kylmennyt jo vatsaan asti, hän veti peitteen kasvoiltaan – hänet oli peitetty – ja lausui viimeisinä sanoinaan:

”Kriton, olemme Asklepiokselle velkaa kukon (alektruōn) Uhratkaa/maksakaa (apodotos) se hänelle, älkää unohtako (me ameleō) !”

“ὦ Κρίτων, ἔφη, τῷ Ἀσκληπιῷ ὀφείλομεν ἀλεκτρυόνα: ἀλλὰ ἀπόδοτε καὶ μὴ ἀμελήσητε.”

Amelêsête – huolehtimisen teema

Älkää laiminlyökö, älkää olko huolehtimatta

Filosofinen totuuden sanominen

d

”Uskoakseni Sokrateen kuolema perustaa filosofian kreikkalaisessa ajattelun todellisuudessa ja länsimaisessa historiassa toden sanomisen muotona, joka ei ole ennustamista, viisautta tai taitoa ja tekniikkaa vaan filosofiselle diskurssille ominainen toden sanomisen muoto ja rohkeus käyttää sitä kuolemaan saakka sielun testinä, joka ei voi tapahtua poliittisella tasolla.

Jacques-Louis David: Sokrateen kuolema 1787

Kyynikot (οἱ κυνικοί, hoi kynikoi)

Kyynisyys filosofian muoto, jossa elämän muoto ja totuuden sanominen on suoraan ja välittämättömästi yhdistettyjä

“Eräänä päivänä häneltä kysyttiin mikä on ihmisissä kaikkein kauneinta.
Vastaus: Parresia.”

Kyynisuus tekee elämästä , bioksesta, aletheurgiaa, totuuden ilmaisemista.

Totuuden patsas

”Kyynikko on siten kuin totuuden näkyvä patsas. Kaikesta turhista koristeista riisuttuna, kaikesta mikä voisi vastata ruumiille retoriikkaa, mutta samalla kukoistava terveydessään, kyynikko on totuuden itsensä näkyväksi tekemistä ruumiin kautta.”

Elämä skandaalissa

Häpeämättömyys (anadeias)

Itseriittoisuus (autarkeia)

Jules Bastien-Lepage: Diogenes (1873)

Aleksanteri ja Diogenes

Aleksanterin vastakuvana epäkuningas, mitätön ja kurja kuningas

Samalla kuitenkin Aleksanterin suvereenisuuden pelkällä luonnollaan haastanut todellinen ja salattu kuningas

Totuuden toiseus

”Ei ole totuuden käyttöön ottamista ilman perustavaa muutosta, totuus ei koskaan ole sama, totuutta ei voi olla kuin toisen maailman, toisen elämän muodossa.”

28.3.1984

Foucault’lla 3 kuukautta elinaikaa

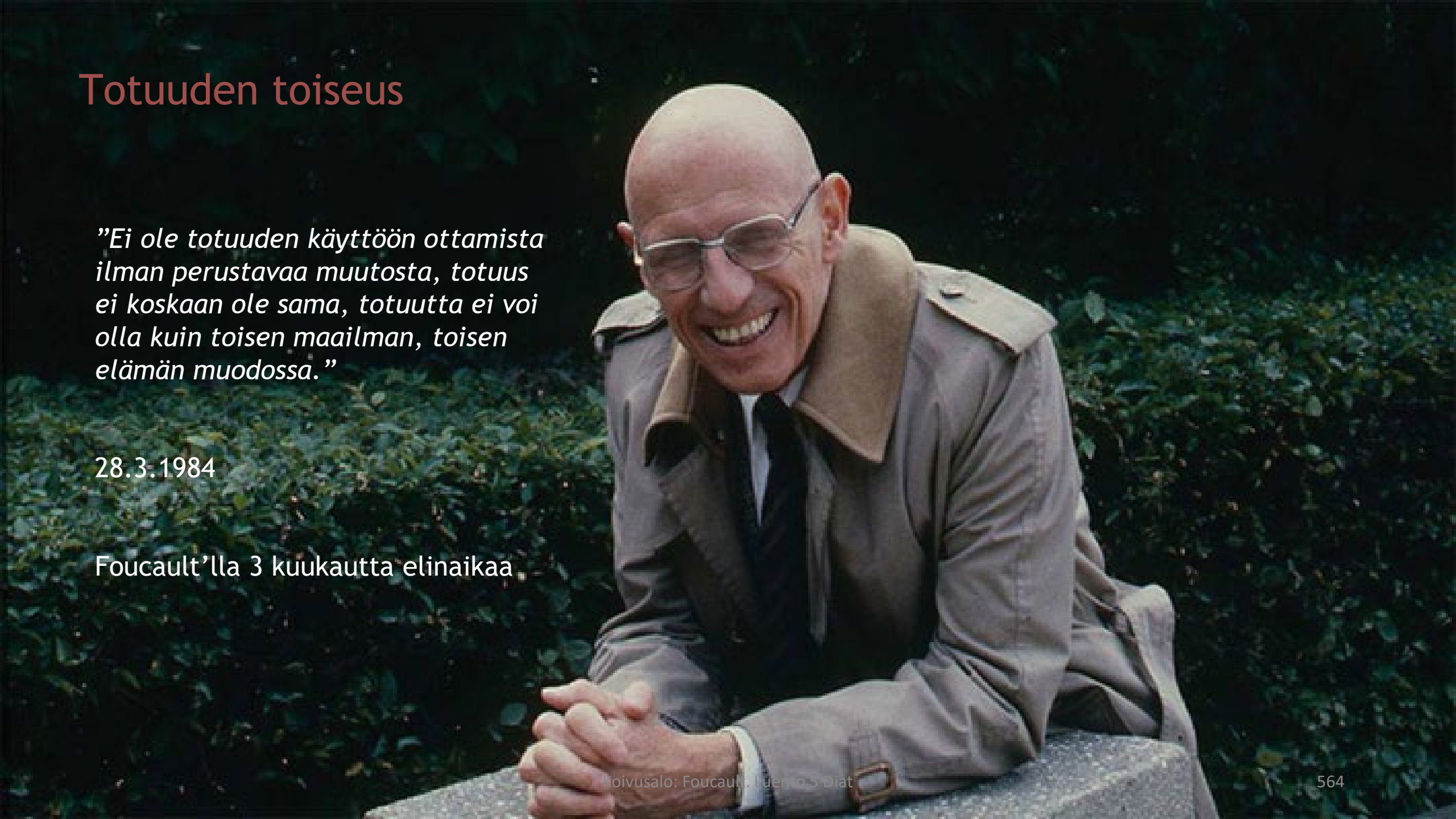

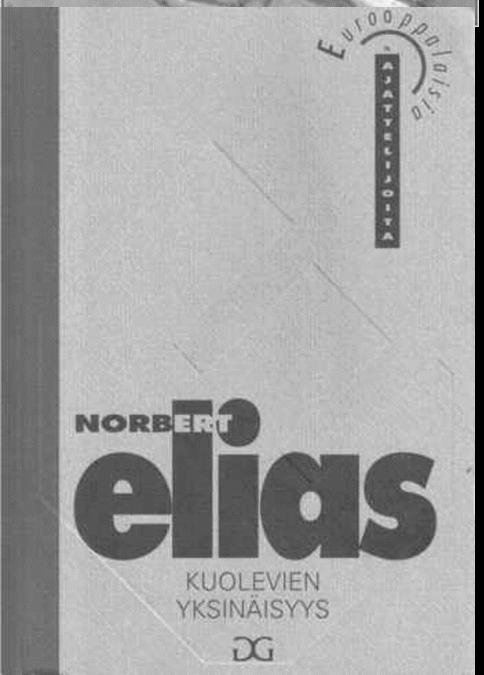

Tieto kuolemasta

Väite Edmund White*: "No tuopa on täydellistä Edmund. Te amerikkalaiset puritaanit keksitte aina tauteja. Ja tauti, joka valikoi mustat, huumeiden käyttäjät ja homot – kuinka täydellistä."*

Sitkeä yskä ja kuume talvella 1984.
Soittaa Dumezille. *"Luulen saaneeni aidsin."*
Tammikuussa Maurice Pinguetille: "Ajattelin, että minulla oli AIDS, mutta intesiivinen hoito on saanut minut taas jaloilleen."

Helmikuussa Paul Veyne: *"Lääkärisi varmaan uskovat että sinulla on aids. "*
"Juuri niin he ajattelevat. Tajusin sen hyvin heidän kysymyksistään."
"Onko aids muuten todella olemassa, vai onko kyse opettavaisesta myytistä."
"Olen tutkinut tarkasti kysymystä, olen lukenut siitä aika paljon ja on sanottava, että se on olemassa, se ei ole myytti. Amerikkalaiset ovat tutkineet sitä hyvin paljon."
Kertoi taudin oireista yksityiskohtaisia tietoja.

Aloittaa Martin Zieglerin kanssa Norbert Eliaksen kuolevien yksinäisyys teoksen kääntämisen.

Viimeiset bileet 6.4.1984

William Burroughsin kunniaksi

Burroughs paikalla yhdessä runoilija Bryon Geysin kanssa

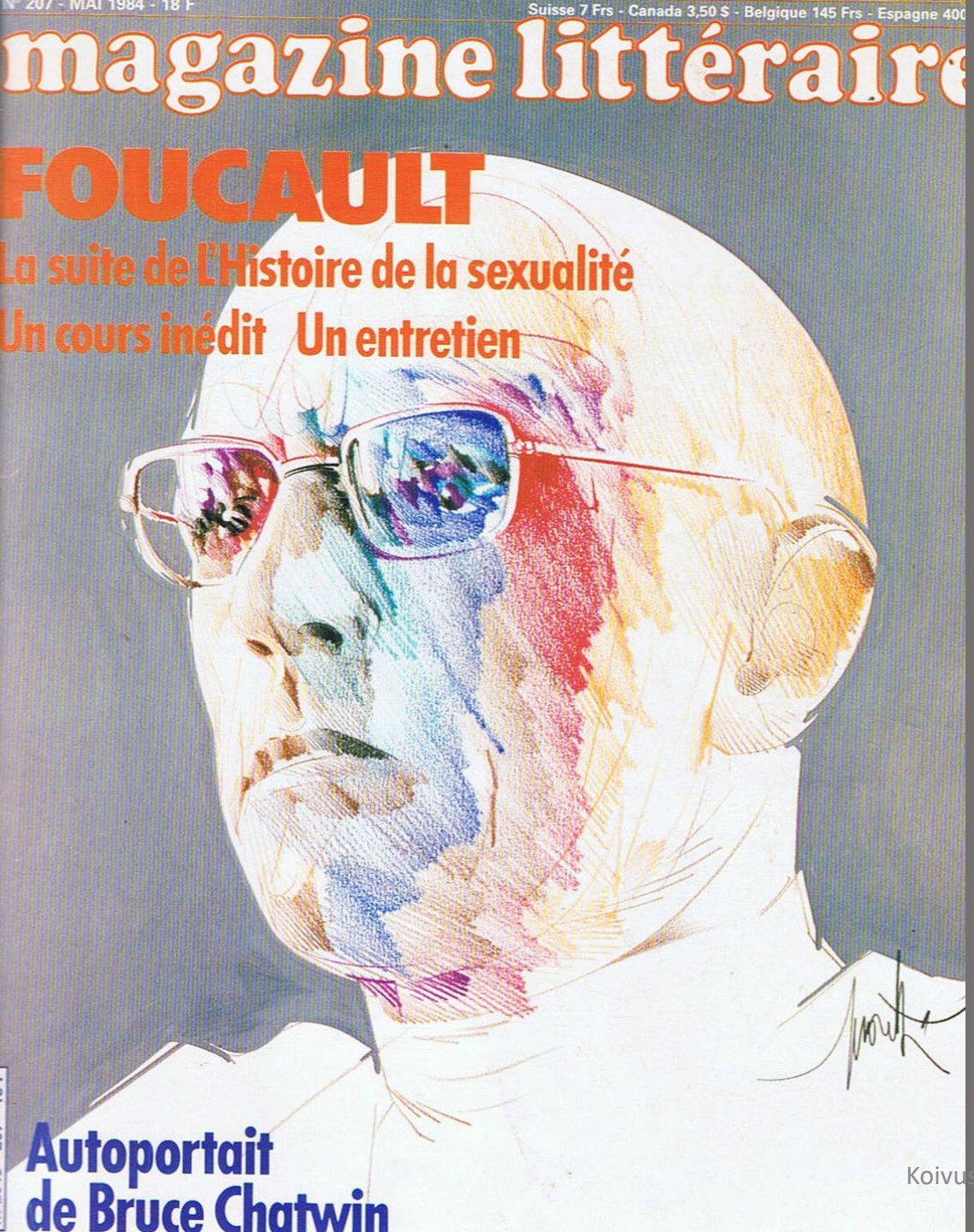

Totuuden sanomisen tehtävä

Magazine litteraire toukokuu 1984 erikoisnumero Foucault'sta

"Mikään ei ole epäjohdonmukaisempaa kuin poliittinen hallinto, joka on välinpitämätön totuudelle; mutta mikään ei ole vaarallisempaa poliittinen järjestelmä, joka väittää määrittävänsä totuuden.
Toden sanomisen tehtävällä ei pidä olla lain muotoa, mutta olisi myös turha uskoa, että se lepäisi kommunikaation spontaanin pelin oikeuksilla."

Hôpital de la Salpetrière

Paheneva yskä ja jatkuva migreeni

2.6.1984 sairaskohtaus asunnossa

Kaupunginosan sairaalaan

9.1984 Salpetriéren sairaalaan

Kuolema 25.7.1984

Kuolinsyy

Märkivät aivopesäkkeet

”Professori Paul Castaigne, Salpetriérin sairaalan neurologian osaston johtaja ja tohtori Bruno Sauron ovat julkaisseet yhteisymmärryksessä Michel Foucualt’n perheen kanssa seuraavan tiedonannon: Monsieur Michel Foucault on otettu 9.6.1984 Salpetriérin neurologiselle osastolle lisätutkimuksia varten, jotka olivat välttämättömiä hermotoiminnan häiriöiden vuoksi ja aiheuttaneet verenmyrkytyksen viittaavaan tilan. Nämä tutkimukset paljastivat märkiviä pesäkkeitä aivoissa. Antibioottihoidolla oli aluksi suotuisa vaikutus. Kohentuneen kuntonsa ansiosta Michel Foucault pystyi näkemään ensimmäiset reaktiot hänen viimeisiin kirjoihinsa. Sitten äkillinen heikentyminen vei kaikki mahdollisuudet tehokkaaseen hoitoon, ja hän kuoli 25.6. klo 13:00.”

AIDS (acquired immune deficiency syndrome) - HI-viruksen aiheuttama immuunikato

Toksoplasmoosi?

Toksoplasma yksisoluinen alkueläin, lisääntyy kissaeläinten pintasuolistossa
Kissa erittää ulosteessa miljoonia loisia niin sanottuja ookystia
Hiiret ja jyrsijät menettävät pelon
Myös kukkamullassa – Foucault kissan ja kukkien hoito

Totuus Aidsista

Libérationissa:

”Ihmettelemme suuresti tätä ilkeämielistä huhua. Ikään kuin Foucault olisi kuollut häpeällisesti.”

Daniel Defert: Aides järjestö